KRITIKA DEMOKRACIE

KOLEKTIV AUTORŮ

Kolektiv autorů – Kritika demokracie

SESKLÁDÁNO A PŘELOŽENO Z PŮVODNÍCH PUBLIKACÍ JEDNOTLIVĚ UVEDENÝCH V KAŽDÉ KAPITOLE

Překlady podstupují průběžnou revizí, není tedy zaručena absolutní správnost překladu - i v rovině pravopisné a formátové.

Obsah

Falešné zastoupení vlády: Proč demokracie nefunguje 5
Iluze demokracie 67
Demokracie je ideální formou vlády pro židovský vliv 82
Kritika demokracie neoreakcionářů 104
Kapitola první – Proti demokracii 104
Kapitola druhá – Věda a historie vůdcovství 110
Kapitola třetí – Kulturní soudržnost a kulturní konflikty 122
Kapitola čtvrtá – Pobídky v demokracii 131
Kapitola pátá – HDP a demokracie 146
Kapitola šestá – Otázky týkající se bohatství 153
Kapitola sedmá – Postdemokratická filozofie 161
Kapitola osmá – Kognitivní zkreslení a demokracie 173
Kapitola devátá – Alternativy k demokracii 182
Nacionálněsocialistická kritika demokracie 204
Parlamentarismus 217
Principy parlamentarismu 239
Proti „parlamentarismu, mamonismu a marxismu“ 260
„Demokracie funguje pouze jako nástroj kapitalismu a tříd peněz“ 268
Poznámky k demokracii 272
Demokracie 277
Demokracie nebo vůdcovství 280
Světová demokracie a nacionální socialismus 286
Žijeme v demokracii? 292

Je demokracie vhodným společenským systémem? 308
Fenomén zvaný politická strana 315
Demokracie jakožto problém 319
Staří a moderní 319
Obhajoba demokracie 341
Krize demokracie 372
Klam a selhání vlády lidu 401
Nutnost aristokracie 449
Demokracie: Bůh, který selhal 518
Kritika demokracie Francise Yockeyho 545
Kritika demokracie v brožuře Vlastenecké kladivo 552

Falešné zastoupení vlády: Proč demokracie nefunguje

Přeložený článek s názvem „Misrepresentative Government: Why Democracy Doesn't Work“ od Kenneth Vinther, 2023

> Podle naší ústavy jsme suverénem my, lid. Lid má poslední slovo. Zákonodárci jsou jeho mluvčími. Lid svými hlasy rozhoduje o osudu národa. — Citizens United v. FEC
>
> „Neříkej mi, jak to funguje v praxi,“ trvají na svém moji postmoderní kolegové. „Jak to funguje v teorii?“ — James McManus [1]
>
> Co jsou ale volby ve skutečnosti? Říkáme jim vyjádření vůle lidu. Je tomu tak? Vejdeme do volební kabinky a na kousku papíru zakroužkujeme jedno ze dvou, možná tří nebo čtyř jmen. Vyjádřili jsme tím své myšlenky...? Pravděpodobně máme k tomu a onomu řadu myšlenek s mnoha „ale“, „kdyby“ a „nebo“. Křížek na kousku papíru je jistě nevyjadřuje... Nazývat hlasování vyjádřením naší mysli je prázdná fikce. — Walter Lippmann, The Phantom Public[2]
>
> Téma začalo něčím, co se jevilo jako nepodstatný problém s pravidlem většiny. „Je to jen matematická kuriozita,“ říkali někteří... Ale výzkumníci, zaujati a zvědaví na tuto malou skulinku, se nenechali odradit možnou irelevantností a začali kopat v zemi poblíž... To, co se nyní

[1] Citováno v: Larry Peterman, „Aimless Theorizing: The Progressive Legacy for Political Science“, v The Progressive Revolution in Politics and Political Science: Transforming the American Regime, ed. John Marini a kol. (Rowman & Littlefield Publishers: 2005), s. 347.

[2] Walter Lippmann, The Phantom Public (Transaction Publishers: 1993), s. 46.

zdá, že odhalili, je obrovská jeskyně, do níž padají téměř všechny naše představy o společenském jednání. Téměř vše... co kdy kdokoli řekl o tom, co společnost chce nebo by měla dostat, je ohroženo vnitřní nekonzistentností. Je to, jako by lidé už léta mluvili o něčem, co v zásadě nemůže existovat, a je zapotřebí velkého úsilí, aby se zjistilo, co z této konverzace objektivně zbývá. — Charles Plott[3]

. . . kdyby tu byl celý rám,

je tak prostorný a vysoký,

že by ho vaše střecha nedokázala pojmout. — William Shakespeare, Jindřich VI.

Demokracie slibovala, že lid se stane vládcem.

Tím, že občanům poskytla možnost volit své politické zástupce prostřednictvím svobodných, spravedlivých a pravidelných voleb, měla demokracie dosadit lid na trůn jako pána nad jeho vládami.

A přesto je demokratický svět ponořen do všeobecné nespokojenosti, beznaděje a odcizení.

Většina lidí v demokratických zemích ve skutečnosti nevěří, že „zvolení představitelé... se zajímají o to, co si myslí obyčejní lidé“. V celém svobodném světě má většina občanů pocit, že jejich hlas v politice „nikdy“ nebo jen „zřídka“ hraje roli. 64 % lidí má pocit, že jejich vláda „nikdy“ nebo „zřídka“ jedná v jejich zájmu. Nespokojenost s demokracií vzrostla na „rekordní úroveň“, volební účast a zapojení klesly na historické

[3] Charles Plott, „Axiomatic social choice theory“ (American Journal of Political Science 20, č. 3: 1976), 511.

minimum a mnoho lidí začíná pociťovat úplné rozčarování z demokratické vlády. V tomto klimatu ohromující nespokojenosti začalo stále více zemí zcela opouštět „tradiční demokratické normy“ v rámci jevu, který panikařící západní politické elity a intelektuálové nazývají globální „demokratickou recesí“. Trhliny se rychle šíří po celé nablýskané fasádě legitimity globální demokracie, zatímco nespokojenost veřejnosti se mění v globální politickou krizi. Titulek z Politico zní: „Demokracie na pokraji nervového zhroucení.“[4]

V Americe je důvěra veřejnosti ve vládu na historickém minimu a dlouhodobě nízká míra popularity Kongresu, která se obvykle pohybuje mezi 10 a 20 %, již více než deset let nepřekročila 30 % a občas klesá až na jednociferné hodnoty. Nedávný průzkum provedený Pew Research Center popsal postoje Američanů k jejich vládě jako „více než nedůvěru“. Tyto pocity se šíří po celém světě, protože „občané téměř ve

[4] Richard Wike a kol., „Many Across the Globe Are Dissatisfied With How Democracy Is Working“ (Pew Research Center: 2019). Sean Coughlan, „Dissatisfaction with democracy ‘at record high’“ (BBC News: 2020). Chloe Taylor, „Global dissatisfaction with democracy has reached a record high, research claims“ (CNBC: 2020). Yascha Mounk a Roberto Stefan Foa, „The Danger of Deconsolidation: The Democratic Disconnect“ (Journal of Democracy 27, č. 3: 2016). Gwynn Guilford, „Harvard research suggests that an entire global generation has lost faith in democracy“ (Quartz: 2016). Ishaan Tharoor, „Democracy is in decline around the world — and Trump is part of the problem“ (The Washington Post: 2020). Andy Gregory, „Millennials more disillusioned with democracy than any generation in living memory, research suggests“ (Independent: 2020). Sean Kates a kol., „New poll shows dissatisfaction with American democracy, especially among the young“ (Vox: 2018). Dan Kopf, „Voter turnout is dropping dramatically in the ‘free world’“ (Quartz: 2017). „Freedom in the World 2019: Democracy in Retreat“ (Freedom House: 2019). Blake Hounshell a Bryan Bender, „Democracies on the verge of a nervous breakdown“ (Politico: 2019).

všech vyspělých průmyslových demokraciích [se stali] stále skeptičtějšími vůči politikům, politickým stranám a politickým institucím“. Jiní pociťují „mrzutý hněv a frustraci vůči mainstreamové politické třídě, která je vnímána jako odtažitá a vzdálená, neschopná a zkorumpovaná a často nelegitimní“. Po nedávných volbách si jeden řecký občan postěžoval, že „jediným právem, které máme, je právo volit, a to nás nikam nevede“. V letech 2015 a 2016 se španělským politickým stranám nedařilo spolupracovat a sestavit většinovou vládu po téměř 300 dní, což u některých občanů vyvolalo naději, že patová situace bude pokračovat „dokud peklo nezamrzne“, protože to znamenalo, že „politici nejsou v pozici, aby napáchali další škody“. Jiný občan novinářům řekl: „Žádná vláda, žádní zloději.“ Po „vzpourách“ v Kapitolu 6. ledna se jeden z demonstrantů svěřil reportérovi:

> To není správné. Oni nikoho nezastupují. Ani republikány, ani demokraty, ani nezávislé. Nikoho. . . Kongresmanům a kongresmankám je to jedno. Myslím tím, že si z nás dělají legraci. . . Musíme něco udělat. Lidé musí něco udělat.[5]

---

[5] „Public Trust in Government: 1958-2022“ (Pew Research Center: 2022). „Congressional Job Approval“ (Real Clear Politics). „Congress and the Public“ (Gallup). Lucy Madison, „Congressional approval at all-time low of 9%, according to new CBS News/New York Times poll“ (CBS News: 2012). „Beyond Distrust: How Americans View Their Government“ (Pew Research Center: 2015). Ian Traynor, „European elections: union left sullen by fury and frustration with political class“ (The Guardian: 2014). Citováno v Ron Formisano, American Oligarchy: The Permanent Political Class (University of Illinois Press: 2017), 199. Citováno v knize Roberta W. McChesneyho, Rich Media, Poor Democracy: Communication Politics in Dubious Times (New Press: 2016), 112. Benas Gerdziunas, „Citizens disillusioned with democracy: poll“ (Politico: 2018). Citováno v Raphael Minder a David Zucchino, „Spaniards, Exhausted by Politics, Warm to Life Without a Government“ (The New York Times: 2016). Citováno v

Ačkoli reprezentativní demokracie slibovala vládu, která reaguje na potřeby občanů, převládá pocit, že demokracie „zdaleka nenaplňuje své ideály“. Od 70. let 20. století se podíl obyvatelstva, který se domnívá, že „korporace a jejich lobbisté mají příliš velký vliv“, postupně zvyšoval z malé menšiny až na velkou většinu Američanů. V jednom nedávném průzkumu více než polovina „respondentů uvedla, že má malou nebo žádnou důvěru v to, že americké volby odrážejí vůli lidu“. V jiném průzkumu se většina respondentů shodla na tom, že „politici vždy mluví, jako by chtěli znát názor občanů, ale stejně jako v mnoha jiných případech to nemyslí vážně“. Další průzkum zjistil, že drtivá většina lidí obecně cítí, že politici jsou „mimo kontakt s průměrnými Američany“ a „nerozumí tomu, co si myslí ‚většina Američanů‘„. Další průzkum zjistil, že méně než třetina respondentů věří, že „lidé, které volíme... se snaží dodržet sliby, které dávají během volební kampaně“. Další průzkum zjistil, že 70 % respondentů souhlasilo s tvrzením, že vláda shromažďuje informace z průzkumů veřejného mínění pouze proto, aby „vypadala, jako by naslouchala přáním veřejnosti“, spíše než aby je použila k „reagování na přání veřejnosti“. 92 % respondentů se domnívá, že vláda upřednostňuje „velké zájmy“ před zájmy obyčejných lidí a že z toho těží. 85 % souhlasilo s tím, že Kongres „neslouží společnému blahu“, a 89 % mělo pocit, že „zvolení představitelé myslí více na zájmy svých sponzorů než na společné blaho lidí“. A mají pravdu, že to tak vnímají.[6]

článku Frances Mulraney, „New Jersey man, 28, who stood next to Air Force vet as she was fatally shot by police in Capitol riot is arrested after FBI track him down using his TV interview about witnessing her death“ (Dailymail.com: 2021).

[6] Lawrence Lessig, They Don’t Represent Us: Reclaiming Our Democracy (Harper Collins: 2019), xiii. John G. Matsusaka, Let the People Rule: How Direct

V roce 2014 politologové Martin Gilens a Benjamin Page analyzovali přibližně 2 000 otázek z průzkumů veřejného mínění v USA týkajících se vládní politiky, které byly provedeny v letech 1981 až 2002. Mezi kategorie politiky, které ve své studii zohlednili, patřily „obranná a zahraniční politika; ekonomická regulace; politika sociální péče (podpora zaměstnanosti, mzdy, vzdělávání, zdravotní péče, důchody a podobně); kulturní a morální otázky (práva žen, potraty, občanské svobody, občanská práva menšin, práva homosexuálů); a prakticky všechny další důležité změny politiky, které byly navrženy v letech 1981 až 2002.“ Gilens a Page poté porovnali tyto odpovědi s vládními zákony, které byly přijaty nebo zamítnuty do čtyř let od shromáždění údajů z průzkumu. Výsledky ukázaly, že

> se zdá, že preference drtivé většiny Američanů nemají v podstatě žádný vliv na to, jaké politiky vláda přijímá či nepřijímá… Zdá se, že preference průměrného Američana mají na veřejnou politiku pouze nepatrný, téměř nulový a statisticky nevýznamný vliv.[7]

Democracy Can Meet the Populist Challenge (Princeton University Press, 2022), 3. CNN Newsource, „CNN Poll: A growing number of people lack confidence in American elections“ (ABC17News: 2022). Citováno v Lawrence R. Jacobs a Robert Y. Shapiro, Politicians Don’t Pander: Political Manipulation and the Loss of Democratic Responsiveness (University of Chicago Press: 2000), 314, 316–317.

[7] Martin Gilens, Affluence and Influence: Economic Inequality and Political Power in America (Princeton University Press: 2012), 57, 60, 1. Benjamin I. Page a Martin Gilens, Democracy in America?: What Has Gone Wrong and What We Can Do About It (University of Chicago Press: 2020), 67. Viz také Martin Gilens a Benjamin I. Page, „Testing Theories of American Politics: Elites, Interest Groups, and Average Citizens“ (Perspectives on Politics 12, č. 3: 2014).

Studie ukazují, že americká voličská základna má tendenci být ekonomicky liberální a sociálně konzervativní. To je v protikladu k sociálně liberální a ekonomicky konzervativní politice, kterou „upřednostňuje velká část naší profesionálně-manažerské vedoucí třídy“ a kterou prosazuje Washington – tento přístup však „nemá prakticky žádnou podporu voličů“. Gilens a Page ve své studii zjistili, že pokud by americká politika skutečně odrážela preference voličů, „viděli bychom protekcionističtější obchodní politiku a ještě nižší úroveň zahraniční pomoci [a imigrace], než jaká je tomu nyní“; „morální/náboženská politika na národní úrovni by byla konzervativnější, než je v současnosti... [a] zejména bychom mohli očekávat větší omezení potratů“; a „očekávali bychom, že větší rovnost zastoupení v ekonomické sféře povede k vyšší minimální mzdě, štědřejším dávkám v nezaměstnanosti, přísnější regulaci podniků (zejména ropného a plynárenského průmyslu) a progresivnějšímu systému daní z příjmů fyzických osob.“[8]

Ve studii Gilense a Pagea se průměrným občanům splnilo to, co chtěli, pouze v případech, kdy se jejich preference shodovaly s preferencemi bohatých občanů – tento jev autoři nazvali „demokracie náhody“. Jedná se o stejnou míru korelace, jakou byste mohli očekávat, „kdyby se o politice rozhodovalo házením mince, aniž by se někdo snažil sladit ji s preferencemi

[8] Mark Krikorian, „The Social-Liberal/Economic-Conservative Mirage — Immigration Edition“, Center for Immigration Studies, 2022. Gilens, Affluence and Influence, 108, 113–117. Viz také Lee Drutman, „Political Divisions in 2016 and Beyond: Tensions Between and Within the Two Parties“ (Democracy Fund Voter Study Group: 2017). Viz také „Citizens with economically left-wing and culturally right-wing views vote less and are less satisfied with politics“ (Democratic Audit UK: 2019).

občanů“. Politolog John Matsusaka ve svém komentáři ke studii poznamenává, že je prostě „pozoruhodné, jak malá je souvislost mezi veřejným míněním a politikou v důležitých otázkách“ v Americe. Gilens a Page docházejí k závěru, že

> rozsah tohoto rozdílu a nerovnost v zastoupení […] naznačují, že politický systém je velmi výrazně nakloněn ve prospěch těch, kteří se nacházejí na vrcholu příjmového rozložení […] Obrovský rozpor […] v tom, jak vláda reaguje na občany s různými příjmy, je v ostrém kontrastu s ideálem politické rovnosti, který si Američané tak cení… [Amerika se jeví jako] antidemokratická... do té míry, že odráží preference pouze privilegované podskupiny občanů.[9]

Studie Gilense a Pagea doplňuje rostoucí počet odborných publikací vydaných v posledních letech, které odhalují „zastupitelské zaujatosti… [které] zpochybňují samotný demokratický charakter naší společnosti“. Politolog Larry Bartels podobně zjistil, že obě hlavní americké politické strany „trvale reagují na názory zámožných voličů, ale vůbec nereagují na názory lidí s nízkými příjmy“. To platí nejen pro poslance, ale i pro senátory, kteří „se zdají důsledně nevěnovat pozornost názorům milionů svých voličů v dolní třetině příjmového rozložení“. Elmer Schattschneider rovněž zjistil, že „systém je zkreslený, zatížený a nevyvážený ve prospěch zlomku menšiny... [Upřednostňuje] nejvzdělanější a nejlépe vydělávající členy společnosti... [a vykazuje zřetelnou] zaujatost ve prospěch podnikatelů nebo vyšší třídy... [která] se

[9] Gilens, Democracy in America?, 69. Matsusaka, 54–55. Gilens, Affluence and Influence, 70. Martin Gilens, „Inequality and Democratic Responsiveness“ (The Public Opinion Quarterly 69, č. 5), 778.

projevuje všude.“ V jiné studii Henry E. Brady a Kay Lehman Schlozman dospěli k závěru, že „nerovnosti v politickém zastoupení jsou hluboce zakořeněny v americké politice.“[10]

Očekávali jsme, že demokracie dá moc lidem. Volby měly lidem zajistit rozhodovací pravomoc. A přestože si lidé volbami volí své vlády, většina „běžných občanů má na politiku federální vlády jen malý nebo žádný vliv“. Politické instituce jsou zcela hluché k preferencím volební většiny, zatímco preference bohatých elit se zdají být upřednostňovány v „hluboce znepokojivé“ míře. Jakékoli empirické zkoumání našeho politického systému nevyhnutelně naznačuje, že představa, že naše demokratické politické instituce „automaticky zastupují celou společnost, je mýtus“. Naše očekávání od demokracie jsou, „ať už z naivity nebo z neupřímnosti, jistě mylná“. Jsme nuceni dojít k závěru, že v našem chápání demokracie musí být zásadní problémy.[11]

„Hlavní nedostatek americké demokracie je intelektuální,“ poznamenává Schattschneider. „Moderní Američan se na demokracii nedívá, než ji definuje; nejprve ji definuje a pak je zmaten tím, co vidí.“ Tento předem vytvořený obraz demokracie, který převládá ve veřejném povědomí, se někdy

---

[10] Tamtéž. Bartels citován v knize Rona Formisana, American Oligarchy: The Permanent Political Class (University of Illinois Press: 2017), s. 53. Larry Bartels, Unequal Democracy: The Political Economy of the New Gilded Age (Princeton University Press: 2016), s. 282. Kay Lehman Schlozman et al., The Unheavenly Chorus: Unequal Political Voice and the Broken Promise of American Democracy (Princeton University Press: 2013), 8. Viz také Joshua Kalla a Ethan Porter, „Politicians Don’t Actually Care What Voters Want“ (The New York Times: 2019).

[11] Gilens, Democracy in America?, 68. Larry Bartels citován v Schlozman, 144. Elmer Eric Schattschneider, The Semisovereign People: A Realist’s View of Democracy in America (Dryden Press: 1975), 35. Schlozman, 575.

označuje jako „klasická teorie“, „klasická doktrína“ nebo „lidová teorie volební demokracie“. Je elegantní, ale naivní, a zní asi takto: „strany formulují politiku, aby vyhrály volby“ tím, že apelují na preference většiny a propagují tuto politiku mezi voliči (slavná formulace Anthonyho Downse); voliči si vybírají mezi těmito politikami a prostřednictvím voleb vyjadřují „koherentní a srozumitelná politická rozhodnutí“; soutěživé volby nutí „strany [a] kandidáty . . . [aby] soupeřily o hlasy občanů“, což udržuje vládu „vnímavou k preferencím občanů“ a nutí volené představitele plnit „přání a touhy“ lidu. Jinými slovy, jde o „představu, že volby mohou ‚odhalit ‚vůli‘ nebo preference většiny v určitém souboru otázek‘, jak to formuloval Dahl.“ Slovy Josepha Schumpetera jde o myšlenku, že náš systém vlády „realizuje společné dobro tím, že nechává lid sám rozhodovat o otázkách prostřednictvím volby jednotlivců, kteří se mají shromáždit, aby vykonávali jeho vůli“. Je to představa, že „demokracie činí z lidu vládce“.[12]

Tato teorie se ukázala jako pozoruhodně vytrvalá. Přestože demokratické instituce v praxi neustále selhávají a nedokážou takto fungovat, zdá se, že nic nedokáže tuto přetrvávající fikci vymýtit z povědomí veřejnosti. Ekonom Joseph Schumpeter, který psal dvě desetiletí po zavedení demokracie v Německu, poznamenal, jak „se na základě této teorie nadále podnikaly kroky, i když byla mezitím rozmetána na kusy... čím více se

[12] Elmer Eric Schattschneider, citováno v knize Christophera H. Achena a Larryho M. Bartelse Democracy for Realists: Why Elections Do Not Produce Responsive Government (Princeton University Press: 2017), s. 297. Achen, s. 3, 22–23. Anthony Downs, An Economic Theory of Democracy (Harper: 1957), s. 28. George Monbiot, „Lies, fearmongering and fables: that’s our democracy“ (The Guardian: 2016). Dennis C. Mueller, Public Choice III (Cambridge University Press: 2003), 264. Dylan Matthews, „The trolling presidency“ (Vox: 2017). Achen a Bartels, 49, 22, 1.

[demokracie] ukazovala jako neudržitelná, tím více ovládala oficiální frazeologii a rétoriku politiků“. I dnes nás tato přetrvávající fantazie stále klame, navzdory „dalším více než sedmi desetiletím demoličních prací“, které dokazují, že tak to v praxi „nefunguje... ani nikdy fungovat nemůže“.[13]

Sociolog Robert Michels v roce 1913 poznamenal, že zastánci demokracie „poukazují na to, že masy mají k dispozici prostředky […] ke kontrole a odvolání svých vůdců“ prostřednictvím voleb. Zvolení představitelé potřebují hlasy, aby ve volbách zvítězili. To je v teorii motivuje k tomu, aby pilně pracovali na uspokojení voličů a zajistili si tak jejich podporu během voleb. Ačkoli „tato obhajoba má určitou teoretickou hodnotu“, Michels poznamenal, že „v praxi“ byl jakýkoli vliv, který voliči mohli prostřednictvím voleb uplatnit, obvykle neutralizován „působením celé řady konzervativních tendencí... takže nadvláda autonomních a suverénních mas se stává čistě iluzorní“. V praxi řada zásadních logických problémů vážně ohrožuje spolehlivost voleb jako nástroje k promítnutí preferencí lidu do vládní politiky. Kvůli těmto problémům mají politické systémy založené na volbách tendenci méně reagovat na voliče a místo toho se stávají velmi citlivými na peníze.[14]

Jak kdysi poznamenal Mark Hanna, legendární organizátor Republikánské strany a senátor: „V politice jsou důležité dvě věci. První jsou peníze a na tu druhou si nevzpomínám.“ Rahm Emanuel, bývalý šéf Obamova štábu, kdysi vysvětlil, že „první třetina kampaně jsou peníze, peníze,

[13] Achen, 50. Monbiot.
[14] Robert Michels, Political Parties: A Sociological Study of the Oligarchical Tendencies of Modern Democracy (Batoche Books: 2001), s. 98.

peníze. Druhá třetina jsou peníze, peníze a tisk. A poslední třetina jsou hlasy, tisk a peníze.“ „To je politika, to je politika, jde jen o to, kolik,“ prohlásil kdysi jeden nechvalně známý lobbista z Capitol Hillu. „Nejde o to, jestli nebo zda, jde o to, kolik, a takoví jsou naši politici v New Yorku, všichni jsou takoví kvůli tomu, jak peníze pohánějí všechno ostatní. Bez těch zasraných peněz nic neuděláš.“ Samozřejmě, politici potřebují podporu veřejnosti, aby vyhráli volby; musí se však také zviditelnit před veřejností, než si mohou zajistit její podporu, což bývá neuvěřitelně nákladné. Politici potřebují peníze na vedení volební kampaně a „ovlivňování veřejného mínění“, což zahrnuje najímání volebních pracovníků, konzultantů a průzkumníků veřejného mínění, kteří studují veřejné mínění a vytvářejí vítězné volební slogany, nákup „tematické reklamy, financování spřízněných autorů a think tanků a umisťování zpráv a názorových článků v hromadných sdělovacích prostředcích“, stejně jako pořádání akcí a shromáždění. Všechny tyto činnosti, které jsou pro vítězství ve volbách nezbytné, činí z volební kampaně nesmírně nákladnou záležitost. Jak trefně poznamenal bývalý předseda kalifornského státního sněmu a volební manažer Demokratické strany Jesse Unruh: „Peníze jsou mateřským mlékem politiky.“[15]

Politologové John Nichols a Robert W. McChesney popisují americký politický systém jako „komplex peněz, médií a voleb“. Politolog Thomas Ferguson popisuje náš volební politický systém jako „politický systém poháněný penězi“.

[15] Citováno v Schlozman, 19. Citováno v Formisano, 187, 70. Schlozman, 273. Citováno v Adam D. Sheingate, Building a Business of Politics: The Rise of Political Consulting and the Transformation of American Democracy (Oxford University Press: 2016), 133.

Vedení kampaně za účelem získání veřejné pozornosti a známosti jména, které jsou nezbytné k vítězství ve volbách, je neuvěřitelně nákladné, a jak poznamenává Anthony Downs, „náklady na politickou informovanost jsou tak vysoké, že si je žádný občan nemůže dovolit nést“ sám. Protože náklady na oslovení potenciálních příznivců jsou tak neúnosně vysoké, politici potřebují podporu jednotlivců a institucí, které mají k dispozici obrovské finanční zdroje. Politolog Thomas Ferguson poukazuje na to, že ani Theodore Roosevelt, jeden z nejoblíbenějších úřadujících prezidentů v americké historii, „nemohl vést revoluční volební kampaně bez podpory investorů, jako byla společnost U.S. Steel nebo investiční bankéř George Perkins.“ Z tohoto důvodu Ferguson tvrdí, že politické strany by měly být správněji interpretovány jako „bloky významných investorů, kteří mají zájem na zajištění malé skupiny konkrétních výsledků... a kteří se spojují, aby prosadili kandidáty zastupující jejich zájmy“, protože finanční závislost politických stran umožňuje dárcům ovlivňovat politické strany stejným způsobem, jakým investoři ovlivňují jakékoli jiné soukromé odvětví. „Voliči nejsou příliš hloupí ani příliš unavení na to, aby ovládali politický systém,“ naznačuje Ferguson. „Jsou prostě příliš chudí.“[16]

„Dolar má větší váhu než člověk,“ zní stoleté politické přísloví. Ještě než se do hry zapojí voliči, potřebují politické

[16] John Nichols a Robert W. McChesney, „The Money & Media Election Complex“ (The Nation: 2010). Thomas Ferguson, Golden Rule: The Investment Theory of Party Competition and the Logic of Money-Driven Political Systems (University of Chicago Press: 1995), 384. Downs citován v Ferguson, 24. Ferguson, 36, 27, 37, 384. Viz také Robert W. McChesney et al., Dollarocracy: How the Money and Media Election Complex is Destroying America (PublicAffairs: 2013).

strany dárce, kteří jim kampaň financují. To znamená, že politické strany nemusí nutně přejímat preference voličů, protože „žádná strana si nemůže dovolit zaujmout střední pozici, která reprezentuje názory drtivé většiny, pokud s tím investoři nesouhlasí.“ I kdyby voliči měli jasné většinové politické preference, politickým stranám by se vyplatilo spíše „přizpůsobit veřejnost názorům stran“ než přizpůsobovat svou politiku preferencím voličů a riskovat odcizení svých dárců. Tato finanční závislost znamená, že organizace politických stran mají tendenci být velmi citlivé na tlak ze strany svých dárců, a povzbuzuje vedoucí představitele a organizátory stran, aby zevnitř prosazovali stranickou disciplínu a zajišťovali, že členové se přizpůsobí preferencím dárců. Před volbami „jsou kandidáti pečlivě prověřováni [těmito] stranickými elitami a aktivisty, kteří fungují jako strážci a náboráři při vyhledávání osob se stejným smýšlením, které by se ucházely o veřejnou funkci.“ To má tendenci nutit kandidáty, aby reagovali na „preference [těchto] oddaných stranických aktivistů, protože ti poskytují většinu klíčových hlasů, dobrovolníků a příspěvků na financování mediální reklamy, konzultantů a cestovních výdajů“, což je proces, který má tendenci upřednostňovat „privilegované soukromé zájmy“ před zájmy široké veřejnosti.[17]

Podle Schattschneidera je volič „suverénem, jehož slovní zásoba se omezuje na dvě slova: ‚ano‘ a ‚ne‘„. A jsou to právě organizace politických stran, které v konečném důsledku určují, z jakých dvou možností mohou voliči vůbec vybírat, když hlasují „ano“ nebo „ne“. Jak kdysi poznamenal William „Boss“

[17] Michael Parenti, Democracy for the Few, 9. vydání (Wadsworth, Cengage Learning: 2011), s. 199. Ferguson, s. 382, 36. Jacobs a Shapiro, s. 17, 40.

Tweed, který na konci devatenáctého století stál v čele zkorumpované politické mašinérie Tammany Hall: „Je mi jedno, kdo volí, pokud mohu já nominovat.“ Primární volby, které se objevily na počátku dvacátého století, měly tomuto jevu čelit tím, že odebraly moc stranickým mocným, jako byl Tweed, a daly více moci a možností volby voličům. Avšak i v případě přímých primárek „je a může být role běžných občanů při výběru kandidátů pouze velmi nepřímá“ a stranické organizace i nadále vyvíjejí ze zákulisí významný vliv na nominační proces. Tento proces, v němž „důležité složky každé z hlavních stran – hlavně elity a zájmové skupiny – [se pokoušejí] určit prezidentského kandidáta ještě předtím, než hlasování vůbec začne“, se nazývá „neviditelné primárky“. Zahrnuje „vnitřní jednání, která probíhají v soukromých rozhovorech mezi sebou a s potenciálními kandidáty,“ poznamenává Andrew Prokop, „a nakonec ve veřejných prohlášeních o tom, koho se rozhodli podpořit, komu darovat peníze nebo pro koho pracovat.“ Tento proces byl patrný v roce 2016, kdy Národní výbor Demokratické strany podepsal s Hillary Clintonovou důvěrnou dohodu o společném získávání finančních prostředků, protože právě Hillaryina kampaň přinesla nejvíce finančních prostředků a mohla tak splatit dluhy organizace. V důsledku toho se „funkcionáři strany pokusili před primárkami vyčistit pole, aby mohli Clintonovou korunovat“, což vedlo k dojmu, že primárky byly „zmanipulovány“ ve prospěch Clintonové a na úkor jiných potenciálně populárních kandidátů, jako byl například progresivní Bernie Sanders.[18]

[18] Citováno v Achen, 28. Achen, 60. Andrew Prokop, „The invisible primary: Can party elites pick a nominee before anyone votes?“ (Vox: 2014). Ezra Klein, „Was

Jen málokterý občan si může dovolit darovat částky, které by mohly zásadně ovlivnit dění, a proto má politický systém tendenci být ovládán těmi několika, kteří to dokážou. Kevin Phillips poznamenává, že „v letech 1980 až 2000 se objem finančních prostředků proudících do federálních voleb v letech prezidentských voleb zhruba ztrojnásobil; náklady na kandidaturu do volných křesel ve Sněmovně reprezentantů a Senátu vyskočily o 500 procent.“ Tento proces byl ještě umocněn rozhodnutími Nejvyššího soudu ve věcech Citizens United a McCutcheon v. FEC, která stanovila, že omezení příspěvků na volební kampaně porušují ustanovení o svobodě projevu obsažené v prvním dodatku Ústavy Spojených států. Ve svém stanovisku soudce Anthony Kennedy zdůvodnil toto rozhodnutí takto:

> Omezení částky, kterou může jednotlivec během volební kampaně vynaložit na politickou komunikaci, nutně omezuje rozsah projevu tím, že omezuje počet diskutovaných témat, hloubku jejich prozkoumání a velikost oslovené veřejnosti. . . . [J]eden z podstatných a legitimních důvodů . . . pro to, aby někdo přispěl spíše jednomu kandidátovi než druhému, spočívá v tom, že tento kandidát na to zareaguje dosažením těch politických

---

the Democratic primary rigged?“ (Vox: 2017). Viz také Marty Cohen, The Party Decides: Presidential Nominations Before and After Reform (University of Chicago Press: 2009). Timothy B. Lee, „The DNC just apologized for bashing Bernie Sanders in private emails“ (Vox: 2016).
https://www.vox.com/policy-and-politics/2017/11/14/16640082/donna-brazile-warren-bernie-sanders-democratic-primary-rigged
https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41850798
https://www.politico.com/magazine/story/2017/11/02/clinton-brazile-hacks-2016-215774/

výsledků, které příznivec upřednostňuje. Demokracie je založena na schopnosti reagovat . . .[19]

Rozhodnutí ve věci Citizens United fakticky zrušilo veškerá omezení týkající se soukromých příspěvků a nákupu politického vlivu, což umožnilo extrémně bohatým jednotlivcům vkládat do federálních voleb částky, které nemají v historii obdoby. V roce 2010 činil největší individuální příspěvek 7,5 milionu dolarů. Tato částka byla od té doby zastíněna příspěvky kasinového magnáta Sheldona Adelsona, který během volebního cyklu v roce 2018 přispěl sám více než 122 milionů dolarů a v roce 2020 více než 218 milionů dolarů. Mezi lety 2010 a 2020 pouhých 12 megadárců – Michael Bloomberg, Timothy Mellon, Richard Uihlein, Sheldon a Miriam Adelsonovi, Joe Rickets, Donald Sussman, mediální magnát Fred Eychaner, zakladatel Facebooku Dustin Moskovitz a manažeři hedgeových fondů Tom Steyer, Jim Simons, Ken Griffin a Paul Singer – představovalo více než 7,5 % všech příspěvků na federální volby v tomto období, přičemž společně přispěli 3,4 miliardami dolarů z celkových 45 miliard dolarů vynaložených na federální politické účely. 20 % všech těchto politických příspěvků pocházelo z méně než 100 poštovních obvodů, kde žijí nejbohatší lidé, což představuje oblasti, v nichž žije výrazně méně než 0,1 % celkové populace země. Milionářští dárci, kteří působí převážně v zákulisí v neoficiální roli, která nepodléhá veřejné kontrole, již ustoupili miliardářským megadárcům, o nichž časopis The Atlantic uvádí, že „jsou nyní důležitější než většina politiků“

[19] Kevin Phillips, American Dynasty: Aristocracy, Fortune, and the Politics of Deceit in the House of Bush (Penguin Publishing Group: 2004), str. 69–71. Citováno v Schlozman, s. 549.

dohromady. „Postoje politiků do neobyčejné míry odrážejí preference jejich dárců," poznamenává Nicholas Stephanopoulos, a „bohaté zdroje dárců, politický extremismus a ideologické dárcovství přispívají k závažnému nesouladu v jejich prospěch."[20]

Kromě zrušení limitů na příspěvky na volební kampaně vedla tato rozhodnutí také k rozmachu tzv. super PACů, tedy politických akčních výborů, které mohou přijímat neomezené příspěvky od soukromých osob i firem. Super PACy sice nesmějí přímo spolupracovat s kandidáty, jinak však mají naprostou volnost v provádění nezávislých volebních aktivit a mohou pro kandidáty fakticky vést vlastní nezávislé volební kampaně. V kontroverzním incidentu v roce 2016 „super PAC podporující Carly Fiorinu v podstatě vedl její kampaň". Krátce po rozhodnutí ve věci Citizens United v roce 2010 si PR agentura Murray Hill v tiskové zprávě na svých webových stránkách žertovala:

> Dosud… se podnikatelské kruhy musely spoléhat na příspěvky na volební kampaně a obchodování s vlivem, aby dosáhly svých cílů ve Washingtonu. Ale díky

[20] Soo Rin Kim, „Just 12 megadonors accounted for 7.5% of political giving over past decade, says report" (ABCNews: 2021). John Q. Publius, „Hedging their Bets (Who Really Decides Elections)" (The Occidental Observer: 2020). Peter Beinart, „Mega-Donors Are Now More Important Than Most Politicians" (The Atlantic: 2014). Lessig, 59. Nicholas O. Stephanopoulos, „Aligning Campaign Finance Law" (Virginia Law Review 101, č. 5: 2015). Viz také Timothy K. Kuhner a Eugene D. Mazo, Democracy by the People: Reforming Campaign Finance in America (Cambridge University Press: 2018).

prozíravému Nejvyššímu soudu můžeme nyní vynechat prostředníky a kandidovat do veřejných funkcí sami.[21]

Jak poznamenává Daniel Weiner: „Rozhodnutí [Nejvyššího soudu] přispělo k posílení rostoucího pocitu, že naše demokracie slouží především zájmům hrstky bohatých a že demokratická participace pro drtivou většinu občanů má relativně malou hodnotu.“ Jen v roce 2016 bylo během celostátního volebního cyklu utraceno 6,3 miliardy dolarů z více než 6,9 miliardy dolarů poskytnutých v podobě soukromých příspěvků. V roce 2020 se tato částka zdvojnásobila, přičemž více než 14 miliard dolarů bylo utraceno na prezidentské i kongresové volby v rámci takzvaných „nejdražších voleb v historii USA“. Jen Wall Street utratila během tohoto federálního volebního cyklu více než 2,9 miliardy dolarů.

Tyto celkové částky často nezahrnují „předběžné příspěvky“, které jsou poskytovány politickým akčním výborům a slibovány kandidátům ještě před začátkem volebního cyklu. Tyto předběžné příspěvky, nazývané také „neviditelné primárky“, často rozhodují o tom, zda se politik vůbec rozhodne kandidovat, nebo zda ze soutěže odstoupí ještě před jejím zahájením. V roce 2016 novináři zjistili, že polovina všech těchto „předčasných“ příspěvků pocházela pouze od 158 superbohatých rodin, z nichž většina měla vazby na hedgeové fondy a finanční sektor a představovala „vyvažující sílu“ proti „směru, kterým se vyvíjejí skuteční voliči této země, a politice,

[21] Richard L. Hasen, „The Decade of Citizens United“ (Slate: 2019). Citováno v článku Nicka Winga „Murray Hill PR Firm Plans (Satirical) Run For Maryland Congressional Seat“ (HuffPost: 2010). Viz také Tim Lau, „Citizens United Explained“ (Brennan Center for Justice: 2019).

kterou si přejí“. Mnoho z těchto osob také praktikuje „tajnou politiku“, což znamená, že navzdory tomu, že během voleb přispívají stovkami milionů, veřejně nezveřejňují své osobní politické preference. Jak poznamenává Gilens, tato praxe „může oslabit politickou odpovědnost“, protože umožňuje miliardářům „tiše využívat své peníze k prosazování myšlenek, které jsou úzce sobecké a v rozporu s názory většiny obyčejných občanů“, aniž by se dostali pod veřejnou kontrolu nebo kritiku. Tyto povinně vykazované příspěvky rovněž „nezahrnují anonymní příspěvky z takzvaných ‚temných zdrojů‘„, které jsou do volebních kampaní a politických akčních výborů „prané“ prostřednictvím „svěřenských fondů, společností s ručením omezeným a [politicky aktivních] nevykazujících organizací zabývajících se ‚sociálním zabezpečením‘„, které nemají povinnost zveřejňovat totožnost svých dárců. Vyšetřování minulých voleb odhalilo, že v posledních letech byly tímto způsobem rozděleny miliardy dolarů za účelem ovlivnění voleb.[22]

Jak píše Chris Hedges, „peníze v podstatě nahradily hlasy“. Politika je povolání, „kde musíte polovinu času věnovat shánění peněz“, vysvětluje politolog Lawrence Lessig, a to „znamená, že existuje malá skupina lidí, na nichž [politici] závisí a kteří mají obrovský vliv“. Volby jsou stále dražší a je samozřejmé, že to dává bohatým dárcům a zájmovým skupinám

[22] Citováno v Lau. Karl Evers-Hillstrom, „Most expensive ever: 2020 election cost $14.4 billion“ (Open Secrets: 2021). Brian Schwartz, „Wall Street execs, employees spent $2.9 billion on campaigns, lobbying during 2020 election, study shows“ (CNBC: 2021). Citováno v Gilens a Page, Democracy in America?, 105, 94–95, 104, 107–108. Viz také Eric Lichtblau, „From Fracking to Finance, a Torrent of Campaign Cash“ (The New York Times: 2015). Nicholas Confessore, „The Families Funding the 2016 Presidential Election“ (The New York Times: 2015).

obrovský vliv na politický systém. Jak poznamenává Gilens, „pár milionů dolarů – pro manažera hedgeového fondu drobné – může znamenat život nebo smrt pro kariéru začínajícího politika.“ Když politici v raných fázích své kampaně absolvují „konkurz“, ucházejí se nejprve o přízeň této třídy dárců a až poté o přízeň voličů.

Jako jasný důkaz toho, do jaké míry jsou politici závislí na svých sponzorech z řad velkých dárců, byl politik Rudy Giuliani – který kdysi prohlásil, že lhát voličům je v pořádku – vyfotografován, jak na honosných benefičních banketech klečí a líbá prsten velkorysé dárkyně Miriam Adelsonové. Politici, kteří se obávají o své znovuzvolení, často mají pocit, že si nemohou dovolit bojovat za cíle svých voličů, pokud jsou v rozporu se zájmy mocných zájmových skupin. Politici potřebují finanční podporu, aby vyhráli volby, a to staví bohaté zájmové skupiny do pozice, kdy mohou potrestat nekooperativní politiky drastickým omezením jejich veřejných i soukromých kariérních vyhlídek. To vedlo různé komentátory k poznámkám, že pouze odstoupivší politici, kteří jsou již „chromé kachny“, jsou schopni svobodně jednat ve veřejném zájmu a v zájmu svých voličů, protože se nemusí obávat znovuzvolení a v důsledku toho teoreticky nepodléhají vlivu dárců. V praxi se náš systém jeví jako komická inverze „lidové teorie demokracie“, protože se zdá, že volení představitelé nejsou schopni reagovat na preference svých voličů kvůli volbám, ale pouze navzdory volbám.[23]

[23] Chris Hedges, „Úvod k vydání z roku 2017“ ke knize Sheldona S. Wolina, Democracy Incorporated: Managed Democracy and the Specter of Inverted Totalitarianism — Nové vydání (Princeton University Press: 2017), xxix. Lessig citován v Maggie Koerth, „Everyone Knows Money Influences Politics … Except

Například v roce 2020 stovky významných dárců pohrozily 147 zákonodárcům, že přestanou přispívat na jejich volební kampaně poté, co tito zákonodárci vyjádřili váhání ohledně potvrzení volebního vítězství Joea Bidena. Senátor za Missouri Josh Hawley přišel o lukrativní smlouvu na vydání knihy a byl ostře pokárán jedním ze svých hlavních dárců, Davidem Humphreysem, který slíbil, že stáhne finanční podporu z Hawleyho budoucích kampaní. Po tomto incidentu Christian Morgan prohlásil, že takové zacházení bylo „nespravedlivé“, protože „v Missouri je spousta lidí, kteří upřímně cítí, že jim volby byly ukradeny, a v senátoru Hawleym vidí někoho, kdo se za ně staví“. Hawleyho dárci však měli jiný názor a využili svého finančního vlivu, aby donutili zákonodárce, aby se podřídili.[24]

Dalším příkladem je izraelská lobby, kterou zastupují vlivné lobbistické organizace, jako je Americký výbor pro veřejné záležitosti Izraele (AIPAC), a miliardáři Sheldon Adelson a mediální magnát Haim Saban, který kdysi pronesl slavnou větu: „Jsem člověk s jedinou prioritou, a tou je Izrael.“ Podle novináře J. J. Goldberga

> je nejznámějším způsobem využití [proizraelských] volebních peněz nikoli podpora kandidátů, kteří byli přátelští, ale boj proti těm, kteří byli nepřátelští. V posledních letech se několikrát stalo, že se proizraelští

Scientists“ (FiveThirtyEight: 2019). Gilens a Page, Democracy in America?, 32. Amber Phillips, „Watch Rudy Giuliani kiss the hand of a top GOP donor, Miriam Adelson“ (The Washington Post: 2016). Sinéad Baker, „Newly published 2018 transcript shows Rudy Giuliani telling DOJ agents it was OK to lie in campaigns: ‘Oh, you could throw a fake’“ (Business Insider: 2021).

[24] Lindsay Wise, „Hawley Faces Fierce Backlash From Colleagues, Donors After Capitol Riot“ (The Wall Street Journal: 2021).

> aktivisté z celé země zmobilizovali, aby porazili zákonodárce, který překročil určitou hranici, pokud jde o Izrael.[25]

Mezi takové politiky patří poslanec Charles H. Percy, poslanec Paul Findley, poslankyně Cynthia McKinney a dokonce i prezident George H. W. Bush, jehož „porážku v roce 1992“ mnozí, včetně samotného Bushe, považují za „důsledek odporu amerických Židů vyvolaného jeho tvrdým postojem vůči izraelským osadám“. „Pod podmínkou anonymity“ poznamenal jeden senátor v rozhovoru s novinářem:

> Moji kolegové považují AIPAC za velmi, velmi vlivnou organizaci, která je bezohledná a velmi, velmi ostražitá. Osmdesát procent zdejších senátorů při některých hlasováních jen kroutí hlavou. Vědí, že to, co dělají, není to, co ve skutečnosti považují za správné, ale proč by se pouštěli do boje v situaci, kdy je čeká porážka?

V souvislosti se „schopností AIPACu vyvíjet nátlak“ kdysi ministr zahraničí George H. W. Bushe Lawrence Eagleburger řekl jednomu z lobbistů AIPACu: „Jednám s vámi, protože mi můžete ublížit.“ Bývalý prezident Jimmy Carter kdysi poznamenal: „Je to téměř politická sebevražda... pro člena Kongresu, který se chce ucházet o znovuzvolení, zaujmout jakýkoli postoj, který by mohl být vykládán jako proti politice konzervativní izraelské vlády.“[26]

---

[25] Citováno v článku Zaida Jilaniho „Hillary Clinton Wasn’t Always This One-Sided on Israel“ (The Intercept: 2016). J. J. Goldberg, „Jewish Power: Inside The American Jewish Establishment“ (Basic Books: 1996), s. 269.

[26] Philip Weiss, „Did the First President Bush Lose His Job to the Israel Lobby?“ (Mondoweiss: 2006). Citováno v Lloyd Grove, „On the March for Israel“ (The

Během voleb v roce 2020 se kongresmanka Alexandria Ocasio-Cortezová – která se v minulosti mírně kriticky vyjádřila o Izraeli – vyjádřila k tomu, jak různé vlivné finanční subjekty nalévaly miliony dolarů do předvolební kampaně její soupeřky Michelle Caruso-Cabrerové, o níž se Cortezová domnívala, že byla záměrně vybrána, aby ji připravila o její křeslo: „Využili všechny cynické prostředky, aby se pokusili nasadit někoho z mé etnické skupiny a dokonce zmátli lidi i co se týče jména – Caruso-Cabrera versus Ocasio-Cortezová.“ Křeslo Cortezové se stalo druhým nejdražším křeslem v celé zemi, protože miliony dolarů proudily také do kampaně jejího republikánského soupeře, Johna Cummingse, zcela neznámého středoškolského učitele, kterému se nějak podařilo vybrat více peněz než samotné kongresmance. Republikánský stratég Tom Doherty poznamenal: „Nevím o něm nic, kromě toho, že kandiduje proti A.O.C. Lidé, kteří mají o tento souboj finanční zájem, přispívají proto, že jde o A.O.C.“[27]

V roce 2021 Cortezová slíbila svým voličům, že bude hlasovat proti americké pomoci Izraeli, ale při hlasování o schválení financování izraelského systému Iron Dome ve výši 1 miliardy dolarů se Cortezová v sále rozplakala a změnila svůj hlas z „ne“ na „zdržela se“. Jak vysvětluje MSNBC, Cortezová svůj hlas zadržela, protože

> si možná stále více uvědomuje, že pokud se skutečně rozhodne kandidovat, bude čelit proizraelským voličům a

Washington Post: 1991). Citováno v John J. Mearsheimer a Stephen M. Walt, The Israel Lobby and US Foreign Policy (Penguin Books Limited: 2008), 160.

[27] Citováno v článku Chrise Sommerfeldta „‘Cynical, disgusting’: AOC says her 2020 primary challenger was picked because she’s also Latina“ (New York Daily News: 2021). Jeffery C. Mays, „If A.O.C. Is So Heavily Favored, Why Has Her Race Drawn $30 Million?“ (The New York Times: 2016).

jejich lobbistické síle. Pokud někdy bude kandidovat na pozici guvernérky nebo prezidentky, její dosavadní postoje k Izraeli budou pečlivě zkoumány a mohly by být použity jako kontroverzní téma proti ní.

V roce 2022 AIPAC nalil desítky milionů do voleb v polovině volebního období 2022, aby sesadil devět demokratických úřadujících poslanců s jistým mandátem, včetně palestinské demokratické poslankyně Rashidy Tlaibové a poslance Andyho Levina, který prohlásil: „AIPAC se úplně vymkl z kolejí a snaží se ukončit mou kariéru, protože se neztotožňuji s jejich pohledem na to, co to znamená být proizraelský.“[28]

Politici se pohybují jako po tenkém ledě a jsou nuceni bedlivě sledovat preference bohatých zájmových skupin, protože jejich rozhněvání by mohlo znamenat katastrofu pro jejich politickou kariéru. Zatímco opoziční postoj s sebou nese obrovská rizika a odpor, spolupráce s bohatými zájmovými skupinami může otevřít dveře a přinést příležitosti, které mohou být pro profesionální politiky nesmírně výnosné.

Politici, lobbisté i političtí poradci jsou po celou dobu své kariéry vystaveni tvrdému výběrovému procesu založenému na

[28] Adela Suliman, „Alexandria Ocasio-Cortez apologizes after tearful ‘present’ vote on Israel Iron Dome funding bill“ (The Washington Post: 2021). Zeeshan Aleem, „AOC’s Iron Dome vote left her crying — and it backfired“ (MSNBC: 2021). Emily Crane, „AOC dragged for ‘bad theater’ after crying over Iron Dome vote“ (The New York Post: 2021). Philissa Cramer, „AIPAC investing in primary that could end Jewish Democratic dynasty“ (The Jerusalem Post: 2022). Mitchell Plitnick, „AIPAC’s new tactic to unseat Rashida Tlaib“ (Mondoweiss: 2022). Chris McGreal, „Pro-Israel group pours millions into primary to defeat Jewish candidate“ (The Guardian: 2022). Elena Schneider, „Battles over Israel divide Democratic primaries“ (Politico: 2022).

principu „něco za něco“, v jehož rámci jsou neustále „vychováváni k tomu, aby vnímali mezilidské vztahy skrze prizma otázky: ‚Jak mi tato osoba může být užitečná?‘„ Existuje spousta příležitostí pro přirozeně symbiotické a vzájemně výhodné obchodní vztahy mezi politiky, lobbisty, poradci a podnikatelskou elitou. Politici potřebují bohaté spolupracovníky, jako jsou vedoucí pracovníci korporací a manažeři hedgeových fondů, aby jim poskytovali příspěvky na volební kampaně, a tito podnikatelé potřebují přátelské politiky, aby ve svých funkcích prosazovali podnikatelsky příznivou politiku. V důsledku toho se uvnitř washingtonského okruhu vyvinulo celé poradenské a „vlivové odvětví“, které se specializuje výhradně na navazování kontaktů a propojování politiků s bohatými mecenáši a zájmovými skupinami. Jak kdysi prohlásil politický konzultant a „vyjednavač“ (tj. konzultant, který se specializuje na vytváření těchto spojení a vzájemně výhodných dohod) Carter Eskew: „Správné spojení [vše] vyřeší.“[29]

Podle politologa Thomase R. Dyea mnoho bývalých politiků a jejich spolupracovníků po skončení politické kariéry využívá své odborné znalosti a kontakty v tomto odvětví lobbingu a poradenství, kde se zabývají „otevíráním dveří“ tím, že propojují bohaté plutokraty z řad sponzorů s ambiciózními mladými politiky:

> Washingtonské právnické firmy, agentury zabývající se veřejnými vztahy i „konzultanti“ nabízejí svým klientům kromě odborného poradenství také kontakty na vlivné osoby. Většina nejlepších „zprostředkovatelů“ jsou totiž

[29] Mark Leibovich, citováno v článku „An excerpt from Mark Leibovich’s ‘This Town’“ (NBCNews: 2013). Eskew citován v knize Shapiro a Jacobs, s. 47.

> bývalí vládní úředníci – bývalí členové Kongresu, ministři, poradci Bílého domu a podobně –, kteří „se v tom vyznají“. Osobní prestiž a zázemí těchto zprostředkovatelů pomáhají otevírat dveře.[30]

Jak vysvětluje Gilens: „Politici potřebují peníze na vedení svých kampaní a zájmové skupiny potřebují politiky k prosazování svých zájmů, což vede k dlouhodobým, vzájemně výhodným vztahům.“ Lobbisté a političtí poradci tuto potřebu uspokojují tím, že propojují uchazeče o senátorské či prezidentské křeslo se sítěmi dárců a mediálních manažerů, kteří zase posuzují osobnosti a rozhodují, koho považují za „spolehlivého“ a koho chtějí podpořit jako kandidáta ještě předtím, než se vůbec dostane do primárek. Na druhou stranu tyto vztahy politikům nabízejí i mnoho dalších soukromých výhod a benefitů, které přesahují pouhé zajištění financí nezbytných k vedení politických kampaní a úspěšné politické kariéry. Politici mohou tyto kontakty využít také k zpeněžení svého času ve funkci a k získání přízně miliardářské podnikatelské třídy, která jim může zajistit soukromé bohatství přesahující jejich nejdivočejší sny.[31]

Nedávné vyšetřování odhalilo, že v roce 2012 byly finanční prostředky „směřovány […] k rodinným příslušníkům, přátelům a obchodním partnerům“ více než 248 členů Kongresu „prostřednictvím jejich kongresových kanceláří, volebních výborů a politických akčních výborů“ formou výplat a neúměrně nadhodnocených platů. Vedení PAC nejenže vede kampaň za kandidáty, ale také se stará o politiky a jejich rodinné

[30] Thomas R. Dye, Who’s Running America?: The Clinton Years (Prentice Hall: 1995), s. 133.
[31] Gilens a Page, Democracy in America?, s. 144.

příslušníky prostřednictvím praxe zvané „perk and pocket“ (výhody a kapesné) tím, že jim poskytuje „příspěvky na životní styl“, které jim umožňují žít jako milionáři, například poskytováním služeb a pořádáním luxusních dovolených, pobytů a večírků na získávání finančních prostředků s hrazením všech nákladů, které jsou propláceny jako „výdaje na kampaň“. Volební výbory dávají politikům příležitost trávit stovky dní v roce rozmazlováním se a klábosením na benefičních večírcích pořádaných v luxusních letoviscích a banketových sálech, které jsou často jen záminkou k tomu, aby si na veřejné náklady užili drahé golfové dovolené. George Bush vzpomíná, jak ho senátor Saxby Chambliss v roce 2003 na benefiční akci vzal stranou a zašeptal mu: „Pokud to zkrátíš, můžeme si zahrát golf.“ Jak však poznamenává Formisano, „skutečné odměny pro služebníky lidu... obvykle přicházejí až po skončení jejich funkčního období.“[32]

Kromě příspěvků na volební kampaň mohou bohatí dárci a zájmové skupiny představovat také bránu k mimořádně lukrativním kariérním příležitostem po skončení politické kariéry. Tyto zájmové skupiny často spojují své příspěvky na volební kampaň s nesmírně lákavými a výnosnými příležitostmi v soukromém sektoru, jako jsou turné k propagaci knih, přednáškové turné a privilegované poradenské pozice či kariéry na vrcholu korporátního světa, což mnoha politikům umožnilo zpeněžit svou politickou kariéru a zbohatnout.

[32] Formisano, 51, 39, 41, 47. Citováno v Formisano, 52. Viz také Peter Schweizer, Secret Empires: How the American Political Class Hides Corruption and Enriches Family and Friends (HarperCollins: 2019). Thom Hartmann, The Hidden History of American Oligarchy: Reclaiming Our Democracy from the Ruling Class (Berrett-Koehler Publishers: 2021).

Mezi lety 2001 a 2016 vydělali Bill a Hillary Clintonovi více než 153 milionů dolarů pouze na honorářích za přednášky, přičemž za každou krátkou 30minutovou přednášku pro vedoucí pracovníky Citigroup nebo Goldman Sachs obdrželi v průměru 210 795 dolarů. Zatímco Hillary Clintonová byla ministryní zahraničí, obdržela také miliony dolarů v darech prostřednictvím své Clintonovy nadace, která je pravidelně kritizována jako tajný fond pro usnadňování politické korupce a prodej vlivu.[33]

Po skončení svého prezidentství vydělal George H. W. Bush více než 7 milionů dolarů na smlouvách o vydání knih a byl najat „tajnůstkářským" hedgeovým fondem Carlyle Group, aby přednášel a působil jako hlavní poradce. Podrobnosti o jeho odměně nebyly zveřejněny, ale nepochybně se jedná o neuvěřitelně lukrativní záležitost. Bush vydělal více než 14 milionů dolarů na akciích, které získal za jedinou přednášku, kterou přednesl na konci 90. let.[34]

Krátce poté, co Nikki Haley opustila funkci guvernérky Jižní Karolíny, byla investory jmenována členkou představenstva společnosti Boeing jako odměna za to, že během svého funkčního období prosadila příznivé právní předpisy a

[33] Robert Yoon, „$153 million in Bill and Hillary Clinton speaking fees, documented" (CNN Politics Data: 2016).
[34] Tim Shorrock, „Crony Capitalism Goes Global" (The Nation: 2002). Oliver Burkeman a Julian Borger, „The ex-presidents' club" (The Guardian: 2001). Robert Scheer, „Making Money, the Bush Way" (Los Angeles Times: 2002). Julian Borger, „The day George Bush talked himself into $14 million" (The Guardian: 1999).

poskytla společnosti stovky milionů dolarů z dotací financovaných z peněz daňových poplatníků.[35]

Takové příležitosti se často dostávají i rodinným příslušníkům významných politiků. Například Chelsea Clintonová byla přijata do NBC, přestože neměla žádné novinářské zkušenosti ani vzdělání, a to v době, kdy její matka zastávala funkci ministryně zahraničí, a za každou minutu strávenou na obrazovce si vydělala 26 724 dolarů. William McGowan tyto případy označuje jako „mediální dědictví“ a podobné příležitosti se v posledních letech dostaly i dětem desítek dalších významných politiků.[36]

Syn prezidenta Joea Bidena, Hunter, který nemá umělecké vzdělání a o umění se začal zajímat teprve nedávno, prodává své obrazy za ceny přesahující 500 000 dolarů prostřednictvím umělecké galerie, která zajistila utajení totožnosti kupujících. Walter Shaub z Úřadu pro vládní etiku popsal částku, o kterou se jedná, jako „absolutně otřesnou“, zejména proto, že „kupující mohou [zjevně] mít zájem o něco víc než jen o Hunterovy obrazy“. Jak vysvětluje profesorka práva Kathleen Clarková, toto „upřímně řečeno vystavuje Bidenovu administrativu riziku, že si lidé budou kupovat vliv tím, že budou nakupovat Hunterovy obrazy za ceny, které mohou být nadhodnocené.“ Zatímco Hunter prodával své obrazy, Bidenovo vlastní ministerstvo financí ironicky vydalo varování, že umění může

[35] „Boeing Board: Nikki Haley Cashes In – Crony capitalism is alive and well…“ (FITSNews: 2019). Tom Barton, „Nikki Haley could make $315,000-plus a year if elected a Boeing director“ (The State: 2019). Formisano, s. 5.
[36] Formisano, s. 82.

sloužit jako nástroj k praní špinavých peněz pro „ty, kteří se zabývají nelegálními finančními aktivitami.“[37]

„Pay-to-play“, politické úplatky, střet zájmů, vzájemné protislužby, provize poskytované úředníkům a politikům v podobě darů soukromým nadacím nebo jako odměna za zboží či služby, a „otočné dveře z Kongresu na Wall Street nebo K Street[,] bludiště kanceláří lobbistů [které] vedou k nejlukrativnějším odměnám“ – Formisano tento trh s korupcí nazývá „ekonomikou darů“. V kombinaci s příspěvky na volební kampaně to posiluje dlouhodobé, vzájemně výhodné vztahy, které existují mezi zákonodárci a bohatými zájmovými skupinami, a tvoří základ prosperujícího, multimiliardového lobbistického průmyslu.[38]

„Přímý nákup hlasů je nelegální a pravděpodobně se vyskytuje jen zřídka.“ Jak vysvětluje Richard Smith, „účelem příspěvků na volební kampaň je spíše získat přístup než hlasy.“ Nicméně „zástupci vás možná ‚vyslechnou lépe‘,“ poznamenává John Wright, „když před lobováním předchází příspěvek [nebo nabídka lukrativní příležitosti v soukromém sektoru].“ Politici všude „soutěží o to, kdo se bude vyhřívat v přítomnosti 0,01 procenta“, protože třída miliardářských dárců nejen drží klíče k jejich politickému úspěchu, ale může také nasměrovat politiky na cestu, aby se sami stali členy tohoto exkluzivního klubu. Finanční pobídky „ovlivňují“ vše, co politici dělají, včetně toho, „s kým zákonodárci mluví, kolik energie věnují konkrétním otázkám a co dělají v neformálních

[37] Shirin Ali, „Hunter Biden’s controversial art gallery show draws fierce critics“ (The Hill: 2021). Ben Schreckinger, „‚Hiding the Ball‘: Hunter Biden Complicates White House Anti-Corruption Push“ (Politico: 2021).
[38] Formisano, s. 39.

situacích, při slyšeních výborů a při schvalovacích zasedáních“. Podle Matta Stollera,

> špinavým tajemstvím americké politiky je, že pro většinu politiků není samotné zvolení [vlastně ani] tak důležité. Důležité je zaměstnání po volbách. Jde především o to zůstat v elitní politické třídě, což znamená být respektován v husté síti think tanků financovaných korporacemi, vlivných právnických firem, bank, dodavatelů v obranném průmyslu, prestižních univerzit a korporací... [Politici] nemluví k voličům, ale k potenciálním sponzorům po volbách. To je to, kolem čeho se točí jejich politické cíle. Pokud vedete kampaň založenou na populistických tématech, je to hrozba pro vaše vyhlídky na zaměstnání po volbách. To je důvod, proč vycházející hvězda Demokratů a starosta Newarku Corey Booker tak ostře reagoval na kritiku soukromého kapitálu – hledá si potenciálního klienta na dobu po skončení své politické kariéry, nebo možná na období mezi jednotlivými funkčními obdobími. Kandidovat jako neurčitý populista je zvládnutelné, pokud lžete voličům. Pokud se během svého funkčního období skutečně pustíte do mocných zájmových skupin, pak byste měli raději vyhrát, protože pokud ne, nebudete mít v podstatě kam jít. A pokud prohrajete, ale byli jste týmovým hráčem, budete mít spoustu peněz a příležitostí.

Jak vysvětluje Chrystia Freelandová, kanadská ministryně financí a autorka knihy Plutocrats: The Rise of the New Global Super Rich and the Fall of Everyone Else, v politice jde o

získávání přízně „plutokratických sítí“, které si politici mohou „plně zpeněžit… [jakmile] odejdou do důchodu“.[39]

Když se senátor Joe Manchin v roce 2021 pokoušel přimět několik republikánských zákonodárců, aby změnili svůj hlas z „ne“ na „ano“ v případě návrhu zákona o obstrukcích, obešel dotyčné zákonodárce tím, že se obrátil přímo na jejich sponzory. Uniklý telefonní rozhovor mezi Manchinem a několika miliardářskými megadárci, který zveřejnil server The Intercept, odhalil, jak senátor požádal miliardářské dárce, aby přesvědčili senátora za Missouri Roye Blunta, aby změnil svůj hlas tím, že „předloží odcházejícímu senátorovi lákavé vyhlídky na budoucí finanční příležitosti“:

> Roy odchází do důchodu. Kdyby mu to mohli říct ti z vás, kteří s ním budou v budoucnu spolupracovat, bylo by to skvělé a pomohlo by to naší zemi. Bylo by velmi dobré, kdybychom ho přiměli změnit svůj hlas. A o této věci se bude hlasovat znovu. To mi dá ještě jednu šanci.[40]

Známý washingtonský lobbista Jack Abramoff kdysi poznamenal, že jeho „nejúčinnějším tahem“ při ovlivňování zaměstnanců bylo nenuceně poznamenat:

---

[39] Citováno v Schlozman, 307. Formisano, shrnutí. Matt Stoller, „Bill Clinton’s $80 Million Payday, or Why Politicians Don’t Care That Much About Reelection“ (naked capitalism: 2012). Cynthia Freeland, Plutocrats: The Rise of the New Global Super-Rich and the Fall of Everyone Else (The Penguin Press: 2012), 140.
[40] Lee Fang a Ryan Grim, „Leaked Audio of Sen. Joe Manchin Call with Billionaire Donors Provides Rare Glimpse of Dealmaking on Filibuster and Jan. 6 Commission“ (The Intercept: 2021). Sharon Zhang, „ULeaked Call Reveals Manchin Colluding With Wall Street to Preserve Filibuster“ (truthout: 2021). Ryan Cooper, „The corrupt reality of Joe Manchin’s bipartisanship“ (Yahoo News: 2021).

> Až skončíš u toho kongresmana, měl bys přijít pracovat ke mně do mé firmy... Tím... bych ho měl v hrsti a tím pádem i celou tu kancelář... Najednou každý krok, který ten zaměstnanec udělal, dělal s ohledem na svou budoucnost v mé firmě.

Jak to vyjádřil jeden washingtonský lobbista: „Byl jsem součástí systému legalizovaného úplatkářství. Je to všechno úplatkářství, každá jeho část.“[41]

„Lobbing zájmových skupin… jde ruku v ruce s finanční podporou.“ Nejméně 86 % příspěvků poskytnutých politickým akčním výborům (PAC) pochází od subjektů, „které rovněž zaměstnávají lobbisty“, a tyto subjekty doplňují své finanční příspěvky intenzivními a cílenými lobbistickými aktivitami. Beth Leech odhaduje, že „každý rok se utratí téměř 3 miliardy dolarů na lobbing a příspěvky na kampaně politických akčních výborů (PAC) v rámci zjevných pokusů ovlivnit veřejnou politiku.“ Tento lobbistický průmysl zahrnuje přibližně 12 000 různých organizací, zaměstnává více než 11 000 interních lobbistů (z nichž mnozí jsou bývalí politici, zaměstnanci a regulátoři, kteří využívají své vztahy, kontakty a zasvěcené znalosti k ovlivňování politiky jménem korporátních klientů), každoročně vyprodukuje přibližně 12 000 svědectví před Kongresem a 7 000 amicus briefů a koordinuje 550 milionů dolarů v balíčkových darech PAC. Tyto „rozpočtové zdroje . . . lze převést na širokou škálu vstupů do procesu tvorby politiky . . . [včetně] takových tradičních lobbistických činností, jako je provádění výzkumu souvisejícího s politikou, snaha informovat a přesvědčit tvůrce politik, vypracovávání návrhů zákonů,

[41] Citováno v Formisano, s. 72.

svědectví při slyšeních, vydávání politických prohlášení a zpráv a podobně . . . Navíc organizace s hlubokými kapsami mohou utrácet štědřeji za najímání talentů, kteří tyto činnosti provádějí.“[42]

Finanční příspěvky od zájmových skupin zajišťují privilegovaný přístup profesionálním lobbistům na plný úvazek, kteří se vměšují do nejmenších detailů procesu tvorby politiky a ovlivňují tak všechny aspekty přípravy legislativy, a to jak v oficiální, tak neoficiální roli. Politolog Rogan Kersh zkoumal vliv jednoho korporátního lobbisty na proces přípravy návrhu zákona a zjistil, že

> tato korporátní lobbistka . . . hrála klíčovou roli v každém dalším kroku: byla intenzivně zapojena do přípravy návrhu zákona, pomáhala získávat sponzory v Kongresu, organizovala slyšení a s pracovníky vymýšlela strategii ohledně jeho načasování a složení (vybrala několik svědků a pro dva z nich napsala výpověď) a během slyšení se scházela s pracovníky, aby objasnila některé body a sepsala otázky, které měli zákonodárci položit svědkům: to vše i přesto, že ... daná záležitost byla pro korporaci, kterou zastupuje, jen vzdáleným zájmem.

[42] Gilens a Page, Democracy in America?, 144. Leech citován v Schlozman, 283. Schlozman, 430, 273. Viz také Tamasin Cave a Andy Rowell, „The truth about lobbying: 10 ways big business controls government“ (The Guardian: 2014). Jimmy Williams, „I was a lobbyist for more than 6 years. I quit. My conscience couldn’t take it anymore.“ (Vox: 2018).

Několik dalších studií odhalilo, že zájmové skupiny a korporace často připravují návrhy zákonů za politiky, kteří je pak pravidelně schvalují, aniž by si je vůbec přečetli.[43]

Zatímco mnoho bývalých politiků a jejich spolupracovníků přechází za absurdně nadhodnocenými platy do korporací nebo do lobbistických a poradenských firem v takzvaném „průmyslu vlivu“, řada lobbistů také prochází „otočnými dveřmi“ a je politiky jmenována do funkcí v rámci vládní administrativy. Podle organizace Open Secrets se jen v Trumpově administrativě nacházelo asi 511 takových „otočných dveří“, včetně četných úředníků na úrovni ministrů. Patrick Shanahan z Boeingu a Mark Esper z Raytheonu byli oba jmenováni ministry obrany. Patrick Pizzella, korporátní lobbista, byl jmenován ministrem práce, což je „něco jako jmenovat protiválečného aktivistu do čela Pentagonu nebo uhelného lobbistu do čela Agentury pro ochranu životního

[43] Kersh, „Corporate Lobbyists as Political Actors“, citováno v Schlozman, 300. Viz také Robert G. Kaiser, So Damn Much Money: The Triumph of Lobbying and the Corrosion of American Government (Knopf Doubleday Publishing Group: 2010). Lawrence Lessig, Republic, Lost: How Money Corrupts Congress–and a Plan to Stop It (Grand Central Publishing: 2015). Bruce C. Wolpe a Bertram J. Levine, Lobbying Congress: How the System Works (SAGE Publications: 1996). Jeffrey Birnbaum, The Lobbyists: How Influence Peddlers Work Their Way in Washington (Crown: 2015). Ken Kollman, Outside Lobbying: Public Opinion and Interest Group Strategies (Princeton University Press: 2020). Robert G. Kaiser, Act of Congress: How America’s Essential Institution Works, and How It Doesn’t (Knopf Doubleday Publishing Group: 2014). Christina Manduley, „Congressman admits he didn’t read full health care bill before voting“ (CNN Politics: 2017). Rob O’Dell a Nick Penzenstadler, „You elected them to write new laws. They’re letting corporations do it instead.“ (The Center for Public Integrity: 2019). Robert Schlesinger, „Not So Dirty Little Secret“ (USNews: 2017). Brian Christopher Jones, „Don’t Be Silly: Lawmakers „Rarely” Read Legislation and Oftentimes Don’t Understand It . . . But That’s Okay“ (Penn State Law Review: 2013). Amy Melissa McKay, „Fundraising for Favors? Linking Lobbyist-Hosted Fundraisers to Legislative Benefits“ (Political Research Quarterly 71, č. 4: 2018).

prostředí“ – což Trump také udělal, když později jmenoval uhelného lobbistu Andrewa Wheelera a později ropného lobbistu Davida Bernhardta do čela EPA. Bývalý zaměstnanec Goldman Sachs Steve Mnuchin byl jmenován ministrem financí. Zatímco republikáni jsou často kritizováni jako strana bohatých a mocných, i demokraty podporují jejich vlastní velcí dárci, jako jsou George Soros, Eric Schmidt, Haim Saban – označovaný za „oblíbeného miliardáře týmu Clintonové“ – a Tom Steyer. Demokratické vlády také důsledně udržovaly úzké vazby s investičními bankéři a bývalými zaměstnanci Goldman Sachs, jako jsou Robert Rubin, Lawrence Summers a Timothy Geithner, kteří zastávali klíčové pozice v vládách Billa Clintona a Baracka Obamy a formovali finanční politiku způsobem, který byl v rozporu s veřejnými zájmy.[44]

Profesor Robert W. McChesney shrnuje:

> Nechat lidi utrácet tolik peněz, kolik chtějí, znamená jednoduše umožnit těm nahoře, aby si za peníze koupili cestu pryč ze skutečné demokracie s rovnými podmínkami. Ve Spojených státech nejbohatší čtvrtina 1 % Američanů poskytuje 80 % individuálních příspěvků na volební kampaně a korporace utrácejí desetkrát více než odborové organizace. Tyto příspěvky je lepší považovat za investice, pomocí nichž milionáři, miliardáři a korporace kupují loajalitu politiků, kteří po nástupu do úřadu schvalují zákony ve prospěch hrstky bohatých. V tomto

[44] „Revolving Door: Search Results“ (Open Secrets: 2020). Paul Waldman, „In Trump’s swamp, the corporate lobbyists are in charge“ (The Washington Post: 2019). Emily Atkin, „Lobbyists Are Feasting in Trump’s Swamp“ (The New Republic: 2018). Chris Riotta, „Trump’s Swamp Of Billionaires And Lobbyists Revealed In Secret White House Visitor Logs“ (Newsweek: 2017).

prostředí zmizel z dohledu širší pojem občanské ctnosti a principů – tak nezbytný pro prosperitu demokratické kultury. Volební politika v USA je v podstatě směsicí zvláštních zájmů, kde vstupní vklad omezuje možnost smysluplné účasti na malou část populace. Je snad překvapením, že apatie voličů, cynismus a neúčast ve volbách jsou tak vysoké?[45]

Politolog Sheldon Wolin podobně poznamenává, že v Americe,

> [n]ení možné uvést žádnou státní instituci, kterou by bylo možné přesně označit za demokratickou... rozhodně ne v případě přísně řízených voleb, v nichž hraje hlavní roli peníze, Kongresu zaplaveného lobbisty, imperiálního prezidentství, soudního a trestního systému, jenž upřednostňuje určité sociální třídy, a už vůbec ne v případě médií... Politicky organizované zájmové skupiny s obrovskými zdroji působí nepřetržitě, ... jsou koordinovány s postupy a kalendáři Kongresu a zaujímají strategická místa v politických procesech ... Občané jsou vytlačováni a odříznuti od přímého spojení s legislativními institucemi, které mají „zastupovat“ lid. Pokud je hlavním účelem voleb poskytnout lobbistům poddajné zákonodárce, které mohou formovat, zaslouží si takový systém být nazýván „misreprezentativní nebo klientelistickou vládou“. Je to zároveň silný faktor přispívající k depolitizaci občanů, stejně jako důvod k charakterizování systému jako antidemokratického.[46]

[45] McChesney, Rich Media, Poor Democracy, s. 261.
[46] Wolin, s. xxix, 59.

Ve Washingtonu se říká: „Kdo není u stolu, je na jídelním lístku.“ Bohatí lidé mají k dispozici obrovské zdroje, díky nimž si mohou zajistit privilegovaný přístup k zasvěceným osobám, získat místo u stolu a ovlivňovat politický systém zevnitř způsoby, které jsou pro běžné občany prostě nedostupné. Satirický server The Onion si utahuje z naprostého nedostatku přístupu a vlivu, který má ve Washingtonu většina běžných občanů:

> [A]merický lid si najal Jacka Weldona, vlivného washingtonského lobbistu z firmy Patton Boggs, aby mu pomohl prosazovat jeho zájmy před Kongresem... Na rozdíl od společností jako R. J. Reynolds, Pfizer nebo Bank of America nemá americká veřejnost přístup k veřejným činitelům, který je nezbytný k prosazení jejích legislativních cílů... Jack Weldon nám tento přístup zajišťuje... Jeho každodenní přítomnost v Kapitolu zajistí, že americký lid konečně získá místo u stolu... A umožní mu to prosazovat naše poselství, že každý, včetně Američanů, si zaslouží být ve Washingtonu zastoupen.[47]

„Pokud nejste u stolu, když se přijímají rozhodnutí,“ píše McChesney, „jste tím, co se podává.“ Tváří v tvář miliardám dolarů, které korporace a bohatí dárci vkládají do volebních kampaní a lobbingu, mají obyčejní Američané neuvěřitelně malý vliv na politický systém, a to je vidět. Politický systém záměrně upřednostňuje zájmy bohatých zájmových skupin. Naši političtí představitelé deregulovali a deindustrializovali naši ekonomiku na příkaz bohatých zájmových skupin, což vedlo k prudkému nárůstu

[47] Citováno v Schlozman, s. xvii.

> ekonomické nerovnosti, která dosáhla úrovně, jakou jsme neviděli sto let... Zatímco bohatí hromadí bohatství, mnoho Američanů trpí ztrátou pracovních míst, nízkými mzdami, vysokými náklady na zdravotní péči a zhoršujícími se veřejnými službami. Celé komunity byly zdevastovány zavíráním továren. Naše veřejné školy jsou zanedbávány. Naše dálnice a mosty jsou v havarijním stavu... Ekonomická nerovnost a politická nerovnost se vzájemně posilují a prohlubují. Toto vzájemné posilování hrozí vyvolat sestupnou spirálu, která by mohla pokračovat donekonečna, pokud nevyvineme rozhodné úsilí k jejímu zastavení.

V nedávné studii dospěli politologové Gehl a Porter k závěru, že „náš politický systém se stal hlavní překážkou při řešení téměř všech důležitých problémů, kterým musí naše země čelit.“[48]

Vidíme, jak naše politické instituce nedokážou naplnit lidovou představu o demokracii, a často se domníváme, že toto selhání je výjimkou, anomálií. Nikdy nezpochybňujeme své předem dané představy o demokracii; místo toho hledáme problémy jinde. Ujišťujeme se, že problémem není demokracie ani naše očekávání od ní. Problémem musí být to, že demokracie prostě nefunguje tak, jak by měla. A jsme si jisti, že jakmile zjistíme, které vnější procedurální nebo právní faktory narušují demokratický proces a brání řádnému fungování našich demokratických institucí, můžeme naši demokracii napravit jednoduchými a přímočarými reformami. Peníze,

[48] McChesney, lvi. Gilens a Page, Democracy in America?, 90. Katherine M. Gehl a Michael E. Porter, „Why Competition in the Politics Industry is Failing America“ (Harvard Business School: 2017), 1.

lobbing, úplatkářství, korupce, vydírání a média kazí naše instituce; nízká volební účast, nedostatečně vzdělaní voliči a naše volební postupy ohrožují schopnost voličů volat své vůdce k odpovědnosti. Kdybychom jen mohli tyto problémy vyřešit, nadále marně doufáme, že se naši volení zástupci opět stanou věrnými a nestrannými služebníky veřejného blaha, kteří budou pilně pracovat na naplňování vůle lidu namísto úzkých agend elit a zájmových skupin. Při hledání řešení naší politické krize málokdy zpochybňujeme nebo kriticky přezkoumáváme naše základní předpoklady o fungování našich demokratických institucí. Nezastavíme se, abychom zvážili, zda nejsou naše teorie o demokracii samotné mylné. A dokud tak neučiníme, nebudeme schopni najít řešení našich politických problémů.

V posledních desetiletích vyšly stovky knih, které se zabývají řešením nedostatků našich demokratických institucí, a zdaleka nejčastějším navrhovaným řešením pro „vyrovnání politického vlivu“ je omezit vliv peněz v politice „stanovením limitů pro příspěvky na volební kampaně“. Jak tvrdí Gilens, „hlavní prioritou politických reforem je ... oslabit a snížit příspěvky velkých dárců“ a „omezit nebo odstranit vliv soukromých peněz v americké politice“ tím, že se znovu zavedou předpisy podobné omezením financování volebních kampaní z 70. let, která byla zrušena rozhodnutím Citizens United v roce 2010. Tato řešení jsou obvykle doprovázena návrhy na zavedení požadavků na úplné zveřejňování všech politických příspěvků a všech lobbistických aktivit, na veřejně financované poukázky poskytující každému občanovi částku, kterou může darovat svým preferovaným stranám, aby tak vyvážil vliv soukromých dárců, a na vytvoření veřejně

financovaných „lidových lobbistických skupin“, které by vyvažovaly vliv soukromých lobbistů.[49]

Neutralizovat vliv peněz v politice je však zjevně snazší říci než udělat. Ve své studii o izraelské lobby profesor John Mearsheimer dochází k závěru, že

> vyhlídky na smysluplnou reformu financování volebních kampaní jsou mizivé. Stávající politici mají na současném systému příliš velký zájem a řada dalších zájmových skupin by spojila síly, aby se postavila proti jakémukoli pokusu o revizi systému, který jim v současné době poskytuje nepřiměřený vliv... V krátkodobém horizontu nebude snaha o přímé oslabení lobby fungovat.

Existuje další důvod k podezření, že takové reformy financování volebních kampaní by nakonec byly marné, vzhledem k tomu, že tyto návrhy získaly pokryteckou veřejnou podporu od kariérních politiků, zájmových skupin a „velkých [plutokraty financovaných] filantropických nadací – včetně Ford, Carnegie, MacArthur, Open Society, Hewlett (s rozsáhlým ‚Madison Project‘), a Rockefeller Brothers“ – které těží ze současného systému a stěží mohou upřímně toužit po „posílení demokracie“. Hillary Clintonová, která během své politické kariéry notoricky vydělala desítky milionů dolarů na honorářích za přednášky na Wall Street, dokonce sama „navrhla důkladnou revizi federálního financování volebních kampaní (včetně ústavního dodatku k zrušení rozhodnutí Citizens United)“, spolu se sliby reformovat „politický systém, který byl unesen miliardáři a zájmovými skupinami, kteří utratí cokoli, aby přehlušili hlasy obyčejných Američanů“. Míra, v jaké byly

[49] Schlozman, s. 546. Gilens a Page, Democracy in America?, s. 184, 192.

tyto reformy podpořeny a prosazovány významnými finančními zájmy, by měla být důvodem k podezření, že tyto reformy nemusí být tak radikální revizí systému, jak je mnozí prezentují.[50]

Na rozdíl od všeobecného přesvědčení nebyla americká demokracie „ovládnuta“ korporacemi a bohatými zájmovými skupinami teprve nedávno. Jakékoli studium americké historie ukáže, že mocné finanční skupiny měly na politický systém nepřiměřený vliv již dlouho předtím, než rozhodnutí ve věci Citizens United zrušilo limity na příspěvky na volební kampaně. Samotné rozhodnutí ve věci Citizens United bylo výsledkem dlouholetého lobování bohatých zájmových skupin, které postupně oslabovaly federální předpisy. Znovuzavedení těchto limitů by mohlo nejbohatším zájmovým skupinám a velkým dárcům mírně omezit jejich vliv na politický systém, ale nikdy zcela nezneutralizuje jejich nepřiměřenou moc a vliv. Bez ohledu na to, jaká řešení v oblasti „reformy volebního systému“ a „regulace financování volebních kampaní“ budou přijata, bohatí budou vždy i nadále vyvíjet nadměrný vliv v zákulisí a zastupitelské instituce budou i nadále selhávat při naplňování vůle lidu.

Úplatkářství je na papíře již nelegální, a přestože se to jeví jako samozřejmost, politologové i soudy se pravidelně potýkají s obtížemi při prokazování empirické a právní souvislosti mezi finančními příspěvky a „ovlivněním hlasování“. Rozpoznání úplatků a nedovolených finančních příspěvků může být mimořádně obtížné. A i přes přísné právní definice budou vždy existovat mezery, které kreativní jedinci s mimořádnými

[50] Mearsheimer a Walt, s. 350. Gilens a Page, s. 253, 266.

finančními prostředky mohou najít a využít k obcházení omezení, čímž se protikorupční zákony stávají z velké části zbytečnými a neúčinnými. Finanční kompenzace jsou již nyní prané prostřednictvím honorářů za přednášky, prodeje uměleckých děl, darů prostřednictvím soukromých nadací a řady dalších právně nejednoznačných ujednání, která kreativně obcházejí protikorupční legislativu. Nekonečná perspektiva korupce se proto „jeví jako obzvláště škodlivá“ pro vyhlídky na volební reformu, protože „v liberálně demokratických režimech představuje korupce dodatečnou a nelegální výhodu bohatých zájmových skupin nad rámec legálních výhod, které běžně požívají díky velkým příspěvkům na volební kampaně, vlivu u soudů a podobně.“[51]

Přímé úplatkářství bývá notoricky obtížné stíhat právě proto, že je tak těžké jej odhalit. Mezi úplatkářstvím a lobbingem je obecně jen velmi tenká hranice, což znamená, že ani lobbing nebude nikdy možné prakticky vymýtit. I při nejpřísnějších zákonných omezeních týkajících se příspěvků na volební kampaně a úplatkářství se lobbing „odehrává mimo zrak veřejnosti, v prostředí s nízkou viditelností, kde je nepravděpodobné, že by vzbudil pozornost veřejnosti nebo vyvolal odpor“. To způsobilo problémy

> politologům, kteří se pravidelně potýkají s obtížemi při hodnocení významu lobbingu; mnoho analýz bylo zjednodušujících, ba dokonce zbytečných. Velká část obtíží pramení z nedostatečného pochopení toho, co lobbisté vlastně dělají. Jak kvantifikovat „klábosení“ nebo posoudit implicitní dohody, které se odehrávají mezi

[51] Koerth. James C. Scott, citováno v Schlozman, s. 269.

> lobbisty a zákonodárci ohledně nejasného kousku daňového zákona? Navíc ani zákonodárci, ani lobbisté nechtějí plně přiznat svou vzájemnou závislost, i když je tato závislost ústředním prvkem rozhodování ve složité demokratické společnosti.[52]

Jak lze odstranit něco, co nelze kvantifikovat?

A i kdyby byly z politiky zcela vymýceny všechny finanční pobídky, nevylučovalo by to – a ani nemohlo – nepeněžní formy lobbingu a ovlivňování, kdy soukromé subjekty působí na politiky způsoby, které nezahrnují žádnou formu finanční odměny. Jak řekla poslankyně Maggie Wood Hassanová: „Když jste v zákonodárném sboru, může být těžké rozlišit hlasité od těch mnoha.“ Odtažitá povaha politického zastoupení zajišťuje, že i pohled toho nejlépe míněného politika může být zkreslen a deformován desítkami vnějších vlivů. Politologové Lawrence R. Jacobs a Robert Y. Shapiro poznamenávají, že zpravodajství v médiích je často mylně interpretováno jako „ukazatel potenciálního veřejného mínění“, i když způsob, jakým média formulují otázky, nemá žádný vztah ke skutečným náladám voličů. Kritika a nátlakové kampaně ze strany médií a dalších subjektů se silným hlasem mohou u politiků vyvolat obavy, že si odcizují své voliče, i když tomu tak ve skutečnosti není.

Média často určují rámec celostátní politické debaty a voliči mají jen málo možností, jak tomuto jevu čelit a vyjádřit své skutečné preference, kromě toho, že jednou za pár let hlasují pro úzký výběr kandidátů. Politici jsou navíc obklopeni zasvěcenými osobami a poradci, kteří k nim mají vždy

[52] Gilens a Page, s. 140, 144. Schlozman, s. 293.

privilegovaný a důvěrný přístup ze zákulisí, což bohatým jedincům neustále umožňuje ovlivňovat je způsobem, který běžným voličům nikdy nebude k dispozici. Zvolení zástupci nemohou přesně vnímat, jak se cítí jejich voliči. Nemohou znát preference svých voličů ke každé dané otázce. Vždy to budou subjektivní osoby, které jsou náchylné k různým vlivům, které mohou záměrně nebo nevědomě ovlivnit jejich politické postoje a priority tak, že mohou být v rozporu s preferencemi voličů. Jak vysvětlil soudce Anthony Kennedy ve svém rozhodnutí ve věci Citizens United:

> Skutečnost, že řečníci mohou mít vliv na volené představitele nebo k nim mít přístup, ještě [nutně] neznamená, že tito představitelé jsou zkorumpovaní: favoritismus a vliv se v zastupitelské politice nedají . . . zcela vyloučit.[53]

Jak tvrdí politolog John Matsusaka: „Existují důvody pochybovat o tom, že současné návrhy reforem tento problém výrazně zmírní.“ Je velmi nepravděpodobné, že by regulace financování volebních kampaní a lobbistického průmyslu – nebo jakákoli jiná série reforem – mohla naši demokracii „napravit“, protože problémy demokracie jsou mnohem hlubší než pouhý vliv peněz na politiku. Naším problémem nejsou „peníze v politice“. Problémem je „lidová teorie demokracie“, která je plná logických problémů. Tyto problémy nelze vyřešit žádnou reformou, protože znemožňují, aby naše instituce fungovaly tak, jak bychom si přáli. Problémem je samotná zastupitelská demokracie, která je v konečném důsledku extrémně neohrabaným a primitivním systémem, neschopným

[53] Citováno v Schlozman, vi. Shapiro a Jacobs, 17. Citováno v Gilens a Page, 113.

převést preference milionů lidí do jasných, většinových, demokratických rozhodnutí a činů. „Krize zde není krizí demokracie," píše Schattschneider, „ale krizí teorie."[54]

Jak poukazuje Gilens, „ačkoli někteří teoretici tvrdí, že k demokracii stačí volby, které vedou k soutěživému boji o hlasy občanů", „samotné volby demokracii nezaručují". Například mnoho kritiků tvrdí, že systém „first-past-the-post" (FPTP), který se používá v zemích Commonwealthu a ve Spojených státech, ohrožuje účinnost voleb, a volají po volební reformě, která by vyřešila problémy s našimi volebními postupy a zlepšila kvalitu našeho zastoupení. FPTP je systém typu „vítěz bere vše", ve kterém kandidát, který ve volbách získá nejvíce hlasů – tedy relativní většinu, nikoli nutně absolutní většinu – získává zastoupení za daný volební obvod. Poražení nezískávají žádné zastoupení. V rámci tohoto systému není neobvyklé, že vládnoucí strany vládnou s méně než třetinou hlasů, což je vzhledem k nízké volební účasti často již malá část populace. Podle pravidel tohoto systému není neobvyklé, že strany sestavují vládu s podporou přibližně 20 % voličů.[55]

Ačkoli by volby měly teoreticky voličům nabídnout možnost výběru mezi různými soupeřícími kandidáty, kteří zastupují rozmanité politické programy, pravidla tohoto systému voliče často odrazují od hlasování pro jejich preferovanou stranu, pokud se zdá, že tato strana má jen malou šanci na vítězství, protože by tím mohlo dojít k „rozdělení hlasů" a k vítězství strany, kterou preferují nejméně. Když k tomu dojde, „občané mají na výběr pouze ze tří nepříjemných možností: (1) vzdát se a na volby vůbec zapomenout; (2)

[54] Matsusaka, s. 52. Citováno v Achen a Bartels, s. 297.
[55] Gilens a Page, s. 5.

promarnit hlas na protest tím, že ho dají kandidátovi třetí strany, který nemůže vyhrát; [nebo] (3) neochotně hlasovat pro toho kandidáta, který se jeví jako menší zlo“, protože si uvědomují, že snášet další čtyři roky té druhé možnosti by bylo ještě horší. Způsob, jakým systém FPTP odrazuje voliče od hlasování pro jejich preferované kandidáty, výrazně omezuje množství možností, které mají voliči k dispozici, a obvykle způsobuje, že se volby stávají soubojem pouze mezi dvěma střídajícími se stranami, což je výběrový proces nazývaný „Duvergerův zákon“. Místo toho, aby volili svou preferovanou politiku, jsou voliči nuceni volit proti straně, kterou nenávidí nejvíce, což vytváří stejnou negativní zpětnou vazbu, která vedla k prezidentským volbám v roce 2016 mezi Donaldem Trumpem a Hillary Clintonovou, nejméně oblíbenými kandidáty v americké historii. Tento jev navíc negativně ovlivňuje politickou vnímavost, protože oslabení reálné konkurence mezi stranami ve volbách snižuje tlak na politické strany, aby se přizpůsobily politickým preferencím svých voličů. Tucker Carlson na toto chování upozornil již v roce 2019, kdy se zdálo, že „někteří klíčoví poradci v okolí… prezidenta“ Donalda Trumpa tvrdohlavě vzdorují veřejnému mínění: „Naši voliči nikam neodejdou, obyvatelé karavanových parků jsou pevní jako skála. Jakou mají volbu? Musí volit nás.“ V nedávné době klíčoví představitelé Republikánské strany informovali své hlavní dárce, že pro volby v polovině volebního období v roce 2022 nebudou mít ani program a plánují kandidovat výhradně na základě toho, že nejsou úřadujícími demokraty.[56]

[56] Gilens a Page, s. 232. Matthew Yglesias, „What really happened in 2016, in 7 charts“ (Vox: 2017). Carlson citován v článku Matthew Choi, „Fox News’ Tucker Carlson goes after Trump and Kushner over protests“ (Politico: 2020). Jonathan

Jako řešení tohoto problému bylo navrženo mnoho alternativních volebních systémů, například zrušení volebního kolegia, zmenšení volebních obvodů (a odpovídající zvýšení počtu zástupců) nebo nahrazení systému FPTP systémem poměrného zastoupení či hlasováním s preferenčním pořadím, jak je tomu v různých evropských zemích. Na rozdíl od systému FPTP se v systému poměrného zastoupení „o hlasy ve všeobecných volbách uchází více stran, [a] voliči si vybírají mezi stranami spíše než mezi kandidáty“ a řadí strany podle svých preferencí, takže „každá strana získá takový počet parlamentních zástupců, na jaký má nárok podle svého podílu na celkovém počtu hlasů“. I když tedy první volba voliče pravděpodobně nevyhraje volby, v systému poměrného zastoupení nemusí „promarnit svůj hlas“, protože může vyjádřit a podpořit své druhé nebo třetí preference. Tato řešení podporují a propagují desítky mainstreamových politických komentátorů a politiků jako řešení pro nápravu našeho nefunkčního politického systému. I když by tyto reformy mohly zvýšit konkurenceschopnost voleb, rozšířit možnosti voličů a zlepšit schopnost našeho politického systému reagovat na potřeby voličů i jeho reprezentativnost, je stále nepravděpodobné, že by se jim podařilo zajistit, aby vláda více zohledňovala politické preference voličů, nebo aby neutralizovaly nepřiměřený vliv bohatých zájmových skupin na politický systém. Aby tomu tak bylo, musely by volby být schopny jak „agregovat individuální preference do [jasně vyjádřené] kolektivní volby“, tak přimět

Swan a Alayna Treene, „McConnell: No legislative agenda for 2022 midterms“ (Axios: 2021).

politiky, aby tuto kolektivní volbu realizovali. A nedávné studie naznačují, že to je nemožné nejen v praxi, ale i v teorii.[57]

I v rámci systému poměrného zastoupení trpí volební demokracie inherentními a „zásadními logickými problémy… [které] zpochybňují, jak by jakýkoli volební proces mohl spolehlivě agregovat potenciálně složité individuální preference do soudržné ‚vůle lidu'." Tyto technické problémy byly poprvé identifikovány prostřednictvím Arrowovy věty o nemožnosti, matematického důkazu navrženého nositelem Nobelovy ceny Kennethem Arrowem v roce 1951, který dokazuje, že je matematicky nemožné agregovat preference voličů do kolektivní volby, pokud volba zahrnuje více než dvě alternativy. Kdyby volby měly „agregovat individuální preference do ‚demokratické' politické volby" tím, že by identifikovaly preference podporované většinou lidí – což by teoretici sociální volby popsali jako „politiku umístěnou v ‚ideálním bodě' preferenční škály mediánového voliče" –, vyžadovalo by to jednorozměrný politický prostor, tedy takový, který interpretuje všechny volby jako referenda o jediné otázce mezi dvěma možnostmi. Není tomu však tak; volby spočívají ve výběru mezi několika politickými stranami, z nichž každá prosazuje jedinečný politický program obsahující desítky odlišných politických postojů. A to představuje vážný problém pro pojetí „vůle lidu", protože „politické postoje, které by

[57] Viz Lessig, 162. Gilens a Page, 224, 295. Viz také Michael Lind, The New Class War: Saving Democracy from the Metropolitan Elite (Atlantic Books: 2020). Na rozdíl od ostatních výše zmíněných řešení Lind tvrdí, že řešením je prosazování elit z řad dělnické třídy, aby byli obyčejní Američané zastoupeni přesněji. Ačkoli koncept prosazování skutečné elity z řad dělnické třídy a možnost autentického zastoupení byly zpochybněny teoretiky, jako jsou Robert Michels a Bernard Manin, jak bude prozkoumáno v pozdějších částech.

většina voličů upřednostňovala před všemi alternativními postoji, v obecné rovině v mnohorozměrném světě neexistují“. Richard Johnston k tomu poznamenává:

> V obecné diskusi převládá představa o voličstvu jako o samostatném celku s vlastním neochvějným kolektivním názorem... Ve volbách však může být kolektivní názor lidu vyjádřen pouze na základě velmi omezeného výběru alternativních politických programů.[58]

I kdyby voliči v každé jednotlivé politické otázce vyjadřovali jasnou většinovou politickou preferenci, „nemusí [přesto] existovat žádný politický program, který by mohl logicky tvrdit, že zastupuje ‚vůli většiny‘, natož ‚vůli lidu‘.“ Achen to shrnuje takto:

> Pokud společenská rozhodnutí závisí především na tom, „jak politické strany a jejich představitelé formují možnosti, z nichž se vybírá“, a na konkrétním fungování politických institucí... v jakém smyslu lze pak říci, že tato rozhodnutí odrážejí vůli lidu?[59]

Voliči si mohou vybírat pouze z několika málo možností a kandidátů, kteří jim jsou nabídnuti a kteří zastupují směsici nesourodých politických programů, které se v žádném případě nemohou v každé otázce shodovat s preferencemi většiny. V kombinaci s ohromnou mocí korporátních médií při určování agendy, která obvykle rámuje národní politickou debatu a efektivní rozsah diskutovaných témat, vyvíjejí politické strany obrovskou kontrolu nad tím, jak je „vůle lidu“ artikulována, a to jak kombinací politik, které se rozhodnou spojit do

[58] Achen a Bartels, s. 30, 24, 26, 28.
[59] Achen a Bartels, s. 26, 28.

politického programu, tak kandidáty, které se rozhodnou voličům představit. „Všechny formy politické organizace mají sklon k využívání některých druhů konfliktů a potlačování jiných, protože organizace je mobilizací zaujatosti," píše Schattschneider. Politické strany mají širokou volnost v tom, který soubor témat dosáhne politické relevance. „Některá témata jsou do politiky začleněna, zatímco jiná jsou z ní vyloučena."[60]

Aldous Huxley kdysi poznamenal, že „demokracie závisí na tom, zda jednotlivý volič učiní inteligentní a racionální rozhodnutí v souladu s tím, co považuje za svůj osvícený vlastní zájem". Avšak kvůli technickým omezením, která jsou vlastní volební demokracii samotné, je volič značně omezen ve způsobu, jakým může vyjádřit to, co vnímá jako svůj vlastní zájem, který lze formulovat pouze v těch nejvágnějších a nejvíce nejednoznačných pojmech. Po volbách v polovině volebního období v roce 1918 Walter Lippmann pozoroval, jak se mělo za to, že všichni voliči „hlasovali … pro a proti Společnosti národů", i když

> tvrzení, že Společnost byla tím hlavním tématem, ještě neznamenalo, že Společnost byla tím hlavním tématem, a pouhým spočítáním hlasů v den voleb nezjistíte, jaké jsou skutečné rozdíly v názorech na Společnost. Bylo tam například devět milionů demokratů. Máte právo věřit, že všichni z nich jsou přesvědčenými stoupenci Společnosti? Určitě ne. Vaše znalost americké politiky vám totiž napovídá, že mnoho z těch milionů hlasovalo, jako vždy, za zachování stávajícího společenského systému na Jihu, a

[60] Viz také Adam J. Berinsky, Silent Voices: Public Opinion and Political Participation in America (Princeton University Press: 2013).

> že ať už byly jejich názory na Společnost jakékoli, nehlasovali proto, aby své názory vyjádřili. Ti, kteří Společnost chtěli, byli nepochybně potěšeni, že ji chtěla i Demokratická strana. Ti, kteří Společnost neměli v oblibě, možná zatnuli zuby a hlasovali... Nikdo nemůže s jistotou říci, kolik lidí nechalo své pocity v této věci ovlivnit svůj hlas. Když existují pouze dva způsoby, jak vyjádřit sto různých pocitů, neexistuje žádný jistý způsob, jak zjistit, jaká byla rozhodující kombinace... [Volby nejsou způsob, jak] kvantitativně a kvalitativně zjistit, co se odehrávalo v myslích třiceti nebo čtyřiceti milionů dospělých.[61]

Navíc, pokud bychom pro účely této úvahy předpokládali, že by přesto existoval vícerozměrný politický program, který by se přibližně nebo dokonce zcela shodoval s preferencemi většiny voličů, voliči by i tak nemohli racionálně vyjádřit své vnímané vlastní zájmy, protože nevolí politické programy; volí lidi, kteří tyto politické programy budou prosazovat jejich jménem. A z pohledu voličů to znamená, že „racionální chování je nemožné bez alespoň určitého způsobu předvídání budoucích událostí“. I kdybychom předpokládali, že voliči mají schopnost racionálně identifikovat nejlepší soubor politik pro sebe, své rodiny, své komunity a své země, nemohou voliči před volbami inteligentně upravit své hlasy, protože nemohou přesně vědět, jaká kombinace politik z voleb skutečně vzejde. Je nemožné předpovědět, jak se kandidát bude chovat, dokud není zvolen. I kdyby voliči vycházeli z minulých a/nebo současných výsledků úřadujícího politika v určitém časovém období, aby učinili

[61] „Interview with Aldous Huxley“ (The Mike Wallace Interview Collection, Harry Ransom Center: 1958). Walter Lippmann, Public Opinion (Transaction Publishers: 1922), s. 195.

přiměřeně přesný závěr ohledně pravděpodobného budoucího chování kandidáta – za předpokladu, že jeho výkon bude konzistentní –, znamená to, že voliči budou i tak vždy omezeni na hodnocení důsledků voleb „ex post, [nikoli] ex ante“. Voliči si prostřednictvím voleb nevybírají a ani si nikdy vybrat nemohou konkrétní politiku. Demokratická teorie je nucena ustoupit od idealistických aspirací lidové teorie a připustit, že jediným způsobem, jak lze vůbec chápat vliv voličů na politiku, je výhradně volební odpovědnost. A právě zde demokratická teorie umírá.[62]

Podle slavných slov V. O. Keyho je volič „racionálním bohem pomsty a odměny“. Namísto toho, aby se volby chápaly jako referenda o konkrétních politických opatřeních, předpokládá volební odpovědnost, že voliči během voleb hodnotí celkový výkon svých zástupců. Vládu považujeme za „zodpovědnou“, pokud voliči dokážou rozeznat, zda vláda jedná v jejich zájmu, a mohou ji odpovídajícím způsobem potrestat tím, že odvolají ty, kteří nejednají v jejich zájmu, a odmění ty, kteří tak činí. Tato teorie také nejvíce odpovídá chápání voleb v politickém průmyslu. Jak vysvětlil médiím jeden z představitelů Republikánské strany:

> Jednou z největších chyb, které noví kandidáti často dělají, je domnívat se, že volební kampaně se točí kolem nich a jejich nápadů... To nikoho nezajímá. Volby jsou referendem o úřadujících politicích.[63]

---

[62] Achen, s. 98, 100.

[63] Citováno v Achen, 112. Adam Przeworski, Bernard Manin a Susan C. Stokes, Democracy, Accountability, and Representation (Cambridge University Press: 1999), 40. Citováno ve Swan a Treene.

Ve srovnání s idealističtějšími teoriemi, které předpokládají, že volby vedou k jasnému většinovému politickému mandátu, se model zpětného hlasování v demokracii může jevit jako ne zcela optimální. Jak poznamenává profesor Bernard Manin: „Volby zůstávají spíše vyjádřením důvěry než volbou konkrétních politických opatření.“ Lze však předpokládat, že retrospektivní hlasování by přesto mohlo do jisté míry zlepšit schopnost reagovat na potřeby voličů tím, že by politiky motivovalo „maximalizovat blahobyt voličů, jak nejlépe umí“, aby se vyhnuli vyřazení v následujících volbách. Voliči si alespoň zachovávají pravomoc potrestat nebo odměnit politiky za dobré chování, což by teoreticky mělo zajistit, že politici zůstanou věrní zájmům svých voličů. I když voliči nemohou hlasovat pro konkrétní politiku, mohou alespoň teoreticky donutit své zvolené zástupce, aby jednali v souladu s jejich obecnými zájmy, protože je mohou potrestat – tj. pohrozit jim, že je nevyvolí – pokud tak neučiní.[64]

„Suverenita voliče spočívá v jeho svobodě volby, stejně jako suverenita spotřebitele v ekonomickém systému spočívá v jeho svobodě obchodovat na konkurenčním trhu,“ píše Schattschneider. „Demokracie nespočívá v politických stranách, ale ve vztazích mezi nimi.“ Podle tradičních předpokladů teorie veřejné volby, která je podskupinou teorie racionální volby, tato volební odpovědnost stimuluje soutěž mezi stranami, což je povzbuzuje k jednání v souladu s preferencemi nebo nejlepšími zájmy svých voličů. Tato verze

[64] Bernard Manin, The Principles of Representative Government (Cambridge University Press: 1997), s. 211. Achen a Bartels, s. 98, 100.

demokracie již nedosahuje aspirace lidové teorie. Tento koncept volební odpovědnosti

> neklade na vládnoucí administrativu žádná politická omezení; vláda má naopak volnost k inovacím, protože ví, že bude posuzována podle výsledků svých činů, nikoli podle jejich konkrétního obsahu. Stručně řečeno, odpovědnost vyvolaná voliči, kteří hlasují zpětně, a politiky, kteří předvídají reakce, poskytuje politickému vedení [značnou míru] volnosti.

Politika není výsledkem veřejného mínění, který by byl pouhým důsledkem rozhodnutí voličů učiněných během voleb; politické „strany [v podstatě]… vytvářejí veřejné mínění.“ Zvolení představitelé mají naprostou volnost v tom, jak libovolně interpretovat veřejné mínění a jednat podle svých vlastních subjektivních interpretací, jak uznají za vhodné.[65]

Ve srovnání s lidovou teorií demokracie je to neuspokojivé řešení. Voliči se mohou, slovy Thomase Jeffersona, pokusit „odvolat nevěrného služebníka, než bude škoda, kterou způsobuje, nenapravitelná“. V nejlepším případě mohou voliči „vyhodit darebáky“ až poté, co již škoda vznikla. Z toho však nutně nevyplývá, že by to voličům umožňovalo vyvíjet tlak na volené představitele, aby se chovali určitým způsobem. Aby hrozba odvolání skutečně ovlivnila chování volených představitelů, je nutné, aby 1) voliči byli schopni spolehlivě „rozpoznat, zda vlády jednají v jejich zájmu“; a 2) aby volení představitelé skutečně očekávali volební sankce za své chování do takové míry, že je to přiměje k odpovídající úpravě svého

[65] Citováno v Achen a Bartels, s. 60, 267. Achen a Bartels, str. 108–109.

chování. A při bližším zkoumání se opět ukazuje, že volby v praxi takto fungovat nemohou.[66]

Chování politiků a vnímání tohoto chování veřejností jsou dvě odlišné věci. Klasická teorie volební odpovědnosti vychází z předpokladu, že mezi chováním volených představitelů a vnímáním tohoto chování veřejností existuje silná příčinná souvislost, zatímco v praxi jsou tyto dvě věci v nejlepším případě spojeny jen velmi volně a v nejhorším případě spolu vůbec nesouvisí. Vždy bude existovat široká škála vnějších a nekontrolovatelných faktorů, které mohou ovlivnit vnímání výkonu vlády jednotlivcem, a „nejistota a nedostatek informací brání i těm nejinteligentnějším a nejlépe informovaným voličům“ správně přiřadit tyto okolnosti buď k chybám jejich zástupců, nebo k faktorům mimo jejich kontrolu.

Situace se ještě více komplikuje, vezmeme-li v úvahu, jak může být vnímání událostí veřejností nespravedlivě zkresleno mediálním podáním. Volič nemůže přesně sledovat, co se děje uvnitř vlády; není v jeho silách odhadnout vnitřní myšlenky a motivace svých zástupců ani posoudit, jak pilně ve skutečnosti pracují v jeho zájmu. Volič „si nemůže být jistý, jaký je jeho současný užitkový příjem od vlády, ani jaký by byl, kdyby byla u moci opoziční strana... [Může] pouze odhadovat obojí.“ To znamená, že i za nejlepších okolností se vnímání veřejnosti nakonec redukuje na odhady. Spokojenost voličů s úřadujícími představiteli může být vysoká, když se ekonomice daří navzdory špatným rozhodnutím vlády. Může být nízká, když ekonomika trpí navzdory nejlepšímu úsilí vlády. Když tedy teorie volební odpovědnosti prostřednictvím retrospektivního

[66] Thomas Jefferson, „Thomas Jefferson to John Adams, 28 October 1813“ (Founders Online, Národní archiv: 2009). Przeworski, Manin a Stokes, s. 40.

hlasování žádá voliče, aby racionálně zhodnotili výkon vlády, žádá je prostě o něco, co voliči udělat nemohou. A to bez ohledu na vnější faktory mimo kontrolu politika, které nemusí negativně ovlivnit to, jak ho voliči vnímají, ale přesto mohou ovlivnit chování voličů natolik, že ohrozí kariéru úřadujícího politika. Například i když je značná část voličů s výkonem úřadujícího politika spokojena, nemusí jít volit, protože se domnívají, že jeho znovuzvolení je jisté. Mohou dokonce jednoduše zapomenout jít volit.[67]

Jde o to, že volby a veřejné mínění mohou být velmi nepředvídatelné a nahodilé, a politici si tuto skutečnost uvědomují lépe než kdokoli jiný. Tato nepředvídatelnost, spolu s tím, že vnímání veřejnosti nemusí nutně přesně odrážet výkon politika nebo jeho oddanost věci, znamená, že politici čelí výrazně klesajícím výnosům za dobré chování ve funkci. Protože vnímání veřejnosti nemusí nutně přesně odrážet realitu, politici nemají žádnou záruku, že budou znovu zvoleni poté, co obětovali svůj pot a krev v boji za zájmy svých voličů. Znamená to však také, že politici nemají žádnou záruku, že budou potrestáni, pokud tak neučiní. To vážně „frustruje politickou odpovědnost“ a „může výrazně snížit píli úřadujících politiků, čímž se sníží účinnost voleb jako mechanismu pro vyvolání odpovědnosti“ a vytvoří se zvrácená struktura pobídek, která je opakem toho, co lidová teorie demokracie předpokládá, že by volby měly dělat.

Politici nemají ve svých funkcích prakticky žádné skutečné motivace k tomu, aby hájili nejlepší zájmy svých voličů. Místo toho mají dvě odlišné a silné motivace. Zaprvé,

[67] Achen a Bartels, str. 105–106.

„úřadující politik může být v pokušení soustředit se na jiné cíle než na maximalizaci subjektivního blahobytu voličů“, například na maximalizaci vlastního osobního prospěchu z krátkého času stráveného ve funkci tím, že nabízí přístup a navazuje kontakty s bohatými zájmovými skupinami, což je jistě mnohem výnosnější než spoléhat se na znovuzvolení. A za druhé, mají velmi silné motivy k tomu, aby se snažili manipulovat veřejným míněním jako něčím zcela nezávislým na jejich chování a výkonu ve funkci. Volby mohou ovlivnit to, co politici říkají, ale ne to, co dělají. Nejedná se pouze o teoretickou úvahu; toto tvrzení potvrdilo mnoho empirických studií, které odhalily, že přesně tak se volení zástupci cítí a chovají.[68]

V průkopnické studii provedené v Kapitolu se politologové Lawrence R. Jacobs a Robert Y. Shapiro dotazovali stovek členů Kongresu na to, jak veřejné mínění ovlivňuje jejich tvorbu politiky. 88 % respondentů odpovědělo, že veřejné mínění na ně „nemá vůbec žádný vliv“. Jeden republikánský respondent výzkumníkům sdělil, že „v politice jsou přesvědčení důležitější než veřejné mínění... veřejné mínění není při každodenní tvorbě politiky vůbec užitečné.“ Jeden kongresman dokonce výzkumníkům svěřil, že „nejde o to, co děláte, ale o to, jak to vnímají ostatní.“[69]

Politici necítí nutnost bojovat za cíle svých voličů, když jsou ve funkci. V praxi se politici necítí být volbami nijak svázáni. Volby jsou pro ně vzdálenou událostí v daleké budoucnosti. Jejich bezprostředním zájmem jsou obecně vlivní členové jejich strany a soukromí sponzoři, s nimiž jsou v

[68] Tamtéž, s. 104, 100.
[69] Citováno v Shapiro a Jacobs, s. 268, 271.

pravidelném kontaktu. A za předpokladu, že jim záleží na znovuzvolení (často tomu tak není), mohou i v případě, že jednají proti přáním svých voličů, zkusit ovlivnit vnímání svého chování veřejností (mohou dokonce očekávat, že veřejnost na jejich zradu jednoduše zapomene, protože bude pravděpodobně přehlušena desítkami dalších skandálů). Pokud naváží vztahy s bohatými zájmovými skupinami, mohou jim tyto zájmové skupiny také pomoci vyhnout se negativním dopadům a udržet si reputaci, zejména pokud mají tyto bohaté zájmové skupiny kontakty v médiích.

Volby jsou pouhým neohrabaným, primitivním a svévolným systémem výběru vůdců, který „klade velký důraz na demagogické osobnostní rysy, které přitahují pozornost voličů“. Volby mají tendenci odrazovat od poctivosti a pracovitosti a odměňovat osobnosti, které jsou rozenými baviči, herci a podvodníky, kteří umí obratně manipulovat s veřejným míněním. Politici dokonce využívají celý průmysl veřejných vztahů, který jim pomáhá řídit veřejné mínění. Využívají lidskou psychologii prostřednictvím „rámování“, které zahrnuje desítky strategií, jako je „vybírání třešniček“, „popření bez popření“, „omluva bez omluvy“, neosobní „odstupující jazyk“, vyhýbání se otázkám, „pohřbívání špatných zpráv“ (tj. „omezené setkání“), odvádění pozornosti a odklonění, „strategie mrtvé kočky“, „dvojznačná řeč“, „vyhýbavá slova“ atd. ad nauseam.[70]

„Demokratičtí idealisté prakticky všech myšlenkových směrů,“ poznamenává Reinhold Niebuhr, „dokázali zůstat pozoruhodně lhostejní k zjevným skutečnostem.“ Na rozdíl od

[70] Achen a Bartels, s. 108.

všeobecného přesvědčení a našich lidových mýtů neexistuje absolutně žádný teoretický ani empirický důkaz, že volby umožňují veřejnosti činit politická rozhodnutí. Neexistuje ani důkaz, že volby mohou politiky přimět, aby „jednali v zájmu lidu“. Naopak, všechny seriózní akademické studie zjistily, že „hlasovací chování zástupců není výrazně ovlivněno názory jejich voličů. Volby nenutí úspěšné kandidáty, aby odráželi politické preference průměrného voliče.“ Pokud se zdá, že tak zvolení představitelé činí, „vztah mezi názory voličů a politickými rozhodnutími jejich zástupců je korelační, nikoli kauzální, [a] tyto korelace jsou v nejlepším případě často poměrně skromné“.[71]

„Pokud existuje nějaká krize,“ píše Heinz Eulau, „pak jde o krizi teorie zastupování, nikoli instituce zastupování.“ Slovy Roberta Dahla:

> Velká část tradiční demokratické teorie nás vede k tomu, že od celostátních voleb očekáváme více, než nám mohou ve skutečnosti nabídnout. Očekáváme, že volby odhalí „vůli“ či preference většiny v celé řadě otázek. To je však něco, co volby málokdy dokážou, ledaže by šlo o téměř triviální záležitost.[72]

V rámci volebních politických systémů bude vždy existovat privilegovaná třída elitních osob, které disponují obrovskou volností při subjektivním výkladu veřejného zájmu podle vlastního uvážení. Volby lidem neumožňují a ani nemohou umožnit, „aby vládli sami sobě, ale pouze pasivně a nahodile vybírali ty, kdo budou vládnout“. Jak politologové

[71] Citováno v Achen a Bartels, s. 1. Achen a Bartels, s. 48, 313.
[72] Citováno v knize Sheldona Wolina Fugitive Democracy: And Other Essays (Princeton University Press, 2018), s. 28. Citováno v Achen a Bartels, s. 21.

Christopher Achen a Larry Bartels dospěli k závěru ve své monumentální studii o volební demokracii, neexistuje žádný teoretický model, který by dokázal, že volby mohou voličům dát moc vytvářet veřejnou politiku. V podstatě

> jsou výsledky voleb v podstatě náhodným výběrem mezi dostupnými stranami – jako hra na židle . . . Volby, které „vyhazují neschopné“, obvykle nepřinášejí skutečné politické mandáty, a to ani v případě drtivého vítězství. Jednoduše dosadí k moci jinou elitní koalici… je chybou očekávat od voleb více.[73]

Žádná reforma financování volebních kampaní ani volebního systému nikdy nedokáže zajistit, aby zastupitelská vláda splnila idealistická očekávání lidové teorie demokracie, protože tato teorie od voleb očekává něco, čeho nejsou schopny. Problémem nejsou peníze v politice. Problémem je volební vláda. Lidová teorie demokracie není nic jiného než zoufalá snaha zpětně vymyslet teorii, založenou na zkreslení historie, která lidem umožní představit si, „že žijí pod eticky obhajitelnou formou vlády, která má na srdci jejich zájmy“. Ale tato teorie „nefunguje... Nikdy nefungovala a nikdy fungovat nebude.“[74]

Volby nepřinášejí vládu, která by reagovala na potřeby občanů.

Volby nemohou učinit z lidu vládce.

A to proto, že to ani nemají za úkol.

---

[73] Caleb R. Miller, Living Under Post-Democracy: Citizenship in Fleetingly Democratic Times (Taylor & Francis: 2020). Achen a Bartels, s. 312.
[74] Achen a Bartels, s. 1. Monbiot.

Iluze demokracie

Přeložený článek s názvem „The Illusion of Democracy“ od Chad Crowley, 2025

V moderním západním světě je demokracie oslavována s úctou, jaká se kdysi prokazovala královské moci či božskému soudu. Již není považována za pouhý politický systém, ale za posvátné krédo, které opakují političtí představitelé, mediální komentátoři i úředníci, jako by její legitimita byla nad veškerou pochybnost. Výraz „naše demokracie“ se stal jakousi morální invokací, používanou k posvěcení status quo, odrážení kritiky a vykreslování ideologické poslušnosti jako občanské ctnosti. Člověk není prostě pro nebo proti nějaké politice; buď je loajální k demokracii, nebo se dopouští kacířství.

Pokud však toto slovo má ještě vůbec nějaký význam, je třeba se ptát, proč si stejný politický název nárokují jak Spojené státy, světový imperiální garant „globálního liberalismu“, tak Demokratická republika Kongo, roztříštěný postkoloniální stát sužovaný kmenovými válkami, etnickým nepotismem a trvalou nefunkčností.

Co to vypovídá o „demokracii“, když se používá k popisu režimů tak odlišných, jako jsou Švýcarsko a Irák, Island a Indie, Botswana a Brazílie? Toto slovo již neoznačuje konkrétní formu vlády, ale slouží spíše jako plovoucí znak, který se selektivně používá k legitimizaci nebo odsouzení v závislosti na okolnostech. Existuje méně jako systém než jako symbol, méně jako metoda než jako stále bezvýznamnější sentiment.

Pro jasnost definuji demokracii jako přesvědčení, že politická moc by měla být svěřena „mnohým“. Ne všem lidem, protože žádná společnost nesvěřuje vládnutí dětem, duševně

nemocným nebo zločincům, ale početní většině, která převyšuje jakoukoli menšinu, jakkoli je definována.

Teoreticky se tento princip popisuje jako vláda „lidu“. V praxi však častěji funguje jako divadelní fasáda, která zakrývá vliv oligarchů, byrokratů, mediálních sítí a nadnárodního kapitálu. Volby nabízejí iluzi volby, zatímco za oponou výsledky utvářejí trvalé zájmy. Rituály zůstávají, ale podstata se vyprázdňuje. To vyvolává zásadní otázku: je takový systém skutečně tím nejlepším, o co můžeme usilovat?

Slouží demokracie, tak jak dnes existuje, společnému blahu? Tedy dlouhodobému blahu celé společnosti. Nebo se stala mechanismem kolektivního úniku, kde se břemeno odpovědnosti rozptýlí mezi dav a dlouhodobý zájem je obětován momentálním choutkám?

Mnozí z největších politických myslitelů, od Platóna a Aristotela po De Maistre a Tocquevilla, se s touto otázkou potýkali. Nikdo na ni nedokázal snadno odpovědět. Demokracie sice slibuje participaci a spravedlnost, ale její nedostatky se projeví, když ji porovnáme s realitou, nikoli s teorií. Ideální forma vlády není ta, která nejvíce lichotí veřejnému mínění, ale ta, která nejlépe harmonizuje spravedlnost, moudrost a pořádek – a tím splňuje samotný standard, podle něhož musí být posuzovány všechny režimy: společné blaho.

Než budeme moci posoudit demokracii v její současné podobě, musíme ji nejprve oddělit od dvou souvisejících, avšak odlišných pojmů, s nimiž je často zaměňována: populismu a smíšeného režimu.

Populismus označuje prosazování „lidové suverenity“ jako korekční síly, mobilizované ve jménu veřejného blaha. Vzniká tehdy, když se lid, který pociťuje zradu či zanedbávání, vzbouří proti vládnoucí třídě vnímané jako zkorumpovanou, odtrženou od reality nebo nepřátelskou vůči jeho zájmům. Ačkoli populismus často přejímá demokratický jazyk a mechanismy, není ze své podstaty demokratický. Může se objevit v monarchiích, republikách i říších. To, co ho definuje, není procedurální forma, ale jeho nárok ztělesňovat morální vůli národa a obnovit legitimitu prostřednictvím „hlasu lidu“.

Aristoteles ve svém spise Politika nabízí přesnou taxonomii režimů. Politické formy klasifikuje podle dvou os: kdo vládne a v čí prospěch. Vláda jednoho pro společné dobro je monarchie; vláda jednoho pro osobní prospěch je tyranie. Vláda několika pro společné dobro je aristokracie; vláda několika pro soukromý zájem je oligarchie. Vláda mnoha, je-li zaměřena na společné dobro, se nazývá politie. Když tato vláda degeneruje do sledování soukromých zájmů, stává se demokracií.

Demokracii nijak neidealizuje. Je-li moc bez omezení svěřena do rukou davu, málokdy usiluje o blaho všech. Masy jsou náchylné k závisti, snadno se nechají ovlivnit rétorikou a jsou zranitelné vůči demagogům, kteří slibují mnoho a plní málo. Demokracie zdaleka není nejvyšší politickou formou, ale v tomto pojetí představuje zkaženou podobu vlády lidu – zrcadlový obraz tyranie zdola.

Politika, vláda mnoha směřující ke spravedlnosti a pořádku, je představována jako nejdosažitelnější ideál a má podobu smíšeného režimu. I to však vyžaduje zdrženlivost,

vzdělání a pěstování ctnosti – základy, které je obtížné vybudovat a ještě těžší zachovat.

Jak učil Aristoteles, režim může být lidový, aniž by byl spravedlivý. Masová účast neposkytuje žádnou záruku řádné správy věcí veřejných. Předpokládat opak znamená zaměňovat postup s výsledkem a kvantitu s moudrostí.

Vláda, která skutečně slouží blahu celku, nemusí být demokratická v moderním smyslu. Víra, že legitimita vyplývá výhradně z početního souhlasu, je pověrou dnešní doby. Skutečným měřítkem režimu není to, jak rozděluje moc, ale jak ji vykonává. Ideální politický systém je ten, v němž je autorita svěřena těm, kteří jsou nejschopnější vládnout moudře, spravedlivě a s prozíravostí. Nezáleží na tom, kdo drží moc, ale jak je tato moc nasměrována. Špatná vláda mnoha není o nic lepší než špatná vláda několika, a společné dobro není výsledkem aritmetiky.

Klasickou alternativou k moderní demokracii je smíšený režim, který Aristoteles považoval za nejstabilnější a nejspravedlivější formu vlády. V tomto modelu je moc rozdělena mezi jednotlivce, hrstku a většinu – typicky reprezentovanou monarchií, aristokracií a lidem. Místo soustředění moci do jedné třídy ji smíšený režim rozděluje mezi různé třídy, z nichž každá má za úkol kontrolovat a vyvažovat ostatní. Uznává, že všechny sociální skupiny mají své zájmy a že žádná jednotlivá složka by neměla vládnout bez omezení. Je-li takový režim správně uspořádán, tlumí frakce, udržuje rovnováhu a směřuje politický život k spravedlnosti a veřejnému zájmu.

Několik moderních států bylo založeno na principech smíšeného zřízení, avšak jen málokterý z nich dokázal zachovat jeho rovnováhu. Například raná americká republika byla záměrně uspořádána tak, aby odrážela klasickou rovnováhu: prezidentský úřad ztělesňoval výkonnou moc monarchie, Senát vycházel z patricijského modelu římské aristokracie s jmenovanými a později nepřímo volenými členy a Sněmovna reprezentantů dávala hlas obyčejným občanům prostřednictvím přímých voleb. Tento trojstranný systém měl omezit frakcionářství a zajistit uvážlivé vládnutí. Postupem času se však tato struktura rozpadla. Například sedmnáctý dodatek k ústavě přeměnil Senát na orgán volený lidem, čímž oslabil jeho aristokratickou funkci. Kontrolní mechanismy selhaly, harmonie ustoupila a zbyl jen zdánlivý obraz demokracie zbavené svých původních základů.

I v dobře fungujícím smíšeném zřízení přetrvává nebezpečí vlády davu. Aristotelovo varování zůstává aktuální: ctnosti nezbytné pro spravedlivé vládnutí – rozvážnost, umírněnost a prozíravost – nejsou mezi občany rovnoměrně rozděleny. Většina není ze své podstaty neschopná, ale snáze se nechá strhnout vášněmi, než aby se řídila rozumem. Když společnost přenechá své nejzávažnější rozhodnutí nestálým impulzům davu, vystavuje se nestabilitě a demagogii. Řekové to chápali: athénské shromáždění, nesvázané žádnými omezeními, často kolísalo mezi chaosem a tyranií, což způsobovalo, že despotismus působil jako úleva od zmatku neřízeného svobodného života.

Hlubší selhání demokracie spočívá v iluzi, kterou udržuje. Slibuje vládu lidu, avšak v praxi jsou všechny společnosti řízeny elitami. Záleží na tom, zda jsou tyto elity ctnostnými

správci, nebo sobeckými manipulátory. V demokratických režimech se moc neztrácí v davu, ale uchvátí si ji ti, kteří umí nejlépe oslovit dav. Bez ušlechtilého vedení většina následuje ty, kteří odrážejí její obavy a uspokojují její touhy. Výsledkem není vláda zakořeněná v moudrosti, ale ve spektakulárnosti, krátkodobém uvažování a emocionálním uspokojení. Tam, kde kdysi státníci vedli s vizí, dnešní politici vládnou podle výkonu a skrývají úpadek za řečmi o pokroku.

Toto nebezpečí již není omezeno na teorii. Moderní Západ nabízí důkaz, že demokratický experiment nemůže přežít, jakmile jsou zničeny základy sociální soudržnosti. Společný původ, kulturní paměť a společná vize, které kdysi činily kolektivní samosprávu představitelnou, byly záměrně narušeny, podkopány demografickým inženýrstvím a dogmatem vynuceného pluralismu. To, co zbývá, není jednotný demos, ale roztříštěná masa soupeřících frakcí, rozdělená podle původu, náboženství, povahy a konečných cílů. Staří předvídali toto nebezpečí. Aristoteles varoval, že polis složená z příliš mnoha odlišných prvků přestane být polis, neboť bez sdílené povahy a charakteru nemůže trvat žádná trvalá shoda ani občanské přátelství.

Tento klasický postřeh nachází moderní potvrzení v díle J. Philippa Rushtona, jehož teorie genetické podobnosti odhaluje, že lidé mají větší sklon důvěřovat těm, kteří jsou jim geneticky blízcí, obětovat se pro ně a spolupracovat s nimi. Jakmile se tato pouta přetrhnou, politické společenství se rozpadne. Následkem toho není správa věcí veřejných usilující o spravedlnost, ale boj o kořist, volby jako závod ve zbrojení, v němž soupeřící skupiny využívají početní převahu k ovládnutí namísto racionální diskuse. Demokracie v takovém stavu přestává být

formou samosprávy. Stává se bezkrvavou občanskou válkou vedenou spíše hlasovacími lístky než kulkami.

Výzvy k společnému blahu ztrácejí veškerý smysl, protože již neexistuje žádná společná základna, na kterou by se dalo apelovat. Voličstvo se stává bojištěm soupeřících identit, z nichž každá je mobilizována nikoli sdílenou odpovědností, ale křivdami, podezíravostí a kmenovou aritmetikou. To, co zbývá, není správa věcí veřejných, ale konflikt maskovaný jako participace. Hlasování se redukuje na zbraň a demokracie se stává jazykem, jímž se rozdělení ospravedlňuje.

Vzhledem k tomuto rozpadu je nutné znovu zvážit starší, uspořádanější formy politické moci. Monarchie a aristokracie, ačkoli se modernímu myšlení zdají nemoderní, mají strukturální výhody, které demokracie již spolehlivě neposkytuje. Schopný monarcha, obdařený vzácnými ctnostmi a dalekosáhlou vizí, může vládnout v zájmu trvalé jednoty a prosperity národa. Jak poznamenává Hans-Hermann Hoppe ve své knize Democracy: The God That Failed, monarcha zachází se státem jako s dědictvím – něčím, co je třeba zachovat, pěstovat a předat budoucím generacím. To vede k dlouhodobé časové preferenci a podporuje obezřetnost, zdrženlivost a dlouhodobou stabilitu. Demokratický politik naproti tomu zastává svůj úřad krátce a nejistě. Jeho motivací není zachovávat, ale vykořisťovat, ne vládnout moudře, ale uspokojovat dav, získávat bohatství a usilovat o uznání.

Stejná logika platí i pro skutečnou aristokracii. Je-li moc svěřena třídě složené z nejschopnějších – těch, kteří prošli zkouškou války, státnického umění či intelektuální disciplíny – , vnáší to do veřejného života serióznost a kontinuitu. Aristokracie se nepodřizuje momentálním okolnostem, ale

pevně se drží zděděných povinností a dobra celku. Neusiluje o potlesk, ale o trvalost, ne o popularitu, ale o zachování svého poslání. Ačkoli není neomylná, je méně náchylná k emocionální nestálosti a oportunismu, které charakterizují masovou politiku. Tam, kde demokracie lichotí, aristokracie vyžaduje. Tam, kde demokracie následuje, aristokracie vede.

Nejedná se o abstraktní ideály. Jsou to principy, které kdysi formovaly vysoké civilizace Evropy, normy, díky nimž byly po staletí zachovávány pořádek, čest a suverenita. Má-li se Západ zotavit ze svého současného úpadku, musí čerpat z těchto hlubších studnic politické tradice, které nepovažují vládnutí za spektákl nebo transakci, ale za správcovství ve službě něčemu většímu než je člověk sám.

Ani monarchie, ani aristokracie nejsou bez rizika. Monarcha, byť je schopen prozíravosti, může sklouznout k tyranii, pokud se odkloní od vyšších principů. Aristokracie, ačkoli se skládá z osobností s velkými schopnostmi, může upadnout do uzavřené kasty, která se více zajímá o privilegia než o odpovědnost. Tato rizika jsou skutečná, ale nejsou vlastní pouze nedemokratickým režimům. Nelíší se intenzitou od nebezpečí demokracie, ale svou povahou.

Demokracie je náchylná ke krátkodobému uvažování, proměnlivým náladám a masové manipulaci. Monarchie a aristokracie jsou naproti tomu zakotveny v etice správcovství. Jejich legitimita nepochází z pomíjivého souhlasu, ale z kontinuity, zakořenění a smyslu pro povinnost, který přesahuje rámec jednoho lidského života. Ti nejlepší z nich nevládnou s ohledem na příští volby nebo titulky v novinách, ale s ohledem na trvalé blaho a budoucnost národa.

Avšak i tyto starší formy vlády vyžadují omezení. Moc, jakkoli ušlechtilý je její původ, nesmí být ponechána bez omezení. Ideální státní uspořádání neuděluje absolutní autoritu, ale usměrňuje ji prostřednictvím institucí, které zajišťují, že zůstává ve službách celku. Taková omezení musí být jak vnitřní, tak vnější – zakotvená v samotné podstatě režimu prostřednictvím tradice, zákona a posvátné přísahy, nikoli podléhající chaosu lidového povyku či novinářského pobouření. Nejsou to masové protesty ani mediální spektákly, co udržuje vládce na cestě ctnosti, ale struktura správy, která formuje charakter, vyžaduje zodpovědnost a sladí soukromou vládu s veřejným blahem.

Toto je měřítkem skutečně spravedlivého řádu: ne počet odevzdaných hlasů, ale moudrost zakotvená v jeho základech a vážnost, s jakou ctí svou povinnost vůči budoucnosti.

Tato vize uspořádané vlády není bez precedentu. Historie nabízí modely, v nichž byla aristokratická odpovědnost a lidová zodpovědnost harmonizovány za účelem zachování společného dobra. Jedním z nejjasnějších příkladů je raná římská republika. Jak popisuje Livius v díle Ab Urbe Condita, římské republikánské instituce nebyly ani demokratické v moderním smyslu, ani zcela aristokratické. Byly výsledkem záměrného návrhu, utvářeného konflikty a kompromisy mezi patricijskou (aristokratickou) a plebejskou (lidovou) třídou, a v průběhu času se neustále přizpůsobovaly, aby zachovaly vnitřní soudržnost a vnější sílu.

Jádrem tohoto systému byla vládnoucí elita pocházející z řad nobilitas, mužů, jejichž výjimečnost nespočívala pouze v rodu, ale také ve virtus (mužské dokonalosti), officium (povinnosti) a viditelném nabývání auctoritas (autority

odvozené od osobních zásluh a veřejné služby). Úřady jako konzul, prétor a cenzor byly obsazovány prostřednictvím cursus honorum, strukturované posloupnosti magistrátních funkcí, jejichž cílem bylo rozvíjet politické a vojenské schopnosti a především vštěpovat občanskou ctnost. I tak však republika nebyla striktně exkluzivní. Výjimečným mužům umožňovala sociální mobilitu. Marcus Tullius Cicero, narozený jako plebejec, se vypracoval až ke konzulské funkci díky svým vynikajícím schopnostem v rétorice, právu a vlastenecké oddanosti. Jeho vzestup nebyl výjimečný, ale symbolický pro společnost, která si cenila ingenium (talent) a disciplina (výcvik) jako podmínky pro vládnutí.

Nejednalo se o vládu mas ani o vrtochy frakcí, ale o vládu těch, kteří byli zoceleni zkušenostmi a posuzováni svými vrstevníky. Konaly se volby, ale kandidáti nebyli vybíráni pro zábavu nebo na základě sentimentu. Byli posuzováni podle svého charakteru, vojenského velení, veřejných zásluh a schopnosti sloužit res publica (veřejnému blahu). Na rozdíl od moderních demokracií, kde lze popularitu vyrobit a moc koupit, římský ideál spojoval politický postup s prokázanými zásluhami a ctí předků.

Římané chápali něco, co moderní liberální systémy často popírají: že v okamžicích existenčního ohrožení musí consilium (porada) ustoupit imperiu (velení). Diktatura byla ústavní funkcí, k níž se uchylovalo pouze v případě závažných mimořádných situací a která byla časově omezená. Diktátorovi byla udělena absolutní moc, avšak pouze na šest měsíců a výhradně za účelem obnovení pořádku, odražení invaze nebo záchrany státu. Tento mechanismus odrážel střízlivý realismus. Když bylo v sázce přežití Říma, nemohlo být vládnutí svěřeno

rozděleným shromážděním nebo emocionálním davům. Stát musel jednat jednotně, rychle a s rozhodností. V takových chvílích byla hlavní zásada jasná: salus rei publicae suprema lex esto – ať je blaho státu nejvyšším zákonem.

Navzdory svému pozdějšímu úpadku do občanské války a císařství vydržela Římská republika téměř pět století, a to ne proto, že by lidu lichotila, ale proto, že využívala jeho energii a zároveň krotila jeho vášně. Její instituce formovaly vládnoucí třídu, která nestála nad zákonem, ale byla jím utvářena. Magistráti byli vázáni mos maiorum (zvyky předků), zodpovídali se svým spoluobčanům a řídili se společným pocitem osudu. Výsledkem byl stát, který se rozšířil z města na celý kontinent, a to nikoli díky ideologii, ale díky povinnosti a střízlivému chápání politické reality.

Takový model nepatří pouze do minulosti. Nabízí vizi politického řádu zakořeněného v dokonalosti, kontinuitě a službě celku – vizi, na kterou je třeba pamatovat, má-li být překonán chaos moderního vládnutí.

Podobný úspěch lze nalézt v Benátské republice, která, ačkoli je v moderních dějinách méně často zmiňována, udržovala jeden z nejstabilnějších a nejtrvalejších politických řádů v evropské civilizaci. Po více než tisíciletí si Benátky zachovaly svou autonomii, aniž by podlehly vnitřnímu úpadku nebo revolučním otřesům, které smetly jiné státy. To nebylo výsledkem pouhé náhody nebo geografické polohy, ale pečlivě vybudovaného politického systému, který vyvažoval autoritu, zásluhy a institucionální kontinuitu.

Benátky nebyly demokracií v moderním smyslu slova. Moc spočívala především v rukou patricijské třídy, avšak tato

třída nebyla ani zcela uzavřená, ani svévolná. Členství v ní si člověk zasloužil obchodními úspěchy, velením v námořnictvu, diplomatickými schopnostmi nebo věrnou službou republice. Samotné bohatství nestačilo. Ti, kdo Benátky vládli, museli prokázat kompetentnost a oddanost občanskému řádu. Správa byla rozdělena mezi složitou síť institucí, včetně Velké rady, Senátu, Rady deseti a úřadu dóžete, přičemž všichni byli vybíráni prostřednictvím postupů kombinujících volby, losování a prověřování, čímž se minimalizovalo riziko nadvlády jakékoli jednotlivé frakce nebo rodu.

Úřad dóžete, který je často špatně chápán, nebyl úřadem panovníka, ale úřadem umírněného výkonného představitele, vázaného zákony a obklopeného radami, které měly zabránit svévolnému jednání. Toto rozložení pravomocí stát neoslabilo, ale naopak jej chránilo před osobními ambicemi a náhlými otřesy, které tak často sužují populistické či autokratické systémy. Každé rozhodnutí procházelo několika orgány, přičemž každá úroveň fungovala jako filtr moudrosti, zkušeností a dlouhodobých zájmů. Korupce nebyla řešena teatrálními čistkami nebo masovými nepokoji, ale institucionální bdělostí: tajné hlasování, soudní přezkumy a specializované dozorčí rady zajišťovaly, že moc zůstávala soustředěna na trvalé potřeby města.

Ačkoli prostý lid nevládl, nebyl z politického organismu vyloučen. Byl to občan v plném smyslu slova, spojený s republikou prostřednictvím zděděných rituálů a sjednocujícího nábožensko-politického řádu. Měl právo vznést obvinění proti zkorumpovaným úředníkům a účastnit se společenského života způsobem, který posiloval loajalitu spíše než zášť. Benátky tedy

nebyly oligarchií vykořisťování, ale státem, jehož vládnoucí třída se chápala jako správce, nikoli jako pán.

Benátský model nebyl poháněn utopickými teoriemi ani populistickými náladami. Upřednostňoval rozvážnost před vášní, kontinuitu před novotami. Jeho velikost nespočívala v imperiálních dobytích ani ve filozofických inovacích, ale ve schopnosti vytrvat, vládnout s umírněností a sladit bohatství, pořádek a tradici. V nepřátelském světě si udržel nezávislost tím, že pěstoval dokonalost, odměňoval zásluhy a zakotvil odpovědnost přímo do svých vládních struktur. To, že takový systém vydržel téměř tisíc let, není žádný malý úspěch. Je to důkaz možnosti politického řádu, který není ani tyranský, ani demokratický, ale něco vyššího: režim založený na zkušenosti, zocelený uvážlivostí a orientovaný na blaho politického společenství.

Jak Řím, tak Benátky odhalují hlubší politickou pravdu: že nejtrvalejší a nejspravedlivější režimy nejsou ani ty, které odevzdávají autoritu masám, ani ty, které upevňují elity bez jakýchkoli závazků. Nestrukturují moc jako monolit, ale jako rovnováhu sil mezi jedním, několika a mnoha, takže žádná část politického tělesa nevládne bez kontroly. V těchto systémech není moc nikdy povolenkou k prosazování vlastních zájmů, ale břemenem definovaným zdrženlivostí, ctí a povinností. Vláda nebyla cenou, o kterou se mělo usilovat, ale zkouškou, kterou bylo třeba složit.

Takové režimy se nesnažily zalíbit masám ani se nepodřizovaly pomíjivým rozmarům. Vedení se formovalo v ohni tradice, zdokonalovalo se vzděláním a prověřovalo službou a obětavostí. Disciplína byla samozřejmostí. Dokonalost byla nutností. Legitimita nepocházela z potlesku,

ale ze schopnosti chránit hlubší životní linie civilizace. Stát nebyl komoditou ani platformou pro zášť, ale posvátným svěřením, něčím, co je třeba udržovat, posilovat a předávat těm, kteří teprve přijdou.

Naproti tomu moderní demokracie, posedlé bezprostředností a opojené rovností, redukují politiku na divadlo. Emoce nahrazují úsudek, frakce nahrazují společenství a horizont jednání se zužuje na období mezi jedněmi a druhými volbami. Vůdci již nejsou formováni útrapami ani školeni v umění vládnout. Vycházejí z médií, akademické sféry, financí nebo z odporné politické třídy a jsou odměňováni nikoli za moudrost, ale za viditelnost. Občané, roztříštění a vykořenění, již nesdílejí společný ethnos (původ) ani ethos (kulturu), pouze společný hlasovací lístek. Výsledkem není skutečná samospráva, ale iluze účasti na procesu, který neslouží žádnému trvalému principu.

Skutečnou měrou politického řádu není jeho rétorika, formality ani proklamace morálního práva, ale podstata toho, jak vládne, a hloubka řádu, který zajišťuje. Záleží na tom, zda ti, kdo disponují mocí, jednají ve věrnosti něčemu většímu než jsou oni sami, zda chrání civitas jako etnokulturní a duchovní realitu a zda udržují kontinuitu civilizace, která se opírá o paměť, loajalitu a obětavost. Proto by Řím, navzdory veškerému násilí, a Benátky, navzdory veškerému tajnůstkářství, neměly být vnímány jako mrtvé relikvie, ale jako trvalé vzory, jejichž formy stále promlouvají k hlubším potřebám politického řádu. Připomínají nám, že spravedlivé vládnutí nevzniká ze sentimentu nebo konsensu, ale z formy, z disciplíny a z neporušeného smyslu pro povinnost, který přesahuje generace.

Podle tohoto měřítka systémy naší doby nejenže klopýtají – ony se rozpadají. Jejich selhání nespočívá v tyranii, ale v bezcílnosti; ne v přísnosti, ale v absenci jakéhokoli vznešeného ideálu. Už nedokážou inspirovat ani povznášet. Pouze přetrvávají, prázdné a bez směru, udržované spíše zvykem než přesvědčením. Politický řád, který neklade žádné požadavky, nepěstuje žádné ctnosti. A bez ctností nemůže trvat ani svoboda, ani stabilita. Dokud nebude tento standard obnoven, dokud se politika opět nestane uměním vládnutí vedeným účelem a povzneseným principy, žádný postup, jakkoli inkluzivní nebo „demokratický“, nenahradí to, co bylo ztraceno.

Demokratická éra není koncem dějin. Je to přechodná fáze, zrozená z převratů a udržovaná iluzí, která nemůže trvat donekonečna. Zda její kolaps ustoupí obnově, nebo konečnému rozpadu, nebude záviset na vůli mas, ale na jasnosti a odvaze těch, kteří jsou stále schopni budovat to, co přijde poté.

Demokracie je ideální formou vlády pro židovský vliv

Přeložený článek s názvem „Democracy Is an Ideal Government for Jewish Influence“ od Thomas Dalton, 2024

> To je důvod, proč se tato značka demokracie stala nástrojem v rukou té rasy, která se kvůli svým vnitřním cílům musí vyhýbat otevřenému světlu - jak to vždy dělala a bude dělat. Jen Žid může chválit instituci, která je stejně zkažená a falešná jako on sám. — Adolf Hitler, Mein Kampf, kolem roku 1924[75]
>
> Demokracie je dnes v Evropě definována jako „země řízená Židy“. —Ezra Pound, kolem roku 1940[76]

Ve svém nedávném projevu o stavu Unie se Joe Biden zmínil o „demokracii“ téměř tucetkrát. Demokracie, jak řekl, je v současné době „pod tlakem“ a „pod útokem“; nepokoje ze 6. ledna jí „přiložily dýku na krk“ a představovaly její „nejvážnější hrozbu“. V důsledku toho je třeba demokracii „bránit“; a skutečně ji musíme „obejmout s otevřenou náručí“. Alespoň tak to říká náš senilní prezident.

Naše multietnická viceprezidentka hovoří v podobném duchu. Pokud jde o Donalda Trumpa, Kamala Harrisová nás informuje, že „musíme uznat hlubokou hrozbu, kterou představuje… pro naši demokracii“. Toto je její opakující se poselství již několik let. Když sama kandidovala na prezidentku

[75] Svazek první, oddíl 3.15. Citováno z knihy Mein Kampf (2022; ed. T. Dalton), Clemens & Blair.
[76] Citováno z knihy Ezra Pound: The Solitary Volcano, autor John Tytell (1987), s. 257.

v roce 2019, označila Trumpa za „jasné a bezprostřední nebezpečí pro demokracii“ – a toto téma ji nikdy neopustilo.

Mainstreamová média nejsou o nic lepší. Neustálým tématem, jak na levici, tak na pravici, je, že demokracie je vše, demokracie je ohrožena (kandidátem X) a demokracie musí být chráněna a bráněna, bez ohledu na cenu. Časopis The Atlantic nám říká, že Trump představuje „systémovou hrozbu pro demokracii“. Trump zase nazývá Bidena „ničitelem demokracie“. A tak to jde dál a dál. Zdá se, že demokracie je nade vše, samotná podstata Ameriky a ta jediná věc, před kterou se musí vše ostatní sklonit. Je to, jak řekl Biden, „posvátná věc“; demokracie je naše sekulární náboženství a náš sekulární bůh v jednom.

Je třeba poznamenat, že zde figuruje několik předpokladů a několik nevyřčených bodů, které vrhají zcela nové světlo na naši milovanou a „posvátnou“ demokracii. Zvláštní význam mají čtyři předpoklady, z nichž všechny jsou mylné. Jsou to:

- My máme skutečně demokracii,
- Demokracie je dobrá věc.
- Jedinou alternativou k demokracii je autoritářství.
- „Demokracie“ je jasný a zřejmý pojem.

Opět platí, že všechny čtyři tvrzení jsou nepravdivá, a proto se současné uctívání demokracie ze strany levice i pravice hroutí v hromadu nesmyslů. O všech těchto otázkách se rozepíšu níže, ale stručně řečeno: (1) Naše současné systémy vlády v USA, Kanadě a Evropě se skutečné demokracii podobají pouze názvem. To, co máme, je falešná demokracie, nebo „demokracie“, která se používá k uklidnění a otupení mas, aby nezpochybňovaly současné mocenské struktury Západu ani

nehledaly alternativy. Již dlouho je známo, že například USA jsou mnohem blíže oligarchii („vládě hrstky bohatých“) než populistické demokracii, v níž převládá vůle mas.[77] Zásadní však je, že konkrétní totožnost těchto „několika bohatých“ není nikdy prozkoumána. Kromě toho jsou americké (a západní) systémy, jak ukážu, i ve svém samotném fungování daleko od skutečné demokracie.

(2) Demokracie je výhodná pro ty, kteří z ní mají přímý prospěch: elitu, bohaté, celebrity, popové hvězdy. Pro drtivou většinu obyvatel takzvaných demokratických zemí jsou však náklady na jejich blahobyt mimořádně vysoké – a z velké části neuznávané.

(3) Ve skutečnosti existuje několik alternativ k demokracii, z nichž většina je lepší než ona – alespoň pokud věříme našim nejmoudřejším myslitelům v této oblasti. I na první pohled je demokracie jako „vláda lidu“ ve skutečnosti vládou mas, či vládou davu; a každý ví, že intelektuální a morální úroveň mas je skutečně velmi nízká. Základní analýza jakéhokoli volebního projevu tento bod potvrzuje.[78]

(4) V průběhu dějin existovalo mnoho variant demokratického modelu, a proto je absurdní hovořit o „demokracii“ jako o jediné, jasně definované ideji. Téměř nikdo, kdo tento pojem dnes používá, a už vůbec ne ti, kdo jsou

[77] Jako příklad často citované studie z roku 2014 lze uvést článek „Testing theories of American politics“ od dvou židovských akademiků, M. Gilense a B. Pagea (Perspectives on Politics, 12(3): 564–581).

[78] Jedna studie z roku 2016 ukázala, že průměrný kandidát na prezidenta USA používá gramatiku typickou pro jedenácti- či dvanáctileté děti. Průměrná úroveň slovní zásoby je o pár let vyšší.

u moci, nemá skutečnou představu o tom, v čem tato teorie spočívá.

Hlavním bodem zde však je, že demokracie je především prostředkem, díky kterému se malé, invazivní menšině – Židům – podařilo převzít moc, získat obrovské bohatství a do značné míry vnutit svou vůli nežidovské většině, a to vše při zachování těchto skutečností do značné míry skryté před zraky veřejnosti. „Demokracie“, neboli vláda lidu, je dnes krycím názvem pro „Židokracii“, neboli vládu Židů. Jak k tomu došlo, je poučný příběh.

Demokracie, nebo „demokracie“?

Když naši přední představitelé hovoří o demokracii, není jasné, co tím myslí – a domnívám se, že to ani sami nevědí. Nemá smysl o něčem mluvit, pokud nerozumíme ani slovům, která používáme. Zde tedy následuje stručný přehled; omlouvám se těm, kteří se v těchto záležitostech již vyznají.

Skutečnou, původní demokracii vynalezl kolem roku 550 př. n. l. starověký řecký zákonodárce Kleisthenes, když rozhodl, že „lid“ (deme nebo demos) by měl být nejvyšší vládnoucí silou (kratos) v městském státě Athény. Dospělí muži – nikoli ženy ani cizinci – se tak pravidelně scházeli na vrcholu kopce v Aténách, aby diskutovali o aktuálních tématech a hlasovali o různých návrzích, velkých i malých; činili tak otevřeně a veřejně. Je pozoruhodné, že lid nevolil jednotlivé vůdce; téměř všechny vedoucí pozice, včetně předsedy shromáždění (který byl de facto prezidentem polis), byly vybírány losem, náhodně, ze skupiny dobrovolníků z řad občanů. Představte si to: váš prezident vybraný losem! Žádné kampaně, žádné reklamy,

žádné úplatky, žádné provize, žádné bezvýznamné sliby – prostě vytáhnout jméno z klobouku. A fungovalo to.

Tento systém měl své klady i zápory: na jedné straně byla vládní správa jednoduchá, přímá a transparentní; na druhé straně měl každý nevzdělaný, poloneznalý člověk stejné slovo jako ten nejmoudřejší. Postavil tak méně schopné lidi na roveň těm nejvýznamnějším a nejlepším. A tím „poskytuje jakousi rovnost jak rovným, tak nerovným“.[79] Celkově však tento systém fungoval skvěle a vytvořil podmínky pro rozkvět athénské kultury v následujících 300 letech.

Ale jak Athény rostly co do velikosti a moci a jak se zvyšoval počet cizinců a otroků, problémy se stávaly složitějšími, demokratický proces se stal těžkopádnějším a jednoduchá, přímá demokracie měla potíže se přizpůsobit. Proto přední myslitelé jako Platón a později Aristoteles začali zkoumat alternativy. Lepší než demokracie, říkal Platón, byla oligarchie: vláda (bohaté) hrstky. Možná to byli chamtivci, ale alespoň měli určité manažerské schopnosti a osobní zájem na rozkvětu národa. Ještě lepší byla timokracie, tedy vláda těch, kdo usilují o čest. Namísto snahy o hromadění bohatství, jak by to dělali oligarchové, by timokraté kladli důraz na čest a slávu městského státu; to byla velmi dobrá volba. Ale nejlepší ze všeho, říkal Platón, byla aristokracie: vláda těch nejlepších, tedy nejmoudřejších nebo nejspravedlivějších. Aristokracie mohla být malá skupina moudrých mužů, nebo to mohl být jediný moudrý jedinec; to bylo v podstatě irelevantní. Důležité bylo, že jste vyhledali, vzdělali a vycvičili své nejmoudřejší

[79] Platon, Ústava, kniha 8, 558c.

muže, nebo muže, a pak jste je nechali vládnout. A to, říkal Platón, je to nejlepší, čeho mohou lidé dosáhnout.[80]

Demokracie byla špatnou alternativou, napsal, ale existoval ještě jeden systém, který byl ještě horší: tyranie. Samotná demokracie byla již jakousi tyranií – tyranie těch, kdo hledají potěšení, „většiny“ –, avšak formální tyran, jakožto jediný člověk, mohl vládnout beztrestně, obohacovat sebe i své přisluhovače a přivést polis ke zkáze. Tyran byl v jistém smyslu zrcadlovým obrazem moudrého, aristokratického filozofa-krále z nejlepšího systému. V obou případech vládne jediný člověk, ale tyran není ani moudrý, ani spravedlivý a moc si prostě uchvátil silou; zatímco aristokratický vládce díky své moudrosti a spravedlnosti správně přebírá moc a vykonává ji s náležitou péčí a rozvahou.

Z Platónových pěti systémů by se všechny kromě tyranie daly věrohodně nazvat „demokratickými“ v tom smyslu, že lid s tímto systémem vlády dobrovolně souhlasí. Pokud lid souhlasí s tím, že do čela postaví jediného moudrého vládce a poté mu udělí diktátorské pravomoci, je to „demokracie“? V jistém smyslu ano, ale lišila by se od jakékoli současné západní formy. Dá se říci, že se jedná o systém vlády v dnešním Rusku a v menší míře i v Číně. Oba vládci jsou „autokraty“, jak by řekli naši oligarchové, ale v Rusku se konají celostátní volby, v nichž kandiduje více lidí. A i když tyto volby nejsou „svobodné a spravedlivé“, jak rádi říkáme, vedou k tomu, že zemi fakticky řídí jediný člověk. Čína nemá volby prezidenta, ale vybírá ho 3 000členný Národní lidový kongres. Je zřejmé, že v žádné z těchto zemí neexistuje systematický proces hledání

[80] Viz „Ústava“, knihy 8 a 9.

nejmoudřejšího vládce, ale přesto se oba současní prezidenti ukázali jako muži s vizí a substancí – na rozdíl od, řekněme, prakticky všech západních „demokratických“ vůdců posledních několika desetiletí. Zdá se, že moderní demokracie je prakticky navržena tak, aby produkovala průměrné nebo neschopné vůdce. A přesně to také dostáváme.

Abychom to ale shrnuli: Moderní „demokracie“ se s athénským původním modelem téměř vůbec nepodobá. „Demokracie“ se vyznačuje řadou charakteristik, které by Řeky šokovaly: má všeobecné volební právo (hlasovat mohou ženy, menšiny i cizinci); je to systém zastupitelský, nikoli přímý (volíme senátory a zástupce, kteří následně hlasují o jednotlivých otázkách); volíme jednotlivce, včetně prezidenta; a systémem proudí zkorumpované peníze jako příval – jak se ukazuje, především židovské peníze.[81]

Chápou prezident Biden, viceprezidentka Harrisová a všichni ti ostatní politici, v čem je zde rozdíl? Samozřejmě že ne. Studovali politickou teorii? To je přinejmenším nepravděpodobné. Četli Platóna nebo Aristotela? Nikdy. Když tito lidé používají slovo „demokracie“, doslova nevědí, o čem mluví. Je zřejmé, že naše současná „demokracie“ je něco zcela jiného, něco, co se od ušlechtilého řeckého ideálu odklonilo a zachovalo si pouze název. Co hůře, stala se přímo škodlivou pro národní blaho.

Stav demokracie ve světě

[81] Židé poskytují nejméně 25 % finančních prostředků republikánům a 50 % či více demokratům. Viz Gil Troy, „The Jewish Vote: Political Power and Identity in US Elections“ (2017).

Stav demokracie po celém světě sleduje řada organizací, z nichž nejvýznamnější je Economist Intelligence Unit (EIU) a její každoroční „Index demokracie“. Hodnotí 167 zemí (všechny s více než 500 000 obyvateli) na stupnici od 0 do 10. Skóre od 8 do 10 se považuje za „plnohodnotnou demokracii“ a skóre od 6 do 8 za „nedokonalou demokracii“. Dalšími dvěma kategoriemi jsou „hybridní (nebo smíšené) režimy“ (4 až 6) a „autoritářské režimy“ (0 až 4). Podle tohoto měřítka představuje 74 zemí určitou formu demokracie, což představuje 45 % světové populace. A téměř stejný podíl – asi 40 % – žije v autoritářských systémech, z nichž největší jsou Čína a Rusko.

V roce 2023 byla nejlépe hodnocenou zemí Norsko (9,81) a nejhůře Afghánistán (0,26). Spojené státy se umístily na 7,85 („nedokonalé“), což je pokles z 8,22 („plné“) v roce 2006.

Zde si všimneme několika relevantních bodů. Opět je demokracie bez pochyb vykreslena jako dobrá a pozitivní. Její jediná alternativa, autoritářství, je vykreslena jako negativní a zlá (a spojena s tendenčním slovem „režim“). Jakýkoli posun směrem k autoritářství je „úpadkem“ nebo „zhoršením“ a jakýkoli posun směrem k plné demokracii je „zlepšením“. Bohužel pro lidi z EIU klesl globální průměr v roce 2023 na nové historické minimum 5,23.

Významná je také skutečnost, že EIU je zcela židovská instituce. Provozuje ji skupina Economist Group, britská mediální společnost, jejíž většinovými vlastníky jsou společnost Exor a rodina Rothschildů. Exor je nizozemská holdingová společnost, jejímž současným generálním ředitelem je Žid John Elkann. Můžeme tak pochopit, proč se tak intenzivně zabývají demokracií po celém světě a proč jí

přikládají takovou morální váhu; pro Židy je to totiž otázka prvořadého významu.

Židovský úhel

Jak do tohoto obrazu zapadají Židé? Zde je třeba se trochu vrátit do historie. Židé se poprvé prosadili v západních mocenských strukturách již za Římské říše; přistěhovali se do Říma, obraceli místní obyvatelstvo na svou víru a postupně se vypracovali do vlivných pozic. Již v roce 59 př. n. l. Cicero proslul svou poznámkou o tom, „jak velký vliv mají v neformálních shromážděních“.[82] V roce 35 př. n. l. se Horatius v jedné ze svých satir pokouší přesvědčit čtenáře o určité věci: „A pokud se nechceš podřídit, pak… stejně jako Židé tě donutíme, abys ustoupil našemu davu.“ Je zřejmé, že jejich „přesvědčovací“ schopnosti byly pozoruhodné už tehdy. Císař Tiberius je v roce 19 n. l. vyhnal z Říma a v roce 41 vydal Claudius dopis Alexandrijcům, v němž obviňoval Židy „z podněcování všeobecné morové epidemie, která sužuje celý svět“. V roce 49 je z Říma vyhnal znovu.

Je zřejmé, že Židé byli významnou a problematickou menšinou. V říši, kde často vládly dědičné rody, však neměli prakticky žádnou možnost převzít přímou moc. Podpláceli různé úředníky svým zlatem a vytvářeli sítě, aby podkopávali své nepřátele, ale jejich vliv byl vždy nepřímý a omezený.

S pádem Říma a nástupem křesťanství k moci byli Židé opět vyloučeni z kruhů moci. Ano, byli „vyvoleným“ Božím národem a ano, jejich Starý zákon byl považován za legitimní součást Božího slova; ale Židé popírali takzvaná Kristova

[82] Tento a následující citáty jsou převzaty z mé knihy Eternal Strangers (2020); Clemens & Blair.

zjevení, popírali jeho božství a byli dokonce zapleteni, možná přímo, do jeho ukřižování. Židé mohli nabývat bohatství prostřednictvím lichvy a financí a mohli manipulovat šlechtou prostřednictvím půjček a finančních laskavostí, ale jejich cesty k politické moci byly stále z velké části zablokovány. Evropské monarchie byly dědičné a církev měla svou vlastní přísnou hierarchii, která důsledně vylučovala nekřesťany. Několik „konvertitů“ nebo kryptožidů – etnických Židů, kteří konvertovali (upřímně či jinak) ke křesťanství – se možná vypracovalo do mocenských pozic, ale to byly výjimky.

Demokracie se v Evropě od roku 1000 n. l. pomalu znovu etablovala, například na Islandu, na ostrově Man a na Sicílii, ale vždy v souvislosti s monarchistickou vládou. V následujících několika stoletích bojovaly rodící se evropské parlamenty o moc jak proti svým panovníkům, tak proti církvi. Jednalo se o třístranný boj bez jasného vítěze.

Moderní demokratické parlamenty se poprvé objevily ve 13. století v Anglii a Skotsku a tyto by jistě podlehly zkorumpujícímu židovskému vlivu, kdyby britští Židé nebyli v roce 1290 vyhnáni Eduardem I. Anglie pak zůstala v podstatě bez Židů po téměř 400 let, až do roku 1656, kdy Cromwell zrušil edikt o vyhnání. Právě během těchto protodemokratických století bez Židů dosáhla Anglie mnoha svých největších triumfů, a to jak v oblasti kultury, tak i světového vlivu.

Ve Spojených státech bylo založením země v roce 1776 a ratifikací Ústavy v roce 1788 zavedeno demokratické zřízení, ale stejně jako v Anglii během jejího zlatého věku zde žilo jen málo Židů – snad jen asi 3 000 – a nemohli tak mít žádný skutečný vliv, kromě toho, že byli předními obchodníky s

otroky.[83] Jejich počet však neustále rostl a v roce 1855 žilo v zemi přibližně 50 000 Židů, což představovalo asi 0,2 % celkové populace. To se může zdát jako malé číslo a pro jakoukoli jinou menšinu by to bylo bezvýznamné, ale jakmile Židé překročí i jen 0,1 % dané populace, začíná se projevovat korupce. A skutečně, v této době měla Amerika svého prvního židovského zástupce (Lewise Levina) a prvního židovského senátora (Davida Yuleeho); Židé již dávali o sobě vědět ve Washingtonu.

Židé byli během americké občanské války rozhodně aktivní, typicky jako agitátoři a spekulanti. Generál William Sherman si stěžoval, že Tennessee „se hemží nepoctivými Židy, kteří pašují střelný prach, pistole, zápalné šňůry atd. [k nepříteli]“. Ulysses S. Grant s ním souhlasil a vydal dva rozkazy vyhnat „Židy jako skupinu“ z Tennessee (což Lincoln zrušil). Nakonec ve válce zemřelo jen několik set lidí, ale mnozí zbohatli.

Na konci války žilo v Americe kolem 100 000 Židů, což představovalo asi 0,3 % celkové populace. Brzy však nastal exponenciální nárůst jejich počtu; v roce 1940 žilo v Americe již asi 4,8 milionu Židů, což představovalo přibližně 3,9 % celkové populace – což byl recept na naprostou katastrofu.

Židé a evropská demokracie

V Evropě Židé ve všech významných státech usilovali o demokratické „reformy“, protože tušili nebo věděli, že tento systém mohou využít k tomu, aby konečně překonali zásadní omezení své moci, která jim kladly monarchie a církev.

[83] Viz publikace „The Secret Relationship Between Blacks and Jews“, sv. 1 (2017; Nation of Islam).

Významným mezníkem na cestě k demokracii byla pak Francouzská revoluce. Tato událost se „stala původním mýtem, datem zrodu nové existence“ pro evropské Židovstvo.[84] Jak řekl Vladimir Moss: „Byla to právě Francouzská revoluce, která Židům poprvé od pádu Jeruzaléma poskytla příležitost proniknout do popředí světové politiky.“[85] „Revoluce byla pro francouzské Židy přelomovým obdobím,“ píše Levy-Bruhl; „znamenala začátek jejich politické emancipace.“

Na počátku revoluce v roce 1789 žilo ve Francii asi 40 000 Židů, což představovalo přibližně 0,1 % celkové populace – tedy právě na té hranici, kdy začínají vážné potíže. Po dobytí Bastily a ustavení nově demokratického Národního shromáždění se rozhořely bouřlivé debaty o tom, jak naložit s francouzskými Židy. Obránci Židů, jako byli Stanislas Clermont-Tonnerre a Henri Gregoire, lobovali v jejich prospěch a díky tlaku bohatých francouzských Židů, jako byl Herz Cerfbeer, Národní shromáždění nakonec 27. září 1791 souhlasilo s tím, že Židům přizná plná a rovná občanská práva. Ludvík XVI. tento dekret podepsal a ten se stal zákonem následující den.

Francouzští Židé, poprvé vybaveni plnými občanskými právy, se zjevně rozhodli, že nyní mohou jednat beztrestně a s opravdovým revolučním zápalem. Jak píše Paul Johnson (1995): „Poprvé se ze stínů začal vynořovat nový archetyp, který vždy existoval v zárodkové podobě: revoluční Žid. … V letech 1793–1794 zavedli židovští jakobíni revoluční režim v Saint Esprit, židovské čtvrti v Bayonne. Stejně jako během

[84] Jay Berkovitz, „The French Revolution and the Jews“, AJS Review 20(1), 1995.
[85] „The Jews, the Masons, and the French Revolution“, dostupné online na adrese www.orthodoxchristianbooks.com, 2010.

reformace viděli tradicionalisté i tentokrát zlověstnou souvislost mezi Tórou [tj. Starým zákonem] a podvratnou činností.“[86]

A skutečně, netrvalo dlouho a nastalo období teroru – rok trvající období obzvláště krvavých represí, které se táhlo od léta 1793 do léta 1794. Údaje o počtu obětí se liší, ale v tom roce přišlo o život mezi 15 000 a 45 000 lidí, z nichž mnozí zemřeli na gilotině. A v čele těchto událostí stáli jakobíni ovlivnění židovskou komunitou.

Mnoho Francouzů té doby upřímně věřilo, že pokud Židům přiznají plná občanská práva, přestanou se chovat jako židovský národ a budou žít jako praví Francouzi. To byl bohužel naivní a mylný názor. Napoleon se v roce 1799 dostal k moci jako první velký vůdce mladé republiky a rychle se naučil tvrdou lekci: „že laskavost vůči Židům je nečiní poslušnějšími.“[87] Ruský vojenský historik Alexandr Nechvolodov popsal situaci takto:

> Od prvních let císařství se Napoleon I. velmi znepokojoval židovským monopolem ve Francii a izolací, v níž Židé žili uprostřed ostatních občanů, ačkoli jim bylo uděleno občanství. Zprávy z departementů vykreslovaly činnost Židů ve velmi špatném světle: „Všude dochází k podávání falešných prohlášení civilním úřadům; otcové uvádějí své syny jako dcery. … Opět se vyskytují Židé, kteří se dopustili neuposlechnutí zákonů o branné povinnosti; z 69

[86] A History of the Jews (1995), str. 306–307. Tóra skutečně učí o bezohledné židovské nadřazenosti, a to především na základě jejich postavení jako „Božího vyvoleného národa“, ale také s ohledem na morální příkazy nenávidět všechny nežidy a usilovat o světovou nadvládu.
[87] Moss (tamtéž).

> Židů, kteří měli v průběhu šesti let tvořit součást moselského kontingentu, se do armády nezapsal ani jeden.“[88]

V roce 1805 už měl Napoleon Židů plné zuby. Ve svém projevu před Státní radou dne 30. dubna pronesl tuto ostrou kritiku:

> Francouzská vláda nemůže lhostejně přihlížet tomu, jak si podlý, zvrhlý národ, schopný jakékoli nepravosti, přivlastňuje dva krásné departementy Alsaska; Židy je třeba považovat za národ, a nikoli za [náboženskou] sektu. Je to národ v národu; zbavil bych je, alespoň na určitou dobu, práva sjednávat hypotéky, neboť je pro francouzský národ příliš ponižující ocitnout se na milost a nemilost nejhanebnějšího národa. Židé vyvlastnili celé vesnice; nahradili feudalismus. … Bylo by nebezpečné nechat klíče od Francie, Štrasburku a Alsaska padnout do rukou populace špionů, kteří k této zemi vůbec nejsou připoutáni.[89]

To vše tedy představuje klasický příklad toho, jak Židé manipulují s demokratickými právy a výsadami. S odstupem času a s určitým historickým nadhledem napsal francouzský spisovatel Edouard Drumont v roce 1886, že „jedinou skupinou, kterou revoluce ochránila, jsou Židé“.[90]

Do dvacátého století

A co vlastně evropští Židé, kromě revoluce, udělali se svými novými, těžce vybojovanými demokratickými právy?

---

[88] Emperor Nicholas II and the Jews (1924), citováno v Moss (tamtéž).
[89] Citováno v Moss (tamtéž).
[90] La France juive [„Židovská Francie“], s. 1.

Získali bohatství a politický vliv. Drumont napsal, což je překvapivé, že „Židé vlastní polovinu světového kapitálu“. Z odhadovaného celkového bohatství ve Francii v té době ve výši 150 miliard franků tvrdil, že „Židé vlastní nejméně 80 miliard“ – tedy něco přes polovinu. Pozoruhodné tvrzení, které však, i když je přehnané, jistě naznačuje, že Židé měli dostatek bohatství k tomu, aby dosáhli silného vlivu v demokratické Francii.

V celé demokratické Evropě Židé využívali své bohatství k ovlivňování politiků, k nákupu vlivu, k získávání sdělovacích prostředků a k přímému obsazování mocenských pozic prostřednictvím všeobecných voleb. V době napoleonských válek mezi Anglií a Francií (kolem roku 1810) bankovní dům Rothschildů financoval obě strany války a profitoval z nich. V roce 1850 žilo v Anglii asi 40 000 Židů a právě překročili kritickou hranici 0,1 %; v roce 1868 měli svého prvního židovského premiéra v osobě Benjamina Disraeliho. V roce 1869 si skladatel Richard Wagner mohl stěžovat na evropský tisk, který je „zcela řízen Židy“.[91] Již v roce 1873 mohl spisovatel Frederick Millingen smysluplně a na základě faktů psát o „dobytí světa Židy“.[92] To je to, co moderní demokracie znamenala pro Židy: obrovské bohatství a globální nadvládu – pro ně úžasné, pro všechny ostatní katastrofální.

„Demokratická Amerika“ byla kolem roku 1900 skutečným židovským rájem. Židovská populace překročila 1 milion, směřovala k 2 milionům v roce 1910 a k 3,5 milionům v roce 1920. Teddy Roosevelt – který „dvakrát prohlásil, že jeho

[91] Z článku „Židovství v hudbě“, citováno v knize Classic Essays on the Jewish Question (2022; ed. T. Dalton), s. 32.
[92] Citováno v knize Classic Essays, s. 45.

předkové byli Židé“[93] – se stal prezidentem v roce 1901 díky příhodné vraždě Williama McKinleyho. Teddy jmenoval v roce 1906 do svého kabinetu Oscara Strause, prvního Žida, který zastával takovou funkci. Následující prezident, William Taft, se pokusil udržet židovskou moc na uzdě, ale neuspěl; v prosinci 1911 měli američtí Židé takovou kontrolu nad Kongresem, že prosadili zrušení dlouholetého obchodního paktu mezi USA a Ruskem, čímž přehlasovali Taftovu hrozbu veta. A v roce 1912 se prezidentem stal „jejich člověk“ Woodrow Wilson, který prosazoval židovské zájmy na několika frontách. Nikdy bychom neměli zapomenout na Wilsonova osudová slova, pronesená při vtažení Ameriky do první světové války v dubnu 1917: „Svět musí být bezpečný pro demokracii.“ Skutečně – pro „demokracii“ židovské moci.

Jedině Německo dokázalo odrazit židovsko-demokratickou vlnu devatenáctého století. Německému spolku nezávislých a monarchistických států se v letech 1815 až 1871 podařilo z velké části vyhnout demokratickým hnutím, která se šířila po celé Evropě. V roce 1871 se Německo stalo sjednoceným státem – vlastně císařstvím – pod vládou císaře Viléma I. a kancléře Otta von Bismarcka. V roce 1888 se moci ujal Vilém II. a udržel si ji až do porážky Německa v první světové válce v roce 1918.

300 000 německých Židů již léta agitovalo proti císaři a jistě toužilo po zavedení „demokratických“ reforem, které vedly k báječnému židovskému úspěchu v jiných zemích. Během první světové války bojovali židovští revolucionáři za svržení císaře; významnými aktivisty byli Rosa Luxemburgová,

[93] Podle bývalého guvernéra Michiganu Chase Osborna; citováno v knize The Jewish Hand in the World Wars (2019; T. Dalton), s. 32.

Hugo Haase, Karl Liebknecht a Karl Radek na severu a Kurt Eisner, Ernst Toller a Eugen Levine na jihu. Po kapitulaci Německa a abdikaci císaře převzali vedení další Židé, jako Paul Levi, Otto Landesberg a Walter Rathenau, a vytvořili nový „demokratický“ výmarský režim. Tak začalo 15 let židovské vlády v Německu.

Není divu, že takový vývoj událostí mnohé Němce tvrdě zasáhl, včetně jistého Adolfa Hitlera, který byl v době, kdy Židé převzali moc, mladým devětadvacetiletým mužem, jen co se vrátil z fronty. Z let strávených ve Vídni již z první ruky znal zhoubný vliv Židů na společnost, ale nyní viděl, jak se to odehrává na nejvyšších úrovních – ve schopnosti svrhnout císaře, přivodit porážku německému národu a převzít moc. Během tří let začala inflace ničit německé hospodářství a hyperinflace v letech 1922 a 1923 zničila veškeré osobní úspory a znemožnila běžný život. Ale alespoň bylo Německo (židovskou) demokracií.

V knize Mein Kampf, napsané v letech 1924 a 1925, Hitler předložil pozoruhodně pronikavou kritiku demokracie.[94] Z původně naivního pohledu na přednosti demokracie začal studovat parlamentní systém ve Vídni a byl zděšen tím, co viděl. Myšlenka, že volení zástupci lidu, kteří mají v nejlepším případě znalosti v jedné či dvou relevantních oblastech, mají rozhodovat ve všech oblastech státní správy. Ještě horší je, že díky „vládě většiny“ se poslanci mohou schovávat za rozhodnutí většiny a vyhnout se tak jakékoli osobní odpovědnosti.

[94] Viz první svazek, oddíly 3.8 až 3.15 (str. 107–122).

V jedné části textu Hitler dokonce spojuje zlo demokracie se zlem marxismu:

> Západní demokracie, jak se dnes praktikuje, je předchůdcem marxismu. Ten druhý by byl ve skutečnosti nemyslitelný bez toho prvního. Demokracie je živnou půdou, v níž mohou růst a šířit se bacily marxistického světového škůdce. Zavedením parlamentarismu vytvořila demokracie „ohavnost špíny a ohně“ — její tvůrčí oheň však, jak se zdá, vyhasl.[95]

Jak (moderní) demokracie, tak marxismus odrážejí židovské jevy, které napomáhají židovské moci: oba jsou materialistické a agnostické či bezduché; oba povyšují průměrné či zlovolné lidi do mocenských pozic; oba jsou „univerzální“ v tom smyslu, že nejsou zakotveny v konkrétních národech či konkrétních státech; a oba ničí lidské blaho.

Konkrétněji řečeno, prostřednictvím reprezentativní parlamentní formy demokracie mohou vnější síly, zejména bohatí jednotlivci a organizace, zasahovat a silně ovlivňovat, kdo je zvolen nebo jak se zvolení chovají. Ať tak či onak, demokracie se stává „nástrojem v rukou“ židovských skupinových zájmů, jak řekl Hitler; a co víc, Židé tak mohou činit ze zákulisí, skryti, mimo dohled, „vyhýbajíce se otevřenému světlu“. V kombinaci s kontrolou hlavních médií – jak je tomu dnes v USA a ve většině Evropy – mohou Židé zůstat pro širší veřejnost téměř zcela neviditelní a jednat tak s relativní beztrestností. A to i přesto, že několik dobře

[95] Svazek první, oddíl 3.8 (s. 110). Odkaz na „špínu a oheň“ je narážkou na Goethova Fausta (1. část, verš 5356).

informovaných jednotlivců z „krajní pravice“ ví, že tomu tak není.

Z toho je tedy patrné, že moderní demokracie dokonale slouží židovským zájmům. „Svoboda“ a práva přiznaná Židům jim umožňují hromadit obrovské bohatství. S tímto bohatstvím v rukou pak mohou (a) kupovat kontrolní podíly v hromadných sdělovacích prostředcích a (b) kupovat politiky, kteří pak plní jejich příkazy. Prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků pak skrývají svou vlastní roli a svůj vliv na politiky, čímž udržují veřejnost v nevědomosti a zmatení ohledně manipulací v jejich politickém systému. Prožidovští kandidáti jsou jediní, kteří jsou bráni vážně (židovskými médii a prožidovskými politiky), a jsou tedy jediní, kteří mají šanci vyhrát volby. Masy pak hlasují v podmínkách nevědomosti, strachu, rezignace nebo zoufalství. Systém židovské demokracie, neboli židokracie, se tak posiluje a upevňuje, zajišťuje si své zisky a blokuje jakékoli jednotlivce nebo skupiny, které by mohly představovat hrozbu pro tento systém.

To rozhodně platilo v Evropě na počátku druhé světové války. Hlavní „demokratické“ státy, Anglie a Francie (před rokem 1940), byly z velké části pod židovskou kontrolou. Naproti tomu existovalo několik nedemokratických a kvazifašistických evropských vůdců, kterým se podařilo udržet židovské obyvatelstvo pod dohledem; mezi ně patřili Dollfuss v Rakousku, Pétain ve Francii (po roce 1940), Metaxas v Řecku, Quisling v Norsku, Salazar v Portugalsku, Antonescu v Rumunsku, Tiso na Slovensku a Franco ve Španělsku. Ve skutečnosti tedy existovala úzká souvislost mezi tím, zda byla země „demokratická“, a tím, zda byla pod židovskou kontrolou. Americký básník Ezra Pound se nemýlil, když napsal:

„Demokracie je v současné době v Evropě definována jako ‚země řízená Židy‘.“

Po vítězství ve druhé světové válce se demokratičtí Židé svezli na vlně úspěchu, upevnili svou moc a nashromáždili ještě větší bohatství. Prostřednictvím ekonomických struktur zavedených v roce 1944 v Bretton Woods se americkým Židům, jako byli Harry Dexter White, Jacob Viner a Henry Morgenthau ml., podařilo prosadit systém globální ekonomické kontroly založený na americkém dolaru a podporovaný nově vzniklými institucemi, jako jsou Mezinárodní měnový fond a Světová banka. A pozdější židovské inovace – jako například „kvantitativní uvolňování“, které umožňuje prakticky neomezené tisknutí peněz – přinesly do židovských rukou v podstatě neomezené množství hotovosti. „Demokratická Amerika“ se nyní stala prostředkem k uplatňování židovské kontroly nad rozsáhlými regiony světa.

Cesta vpřed

Pokud je moje předchozí analýza alespoň zčásti správná, existují některá zřejmá opatření, která by mohla situaci napravit. Zaprvé se musíme zbavit své posedlosti demokracií. Tento kdysi ušlechtilý koncept byl beznadějně zkorumpován židovským vlivem a nyní slouží především jejich zájmům, a to na úkor pracujících a střední třídy. Dnešní demokracie je ve skutečnosti „vládou Židů“ a čím více demokracie máme, tím více se židovská moc upevňuje.

Za druhé, musíme proto vážně zvážit nedemokratické možnosti, včetně obávaného „autoritářství“. V současné době není pro Ameriku, Západ a svět nic nebezpečnějšího než židovská demokracie; proto není žádný úkol naléhavější než ji

podkopat a nahradit něčím jiným. Židovská demokracie se stala židovskou tyranií a nic – absolutně nic – není horšího než tohle. Jakákoli alternativa by byla zlepšením a některé možnosti – jako silné formy etnického nacionalismu v kombinaci s mírným socialismem – by byly obrovským zlepšením. Když jste na dně, každá cesta vede nahoru.

Za třetí, můžeme zvážit zachování některých aspektů našeho současného politického systému, avšak pouze s radikálními úpravami. Je například absurdní pořádat volby, v nichž může hlasovat doslova každý dospělý; to nás vrací do stavu vlády davu. Musí existovat omezení: testy způsobilosti, vzdělávací standardy, podmínky vlastnictví půdy či majetku atd. Dalo by se argumentovat i pro ještě přísnější pravidla, jako jsou požadavky založené na etnickém původu (bílý evropský původ), nebo dokonce návrat ke standardům otců zakladatelů a starověkých Řeků – ať rozhodují muži! A hlasy by měly být opět veřejně zaznamenány; už jen to by ukončilo všechny pokusy o manipulaci s hlasy a „krádež“ voleb.

Za čtvrté, přijměte, že k zlomení židovské moci na Západě budou zapotřebí tvrdá opatření. To platí již po tisíciletí. A přesto silní vůdci a silná hnutí znovu a znovu nacházeli způsoby, jak toho dosáhnout. Každý národ, který si přeje být osvobozen od zkorumpovaného židovského vlivu, bude pravděpodobně potřebovat mnohem méně Židů, než má dnes. Vzpomeňte si na mou hranici 0,1 %: to je cíl, o který by se nacionalistické skupiny měly otevřeně snažit.

A za páté, jako vždy, vzdělávejte se, ozývejte se, organizujte se. Staňte se znalým kritikem židokracie. Zvedněte svůj hlas na podporu těch vzácných skupin a jednotlivců, kteří jsou ochotni se jí postavit.

Ať už o židovské moci víte cokoli, ať už se vám situace jeví jakkoli špatná, je ještě horší, než si myslíte. Svět stojí na pokraji několika mezinárodních válek, a to kvůli agresi podněcované Židy. Židovská korupce zamořuje prakticky všechny aspekty moderního života: ekonomiku, vládu, akademickou sféru, kulturu, životní prostředí, školství. Vše je zkaženo; nic nezůstává nedotčeno.

Zamyslete se nad tím, co o této situaci řekl Henry Ford v roce 1921: „Kdybyste mohli označit štítkem s nápisem ‚židovské' každou část svého života, kterou ovládají Židé, byli byste překvapeni, kolik toho by se tam našlo."[96] V roce 1921. O kolik je to dnes, o 100 let později, horší?

[96] The International Jew, sv. 2, s. 206 (2024; vyd. T. Dalton, Clemens & Blair).

Kritika demokracie neoreakcionářů

Překlad knihy A Critique of Democracy: A Guide for Neoreactionaries od Michael Anissimov, 2015

Kapitola první – Proti demokracii

Svět v roce 2015 je úchvatným místem. Existují města jako Tokio a Moskva, která se rozkládají na ploše téměř tisíce čtverečních mil. První kilometr vysoká věž, Kingdom Tower, bude dokončena v roce 2019. Denně se uskuteční přes 50 000 letů komerčních letadel. V provozu je přes miliardu smartphonů a více než 91 % světové populace používá mobilní telefon. Země bohatnou, miliony lidí se dostávají z chudoby a negramotnosti a každý den se přibližujeme k nalezení léku na nemoci jako je rakovina. Všeobecně lze říci, že svět se stává méně násilným.

Přes vše, co je na světě dobré, existuje jedna věc, která se některým z nás jeví jako poněkud zvláštní. Jde o to, že politický systém demokracie dominuje téměř ve všech vyspělých zemích a je považován za samozřejmost a nejlepší formu vlády. Často se cituje Churchillův výrok: „Demokracie je nejhorší forma vlády, s výjimkou všech ostatních, které byly vyzkoušeny.“ Řekl však také: „Nejlepším argumentem proti demokracii je pětiminutový rozhovor s průměrným voličem.“

V této knize tvrdíme, že demokracie ve skutečnosti není nejlepší dostupnou formou vlády, ale patří spíše k těm nejhorším. Pokrok civilizace za posledních pár set let připisujeme především vědeckým a technologickým inovacím, přičemž další pokroky byly dosaženy navzdory demokracii, nikoli kvůli ní. Místo toho, aby demokracie stála po boku svobody, v mnoha případech se jí přímo staví na odpor.

Aristoteles považoval demokracii za druhou nejnižší formu vlády, těsně nad tyranií, přičemž nad demokracií stály aristokracie a benevolentní diktatura. Na počátku 19. století navštívil Spojené státy francouzský politický spisovatel Alexis de Tocqueville a popsal, jak náš demokratický systém potlačuje disent a vyvolává „horizontální tlak“ směřující ke konformitě. V polovině 20. století napsal rakouský konzervativní spisovatel Erik von Kuehnelt-Leddihn o „hrozbě stáda“, která vše pod svou kontrolou vtahuje do beztvarosti, uniformity a průměrnosti.

Tato kniha je napsána v kompaktním formátu s důrazem na akademické studie a stručné argumenty vyvracející klíčové aspekty obhajoby demokracie, která je tak všeobecně považována za samozřejmost, že o ní málokdo skutečně přemýšlí. Naším cílem je zde co největší srozumitelnost a vytvoření příručky, do které lze nahlédnout bez zbytečných komplikací. Stručnost tohoto díla také znamená, že mnoho důležitých bodů zůstane neprobráno. Je zamýšleno pouze jako výchozí bod pro další studium.

Jaké jsou argumenty proti demokracii? Za prvé, demokracie poskytuje nízkou kvalitu správy věcí veřejných. Primárním účelem vlády by mělo být poskytování vysoké kvality správy věcí veřejných. Později bude argumentováno, že demokratické společnosti fungují do značné míry díky tomu, že mnoho úředníků není demokraticky voleno a že vyšší úředníci mají své pozice víceméně doživotní. To je v rozporu s obecně rozšířeným názorem, že vlády jsou úspěšné a efektivní do té míry, do jaké jsou demokratické.

Jak definujeme vysokou kvalitu správy věcí veřejných? Nízká kriminalita, kompetentní úředníci, politická stabilita,

předvídatelnost výsledků, úroveň vzdělání, míra osobní svobody, sociální soudržnost a tak dále. Samozřejmě, každý bude „kvalitu správy věcí veřejných“ definovat trochu jinak, to k tomu prostě patří. Neexistuje žádné vědecké měřítko, které by dokázalo komplexně zachytit všechny naše intuitivní představy o dobré správě věcí veřejných. Subjektivní prvek je zásadní. Pouze tvrdíme, že příliš málo myslitelů vážně zpochybnilo demokracii a začalo upadat do zvyku ji bezmyšlenkovitě bránit. Naše argumenty proti demokracii lze shrnout do devíti hlavních bodů:

1) Demokracie odrazuje od plánování budoucnosti a podporuje politický chaos, v němž jsou motivy spíše k drancování a utrácení než k investování a budování. Toto chování je projevem krátkodobé preference, což znamená drancování přítomnosti na úkor budoucnosti, a je strukturálně vlastní vlády ve veřejném vlastnictví, což je podstatou demokracie.

2) Demokracie jsou politicky nestabilní a vytvářejí neustálý stav konfliktů nízké intenzity. Tyto konflikty jsou spíše destruktivní než konstruktivní.

3) Demokracie produkují demagogické vůdce, kteří se přizpůsobují nejnižšímu společnému jmenovateli a přijímají rozhodnutí nikoli na základě nějakého širšího plánu, ale na základě reflexivních reakcí na průzkumy veřejného mínění. Vyvíjejí se v to, čemu říkáme bonapartističtí vůdci.

4) Demokracie mají sklon se zadlužovat a utrácet více peněz, než vydělávají, což nakonec vede k finančnímu a sociálnímu kolapsu. Všechny země, včetně nedemokratických, mají k tomuto chování určitou tendenci, ale v demokraciích je

tato tendence obzvláště výrazná, protože rozhodnutí jsou poháněna vrozenými lidskými sklony k okamžité spotřebě kapitálu, které jsou umocněny masovým volebním právem a absencí přímé osobní odpovědnosti za špatná politická rozhodnutí.

5) Obvykle se předpokládá, že iracionální předsudky voličů se navzájem vyruší, což vede k efektivnímu výběru politik, které vyvažují zájmy většiny; ve skutečnosti se však mnohé z těchto předsudků navzájem posilují a zesilují, což vede k horším výsledkům, než kdyby o směřování naší vlády rozhodovala hrstka kompetentních úředníků.

6) Nebezpečí nedemokratického vládnutí je v demokratických společnostech obecně přeceňováno, protože tyto společnosti mají vlastní zájem na ospravedlnění své existence a na odmítání a stigmatizaci důkazů, které tomu odporují. Demokracie je jako každý jiný memeplex, který se sám posiluje a učí své stoupence reflexivně odmítat legitimní výzvy ohledně její účinnosti.

7) Bezvýhradná obhajoba demokracie mezi většinou lidí na Západě, zejména mezi předními mysliteli, se blíží spíše náboženství než záměrně zvolené politice. Moderní demokratické a progresivní myšlení vděčí za svůj intelektuální původ universalistickému protestantskému křesťanství a jeho vznikající chování a dopad lze nejrealističtěji modelovat s přihlédnutím k tomuto faktu.

8) Politické dějiny jsou v zásadě cyklické; civilizace procházejí vývojem od benevolentního autoritářského vedení přes demokracii a anarchii až k tyranii, aby se nakonec opět vrátily k benevolentnímu autoritářskému vedení. Tento cyklus

se opakuje přibližně každých 300 let, může se však odehrát i za pouhých 100 let. Fáze benevolentního autoritářského vedení představuje období, kdy je společnost nejstabilnější, kulturně nejvýraznější a kdy dochází k největšímu rozvoji civilizace.

9) Demokracie je v konečném důsledku proticivilizační. Na některých místech, jako je Švýcarsko, funguje dobře již dlouhou dobu, ale není vhodná pro každou zemi za všech okolností. V zemích jako Irák byla zjevnou katastrofou a v dnešní Evropě a Spojených státech je hnací silou pomalého úpadku.

Shrneme-li tyto body do devíti krátkých tezí:

1) Demokracie podporuje krátkodobé preference.

2) Demokracie je politicky nestabilní a podněcuje neustálé politické boje na nízké úrovni.

3) Demokracie nevyhnutelně plodí neschopné či destruktivní demagogy, kteří se proměňují v bonapartistické vůdce.

4) Demokracie podporuje státní dluh a vede k špatným finančním rozhodnutím vlády, což nakonec způsobí její kolaps.

5) Předpojatosti voličů se navzájem prolínají a zesilují, nikoli ruší.

6) Demokracie je sebezesilující memeplex, který usiluje o vlastní přežití.

7) Bezvýhradná obhajoba demokracie na Západě se podobá náboženství.

8) Politická historie je cyklem mezi benevolentními vládci, demokracií, anarchií a tyranií.

9) Demokracie je proticivilizační a ohrožuje prosperitu západních zemí.

Zemí, na kterou se tato kniha zaměří nejvíce, budou Spojené státy, jelikož se jedná o největší a nejúspěšnější demokracii na světě.

Kapitola druhá – Věda a historie vůdcovství

Na rozdíl od demokracie, tedy vlády většiny, existuje diktatura nebo oligarchie, tedy vláda menšiny. V této kapitole se budeme zabývat vývojem vůdcovství u lidoopů a jeho proměnami v průběhu času.

Lidoopi se vyvinuli tak, že spolupracovali v hierarchických skupinách s uspořádáním podle významu, tzv. „hierarchií dominance“. Živým příkladem hierarchie dominance u Homo sapiens v podobě, jakou znali naši předkové, je systém „Velkého muže“ v Melanésii a Polynésii, kde dominantní muži zastávají klíčové role a občas mezi sebou soupeří o postavení.

Existence dominance hierarchy nutně neznamená, že každý jedinec je v přísném lineárním pořadí. Mohou existovat různé úrovně sociálního statusu s desítkami či stovkami jedinců, kteří se nacházejí víceméně na stejné úrovni. Většinou však má skupina nebo komunita jednoho vůdce.

Jaký je evoluční účel vedení a následování? Obecně řečeno, řešit problémy s koordinací skupiny. Když probíhá lov, někdo musí rozhodnout, kdy zůstat a kdy zaútočit, kam se vydat při pronásledování kořisti a tak dále. Když se dva bojovníci zapletou do brutálního boje, je užitečné, aby je někdo s autoritou rozdělil. De Waal (1996) studoval chování šimpanzů v koloniích v zajetí v zoo v Arnheimu v Nizozemsku a pozoroval jeden zajímavý případ:

> Hádka mezi Mamou a Spin se vymkla kontrole a skončila rvačkou a kousáním. K těmto dvěma svárajícím se samicím se vrhlo mnoho opic a zapojilo se do rvačky. Obrovská hromada bojujících a křičících opic se válela v

písku, dokud do toho nevskočil Luit (alfa samec) a doslova je od sebe odtrhl. Na rozdíl od ostatních si v tomto sporu nevybral žádnou stranu; místo toho každý, kdo pokračoval v boji, od něj dostal ránu.

Tito lidoopi byli v zoo, ale představte si, že by se nacházeli na africké savaně v oblasti, kde už mnoho měsíců nepršelo a kde bylo málo potravy. V takovém scénáři by vyhýbání se zbytečným bojům bylo otázkou života a smrti. Kdyby došlo k plnohodnotné vnitřní válce bez alfa samce, který by ji ukončil, mnoho lidoopů by se navzájem roztrhalo, což by vedlo k infekcím a pravděpodobně ke smrti. Za hloupé konflikty se platí darwinovskou měnou.

V předcivilizačních lidských společnostech by byl výsledek ochromujícího vnitřního konfliktu ještě horší – mučení k smrti válečníky nepřátelského kmene. Archeologický výzkum ostatků předků nám dává odhady, že 15–60 % dospělých mužů zemřelo násilnou smrtí (Keeley 1996). Bez silných vůdců, kteří by udržovali skupiny efektivní, by se skupina mohla stát o něco slabší než konkurence, která by využila příležitosti k převzetí jejího napajedla, čímž by původní skupině nezbylo nic jiného než teplé bláto k pití. To se muselo stát milionkrát za posledních 200 000 let. Vysoce konkurenční požadavky na přežití a koordinaci umožňují snadno pochopit, jak se vedení a následování mohly vyvinout jako adaptivní mechanismy podporující přežití. V jistém smyslu je spoléhání se na vůdce při rozhodování na úrovni skupiny „vsazením všech vajec do jednoho košíku“, ale alternativa, tedy dohadování se, dokud se všichni ve skupině neshodnou, je sociálně i výpočetně příliš nákladná na to, aby byla životaschopným adaptivním řešením.

Evoluční psycholog Mark van Vugt, který spolupracuje se známým psychologem Robertem Dunbarem, využil teorii her k vysvětlení toho, jak se přirozeně vyvíjí vůdčí role. Z (van Vugt 2009):

> Jednoduchá „koordinační hra“ pro dva hráče ukazuje, že v mnoha situacích je vůdcovství téměř nevyhnutelné. Představte si dvojici jedinců, kteří mají dva jednoduché cíle: za prvé, držet se pohromadě kvůli ochraně, a za druhé, hledat zdroje, jako jsou místa s potravou a vodní zdroje. K dispozici jsou dvě vzájemně se vylučující možnosti, místo A nebo B, a na každém z nich získají stejný zisk. V této situaci jakákoli vlastnost (fyzická nebo behaviorální), která zvyšuje pravděpodobnost, že se jeden jedinec pohne jako první, zvýší pravděpodobnost, že se stane vůdcem, a druhému hráči nezbude nic jiného, než ho následovat. Navíc, pokud je tento rozdíl ve vlastnostech mezi hráči stabilní – například pokud hráč 1 má vždy jako první hlad – pak se v průběhu času vyvine stabilní vzorec vůdce–následovník. Tuto hru pro dva hráče lze snadno zobecnit na hru pro více hráčů, kde jeden nebo několik jedinců je schopno koordinovat velkou skupinu.

Lidé se sdružují, aby se ochránili. Vydávají se na cestu, aby něco získali. Někdo musí tento pohyb iniciovat. Tou osobou je vůdce. Tak vzniká vůdcovství. Jedná se o velmi jednoduchý model s širokou vysvětlující silou. Všimněte si, že psychologie dominance nemusí být vůbec součástí tohoto obrazu, i když v praxi tomu tak je.

Van Vugt ve své rešerši literatury o vůdcovství v lidských skupinách dochází k závěru, že extraverze je rysem nejčastěji spojovaným s vůdcovstvím a že tento rys má podstatnou

dědičnou složku. Navíc uvádí, že experimenty prokázaly, že upovídanost je prediktorem vůdcovství – jev, který nazývá „efektem žvanění“.

V evoluční teorii se často předpokládá, že odchylky osobnosti od skupinových průměrů – například větší plachost nebo extraverze – jsou statistickým šumem, který představuje suboptimální odchylky od průměru druhu. Van Vugt však spekuluje, že dědičné rozdíly v osobnosti ve skutečnosti slouží adaptivnímu účelu a podporují sociální koordinaci prostřednictvím vedení, následování a podobných mechanismů.

V počátcích civilizace, přibližně v roce 5000 př. n. l. v Mezopotámii, prošlo vůdcovství výraznou proměnou. Systematické využívání zemědělství, keramiky a trvalých obydlí poprvé umožnilo hromadění bohatství. To vedlo k prvnímu sociálnímu rozvrstvení a vzniku specializovaných kast válečníků a kněžských vůdců. To vše je v kontrastu s životním stylem prehistorických lovců a sběračů, u nichž bylo vůdcovství neformální.

Prehistoričtí lovci a sběrači žili ve skupinách o velikosti přibližně toho, co se nazývá Dunbarovo číslo, poprvé navrženého antropologem Robinem Dunbarem. Toto číslo je zhruba 150 lidí, což je přibližně maximum, s nímž může jedinec udržovat stabilní sociální vztahy. Úsvit civilizace je jedinečný v tom, že právě v té době byly poprvé dosaženy lidské skupiny na úrovni nad

Dunbarovým číslem. Udržování stability a pořádku ve skupinách přesahujících Dunbarovo číslo představuje jedinečný koordinační problém, kterému i po sedmi tisících

letech stále příliš nerozumíme. Můžeme to nazvat „výzvou civilizace“.

První města, jako například Eridu a Uruk v Mezopotámii, měla počet obyvatel mezi 4 000 a 10 000 lidmi. Jednotlivci sice stále mohli udržovat jen asi 150 stálých sociálních vztahů, ale nyní žili ve společnostech, kde byl celkový počet lidí mnohem vyšší. Pro první lidi, kteří se takto sdružili, to musela být neobvyklá zkušenost, nebo možná šlo o změnu tak pozvolnou, že si ji ani nevšimli.

Počínaje sumerskou civilizací se začaly rozlišovat tři sektory společnosti: institucionální domácnosti, komunální domácnosti a soukromé domácnosti (van die Mieroop 1997). Tato představa o různých druzích domácností, zejména institucionálních, byla poměrně nová. Kromě různých typů domácností došlo k rozlišení mezi palácem, chrámem, městem a venkovem. Palác a chrám jsou v akademickém světě známy jako „velké organizace“, což je historicky nová entita. Nejranější panovníci v městských státech, jako byl Eridu, byli kněžští králové. Světská autorita byla propletena s duchovní autoritou.

Úvahy o vzniku civilizace z kmenů lovců a sběračů jsou poněkud záhadné. Mohlo by se stát, že by v alternativní časové linii planety Země byly kmeny lovců a sběračů stále normou a planeta by byla osídlena pouhými několika miliony jedinců? Tak tomu bylo po většinu naší historie. Během erupce sopky Toba v roce 70 000 př. n. l. čítala lidská populace pouhých 1 000 až 10 000 reprodukčních párů. Jaké zásadní ingredience se spojily, aby 63 000 let později umožnily vznik civilizace?

V Sumeru šel úsvit civilizace ruku v ruce se zemědělstvím, sofistikovanými hierarchiemi, sociální diferenciací a vznikem monarchie. A jak to bylo jinde? V knize Ricarda Duchesneho The Uniqueness of Western Civilization autor přináší přehled toho, jak byli Indoevropané, předkové moderní Evropy, organizováni v kmenech kolem válečnické aristokracie:

> Chci tvrdit, že hrdinské osobnosti se poprvé objevují v aristokratických společnostech a že Mykény, společnost, kterou líčí Homérova „Ilias“, byly skutečně aristokratické. Právě v aristokratických společnostech poprvé nacházíme postavy, které se horlivě zajímají o svou čest a budoucí jméno, o to, jak ostatní „páni“ hodnotí jejich odvahu, válečnické a lovecké schopnosti – což tak intenzivně ztělesňuje postava Homérového Achilla, který je v zásadním rozporu s jakoukoli formou servility. Co ale rozumíme pod pojmem „aristokratický“? Proč nacházíme „první“ jednotlivce v historii právě v takových společnostech? Budu argumentovat, že individualismus homérských hrdinů pocházel původně od indoevropských náčelníků, kteří ve druhém tisíciletí ovládli řeckou pevninu a založili mykénskou kulturu. Tvrdím v této kapitole, že prapůvodní kořeny západní jedinečnosti je třeba hledat v aristokratické válečnické kultuře indoevropských národů, které se během 4. a 3. tisíciletí rozšířily po celé Evropě.

Podle kurganové hypotézy, kterou v 50. letech 20. století formulovala archeoložka Marija Gimbutasová, byla historie staré Evropy v období mezi lety 4000–1000 př. n. l. poznamenána expanzí Indoevropanů z pontské stepi. Neexistuje podstatná shoda ohledně toho, zda se jednalo o masový pohyb nebo kolonizaci elitou, ale genetické studie

haploskupiny R1a1a naznačují, že ve velké části Evropy se vyskytuje vysoký výskyt genů, které jsou typické pro oblast pontské stepi na severovýchod od Černého moře. Kurganova hypotéza je tedy podložena genetickými důkazy.

Indoevropané měli určité genetické a kulturní adaptace, díky nimž byli dobře připraveni na úspěch a expanzi v prostředí pozdně neolitické Evropy (4000–3000 př. n. l.). Hlavním hnacím motorem se zdá být to, co Andrew Sherratt nazývá „revolucí vedlejších produktů“ (Sherratt 1981), čímž odkazuje na vedlejší produkty domácích zvířat, jako je máslo, mléko, sýr a vlna. Současně bylo v oblasti severního Kavkazu vynalezeno kolo, což mohlo být samostatný vynález nebo se mohlo rozšířit z Mezopotámie, a začali se domestikovat koně a využívat ve válčení.

Nejužitečnější genetickou adaptací Indoevropanů byla tolerance laktózy, která se vyvinula v Turecku kolem roku 6 000 př. n. l. a v době revoluce v oblasti vedlejších produktů se mezi Indoevropany stala běžnou. Tato adaptace zvýšila jejich kalorický příjem a vedla k rychlejšímu růstu, díky čemuž byli Indoevropané o několik centimetrů vyšší než ostatní členové kmenů v jejich okolí. Pravděpodobně je také učinila svalnatějšími a schopnějšími expanze. J.P. Mallory ve své knize In Search of the Indo-Europeans, Language, Archeology and Myth (1989) píše: „fyzická antropologie zesnulých [v nových mohylách kurganového typu] hovoří o populaci, která vypadala robustněji, přičemž muži byli v průměru až o 10 centimetrů vyšší než původní eneolitická [balkánská] populace“ (Mallory: 240).

V knize The Coming of the Greek, Indo-European Conquests in the Aegean and the Near East (1988) Robert

Drews dokládá, že elitní kasta proto-Řeků byli indoevropští jezdci na vozech, kteří kolem roku 1600 př. n. l. vtrhli na řecký pevninský terén a dali tak vznik mykénské civilizaci. Byla to kombinace drsných stepních národů s jejich vysokokalorickou stravou a vedlejšími živočišnými produkty spolu s příznivým počasím a bohatými moři Řecka, která dala vzniknout evropské civilizaci, kterou dnes známe jako mykénské nebo homérské Řecko.

Ve své knize Duchesne zdůrazňuje individualistické a aristokratické rysy, které se projevovaly u Indoevropanů a které v té době nebyly patrné v žádné jiné známé kultuře světa:

> Indoevropané byli také jedinečným způsobem vládnuti třídou svobodných aristokratů. Velmi obecně definuji jako „aristokratický“ takový stav, v němž vládce, král nebo vrchní velitel není autokratem, který zachází s vyššími třídami jako s nerovnými služebníky, ale je „rovnocenným partnerem“, jenž existuje v duchu rovnosti jako jeden z mnoha válečníků šlechtického původu. To neznamená, že vůdci neměli zvláštní pravomoci a výhody, nebo že nebyli v pokušení chovat se tyransky. Znamená to, že v aristokratických kulturách, navzdory intenzivní rivalitě mezi rodinami a jednotlivci usilujícími o vlastní slávu, existoval silný étos aristokratického egalitarismu proti despotické vládě.
>
> Dovolte mi shrnout několik rysů, které jsem nalezl v odborné literatuře a které ve své kombinaci naznačují život v duchu aristokratické rovnosti, plný energické, svobodné a radostné činnosti. Zaprvé, ve všech indoevropských kulturách od „nejranějších“ dob v 5. tisíciletí se vyskytovali válečníci, kteří se snažili dát najevo své

postavení a bohatství tím, že se oblékali „okázale“; například s dlouhými nebo více pásy a náhrdelníky z měděných korálků, měděnými prsteny, měděnými spirálovými náramky, zlatými kováními na kopích a oštěpech – se stylovými variacemi v závislosti na místě a době, ale všechny demonstrující „individualizující ideologii“ (Anthony: 160, 237, 251, 259–63). Za druhé, indoevropští válečníci „byli pohřbíváni jako osobnosti, které se chlubily svým životním vybavením a osobním postavením v závěrečném coup de théâtre, spíše než aby se připojili k anonymnější komunitě předků“ (Sherratt 2001a: 192). Kurganové pohřby připomínaly smrt významných mužů; kamenné kruhy a mohyly, stejně jako důraz na „prestižní zbraně a insignie“, měly za cíl vyzdvihnout a oslavit úspěchy válečníků (Anthony: 245). Zatřetí, vyvinuli charakteristickou tradici hodování a pití, při nichž tyto příležitosti ovládala „individuální pohostinnost spíše než velké společenské obřady“. Tyto hostiny – podporované „ekonomikou prestižního zboží“ – byly „veselými“ událostmi, při nichž se rozdávaly a přijímaly dary, recitovala se poezie oslavující individuální činy a konaly se zvířecí oběti (2011b: 253; Anthony: 343, 391). Tyto hostiny sloužily jako skvělá příležitost pro válečníky s vyšším postavením a bohatstvím, aby v tomto světě neustálých drobných nájezdů a přetrvávajících mezikmenových konfliktů získali co největší počet klientů. Byly také příležitostí pro méně mocné nebo mladší válečníky, aby se připojili k patronům, kteří nabízeli příležitosti ke kořisti a slávě. Čím více stoupenců mohl patron získat, tím větší byla naděje na úspěch pro všechny. Za čtvrté, jak jasně vyjádřila Gimbutasová a jak dále

poznamenal Anthony (93), šlo o kulturu, v níž „všechna nejdůležitější božstva přebývala na nebi“. Zatímco Gimbutasová tyto nebeské bohy popisovala v negativním smyslu jako bohy válčivého lidu, lze je vnímat jako bohy energického, životu nakloněného lidu, jehož bohové byli zosobněni jako nebeští hrdinové a náčelníci. Nebeská božstva Indoevropanů odrážela – abychom použili slova Dawsona (2002) – jejich „intenzivně mužskou a válečnickou etiku, jejich pohyblivost“. Zatímco bohové Egypta a Mezopotámie vyžadovali bezvýhradnou podřízenost své vůli, pasivní přijetí; a zatímco ženské božstvo Staré Evropy – abychom použili jazyk Camille Paglia (1991) – představovalo „útroby země“ a ztělesňovalo „chthonské drama nekonečného koloběhu, cyklu za cyklem“, nebeští bohové Indoevropanů poskytovali vitální, akční a lineární obraz světa. Na závěr bych zdůraznil čistě aristokratický způsob, jakým se Indoevropané organizovali do válečných oddílů (kóryos, bratrstvo). Povahu tohoto sdružení lze lépe pochopit, pokud začneme popisovat indoevropskou společnost jako různé úrovně sociální organizace. Nejnižší úroveň a nejmenší jednotka společnosti sestávala z rodin žijících na statcích a v malých osadách, které se věnovaly smíšenému zemědělství, přičemž hospodářská zvířata představovala převládající formu bohatství. Další úroveň tvořil klan sestávající z přibližně pěti rodin se společným předkem. Třetí úroveň tvořilo několik klanů – neboli kmen – sdílejících stejného předka. Členové kmene, kteří vlastnili dobytek, byli v očích kmene považováni za svobodné osoby s právem nosit zbraně a účastnit se kmenového shromáždění. Ačkoli se míra složitosti indoevropských

společností v průběhu času značně měnila a keltské kmenové konfederace, které byly v 1. století př. n. l. v úzkém kontaktu s Caesarovým Římem, se například vyznačovaly vysokou koncentrací jak ekonomické, tak politické moci, byly tyto konfederace stále ovládány třídou svobodných aristokratů. V klasické keltské společnosti byla skutečná moc uvnitř i vně kmenového shromáždění v rukou nejmocnějších členů šlechty, měřeno velikostí jejich klientely a schopností udělovat patronát. Patronát mohl být rozšířen na členy jiných kmenů i na svobodné jedince, kteří měli nižší postavení a byli proto v pokušení vzdát se části své nezávislosti výměnou za ochranu a patronát.

V pozdní době bronzové byla tato kombinace aristokracie, válečnického étosu a svobodomyslného individualismu jedinečným evropským jevem. Často slýcháme, že základem západní civilizace bylo athénské Řecko, ale není tomu tak. Proto-Řekové byli představiteli diaspory, jejíž počátky sahají k aristokratickým válečníkům z pontských stepí, kteří ovládali koně a pili mléko.

Existují tři důvody, proč jsou Řekové často označováni za základ západní civilizace spíše než Mykéňané nebo Indoevropané. Prvním je, že archeologické a paleogenetické studie Indoevropanů jsou náročnější než studia klasického Řecka a začaly přinášet ovoce a konsensus teprve na počátku 90. let. Druhým je, že zaměření na athénské Řeky je politicky přijatelnější pro pedagogy v dnešních liberálních demokraciích. Třetím důvodem je spojení Indoevropanů s árijskými rasovými teoriemi nacistického Německa. Nepovažujeme žádný z těchto důvodů za pádný, proč by mělo být studium Indoevropanů

zanedbáváno, jelikož jsou skutečnými předky západní civilizace. Jejich kulturní vliv na Západ je hluboký.

Tímto končí náš stručný přehled vědeckých poznatků a raných dějin vůdcovství a kontextu monarchie v době jejího vzniku – v rámci rovnostářské aristokratické tradice, která bránila despotismu. Mějte tento systém na paměti, až se budeme zabývat problémy, které přinesla pozdější liberální demokracie. Dalším tématem, kterému se budeme věnovat, je dynamika kulturní soudržnosti (či jejího nedostatku) v moderní společnosti.

Kapitola třetí – Kulturní soudržnost a kulturní konflikty

V této kapitole se zabýváme negativními trendy v oblasti kulturní soudržnosti a tvrdíme, že demokracie tyto trendy ještě prohlubuje.

V roce 2000 vydal harvardský sociolog Robert D. Putnam své stěžejní dílo Bowling Alone: the Collapse and Revival of American Community, které navazovalo na jeho esej z roku 1995 „Bowling Alone: America's Declining Social Capital". V této knize Putnam zjistil, že došlo k výraznému poklesu občanské angažovanosti ve všech jejích podobách, od členství v klubech přes politické strany až po bratrské organizace, jako jsou například bowlingové ligy. Rozlišuje mezi dvěma typy sociálního kapitálu: vazebným kapitálem, který spojuje osoby podobného věku, rasy, pohlaví atd., a mostovým kapitálem, tedy vazbami mezi odlišnými skupinami. Došel k závěru, že od 50. let 20. století došlo k úpadku obou typů sociálního kapitálu a že se tento úpadek vzájemně posiluje. To zhoršilo etnické napětí a vedlo k dalším negativním důsledkům.

Kromě úpadku sociálního kapitálu existují v Americe i další znepokojivé trendy. Užívání antidepresiv (Celexa, Effexor, Paxil, Zoloft a mnoho dalších) od roku 1980 neuvěřitelně roste. Používání antidepresiv mezi Američany vzrostlo o více než 400 % jen v období mezi lety 1988–1994 a 2005–2008. Antidepresiva užívá více než jeden z deseti Američanů, včetně více než 23 % žen ve věku 40 až 50 let, což je vyšší procento než u jakékoli jiné skupiny. Je zřejmé, že s naším duševním zdravím je něco zásadně v nepořádku. Jedním z hlavních faktorů je pravděpodobně úbytek sociálních

kontaktů. Dalším faktorem může být nedostatek pohybu a špatná strava.

Dalším trendem, který je třeba sledovat, je rostoucí politická polarizace. Od roku 1997 se politická polarizace zvýšila přibližně dvojnásobně. Studie institutu Pew zjistila, že průměrné rozdíly v politických hodnotách mezi jednotlivými stranami se zvětšily z 9 procentních bodů v roce 1997 na 18 procentních bodů v roce 2012. Politologové také tvrdí, že k politické polarizaci přispívá internet. Mezi lety 2002 a 2010 se počet Američanů, kteří čerpají zprávy především z internetu, ztrojnásobil ze 7 procent na 24 procent. 55 procent Američanů uvedlo, že internet zvyšuje vliv lidí s extrémními politickými názory. 34 procent přiznalo, že vyhledávají zdroje zpráv, které posilují jejich přesvědčení.

Jedním z pohledů na rostoucí polarizaci je, že se jedná o přirozený proces, který má své vzestupy a pády a který nemá žádné zvláštní důsledky pro dlouhodobou stabilitu naší země. Opačný názor, vycházející ze studia evropských dějin, spočívá v tom, že se de facto vytvářejí národní státy podle etnických a kulturních hranic a že Spojené státy se ve skutečnosti skládají z několika takových států. Podle tohoto názoru by země s rozsáhlým územím a početnou a rozmanitou populací, jako jsou Spojené státy, byla obzvláště náchylná k rozpadnutí na několik částí, jak se tomu téměř stalo v 60. letech 19. století. Můžeme také použít analogii z biologie, kde buňka má tendenci růst do určité velikosti, po jejímž dosažení se rozdělí. Možná dnes sledujeme počáteční fáze tohoto rozdělení.

V posledních 70 letech došlo ke změně, kdy pojem národa jako samostatné skupiny ztratil v americkém masovém povědomí na významu. Národ je definován jako „rozsáhlé

společenství lidí spojených společným původem, historií, kulturou nebo jazykem, obývající určitou zemi nebo území“. Nacionalismus je dnes mezi mnoha vzdělanými Američany vnímán jako nepropracovaný či primitivní. V roce 1929 Albert Einstein řekl: „Nacionalismus je dětská nemoc. Jsou to spalničky lidstva.“ Když Amerika vstoupila do války, vždy to zdůvodňovala obranou univerzálních morálních hodnot, nikoli pouze prosazováním národních zájmů. Ať už je to pravda nebo ne, vedlo to mnoho Američanů k tomu, že se považují za „nad“ nacionalismem. Evropské vnímání vlastní identity se ubíralo stejným směrem, pokud tam již nebylo.

Ve skutečnosti se však Spojené státy skládají z řady odlišných kulturních bloků či „mikronárodů“, které mají tendenci uvažovat a hlasovat jako jedna skupina v otázkách, jako jsou potraty, náboženství, role vlády, mezinárodní vztahy, zákonnost určitých druhů projevů, podpora konkrétních politických kandidátů a podobně. Nejzřetelnější, ale zároveň i nejméně pochopenou propastí je ta mezi konzervativci a liberály. Podle agentury Gallup se v roce 2011 označilo za konzervativce 40 % Američanů, za umírněné 35 % a za liberály 21 %. Konzervativci tak tvoří největší ideologickou skupinu v USA, jejich počet je téměř dvojnásobný oproti počtu těch, kteří se označují za liberály.

Liberálové mají obzvláště sklon nacionalismus odmítat, ale ve svém vlastním pojetí ho přesto vyznávají. Je založen na multikulturalismu, rozmanitosti, sociální spravedlnosti a prosazování témat, jako je globální oteplování. Hrubší definicí nacionalismu by mohla být skupina lidí, kteří chtějí pro určitou geografickou oblast nastavit určitý kulturní tón. Stoupenci tohoto názoru prosazují daný národní charakter a odmítají vše,

co je s ním v rozporu. Jak liberálové, tak konzervativci se snaží nastavit charakter, který definuje, co to znamená být „Američanem“, ale tyto definice se samozřejmě často dostávají do konfliktu.

Každý národ se skládá z konkurenčních částí. Střední a nižší třída, severané a jižané, východňané a západňané, mladí a staří. Otázkou je, zda tyto části mohou spolupracovat a vytvořit tak jeden národ. Zejména v Americe se „červené státy“ a „modré státy“ v posledních dvou desetiletích v mnoha otázkách vzdalují. Červené státy se spíše stahují do defenzivy v otázkách, jako je potrat, proti kterému se v poslední době zvedla vlna odporu. Období prezidentů Bushe a Obamy se vyznačovalo hořkými konflikty mezi politickými stranami v rozsahu, jaký v nedávné historii neměl obdoby.

Mnozí odborníci poukazují na to, že Spojené státy nebyly založeny jako demokracie, ale jako republika. Jednotlivé státy měly také podstatně větší nezávislost na ústřední vládě než dnes. V průběhu času se Spojené státy staly demokratičtějšími v tom smyslu, že se zrychlily společenské a právní změny prosazované demokratickou většinou. Dnes to vidíme například v otázkách legalizace marihuany a sňatků osob stejného pohlaví. Zejména od 60. let 20. století se tempo společenských změn prosazovaných demokratickými většinou zrychlilo.

Jak se americká vláda změnila od svého založení jako republika? Kromě toho, že se stala demokratičtější, také se zvětšila. Z objektivního hlediska je její nárůst velikosti v procentech HDP pravděpodobně nejvýraznější změnou. V roce 1900 představovaly výdaje americké vlády pouhých 7 procent HDP. Dnes to je 38 procent. Tento vzestupný trend se drží již více než sto let. V roce 2013 činil rozpočet americké vlády 3

454 miliard dolarů. 25 % z této částky šlo na Medicare a Medicaid, 23 % na sociální zabezpečení, 18 % na obranu, 17 % na nevojenské diskreční výdaje, 11 % na „ostatní povinné výdaje“ a 6 % na čisté úroky.

Ve Spojených státech existuje na papíře rozpor mezi konzervativci, kteří údajně podporují malou vládu, a liberály, kteří jsou pro více veřejných služeb, ale ve skutečnosti jsou obě strany zastánci rozsáhlé státní správy. Údaje o vládních výdajích za posledních 50 let ukazují, že státní správa se v průměru rozšiřuje více během republikánských prezidentských období než během demokratických.

Nárůst velikosti vlády znamená, že výsledky různých hlasování mají větší význam pro materiální blahobyt voličů. Místo toho, aby existoval v podstatě volný trh, do kterého by vláda zasahovala pouze v záležitostech národního zájmu, máme dnes volný trh, z něhož 38 % tvoří ve skutečnosti vládní výdaje. Pokud jde o zásahy do každodenního života, všeobecnou závislost společnosti na vládě, počet umělých pracovních míst a sociálních dávek, které poskytuje, a to, jak narušuje motivační prostředí pro běžné lidi, má vláda dnes mnohem větší dopad než kdykoli předtím.

S ochlazováním ekonomiky, k němuž v Americe dochází již od roku 2008, jsme svědky toho, jak se stále více lidí uchází o stejné množství zdrojů. Ekonom Tyler Cowen tvrdí, že se nacházíme uprostřed „velké stagnace“, která vyvrcholí „novou normou“, kdy budou všichni chudší a spotřeba fazolí vzroste ve srovnání s masem. Podobné argumenty přednesl i investor ze Silicon Valley Peter Thiel, který říká, že pokud Spojené státy neprovedou radikální technologické inovace, jaké si

představovala sci-fi 50. let, budeme i nadále uvízlí v ekonomické slepé uličce.

V dobách ekonomické stagnace se mohou více projevit kulturní a rasové rozdíly. To byl rozhodně případ kontroverze kolem zastřelení černošských mladíků bílými policisty a doprovodných protestů, hnutí Ferguson. Protesty Occupy Wall Street byly částečně vyvolány finanční krizí z roku 2008. Mezitím probíhá intenzivní kulturní válka mezi nižší třídou, střední třídou a elitou: dalo by se to popsat jako rozdělení na Fox News a MSNBC.

Podívejme se na průzkumy týkající se manželství mezi příslušníky různých politických stran. V průzkumu z roku 1960 byli respondenti dotázáni, zda by jim vadilo, kdyby se jejich dítě oženilo či vdalo za někoho mimo jejich politickou stranu. Pouhých 5 % odpovědělo kladně. V roce 2010 se v podobném průzkumu ptali, zda by respondenti byli „rozčarováni“, kdyby se jejich dítě oženilo či vdalo za někoho mimo jejich politickou stranu. Tentokrát vyjádřilo nespokojenost asi 40 % respondentů, z toho 50 % republikánů a 30 % demokratů. Jedná se o výrazný nárůst oproti období před rokem 2008, kdy méně než 25 % vyjádřilo negativní postoj k manželství mezi příslušníky různých politických stran. David A. Graham, autor časopisu The Atlantic, to označuje za důkaz nové „hyperpolarizované“ politiky.

Zdá se, že se Amerika vyvíjí ve dva oddělené národy s odlišnými názory na vládu, potraty, roli rodiny, ekonomiku, hodnoty a prakticky na všechno ostatní. Tyto přesvědčení mohou být dokonce genetické: jedna studie na dvojčatech zjistila, že „dědičnost hraje významnou roli v stranické příslušnosti a představuje téměř polovinu rozptylu v síle

stranické identifikace.“ Autoři dále píší, že „tato dědičnost pravděpodobně není artefaktem ideologické orientace, protože síla ideologie není ve stejném vzorku významně dědičná. Není to ani artefakt dědičnosti ve směru stranické příslušnosti, která pro tento vzorek rovněž není významná. Místo toho se zdá, že variace v rozhodnutí identifikovat se s jakoukoli politickou stranou je silně ovlivněna genetickými faktory.“

Vědci z Virginia Tech vyvinuli jednoduchý test, který dokáže určit, zda je daná osoba spíše liberální, nebo konzervativní. Testovaným osobám ukazovali odpudivé obrázky, jako jsou červi, mrtvá zvířata nebo „neidentifikovatelná hmota v kuchyňském dřezu“, a pomocí funkční magnetické rezonance měřili jejich mozkové reakce. Na základě reakcí na tyto obrázky byli vědci schopni s 95 až 98 procentní přesností předpovědět, zda budou testované osoby v testu hodnoceny jako konzervativní nebo liberální.

V dnešním politickém prostředí velkých vlád, hyperpolarizované politiky a ekonomické stagnace je demokracie rituální válkou o to, jak by měl být rozdělen vládní koláč. Nové bohatství pochází spíše ze schopnosti přimět vládu, aby vám nějakým způsobem dala peníze, než z ekonomického růstu. Část ekonomiky, kterou dominují vládní výdaje, je v podstatě plánovaná ekonomika a ovládají ji velké volební bloky, které hlasují ve prospěch politiky přerozdělování, z níž mají osobní prospěch oni sami nebo oficiálně dotčené skupiny.

Rituální války mezi soupeřícími politickými frakcemi, ať už jde o ekonomické otázky či otázky hodnot, jen prohlubují vzájemné zakořenění a vedou k polarizaci, kterou dnes pozorujeme. Touha vymanit se – „Exit“ – z nežádoucích politických spletitostí vedla v roce 2014 k četným americkým

separatistickým hnutím, včetně návrhu na vznik nového státu s názvem Jefferson v severní Kalifornii a jižním Oregonu, severního Colorada a západního Marylandu. Venture kapitalista a miliardář ze Silicon Valley Tim Draper navrhl plán s názvem Six Californias, jehož cílem bylo rozdělit Kalifornii na šest států, přičemž Silicon Valley by se stalo samostatným státem, ale kvůli nedostatečnému počtu podpisů se tento návrh nedostal na volební lístky pro kalifornské volby v roce 2016. Draperův argument pro tento návrh je, že Kalifornie je příliš velká na to, aby ji bylo možné efektivně spravovat.

Neoreakcionářský argument proti demokracii v tomto kontextu spočívá v tom, že demokracie vyčerpává sociální kapitál, plýtvá časem, prohlubuje sociální rozdíly a způsobuje chaos tím, že nutí celé obyvatelstvo k nekonečnému politickému soupeření o zdroje. Nejenže dochází k neustálé konkurenci, ale při příštích volbách může vaše opozice zvrátit změny, které vaše strana provedla, když byla u moci, což vytváří motivaci k vytváření struktur, které nelze odstranit. Vidíme zde záklopkový efekt ve prospěch velkého státu, kdy každý kandidát slibuje nové veřejné služby, které jsou pak pevně zakotveny. Tento proces pokračuje, dokud vláda nezbankrotuje nebo neovládne celou ekonomiku. Bez silné výkonné moci, která by brzdila výdaje, proces růstu a utrácení prostě pokračuje. Žádný jednotlivý prezident ani Kongres nemá politickou autoritu, aby to zvrátil. Jsme uvězněni na cestě předurčené samotným systémem, nikoli rozhodnutím jednotlivce nebo skupiny osob.

Tradičním rysem vlády bylo to, že zajišťovala určitou kulturní soudržnost. Bylo to něco, kolem čeho jsme mohli organizovat naši společnost, byť jen volně. Tradiční vláda měla

otcovský charakter, zatímco dnešní vláda se jeví spíše jako mateřská. Tradiční vláda ve Spojených státech byla spíše republikánská než demokratická, což znamená, že jednotliví voliči neměli tolik moci jako jejich zástupci. Před vznikem Spojených států a Francouzskou revolucí znamenala tradiční vláda, že průměrný občan byl zcela vyloučen z politického rozhodování. Navzdory tomuto vyloučení byly takové vlády v mnoha případech účinným symbolem sociální soudržnosti, a to více než dnešní demokracie.

Jedním z aspektů demokracie, který jí brání v zajištění kulturní soudržnosti, je její neustále se měnící povaha. Lidé mají potíže respektovat vládu, která se neustále mění v závislosti na tom, která strana je u moci nebo jaký politický trend je právě v kurzu. Vědí, že to, kdo je u moci, závisí na masách, a že masy jsou vrtkavé. Je třeba doufat, že dočasný vůdce v demokracii má určitou vážnost, znalosti nebo zkušenosti nezávislé na jeho přitažlivosti pro většinu. I kdyby tomu tak bylo, bude ovlivňován silnými podněty mimo jeho kontrolu. Těmi se budeme zabývat v následující kapitole.

Kapitola čtvrtá – Pobídky v demokracii

Jedním z nejvíce kritizovaných aspektů demokracie jsou vládní a ekonomické pobídky, které vytváří. Podle libertariánského ekonoma Hanse-Hermanna Hoppeho, který ve své knize Democracy: the God That Failed (2000) píše, jsou tyto pobídky „decivilizační“ a vedou k procesu společenského a fiskálního úpadku. Hoppe tvrdí, že pád komunistického socialismu byl usvědčením fiskálně nezodpovědného, plíživého demokratického socialismu západních demokracií. Píše:

> Navíc na celé západní polokouli narůstají národní, etnické a kulturní rozpory, separatismus a separatistické tendence. Wilsonovy multikulturní demokratické výtvory, Jugoslávie a Československo, se rozpadly. Ve Spojených státech vedlo necelé století plnohodnotné demokracie k neustálému zhoršování morálky, rozpadu rodiny a společnosti a kulturnímu úpadku, který se projevuje neustále rostoucími počty rozvodů, nemanželských dětí, potratů a kriminality. V důsledku neustále se rozšiřujícího seznamu zákonů proti diskriminaci („affirmative action“) a nediskriminační, multikulturní a egalitární imigrační politiky je každý kout americké společnosti ovlivněn vládním řízením a nucenou integrací; v důsledku toho se dramaticky zvýšily sociální konflikty a rasové, etnické a morálně-kulturní napětí a nepřátelství.

Hoppeovy klíčové myšlenky ohledně časové preference a civilizace jsou poněkud odborné a vyjádřené ekonomickým žargonem. Jeho ústřední tezí je, že dlouhodobá časová preference (schopnost odložit uspokojení a šetřit zdroje pro budoucí produktivitu) vede k lepší akumulaci kapitálu, z čehož v budoucnu těží všichni, což vede k pozitivnímu cyklu.

Akumulace kapitálu zvyšuje mezní produktivitu práce, což „vede buď ke zvýšení zaměstnanosti, nebo mzdových sazeb, nebo dokonce, pokud by se křivka nabídky práce s rostoucími mzdovými sazbami stala klesající, k vyššímu celkovému objemu mezd.“ „Lepší placená populace námezdně pracujících tak vyprodukuje celkově vyšší budoucí společenský produkt, čímž se zvýší i reálné příjmy vlastníků kapitálu a půdy.“ Hoppe považuje tento kruhový proces akumulace kapitálu, iniciovaný vlastníky majetku, který vede ke zlepšení života pracovníků a následně k ziskům pro vlastníky, za primární faktor, na němž obecně spočívá civilizace.

Hoppe srovnává časovou preferenci dítěte, která je krátkodobá a vždy touží po tom, co je k dispozici právě teď, s časovou preferencí zodpovědného dospělého, která je dlouhodobější a plánuje do budoucna. Jak dítě dospívá, je pravděpodobnější, že bude spořit a investovat do budoucnosti, čímž projevuje dlouhodobější časovou preferenci. Jeho časová preference se pak opět zvyšuje, jak se blíží smrti a klesá jeho schopnost i nutnost plánovat do vzdálené budoucnosti. Podobně, jak společnost postupuje od barbarství k civilizaci, zapojuje se do pozitivního cyklu spoření a investování, ke dlouhodobé časové preferenci, která nenápadně ovlivňuje všechny ostatní ve společnosti, aby činili totéž. Vytvořením úhledně stoupajícího schodiště pobídek je cyklus spoření a investování civilizační silou, která transformuje barbarského člověka v civilizovaného člověka budováním produktivního kapitálu. V upadající civilizaci se tento cyklus pozitivní zpětné vazby může rozpadnout a kapitál může být pohlcen krátkodobými potřebami.

Kromě toho, že Hoppe využívá časovou preferenci k ilustraci rozdílu mezi mladými a zralými, barbarskými a civilizovanými, používá ji dokonce i k popisu rozdílu mezi „nižšími třídami“ a „vyššími třídami“, přičemž s uznáním cituje pasáž z knihy Edwarda Banfielda The Unheavenly City Revisited (1971). V této knize Banfield ilustruje „trvalý rozdíl“ mezi sociálními třídami a kulturami. Hoppe k tomu poznamenává: „Zatímco členové první skupiny (vyšší třídy) se vyznačují orientací na budoucnost, sebekázní a ochotou vzdát se současného uspokojení výměnou za lepší budoucnost, členové ‚nižší třídy‘ se vyznačují orientací na přítomnost a hédonismem.“ Hoppe považuje za zvláštní, že zatímco časová preference je široce uznávána ekonomy, zejména těmi z rakouské školy, sociologové a politologové jí věnují jen malou pozornost. To je možná způsobeno kontroverzní povahou přičítání socioekonomických rozdílů dědičnému chování, ačkoli mezi nimi nepochybně existuje souvislost.

Podle Hoppeho existuje neustálé napětí mezi státem, který má sklon k rozšiřování a obohacování se na úkor obyvatelstva, čímž dochází k výkyvu ke krátkodobé časové preferenci, a civilizačními silami (odporem veřejnosti vůči daním a vykořisťování), které omezují rozsah státních zásahů do ekonomiky a tím udržují dlouhodobou časovou preferenci. Hoppe vnímá stát jako sílu, která může parazitovat na přirozené produktivitě podnikatelského sektoru. Zdanění soukromého sektoru považuje za „porušování vlastnických práv ze strany vlády“, které zesiluje celkovou časovou preferenci úměrně k jeho rozsahu.

Ústřední tezí Hoppeho knihy je, že demokracie je degenerativní formou monarchie, fází, do níž civilizace upadá,

když se orientuje její časová preference na krátkou dobu. Vládu definuje jako monopol na vyvlastňování na daném území. Konkrétně to nazývá institucionalizovaným vyvlastňováním.

Vzhledem k tomu, že vyvlastňování vytváří oběti, musí mít orgán, který vyvlastňování institucionalizuje, legitimitu, tvrdí Hoppe. Získání legitimity je obtížný úkol. Vlády obvykle začínají na malých územích a postupně se rozšiřují. Tato forma vlády je typicky spojena s osobním vládnutím. I u tak malých skupin, jako jsou klany nebo vesnice, píše, by lidé raději svěřili citlivou otázku územního monopolu na vyvlastňování do rukou konkrétní, známé osoby, než aby se spoléhali na demokratické hlasování. Přirozená autorita je osobní vlastnost, a protože masy žádnou přirozenou autoritu nemají, musí si ji získat nepřirozenými prostředky. To se obvykle děje prostřednictvím války nebo revoluce.

Klíčovým rozdílem mezi těmito dvěma formami vlády je to, že v jednom případě je vláda v soukromém vlastnictví, v druhém ve veřejném. Hoppe tvrdí, že tyto dva druhy vlád „mají systematicky odlišné účinky na společenskou časovou preferenci a s ní související proces civilizace, a zejména s přechodem od osobní (monarchické) k demokratické (veřejné) vládě, na rozdíl od obecně přijímaného názoru, se decivilizační síly vlastní jakékoli formě vlády systematicky posilují.“ Jinými slovy, demokracie (veřejná vláda) je decivilizační síla spojená s krátkodobou časovou preferencí, zatímco osobní vláda (soukromá vláda) je civilizační síla spojená s dlouhodobou časovou preferencí.

Důvodem, proč má nedemokratický vládce dlouhodobější časovou preferenci než zločinci či demokratické vlády, je to, že „vyvlastněné zdroje a monopolní právo na budoucí

vyvlastňování jsou v jeho osobním vlastnictví“. Jinými slovy, daně se připisují k vládcovu soukromému majetku a monopol na budoucí vyvlastňování (zdanění) je k tomuto majetku připojen jako vlastnické právo. To způsobuje okamžité zvýšení současné hodnoty jeho majetku. Kromě toho může vládce jakoukoli část svého majetku prodat, pronajmout nebo darovat a může „osobně jmenovat nebo odvolat každého správce a zaměstnance svého majetku“. Svůj majetek může také předat svým dědicům a udržet jej tak v rodině na dobu neurčitou.

Z toho teoreticky vyplývá, že vládce, pokud u něj nepředpokládáme žádné jiné motivy než vlastní zájem, by nechtěl zvyšovat své současné příjmy prostřednictvím daní natolik, aby to způsobilo „více než úměrný pokles současné hodnoty jeho majetku“. Za jinak nezměněných podmínek to znamená, že by měl motivaci své poddané nepřetěžovat daněmi. Hodnota jeho majetku a s největší pravděpodobností i jeho měny se „odráží v hodnotě všech budoucích očekávaných výnosů z aktiv diskontovaných sazbou časové preference“, nikoli pouze v jejich současné hodnotě prvního řádu. To znamená, že vládce by měl motivaci nevyvlastňovat prostředky ze svého území takovým způsobem, který by poškodil jeho schopnost vyvlastňovat další prostředky v budoucnosti. Čím nižší je daňová sazba, tím více zdrojů bude mít obyvatelstvo k dispozici pro zvýšení své vlastní produktivity a tím větší bude koláč, z něhož bude později vyvlastněna část na daně.

Osobní vládce má monopol na zákon (soudy) a pořádek (policii). Je v jeho zájmu prosazovat právo soukromého vlastnictví s jedinou výjimkou, kterou je jeho vlastní vyvlastňování (zdanění). Prosazování smluv vytváří příznivé podnikatelské prostředí, které zvyšuje soukromé bohatství,

které může být později zdaněno vládou vládce. Hoppe píše, že kromě spoléhání se na daňové příjmy pro své výdaje bude vládce chtít část svého bohatství alokovat na produktivní činnosti, výrobu „normálních“ zboží a služeb, které pak mohou přinést příjmy na volném trhu.

Hoppe poukazuje na další rys vlády v soukromém vlastnictví, který podle něj naznačuje umírněnost. Jedná se o exkluzivitu soukromého vlastnictví. „Vlastník soukromého majetku obvykle zahrnuje svou rodinu a vylučuje všechny ostatní,“ píše. Vlastnictví je omezeno na rodinu, přičemž v případě monarchie je vládce hlavou rodiny. Ve vládě nabývá tato exkluzivita „zvláštního významu“, a to v tom smyslu, že „implikuje, že všichni kromě panovníka a jeho rodiny jsou vyloučeni z možnosti těžit z neproduktivně získaného majetku a příjmů. Pouze vládnoucí rodina – a v menší míře její přátelé, zaměstnanci a obchodní partneři – se podílí na využívání daňových příjmů a může vést parazitický život.“ Zde vyjádřený názor je, že pokud má vláda existovat a bude do jisté míry parazitická, je nejlepší omezit tento parazitismus na konkrétní vládnoucí rodinu, místo aby se vytvářel parazitický superorganismus, který vysává 48 % národního HDP a zaměstnává a financuje miliony průměrných zaměstnanců a příjemců sociálních dávek.

Skutečnost, že členství v královské rodině je vysoce exkluzivní, znamená, že mezi ovládanými panuje „třídní vědomí“. Prožívají vzájemnou identifikaci jako „skutečné či potenciální oběti porušování vlastnických práv ze strany vlády“, což posiluje jejich solidaritu tváří v tvář vnímaným křivdám. Vládnoucí třída riskuje ztrátu své legitimity, pokud obyvatelstvo nadměrně zdaní. Nadměrné zdanění způsobuje

emigraci a snižuje zahraniční investice, což poskytuje vládnoucí rodině motivaci k umírnění své vyvlastňovací politiky.

Ve své knize Hoppe také popisuje, jak soukromé vlastnictví vlády mění pohled národů na válku. Jelikož hlavním účelem monarchické války je rozšíření osobního území panovníka, je vnímána jako osobní záležitost vládce, přičemž ten „bude muset veškeré nebo většinu nákladů na vojenské tažení nést sám“. V opačném případě se „setká s okamžitým odporem lidu“, který „tak bude představovat hrozbu pro vnitřní legitimitu vlády“. To je v kontrastu s moderním demokratickým/republikánským psychologickým pohledem na válku, kde jsou války nějakým způsobem vnímány jako činnost prospěšná pro celý národ, ať už si danou válku osobně přejí, či nikoli. Když je válka vedena v domnělém souladu s „vůlí lidu“, jak to činí demokratické vlády, je snazší ospravedlnit nutnost vynucovat si od lidu neomezené finanční prostředky na financování této války. Hoppe zdůrazňuje, že nejúčinnější expanzivní monarchie rozšiřovaly své území prostřednictvím „smluvního spojení původně nezávislých království“, což je spíše otázkou rodinné a manželské politiky než vojenského dobývání. Samozřejmě, některé velké říše byly také získány dobýváním.

Na rozdíl od monarchií může demokratický vládce využít vládu k tomu, aby se v daném okamžiku obohatil, ale není jejím vlastníkem. On, jeho strana i jeho voliči mohou těžit pouze ze současných příjmů plynoucích z územního monopolu na vyvlastňování, nikoli ze současných příjmů spolu se všemi očekávanými budoucími výnosy z aktiv. To vytváří pobídky ke

krátkodobé časové preferenci a krátkodobé spotřebě kapitálu s tím spojeným plýtváním.

Jelikož vládní zdroje nelze prodat, tvrdí Hoppe, není možné vypočítat jejich tržní hodnotu. Proto podle něj „je nevyhnutelné, že vlastnictví státem vede k neustálé spotřebě kapitálu“. Na rozdíl od krále, který dokáže vyčíslit dlouhodobý výnosový potenciál svého království a má soukromou motivaci k jeho dlouhodobé maximalizaci, má prezident motivaci pouze k maximalizaci okamžité spotřeby zdrojů za účelem dosažení svých cílů. Jinými slovy, maximalizovat současné příjmy na úkor kapitálových hodnot. Prezident, na rozdíl od krále, vlastní pouze současné využití vládních zdrojů – nikoli jejich kapitálovou hodnotu. Proto nemá žádnou motivaci být dlouhodobým správcem kapitálové hodnoty vlády, kterou nevlastní. Jelikož nikdo ve skutečnosti nevlastní demokratickou vládu, stává se náchylnou k drancování a tragédii společného majetku. Pouze osobní vlastnictví kapitálové hodnoty vlády sladí motivace ve prospěch jejího dlouhodobého udržování. Jinak motivace ke stabilitě prostě neexistují.

Proti těmto Hoppeho argumentům lze samozřejmě vznést námitky. Například není pravda, že veřejný majetek nelze prodat. Federální vláda vlastní nemovitosti v hodnotě přibližně 128 bilionů dolarů, které by teoreticky mohla prodat, aby si zajistila financování. Pokud jde o otázku časové preference prezidenta, mohl by velmi dobře existovat prezident, který by se velmi zajímal o dlouhodobou budoucnost své země a přijímal opatření tak, aby maximalizoval to, co považuje za její dlouhodobou prosperitu. Hoppe pouze poukazuje na to, že pobídky nejsou přirozeně nastaveny tak, aby k tomu došlo, ale naopak tak, aby k tomu nedošlo. Tvrdí, že sobecký král má

motivaci starat se o dlouhodobé blaho své země, zatímco sobecký prezident nikoli. Aby se prezident choval způsobem dlouhodobé časové preference, který je typický pro průměrného sobeckého krále, vyžaduje to svatou úroveň osobní morálky a neochvějnou oddanost dlouhodobé prosperitě bez ohledu na okamžité požadavky veřejnosti, zatímco král by nikdy neměl osobní motivaci zapojit se do krátkodobé maximalizace zisku, která je charakteristická pro demokratické politiky.

Hoppe tvrdí, že veřejná správa stírá jasnou hranici mezi vládci a ovládanými, a tím systematicky oslabuje náš odpor proti rozšiřování státu. Tím, že nám vnucuje iluzi, že nám nevládne nikdo, ale že si vládneme sami, má každý imaginární podíl na státním aparátu a fandí mu, když se rozrůstá a vytlačuje soukromý sektor. Veřejná správa činí vyvlastňování a zdanění méně zlem, a proto se daně zvyšují, a to buď v přímé formě vyšších daňových sazeb, nebo prostřednictvím tisku peněz (inflace). Podobně se zvyšuje poměr „veřejných služebníků“ k zaměstnancům v soukromém sektoru, což podporuje hledání renty.

Hoppe píše:

> Kombinace těchto vzájemně provázaných faktorů – „veřejné“ vlastnictví vlády a volný přístup k ní – významně mění způsob, jakým vláda řídí své vnitřní i zahraniční záležitosti. Na domácí scéně bude vláda pravděpodobně vykazovat větší sklon k zadlužování. Ačkoli král není v žádném případě proti zadlužování, je v této „přirozené“ tendenci omezen skutečností, že jako soukromý vlastník vlády jsou on a jeho dědicové považováni za osobně odpovědné za splácení všech vládních dluhů (může doslova zkrachovat nebo být věřiteli

donucen k likvidaci vládního majetku). V ostrém kontrastu s tím není prezident v prezidentském systému odpovědný za dluhy vzniklé během jeho funkčního období. Jeho dluhy jsou spíše považovány za „veřejné“ a mají být splaceny budoucími (stejně neodpovědnými) vládami. Pokud však nikdo není osobně odpovědný za své dluhy, dluhová zátěž poroste a současná vládní spotřeba se bude rozšiřovat na úkor budoucí vládní spotřeby. Aby bylo možné splatit rostoucí veřejný dluh, bude muset vzrůst úroveň budoucích daní (nebo měnové inflace) uvalených na budoucí veřejnost. A s očekáváním vyššího budoucího daňového zatížení se i nevládní veřejnost stává postiženou noční můrou rostoucího stupně časové preference, neboť s vyššími budoucími daňovými sazbami se současná spotřeba a krátkodobé investice stávají relativně atraktivnějšími ve srovnání se spořením a dlouhodobými investicemi.

Tyto body jsou naprosto zásadní. Král nese osobní odpovědnost za dluhy své země, prezident nikoli. Pokud za dluh nikdo osobně neručí, má to tendenci k tomu, že nebude splacen. Navíc patologická tendence veřejné správy zadlužovat se znamená, že musí zvyšovat daně, aby mohla splácet stávající dluhy, úroky a předpokládané budoucí dluhy. To vede k dluhové spirále, která v konečném důsledku ohrožuje strukturální integritu celé ekonomiky.

Hoppe také uvádí, že mezi soukromou a veřejnou vládou existuje zásadní právní rozdíl. V monarchickém zřízení je zachováno přirozené, již existující právo soukromého vlastnictví, přičemž monarcha v tomto systému soukromého práva zaujímá pouze výjimečné postavení jako vlastník

suverénního území. Hoppe píše: „Nevytváří nové právo, ale pouze zaujímá privilegované postavení v rámci existujícího, všeobjímajícího systému soukromého práva.“ Naopak v rámci veřejné vlády vzniká nová forma práva, „veřejné“ právo, které „zbavuje vládní činitele osobní odpovědnosti a vylučuje ‚veřejně vlastněné‘ zdroje z ekonomického řízení.“ Toto veřejné právo konkuruje soukromému právu a oslabuje ho, podřizuje ho veřejné agendě. „Prosazování a přijímání redistributivních politik“ ve prospěch veřejného práva je podporováno a vzniká „sociální stát“.

Podle Hoppeho probíhá zákonem stanovená redistribuce příjmů následovně. Existují tři základní formy přerozdělování: 1) jednoduché transferové platby od „bohatých“ k „chudým“, 2) „bezplatné“ nebo pod cenou poskytování zboží a služeb vládou, 3) regulace podnikání nebo spotřeby, které diferencovaně zvyšují bohatství jedné privilegované skupiny podnikatelů na úkor jiné, konkurenční skupiny. Prostřednictvím těchto tří mechanismů má vláda hluboký vliv na ekonomiku a pobídky, které tvoří síť naší každodenní společnosti.

Tyto zákonem stanovené redistribuční opatření mají na společnost dva celkové dopady. Zaprvé zvyšují celkovou míru právní nepředvídatelnosti, stírají hranici mezi legálním a nelegálním a způsobují nárůst kriminální činnosti. Dlouhodobá nepředvídatelnost snižuje motivaci k investování a zesiluje celkovou časovou preferenci na krátkou dobu. Zadruhé, přerozdělování má tendenci vytvářet privilegované skupiny, které těží z nezasloužených příjmů, čímž ničí jejich budoucí motivaci samostatně si vydělávat nebo jinak přispívat společnosti. Vzniká tak třída závislá na sociálních dávkách, která představuje ekonomickou zátěž. Podobně „sociální

propasti“ (nárůst soukromého příjmu vedoucí ke ztrátě státních dávek, což má za následek nižší celkový příjem) znamenají, že jednotlivci mohou mít aktivní osobní finanční motivaci nehledat si zaměstnání, ale místo toho nečinně vyčkávat a těžit ze státních transferových plateb. I když je záměrem zákonodárců pomoci chudým prostřednictvím těchto redistributivních programů, v dlouhodobém horizontu jim to škodí, protože klesá celková produktivita ekonomiky, na níž jsou závislí.

V oblasti zahraniční politiky Hoppe poukazuje na to, že zatímco král může rozšířit své království prostřednictvím smluvních fúzí sňatkem, prezident může území rozšířit pouze válkou nebo imperialismem. I kdyby prezident vytvořil dobrovolné spojení mezi zeměmi ve formě smluvní fúze, tyto smlouvy by „neměly status smluv, ale představovaly by nanejvýš pouze dočasné pakty nebo aliance, protože jako dohody týkající se veřejně vlastněných zdrojů by je mohly kdykoli zrušit jiné budoucí vlády“. Hoppe proto říká (parafrázuji), že pokud demokratický vládce a demokraticky zvolená vládnoucí elita chtějí rozšířit své území a daňovou základnu, je jejich jedinou možností dobývání, a proto se zvýší pravděpodobnost války.

S demokratickým zřízením se nejen zvyšuje pravděpodobnost války, ale mění se i její povaha. Války mezi monarchiemi obvykle vznikají z dědických sporů, které se „vyznačují územními cíli“. Jelikož nejsou ideologicky motivované, jedná se o „spory o hmotný majetek“. Jsou také vnímány jako osobní záležitost krále, „kterou má financovat a vést z vlastních prostředků a vlastními vojenskými silami“. Jelikož se jedná o soukromé konflikty mezi vládnoucími rody,

veřejnost očekává jasné rozlišení mezi kombatanty a nekombatanty, nikoli chaos totální války. Hoppe cituje vojenského historika Michaela Howarda, který napsal, že ještě v osmnáctém století

> na kontinentu pokračoval obchod, cestování, kulturní a vědecké styky i za války téměř bez překážek. Války byly válkami krále. Úlohou dobrého občana bylo platit daně a zdravá politická ekonomie diktovala, že by měl být ponechán na pokoji, aby si vydělal peníze, z nichž tyto daně zaplatí. Nemusel se účastnit ani rozhodování o tom, z čeho války vzešly, ani se jich účastnit, jakmile vypukly, ledaže by ho k tomu vedl duch mladistvého dobrodružství. Tyto záležitosti byly arcana regni, záležitostí výhradně panovníka.

Hoppe cituje Guglielma Ferrera, který v 18. století napsal,

> že válka se stala omezenou a vymezenou systémem přesných pravidel. Byla jednoznačně považována za jakýsi souboj mezi dvěma armádami, přičemž civilní obyvatelstvo bylo pouhými diváky. Drancování, rekvizice a násilné činy proti obyvatelstvu byly zakázány jak na vlastním území, tak na území nepřítele. Každá armáda zřizovala ve svém týlu sklady v pečlivě vybraných městech a přesouvala je podle toho, jak se pohybovala; ... Branná povinnost existovala pouze v primitivní a sporadické formě, ... Vzhledem k tomu, že vojáků bylo málo a bylo těžké je najít, dělalo se vše pro to, aby byla zajištěna jejich kvalita dlouhým, trpělivým a pečlivým výcvikem, ale protože to bylo nákladné, byli velmi cenní a bylo nutné, aby jich bylo zabito co nejméně. Generálové museli šetřit svými muži, a proto se snažili vyhýbat

> bitvám. Cílem války bylo provádění obratných manévrů, nikoli zničení protivníka; tažení bez bitev a bez ztrát na životech, vítězství získané chytrou kombinací pohybů, bylo považováno za vrcholné dílo tohoto umění, ideální vzor dokonalosti.

Naproti tomu, jak píše Hoppe, demokratické války bývají válkami totálními. Jelikož demokratické státy stírají rozdíly mezi vládci a ovládanými, občané mají tendenci vnímat sami sebe spíše jako součást svého státu, než by tomu bylo možné v monarchii, což zvyšuje pravděpodobnost, že budou motivováni ideologickým nacionalismem, jenž vede k zbytečným mezistátním agresím. Michael Howard napsal, že jakmile stát přestal být vlastnictvím dynastických princů

> a stal se místo toho nástrojem mocných sil oddaných takovým abstraktním pojmům, jako je svoboda, národnost nebo revoluce, což umožnilo velkému počtu obyvatel vidět v tomto státě ztělesnění nějakého absolutního dobra, za které nebyla žádná cena příliš vysoká a žádná oběť příliš velká; pak se „umírněné a nerozhodné spory“ rokokového věku jevily jako absurdní anachronismy.

To je jasně patrné na počátku napoleonských válek, prvních moderních válek, které zásadně narušily evropskou politickou scénu a systém vlády, jenž fungoval po staletí. Napoleonské války byly také prvními, v nichž se objevila branná povinnost, „inovace“, která vedla k nevýslovnému utrpení budoucích generací. Místo toho, aby války byly vedeny jako osobní konflikty mezi knížaty o hmotný majetek, staly se ideologickými záležitostmi rituálního krvavého sportu. Brzy se pro Ameriku stalo nezbytným exportovat demokracii pomocí meče.

S napoleonskými válkami přišli i napoleonští vládci, nebo jak je nazýváme bonapartističtí vládci, podle popisu bonapartismu, který podal Julius Evola ve své knize Men Among the Ruins z roku 1953. Místo toho, aby se rozhodovali sami za sebe a (v podstatě) v nejlepším zájmu svého království, činí bonapartističtí vládci rozhodnutí v souladu s tím, co vnímají jako veřejné mínění. Evola vytvořil termín „bonapartista“ podle Napoleona III., slabého vládce, který neprojevoval žádnou samostatnou iniciativu, ale místo toho zoufale usiloval o přízeň veřejnosti. Rakouský filozof Otto Weininger popsal tento vztah mezi populistickým vůdcem a veřejností jako „vzájemnou prostituci“. Místo příkladu správného vedení, kdy vůdce projevuje nezávislou iniciativu a skutečně vede, populista nevede, ale chová se jako list unášený lidskými rozmary. Evola napsal, že to je následovník, kdo potřebuje vůdce, a ne naopak, ale v případě bonapartistického vůdce je to vůdce, kdo ve skutečnosti následuje následovníky, čímž obrací správný vztah. Vůdci demokracií bývají bonapartistickými vůdci.

Kapitola pátá – HDP a demokracie

Je na místě si položit otázku, zda demokracie, navzdory výše zmíněným nedostatkům, přináší alespoň vyšší růst HDP než autoritářské formy vlády. Odpověď zní jednoznačně ne. Ekonomové v této debatě zastávají nejrůznější názory: že demokracie jsou pro hospodářský růst nezbytné, že rychlý hospodářský růst Číny je umožněn právě díky její autoritářské vládě, a že demokracie v průměru vede k mírně vyššímu růstu, avšak autoritářské vlády vykazují větší rozptyl výsledků. Celkově však panuje shoda, že mezi demokracií a růstem neexistuje jasná souvislost, s výjimkou větší variability výsledků u autoritářských vlád. Ekonom z Harvardu Lant Pritchett napsal: „Široké kategorie „demokracie“ a ‚autoritářství‘ jsou pro analýzu ekonomického růstu v podstatě k ničemu. Jedinou spolehlivou empirickou souvislostí mezi těmito kategoriemi a růstem je to, že skupina zemí s autoritářskými vládami vykazuje mnohem větší variabilitu růstu.“

Klíčová studie německého sociologa Erica Weedeho z roku 1996 s názvem „Typ politického režimu a rozdíly v míře ekonomického růstu“ poukazuje na empirické důkazy o rozdílech ve variabilitě tempa růstu HDP v demokraciích a autoritářských státech. V abstraktu této studie se píše:

> Výzkum vlivu typu režimu na tempo ekonomického růstu neprokázal žádné významné rozdíly v průměrném tempu růstu mezi demokraciemi a autokraciemi. Zde se naznačuje, že jsme si možná položili špatnou otázku. Rozdíly ve variancích však stále mohou existovat. Demokracie s sebou nese podobná omezení pro vládce, a proto může vést k poměrně podobným ekonomickým

výsledkům. V autokratických režimech jsou však ústavní a institucionální omezení pravděpodobně slabá a proměnlivá. Navíc mohou osobní sklony autokratů hrát mnohem větší roli než osobnostní rozdíly mezi demokratickými vládci. Data z období 1960–1987 poskytují určité důkazy o tom, že mezi autokratickými režimy skutečně existují větší rozdíly v tempu růstu než mezi demokraciemi.

Z tohoto pohledu je rozumné nevnímat autoritářské vlády jako jednu jedinou kategorii, ale jako soubor možných forem vlády, který je poněkud širší než spektrum demokratických vlád. Právě to je příčinou větší rozmanitosti ekonomických a sociálních výsledků v autoritářských společnostech. Například ekonomické a sociální výsledky absolutní vlády průměrného afrického vojenského diktátora se mohou systematicky lišit od ekonomických a sociálních výsledků průměrného historického mongolského despoty, který se zase liší od moderního muslimského autokrata, který se zase liší od evropského monarchy z doby osvícenství, a tak dále. Ne všichni králové jsou si rovni. Jako produkty okolní kultury zdědí určité silné a slabé stránky společné všem členům této kultury. Král, který vládne zemi s vysokým průměrným IQ a stabilními společenskými institucemi, bude dosahovat většího ekonomického růstu než král, který vládne zemi s nízkým průměrným IQ a selhávajícími společenskými institucemi. Jelikož historie není laboratoř, může být obtížné nebo nemožné připsat výjimečné úspěchy či neúspěchy jednotlivým panovníkům, spíše než okolnostem, v nichž se nacházeli.

Ve své práci Weede cituje několik přehledů literatury (z let 1990–1993), které srovnávají míru růstu s formami vlády a

které zjistily, že existuje přibližně stejný počet studií prosazujících autoritářství jako hnací sílu růstu, jako je těch, které prosazují demokracii. Podle Weedeho neexistuje žádná jednoznačná souvislost mezi průměrnou mírou růstu a formou vlády a je předčasné v této věci činit závěry. Existuje však zásadní rozdíl v rozptylu tempa růstu. Jiná, nesouvisející studie z roku 2002 dospěla k zajímavému závěru: „Bohaté země skutečně zaznamenávají pokles růstu po demokratické transformaci, zatímco chudé země zažívají zrychlení růstu.“

Při zkoumání mezinárodních údajů o míře ekonomického růstu a formě vlády Francis Fukuyama píše,

> že mnoho z nejimpozantnějších výsledků ekonomického růstu za posledních 150 let nezaznamenaly demokracie, ale autoritářské státy s více či méně kapitalistickými ekonomickými systémy. To platilo jak pro Japonsko v období Meidži a Německou druhou říši v druhé polovině devatenáctého století, tak i pro řadu novějších modernizujících se autoritářských režimů, jako bylo Francovo Španělsko, Jižní Korea po roce 1953, Tchaj-wan, Brazílie, Singapur nebo Thajsko.

O tom, zda je to pravda, se dá donekonečna diskutovat, ale jde rozhodně o zajímavou hypotézu. Problém při pokusech formulovat obecné politické „zákony“ týkající se zákonitostí v nedávném vývoji vládnutí spočívá v tom, že vzorek je příliš malý a nikdy neexistují vhodné kontrolní skupiny. Proto nemůžeme s Fukuyamovým tvrzením výslovně souhlasit ani nesouhlasit. Přinejmenším můžeme říci, že efektivně řízené autoritářské státy s „více či méně kapitalistickými“ ekonomickými systémy přinášejí výsledky, které bývají přijatelné, i když ne vždy působivé. Zároveň vidíme, že

autoritářské komunistické státy (jako Sovětský svaz) měly z dlouhodobého hlediska nízkou ekonomickou výkonnost, zatímco autoritářské komunistické státy, které se otevřely volnému trhu (jako Čína), zaznamenaly ekonomický úspěch (v souboru o velikosti jedna).

Autor se domnívá, že k významným pokrokům v ekonomickém rozvoji dochází, když civilizace narazí na správné technologické inovace. To umožňuje řada faktorů: inteligence elitní třídy („chytrá frakce“), dostupnost volného času, získané znalosti elitní třídy, přístup k financování a mezinárodní postavení země v oblasti vědy a techniky. V této složité směsici kvalifikačních faktorů někdy vítězí demokracie, jindy autoritářské vlády.

V celé této diskusi o HDP versus různých formách vlády se snadno necháme unést a přeceňujeme význam HDP. Hrubý domácí produkt je pouze jedním z nepřímých měřítek bohatství země. Ušetříme vám podrobnou diskusi o HDP, ale stačí říci, že existují i jiné ukazatele srovnatelného, ne-li většího významu: lidský kapitál, přírodní zdroje, geopolitická poloha, vědecké úspěchy, štěstí, kulturní soudržnost a tak dále. Žádný z nich se neměří pomocí HDP. Je také možné, že země „zfalšuje“ své HDP a nechá ho vypadat větší, než ve skutečnosti je.

Konkrétnější a trvalejší formou bohatství než HDP by mohl být například kognitivní kapitál. Je dobře známo, že existuje silná korelace mezi průměrným národním IQ a HDP, s pozorovaným korelačním koeficientem 0,73. Méně známé je, že podíl populace s IQ větším nebo rovným určité prahové hodnotě, pravděpodobně kolem 108, předpovídá HDP země ještě přesněji než samotné průměrné IQ. To znamená, že vzhledem k tomu, že zvýšení průměrného IQ národa neúměrně

zvyšuje podíl jeho populace s IQ nad prahovou úrovní, dochází k odpovídajícímu většímu nárůstu ekonomického růstu. Tato hypotéza, že inteligentní skupiny předpovídají ekonomický růst, je připisována psychometrickému teoretikovi La Griffe du Lionovi.

Podle této teorie „chytré frakce“ má korelace mezi HDP na obyvatele a inteligencí sigmoidální průběh, což znamená, že příslušníci této inteligentní frakce přispívají k ekonomice výrazně více než ti, kteří se nacházejí pod touto hranicí. Při postupném přechodu od nižší k vyšší inteligenci a při zkoumání ekonomické produktivity na obyvatele dochází k náhlému skoku, jakmile se zaměříme na jedince s IQ přibližně 108 a vyšším, což je „o něco méně, než je minimum požadované pro získání titulu, který se dříve nazýval bakalářský“.

Část rozdílu v ekonomickém růstu mezi autoritářskými státy a demokraciemi může souviset s tím, jak tyto různé vlády dotují různé typy výkonnosti. Socialistická demokracie může klást větší důraz na osoby s nízkými výsledky a investovat do nich prostředky na vzdělávání, které nejsou kognitivně schopny vstřebat, což znamená, že tyto investice jsou zbytečné. Naproti tomu meritokratičtější demokracie nebo hierarchická monarchie by mohly odměňovat ty nejvýkonnější, podporovat a povzbuzovat výjimečné výkony a odrazovat od průměrnosti. To však vyžaduje určitou elitářskou mentalitu, která se mezi egalitářskými sociálnědemokratickými státy vyskytuje jen zřídka.

Jedním z nejhorších ekonomických zvyků demokratických států může být jejich sklon k zadlužování. Podle velmi kontroverzní ekonomické studie z roku 2010 s názvem Growth in a Time of Debt od Carmen M. Reinhartové a Kennetha S.

Rogoffa autoři tvrdí, že „medián míry růstu u zemí s veřejným dluhem přesahujícím zhruba 90 procent HDP je přibližně o jedno procento nižší než v opačném případě; průměrná míra růstu je o několik procent nižší“. Autoři uvádějí, že „vztah mezi veřejným dluhem a růstem je v rozvíjejících se trzích i vyspělých ekonomikách pozoruhodně podobný“. Pokud je to pravda, pak prokázaná tendence demokracií zadlužovat se může systematicky brzdit jejich ekonomický růst. Pozorování zpomalení růstu způsobeného dluhem možná nebyla dříve zaznamenána, protože nedostatečný počet ekonomik překročil „magickou hranici“ zadlužení potřebnou ke zpomalení ekonomického růstu.

Výzkumná studie Mezinárodního měnového fondu z roku 2014 nezjistila „žádné důkazy o existenci konkrétní dluhové hranice, nad kterou by byly střednědobé vyhlídky na růst dramaticky ohroženy“; jedná se o jednu z mnoha studií, které jsou v rozporu s Reinhartovou a Rogoffem. Ačkoli autoři studie zjistili, že země s vysokým, ale klesajícím dluhem rostly stejným tempem jako země s nízkým dluhem, „našli určité důkazy o tom, že vyšší dluh je spojen s vyšší mírou volatility produkce“.

Dluh, který si demokracie vytvářejí, je obzvláště problematický v případě, kdy voliči nebo jejich zástupci odhlasují pro sebe nárok na dávky, které si stát nemůže dovolit, což vede buď k pozastavení plateb, zastavení činnosti vlády, nebo ke zvýšení daní. Příkladem je fond Medicare, který podle vládních odhadů dojde do roku 2026, což způsobí prudký pokles dávek, nebo fond sociálního zabezpečení, který dojde v roce 2033. Pokračování ve financování těchto programů vyžaduje zvýšení daní nebo pozastavení jiných vládních služeb.

Je zřejmé, že když politici hlasovali o zavedení těchto programů, vytvoření systému, který je z dlouhodobého hlediska finančně životaschopný, nepatřilo mezi jejich největší priority.

Kapitola šestá – Otázky týkající se bohatství

Ekonomové disponují nástrojem zvaným Giniho koeficient, který používají k popisu příjmové nerovnosti v rámci dané země pomocí jediného čísla. Giniho koeficient rovný jedné nebo 100 % představuje maximální nerovnost, tedy situaci, kdy jeden člověk disponuje veškerými příjmy a všichni ostatní mají nulový příjem. Giniho koeficient rovný nule znamená, že všichni mají stejný příjem. Hypotetický případ, kdy 20 % populace vlastní 80 % bohatství, odpovídá Giniho koeficientu nejméně 0,6, tedy 60 %. Často uváděný příklad, kdy 1 % světové populace vlastní přibližně 50 % světového bohatství, znamená Giniho koeficient nejméně 49 %.

Většina vyspělých zemí má Giniho koeficient v rozmezí 0,24 až 0,49, přičemž země jako Slovinsko, Rakousko a Bulharsko vykazují nejnižší koeficienty, a tedy i největší relativní rovnost. Spojené státy mají Giniho koeficient přibližně 0,45. Brazílie má koeficient kolem 0,50. Hongkong se s hodnotou 0,54 řadí na 12. místo v žebříčku zemí s nejvyšším Giniho koeficientem. Podle statistik CIA je nejvíce nerovnou zemí na světě Jihoafrická republika s Giniho koeficientem 0,65.

Je důležité Giniho koeficient pochopit, protože se částečně jedná o propagandu. Některé ze zemí s nejvyššími mírami růstu mají také největší nerovnost. Povrchní implikace statistik Giniho koeficientu je, že země s vysokou nerovností jsou „špatné“ a ty s nízkou nerovností jsou „dobré“. To by mělo být jednoznačně odmítnuto. Ekonomický růst nutně vede k nerovnosti a jednotná míra růstu příjmů napříč celou populací není ekonomicky proveditelná. Zdůrazňování Giniho koeficientu je proto většinou jen divadlo, trik, jak přimět lidi, aby ronili slzy nad nerovností, když možná neznají

ekonomickou realitu ani základní ekonomická omezení, která se skrývají za čísly a která činí snahu o minimalizaci nerovnosti pošetilou.

Světonázor, který zdůrazňuje Giniho koeficient jako klíčový ukazatel, vychází z předpokladu, že pokud by se bohatství bohatých nějakým způsobem přerozdělilo chudým, ti by s ním v dlouhodobém horizontu nakládali rozumně, místo aby ho okamžitě promrhali. To je však sporné. Ať se to může jevit jakkoli nespravedlivé, současné rozložení příjmů má své ekonomické opodstatnění. Převod bohatství vyšší třídy na chudé není nejlepším způsobem, jak zajistit blahobyt většiny; ve skutečnosti to může být nejlepší způsob, jak zničit ekonomiku pro všechny. Komunismus je přesně tou myšlenkou, která se pokouší vytvořit rovnost příjmů, a v průběhu 20. století zcela selhal ve více než 25 nezávislých pokusech, přičemž si vyžádal přes padesát milionů obětí.

Nerovnost v bohatství není zásadně špatná. Ve skutečnosti je nerovnost v bohatství dobrá. Z pozorování tisícileté historie je zřejmé, že v tržní ekonomice směřuje podstatná část bohatství k hrstce lidí, zatímco zbytek je rozdělen mezi většinu. Je to výsledek zla, chamtivosti? I kdyby tomu tak bylo, zdá se, že jde o nejpřirozenější ekonomickou konfiguraci a pokusy o odchylky od ní, jako byl sovětský komunismus, zdá se, že důsledně selhávají. Je pravděpodobné, že vrstva vlastnící většinu bohatství je z hlediska teorie her optimálním uspořádáním – tj. ekonomickým uspořádáním, ke kterému máme tendenci směřovat a s jehož chápáním a řízením máme tisíce let zkušeností.

Zamysleme se nad několika charakteristikami Giniho koeficientu. První z nich je, že všichni obyvatelé dané země se

mohou stát bohatšími, zatímco Giniho koeficient roste, což signalizuje zvyšující se „nerovnost“. Měli bychom se nad tím rozhořčovat? Rozhodně ne. Rostoucí bohatství prospívá reálnému životu, i když se bohatství ostatních v téže zemi zvyšuje ještě rychlejším tempem. Nárůst příjmů není zaměnitelný – to znamená, že tento nárůst příjmů nelze libovolně převést na všechny obyvatele země a zachovat přitom stejnou ekonomickou hodnotu. Samotným důvodem existence příjmových rozdílů jsou jedinečné dovednosti, kontakty a vlastnosti, které má vyšší třída a nižší třída ne. Například pro zahraniční investory nemá ekonomický smysl rovnoměrně rozdělit své investiční prostředky mezi všechny jednotlivce v Botswaně. Pro ně má větší smysl investovat do lidí s prokázanými výsledky, kterým mohou do jisté míry důvěřovat. Tento rozdíl v investicích, který z ekonomického hlediska dává dokonalý smysl, uniká některým liberálním ekonomům, kteří jakoukoli formu příjmové nerovnosti považují za nespravedlnost.

Důvodem, proč jsou někteří lidé bohatší než ostatní, je to, že třetí strany – investoři a zaměstnanci – je považují za výhodnější investici než jejich kolegy. Tak funguje volný trh. Znamená to snad, že současné rozložení bohatství je optimální? Ne nutně. Znamená to však, že bychom měli být skeptičtí, když socialisticky smýšlející teoretici prokazují naprosté nepochopení ekonomické role, kterou kapitalisté hrají v prosperitě národa. Kdyby se tito teoretici z pohodlí svých křesel ocitli na místě vrcholových manažerů nebo investorů, pravděpodobně by se ukázali jako nešikovní amatéři, kterým chybí IQ nebo zkušenosti, aby se vůbec pokusili zodpovědně rozdělovat a investovat finanční prostředky. Proto existuje

sociální diferenciace; někteří lidé jsou vhodní pro práci v automobilovém průmyslu, jiní pro práci ve financích nebo managementu. Je to součást přirozené diferenciace a hierarchie národa.

Měli bychom zdůraznit, že zdravý národ je takový, v němž existuje určitá míra majetkové nerovnosti. Je tomu tak proto, že někteří lidé mají větší předpoklady pro správu, vytváření a investování peněz než jiní. Právníci vydělávají více peněz než číšníci, protože tak funguje trh. Jakýkoli pokus o umělou změnu tohoto stavu, ať už prostřednictvím revolučního zápalu či jinak, je mylný. Naše osobní nelibost nebo frustrace vůči právníkům nic nemění na skutečnosti, že jejich profese je více žádaná a vyžaduje více dovedností než práce číšníka, a proto jsou lépe placeni. Kdokoli, kdo nechápe tento základní fakt, není připraven hovořit o politice.

Podívejme se na Giniho koeficient celé planety za posledních dvě stě let. Postupně stoupal z 0,43 v roce 1820 na 0,71 v roce 2002, kdy po více než dvou stech letech růstu pomalu klesl na 0,68 v roce 2005.

Když vám novináři, ekonomové nebo kdokoli jiný předloží Giniho koeficient pro určitou oblast či zemi, v 90 % případů ho používají jako nástroj k tomu, aby vám ukázali, jak zlý je režim v zemi X a jak by měl být okamžitě svržen, v případě nutnosti i vojenskou silou, protože je tak nerovný. Nenechte se takovými triky oklamat. Pamatujte, že globální Giniho koeficient stoupá od roku 1820. Znamená to snad, že bychom měli veškerý technologický pokrok od roku 1820 vrátit do obchodu, prohlásit, že je vadný, a požádat o vrácení peněz? Soudě podle toho, jak o tom někteří novináři a ekonomové píší, by se mohlo zdát, že právě to chtějí.

Nerovnost je přirozenou součástí růstu. Někteří lidé v dané zemi přirozeně vydělávají více než ostatní, protože mají vyšší IQ, lepší kontakty, vykonávají užitečnější práci, nebo jsou prostě jen lepšími. Možná vydělávají více peněz proto, že jsou podvodníci, a v takovém případě by měli být stíháni. Úkolem vlády není uměle brát peníze bohatým, aby poskytovala nadměrný nezasloužený příjem chudým, ani vytvářet umělou ekonomiku, ale zajistit, aby nejchudší nehladověli a aby byl zachován celkový ekonomický růst. Udržet lidi nad hranicí chudoby a prosazovat zákon je důležitější než minimalizovat nerovnost jako takovou. Jediní bohatí jedinci, na které by se vláda měla zaměřit při zabavování majetku, jsou ti, kteří k penězům přišli nelegálně – nikoli jinak. Určitá míra sociálních služeb poskytovaných vládou je očekávatelná, ale sociální demokracie Západu, jako například Spojené státy, ničí celý systém zaváděním zvrácených pobídek a dotováním lenosti. Je to příliš mnoho dobra.

Ve Spojených státech Demokratická strana, včetně prezidenta Obamy, opatrně zavedla pojem „nerovnost příjmů“, aby poukázala na to, co podle nich představuje sociální nespravedlnost. Problémem je, že nerovnost příjmů sama o sobě není nespravedlností. Opakování sloganu „nerovnost příjmů“ tisíckrát tedy nutně nestačí k tomu, abychom se o to začali zajímat. Jistě, pokud jsou příjmy získávány prostřednictvím trestné činnosti, je to důvod k obavám. Ale drtivá většina bohatých lidí si své peníze vydělává legální činností. Vytvářet tedy hrubou psychologickou souvislost mezi bohatstvím a nekalými činy je neopodstatněné.

Myšlenka, která stojí za Giniho koeficientem a obecně za velkou částí rétoriky o „nerovnosti bohatství“, je tato: pokud jsi

bohatý, chci být bohatý také, a pokud nemůžeme být bohatí oba, neměl by být bohatý nikdo z nás. Je to jako dítě na pláži, které ničí hrad z písku jen proto, že nechce, aby někdo jiný měl hezké věci. Je důležité si uvědomit, že taková žárlivost tu vždy bude, vždy bude překážkou pokroku a mělo by se s ní zacházet tvrdě. Člověk, který trvá na tom, že průměrný národní příjem by neměl vzrůst ani o dolar, pokud nerostou příjmy všech rovnoměrně, je prostě komunista.

Řekněme, že máte dvě možnosti: jednu zemi, kde mají všichni stejný příjem, ale hospodářský růst stagnuje, protože se jedná o komunistickou zemi, a druhou zemi, která je kapitalistická, s rozdílnými příjmy, ale která zažívá hospodářský růst. Měli bychom si uvědomit, že existují stovky milionů lidí, včetně mnoha těch, které pravděpodobně znáte, kteří by si rádi vybrali komunistickou zemi. Je to proto, že jejich touha nevidět nikoho, kdo by měl více než oni, převažuje nad jejich sklonem vidět ekonomický pokrok obecně. Jejich touhou je vynaložit veškeré své síly na to, aby se postavili proti rostoucímu bohatství jakékoli socioekonomické třídy, která je nad nimi, bez ohledu na důsledky.

Součástí základních pilířů jakékoli aristokratické, nedemokratické společnosti bude nerovnost v bohatství, stejně jako v naší současné společnosti. Historické studie nerovnosti v bohatství ukazují, že v minulosti nebyla tato nerovnost o mnoho větší než dnes. Dnes asi 1 % lidí vydělává zhruba 25 % příjmů. Jistě, země může zavést obchodní bariéry mezi sebou a zbytkem světa, pokusit se určitým způsobem restrukturalizovat svou vnitřní ekonomiku, ale nakonec bude bojovat proti normám vnuceným globálním trhem, které diktují, že toto 1 % je skutečně mnohem cennější než průměrný pracovník a má

nárok na vyšší tržní mzdu. Skutečnost, že i politici na vysoké úrovni mají potíže to přijmout, alespoň na veřejnosti, je poněkud znepokojující. S největší pravděpodobností to přijímají, jen se bojí veřejného mínění, pokud by se k tomu otevřeně vyjádřili.

Musíme přijmout, že společnost, v níž my, průměrní pracující, vyděláváme méně než 1 % nejbohatších, je zcela přirozenou a normální součástí toho, jak by svět měl fungovat. Nám, průměrným lidem, se v takové společnosti, kde je 1 % nejbohatších odměňováno a masy dostávají méně, žije podstatně lépe. Účelem vlády není pohlížet na celkový národní příjem jako na zaměnitelný koláč, který by se rovnoměrně rozdělil, jen kdybychom byli opravdu dobří lidé, a podle toho ho přerozdělovat. Účelem vlády je přijmout nerovnost takovou, jaká je, a otevřeně se s ní smířit, i když – a zejména pokud – je střední třída příliš plná buržoazní pýchy a tvrdohlavosti, aby to pochopila.

Znamená to, že odpovědná země by měla dát neomezenou volnost kvantovým vykořisťovatelům, kterým nezáleží na národní integritě, ale jen na tom, jak rychle zbohatnout? Rozhodně ne. Je jasné, že existuje mnoho lidí, kteří vydělávají velké peníze na přerozdělování bohatství – tedy na manipulaci s finančními prostředky, nikoli na produktivní činnosti. Pokud budou tito lidé regulováni a zdaněni, dojde k minimálnímu ekonomickému zpětnému rázu. Klíčové je rozlišovat mezi skutečným vykořisťováním a přirozenými rozdíly v příjmech, které očekáváme v jakékoli přirozeně fungující ekonomice.

Když se zamyslíme nad přirozeným aristokratem, který má desetkrát či stokrát větší bohatství než my, měli bychom se rozčilovat a urážet se kvůli tomu, že je „v podstatě stejný jako

my“, a přesto má tolik víc? Ne, neměli bychom. Je to proto, že přirozené rozdíly v bohatství, jsou-li v souladu s národními ekonomickými a kulturními zájmy, prospívají všem. Pokud je někdo velmi bohatý, ale v podstatě „na stejné straně“ jako my, měli bychom mu tleskat, ne mu závidět. Hraje nepostradatelnou roli v rozdělování globálního kapitálu a my z jeho přítomnosti nepřímo těžíme způsoby, které nejsou z pohledu prosté závisti na první pohled zřejmé.

Kapitola sedmá – Postdemokratická filozofie

Vzhledem k omezenému prostoru se tato kniha dosud zaměřila na některé z klíčových a nejlépe podložených argumentů proti demokracii, které jsou k dispozici. Existuje mnoho dalších argumentů, které jsme nezmínili, ale snažili jsme se pokrýt ty hlavní, zejména ty, které se hodí spíše k empirické diskusi a podložené teorii než k debatám založeným na hodnotách a spekulacím. Existuje několik témat, kterým jsme se záměrně vyhnuli: kriminalita, porodnost, multikulturalismus a mnoho dalších. Záměrně jsme se snažili zaměřit na témata, která jsou objektivní, alespoň okrajově souvisejí s teorií her a jsou kvantifikovatelná, pokud ne v praxi, tak alespoň v teorii.

V souladu s názvem knihy jsme se zaměřili spíše na kritiku demokracie než na předkládání pozitivních argumentů ve prospěch jakéhokoli nedemokratického systému, i když jsme se tomu v kapitole o pobídkách věnovali v přiměřené míře. Pojďme si zrekapitulovat dosavadních šest kapitol, přičemž úvod vynecháme:

- Kapitola druhá: Věda a historie vůdcovství. Tato kapitola poskytla přehled o evolučních a kulturních kořenech vůdcovství jakožto kontextu, v němž se lidstvo vyvíjelo a vytvářelo civilizaci.
- Kapitola třetí: Kulturní soudržnost a kulturní konflikt. V této kapitole jsme se zabývali různými body týkajícími se kulturního konfliktu a politické hyperpolarizace. Tvrdili jsme, že demokracie konflikt zhoršuje tím, že uvězňuje lidi v konkurenčním boji o vládní finance, a že tradiční vlády lépe zajišťovaly kulturní soudržnost.
- Kapitola čtvrtá: Pobídky v demokracii. Tato kapitola se přímo pustila do jádra antidemokratické teorie shrnutím

klíčových argumentů z knihy Hanse-Hermanna Hoppeho z roku 2000 s názvem Democracy: the God That Failed.

- Kapitola pátá: HDP a demokracie. V této kapitole jsme zhodnotili ekonomické metaanalýzy souvislosti (či její absence) mezi formou vlády a růstem HDP. Kritizovali jsme také praxi přílišného soustředění se výhradně na HDP.
- Kapitola šestá: Otázky týkající se bohatství. Tato kapitola byla tak trochu tirádou proti významu Giniho koeficientu, proměnné používané jako měřítko nerovnosti bohatství, a v širším smyslu také tirádou proti těm, kteří se domnívají, že nerovnost bohatství je obecně nutně nebezpečná nebo špatná. To je důležité, protože přijetí nerovnosti bohatství jako přirozeného stavu ekonomiky je nezbytné k překonání rétoriky rovnosti.

Představme si, že si přečteme argumenty z předchozích pěti kapitol, shledáme je zajímavými, ale nakonec dojdeme k závěru: „I když se jedná o dobré argumenty týkající se některých problémů demokracie, nejsem přesvědčen, že to znamená, že bychom měli demokracii opustit ve prospěch monarchie.“ Jedná se o rozumnou reakci, kterou se budeme snažit překonat v zbývající části této krátké knihy.

Problém při zvažování alternativ k demokracii spočívá v tom, že jsme všichni vyrůstali v prostředí, kde byla demokracie součástí státního náboženství. Celá mytologie Spojených států, od George Washingtona po Martina Luthera Kinga, byla retroaktivně upravena (aby odpovídala kontinuitě a narativu) ve prospěch dnešního, historicky podivného nadšení pro liberální demokracii. To se pak učí děti v mateřských školách a prvních třídách a stává se součástí „zdravého rozumu“, který je neustále

posilován na veřejných školách a univerzitách a který jako dospělí plně přijímáme. Ve skutečnosti však mnozí z našich zakladatelů k přímé demokracii chovali hlubokou nedůvěru, protože se považovali za přísné republikány. Alexander Hamilton kritizoval demokracii ve veřejném projevu a na Federálním konventu v roce 1787. Ve Federalist Paper č. 10 James Madison napsal:

> Je-li většina součástí frakce, umožňuje jí forma lidové vlády... obětovat ve jménu své vládnoucí vášně či zájmu jak veřejné blaho, tak práva ostatních občanů.
>
> ...Proto byly takové demokracie vždy divadlem nepokojů a sporů; vždy se ukázaly jako neslučitelné s osobní bezpečností a majetkovými právy a obecně byly stejně krátké ve svém trvání, jako byly násilné ve svém zániku…
>
> Republika, čímž mám na mysli vládu, v níž funguje systém zastoupení, otevírá jinou perspektivu a slibuje lék, který hledáme.

Republika však ve skutečnosti neslibovala ten lék, který hledal, protože rychle upadla do socialistické demokracie, jak to u republik bývá zvykem. Thomas Jefferson dal jasně najevo své nerovnostářské myšlenky, když napsal:

> Přirozenou aristokracii považuji za nejcennější dar přírody pro výchovu, správu a vládu společnosti. A skutečně by bylo v rozporu se stvořením, kdyby byli lidé stvořeni pro společenský řád, ale nebyli vybaveni dostatečnou ctností a moudrostí k řízení záležitostí společnosti. Nemůžeme snad dokonce říci, že nejlepší je ta forma vlády, která nejúčinněji zajišťuje čistý výběr těchto přirozených aristoi

do vládních úřadů? — (Dopis Johnu Adamsovi, 28. října 1814).

To nezní zrovna demokraticky. Ve skutečnosti to zní přímo aristokraticky. Je to v naprostém rozporu s tím zjednodušeným pojetím demokracie, které se dnes prosazuje na základních, středních a vysokých školách ve Spojených státech.

Prvním krokem k tomu, abychom mohli demokracii považovat za možnost, a nikoli za povinnou nutnost pro každou civilizovanou zemi, je vrátit se k osvícenství a nahlížet na něj jako na soubor myšlenek, z nichž některé jsou více či méně užitečné nebo pravdivé než jiné, a nikoli jako na balíček, který je třeba přijmout nebo odmítnout jako celek. V zápalu osvícenství, které zahrnovalo první vážné moderní zpochybnění monarchického systému, byl představen balíček myšlenek, z nichž některé byly velmi populární, ale ne všechny je nutné automaticky přijmout. Můžeme si vybírat a hodnotit každou myšlenku podle jejích vlastních předností.

Jedním z problémů osvícenství je, že zavedlo mnoho abstraktních pojmů s různým významem: volnost, práva, svoboda a podobně. Problém s abstrakcemi spočívá v tom, že pokud nejsou přesně definovány, má každý o jejich významu poněkud odlišnou představu a jejich prosazování vede k chaosu, pokud se nedosáhne shody ohledně konkrétních detailů. Lákavost přijetí příjemných abstrakcí jako cílů spočívá v tom, že je obtížné je kritizovat. Je to proto, že jejich základní obsah je poměrně vágní, ačkoli se o těchto abstrakcích často hovoří s velkou jistotou a sebevědomím. Skutečný svět je složitý a vyžaduje mnoho kompromisů mezi různými druhy svobody, volnosti a práv, které musí být vyváženy profánnějšími zájmy, jako je bezpečnost, ekonomický růst a sociální stabilita.

Ačkoli jsou určité volnosti, práva a svobody důležité a stojí za to za ně bojovat, obecně musíme uznat, že to, čeho si skutečně ceníme, jsou konkrétní věci: lidé, místa, kultury. Osvícenství nás natolik pohltilo poloduchovními abstrakcemi, že lidé v celém vzdělaném světě se zdráhají uvádět jako veřejné ospravedlnění svých činů cokoli jiného. Proč jsme vyzbrojili syrské rebely? No, kvůli svobodě. Ale jaký je skutečný důvod? Skutečná odpověď je složitá a souvisí se sítí protichůdných zájmů, zemí a jednotlivců. Má málo společného s abstrakcemi jako svoboda a vše společného s realpolitikou a kontrolou.

Abstrakce osvícenství, v kontextu ospravedlnění politiky, jsou podobné jednoduchým příběhům, které se vyprávějí dětem jako vysvětlení každodenních jevů. Představte si rozhovor mezi dvěma úředníky ministerstva zahraničí. Jeden se ptá druhého: „Proč jsme vyzbrojili syrské rebely?“ Druhý odpoví: „Kvůli svobodě.“ První se zasměje: „Jo, moc vtipné. Řekni mi ten skutečný důvod.“ Dospělí s odbornými znalostmi v oblasti politiky nebo správy věcí veřejných vědí, že osvícenské abstrakce jsou jen rétorika a že k tomu, aby člověk skutečně pochopil, jak věci fungují, je zapotřebí cyničtějšího a objektivnějšího pohledu.

Osvícenství zahrnuje tolik různých myšlenek, že je obtížné je od sebe oddělit. Jednou z nich je „hodnota jednotlivce“. Řekněme, že přijmeme, že jedinec má hodnotu. Znamená to pak automaticky, že přímá demokracie, tj. vláda davu, je jedinou legitimní formou vlády? V kreativní představivosti mnoha obyčejných lidí tomu tak je. Oficiální historický pohled na francouzské revolucionáře jako na „dobré lidi“, ačkoli revoluce způsobila roky utrpení a chaosu, v tom pravděpodobně hraje určitou roli. Všimněte si, jak se dostáváme od relativně

jednoduchého morálního tvrzení, že jedinec má hodnotu, a najednou uděláme obrovský krok ke konkrétní politice s velkými praktickými důsledky, k představě, že demokracie je jediná spravedlivá forma vlády? Druhé z toho automaticky nevyplývá, ale v myslích stovek milionů lidí tomu tak je.

Podíváme-li se na historii osvícenských myšlenek, vidíme, jak se údajně „věčné“ abstrakce využívají k ospravedlnění jakékoli progresivní politiky dané doby. V praxi se tyto myšlenky používají k ospravedlnění demokratického socialismu a stále se rozšiřujícího opatrovnického státu. Celým komplexem osvícenských myšlenek odvozených od Francouzské revoluce, který je ve Spojených státech nesmírně populární, se nese nádech pubertálního antiautoritarismu, který však není založen na vyváženém chápání historie, která je plná příkladů, kdy pevná autorita byla jedinou věcí, která chránila lid před zničením.

Americká historie často opomíjí skutečnost, že monarchie byla na evropském kontinentu dominantní formou vlády až do roku 1918 a že celý civilizovaný svět ve skutečnosti nepřecházel k demokracii bezprostředně po Francouzské revoluci. Američtí historici vykreslují všechny monarchie, jako by to byly tyranie, ačkoli z desítek tisíc historických záznamů jasně vyplývá, že tomu tak nebylo. Toto zjednodušující vykreslování monarchie jako tyranie přetrvává pouze proto, že je to z pohledu současné politiky politicky výhodné. Není tu nikdo, kdo by monarchii bránil. V americkém myšlení je demokracie pro ty dobré a všechno ostatní pro ty špatné. To vede Američany – včetně a zejména těch nejlepších profesorů na školách jako Harvard – k velmi zaujatému výkladu historie,

který zveličuje úspěchy republikanismu a znevažuje úspěchy monarchií, které položily základy moderního světa.

Návrh, aby vládu řídili soukromníci namísto státu, je ve své podstatě velmi jednoduchý: aby se o něco náležitě starali a vážili si toho, musí to někomu patřit. To platí i pro vládu. Pokud chceme vládu, o kterou bude dlouhodobě řádně postaráno, musí ji někdo vlastnit. To znamená žádnou demokracii. Znamená to, že obětujeme svou „svobodu“? Ne, protože svobodu nedefinuji jako možnost odevzdat jeden bezvýznamný hlas mezi miliony v rámci voleb.

Drtivá většina rozhodnutí v naší vládě se odehrává zcela bez demokratické účasti. Politici, které volíme, jsou jen tenkou třešničkou na dortu; většinu vládních záležitostí řídí třída nevolených úředníků. Struktura naší vlády je primárně formována tím, čemu tato třída úředníků věří, nikoli tím, kdo je ve funkci nebo která politická strana ovládá Kongres.

Demokratický mýtus spočívá v tom, že v demokracii má každý přibližně stejnou míru politické moci, aby mohl vyjádřit svou vůli ve vládě. Většina lidí již pochopila, že tomu tak ve skutečnosti není. Moc v demokraciích drží naopak velké organizace, které manipulují a formují veřejné mínění: média, významné univerzity, vládní agentury, lobbisté a různé elity. Naše vláda se řídí tím, co německý sociolog Robert Michels nazval železným zákonem oligarchie, tedy že v každé společnosti, bez ohledu na to, jaká je její vláda, drží skutečnou moc malá skupina. To platí stejně v demokracii jako v aristokracii nebo monarchii. Michels řekl: „Kdo říká organizace, říká oligarchie“.

Reakcionáři – označení, které si rádi sami přisuzují ti, kdo se staví proti demokracii – říkají, že pokud je demokracie ve skutečnosti ovládána malou skupinou lidí a celé to hlasování je většinou iluzorní a do té míry destruktivní, že tomu tak není, proč to celé neformalizovat a nemít skutečné vládce? Formální vládci by zajistili odpovědnost a stabilitu tam, kde dnes existuje pouze šedá byrokracie a kolotoč kariérních politiků, kteří lepicí páskou lepí rozpadající se vládu.

Osvícenství bylo experimentem. Některé jeho části dopadly dobře, jako například vědecká metoda, jiné už méně, jako například demokratická vláda. Jsme však natolik ponořeni do mýtů o demokracii, že si sotva dokážeme představit, jak by vypadal život bez ní. Bylo nám vštěpováno, že demokracie je základem všeho dobrého na světě: svobody slova, hospodářského růstu, mléčných koktejlů i jablečného koláče. Je třeba mysli historika, aby se člověk vymanil z propagandy moderní doby a podíval se na naši současnou vládu v kontextu 6 000 let zaznamenané lidské historie. Z tohoto pohledu je naše současná vláda anomálií, neobvyklým obdobím, během kterého se davu podařilo získat moc a udržet si ji dostatečně dlouho, aby se nerozpadl. Stále jsme uvězněni v průběhu Francouzské revoluce.

Realistickou alternativou k liberálně demokratickému pohledu je tradiční evropský aristokratický pohled, za který se zasazovali myslitelé jako Erik von Kuehnelt-Leddihn a Julius Evola. Kuehnelt-Leddihn, rakouský aristokratický monarchista, se označoval za „konzervativního arci-liberála“ a hluboce se zajímal o klasické liberální hodnoty, jako jsou volné trhy a osobní svoboda. Tyranii veřejného mínění a mas považoval za větší útlak než přítomnost vládnoucího prince

nebo monarchy. Stejně jako Platón viděl tyranii jako přirozený konečný výsledek demokracie.

Nejdůležitějším argumentem, který Kuehnelt-Leddihn přednesl, bylo tvrzení, že svoboda a rovnost nejsou ekvivalentní; ve skutečnosti jsou protikladné. Svoboda znamená možnost volby a právo dělat chyby, což vede k rozdílným výsledkům. Znamená to volný trh, kde představenstvo společnosti může svobodně rozhodnout, že generálnímu řediteli vyplatí pět milionů dolarů ročně a údržbáři pouhých 20 tisíc dolarů ročně. Svoboda znamená nerovnost. Příroda je nerovná. Když lidé požívají svobody, naše sociální struktury se vyvíjejí organicky, což zahrnuje hierarchii a nerovnost. I když se uměle snažíme hierarchii potlačit a všechny „vyrovnat“, ve skutečnosti přetrvává a nutí všechny zúčastněné k trapné komedii. Historik Jacob Burckhardt napsal:

> Demokracie vskutku nemá v oblibě výjimečnost, a tam, kde ji nemůže popřít či odstranit, ji z hloubi srdce nenávidí. Jelikož je sama monstrózním výplodem průměrných mozků a jejich závisti, může demokracie využívat jako nástroje pouze průměrné lidi, a ctižádostiví kariéristé jí poskytují všechny požadované záruky sympatií. Je však třeba přiznat, že nový duch, přicházející zdola, se zmocňuje mas, takže ty, poháněny temnými instinkty, opět hledají výjimečné. V tomto ohledu však mohou být překvapivě špatně informovány a oblíbit si nějakého Boulangera!

Základním duchem demokracie je představa, že všichni jsou si v jistém smyslu rovni, a to nejen v právním smyslu, ale i v hlubším sociálně-politickém smyslu. Ale my si rovni nejsme. Aristoteles napsal: „Nejhorší formou nerovnosti je snaha učinit

nerovné věci rovnými.“ Různé věci jsou ze své podstaty nerovné. Kulturní rovnost uměle vnucovaná ve Spojených státech je jako špatná ozvěna Francouzské revoluce, kdy byly školy přejmenovány na čísla, aby se odstranila jejich místní specifičnost, což byla snaha vymazat místní kulturní dědictví ve prospěch jednotného modernistického nacionalismu.

Nejhorší pohromou moderního myšlení bylo, když se zjednodušující egalitarismus moderní liberální demokracie střetl s teorií „tabula rasa“ o lidské mysli, která se v 50. letech 20. století vrátila na scénu. Podle této teorie je vše, co víme, vštěpováno kulturou, a lidé nemají žádné zděděné přesvědčení ani sklony. Lidská přirozenost neexistuje: existuje pouze kulturní programování. Chlapci se stávají muži pouze proto, že k tomu jsme kulturně naprogramováni, nikoli proto, že máme zřetelně mužské mozky, které se formovaly během těhotenství v děloze a miliony let přirozené selekce. Tento pohled na mysl byl důkladně vyvrácen kognitivními psychology, jako je Steven Pinker, přesto však zůstává běžnou praxí na katedrách sociálních věd po celé zemi, včetně těch, které vychovávají naši příští generaci politických vůdců. Je přijímán, protože ačkoli je zcela nepravdivý, je politicky výhodný. Teorie „tabula rasa“ zakotvuje rovnost jako údajný vědecký fakt, i když ji skuteční vědci vyvracejí. Jak to vyjádřil de Tocqueville:

> Rovnost je slogan založený na závisti. V srdci každého republikána znamená: „Nikdo nezaujme místo vyšší než já.“

Demokracie není systémem vytvořeným pro blaho člověka, nýbrž systémem vymyšleným k uspokojení ješitnosti prostého člověka, aby mohla pokračovat nezbytná činnost vlády a zároveň mu byla poskytnuta iluze, že má na ní podíl. V

průběhu času masové hlasování pomalu podkopává účinnost vlády, vede k hromadění obrovských dluhů a vytváří rozbujelou a neproduktivní byrokracii, avšak tento proces trvá více než století.

Lord Acton ve svých „Přednáškách o Francouzské revoluci“ napsal:

> Nejhlubší příčinou, která učinila Francouzskou revoluci tak katastrofální pro svobodu, byla její teorie rovnosti. Svoboda byla heslem střední třídy, rovnost té nižší.

Musíme si uvědomit, že posvátné povýšení „rovnosti“ Francouzskou revolucí není nejrozumnějším osvícenským pohledem na význam rovnosti, je to pouze jeden z mnoha názorů. Dá se říci, že jde pouze o zvrácení osvícenského konceptu ve prospěch sobecké části nižší třídy, která si přeje stáhnout všechny na svou úroveň, a to jak kulturně, tak ekonomicky. V liberální hře olympiády obětí zvítězil nejnižší společný jmenovatel a bylo mu dovoleno udávat celý filozofický tón Francouzské revoluci, který v osvícenském myšlení přetrvává dodnes. Vidíme to také na tom, jak se slovo „proletariát“ vyvinulo z významu jakéhosi rváče do jakéhosi vznešeného ideálu lidskosti.

Instinktivní odpor vůči aristokracii je založen především na závisti nebo žárlivosti. Aristokracie je přirozený jev, něco, co vyrůstá z každé společnosti, pokud není přísně kontrolováno a uměle omezováno. Určitý proud liberalismu tvrdí, že tato kontrola je morálně ospravedlnitelná; my tvrdíme, že není. Již z našeho přehledu pobídek v šesté kapitole je zřejmé, že by stálo za to alespoň experimentovat s možností soukromé vlády v moderním Západě. Odstranění veřejné správy, byť i v malé

jurisdikci, by tuto vládu osvobodilo od neustálého vyrovnávacího tlaku demokracie a od bezohledné spotřeby kapitálu a plýtvání, které ji nevyhnutelně doprovázejí.

Kapitola osmá – Kognitivní zkreslení a demokracie

Zabývali jsme se kulturní soudržností, pobídkami, HDP, nerovností v rozložení bohatství a velmi stručným přehledem postdemokratické filosofie. Pro některé mohou být tyto přístupy ke kritice demokracie nebo k jejímu zkoumání v historickém kontextu příliš šokující. Naštěstí pro tyto citlivé duše existuje i jiný, o něco nepřímější a techničtější způsob, jak lze demokratickou kritiku vyjádřit – a to z hlediska kognitivních zkreslení voličů.

Desítky let výzkumu v oblasti kognitivní psychologie nám ukázaly, že lidé trpí kognitivními zkresleními. Jedná se o systematické chyby v uvažování, které se vyskytují u všech lidí a jsou základní součástí naší mentální výbavy. Jedním z příkladů jsou egocentrická zkreslení, tedy tendence přeceňovat vlastní schopnosti nebo význam ve srovnání s objektivními měřítky. Dalším příkladem je klam plánování, tedy jev, kdy dokončení projektů trvá déle, než jsme původně předpokládali. Existuje také zkreslení dostupnosti, kdy uvažujeme na základě věcí, které si snadno zapamatujeme, a zkreslení potvrzení, kdy upřednostňujeme hledání důkazů, které potvrzují naše stávající přesvědčení. Seznam by mohl pokračovat. S určitým úsilím je možné některé zkreslení zohlednit a napravit. Jiné jsou však odolné vůči nápravě.

Úvaha o účinnosti demokracie vychází z teorie zvané „zázrak agregace“, v podstatě jde o moudrost davu. Tato teorie předpokládá, že špatně informovaní voliči hlasují víceméně náhodně, což znamená, že informovaní voliči ve skutečnosti rozhodují, i když tvoří relativně malý podíl z celkového počtu voličů. Protože rozhodnutí činí informovaní voliči, všechno dopadne dobře. Problém je v tom, že ve skutečnosti to tak

nefunguje. Jelikož neinformovaní voliči mají systematické předsudky, ty se navzájem posilují a převažují nad hlasy informovaných voličů. Kdyby byly předsudky nesystematické, nebyl by to problém, ale jsou, a proto jím je.

Vezměme si konkrétní příklad. Kandidát A by byl v každém ohledu lepším prezidentem než kandidát B, ale kandidát B je o pět palců vyšší než kandidát A. Až přijdou volby, většina voličů bude hlasovat pro kandidáta B, protože výška je jedinou seriózní informací, kterou si o obou kandidátech zapamatovali. Zní to hloupě, ale takhle fungují skutečné volby. Pokud hloupým kritériem, které rozhoduje o vítězství kandidáta, není výška, je to něco jiného, jako například finance na kampaň nebo již existující sociální sítě nakloněné kandidátům z dané strany.

Ve své knize The Myth of the Rational Voter (2007) ekonom Bryan Caplan podrobně rozebírá tuto myšlenku systematické zaujatosti voličů a zkoumá, jak voliče ovlivňují mylné představy o faktických skutečnostech (například o tom, zda se mzdy za posledních 20 let zvýšily v poměru k životním nákladům), což v nich vyvolává sklon upřednostňovat politiku založenou na nepravdách. Caplanova kniha je pozoruhodná tím, že je jednou z mála, která kritizuje demokracii pomocí kvantitativního, vědeckého přístupu. Na obálce knihy se píše: „Největší překážkou rozumné hospodářské politiky nejsou zakořeněné zvláštní zájmy ani bující lobbing, ale rozšířené mylné představy, iracionální přesvědčení a osobní zaujatost běžných voličů.“ Dále se tam uvádí: „Caplan tvrdí, že demokracie selhává právě proto, že dělá to, co voliči chtějí.“

Pokud jde o konkrétní témata, je kniha spíše slabá, ale základní myšlenka, že demokracie je chybná kvůli tomu, jak se

zaměřuje na kognitivní předsudky mas a zveličuje je, je správná. Zatímco rozhodnutí výkonné moci nabízí alespoň možnost optimální volby, v demokracii je výsledek odpovídající převládajícímu předsudku téměř jistý. Politici to vědí, a proto vedou kampaň s použitím co nejjednodušších sloganů a obrazů. H. L. Mencken trefně poznamenal: „Demokracie je ubohá víra v kolektivní moudrost individuální ignorance.“

Dalším problémem je nedostatek odpovědnosti. Podle Caplanovy teorie racionální iracionality mají lidé tendenci chovat se racionálně při rozhodnutích, která se jich osobně dotýkají, a iracionálně v případě těch, která se jich netýkají. Caplan předkládá kvantitativní důkazy na podporu tohoto názoru. Jelikož jsou vládní rozhodnutí a jejich důsledky pro průměrného voliče velmi vzdálené a abstraktní, nemá volič žádnou motivaci činit racionálnější volby, jaké by jinak učinil, kdyby se jednalo o něco, co by se ho osobně dotýkalo. Svou roli hraje také evoluční psychologie. Evoluce nám dala neurologické nástroje k řešení problémů, kterým jsme čelili přímo, nikoli k rozhodování o politice na nejvyšší úrovni pro prosperitu milionů spoluobčanů. Abychom v tom druhém byli dobří, vyžaduje to speciální výcvik a vzdělání.

Často se předpokládá, že voliči chytře „volí podle své peněženky“. Caplan poukazuje na to, že to není pravda: příslušnost k politické straně jen volně souvisí s příjmem a starší lidé ve skutečnosti podporují Medicare a Medicaid méně než obecná populace. Podle Caplana to znamená, že lidé nevolí pouze ve svém vlastním zájmu. Místo toho, jak říká, volí v souladu s tím, co vnímají jako nejlepší zájem své země, přičemž klíčovým slovem je „vnímají“.

Zvažme tento model. Místo toho, aby o národní nebo státní politice rozhodoval průměrný volič, rozhodují úředníci a jejich poradní rady složené z odborníků s IQ přes 130, kteří disponují odbornými znalostmi a zkušenostmi v dané oblasti, včetně znalosti kognitivních zkreslení. Tak by teoreticky měl fungovat Kongres, ale zvrácené pobídky spojené s veřejnou správou to neustále kazí, což částečně vysvětluje jejich 15% podporu veřejnosti.

Podle standardního pojetí demokracie (pomineme-li argumenty týkající se časové preference) je důvodem, proč nemůžeme nechat vládní rozhodnutí činit úředníky jmenované královskou rodinou, údajný nesoulad mezi zájmy těchto úředníků a zájmy veřejnosti. Pokud by tito úředníci sloužili pouze podle libovůle vládce, měli by podle standardního výkladu motivaci nás strašlivě utlačovat a vykořisťovat. Politici, kteří kandidují do úřadu, však obvykle pocházejí ze stejné socioekonomické třídy, z níž by byli vybíráni jmenovaní úředníci. Jsou jejich zájmy opravdu tak neslučitelné s našimi, že je musíme každé dva roky vyměňovat? Je objektivně účinnější použít demokratické hlasování namísto soukromé vlády k výměně daného správce? A co tisíce správců v současné vládě, kteří mají značnou moc, ale nejsou voleni?

Když voliči prosazují demokracii, „produktem“, o který mají ve skutečnosti zájem, je pocit, že mají vliv, který jim hlasování přináší. Lidé mají rádi demokracii ne tak proto, že by si mysleli, že vede k lepším rozhodnutím než soukromá vláda, ale proto, že se díky ní cítí dobře, a věří, že každý má právo se tak cítit. Cenou za všechny tyto dobré pocity je chaotická a neustále se měnící veřejná politika. Člověk si klade otázku: kdyby vláda mohla jednoduše koupit hlasy obyvatelstva za

dvacet dolarů za kus, kolik lidí by se rozhodlo ponechat si své volební právo a kolik by si vzalo těch dvacet babek? Možná by taková investice byla užitečnou přechodnou formou mezi veřejnou a soukromou vládou.

Důvěra je dalším významným faktorem při posuzování relativní přitažlivosti veřejné nebo soukromé vlády. Ve společnosti s nízkou důvěrou, jako je Amerika v roce 2015, se demokracie může jevit jako přitažlivější, protože nevěříme, že náhodně vybraní úředníci budou brát v úvahu naše zájmy. V prostředí s vyšší důvěrou, v harmoničtější společnosti, jako bylo Rakousko v roce 1820 nebo dokonce Amerika v roce 1955, se vláda založená na úřednících jmenovaných královskou rodinou jeví jako mnohem méně zastrašující, protože můžeme věřit, že tito úředníci budou dbát na naše zájmy. Skutečně, příznivé strukturální účinky habsburské královské správy ve střední Evropě lze pozorovat i sto let po rozpadu říše.

Důležitým faktorem při rozhodování jsou informace. Průměrnému voliči tyto informace chybí. Úroveň argumentace dvou voličů, kteří se hádají v baru, bývá zpravidla mnohem nižší než úroveň dvou vládních expertů na politiku, kteří zvažují rozhodnutí u konferenčního stolu. Přenechání důležitých rozhodnutí voličům znamená promarnění větší inteligence, znalostí a zkušeností, které představují odborníci na politiku a jejich úvahy. V demokracii by tito odborníci mohli stejně tak neexistovat, protože rozhodnutí místo nich činí voliči. To zahrnuje i rozhodnutí o tom, kdo by měl činit vládní rozhodnutí.

Probrali jsme šest způsobů, jakými se kognitivní zkreslení prolínají s rozhodnutími voličů:

- Systematické zaujatosti voličů znamenají, že „zázrak agregace“ není až tak zázračný.
- Optimální řešení se v rámci demokratických rozhodovacích procesů prostě nenacházejí, protože systematické zaujatosti převažují nad informovanými rozhodnutími.
- Racionální iracionalita znamená, že voliči nemají v sázce nic a nemají motivaci činit při hlasování racionální rozhodnutí.
- Voliči nehlasují ve svém prostém vlastním zájmu, ale pro to, co vnímají jako nejlepší zájem země.
- Demokracie je ve skutečnosti produkt, který existuje proto, aby se voliči cítili dobře, způsob, jak je podplatit, aby nesvrhli vládu.
- Důvěra ovlivňuje přijatelnost soukromé vlády. Demokracie se jeví jako nezbytnější, když nedůvěřujeme průměrnému vládnímu úředníkovi, že bude při rozhodování myslet na nás. To může naznačovat hlubší problémy, které je třeba nejprve řešit.

Ze všech kognitivních zkreslení, která můžeme vyjmenovat, mají všechna přednostně větší vliv na masy lidí než na jednotlivce a při skupinovém hlasování se jejich účinek ještě znásobuje. Jedná se například o efekt ukotvení, tedy tendenci vybrat si první věc, kterou uvidíme, a držet se jí i poté, co se nám dostanou k dispozici nové informace. Dalším příkladem je stádový efekt, tedy tendence lidí napodobovat rozhodnutí ostatních. Existuje klam základní míry, což znamená nedostatečné zohlednění kontextových informací při rozhodování, což je chyba, kterou neinformovaní voliči pravděpodobně udělají ve velkém měřítku. Efekt vlastnictví je

kognitivní zkreslení, které znamená, že lidé se obzvláště zdráhají vzdát se věcí, které již mají, což platí v případě nároků. To je jen několik příkladů.

Samozřejmě, že i jednotlivci se dopouštějí těchto kognitivních omylů. Rozdíl spočívá v tom, že jednotlivci mohou být voláni k odpovědnosti. Demokratické masy jsou naproti tomu automaticky správné a nikdy je nelze volat k odpovědnosti. Úředníci, kteří neplní své povinnosti, mohou být odvoláni, voliči, kteří volí špatně, nikoli. Jednotlivci mohou být ovlivněni třetími stranami, aby přezkoumali své předsudky, což vede ke zlepšení uvažování, zatímco v demokratickém elektorátu bude menšina lidí, kteří adekvátně zohledňují své předsudky, příliš zanedbatelná na to, aby ovlivnila výsledky jakýchkoli voleb. Kvalitativní zlepšení individuálního rozhodování je skutečně praktické pouze v malém měřítku. Žádné masové vzdělávání nikdy nebude schopno vyrovnat se individuálnímu učení a doučování výjimečných studentů. Demokracie však závisí na masovém vzdělávání, aby mohla generovat rozhodnutí.

Ekonom Robin Hanson přišel se zajímavým návrhem, který představuje kompromis mezi demokracií a nedemokracií. Nazývá jej „hlasovat o hodnotách, sázet na přesvědčení“, zkráceně „futarchie“. „Hlasovat o hodnotách, sázet na přesvědčení“ znamená, že navrhuje, aby otázky objektivních faktů byly předloženy sázkovým trhům, kde existuje ekonomická motivace poskytnout správnou odpověď, zatímco o otázkách hodnot se vyplatí hlasovat. Samozřejmě, dokud je vláda ve vlastnictví veřejnosti, platí stejné problémy demokracie, i když je důležitá část – objektivní přesvědčení – přesunuta z nejisté oblasti hlasování do racionálně motivované

oblasti trhů. Je tu také otázka, kdo definuje rozdělení mezi hodnotami a přesvědčeními, které sice existuje, ale není vždy zcela jasné.

V konečném důsledku existují dvě vlastnosti, které mohou mít jednotlivci, ale voliči nikoli, a to 1) autorita a 2) výjimečné znalosti a přístup k informacím. Každá vláda, která nedokáže tyto individuální zdroje využít, se podceňuje a vzdává se zřejmého zisku výměnou za pochybné náklady, a to za to, že lidem dává pocit, že jsou součástí vlády. I když se tyto náklady v krátkodobém horizontu zdají být opodstatněné, v dlouhodobém horizontu vedou k degradaci celého systému a množství ublížených pocitů způsobených špatnou kvalitou správy věcí veřejných daleko převyšuje ublížené pocity, které by vznikly, kdyby se průměrný člověk vzdal práva volit. Je na čase, abychom na hlasování pohlíželi jako na chování, které má svou cenu, cenu, která se z hlediska hmatatelných výsledků příliš nevyplácí. Od rozhodovacího procesu, který pouze sčítá hlasy velkého počtu lidí, lze očekávat jen velmi málo.

Zamyslete se: investovali byste do společnosti řízené na základě lidového hlasování? Věřili byste v bezpečnost jaderné elektrárny postavené na základě lidového hlasování? Letěli byste letadlem, jehož pilot byl vybrán lidovým hlasováním? Podstoupili byste operaci, při níž by o postupu lékařských zákroků rozhodovalo lidové hlasování? V některých případech může lidové hlasování dopadnout správně, ale nevyhnutelně vede k mnohem většímu počtu chyb než individuální rozhodnutí kvalifikovaných odborníků. Všimněte si, že čím jemnější je granularita rozhodnutí, tím je stále zřetelnější, že hlasování veřejnosti funguje špatně. Kdyby hlasování veřejnosti bylo motorem moudrosti, jak ho vykresluje státní

mytologie, očekávali bychom, že jeho výkon bude u problémů s vysokou granularitou předvídatelně lepší, nikoli předvídatelně horší.

Kapitola devátá – Alternativy k demokracii

Jak jsme již zmínili, političtí myslitelé budou některé body, které jsme v této knize probírali, považovat za přesvědčivou kritiku, ale nebudou zcela připraveni přijmout myšlenku soukromé vlády. To je z mnoha důvodů zcela přirozené; především proto, že nám je přirozeně bližší to, co již známe, a dále proto, že si soukromou vládu v dnešním světě často spojujeme s diktaturami, jako je například Severní Korea.

Je Severní Korea soukromou vládou? Ano, je. Ne všechny soukromé vlády jsou dobré. Obecné rysy vlády jsou určovány specifiky ideologie, z níž vycházejí lidé, kteří ji vytvářejí; v případě Severní Koreje se jedná o revoluční komunismus. Soukromá vláda vytvořená lidmi, kteří fanaticky věří v revoluční komunismus, bude jiná než vláda vytvořená americkými konzervativci, rumunskými nacionalisty, ruskými caristy nebo britskými royalisty. Ačkoli by tedy vytvoření soukromé vlády na Západě mohlo vést ke vzniku nové Severní Koreje (koneckonců, Rusko je silně ovlivněno Západem a přesto se stalo komunistickým), pravděpodobně se tak nestane.

Vládnutí je do jisté míry ze své podstaty chaotické, protože chaotická je i spolupráce lidí ve velkém měřítku. Vládnutí není jako matematika nebo věda, kde lze věty a hypotézy dokázat a potvrdit. Smyslem této knihy není tvrdit, že „soukromé vládnutí je vždy lepší než veřejné vládnutí za všech okolností, od počátku věků až do konce časů“. Nejde o to předstírat, že soukromá vláda je všelékem. Jde o to, abychom začali uvažovat o alternativních systémech vlády a přestali si myslet, že demokracie je jediný systém, který bychom měli vůbec zvažovat. Jsou to zastánci demokracie, kteří tvrdí, že pouze

jeden systém – veřejná vláda – je správný pro všechny. Oni jsou dogmatici, my ne.

Když přemýšlíme o Americe, měli bychom si uvědomit, že Amerika je víc než jen systém vlády. Amerika je skupina lidí, z nichž mnozí sdílejí společnou kulturu, historii a etnickou příslušnost. Kdyby Amerika nebo části Ameriky změnily svůj systém vlády, lidé by nepřestali být Američany. Změna systému vlády z Američanů přes noc ani nikdy jindy neudělá Severokorejce.

Zjištění týkající se růstu HDP a formy vlády, že v autoritářských zemích existuje větší rozptyl, platí i pro oblasti mimo HDP. Pokud jde o technologické inovace, kulturní pokrok, odvážnost jednání a civilizační vitalitu, vykazuje autoritářská vláda větší rozptyl – větší rozmanitost možných výsledků – než demokracie. Demokracie zajišťuje průměrnost tím, že mísí hodnoty a preference každého jednotlivého voliče dohromady a vytváří tak jakousi neškodnou kaši. Demokratická vláda se pomalu blíží propasti finančního kolapsu kvůli nefinancovaným nárokům a vnitřním konfliktům, ale obecně je schopna udržet ekonomický růst a slušnou životní úroveň i během tohoto poklesu. Spojené státy mají tolik lidského kapitálu, že i s nafouknutou, neefektivní a plýtvavou veřejnou správou, kterou řídí kolotoč vůdců, jsou i nadále relativně úspěšné. Náš úspěch je navzdory – nikoli díky – demokratické vládě.

Existují tři scénáře, které by mohly způsobit návrat k soukromé vládě v některé malé části Ameriky nebo Evropy:

1. Relativně tradiční, ortodoxní země se rozhodne obnovit monarchii nebo přejít k diktatuře. K tomu by mohlo dojít

v Rusku, kde se čtvrtina dotázaných vyslovila pro obnovení monarchie, nebo v Rumunsku, kde se pro obnovu monarchie ozývá sice roztříštěná, ale vážná podpora.

2. Díky zdokonaleným technologiím umožňujícím soběstačnost a oslabení ústřední vlády se někde na Západě začnou formovat autoritářské městské státy uvnitř státu. Fungují tak dobře, že je mlčky podporuje nadřazená vláda a nakonec se z nich stanou nezávislé městské státy.
3. Spojené státy v budoucnu zažijí plnohodnotnou krizi a rozpad, což povede k jejich přetvoření na soubor zemí založených na geografické oblasti a společné kultuře. Jedna z těchto oblastí přijme soukromou vládu.

To jsou tři scénáře, které mě napadají. Možná existují i jiné. Záměrně jsem zde vynechal seasteading (mořská města), protože si nemyslím, že by měl nějaký zásadní vliv na fungování vlády. Motivace žít na pevnině je příliš silná. Kdyby se na mořské platformě skutečně vytvořil městský stát, byl by velmi malý a bezvýznamný. Nová politická éra odstartovaná seasteadingem je hezká vize, ale matematika pro ni v současné době opravdu nefunguje. Každá čtvereční stopa je prostě příliš drahá, i když vezmeme v úvahu pokles cen umožněný efektivním designem.

Ponecháme-li seasteading stranou, zvažme, jak by se mohl vytvořit monarchický městský stát v rámci kolabující nebo slábnoucí vlády. Ve scénáři finančního kolapsu bychom mohli očekávat, že investoři budou ve velkém objemu prodávat americké státní dluhopisy. To by způsobilo propad dolaru a mohlo by vést k tomu, že vláda nebude schopna plnit své finanční závazky. Federální rezervní systém může vytvářet

peníze z ničeho, ale pokud má vytvářená měna téměř nulovou hodnotu, nebude to stačit k financování vlády. Pokud dodavatelé již nebudou přijímat americké dolary jako platbu, protože nemají žádnou hodnotu, nezáleží na tom, kolik dolarů můžete natisknout.

V případě částečného nebo úplného zastavení činnosti vlády by státní zaměstnanci nedostávali výplatu. Stejně tak by se nevyplácely sociální dávky, jako je sociální zabezpečení, Medicare a Medicaid. Poslední, na koho by se škrty pravděpodobně nevztahovaly, by byla armáda. S tím, jak by centrální vláda přestala fungovat, by úloha udržování pořádku připadla místním samosprávám.

Dokud by místní samosprávy mohly platit policii, mohly by si zachovat určitou míru kontroly a pořádku nad situací, a to i v případě úplného kolapsu federální vlády. I kdyby dolar ztratil svou hodnotu, státní a místní samosprávy by mohly platit policii výměnným obchodem s potravinami, nástroji nebo jiným hmotným majetkem. Místní a státní vlády vlastní značné množství pozemků a jiného hmotného majetku, který lze prodat nebo vyměnit se soukromými osobami za cokoli, co je nezbytné k tomu, aby bylo možné i nadále platit a vybavovat policii. Rozsah vlády a přítomnost policie by se sice mohly zmenšit, ale dokud by bylo možné zaměstnat alespoň určitý počet policistů, měla by místní vláda značný vliv na vytváření nových struktur pořádku, ať už by byly jakékoli.

Součástí tohoto uspořádání by mohla být soukromá vláda. Některé regiony Spojených států by se pro takovou formu vlády mohly dokonce zvláště hodit. Pro účely této úvahy uvažujme o vzniku soukromé vlády v období po zhroucení federální vlády USA. Aby se jednalo o soukromou vládu, musela by

samozřejmě někomu patřit. Na rozdíl od fašistických a socialistických diktátorů, kteří nominálně vládnou „pro lid“, by majitel této nové vlády vládl v zájmu svého majetku a čerpal by svou autoritu nikoli z podpory většiny, ale z jiných zdrojů, jako je charisma, inteligence nebo jakékoli jiné pozitivní vlastnosti, které by dobrý vůdce mohl mít.

Řekněme, že by v části Spojených států byla v situaci po kolapsu zřízena soukromá vláda. Jako příklad uvažujme stát založený na mormonské církvi. Nazvěme jej Mormonie. Mormoni považují za svou náboženskou povinnost být připraveni na kolaps společnosti a mají dostatečné zásoby zbraní a potravin. V případě kolapsu společnosti by Utah byl pravděpodobně jedním z nejbezpečnějších míst v 48 sousedících státech. Naproti tomu by místo jako Los Angeles bylo nejhorším možným místem v 48 sousedících státech. Kromě připravenosti a sociální struktury jsou mnozí mormoni geneticky příbuzní. Jsou efektivní ve spolupráci a interakci, na rozdíl od, řekněme, multirasové, antagonistické, pouliční kultury velké části obyvatelstva Los Angeles, která by se při kolapsu pravděpodobně rozpadla na kusy.

Mormonskou církev vede prezident církve. Mormoni ho považují za „proroka, jasnovidce a zjevovatele“ a oslovují ho jako Proroka. V případě kolapsu federální vlády Spojených států by se prezident církve stal nejvyšší světskou autoritou mormonské církve, a to navíc k tomu, že je „pouze“ nejvyšší duchovní autoritou.

Obávali by se mormoni, že se prezident církve stane zlým tyranem, který bude utlačovat obyvatelstvo Mormonie, zdaní je k smrti a obecně se bude chovat tak, jak by nás demokratická propaganda chtěla přesvědčit, že se chovali všichni

monarchové v historii? To by bylo spíše nepravděpodobné. Ve skutečnosti by pravděpodobně byli šťastnější pod vedením prezidenta církve než pod vedením prezidenta Spojených států, i když samozřejmě každý mormon může mluvit sám za sebe. Mormonská církev je v Utahu stejně relativně izolovaná a v podstatě si zajišťuje vlastní zákon a pořádek, takže části její kultury jsou již předem přizpůsobeny autonomii vůči Spojeným státům. S největší pravděpodobností by se změnilo velmi málo. Spíše by mormoni byli obdařeni stabilnější vládou než je vláda Spojených států, vládou, která by lépe odpovídala jejich náboženským a morálním hodnotám a která by k nim zaujímala méně ohrožující postoj.

Systémy vlády

Na jaké nedemokratické systémy je možné přejít? Existuje přinejmenším pět možných variant. První z nich je fašismus. Neoreakcionáři však nejsou fašisté, neboť fašismus považují za formu modernismu a demotismu (vlády lidu). Fašismus ve své podobě z 20. století byl socialistický a totalitní, zatímco neoreakcionáři nejsou ani socialisté, ani totalitáři. Chceme omezit moc ústřední vlády, ne ji zvyšovat. Monarchie nebo aristokratická republika s omezeným volebním právem je nejlepší způsob, jak toho dosáhnout. Monarchie je druhým hlavním nedemokratickým systémem vlády, který je k dispozici.

Slova jako „fašismus“ a „monarchie“ neodkazují na stejný systém, ale na dva velmi odlišné systémy s odlišnými přístupy k uvažování o vládě, společnosti, odpovědnosti, sociální soudržnosti a tak dále. Odkazují také na velmi odlišnou veřejnou politiku, a to jak na papíře, tak v praxi. Monarchie není fašismus, ve kterém by Ludvíka XIV. nahradil Hitler. Popis

nesčetných rozdílů by vyžadoval celou knihu, nejblíže tomu je dílo Julia Evoly Fascism Viewed from the Right (1964), kritika fašismu z perspektivy napravo od fašismu.

Třetí možností autoritářské vlády (tento výraz používám zaměnitelně s pojmem „nedemokratická“) jsou technicko-komerční městské státy, jako je Singapur, kterému po tři desetiletí prakticky vládl demokratický politik Lee Kuan Yew a který má i nadále autoritářskou správu.

Čtvrtou možností jsou městské státy na moři, které jsem zařadil do samostatné kategorie, protože jsou historicky bezprecedentní a mohou mít zásadně odlišnou strukturu a potřeby než vláda na pevnině. Většina lidí, kteří se zajímají o život na moři, jsou anarchokapitalisté a libertariáni, takže jejich vláda by pravděpodobně měla tento charakter. Co to znamená z hlediska nejvyššího vedení, si nejsem zcela jistý.

Pátou možností je aristokratická republika s omezeným volebním právem. Problémem je, že aristokratické republiky mají tendenci rychle se proměnit v demokracie. Osobně to nepovažuji za možnost pro soukromou vládu a viděl jsem jen málo neoreakcionářů, kteří by to tak viděli.

Chvilku se budu věnovat popisu rozdílů mezi fašismem a monarchií, protože to jsou dva systémy, které v nedávné historii představují většinu nedemokratických vlád.

Příklad fašismu versus monarchie je dobrou případovou studií nedemokratických systémů. Průměrnému západnímu člověku se při srovnání těchto dvou systémů pravděpodobně vypne mozek. Podle současného státního náboženství jsou oba systémy tak zlé, jak jen to jde, fašismus možná ještě o něco víc, a srovnávat je, jako by měly nějaké kladné stránky, je

nemyslitelné. Stejně jako všechno ostatní však i tyto systémy mají své klady a zápory. Městské státy jako Sparta měly strukturu, kterou by podle dnešních měřítek bylo možné považovat za fašistickou, ale je známá jako domov některých z největších válečníků starověkého Řecka a jeden z nejmocnějších městských států Řecka.

Mezi monarchií a fašismem existuje mnoho rozdílů. Prvním z nich je, že fašismus znamená totalitní stát, zatímco monarchie nikoli. Fašismus neznamená jasné oddělení vládnoucí strany od ovládaných, monarchie ano. Fašismus je socialistický, monarchie nikoli. Fašismus agresivně prezentuje celkovou vizi toho, jaká by společnost měla být, a vnucuje ji shora dolů, monarchie nikoli. Fašismus na papíře zakazuje „nezasloužený příjem“, tedy jakýkoli výnos z investic, monarchie nikoli. Fašismus se zabývá militarismem a „společností jako kasárnami“, monarchie nikoli. Fašismus má vůdce, který se prezentuje jako vykonavatel vůle lidu, monarchie nikoli. Fašismus je o meritokracii nezávislé na sociálním původu, monarchie je o dědičnosti a předcích. Fašismus předpokládá vládu, která kontroluje velkou část ekonomiky, monarchie předpokládá vládu, která utrácí méně než 20 procent HDP.

Monarchie v průběhu dějin vynakládaly na státní správu přibližně 2–5 % národního HDP. To bylo možné díky tomu, že monarchie disponovaly větší autoritou a dokázaly dosáhnout více s menším nasazením. Jak čas plynul a vlády se rozrůstaly a financovaly stále více sociálních dávek, máme dnes před sebou rozbujelé sociálnědemokratické vlády, jako jsou Spojené státy a Německo, kde vládní výdaje činí přibližně 41 %, respektive 37 % HDP. Bhútán, který byl až do roku 2008

absolutní monarchií, vynakládal na státní správu přibližně 30 % svého HDP, ale jedná se o příklad moderní monarchie, která se řídí západním modelem velkého státu. Írán, teokratická republika s nejvyšším vůdcem, vynakládá na státní správu přibližně 21 % svého HDP. Žádný ze současných států nevynakládá na státní správu méně než 14 %, přičemž na posledním místě je Guatemala s 14,7 %.

Účelem monarchie v dnešním kontextu by bylo zmenšit rozměry státní správy a zároveň posílit její autoritu. Zvýšení moci vlády je pravděpodobně jediným způsobem, jak ji zmenšit. Toto je klíčové poznání, které odlišuje libertariány od neoreakcionářů. Namísto utrácení 35–40 % HDP na vládu a hlubokého zadlužování, jak to dělá mnoho západních demokracií, by monarchie mohla začít tím, že by zmenšila vládu na polovinu, zrušila státní zdravotní péči a omezila státní školství. Částečným účelem takové transformace by bylo vrátit větší část společnosti do rukou soukromého sektoru. Namísto pouhého povolení korporatokracie, jak by to udělali libertariáni, by však monarchie, její úředníci a aristokracie zaplnili mocenské vakuum, které by jinak zaplnily velké korporace.

Na rozdíl od monarchického pojetí vlády někteří neoreakcionáři prosazují spíše model technicko-komerčního městského státu, jako je Singapur. Pravděpodobně by jej řídila jedna osoba, podobně jako generální ředitel (podrobnosti nejsou zatím zcela vyjasněny), avšak jednalo by se o generálního ředitele vlády, nikoli společnosti. Kromě toho by vláda fungovala jako společnost s akciemi. Tento návrh, nazývaný „neokameralismus“, je připisován blogerovi Curtisovi Yarvinovi. Je podobný standardnímu libertarianismu, avšak s autoritářštějším nádechem. Může být však obtížné

odhadnout, jak vážně je tento návrh brán, protože jeho hlavní zastánci zřídka zmiňují cokoli souvisejícího s tím, jak by v takovém státě byla vykonávána autorita, hierarchie a moc. Jako další obecný příklad se někdy uvádí soukromá vláda Východoindické společnosti nad Indií, ačkoli zastánci neokameralismu se nezdají být příliš hlasitými zastánci kolonialismu. Východoindická společnost je konkrétním příkladem státu vlastněného akcionáři, což z ní činí užitečný příklad jednoho z mála států, jaké neokameralisté prosazují.

Máme tedy pět hlavních nedemokratických modelů: 1) fašismus, 2) monarchie, 3) neokameralismus, 4) městské státy na mořských platformách, 5) aristokratické republiky. Samozřejmě by bylo teoreticky možné vytvořit vládu sestávající z nějaké kombinace těchto modelů, avšak rozdíly v politických přístupech – stejně jako v základních motivacích a hodnotách – jsou mezi nimi značné. V neokameralistickém nebo libertariánském městském státě je vláda v zásadě řízena jako podnik a vládne hyperkapitalismus. Libertariánští myslitelé, jako je Mises, strávili spoustu času obhajováním společnosti s minimálním státem, který je v podstatě řízen kapitalismem. V ostrém kontrastu s tím monarchisté nemají zájem o stát řízený zcela silami volného trhu. Považují neomezený kapitalismus za destruktivní a upřednostňují alespoň určité kontroly nebo intervence.

Svoboda a monarchie

Na papíře se monarchisté podobají libertariánům v tom smyslu, že oba usilují o menší stát, který by společnosti samotné poskytoval větší volnost v řízení dění. To je odlišuje od fašistů, kteří v zásadě chtějí zemi řízenou státem. Rozdíl mezi monarchisty a libertariány spočívá v tom, že

monarchistům záleží na vytvoření vlády se spolehlivou soukromou strukturou, zatímco libertariánům nikoli. Libertariáni mluví pouze o menším státu. Mnohem méně často diskutují o tom, jaká vládní struktura by měla existovat – jsou příliš zaneprázdněni vymýšlením argumentů, proč by žádná neměla existovat. Někteří libertariáni tvrdí, že společnost bez jakéhokoli státu, kde by pořádek zajišťovaly překrývající se soukromé bezpečnostní síly a právní systémy, by byla životaschopným modelem. To zjevně není pravda.

To, co odlišuje libertariány od téměř všech ostatních, je skutečnost, že všichni ostatní obvykle alespoň v zásadě uznávají nutnost existence vlády obecně. Komunisté, fašisté, sociální demokraté, tradiční konzervativci, neokonzervativci i monarchisté – všichni chtějí vládu. To je jasné. U libertariánů však v tomto bodě panuje značná nejistota. Mnozí z nich zdá se potřebu vlády zcela odmítají. Proto je navzdory všem vynikajícím argumentům, které libertariáni často uvádějí ohledně nutnosti svobodnější společnosti a menší vlády, těžké brát je vážně, pokud jde o poskytnutí uceleného, pozitivního plánu pro vládu, která by mohla zajistit veřejný pořádek, nemluvě o obecné vedoucí struktuře pro celou společnost, což je zásadní role, kterou dnes vláda plní.

Monarchistický plán počítá s minimální vládou, která však má být silná, a to jak z vojenského, tak i z domácího hlediska. Jak je monarchistický světonázor slučitelný s běžným libertarianismem? V některých ohledech je zcela slučitelný – klasický liberální monarcha, který podporuje svobodu, představuje pro libertariána ten nejlepší možný svět. Je překvapivé, že tuto myšlenku nepodporuje více libertariánů, zejména vzhledem k prestiži, kterou Hoppe jako dlouholetý

anarchokapitalistický teoretik má. Libertariáni vždy tvrdí, že vlastnictví je důležité pro efektivitu, proč tedy tak málo libertariánů přijímá Hoppeho extrémně přímočaré argumenty, že vlastnictví vlády je nezbytné pro její efektivitu?

Libertariáni tvrdí, že kdyby jen naše vláda zmizela a její roli převzal soukromý sektor, všechno by bylo v podstatě v pořádku. Monarchisté mají spíše reakcionářský pohled na svět a věří, že odstranění vlády by věci v podstatě do pořádku nepřivedlo. V reakcionářském pohledu na svět, na rozdíl od libertariánského, není volný trh bezvýhradným dobrem. Trhy mohou způsobit strašné věci. Například v Japonsku a Koreji vedly ekonomické tlaky na delší pracovní dobu ke spirále stresu, rozpadu rodin a sebevraždám. To znamená neštěstí, ztrátu úzkých sociálních vazeb a nízkou porodnost. Podobně, když malé město omezí vstup řetězcových obchodů, je to sice proti neomezenému volnému trhu, ale dobré pro diverzifikaci a růst místní ekonomiky.

Reakcionáři věří, že civilizace mají tendenci buď stoupat, nebo upadat. Kapitalismus vnímají jako sílu vytvářející bohatství, kterou je však třeba držet na uzdě. Litují rozpadu tradičních společenských institucí: rodiny, církve a tradiční, předprogresivní vlády. Ve skutečnosti reakcionáři odmítají veškerou vládu, která vznikla od Francouzské revoluce; odtud pochází slovo „reakcionář“. Původně šlo o reakci na Francouzskou revoluci.

Každá vláda poskytuje jakousi faktickou sociální a morální orientaci a společenskou strukturu. Libertariáni to odmítají uznat. Snaží se zcela oddělit politické otázky od sociálních a tvrdí, že vláda nemá co zasahovat do morálky prostřednictvím zákonů, přičemž však přehlížejí, že vláda i tak

vytváří důležitou strukturu a jde příkladem, i když morálku přímo nezakotvuje v zákonech. Reakcionáři uznávají, že morálku nelze skutečně regulovat zákony (zákaz něčeho často vede k tomu, že to lidé chtějí dělat ještě více), ale že sociální a morální vedení je stále součástí odpovědnosti vůdců národa a stabilní soukromá vláda může toto vedení poskytnout. Veřejná vláda to nemůže, protože nestálí politici postrádají autoritu, která je pro skutečné vedení nezbytná. Když prezidenti v demokracii poskytují vedení, zdá se, že se vzdalují stabilním, tradičním společenským institucím a směřují k společenskému chaosu, kde je vše dovoleno. To zahrnuje štědré sociální balíčky, které zbavují nutnosti vydělávat si na živobytí, multikulturalismus až do té míry, že se stává fetišem, nedostatečné prosazování práva proti nelegálnímu přistěhovalectví, nucenou integraci všeho druhu, pozitivní diskriminaci, dusivou a stále eskalující politickou korektnost a myšlenkovou policii a tak dále.

To, kdo stojí v čele vlády, má zásadní vliv na utváření společenského žebříčku celé společnosti. Vláda ovládaná lidmi s dlouhodobou časovou preferencí, kteří usilují o prosazování civilizačních vzorců, institucí a chování, je pro národ mnohem prospěšnější než vláda ovládaná lidmi s krátkodobou časovou preferencí, kteří prosazují socialismus, společenskou nevázanost a rozkol. I hypotetická libertariánská vláda by de facto nabízela morální vedení, které by se téměř nelišilo od liberálního progresivismu: například tolerování narození mimo manželství, jako by to bylo něco normálního, zatímco spousta důkazů ukazuje, jak děti v neúplných rodinách trpí nejrůznějšími sociálními problémy. Manželství snižuje pravděpodobnost, že děti budou žít v chudobě, o 82 %. U

neúplných rodin vedených ženami je podíl dětí pod hranicí chudoby 37,1 %. U manželských rodin s oběma rodiči je to 6,8 %. Když je vláda ovládána progresivisty nebo libertariánsky ovlivněnými typy (republikány), kteří se o kulturní otázky zajímají jen naoko a neposkytují žádné konstruktivní kulturní vedení, pomalý skluz směrem k čím dál více rozpadlým rodinám, mimo jiné kulturní problémy, bude nepochybně pokračovat.

Na symbolice záleží. Záleží na tom, co vůdce říká. Záleží na tom, zda je vůdcem prezident nebo král. Záleží na tom, zda se vůdce obměňuje každé čtyři roky. Záleží na tom, zda je vůdce závislý na tom, aby se podbízel veřejnému hlasování. Všechny tyto věci mění charakteristiky vedení, vlády, všeho, co je nejdůležitější pro nejvyšší úřady v zemi. Pro soukromou vládu je mnohem snazší mít prospěšný sociální a kulturní vliv než pro veřejnou vládu, a to nikoli primárně prostřednictvím přímých dotací, ale tím, že je kulturním lídrem a udává tón zbytku společnosti. Tím, že je vůdce určován hlasováním mas, demokracie podléhá průměrnosti obyčejného člověka. Výsledkem je pak vůdce zvyklý podbízet se nejnižším možným motivům a potřebám obyčejného člověka: chlebu a cirkusům. Zvrátit desetiletí trvající společenský úpadek, jako je nárůst mimomanželských dětí, se nestane, protože zvrátit takové trendy vyžaduje hořké pilulky s dlouhodobými přínosy. Demokratický politik nemá žádnou motivaci je zavádět. Král však motivaci k jejich zavedení má.

Hoppe se hlásí k libertarianismu, nikoli k monarchismu, představuje však spojovací článek mezi těmito dvěma směry. Ve své knize uvádí následující upozornění:

> Navzdory poměrně příznivému obrazu, který je zde o monarchii podán, nejsem monarchista a následující text není obhajobou monarchie. Můj postoj k monarchii je naopak tento: Pokud je nutné mít stát, definovaný jako orgán, který vykonává donucovací územní monopol na konečné rozhodování (jurisdikci) a na výběr daní, pak je z ekonomického i etického hlediska výhodnější zvolit monarchii namísto demokracie. To však ponechává otevřenou otázku, zda je stát nezbytný, tj. zda existuje alternativa k monarchii i demokracii.

Ano, stát je nezbytný. Mimo libertarianismus se o možnosti obejít se bez něj málokdy vůbec diskutuje. Hoppe říká: „Volba mezi monarchií a demokracií je volbou mezi dvěma nedokonalými společenskými řády.“ Říká to proto, že se mu hnusí představa územního monopolu státu, neboť monopoly brání neomezenému fungování volného trhu a otevřené soutěži. Naše perspektiva je zde taková, že monopoly v některých oblastech jsou součástí života a mohou poskytovat stabilitu a strukturu, pokud jsou správně nastaveny pobídky. Země, která má určitý soubor právních pravidel na nejvyšší úrovni, je „monopolem“, ale země s konkurenčními právními systémy není vůbec zemí, je to anarchie. Hoppe uznává, že v západní civilizaci neexistuje pro takovou věc žádný precedens, ale vidí to jako ideál, kterému se monarchie přibližuje více než demokracie.

Pro objasnění politického mostu mezi anarchokapitalisty/libertariány a neoreakcionáři je zásadní pochopit Hoppeho pohled:

> Nad rámec monarchie a demokracie se následující text zabývá „logikou“ přirozeného řádu, v němž jsou všechny

> vzácné zdroje v soukromém vlastnictví, v němž je každý podnik financován dobrovolně platícími zákazníky nebo soukromými dárci a v němž je volný přístup do všech oblastí výroby, včetně soudnictví, policie a obranných služeb. Právě v kontrastu s tímto přirozeným řádem vynikají ekonomické a etické chyby monarchie. Právě na pozadí přirozeného řádu se vyjasňují ještě větší chyby spojené s demokracií a historický přechod od monarchie k demokracii se ukazuje jako úpadek civilizace.

Neoreakční autoři jsou všichni obeznámeni s libertariánským pohledem a mnozí z nich jsou bývalí libertariáni. Panuje tedy všeobecné porozumění argumentům o „přirozeném řádu“ od Hoppeho a argumentům o volném trhu od Misese. Pojmy „přirozený řád“ nebo „organický stát“ někdy používají političtí autoritáři, jako jsou monarchisté, aby oslovili systém, který považují za více v souladu s přirozenými lidskými sklony, konkrétně s hierarchií a patriarchátem. Je zřejmé, že Hoppe uvažuje stejným způsobem, ale formuluje to výlučně jako apel na přechodné formy bližší neomezenému volnému trhu, neboli „čistému kapitalismu“. To staví Hoppeho do pozice prostředníka mezi modernistickými libertariány a tradicionalistickými monarchisty. Hoppe volá po „radikální transformaci od demokracie k přirozenému řádu“:

> A právě vzhledem k tomu, že přirozený řád představuje logickou odpověď na základní problém společenského řádu – tedy na otázku, jak chránit svobodu, majetek a právo na hledání štěstí –, obsahuje následující text také rozsáhlé úvahy o strategických otázkách a problémech, tj. o předpokladech společenské změny a zejména o radikální transformaci z demokracie k přirozenému řádu.

Součástí přirozeného řádu jsou monopolisté. Když dojde ke shromáždění velkého množství kapitálu a odborných znalostí, například v případě soukromé vlády nebo školského systému, vzniká síla, která udržuje stávající stav, protože kapitál není nekonečně zaměnitelný a nelze jej libovolně přerozdělit bez značných nákladů. U základních služeb, jako je vláda, máme štěstí, že existuje monopol. Konkurence mezi soukromými společnostmi, které se pokoušejí poskytovat vládní služby, by byla katastrofou, v podstatě anarchií, a rychle by se vyvinula v oddělené a nepřekrývající se městské státy nebo sjednocení pod jednou silou.

Je zcela na místě, aby se stát staral o své vlastní zájmy. To může znamenat zavedení obchodních cel a autarkii, které chrání národní ekonomiku před konkurencí jiných států. Stát nemá žádnou povinnost chovat se v ekonomických vztazích s ostatními státy „spravedlivě“. Je to jeho volba. Stát má právo zvolit protekcionistickou politiku, aby ochránil své životně důležité zájmy. Hoppe a další anarchokapitalisté to nazývají nemorálním nebo dokonce kriminálním. Je důležité nezaměňovat hodnotu domácích volných trhů s hodnotou mezinárodních volných trhů. Národ se může svobodně rozhodnout pro domácí volné trhy a zároveň uvalit omezení na mezinárodní korporace. Proč by měl národ přispívat svou životní silou mezinárodním korporacím, které přesouvají pracovní místa a zisky do zahraničí? Měl by tak činit pouze do té míry, do jaké to prospívá zemi a jejímu lidu jako celku.

Totéž platí pro imigraci. Země může a měla by být specifickým celkem, který je více spjat s určitými etnickými, sociálními, jazykovými a kulturními skupinami než s jinými. Určitá míra kulturní diskriminace je na místě a realistická.

Například Spojené státy jsou více spojovány s bílými anglosaskými protestanty než s Indy. Stát má tedy právo omezit indickou imigraci nebo je dokonce zcela nevpustit, pokud se mu to zlíbí. Je protichůdné, že tolik libertariánů chválí soukromé vlastnictví, ale nejdůležitější druh vymezovače vlastnictví – hranice – je vnímán jako pouhá překážka toku mezinárodního kapitálu a pracovníků, který je údajně prvořadý. Není tomu tak. Nastavení určitého kulturního tónu a do jisté míry i oslavování natalismu je naprosto přirozenou součástí národnosti. Teprve s moderním odmítáním samotné národní suverenity vidíme, jak lidé zpochybňují omezení imigrace nebo potřebu stanovit převládající kulturní téma. Toto beznárodní uctívání internacionalismu se více podobá globálnímu socialistickému světonázoru než názoru na soukromé vlastnictví. Nick B. Steves, neoreakcionářský spisovatel, uvádí vzorec „Libertarián + konkrétní vazby = reakcionář“. Neoreakcionáři nejsou příznivci abstraktního universalismu; vidí potřebu konkrétních vazeb na určité kulturní formy, bez ohledu na tržní síly. Některé ze základů západní civilizace jsou nekompromisní.

Aristokracie

Klíčovým prvkem přirozeného řádu monarchie je aristokracie. Charakteristické rysy aristokracie a to, co činí některé jedince aristokraty a jiné nikoli (volba krále), je téma, které by si zasloužilo rozsáhlé pojednání, zde však máme prostor jen na pár slov.

Aristokracie má svůj původ ve vlastnictví půdy. Půda je nejstabilnějším zdrojem. Aristokracie měla určité povinnosti a výsady, povinnosti a výsady, o nichž si mnozí dnešní američtí boháči mohou jen matně domýšlet. Jednou z těchto povinností bylo zajistit slušnou kvalitu života lidem, o které pečovali nebo

kteří pracovali na jejich panství. Aristokraté, kteří to nezajistili, museli zaplatit cenu v podobě odchodu lidí z jejich panství nebo jurisdikce a přenesení jejich lidského kapitálu k jiným. To je také důvod, proč je nevolnictví špatný nápad – brání volnému pohybu lidí, který umožňuje konkurenci mezi místními jurisdikcemi a ekonomickými subjekty.

Král je pouze obzvláště mocný šlechtic, povýšený na úroveň panovníka. Jako člen třídy vůdců je spjat s něčím jiným než s univerzitou, kterou absolvoval, což se dnes jeví jako jeden z nejvýznamnějších faktorů spojujících lidi v podnikatelské sféře a ve vládě. Šlechta je společenství, které dokáže vybudovat hlubokou a bohatou kulturu, charakteristickou pro celý národ. Harvard tomu tak není. Mnohé významné univerzity jsou zcela infikovány kosmopolitním internacionalismem, který v absolventech vyvolává jakési pohrdání nativistickými zájmy obyčejných lidí, které považují za zaostalé, a loajalitu pouze k mezinárodnímu peněžnímu systému. Aristokracie je způsob, jak udržovat elitu pod kontrolou, poskytovat jí privilegia, ale také vštěpovat kulturu určitých kulturních, ekonomických a sociálních očekávání.

V přirozeném řádu budou bohatí existovat vždy. Vždy se najdou lidé, kteří budou mít více peněz než vy. Otázkou je, zda chceme, aby byli vychováváni a zapojeni do společenských institucí a struktur, které podporují nedostatek loajality k národu a jeho lidem a nahrazují ji loajalitou k penězům, anebo zda by měli být součástí určitého kulturního prostředí, kde jsou zájmy přesahující peníze prosazovány prostřednictvím společenského tlaku, reputace a studu. „Obchodní etika“ je ubohou náhražkou aristokracie, jejíž členové mají vzájemná očekávání a očekávání vůči národu. Nelze se spoléhat pouze na

fungování domácího a mezinárodního kapitálu, že vytvoří zdravé vůdčí osobnosti pro národní společenství. To vyžaduje sociální instituce založené na tradici, nikoli na penězích.

Moderní monarchie by představovala směsici bohatých lidí se šlechtickým titulem a bez něj. Bohatí lidé s šlechtickým titulem by měli zvláštní zákonná privilegia, která by ti bez titulu neměli, jako například osvobození od daně z nemovitostí. Měli by určité výslovné i nevyslovené povinnosti týkající se řízení svých podniků a majetku. Měli by užší vazby na vládu a královskou rodinu než bohatí lidé bez titulu. Na oplátku by museli určitou část svého majetku ponechat v zemi. Rozmach zahraničních bankovních služeb v posledních několika desetiletích učinil z národní suverenity frašku tím, že umožnil bohatým skrývat své peníze tam, kde nejsou zdaněny. Úlohou monarchy by bylo zastrašovat a nutit tyto lidi, aby investovali své bohatství především v zemi, kde žijí, a ne v zahraničí nebo za mořem.

Formální zakotvení bohatství v podobě aristokracie má za cíl vytvořit stát dlouhodobou časovou preferencí. Pokud se vlastnictví bohatství neustále otáčí jako kolotoč v důsledku obrovských vládních výdajů a dotací, je toho dosažení obtížnější. Ve vyšší třídě také chybí kulturní jednota. Vyšší třída v dnešní Americe bývá kulturně podobná střední nebo dokonce nižší třídě ve svém geografickém okolí: sleduje stejné hloupé televizní pořady, poslouchá stejné zpravodajské stanice a má podobnou kulturní hloubku jako kterýkoli Američan. Toto neustálé míchání tříd je negativním výsledkem nadměrného volného trhu, nikoli pozitivním. K udržení sociální struktury je nutná určitá stabilita a předvídatelnost sociálních tříd a rodin. Jistě, budou existovat lidé, kteří budou přecházet mezi třídami,

ale pěstování dlouhodobých rodin s vyššími kulturními standardy, vzděláním, osobními hodnotami a vládními konexemi je nepostradatelným prvkem zachování národní identity, jednoty a suverenity. To je možné pouze prostřednictvím aristokracie.

Aristokracie je něco, co vzniká přirozeně. Rozpadá se pouze v důsledku umělého vyrovnávání vynuceného vládou, jako jsou dědické daně. Založení aristokracie bude vyžadovat okamžité zrušení dědických daní, vytvoření šlechtických titulů a zavedení osvobození od daně z nemovitostí pro šlechtické rodiny.

Závěry

V této knize jsme se zabývali různými myšlenkami, které od roku 2009 či 2010 zažívají významný návrat. Vysokoškolsky vzdělaní mladí demokratičtí progresivisté a libertariáni narážejí na argumenty, které mění jejich pohled na celý moderní liberálně-demokratický systém. Opakujeme refrén z úvodu knihy: pro nuancovanější pohled na svět se na osvícenství dívejte jako na soubor myšlenek, které lze zpochybňovat a podle potřeby jednotlivě odmítat, nikoli jako na kodex, který musí všichni dodržovat. Soukromá vláda má mnoho předností, které nebyly dostatečně prozkoumány. V našem uvažování existuje mnoho předpokladů, které vycházejí z pochybných trendů pocházejících z Francouzské revoluce.

Je důležité si uvědomit, že ačkoli se zdá, že demokracie je všeobecně respektována, skutečné intelektuální argumenty pro to, v čem je pro zemi výhodnější než soukromá vláda, nejsou ve skutečnosti předkládány. Francouzští revolucionáři sťali králi hlavu a najednou byla demokracie v módě. Bylo to

založeno pouze na tom, že lidé zkoušeli, co jim projde. Nyní, když jsme došli tak daleko a viděli jsme mnoho chaosu, plýtvání a neúspěchů, které demokracie přinášejí, je čas zvážit jinou cestu.

Nacionálněsocialistická kritika demokracie

Úryvek z knihy Hitler's Revolution od Richard Tedor, 2017

Když Evropa ztratila důvěru ve feudálně-monarchistický systém, který vládl po staletí, nabídl liberalismus politickou alternativu. Jeho velkým dědictvím bylo, že si lidé uvědomili svá individuální lidská práva bez ohledu na rod a jejich právo na zastoupení ve vládě. Pro mnohé se demokratický koncept stal synonymem samotné svobody. Hitler získal v Německu v roce 1933 moc ústavní cestou, přesto vedl kampaň za vymýcení demokracie. Nacionální socialisté si individuální svobodu vykládali jinak, způsobem, který byl podle nich pro německé poměry realističtější.

Nacionálněsocialističtí propagandisté veřejně uznávali přínos liberalismu. Dr. Theo Rehm v týdeníku Die SA, který vydávaly hnědé košile, uvedl, že liberalismus sehrál rozhodující roli při vstupu Německa do moderní doby: „Nemělo by být sporu o tom, že liberalismus prokázal velké zásluhy. Díky přijetí liberálního myšlení zažila zejména střední třída, ale i ostatní společenské vrstvy, velký duchovní a hospodářský impuls. Mnoho cenných prvků, které by jinak ležely ladem a nebyly objeveny, bylo uvolněno ku prospěchu všech a uvedeno v život. Nemělo by se také zapomínat, že po osvobozovacích válkách (proti Napoleonovi) stáli nejlepší představitelé německého liberalismu v čele boje za jednotu Německa proti zájmům egocentrických knížecích dynastií.“[97]

Rehm nicméně odsoudil základní premisu liberalismu: „Absolutní svoboda liberalismu nakonec ohrozí výhody společenského života pro lidi ve státě. Snaha upřednostnit

[97] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch,” Die SA. #9, März 29, 1940, s. 11.

jednotlivce před národem je špatná. . . . Aby mohl jednotlivec žít, musí nejprve žít národ sám; to vyžaduje, aby si člověk nemohl dělat, co chce, ale musel se přizpůsobit společným zájmům národa a podle toho přijmout i určitá omezení a oběti“.[98]

Hitler prosazoval organickou formu státu. Podobně jako biologický organismus organizuje vláda společnost tak, aby každá její složka plnila individuální funkci pro společné dobro. Žádná vrstva se nepovyšuje na úkor ostatních. Organismus prosperuje jako celek. Tímto způsobem prospívá i každý jednotlivý člověk nebo třída. Společnost funguje v harmonii, zdravě a pevně sjednocena proti vnějším vlivům či zásahům. Jak je definováno v periodiku Germanisches Leitheft: „Každý jednotlivý prvek v Říši si zachovává svůj nezávislý charakter, nicméně se podřizuje své roli ve společenství.“[99] Hitlerovými slovy z projevu z listopadu 1930: „Správné je to, co slouží celému společenství, a ne jednotlivci. . . . Celek je prvořadý, je podstatný. Jedině skrze něj dostává jednotlivec svůj podíl na životě, a když se jeho podíl vzpírá zákonům celku, pak lidský rozum velí, že zájem celku musí být nadřazen jeho zájmům.“[100]

Organizace osob do kooperativní, funkční společnosti vyžaduje, aby se její členové vzdali určitých osobních ambicí ve prospěch blaha ostatních. Vzájemné ústupky znamenají ochotu spolupracovat. Společných cílů společnosti, jako je obrana, obchod, prosperita, kamarádství a zajištění obživy, lidé dosahují prostřednictvím kompromisů pro dobro všech. Hitler

---

[98] Tamtéž.

[99] „Die deutsche und die westliche Freiheit,” Germanisches Leitheft 8/9 1942, s. 388.

[100] Zitelmann, Rainer, Hitler Selbstverständnis eines Revolutionär, s. 387.

věřil, že národ, který toto nerespektuje, nepřežije. V projevu v dubnu 1937 prohlásil: „Tento stát vznikl a všechny státy vznikají překonáním zájmů čisté osobní vůle a individuálního sobectví. Demokracie bezohledně směřuje k tomu, aby se jedinec stal středem všeho dění. Z dlouhodobého hlediska se nelze vyhnout krizi, kterou takový konflikt vyvolá.“[101]

V Die SA Rehm varoval, že bez kontroly vede volná vláda osobních ambicí ke zneužití: „Jakkoli byl liberalismus kdysi užitečný při prosazování hodnoty individuální iniciativy a vůdčích vlastností, jeho ideály svobody a osobnosti se zvrhly v koncept vyloženě svévolného jednání v osobním životě, ale ještě více v životě hospodářském a obchodním.“[102]

Článek v ideologickém měsíčníku Der Schulungsbrief z května 1937 pojednával o naivní víře liberalismu v „přirozenou dobrotu svobodné osobnosti“. Autor Eberhard Kautter, vysvětloval logiku, jak se to týká obchodního života v demokracii: „Co se týče formování ekonomiky, liberalismus předpokládá, že je třeba ji jednoduše ponechat na jednotlivci činném v obchodě, jak nerušeně sleduje své zájmy, což je nejjistější způsob, jak plně realizovat svůj potenciál a dosáhnout zdravého národního hospodářství.... Liberální sociální princip vychází z očekávání, že osvobození jednotlivce v souladu se svobodnou hrou sil povede k samostatně utvářeným a spravedlivým hospodářským podmínkám a společenskému řádu.“[103]

Německý institut pro vědu o práci dospěl ve své ročence 1940/41 k závěru, že liberální hospodářská politika přináší

[101] Tamtéž, s. 389.
[102] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch,” Die SA.#9, 1940, s. 11.
[103] Kautter, Eberhard, „Das Sozialproblem,” Der Schulungsbrief 5/37, s. 180 181.

„destrukci každé spořádané společnosti“, neboť osoby v obchodě „jsou osvobozeny od veškeré politické a sociální odpovědnosti“.[104] Germanisches Leitheft spatřoval ve volné hře sil bezuzdnou honbu za osobním bohatstvím, která je v rozporu s duchem organizované společnosti: „V konečném důsledku již neexistuje posvátné morální pouto jednotlivce ke společenství a žádné pouto osoby k osobě prostřednictvím pojmů čest nebo osobní důvěra. Neexistuje mezi nimi žádná vzájemná vazba nebo vztah přesahující čistě materiální, sobecké zájmy; to znamená honbu za penězi.“[105]

Novinář Giselher Wirsing uvedl Spojené státy, vzor kapitalistického svobodného podnikání, jako příklad toho, jak liberální ekonomická politika postupně vytváří sociální nerovnováhu s hrubými rozdíly mezi nedostatkem a hojností: „Dokonce ani v samotné Americe už amerikanismus nešíří prosperitu a nezlepšuje životní úroveň širokých mas, ale pouze udržuje životní styl privilegované vyšší třídy.“[106] Německá studie o Spojených státech z období krize, Was will Roosevelt?, dodává následující: „A tak v USA najdeme vedle oslnivých projevů bohatství v extravagantním, parvenuovském luxusu i nepředstavitelnou chudobu a sociální zkaženost. . . . V nejbohatší zemi světa, vychvalovaném ráji demokracie, snášejí desetitisíce amerických rodin tu nejubožejší existenci. Podvýživa mezi miliony dětí a dalších občanů je tak rozšířená, že třetina všech obyvatel Severní Ameriky trpí podvýživou.“[107]

---

[104] Klüver, Max, Vom Klassenkampf zur Volksgemeinschaft, s. 12.
[105] „Der Geist des Westens,” Germanisches Leitheft 8/9, 1942, s. 335.
[106] Wirsing, Giselher, Der masslose Kontinent, s. 435.
[107] Schadewaldt, Hans, Was will Roosevelt? s. 37.

Hitlerův vlastní hlas na toto téma z projevu v červenci 1930 potvrdil jeho tvrzení, že společenství stojí a padá jako jeden celek: „Věřím, že náš národ nemůže nadále existovat jako národ, pokud nebude každá jeho část zdravá. Nedovedu si představit budoucnost našeho národa, když na jedné straně vidím chodit dobře živené občany, zatímco na druhé straně se potulují vyhublí dělníci.“[108] Jeho výklad organicky regulovaného státu a důraz liberální demokracie na svobodu jednotlivce přirozeně vyžadují odlišné vnímání role vlády. V červnovém vydání časopisu Der Schulungsbrief z roku 1937 byla nabídnuta tato analýza: „Protože liberalismus věří v posvátnost a neomezenou rozumovou sílu jednotlivce, popírá právo státu vládnout a jeho povinnost řídit společnost. Pro liberalismus není stát ničím jiným než zosobněním každého nespravedlivého použití síly. Proto se snaží autoritu státu všemožně omezit.“[109] Die SA shrnuje, že „podle liberálního vnímání nemá stát jiný úkol než úkol nočního hlídače, totiž chránit život a majetek jednotlivce.“[110]

Pokud jde o parlamentní systém zastupitelské vlády, stejná publikace jej odsoudila takto: „Požadavek lidu podílet se na vládě byl oprávněný a pochopitelný v nové době, kdy politika už nebyla čistě záležitostí vládnoucích dynastií, ale celého národa. Brzy se ukázal škodlivý vliv a slabost parlamentní formy vlády. . . . Účast lidu existuje pouze na papíře. Ve skutečnosti se do parlamentu pravidelně dostávají kariérní politici prostřednictvím různých stran, které založili. Z této činnosti si udělali neotřelé zaměstnání. Jak se již dávno ukázalo,

---

[108] Klüver, Max, Vom Klassenkampf zur Volksgemeinschaft, s. 25

[109] Ganzer, Karl, ”Der Geist des 19. Jahrhunderts,” Der Schulungsbrief 6/37, s. 225.

[110] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch,” Die SA. #9, s. 11.

nezaměřují se na blaho lidu a státu, ale na své osobní zájmy nebo na určité finanční kruhy stojící za nimi.“[111]

Hitler tvrdil, že absence dostatečné státní kontroly v demokracii umožňuje bohaté třídě manipulovat ekonomikou, tiskem a volenými zástupci ve svůj prospěch. Vzniká stále větší propast mezi chudobou a bohatstvím, která postupně stahuje dělnickou třídu do záhuby. V prosinci 1940 v projevu k berlínským zbrojařům tvrdil, že hlas veřejnosti v demokratických systémech je iluzí: „V těchto zemích ve skutečnosti vládnou peníze. To v konečném důsledku znamená skupinu několika stovek osob, které vlastní obrovské majetky. V důsledku zvláštní konstrukce státu je tato skupina víceméně zcela nezávislá a svobodná. . . . Svobodné podnikání tato skupina chápe jako svobodu nejen hromadit kapitál, ale zejména s ním volně nakládat, to znamená bez státního nebo národního dohledu. Dalo by se tedy předpokládat, že v těchto svobodných a bohatých zemích existuje neslýchaný veřejný blahobyt. . . . Naopak, v těchto zemích jsou třídní rozdíly ty nejhrubší, jaké si lze představit: nepředstavitelná chudoba na jedné straně a stejně nepředstavitelné bohatství na straně druhé. Jsou to země, které vládnou pokladům své země, a jejich dělníci žijí na bídných smetištích . . . . V těchto zemích takzvané demokracie se nikdy nebere ohled na lid. Prvořadá je existence těch několika, kteří v demokracii tahají za nitky, několika stovek největších kapitalistů, kteří ovládají bohatství a burzu. Široké masy je ani v nejmenším nezajímají, s výjimkou voleb.“[112]

---

[111] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch,” Die SA. #6, März 8, 1940, str. 5-6.
[112] Bouhler, Philipp, Der grossdeutsche Freiheitskampf Band II, s. 158-159.

Die SA hovořila o dalším nedostatku parlamentních systémů, který Hitlerovi obzvláště vadil: „V demokracii prakticky neexistuje žádná odpovědnost. Rozhoduje anonymita momentální většiny. Vládní ministři jí podléhají, ale neexistuje možnost pohnat tuto většinu k odpovědnosti. V důsledku toho jsou dveře otevřené politické nedbalosti a neopatrnosti, korupci a špatnému hospodaření. Dějiny demokracií představují většinou dějiny skandálů.“[113] Podle Was will Roosevelt? se „Korupce se rozšířila natolik, že ... žádný americký občan se už nerozčiluje nad případy nestydaté korupce ve státní správě, protože špatné hospodaření je považováno za přirozený jev vlády, který nelze změnit.“[114] Hitler jednou vzpomínal, jak návštěva rakouského parlamentu v jeho mládí odhalila „zjevný nedostatek odpovědnosti u byť jediného člověka“.[115] Germanisches Leitheft píše: „Absence odpovědnosti je nejnápadnějším ukazatelem nedostatku morálky.“[116]

Demokracie selhala, protože byla produktem liberalismu. Zaměření na jednotlivce vedlo k „sebemrskačství a zřeknutí se společenství, k rozvratu zdravého, spořádaného přirozeného života“, jak uvádí německá armádní brožura Wofür kämpfen wir? „Nepřiměřená hodnota přikládaná hmotným statkům z ekonomického hlediska formovala společenské třídy a štěpila společenství. Větší úctě se netěšili ti, kdo měli dobrý charakter, ale bohatí. . . . Práce už nesloužila jako prostředek k povznesení hodnoty společenství, ale čistě k vlastním zájmům. Obchod se vyvinul nezávisle na lidu a státu v entitu, jejímž jediným cílem

[113] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch,” Die SA. #6, 1940, s. 6.
[114] Schadewaldt, Hans, Was will Roosevelt, s. 38.
[115] Zitelmann, Rainer, Hitler Selbstverständnis eines Revolutionär, s. 381.
[116] „Why—Warum?”, Germanisches Leitheft 8/9, 1942, s. 393.

bylo hromadit majetek.“[117] Časopis NS Briefe shrnul: „Svobodu nelze ztotožňovat se svévolí, nedostatkem zábran a egoistickou bezohledností.“[118]

Hitler považoval liberální důraz na společenskou odpovědnost za překážku národní jednoty. Podle NS Briefe „podle nacionálněsocialistické definice je svobodný ten, kdo uznává osobní pouto ke svému národu, osobní omezení diktovaná životními potřebami, které od něj tento národ vyžaduje, a přijímá je.“[119] Hitler vzal v liberálním politickém klimatu vládu do svých rukou. Aby překonal liberální ideál, který byl pro mnohé ztělesněním svobody, zavedl alternativní státní formu. Vytvářel příležitosti k seberozvoji, ale zároveň Němce vychovával k poslušnosti. Tím Hitler nakonec dosáhl parity mezi individuální svobodou a státní autoritou, o níž dlouho uvažovalo německé intelektuální hnutí minulého století.

Autoritativní stát

Nacionální socialisté označovali svou vládu za autoritářský stát. Jednalo se zhruba o kompromis mezi liberálním pojetím, podle něhož má správa sloužit veřejnosti, a doktrínou absolutismu, která přiznávala hlavě státu nejvyšší pravomoc přijímat politická rozhodnutí. Znemožňovala hlas většiny ve vládě, ale rovnoměrně podporovala blaho různých sociálních a ekonomických skupin. Die SA nabídla tuto definici autoritářského státu: „Spočívá v rukou samotného vůdce. Ten sestavuje a řídí svůj kabinet, který přijímá politická rozhodnutí. Zároveň však nese výhradní odpovědnost před národem za své činy. Různorodé zájmy jednotlivých vrstev společnosti uvádí

[117] Wofür kämpfen wir? str. 19-20.
[118] Fell, Robert, „Briefe über Menschenführung,” NS Briefe, Mai 1939, s. 155
[119] Tamtéž.

do souladu a vyvažuje v souladu s obecnými zájmy národa. Toho dosahuje prostřednictvím úsilí zástupců, kteří pracují v rámci svých skupinových profesí, ale nemají žádnou politickou autoritu. Tímto způsobem jsou vyloučeny střety zájmů a třídní boj, stejně jako jednostranné ovládání jakoukoli obchodní nebo politickou zájmovou skupinou.“[120]

V roce 1936 Hitler zdůraznil, že „režim musí být nezávislý na těchto zvláštních zájmech. Musí se stále soustředit na zájmy všech před zájmy jednoho.“[121] V souvislosti s obchodem oznámil, že hodlá „rozbít iluzi, že hospodářství ve státě může vést nespoutaný, nekontrolovatelný a nekontrolovaný vlastní život“.[122] Jako Vůdce neboli vůdce národa si vyhradil právo podniknout jakékoli kroky, které bude považovat za vhodné. Během jednoho válečného projevu řekl vojenskému personálu: „Když uznám nějaký koncept za správný, mám nejen povinnost sdělit to svým spoluobčanům, ale navíc i povinnost odstranit opačné interpretace.“[123]

Za nacionálního socialismu měla hlava státu nejvyšší moc. Bylo to s tím, že při řízení veřejných záležitostí nebude docházet k žádnému zvýhodňování a že „spolu s nejvznešenější neomezenou pravomocí nese vůdce i konečnou, nejtěžší odpovědnost“, jak se uvádí v NS Briefe.[124] Rehm v Die SA nabídl toto vysvětlení: „Tento systém se liší od diktatury tím, že jmenovaný vůdce přijímá odpovědnost před lidem a je podporován důvěrou národa. Lid si vládne sám prostřednictvím

[120] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch,” Die SA. #6, 1940, s. 4.
[121] Zitelmann, Rainer, Hitler Selbstverständnis eines Revolutionär, s. 388.
[122] Klüver, Max, Vom Klassenkampf zur Volksgemeinschaft, s. 103.
[123] Zitelmann, Rainer, Hitler Selbstverständnis eines Revolutionär, str. 397-398.
[124] Fell, Robert, „Briefe über Menschenführung,” NS Briefe, Mai 1939, s. 152.

vůdce, kterého si zvolil. Jeho jednání zajišťuje, že vedení státu je v souladu s celkovými zájmy národa a jeho názory. Podstatou tohoto systému je překonání stranických rozdílů, vytvoření skutečného národního společenství a nepřekonatelná velikost vůdcovství jako předpoklad. Vůdce autoritářského státu zosobňuje zásadu Fridricha Velikého: ‚Jsem prvním služebníkem státu.'„[125]

Dr. Joseph Goebbels, který měl v Hitlerově kabinetu na starosti propagandu, postavil v září 1933 v projevu k zahraničním novinářům v Ženevě demokracii do kontrastu s autoritářským státem: „Lid a vláda v Německu jsou jedno. Vůle lidu je vůlí vlády a naopak. Moderní státní forma v Německu je rafinovaným typem demokracie, která se řídí autoritářskými principy prostřednictvím mandátu lidu. Neexistuje možnost, že by prostřednictvím parlamentních výkyvů mohla být vůle lidu nějakým způsobem smetena ze stolu nebo znehodnocena. . . . Princip demokracie je zcela nepochopen, pokud z něj někdo vyvozuje, že si národy chtějí vládnout samy. Nemohou a ani nechtějí. Jejich jediným přáním je, aby režim vládl dobře. Považují se za šťastné, když s vědomím, že jejich vláda pracuje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí pro blaho a prosperitu lidí, které má na starosti.“[126]

Autoritativní forma státu vyžadovala, aby odpovědné funkce zastávaly pouze osoby s přirozenými vůdčími schopnostmi. O důležitosti vyhledávání takových osobností hovořil Hitler v projevu v Berlíně v únoru 1933: „Chceme zajistit možnost rozvoje německého ducha, obnovit hodnotu osobnosti jako věčné priority, to znamená podporovat tvůrčího

[125] Rehm, Theo, „Politisches Wörterbuch," Die SA. #6, 1940, s. 4.
[126] Goebbels, Joseph, Signale der neuen Zeit, str. 236, 240.

génia jednotlivce. Tímto způsobem chceme zpřetrhat vazby s jakýmkoli zdáním lhostejné demokracie. Chceme ji nahradit nadčasovým vědomím, že vše velké může vzejít pouze ze síly individuální osobnosti a že vše, co je určeno k trvání, musí být opět svěřeno schopnostem individuální osobnosti.“[127]

Nacionální socialismus převzal liberální praxi vytváření příležitostí k postupu pro osoby ve společnosti. Zpochybňoval však právo a schopnost obyvatelstva vybírat si vůdce. Demokracie umožňuje voličům vybrat si své zástupce. Jako pojistka proti tyranům upřednostňuje parlamentní systém umírněnost. Údajně se příčí asertivním osobám zvyklým na samostatnou iniciativu. Hitler tvrdil, že tato praxe „maří svobodu jednání a tvůrčí možnosti osobnosti a spoutává jakýkoli vůdčí talent“.[128] Později napsal, že demokracie „zaplavuje celý politický život nejméně důstojnými prvky naší doby. Stejnou měrou, jakou se skutečný vůdce distancuje od politické činnosti, která z větší části nespočívá v tvůrčích výkonech a pracovitosti, nýbrž v handrkování a v kurýrování se o přízeň většiny, bude taková činnost vyhovovat malomyslným a přitahovat je k politice.“ Proto budou o funkce usilovat „nesmělí budižkničemové a žvanilové“, zejména ti, kteří se bojí rozhodování a odpovědnosti[129]: „Demokracie v pravém slova smyslu je smrtelným nepřítelem všeho talentu.“[130]

Když Goebbels na berlínské rozhlasové výstavě v roce 1933 oznámil, že Hitlerova revoluce „svrhla z trůnu nespoutaný individualismus“, neznamenalo to omezení svobody osobního

[127] Domarus, Max, Hitler Reden und Proklamationen, s. 206.
[128] Zitelmann, Rainer, Hitler Selbstverständnis eines Revolutionär, s. 379.
[129] Tamtéž, s. 381.
[130] Picker, Henry, Hitlers Tischgespräche im Führerhauptquartier, s. 489.

rozvoje.[131] Hitler objasnil postoj své strany v lednovém projevu v roce 1941: „Nejprve jsme se stali obětí jednoho extrému, liberálního, individualistického, který nejenže povyšuje jednotlivce na ústřední bod úvah, ale dovoluje tomuto hledisku určovat veškeré naše jednání. Na opačné straně stál před naším lidem půvab teorie humanity jako univerzálního pojmu, jemuž je jedinec morálně povinen sloužit. A mezi těmito dvěma extrémy se nachází náš ideál; národ, v němž spatřujeme duchovní a fyzické společenství, které Prozřetelnost stvořila, a proto chtěla, abychom byli jeho součástí. Jen díky němu můžeme řídit svou existenci. . . . Představuje triumf nad individualismem, ale ne v tom smyslu, že by byly potlačeny individuální schopnosti nebo ochromena iniciativa jednotlivce; pouze v tom smyslu, že společné zájmy stojí nad individuální svobodou a veškerou individuální iniciativou.“[132]

Nacionálněsocialistická vláda pověřila německé školy přípravou budoucích vůdčích osobností země. Der Schulungsbrief to definoval takto: „Vzdělání dostává dvojí úkol: formovat silné osobnosti a zavazovat je ke společenskému myšlení. Primárním cílem ideologické výuky je formování pevného, společensky orientovaného názoru. Budování asertivních osobností vyžaduje soustavný soutěžní výkon, výběr těch nejschopnějších a stanovení měřítek úspěchu podle otázek charakteru, vůle a schopností. Pouze úspěch ospravedlňuje postup.“[133] Příležitosti k seberozvoji v autoritářském státě odpovídaly nacionálněsocialistickému

[131] Goebbels, Joseph, Signale der neuen Zeit, s. 202.
[132] Bouhler, Philipp, Der Grossdeutsche Freiheitskampf Band II, s. 206.
[133] Kautter, Eberhard, „Das Sozialproblem,” Der Schulungsbrief 5/37, s. 188.

pojetí svobody jednotlivce: „Být svobodný neznamená dělat to, co chceš, ale stát se tím, čím máš být.“[134]

[134] Fell, Robert, „Briefe über Menschenführung,” NS Briefe, Mai 1939, s. 155.

Parlamentarismus

Úryvek z knihy Mein Kampf od Adolf Hitler (Thomas Dalton edition), 2018

Mezi institucemi, které nejzřetelněji vykazovaly neklamné známky úpadku i pro slaboduchého filištína, byla ta, která měla být ze všech státních institucí nejpevnější - mám na mysli parlament neboli říšský sněm, jak se nazýval v Rakousku.

Vzorem pro tento orgán byl zřejmě ten, který existoval v Anglii, zemi klasické „demokracie“. Celá tato blahodárná organizace byla beze změny přenesena do Vídně.

Byla zavedena rakouská obdoba britského dvoukomorového systému: Poslanecká sněmovna a Sněmovna lordů. Samotné „sněmovny“, považované za budovy, byly poněkud odlišné. Když Barry[135] stavěl své paláce na břehu Temže, mohl se inspirovat historií britského impéria. V této historii našel dostatek materiálu k vyplnění a výzdobě 1 200 výklenků, konzol a sloupů své velkolepé stavby. Sněmovna lordů a Dolní sněmovna se staly chrámy zasvěcenými slávě národa.

Tehdy nastaly pro Vídeň první potíže. Když dánský architekt Hansen[136] dokončil poslední štít mramorového paláce, obrátil se k antickému klasickému světu pro náměty, kterými by vyplnil svůj dekorativní plán. Tento teatrální svatostánek „západní demokracie“ byl vyzdoben sochami a portréty řeckých a římských státníků a filosofů. Jako by v symbolické ironii se koně kvadrigy na vrcholu obou domů rozjíždějí do

[135] Charles Barry (1795-1860) v polovině 19. století navrhl a přestavěl budovu parlamentu.
[136] Theophil Hansen (1813-1891).

všech čtyř stran. Nemůže být lepšího symbolu pro druh činnosti, která se odehrává ve zdech právě této budovy.

Národnostní menšiny byly proti jakémukoli oslavování rakouských dějin ve výzdobě této budovy; trvaly na tom, že by je to uráželo. Podobně tomu bylo i v Německu, kde byla Wallotova budova Říšského sněmu věnována Němcům až za hřmění děl ve světové válce - a to ještě jen nápisem.

Nebylo mi ještě ani dvacet, když jsem poprvé vstoupil do paláce na Franzensringu, abych se díval a poslouchal v Poslanecké sněmovně. Tento první zážitek ve mně vzbudil hluboký pocit odporu.

Parlament jsem vždycky nenáviděl, ale ne jako instituci samu o sobě. Naopak, jako člověk, který ctil ideály politické svobody, jsem si jinou formu vlády ani nedokázal představit. Ve světle svého postoje k Habsburskému domu bych pak považoval za zločin proti svobodě a rozumu, kdybych uvažoval o jakékoliv diktatuře jako o možné formě vlády.

K britskému parlamentu jsem choval jistý obdiv, což přispělo k utváření mého názoru. Tento pocit vznikl téměř nevědomky, z velké části při četbě novin, když jsem byl mladý. Tento obdiv jsem nedokázal okamžitě odhodit. Důstojný způsob, jakým britská Dolní sněmovna plnila svou funkci, na mě velmi zapůsobil, a to především díky oslavným výrazům, které používal rakouský tisk. Mohla by snad existovat nějaká ušlechtilejší forma vlády než samospráva občanů?

Tyto úvahy však byly základem mého nepřátelství vůči rakouskému parlamentu. Způsob, jakým zde byl prezentován, mi připadal nehodný jeho velkého vzoru. Můj postoj ovlivnily i následující myšlenky: Osud Němců v rakouském státě závisel

na jejich postavení v Říšské radě. Před zavedením všeobecného a tajného volebního práva měli Němci v říšské radě většinu - i když ne příliš podstatnou. To vyvolávalo obavy, protože sociálnědemokratická frakce německé většiny byla v národnostních otázkách nespolehlivá. V otázkách, které se Němců kriticky týkaly, zaujímali sociální demokraté vždy protiněmecké postoje, protože se obávali ztráty podpory ostatních národnostních skupin. Ještě před všeobecným volebním právem nebylo možné sociálnědemokratickou stranu považovat za německou stranu. Všeobecné volební právo ukončilo i čistě početní převahu německého živlu. Cesta k dalšímu odgermanizování státu byla nyní volná.

Můj nacionalistický pud sebezáchovy mi znemožňoval přijmout systém, v němž německý živel nebyl ve skutečnosti zastoupen jako takový, ale byl vždy zrazen sociálnědemokratickou frakcí. Všechny tyto a mnohé další vady však nebylo možné přičítat parlamentnímu systému jako takovému, ale spíše rakouskému státu jako takovému. Stále jsem věřil, že pokud by se podařilo obnovit německou většinu v zastupitelském sboru, nebyla by žádná příležitost proti takovému systému vystupovat, dokud by starý rakouský stát existoval.

Takový byl můj obecný postoj v době, kdy jsem poprvé vstoupil do těchto posvátných a sporných sálů. Pro mě byly posvátné už jen kvůli zářivé kráse té majestátní budovy. Řecký zázrak na německé půdě.

Brzy mě však rozzuřila odporná podívaná, která se mi naskytla!

Několik stovek zástupců tam projednávalo problém velkého hospodářského významu a každý z nich měl právo říci svůj názor.

Tento zážitek z jediného dne mi stačil k tomu, abych o něm přemýšlel ještě několik týdnů poté.

Intelektuální úroveň debaty byla poměrně nízká. Někdy se debatéři vůbec nevyjadřovali srozumitelně. Několik přítomných neumělo německy, ale pouze své slovanské nářečí nebo dialekty. Tak jsem měl možnost slyšet na vlastní uši to, co jsem předtím znal jen z četby novin. Neklidná masa lidí, všichni gestikulovali a křičeli jeden na druhého, ubohý stařík třásl zvonkem a horečně se snažil přivolat sněmovnu k pořádku přátelskými výzvami, napomínáním a vážnými varováními.[137]

Musel jsem se smát.

O několik týdnů později jsem ho navštívil podruhé. Byl to úplně jiný obrázek - téměř k nepoznání. Sál byl téměř prázdný. V ostatních místnostech dole se spalo. Jen několik zástupců bylo na svých místech a zívalo si do tváře. Jeden z nich „mluvil“. V křesle seděl zástupce řečníka. Rozhlížel se kolem sebe se zjevnou nudou.

Pak jsem se nad celou věcí začal vážně zamýšlet. Chodil jsem do parlamentu, kdykoli jsem měl volný čas, a tiše, ale pozorně jsem tu podívanou sledoval. Poslouchal jsem rozpravy, pokud jim bylo rozumět. A studoval jsem více či méně

[137] Zajímavé je, že podobný postřeh vyslovil Mark Twain jen o deset let dříve. V eseji „Stirring times in Austria“ (1898) se vysmívá chaotickému a žalostnému stavu rakouského parlamentu. Pozoruhodně si všímá toho, jak všechny strany shledaly, že za jejich problémy mohou Židé: *„Ve všech případech se musel Žid smažit, ať už byl na kterékoli straně“* (s. 540). Pro naši diskusi je důležitý i navazující esej „Concerning the Jews“ (1899).

inteligentní rysy zvolených zástupců různých národností, které tvořily tento pestrý stát. Postupně jsem si vytvořil vlastní představu o tom, co jsem viděl.

Rok takového klidného pozorování stačil k tomu, aby se mé dřívější přesvědčení o povaze této instituce změnilo nebo zcela vyvrátilo. Nebyl jsem již pouze proti zvrácené podobě, kterou na sebe princip parlamentního zastoupení v Rakousku vzal; ne. Bylo pro mě nemožné přijmout tento systém jako takový. Až do té doby jsem se domníval, že katastrofální nedostatky rakouského parlamentu byly způsobeny nedostatkem německé většiny. Nyní jsem však poznal, že samotná podstata a forma této instituce je špatná.

V mé mysli vyvstala řada otázek.

Podrobněji jsem studoval demokratický princip vlády většiny. A neméně pečlivě jsem zkoumal intelektuální a morální hodnotu pánů, kteří byli jako vyvolení zástupci národa pověřeni úkolem zajistit fungování této instituce.

Poznal jsem tak jak instituci samotnou, tak i ty, kteří v ní působí.

A tak jsem si vytvořil jasný a živý obraz typického příkladu toho nejdůstojnějšího fenoménu naší doby: poslance. Obraz, který jsem si o něm tehdy vytvořil, se mi hluboce vryl do paměti a jeho základní charakter jsem nikdy nezměnil.

Tyto předmětné lekce ze skutečného života mě opět zachránily před tím, abych se pevně zapletl do teorie, která se na první pohled zdá být pro mnoho lidí tak lákavá - ačkoli sama tato teorie je příznakem lidské dekadence.

Západní demokracie, jak se dnes praktikuje, je předchůdcem marxismu. Ten druhý by byl ve skutečnosti nemyslitelný bez toho prvního. Demokracie je živnou půdou, v níž mohou růst a šířit se bacily marxistického světového škůdce. Zavedením parlamentarismu vytvořila demokracie „ohavnost špíny a ohně“[138] - její tvůrčí oheň však, jak se zdá, vyhasl.

Jsem velmi vděčný osudu, že jsem si tohoto problému všiml ještě ve Vídni; kdybych byl v té době v Německu, mohl jsem snadno najít jen povrchní řešení. Kdybych byl v Berlíně, když jsem poprvé zjistil, jak nelogickou institucí „parlament“ je, mohl jsem snadno zajít do druhého extrému. Mohl jsem se domnívat - jako mnozí a ne bez zjevně dobrého důvodu -, že spásu národa a říše lze zajistit pouze opětovným posílením císařské moci. Ti, kdo věřili, nerozuměli tendencím své doby a byli slepí k aspiracím národa.

V Rakousku to bylo nemožné.

Zde nebylo tak snadné spadnout z jedné chyby do druhé. Jestliže byl parlament k ničemu, Habsburkové byli horší - nebo alespoň ne lepší. Problém se nevyřešil odmítnutím parlamentního systému. Okamžitě vyvstala otázka: Co tedy? Odmítnutí a zrušení vídeňského parlamentu by mělo za následek ponechání veškeré moci v rukou Habsburků. Zejména pro mě byla tato myšlenka nemyslitelná.

Protože tento problém byl obzvláště obtížný, pokud jde o Rakousko, byl jsem nucen, ještě poměrně mladý, proniknout do

[138] Odkaz na Goethova Fausta (část 1, řádek 5356).

podstatných věcí celé otázky důkladněji, než bych to jinak udělal.

Aspekt situace, který mě nejvíce podněcoval k přemýšlení, byl zjevný nedostatek jakékoli individuální odpovědnosti.

Parlament podniká kroky, které mohou mít ty nejničivější důsledky, a přesto za ně nikdo nenese odpovědnost. Nikdo nemůže být volán k odpovědnosti. Můžeme vládu označit za odpovědnou, když tváří v tvář katastrofě prostě odstoupí? Nebo když se změní koalice, či dokonce když se rozpustí parlament?

Může být kolísavá většina lidí vůbec za něco skutečně odpovědná?

Není myšlenka odpovědnosti vázána na jednotlivého člověka?

Je vůbec možné, aby se vedoucí představitelé parlamentu zodpovídali za nějaké kroky, které vzešly z přání masy zástupců a byly provedeny pod jejich vedením?

Opravdu spočívá činnost skutečného státníka namísto rozvíjení konstruktivních myšlenek a plánů v umění přimět celou smečku tvrdohlavců, aby pochopili jeho projekty? Opravdu je jeho úkolem prosit a žadonit, aby mu udělili svůj velkorysý souhlas?

Je skutečně nezbytnou vlastností státníka, aby měl přesvědčovací talent odpovídající jeho schopnosti vymýšlet velká politická opatření a uskutečňovat je v praxi?

Je skutečně důkazem neschopnosti státníka, pokud se mu nepodaří získat většinu hlasů ve shromáždění, které bylo svoláno jako náhodný výsledek volebního systému?

Stalo se někdy, že by takové shromáždění důstojně zhodnotilo velkou politickou koncepci dříve, než se tato koncepce ukázala jako úspěšná?

Není v tomto světě tvůrčí čin génia vždy protestem proti setrvačnosti masy? A co má státník dělat, když se mu nepodaří přemluvit parlamentní dav k souhlasu?

Měl by si ho koupit?

Nebo by se měl v konfrontaci s tvrdohlavou hloupostí svých spoluobčanů zdržet prosazování životně důležitých věcí? Měl by odstoupit, nebo zůstat u moci?

Neocitá se v takovém případě charakterní člověk tváří v tvář neřešitelnému rozporu mezi vědomostmi a morální integritou - nebo lépe řečeno svým smyslem pro poctivost?

Kde vést hranici mezi veřejnou povinností a osobní ctí?

Neměl by se každý skutečný vůdce zříci myšlenky, že se degraduje na úroveň politického gaunera?

A na druhou stranu, nemá každý gauner chuť „hrát si na politika“, když vidí, že konečná odpovědnost nikdy nebude spočívat na něm osobně, ale spíše na anonymním, nezodpovědném davu?

Nevede náš parlamentní princip vlády většiny nutně ke zničení myšlenky vůdcovství?

Věří snad někdo upřímně, že lidský pokrok vzniká v mozku většiny, a nikoli v mozku jednotlivé osobnosti?

Nebo lze předpokládat, že se budoucí lidská civilizace může obejít bez této podmínky své existence?

Nebo spíše, nezdá se vám to dnes nepostradatelnější než kdy jindy?

Parlamentní princip vlády většiny odmítá autoritu jednotlivce a na její místo staví početní kvótu anonymních hlav. Tím popírá aristokratický princip, který je základním přírodním zákonem - i když je třeba přiznat, že tento princip se v dekadenci našich horních deseti tisíc neodráží.[139]

Ničivý vliv této parlamentní instituce nemusí čtenář, který čte židovský tisk, snadno rozpoznat, pokud se nenaučil samostatně myslet a sám zkoumat fakta. Tato instituce je především zodpovědná za houfný příliv průměrných lidí na pole politiky. Člověk obdařený skutečnými vůdčími vlastnostmi bude tváří v tvář takovému jevu v pokušení zdržet se účasti v politice; za těchto okolností situace nevyžaduje člověka, který má schopnost konstruktivního státnického jednání, ale spíše člověka, který je schopen vyjednávat o přízeň většiny. Tato situace oslovuje malicherné mysli a podle toho je také přitahuje.

Čím užší je duch a znalosti našich koželuhů, tím přesněji mohou posoudit svou situaci. Tím spíše budou chválit systém, který nevyžaduje tvůrčího génia, ba ani prvotřídní talent, ale spíše obratnost zdatného městského úředníka. Tento druh drobné vychytralosti si totiž cení více než politického génia Perikla.[140] Taková průměrnost si nikdy nedělá starosti s odpovědností. Náš parlamentář od počátku ví, že ať už budou výsledky jeho „státnického umění“ jakékoliv, jeho konec je již

[139] Jinými slovy, z „1 %“.
[140] Perikles (asi 495 - 429 př. n. l.) byl jedním z velkých athénských státníků.

vepsán ve hvězdách; jednoho dne bude muset vyklidit a uvolnit místo jinému stejně velkému duchu.

Je známkou naší dekadentní doby, že počet významných státníků roste s tím, jak ubývá kalibru jednotlivých osobností. Tento kalibr se bude nevyhnutelně zmenšovat s tím, jak budou jednotliví politici stále více závislí na parlamentních většinách. Člověk se skutečnými politickými schopnostmi odmítne být poskokem idiotských neumětelů a velkohubých žvanilů. A ti zase jako představitelé většiny - a tedy hlouposti - nic tak nenávidí jako vyšší um.

Pro takové shromáždění mudrlantů je vždy útěchou, když je vede člověk, jehož intelektuální úroveň je na stejné úrovni jako jejich vlastní. Každý z nich tak může mít příležitost občas zazářit v diskusi; a především každý z nich cítí, že i on může vystoupat na vrchol. Když je dnes šéfem Petr, proč ne zítra Pavel?

Tento vynález demokracie velmi úzce souvisí se zvláštním jevem, který se v poslední době stal skutečnou ostudou - totiž se zbabělostí velké části našich takzvaných politických vůdců. Kdykoli je třeba učinit důležité rozhodnutí, mají vždy to štěstí, že se mohou schovat za takzvanou většinu!

Když pozorujeme jednoho z těchto politických manipulátorů, všimneme si, jak prosí většinu o souhlas s jakýmkoli svým krokem. Potřebuje mít komplice, aby mohl přesunout odpovědnost na jiná bedra, kdykoli se mu to hodí. To je hlavní důvod, proč se tento druh politické činnosti hnusí charakterním a odvážným lidem. Zároveň přitahuje podřadné typy; neboť člověk, který není ochoten přijmout odpovědnost za své činy, ale vždy se snaží skrýt, je zbabělý darebák. Kdykoli

pochází vůdce národa z této nízké třídy politiků, brzy se dostaví zlé následky. Nikdo pak nebude mít odvahu učinit rozhodný krok. Raději se podvolí urážkám a pomluvám, než aby povstali a zaujali stanovisko. A tak nezůstane nikdo, kdo by byl ochoten riskovat své postavení a kariéru, bude-li to nutné, na podporu rozhodné politické linie.

Vždy je třeba mít na paměti jednu pravdu: většina nikdy nemůže nahradit daného člověka. Většina představuje nejen nevědomost, ale také zbabělost. A stejně jako se sto tupců nevyrovná jednomu moudrému člověku, tak ani sto zbabělců není schopno žádného hrdinského činu.

Čím lehčí bude břemeno odpovědnosti každého jednotlivého vůdce, tím větší bude počet těch, kteří navzdory své žalostné průměrnosti přijdou dát své nesmrtelné síly do služeb národa. Jsou tak nedočkaví, že se jim těžko čeká, až na ně přijde řada. Stojí v dlouhé frontě, bolestně a smutně počítají počet těch, kdo jsou před nimi, a počítají hodiny, než na ně přijde řada. Sledují každou personální změnu a jsou vděční za každý skandál, který ztenčí řady před nimi.

A pokud se někdo drží na své stoličce příliš dlouho, považují to téměř za porušení svaté smlouvy o solidaritě. Začínají být pomstychtiví a nedají pokoj, dokud toho nerozvážného člověka konečně nevyženou a nedonutí ho předat své útulné lůžko zpět veřejnosti. Potom už bude mít jen malou šanci dostat další příležitost. Obvykle se ty bytosti, které byly donuceny vzdát se svého postu, snaží znovu zařadit, pokud je nevyženou protesty ostatních.

Výsledkem toho všeho je, že v takovém státě má střídání náhlých změn ve veřejných funkcích obecně velmi znepokojivý

účinek, který může snadno vést ke katastrofě. Obětí těchto parlamentních poměrů se může stát nejen neznalý a neschopný člověk; skutečný vůdce může být postižen stejně jako ostatní, ne-li více, kdykoli osud postaví schopného člověka do vedoucí pozice. Pokud se poznají vynikající kvality takového vůdce, povede to k jednotné frontě proti němu - zvláště pokud by tento vůdce, ačkoli nepochází z jejich řad, měl ve zvyku se s touto vznešenou společností stýkat. Chtějí mít za společnost pouze své typy a rychle zaujmou nepřátelský postoj vůči každému, kdo by se mohl ukázat jako nadřazený. Jejich instinkt, který je v jiných ohledech tak slepý, je v tomto ohledu velmi ostrý.

Nevyhnutelným důsledkem je, že intelektuální úroveň vládnoucí třídy neustále klesá. Lze snadno předvídat, jak moc národ a stát takovým stavem nutně utrpí - za předpokladu, že člověk nepatří k téže třídě „vůdců“.

Parlamentní režim ve starém Rakousku byl nejčistší formou této instituce.

Ačkoli rakouského ministerského předsedu jmenoval císař a král, tento jmenovací akt pouze prakticky realizoval vůli parlamentu. Přetahování a vyjednávání, které se odehrávalo v souvislosti s každou ministerskou funkcí, vykazovalo všechny typické znaky západní demokracie. Výsledky, které následovaly, odpovídaly použitým zásadám. Intervaly mezi výměnou jedné osoby za druhou se postupně zkracovaly a nakonec vyústily ve skutečnou honičku. S každou změnou se kvalita dotyčného „státníka“ zhoršovala, až nakonec zůstal jen drobný typ politického gaunera. U takových lidí se kvality státníka měřily a oceňovaly podle toho, jak obratně skládali jednu koalici za druhou, jinými slovy podle jejich obratnosti při manipulaci s těmi nejmenšími politickými transakcemi, což je

jediný druh praktické činnosti, který se hodí pro vlohy těchto představitelů.

V této oblasti byla Vídeň školou, která nabízela nejpůsobivější příklady.

Dalším rysem, který mě zaujal ještě více, byl kontrast mezi nadáním a znalostmi těchto zástupců občanů na jedné straně a povahou úkolů, kterým museli čelit, na straně druhé. Ať už chtěně či nechtěně, člověk se nemohl ubránit vážnému zamyšlení nad úzkým intelektuálním rozhledem těchto vybraných zástupců různých národností. A člověk se nemohl vyhnout ani úvahám o metodách, jimiž byly tyto ušlechtilé postavy našeho veřejného života poprvé objeveny.

Stálo za to důkladně prostudovat způsob, jakým se skutečné nadání těchto pánů věnovalo službě své zemi - jinými slovy, důkladně analyzovat technický proces jejich činnosti.

Čím více jsem pronikal do intimní struktury parlamentního života a čím více jsem v duchu nemilosrdné objektivity studoval osoby a principy tohoto systému, tím více se stával žalostnějším. Vskutku je povinné být přísně objektivní při studiu instituce, jejíž sponzoři hovoří o „objektivitě“ jako o jediném spravedlivém základu zkoumání a posuzování. Pokud člověk studoval tyto pány a zákonitosti jejich špinavé existence, výsledky byly překvapivé.

Objektivně vzato, žádný jiný princip se neukázal být tak nedomyšlený jako parlamentarismus.

Zde můžeme pominout způsoby, podle nichž probíhá volba zástupců, stejně jako způsoby, které je uvádějí do funkce a udělují jim nové tituly. Je zcela zřejmé, že přání veřejnosti je způsobem, jakým volby probíhají, uspokojeno jen v malé míře.

Každý, kdo správně odhadne politickou inteligenci mas, snadno zjistí, že nestačí k tomu, aby si samostatně vytvořily obecný politický názor nebo vybraly muže, kteří by mohli být kompetentní k realizaci jejich představ.

Ať už definujeme pojem „veřejné mínění“ jakkoli, jen velmi malá část z něj má původ v osobní zkušenosti nebo individuálním vhledu. Větší část je výsledkem způsobu, jakým jsou lidem předkládány veřejné záležitosti, a to prostřednictvím ohromně působivého a vytrvalého systému „informací“.

V teologické oblasti dřímají v duši náboženské touhy a vyznání denominační víry je z velké části výsledkem vzdělání. Stejně tak politické názory mas jsou konečným výsledkem vlivů systematicky působících na lidskou duši a inteligenci, a to ve světle metody, která je uplatňována s neuvěřitelnou důkladností a vytrvalostí.

Zdaleka nejúčinnějším odvětvím politické výchovy, které nejlépe vyjadřuje slovo „propaganda“, je tisk. Tisk je hlavním prostředkem používaným v procesu politické osvěty. Představuje jakousi školu pro dospělé. Tato vzdělávací činnost však není v rukou státu, ale ve spárech sil, které jsou velmi podřadného charakteru.

Ještě jako mladý muž ve Vídni jsem měl skvělou příležitost poznat muže, kteří tento stroj na masové vzdělávání vlastnili, i ty, kteří jej zásobovali myšlenkami. Zpočátku jsem byl docela překvapen, když jsem si uvědomil, jak málo času potřebuje tato velká zlá moc ve státě k tomu, aby vyvolala ve veřejnosti určitou víru. Přitom byla skutečná vůle a přesvědčení veřejnosti často zcela zkreslena. Tisku stačilo jen několik dní, aby z nějaké směšně banální záležitosti udělal problém

celonárodního významu - zatímco životně důležité problémy byly zcela ignorovány nebo skryty před zraky veřejnosti.

Tisku se podařilo dosáhnout kouzelného umění vyrábět jména z ničeho během několika týdnů. Vytvořili dojem, že s těmito jmény jsou spojeny velké naděje mas. A tak se tato jména stala populárnějšími, než v co by kdy mohl doufat kterýkoli člověk se skutečnými schopnostmi. To vše se dělo navzdory tomu, že tato jména byla naprosto neznámá, a to ještě měsíc předtím, než je tisk veřejně vychválil.

Zároveň se starší osobnosti politiky a jiných oblastí života rychle vytrácely z paměti veřejnosti a zapomínalo se na ně, jako by byly mrtvé - ačkoli byly stále čilé a zdravé. Nebo byly tak odporně zneužívány, že se zdálo, že jejich jména budou brzy stát jako trvalé symboly ničemnosti. Abychom pochopili, jak skutečně zhoubný vliv může mít tisk, musíme studovat tuto nechvalně známou židovskou metodu, při níž jsou čestní a slušní lidé špiněni v nejnižší formě nadávek a pomluv ze stovek stran současně - jakoby mávnutím kouzelného proutku.

Tito duchovní lupiči se chytí všeho, co by mohlo posloužit jejich zlým cílům.

Strkají nos do nejintimnějších rodinných záležitostí a nedají pokoj, dokud nevyčmuchají nějakou malichernost, kterou by mohli využít ke zničení pověsti oběti. Ale i když v soukromém nebo veřejném životě oběti nic neobjevili, pokračovali v nadávkách na její adresu v domnění, že některé z jejich obvinění obstojí, i když bylo tisíckrát vyvráceno. Ve většině případů bylo nakonec pro oběť nemožné pokračovat v obhajobě, protože žalobce spolupracoval s tolika komplici, že se jeho pomluvy donekonečna opakovaly.

Tito pomlouvači by však nikdy nepřiznali, že jednají z pohnutek, které jsou pro běžného člověka uvěřitelné nebo pochopitelné. Chraň Bůh! Darebák, který takto zlotřile pomlouval své současníky, by se jako chobotnice zahalil závojem seriózności a chytrými frázemi o své „novinářské povinnosti“ a podobnými nesmysly. Když se tito škůdci sešli ve velkém počtu na schůzích a kongresech, trousili spoustu slizkých řečí o zvláštním druhu „cti“ - totiž o profesní cti novináře. Pak si shromáždění příslušníci tohoto druhu navzájem projevovali úctu.

Tato sebranka fabrikuje více než dvě třetiny takzvaného veřejného mínění, z jehož pěny nakonec vznikne parlamentní Afrodité.[141]

Bylo by zapotřebí několika svazků, kdybychom chtěli podat adekvátní výklad všech jejích dutých bludů. Pomineme-li však detaily a podíváme-li se na samotný produkt za provozu, myslím, že to samo o sobě postačí k tomu, aby se i tomu nejnevinnějšímu a nejnaivnějšímu člověku otevřely oči a aby objektivním pohledem rozpoznal absurditu této instituce.

Tato lidská úchylka je stejně škodlivá jako absurdní. Abychom si to uvědomili, je nejlepší a nejjednodušší metodou porovnat demokratický parlamentarismus se skutečnou německou demokracií.

Pozoruhodným rysem parlamentní formy demokracie je skutečnost, že do parlamentu je volen určitý počet osob, řekněme 500 - v dnešní době včetně žen -, které jsou pověřeny pravomocí o všem s konečnou platností rozhodovat. V praxi

[141] Jméno „Afrodité“ znamená doslova „vynořující se z pěny“. V řecké mytologii Afrodité vznikla z mořské pěny.

jsou vládnoucím orgánem pouze oni; neboť ačkoli mohou jmenovat kabinet, který navenek zdánlivě řídí státní záležitosti, tento kabinet nemá žádnou vlastní reálnou existenci. Ve skutečnosti tato takzvaná vláda nemůže proti vůli shromáždění nic podniknout. Nikdy nemůže být z ničeho volána k odpovědnosti, protože právo rozhodovat nemá kabinet, ale parlamentní většina. Kabinet vždy funguje pouze jako vykonavatel vůle většiny. Jeho politické schopnosti lze posuzovat pouze podle toho, nakolik se mu podaří přizpůsobit se vůli většiny nebo přesvědčit většinu, aby souhlasila s jeho návrhy.

To však znamená, že musí sestoupit z úrovně skutečné vládnoucí moci na úroveň žebráka, který musí prosit o souhlas většiny. Hlavním úkolem kabinetu je totiž zajistit si přízeň většiny, která je v té době u moci, nebo v opačném případě vytvořit novou většinu, která mu bude příznivěji nakloněna. Pokud se mu to podaří, může ještě nějakou dobu „vládnout“. Pokud se jí nepodaří získat nebo vytvořit většinu, musí odstoupit. Na tom, zda její politika jako taková byla správná, nebo špatná, vůbec nezáleží.

Pro všechny praktické účely je odpovědnost zrušena.

Důsledky takového stavu lze snadno pochopit z následujících jednoduchých úvah:

Těch 500 poslanců, kteří byli zvoleni občany, pochází z různých odlišných životních povolání; vykazují velmi rozdílnou míru politických schopností, což má za následek, že celkový obraz je nesourodý a žalostný. Jistě nikdo nevěří, že tito zvolení zástupci země jsou vyvolení duchové nebo prvotřídní intelektuálové! Nikdo snad není tak pošetilý, aby

předstíral, že z lístků vhozených do volební urny voliči, kteří jsou jen průměrně inteligentní, mohou vzejít stovky skutečných státníků.

Absurdní představu, že ze všeobecného volebního práva se rodí geniální muži, nelze příliš důrazně odmítnout. Především lze za požehnané označit ty časy, kdy se mezi lidmi objeví jeden skutečný státník. Takových státníků se neobjevují stovky nebo více. Za druhé, široké masy instinktivně projevují určitou antipatii vůči každému vynikajícímu géniovi. Je větší šance, že velbloud projde uchem jehly, než že skutečně velký muž bude „objeven“ prostřednictvím voleb.

V průběhu světových dějin byly výjimečné události většinou způsobeny hybnou silou jednotlivé osobnosti.

Ale o nejdůležitějších problémech národa zde rozhoduje 500 osob s podprůměrnými intelektuálními kvalitami. Sestavují vlády, které se zase učí získávat souhlas slavného shromáždění pro každý legislativní krok - což znamená, že politika, která má být prováděna, je vlastně politikou pěti set lidí.

A právě tak to obvykle vypadá.

Pomiňme však intelektuální kvality těchto představitelů a ptejme se, jaká je povaha úkolu, který je před ně postaven. Uvážíme-li, že problémy, které je třeba řešit, jsou proměnlivé a různorodé, můžeme si velmi dobře uvědomit, jak neefektivní musí být systém vládnutí, který svěřuje právo rozhodovat masovému shromáždění, v němž jen málokdo disponuje potřebnými znalostmi a zkušenostmi, aby mohl dané záležitosti řádně řešit. Nejdůležitější ekonomická opatření jsou předkládána tribunálu, v němž ekonomii vystudovalo maximálně 10 procent lidí. To znamená, že konečná pravomoc

je svěřena do rukou lidí, kteří naprosto postrádají jakékoli přípravné vzdělání, jež by je činilo kompetentními k rozhodování o daných otázkách.

Totéž platí pro všechny ostatní problémy. O každém opatření vždy rozhoduje většina neznalých a nekompetentních lidí. Složení této instituce se nemění, zatímco problémy, které je třeba řešit, pocházejí z nejrůznějších oblastí veřejného života. Inteligentní rozhodování by bylo možné pouze tehdy, kdyby různí poslanci měli pravomoc zabývat se různými otázkami. Je vyloučeno si myslet, že stejní lidé jsou způsobilí rozhodovat o otázkách dopravy stejně jako například o otázkách zahraniční politiky - ledaže by každý z nich byl univerzálním géniem. Ale sotva se za století objeví více než jeden skutečný génius.

Sotva se tu setkáváme se skutečnými mysliteli, ale pouze s diletanty, kteří jsou stejně úzkoprsí jako domýšliví a arogantní - intelektuálními prostitutkami nejhoršího druhu. Proto tito ctihodní pánové projevují tak udivující lehkomyslnost při debatách o věcech, které by si i od velkých mozků vyžádaly tu nejpečlivější úvahu. O opatřeních, která mají zásadní význam pro budoucí existenci státu, se diskutuje v atmosféře, která se hodí spíše ke karetnímu stolu. Ten by byl pro tyto pány skutečně mnohem vhodnějším zaměstnáním než rozhodování o osudech rasy.

Bylo by ovšem nespravedlivé předpokládat, že každý člen takového parlamentu je od přírody obdařen tak malým smyslem pro odpovědnost.

V žádném případě.

Ale tento systém tím, že nutí jednotlivce vynášet soudy v otázkách, k nimž není kompetentní, postupně oslabuje jeho

morální charakter. Nikdo nebude mít odvahu říci: „Pánové, obávám se, že nevíme nic o tom, o čem mluvíme. Já například nemám v této věci vůbec žádnou kompetenci.“

(Ostatně kdyby takové prohlášení zaznělo, na věci by to příliš nezměnilo; taková otevřená upřímnost by nebyla pochopena. Osoba, která by takové prohlášení učinila, by byla považována za ctižádostivého osla, který by si neměl dovolit kazit hru). Kdo zná lidskou povahu, ví, že nikdo nemá rád, když je mezi svými společníky považován za hlupáka; a v určitých kruzích je upřímnost brána jako měřítko hlouposti.

I člověku, který byl původně čestný, se tak po svém zvolení do parlamentu může nakonec stát, že bude nucen přistoupit na jednání, které je samo o sobě nízké a které se rovná zradě veřejné důvěry. To ničí každý skutečný smysl pro čest, který by se občas mohl ve svědomí toho či onoho člověka objevit. Nakonec se jinak bezúhonnému poslanci podaří přesvědčit sám sebe, že není zdaleka tím nejhorším z party a že tím, že bude hrát, může zabránit něčemu horšímu.

Zde lze vznést námitku. Lze říci, že jednotlivý poslanec samozřejmě nemusí mít znalosti o tom, co je třeba pro řešení té či oné otázky. Ale v takovém případě strana zřizuje zvláštní komise odborníků, kteří mají více než potřebné znalosti pro řešení předložených otázek.

Na první pohled se tento argument zdá být rozumný. Pak ale vyvstává další otázka: totiž proč se volí 500 osob, když jen několik z nich má moudrost, která je potřebná k řešení důležitějších problémů?

Ano, to je ten červ v jablku.

Cílem našeho moderního demokratického parlamentního systému není shromáždit sbor inteligentních a dobře informovaných lidí. Cílem je spíše shromáždit skupinu neosobností, které jsou svými názory závislé na ostatních a které se dají vést tím snáze, čím omezenější je jejich duševní rozhled. Jedině tak lze uskutečnit politiku strany - podle jejího dnešního špatného významu.

Jen tak je možné, aby tahoun drátů, který vykonává skutečnou kontrolu, zůstal v utajení, takže on osobně nemůže být nikdy pohnán k odpovědnosti. Za takových okolností nelze žádné z přijatých rozhodnutí, ať už je jakkoli katastrofální, svalit na darebáka, který je skutečně vinen. Veškerá odpovědnost se přesouvá na bedra strany jako celku.

V praxi tak nezbývá žádná skutečná odpovědnost. Vyplývá pouze z osobní povinnosti, a nikoli z povinností, které spočívají na parlamentním shromáždění prázdných žvanilů.

Parlamentní instituce přitahuje lháře a krtky, lidi, kteří se vyhýbají dennímu světlu. Žádný poctivý člověk, který je ochoten přijmout osobní odpovědnost za své činy, nebude do takové instituce přitahován.

To je důvod, proč se tato značka demokracie stala nástrojem v rukou té rasy, která se kvůli svým vnitřním cílům musí vyhýbat otevřenému světlu - jak to vždy dělala a bude dělat. Jen Žid může chválit instituci, která je stejně zkažená a falešná jako on sám.

Vezměme si naproti tomu skutečně německou demokracii. Zde je vůdce svobodně zvolen a je povinen přijmout plnou odpovědnost za všechny své činy i opomenutí. Problémy se nepředkládají většinovému hlasování, ale rozhoduje se o nich

individuálně. Jako záruku odpovědnosti za tato rozhodnutí dává do zástavy svůj světský majetek, a dokonce i svůj život.

Zde může zaznít námitka, že za takových podmínek by bylo velmi obtížné najít člověka, který by byl ochoten se věnovat tak riskantnímu úkolu. Na to existuje jediná odpověď: Díky Bohu, že naše německá demokracie zabrání tomu, aby se náhodný kariérista, který může být intelektuálně bezcenný a morální slaboch, dostal k moci lstivým způsobem. Strach z převzetí tak dalekosáhlé odpovědnosti v německé demokracii odradí ignoranty a neschopné lidi.

Pokud se však stane, že se takový člověk vplíží dovnitř, bude docela snadné ho nemilosrdně identifikovat a vyzvat - asi takto: „Zmiz, ty darebáku! Nešpiň tyto schody svýma nohama; jsou to schody Panteonu dějin a nejsou určeny pro hledače statusu, nýbrž pro muže ušlechtilého charakteru!“

Takové názory jsem si utvořil po dvou letech, kdy jsem navštěvoval zasedání vídeňského parlamentu.

Pak už jsem se tam nikdy nevrátil.

Principy parlamentarismu

Úryvek z knihy Die geistesgeschichtliche Lage des heutigen Parlamentarismus od Carl Schmitt, 1923

V boji mezi lidovým zastoupením a monarchií se vláda, na niž mělo lidové zastoupení rozhodující vliv, nazývala parlamentní vládou, tedy se tento pojem používal pro určitý typ výkonné moci. Tím se změnil význam pojmu „parlamentarismus“. „Parlamentní vláda“ předpokládá existenci parlamentu, a požadovat takovou vládu znamená vycházet z parlamentu jako již existující instituce s cílem rozšířit její pravomoci, v terminologii konstitucionalismu: že legislativa má ovlivňovat exekutivu. Základní myšlenka parlamentního principu nemůže v podstatě spočívat na této účasti parlamentů na vládě a od diskuse o tomto postulátu parlamentní vlády nelze pro otázku, která nás zde zajímá, příliš očekávat. Zde jde o poslední duchovní základ samotného parlamentarismu, nikoli o rozšíření moci parlamentu. Proč byl parlament po mnoho generací skutečně ultimum sapientiae a na čem spočívá víra, kterou celé století v tuto instituci vkládalo? Požadavek, aby parlament kontroloval vládu a měl vliv na jmenování ministrů, kteří jsou mu odpovědní, tuto víru předpokládá.

Nejstarší ospravedlnění existence parlamentu, opakované po všechna staletí, spočívá v úvaze o vnější „praktické proveditelnosti“: ve skutečnosti by měl rozhodovat lid ve svém skutečném celku, jak tomu bylo původně, když se ještě všichni členové obce mohli shromáždit pod vesnickou lípou; ale z praktických důvodů je dnes nemožné, aby se všichni sešli ve stejnou dobu na jednom místě; stejně tak je nemožné se všech

ptát na každou maličkost; proto se rozumně pomáhá zvoleným výborem důvěryhodných osob, a to je právě parlament. Tak vzniká známá stupnice: parlament je výborem lidu, vláda výborem parlamentu. Tím se myšlenka parlamentarismu jeví jako něco podstatně demokratického. Ale navzdory veškeré souběžnosti a všem souvislostem s demokratickými idejemi tomu tak není, stejně jako se to nepromítá do praktických hledisek účelnosti. Pokud z praktických a technických důvodů rozhodují namísto lidu jeho zástupci, může jménem téhož lidu rozhodovat i jediný zástupce, a tato argumentace by, aniž by přestala být demokratická, ospravedlnila antiparlamentní césarismus. Z toho vyplývá, že nemůže být specifická pro myšlenku parlamentarismu a že to, že parlament je výborem lidu, kolegiem důvěrníků, není podstatné. Je v tom dokonce rozpor, že parlament, jako první výbor, má být po dobu volebního období nezávislý na lidu a nelze jej libovolně odvolat, zatímco parlamentní vláda, druhý výbor, zůstává v každém okamžiku závislá na důvěře prvního výboru a proto může být kdykoli odvolána.

Podstata parlamentu spočívá, jak trefně pojmenoval Rudolf Smend, v „dynamicko-dialektickém“ procesu, tj. v procesu střetu protikladů a názorů, z něhož jako výsledek vyplývá správná státní vůle. Podstatou parlamentu je tedy veřejné projednávání argumentů a protiargumentů, veřejná debata a veřejná diskuse, parlamentní jednání, přičemž zatím není třeba myslet na demokracii. Absolutně typický způsob uvažování najdeme u absolutně typického představitele parlamentarismu, u Guizota. Vycházejíc z práva (jako

protikladu k moci) uvádí jako podstatné znaky systému zaručujícího vládu práva: 1. že „pouvoirs“ jsou vždy nuceni diskutovat a tím společně hledat pravdu; 2. že veřejnost celého státního života staví „pouvoirs“ pod kontrolu občanů; 3. že svoboda tisku vede občany k tomu, aby sami hledali pravdu a sdělovali ji „pouvoir“. Parlament je tedy místem, kde se shromažďují částice rozumu, rozptýlené mezi lidmi a nerovnoměrně rozdělené, a kde se proměňují ve veřejnou vládu. To se jeví jako typicky racionalistická představa. Bylo by však neúplné a nepřesné definovat moderní parlament jako instituci vzniklou z racionalistického ducha. Jeho konečné ospravedlnění a jeho epochální evidentnost spočívají v tom, že tento racionalismus není absolutní a bezprostřední, nýbrž v určitém smyslu relativní. Proti té Guizotově větě namítl Mohl: kde je nějaká jistota, že právě v parlamentu jsou nositelé úlomků rozumu? Odpověď spočívá v myšlenkách volné soutěže a předem dané harmonie, které se však v instituci parlamentu, stejně jako v politice obecně, často objevují v téměř nerozeznatelných převlecích.

Je nutné nahlížet na liberalismus jako na důsledný, komplexní a metafyzický systém. Obvykle se diskutuje pouze o ekonomickém závěru, že ze svobodné hospodářské soutěže soukromých jednotlivců, ze svobody smluv, svobody obchodu a svobody podnikání vyplývá sama od sebe sociální harmonie zájmů a co největší bohatství. To vše je však pouze jedním z případů uplatnění obecného liberálního principu. Je to v podstatě totéž, jako když z volného boje názorů vzniká pravda, stejně jako harmonie, která sama od sebe vyplývá ze soutěže.

Zde také leží duchovní jádro tohoto myšlení vůbec, jeho specifický vztah k pravdě, která se stává pouhou funkcí věčné soutěže názorů. Vůči pravdě to znamená vzdát se definitivního výsledku. Německému myšlení byla tato věčná diskuse přístupnější v romantické představě věčného rozhovoru, a zde lze mimochodem poznamenat, že celá ideově-historická nejasnost obvyklých názorů na německý politický romantismus, který je označován za konzervativní a antiliberální, se již v této souvislosti prozrazuje. Svoboda slova, svoboda tisku, svoboda shromažďování, svoboda diskuse nejsou tedy jen užitečné a účelné věci, ale skutečné životní otázky liberalismu. Guizot ve svém výčtu tří charakteristických rysů parlamentarismu zmínil jako třetí, vedle diskuse a veřejnosti, zejména svobodu tisku. Je zřejmé, že svoboda tisku je pouze prostředkem k diskusi a veřejnosti, tedy ve skutečnosti není samostatným prvkem. Pro oba ostatní charakteristické rysy je však charakteristickým prostředkem, a proto je oprávněné, že ji Guizot zvlášť zdůrazňuje.

Teprve když bude správně rozpoznáno ústřední postavení diskuse v liberálním systému, získají dva politické požadavky, které jsou pro liberální racionalismus charakteristické, svůj správný význam a budou povzneseny z nejasné atmosféry sloganů a politicko-taktických úvah o účelnosti k vědecké jasnosti: postulát veřejnosti politického života a požadavek na oddělení mocí, přesněji řečeno nauka o vyvažování protichůdných sil, z něhož se má správné jako rovnováha vyvodit samo od sebe. Vzhledem k rozhodujícímu významu, který má v liberálním myšlení veřejnost, zejména vláda

veřejného mínění, se zdá, jako by liberalismus a demokracie byly v tomto ohledu totožné. V nauce o oddělení mocí tomu zjevně tak není. Naopak, Hasbach ji využil k vytvoření nejostřejšího protikladu mezi liberalismem a demokracií. Trojí rozdělení moci, obsahové odlišení zákonodárné a výkonné moci, odmítnutí myšlenky, že by se veškerá státní moc mohla soustředit v jediném bodě – to vše ve skutečnosti představuje protiklad k demokratické představě o identitě. Tyto dva postuláty tedy nejsou bez dalšího totožné. Z velkého množství nejrůznějších myšlenek, které se s oběma požadavky spojují, je třeba zde zdůraznit pouze to, co je nezbytné k rozpoznání duchovního jádra moderního parlamentarismu.

Víra ve veřejné mínění má své kořeny v představě, která v rozsáhlé literatuře o veřejném mínění, včetně velkého díla Tönniese, většinou není dostatečně zdůrazňována: nejde ani tak o veřejné mínění jako o veřejnost tohoto mínění. To je zřejmé, když si uvědomíme historický protiklad, z něhož tento požadavek vzešel, a sice teorii státních tajemství, „Arcana rei publicae“, která převládala v četných spisech 16. a 17. století. Tato teorie s rozsáhlou praxí začíná literaturou o státním rozumu, ratio Status, jejíž je vlastně jádrem; její literárně-historický počátek má u Machiavelliho a vrchol u Paola Sarpia. Jako příklad systematického a metodického zpracování, kterého se jí dostalo od německých učenců, lze uvést knihu Arnolda Clapmariuse.

Celkově jde o učení, které stát a politiku považuje pouze za techniku prosazování a rozšiřování moci. Proti tomuto „machiavellismu“ vznikla rozsáhlá antimachiavellistická

literatura, která se – pod vlivem Bartolomějské noci (1572) – bouří proti nemorálnosti takových maxim.

Ideálu moci jako politické technice jsou nyní protikladem pojmy práva a spravedlnosti. Takto argumentují zejména monarchomachičtí autoři proti knížecímu absolutismu.

Z hlediska dějin myšlení je tato kontroverze zpočátku pouze příkladem starého boje mezi mocí a právem: machiavellistická technika moci je potírána morálním a právním étosem. Tato charakteristika však není úplná, protože se postupně vyvíjejí specifické protipožadavky: právě ty dva postuláty veřejnosti a rovnováhy moci. Ta se snaží zrušit koncentraci moci obsaženou v absolutismu prostřednictvím systému rozdělení moci; postulát veřejnosti má svého specifického protivníka v představě, že ke každé politice patří arcana, politicko-technická tajemství, která jsou ve skutečnosti pro absolutismus stejně nezbytná jako obchodní a provozní tajemství pro hospodářský život založený na soukromém vlastnictví a konkurenci.

Kabinetní politika, kterou provádí hrstka lidí za zavřenými dveřmi, se nyní jeví jako něco ze své podstaty zlého, a veřejnost v politickém životě tudíž jako něco správného a dobrého už jen díky své veřejnosti. Veřejnost získává absolutní hodnotu, ačkoli je zpočátku pouze praktickým prostředkem proti byrokratico-odborně-technické tajné politice absolutismu. Odstranění tajné politiky a tajné diplomacie se stává všelékem proti každé politické nemoci a korupci; veřejnost se stává absolutně účinným kontrolním orgánem. Tento absolutní charakter jí však dává až osvícenství 18. století. Světlo veřejnosti je světlem

osvícenství, osvobozením od pověr, fanatismu a panovačných intrik. V každém systému osvíceného despotismu hraje veřejné mínění roli absolutního korektivu. Moc despoty smí být tím větší, čím více se šíří osvícenství; neboť osvícené veřejné mínění samo o sobě znemožňuje jakékoli zneužití. To je pro všechny osvícence samozřejmé. Le Mercier de la Rivière to systematicky rozvedl; Condorcet se pokusil vyvodit z toho praktické závěry s tak nadšenou vírou ve svobodu slova a tisku, že to může člověka dojmout, když si na to vzpomene s ohledem na zkušenosti posledních generací: tam, kde vládne svoboda tisku, je zneužití moci nemyslitelné; jediný svobodný deník by byl schopen svrhnout i toho nejmocnějšího tyrana; knihtisk je základem svobody, l'art createur de la liberté. I Kant zde byl výrazem politické víry své doby, víry v pokrok veřejného mínění a schopnost veřejnosti nevyhnutelně se osvítit, pokud má jen svobodu se osvítit. V Anglii je to fanatik liberální rozumnosti, J. Bentham, kdo (poté, co byla argumentace v Anglii dosud v podstatě prakticko-účelová) prohlašuje význam svobody tisku z pozice liberálního systému: svoboda veřejné diskuse, zejména svoboda tisku, je nejúčinnější ochranou proti politické svévolnosti, „Controlling power“, skutečný „Check to arbitrary power“ atd. V dalším průběhu vývoje se i zde opět projevuje rozpor s demokracií. J. S. Mill se zoufalým znepokojením vnímal možnost rozporu mezi demokracií a svobodou, tedy zničení menšiny. Pouhá myšlenka, že by byť jen jediný člověk mohl být zbaven možnosti vyjádřit svůj názor, uvádí pozitivistu do nevysvětlitelného neklidu, protože si říká, že právě tento jediný člověk by se možná nejvíce přiblížil pravdě.

Veřejnost názoru, chráněná svobodou slova, svobodou tisku, svobodou shromažďování a parlamentní imunitou, znamená v liberálním systému svobodu názoru v celém tom dalekosáhlém významu, jaký má slovo svoboda v tomto systému. Tam, kde se veřejnost může stát nátlakem, jako je tomu při výkonu volebního práva jednotlivcem, v bodě přechodu od soukromého k veřejnému, se proto objevuje opačný požadavek tajného hlasování. Svoboda názoru je svobodou soukromých osob; je nezbytná pro soutěž názorů, v níž zvítězí ten nejlepší názor.

V moderním parlamentarismu se tato víra ve veřejné mínění spojuje s druhou, spíše organizační představou: rozdělením či vyvážením různých státních činností a orgánů. I zde působí představa určité konkurence, z níž jako výsledek vzejde to správné. Skutečnost, že v rámci oddělení mocí parlament přebírá roli zákonodárné moci, ale je na ni omezen, relativizuje samotný racionalismus, který je základem myšlenky vyváženosti, a odlišuje tento systém, jak bude hned ukázáno, od absolutního racionalismu osvícenství. O obecném významu představy o rovnováze není třeba se dále rozepisovat. Z obrazů, které se v dějinách politického a ústavněprávního myšlení typicky opakují a jejichž systematické zkoumání ještě ani nezačalo (jako příklad uvedu pouze: stát jako stroj, stát jako organismus, král jako vrchol klenby, jako vlajka nebo jako „duše“ lodi), je pro moderní dobu nejdůležitější právě tento. Od 16. století vládnou ve všech oblastech lidského duchovního života nejrůznější druhy rovnováhy (W. Wilson na to zřejmě jako první poukázal ve svých projevech o svobodě): obchodní

bilance v národním hospodářství, evropská rovnováha v zahraniční politice, kosmická rovnováha přitažlivosti a odpudivosti, rovnováha vášní u Malebranche a Shaftesburyho, až po potravní rovnováhu J. J. Mosera. Pro teorii státu lze centrální význam této univerzální představy bez dalšího odvodit z několika jmen: Harrington, Locke, Bolingbroke, Montesquieu, Mably, de Lolme, Federalista a francouzské Národní shromáždění z roku 1789. Uvedeme-li moderní příklady: Maurice Hauriou ve svém díle „Principes de droit public“ využívá představu rovnováhy pro každý problém státního a správního života a velký úspěch R. Redsloba s definicí parlamentní vlády (1918) dokazuje, jak silný vliv může mít i dnes.

Vztáhneme-li tuto obecnou představu na instituci parlamentu, nabývá zvláštního obsahu. To je třeba zdůraznit, protože tato představa převládá i u Rousseaua, avšak nikoli s tímto konkrétním uplatněním na parlament. Zde, v parlamentu, se totiž odehrává vyvažování, které předpokládá umírněný racionalismus těchto představ o rovnováze. Pod sugestivním vlivem tradice kompendií, která zjednodušuje Montesquieuovu nauku o oddělení mocí, si lidé zvykli vždy vidět pouze to, že parlament je jako součást státních funkcí postaven proti jiným částem (výkonné a soudní moci). Parlament však nemá být pouze článkem rovnováhy, ale právě proto, že je zákonodárnou mocí, má být sám o sobě vyvážený. To vychází z myšlení, které všude vytváří rozmanitost, aby v systému zprostředkování nahradilo absolutní jednotu rovnováhou vyplývající z imanentní dynamiky. Teprve tím, že je samotná legislativa opět

vyvážena a zprostředkována v dvoukomorovém systému nebo prostřednictvím federalistických institucí; ale i uvnitř jedné komory je v důsledku zvláštního racionalismu uvedeno do chodu vyvažování názorů a stanovisek. Opozice je nedílnou součástí podstaty parlamentu i každé komory a ve skutečnosti existuje jakási metafyzika dvoustranného systému. Obvykle se k odůvodnění teorie oddělení moci uvádí poměrně banální věta, za kterou se většinou cituje Locke: bylo by nebezpečné, kdyby orgán, který vydává zákony, je také sám vykonával; to by bylo příliš velkým pokušením pro lidskou touhu po moci; proto nesmí ani panovník jako hlava výkonné moci, ani parlament jako zákonodárný orgán sjednotit v sobě veškerou státní moc. První teorie o rozdělení a vyvážení mocí však vzešly ze zkušeností, které byly získány s koncentrací moci během Dlouhého parlamentu v roce 1640. Jakmile se však objeví obecné státoteoretické zdůvodnění, vzniká, alespoň na kontinentu, ústavní teorie s ústavním pojetím zákona. Z něj je třeba chápat instituci parlamentu jako podstatně legislativní státní orgán. Pouze tento pojem zákona odůvodňuje dnes málo chápanou, ale od poloviny 18. století západoevropské myšlení absolutně ovládající větu, že ústava je totožná s oddělením moci. V článku 16 Deklarace práv člověka a občana z roku 1789 nalezl své nejslavnější prohlášení: „Každá společnost, v níž není zaručena ochrana práv ani stanoveno oddělení mocí, nemá ústavu.“ To, že oddělení mocí je totožné s ústavou a tvoří její podstatu, se jeví i v německém státně-filozofickém myšlení od Kanta po Hegela jako samozřejmost.

Diktatura proto ani pro takový způsob uvažování není protikladem demokracie, nýbrž v podstatě zrušením oddělení mocí, tj. zrušením ústavy, tj. zrušením rozlišení mezi legislativou a exekutivou.

Parlamentární pojetí zákona je patrné již u monarchomachů. V Bezaově díle „Droit des Magistrats“ se píše: „on doit juger non par exemples mais par loix“. „Vindiciae“ Juniuse Bruta se staví proti „pestifera doctrina“ Machiavelliho nejen s patosem spravedlnosti, ale také s určitým druhem racionalismu; chtějí postupovat „Geometrarum more“ a proti konkrétní osobě Rex staví nadosobní Regnum a univerzální Ratio, které podle aristotelovsko-scholastické tradice tvoří podstatu zákona. Král musí poslouchat zákon, jako tělo poslouchá duši. Obecná rozhodující platnost zákona vyplývá z toho, že zákon (na rozdíl od vůle nebo rozkazu konkrétní osoby) je pouze Ratio a nemá žádnou cupiditas, žádnou turbatio, zatímco konkrétní člověk je „variis affectibus perturbatur“. V mnoha modifikacích, ale vždy s podstatným znakem „univerzálna“, se tento pojem zákona stává základem ústavního myšlení. Grotius jej zachovává ve scholastické formě univerzálního, jako protikladu k singularia. Celá doktrína právního státu spočívá v protikladu mezi obecným, předem stanoveným, pro všechny závazným zákonem, který platí bez výjimky a v zásadě navždy, a osobním příkazem vydávaným případ od případu s ohledem na konkrétní okolnosti. Otto Mayer hovořil ve svém slavném výkladu o „neporušitelnosti“ zákona. Tato představa o zákoně vychází z racionalistického rozlišení mezi (nyní již ne univerzálním, ale) obecným a

jedinečným, a zastánci myšlenky právního státu bez dalšího vidí v obecném jako takovém vyšší hodnotu. U Locka je to zvláště zřejmé ve formě srovnání zákona a pověření, které stojí v centru jeho úvah, a tento klasik filozofie právního státu je zde pouze příkladem stoleté obecné kontroverze ohledně otázky, zda je suverénem neosobní zákon, nebo král osobně. Také „vláda Spojených států (amerických) byla se zvláštním důrazem označována jako vláda zákonů na rozdíl od vlády lidí." Dnešní běžná definice suverenity, která vychází z Bodina, vznikla z poznání, že s ohledem na konkrétní situaci je vždy znovu nutné činit výjimky z obecně platného zákona a suverénem je ten, kdo o výjimce rozhoduje.

Ústavní a absolutistické myšlení mají tedy svůj zkoušecí kámen v pojmu zákona, ale samozřejmě ne v tom, co se v Německu od Labanda nazývá zákonem ve formálním smyslu a podle čehož se vše, co vzniká za účasti lidového zastoupení, nazývá zákonem, nýbrž ve větě určené podle logických znaků. Rozhodujícím rozlišením vždy zůstává, zda je zákon obecnou, racionální větou, nebo opatřením, konkrétním jednotlivým nařízením, rozkazem.

Pokud se právě nařízení vzniklé za účasti lidového zastoupení nazývá zákonem, má to svůj smysl, protože lidové zastoupení, tj. parlament, přijímá svá rozhodnutí cestou parlamentního jednání, zvažováním argumentů a protiargumentů, a jeho rozhodnutí mají proto logicky jiný charakter než rozkaz založený pouze na autoritě. V ostrém protikladu k tomu je vyjádřeno v Hobbesově definici zákona: každý vidí, že některé zákony se vztahují na všechny poddané

obecně, některé na konkrétní provincie, některé na konkrétní povolání a některé na konkrétní osoby. Absolutistům se zdá samozřejmé, „že zákon není rada, ale příkaz“, v podstatě autorita a nikoli, jak je tomu u racionalistického pojetí zákona v rámci právního státu, pravda a správnost. Autoritas, non Veritas facit Legem. Bolingbroke, který jako zastánce teorie rovnováhy uvažuje v duchu právního státu, formuluje tento protiklad jako rozpor mezi „vládou podle ústavy“ a „vládou podle vůle“ a opět rozlišuje mezi ústavou a vládou (constitution a government) v tom smyslu, že ústava má obsahovat pravidlo, které platí vždy, at all times, zatímco vláda je to, co se skutečně děje, at any time; jedno je neměnné, druhé se mění s časem a okolnostmi atd. Celá doktrína o právu jako o „volonté générale“ (jejíž vůle je jako taková považována za cennou kvůli svému obecně platnému charakteru a na rozdíl od jakékoli „volonté particulière“), která převládala v 17. a 18. století, je třeba chápat jako projev tohoto pojetí práva v rámci právního státu. Condorcet je i zde typickým představitelem osvícenského radikalismu, pro něhož je vše konkrétní pouze případem použití obecného zákona. Veškerá činnost, celý život státu se u něj vyčerpává v zákoně a jeho uplatňování; i výkonná moc má pouze funkci „vytvořit syllogismus, jehož majorem je zákon; více či méně obecným faktem minorem; a závěr je aplikací zákona“. Nejen soudnictví je, jak zní známá slova Montesquieua, „ústa, která vyslovují slova zákona“, ale také správa. V návrhu girondistické ústavy z roku 1793 to mělo být stanoveno v ustanovení: „Znaky, které odlišují zákony, jsou jejich obecnost a jejich nekonečná platnost.“ Chce také dosáhnout toho, aby výkonná moc již nerozkazovala, ale

uvažovala. „Les agents exécutifs n'ordonnent pas, ils raisonnent.“ Jako poslední příklad tohoto ústředního, systematického protikladu uveďme Hegelův výrok o právní povaze rozpočtového zákona: takzvaný finanční zákon je navzdory účasti stavů v podstatě záležitostí vlády, nazývá se zákonem pouze v nepřesném smyslu, protože zahrnuje široký, ba dokonce celý rozsah vnějších prostředků vlády. „Zákon, který má být vydáván na jeden rok a každoročně, se i běžnému lidskému rozumu jeví jako nevhodný, neboť ten rozlišuje to, co je samo o sobě obecné jako obsah pravého zákona, od pouhé obecnosti reflexe, která zahrnuje pouze navenek to, co je ze své podstaty mnohé.“

Zákon, Veritas na rozdíl od pouhé Auctoritas, a obecná správná norma na rozdíl od pouhého skutečného konkrétního příkazu, který, jak výstižně formuloval Zitelmann, jako imperativ vždy obsahuje individuální, nepřenositelný prvek, jsou chápány jako něco intelektualistického, na rozdíl od výkonné moci, která je ve své podstatě jednáním. Zákonodárství je deliberare, výkonná moc agere. I tento protiklad má svou historii, která začíná u Aristotela, v racionalismu francouzského osvícenství zdůrazňuje zákonodárnou moc na úkor výkonné moci a pro výkonnou moc našel výstižnou formuli v ustanovení ústavy z 5. fructidoru III (hlava IX 275): nul corps armé ne peut délibérer. Nejméně doktrinářsky to vysvětluje Federalist (1788): Výkonná moc musí být v rukou jediného muže, protože na tom závisí její energie a aktivita; je všeobecným principem, uznávaným nejlepšími politiky a státníky, že zákonodárství je rozhodování

a proto musí být vykonáváno větším shromážděním, zatímco k výkonné moci patří rozhodování a zachování státních tajemství, věci, „které klesají v téže míře, jak počet roste“. Jako důkaz jsou uvedeny některé historické příklady; dále se pak píše: Ponechme však stranou nejistoty a nejasnosti historických úvah a držme se výhradně toho, co nám říká rozum a zdravý úsudek; záruky občanských svobod lze důsledně prosazovat v legislativě, nikoli však v exekutivě; v legislativě sice protichůdné názory a strany možná brání některým prospěšným a správným rozhodnutím, ale na druhou stranu argumentace menšiny brání výstřelkům většiny; odlišné názory jsou zde užitečné a nezbytné; jinak je tomu v exekutivě, kde, zejména ve válce a během nepokojů, záleží na energickém jednání, a k tomu patří jednota rozhodnutí.

Z této rozumné úvahy Federalist nejzřetelněji vyplývá, jak málo se v teorii rovnováhy uvažovalo o tom, že by se racionalismus, který je určující pro legislativu a parlament, rozšířil i na exekutivu a že by i ta byla předmětem diskuse. Racionalismus tohoto myšlení dokáže udržet rovnováhu mezi racionálním a iracionálním (pokud tak chceme nazvat to, co není přístupné racionální diskusi), je i zde zprostředkováním a v jistém smyslu kompromisem, stejně jako lze deismus chápat jako metafyzický kompromis. Naproti tomu absolutní racionalismus Condorceta zrušil oddělení mocí a zničil jak zprostředkování a mediaci státní moci, které v něm spočívaly, tak i samostatnost stran. Jeho radikalismu se zdá složité vyvažování amerických ústav subtilní a těžkopádné, ústupek zvláštnostem každé země, jeden ze systémů, , „kde se snažíme

vynutit zákony, a tím pádem i pravdu, rozum a spravedlnost“, a kde obětujeme obecně lidskou „rozumovou legislativu“ kvůli předsudkům a pošetilostem jednotlivých národů. Takový racionalismus vedl k narušení rovnováhy, k diktatuře rozumu. Oběma přístupům je společné ztotožňování zákona s pravdou; relativní racionalismus teorie rovnováhy se však omezuje na legislativu a parlament, a tudíž i v rámci parlamentu opět pouze na relativní pravdu. Vyvážení názorů způsobené protikladem stran se proto nikdy nemůže vztahovat na absolutní otázky světonázoru, ale týká se pouze věcí, které jsou svou relativní povahou pro takový proces vhodné. Protichůdné protiklady ruší parlamentarismus a jeho diskuse předpokládá společný, nediskutovaný základ. Ani státní moc, ani žádné metafyzické přesvědčení nesmí vystupovat v bezprostřední apodiktickosti; vše musí být zprostředkováno v záměrně komplikovaném procesu vyvažování. Parlament je však místem, kde se deliberuje, tj. v diskurzivním procesu, v němž se prostřednictvím projednávání argumentů a protiargumentů dospívá k relativní pravdě. Stejně jako je pro stát nezbytná většina mocí, tak i každý parlamentní orgán potřebuje většinu stran.

V německém liberalismu první poloviny 19. století se tyto myšlenky již spojují s historickým uvažováním. Teorie rovnováhy však díky své vše zprostředkující pružnosti dokázala do svého systému začlenit i historické myšlení. Je velmi zajímavé, jak se v německém liberalismu 19. století mechanická představa rovnováhy zvláštním způsobem vyvinula v učení o organickém zprostředkování, a proto má

vždy možnost uznat nadřazenou osobu knížete, která reprezentuje jednotu státu. Zatímco v německé romantice se liberální diskuse stává věčným rozhovorem, v Hegelově filozofickém systému je to sebevyvíjení vědomí z pozic a negací k stále novým syntézám. Stavové zastoupení lidu, omezené pouze na poradní funkci, má u Hegela za úkol, „aby v něm vzniklo veřejné vědomí jako empirická obecnost názorů a myšlenek mnoha lidí“; stavy jsou zprostředkujícím orgánem mezi vládou a lidem, podílejí se pouze na zákonodárství; díky veřejnosti jejich jednání získává „moment obecného poznání svůj rozsah“, díky „otevření této příležitosti k poznání dochází veřejné mínění teprve k pravdivým myšlenkám a k pochopení stavu a pojmu státu a jeho záležitostí, a tím teprve ke schopnosti o nich rozumněji soudit“. Tento druh parlamentarismu je tedy „vzdělávacím prostředkem, a to jedním z největších“. O hodnotě veřejnosti a veřejného mínění Hegel uvádí velmi charakteristické úvahy: „Veřejnost sněmu stavů je velkým divadlem, které občany výjimečně vzdělává, a lid se z něj nejvíce dozvídá o pravdivosti svých zájmů“; veřejnost je „největším vzdělávacím prostředkem pro státní zájmy vůbec“. Teprve tím vzniká živost státního zájmu a veřejné mínění, které je podle Hegela „neorganickým způsobem“, „jakým se projevuje to, co lid chce a myslí“. V teorii stran německého liberalismu se rovněž projevuje spojení s představami o organickém životě. Rozlišuje se mezi stranami a frakcemi; ty jsou zkresleným obrazem strany, zatímco skutečné strany jsou výrazem „živého a mnohostranného podílu na veřejném bytí“ a „živým bojem zajišťují správné řešení státních otázek“. Bluntschli, který přejímá teorii stran F. Rohmera, říká, že strana

nemůže existovat bez protistrany, že pouze panovník a úředníci (ti alespoň jako takoví, nikoli jako soukromé osoby) nesmějí patřit k žádné straně, protože stát a jeho orgány stojí nad stranami. „Ústavní právo o stranách nic neví; klidný, pevný státní řád je společným pevným řádem pro všechny, který omezuje stranické intriky a stranické boje ... „Teprve když se rozběhne hnutí nového svobodného života, tedy politika, vystupují na scénu politické strany.“ Strany jsou pro něj (podle Rohmera) analogiemi různých životních etap. I u něj stále převládá představa, kterou klasicky popsal Lorenz von Stein, že k životu státu, stejně jako ke každému životu, patří množství rozporů a že právě ty tvoří dynamiku skutečné živosti. Zde se liberální myšlenka spojila se specificky německým „organickým“ myšlením a překonala mechanistickou představu rovnováhy.

I s pomocí tohoto organického uvažování však bylo možné myšlenku parlamentarismu stále udržet. Kritická se stala situace s požadavkem na parlamentní vládu, jak ji zastával Mohl, protože hledisko dialekticko-dynamického procesu diskuse lze sice přenést na legislativu, ale stěží na exekutivu, a pouze obecný zákon, nikoli konkrétní rozkaz, může být pravdou a spravedlností, která je získávána vyvažujícím zprostředkováním a veřejnou diskusí. V detailech zůstává v závěrech zachována stará představa o parlamentu, aniž by si člověk byl ještě zcela vědom jeho systematické souvislosti. Bluntschli například uvedl jako podstatný rys moderního parlamentu, že nesmí, na rozdíl od starého stavovského zastoupení, vyřizovat své záležitosti prostřednictvím výborů.

To je zcela správné; pouze odůvodnění vyplývá z principů veřejnosti a diskuse, které již nejsou v jeho povědomí. –

Jsou to právě tyto dva principy, na nichž spočívá ústavní myšlení a parlamentarismus v rámci mimořádně důsledného a komplexního systému. Pro smysl pro spravedlnost celé jedné epochy se jevily jako zásadní a nezbytné. To, co měla rovnováha zaručená veřejností a diskusí ve skutečnosti přinést, nebylo nic menšího než samotná pravda a spravedlnost. Věřilo se, že pouze prostřednictvím veřejnosti a diskuse lze překonat pouhou faktickou moc a násilí – pro liberální myšlení založené na právním státě to, co je samo o sobě zlé, the way of beasts, jak říká Locke – a dosáhnout vítězství práva nad mocí. Pro tento způsob uvažování existuje velmi výstižný výraz: la discussion substituée à la force. V této formulaci pochází od nijak geniálního, ani významného, ale snad právě proto typického stoupence občanského království, který také formuloval závěrečnou větu celé ústavní a parlamentní víry: Veškerý pokrok, včetně sociálního pokroku, se uskutečňuje „par les institutions représentatives, c'est-à-dire par la liberté régulière – par des discussions publiques, c'est à-dire par la raison“.

Skutečnost parlamentního a stranického života i obecné přesvědčení jsou dnes od takové víry velmi vzdálené. Velká politická a hospodářská rozhodnutí, na nichž dnes závisí osud lidí, již nejsou (pokud jimi vůbec kdy byla) výsledkem vyvažování názorů v rámci veřejné diskuse a protiargumentace, ani výsledkem parlamentních debat. Účast lidových zástupců na vládě, parlamentní vláda, se právě ukázala jako nejdůležitější prostředek k zrušení oddělení mocí a s ním i staré

myšlenky parlamentarismu. Samozřejmě, vzhledem k tomu, jak se věci dnes skutečně mají, je prakticky zcela nemožné pracovat jinak než s výbory a stále užšími výbory a nakonec vůbec odcizit plénum parlamentu, tj. jeho veřejnost, jeho účelu a tím z něj nutně učinit pouhou fasádu. Možná, že v praxi to nejde jinak. Je však třeba mít alespoň takové povědomí o historické situaci, aby bylo zřejmé, že tím parlamentní systém ztrácí svou ideovou základnu a celý systém svobody slova, shromažďování a tisku, veřejných zasedání, parlamentní imunity a privilegií ztrácí svůj smysl. Úzké a nejužší výbory stran nebo stranických koalic rozhodují za zavřenými dveřmi, a to, na čem se zástupci zájmových skupin velkého kapitálu v nejužším výboru dohodnou, je pro každodenní život a osud milionů lidí možná ještě důležitější než ta politická rozhodnutí. V boji proti tajné politice absolutistických panovníků vznikla myšlenka moderního parlamentarismu, požadavek kontroly a víra ve veřejnost a publicitu; pocit svobody a spravedlnosti lidí se vzbouřil proti tajné praxi, která v tajných rozhodnutích rozhodovala o osudu národů. Jak neškodné a idylické jsou však předměty té kabinetní politiky 17. a 18. století ve srovnání s osudy, o které jde dnes a které jsou dnes předmětem všech druhů tajemství. Vzhledem k této skutečnosti musela víra v diskutující veřejnost utrpět strašlivé rozčarování. Dnes jistě není mnoho lidí, kteří by se chtěli vzdát starých liberálních svobod, zejména svobody slova a tisku. Na evropském kontinentu však již nebude mnoho těch, kteří věří, že tyto svobody stále existují tam, kde by mohly být pro držitele skutečné moci skutečně nebezpečné. Nejméně už bude existovat víra, že z novinových článků, projevů na

shromážděních a parlamentních debat vzniká skutečná a správná legislativa a politika. To je však víra v samotný parlament. Pokud se veřejnost a diskuse ve skutečné realitě parlamentního fungování staly prázdnou a nicotnou formalitou, ztratil i parlament, tak jak se vyvinul v 19. století, svůj dosavadní základ a smysl.

Proti „parlamentarismu, mamonismu a marxismu“

Úryvek z knihy Der deutsche Staat auf nationaler und sozialer Grundlage od Gottfried Feder, 1923

Jestliže každé důkladné pojednání o záležitostech souvisejících s časem vyžaduje odpověď na tři otázky: Jak je to teď? Jak to vzniklo? a Co dál? - neboť bez tohoto základního zkoumání nelze nikdy očekávat úplnou a svědomitou práci - platí to ve vyšším smyslu, jde-li o budování nového státu. Popis dnešní situace má v rámci této práce přirozeně místo jen potud, pokud jde o vystižení základních charakteristik dnešních kritických podmínek státu a hospodářství. Při takovém úkolu je třeba se zejména vyvarovat toho, aby se za příčiny považovaly jakékoli symptomy. To je právě umění každé diagnózy, která se nenechá oklamat vnějšími jevy nebo excesy, ale nahlíží hlouběji do příčiny věcí. To se nejzřetelněji ukazuje na příkladu medicíny nebo na případu živého člověka. Objeví-li se někde v těle otok, je třeba hledat příčinu nejprve v onemocnění dotyčné části těla; to, že je tato část těla nemocná, má svou příčinu ve špatném stavu krve; ale ani tento poznatek nelze považovat za poslední příčinu, ale špatný stav krve bude zase důsledkem špatné nebo nedostatečné výživy. Nyní by léčba nemohla být úspěšná, kdyby lékař bojoval pouze s vnějším jevem; tím by v nejlepším případě nastalo dočasné zmírnění, utišení bolestí, ale nemoc by pokračovala. Ani pokus o vyléčení pomocí léčby čistící krev by nemohl přinést trvalé vyléčení, pokud by nebyla odstraněna základní příčina, tedy nedostatečná nebo špatná výživa nebo jiné škodlivé okolnosti. Skutečné vyléčení může přinést pouze taková léčba, která směřuje zevnitř ven. To je každému jasné. Přesně tak je třeba postupovat při vyšetřování, máme-li co do činění s nemocným národním tělesem. I zde je však jen velmi

málo užitečné, pokud se bojuje proti vnějším příznakům nemoci. Člověk až příliš dobře cítí jako smutnou pravdu známé rčení: „Malí darebáci se věší, velcí se nechávají na svobodě“. Četnost přestupků proti společnému zájmu je jen vnějším příznakem toho, že v zákulisí se odehrávají věci, které společnému blahu ve velké míře škodí. Neboť jen tehdy, je-li něco shnilého ve státě, mohou tak velké škody přetrvávat a stát se trvalým nebezpečím pro existenci samotného státu. Je-li tedy stát sám nemocný, je třeba s největší pravděpodobností předpokládat, že jeho příčinou jsou nesprávné intelektuální postoje, pokud jde o zájmy obyvatelstva a o vlastní funkce a autoritu státu. Léčbu lze tedy v konečném důsledku očekávat od nové zdravé představy o státu, a to vytvořením zdravého silného vedení státu, které bude plně nezávislé a nebude zatíženo hříchy minulosti. Každé řešení, které vychází z kompromisu s dosavadní mocí nebo které se snaží znovu svázat se zhroucenými formami dřívějšího státu, v sobě nese zárodek vlastního rozkladu. V této souvislosti je třeba také varovat před navazováním na historické státní formy, které sice samy o sobě nebyly špatné, ale přesto velmi rychle podlehly kolapsu.

Jaké jsou nyní nejvýraznější rysy současné krize?

Vnějškově a povrchně - jako v případě horečky - vysoká teplota nebo, přeloženo do ekonomicko-politické terminologie: rozčilení, napětí při každé příležitosti, neklid a nepořádek. Je nesmírně příznačné, že každý neduživý a líný člověk, ale i celá armáda skutečných dlužníků vždy co nejhlasitěji velebila „klid a pořádek“ jako všelék. Klid a pořádek přirozeně není politickým cílem obecně, ale pouze stavem, který ukazuje, že v národním organismu vládnou zdravé poměry. Je-li však národ nemocný, je zcela přirozené a samozřejmé, že se to projevuje

nepokoji a nepořádkem. Politický postoj, který hlásá a usiluje o nastolení pouze „klidu a pořádku“, je tedy zcela špatně orientován; na druhé straně jen napomáhá tomu, aby nemoc pronikala stále hlouběji, až do ní s nejstrašnějšími křečemi vstoupí smrt. I vředy a hnisání, myšleno jako zosobněné, si přirozeně podobně přejí, aby nemocný zůstal pěkně v klidu, neboť bacily se pak mohou tak úžasně rychle množit a šířit po celém těle a plně ho zahnívat i vnitřně. Ne, právě naopak: pryč s hnisáním! Ty je třeba odstranit, nelze uvádět bolesti při operačním zákroku jako protidůvod; pacient musí být vyveden ze špatného prostředí a především musí dostávat zdravou a silnou stravu.

Dalšími příznaky jsou obsazování státních funkcí nevhodnými živly, vyřizování státních záležitostí většinovými rozhodnutími, výskyt takových většinových rozhodnutí v parlamentu, která nenesou žádnou odpovědnost, volba takových parlamentů podle volebního práva, které je navenek skutečně nejsvobodnější a nejobecnější, ale uvnitř spekuluje s nedostatkem úsudku mas a jednoduše potlačuje lepší rozhled a vyšší pocit odpovědnosti. Vláda, která je závislá na parlamentních většinách - které vznikají čistě náhodou a pro něž jsou rozhodující pouze stranické politické ohledy -, už přirozeně ze své strany nemůže být objektivním strážcem obecného blaha, ale je to razítkovací pole pro ambiciózní stranické politiky a zatvrzelé doktrináře. Všechny tyto příznaky lze shrnout do slova „parlamentarismus“.

Tento parlamentarismus je velkou demokratickou lží o schopnosti národa k samosprávě. Můžeme si samozřejmě myslet, že odpovědnosti si vědomi státní občané jsou zcela schopni autoritativně rozhodovat o věcech veřejných a řídit

osud své obce či země, ale volební právo, jako je všeobecné, přímé a tajné pro osoby starší 21 let obou pohlaví, v sobě nutně nese zárodek podlého vládnutí méněcenných a bezohledných.

Vedle podlé vlády parlamentů a na nich závislých vlád dnes navzdory všem antikapitalistickým heslům marxistů ve skutečnosti vládne velký úvěrový kapitál. Vysoký finanční kapitál je neomezeným vládcem státu a ekonomiky. Žádná vláda se neodváží přijmout jakákoli drastická opatření proti ziskovým zájmům bankovního a burzovního světa. Všechny národy se staly úrokově a poplatkově vázány na tuto nadnárodní světovou mocnost prostřednictvím dosti gigantických státních dluhů. Výsledky tohoto úrokového otroctví jsou obrovské, otřásají celým světem v základech hospodářských a státněpolitických vztahů. Vybírání úroků se skutečně stalo hlavní náplní práce vlád. Pro národy to znamená děsivé daňové vykořisťování a vysávání prostřednictvím nejrůznějších metod přímých a zejména nepřímých daní, prostřednictvím nezadržitelně postupující inflace, která na svém vrcholu vedla k okradení celé střední třídy o její úspory. Tato neomezená vláda peněžního měšce vykonává pod maskou zákonného nároku na úrok nejbrutálnější vládu, jaká kdy vládla světu. Vede ke zbídačování a pauperizaci mas a zejména těch kruhů, pro které není získání peněz cílem samo o sobě, a proto není ústředním bodem celého jejich myšlení. Teprve z toho vyplývá nejstrašnější důsledek této absolutní finanční nadvlády, totiž morální úpadek národů, které pod touto nadvládou stojí. Všechny instinkty jsou zaměřeny na získávání a vlastnictví, všechny pojmy věrnosti a víry se utápějí v bezohledné honbě za ziskem, slušný člověk je nucen zakusit, že jako odměnu za svou slušnost musí klesat stále hlouběji, zatímco bezohlednost

přináší gigantické zisky v případě všech možných i nemožných obchodů. Zoufale velké kruhy bojují o své živobytí, snesitelný příjem pouhou prací je stále obtížnější. V uzavřených frontách se pracující snaží vymoci stále vyšší mzdy, stávky otřásají hospodářskými pracovišti, ochromují jejich výrobu a nepřímo tím poškozují především ty, kteří jsou závislí na co největší produkci zboží pro národní hospodářství, tedy právě samotné pracující.

Když se přestane těžit uhlí, chudí lidé budou mrznout, když přestanou jezdit vlaky, všude nastane nedostatek a lidé budou hladovět. Bohatí lidé snadno a vždy najdou způsoby, jak vytápět své luxusní byty, nejsou závislí na železnici, vlastní automobily, neznají hlad ani strádání. Pro ně jsou všechny ty nádherné věci, které se lesknou v luxusních výlohách velkoměstských lahůdkářství, dostupné. Vzplane závist a nenávist – tam je přebytek a bohatství, zatímco národ trpí nouzí, a vypukne boj všech proti všem. Závist a nenávist oslepují, zaměstnanec již nevidí v podnikateli zaměstnavatele, ale vykořisťovatele, městský obyvatel již nevidí v rolníkovi toho, komu vděčí za svůj denní chléb, ale toho, kdo zadržuje potraviny a zdražuje je, rolník je rozhořčený nad nuceným hospodařením a maximálními cenami, které po léta udržovaly ceny zemědělských produktů hluboko pod inflací, nad „lenochy“ ve městech, kteří neustále stávkují, zatímco on sám nezná osmihodinovou pracovní dobu.

A zatímco různé skupiny obyvatelstva vzájemně obviňují jedna druhou z otřesných podmínek, ti, kdo z těchto podmínek těží, si mnou ruce. Díky zločinně promyšlenému systému podvádění národa dokáže Žid získat do svých rukou všechny majetkové tituly národů, aby konečně mohl vybudovat

vytouženou světovou říši svých proroctví – pozemskou světovou nadvládu boha Mamona.

Jako celkový jev můžeme tyto poměry shrnout pod pojem „mamonismus“.

Druhou stranou tohoto mamonismu je marxistický světonázor, který se zrodil z intelektuální nálady obětí mamonistického násilí. Dobře víme, že páni marxisté dokázali tuto intelektuální náladu chytře využít pro sebe jako manipulátory mezinárodního kapitálu a zároveň od sebe odvrátit nenávist vykořisťovaných, ale my zde máme co do činění s intelektuální náladou, která stojí nejen na překážku, ale i krajně nepřátelsky proti obnovení zdravého národního státu.

Podstatu marxismu musíme zahlédnout v tom, že popírá soukromé vlastnictví a tím odřezává půdu od každého hospodářství a kromě toho i od každé vyšší kultury; dále v tom, že pěstuje myšlenku třídního boje a tím rozděluje národ na různé třídy vzájemně bojující proti sobě. Stačí poukázat na nevýslovnou bídu ruského národa, kde se v sovětském státě tato chybná národ a hospodářství zabíjející doktrína promítla do reality v nejvyšší míře.

Tyto tři hlavní nemoci ničí podstatu našeho národa: **parlamentarismus, mamonismus a marxismus**.

A pokud nyní hledáme skutečné původce této nemoci, všude kupodivu narazíme na Židy jako vůdce a hlavní beneficienty.

Židovská otázka se stává světovou otázkou, na jejímž řešení bude záviset blahobyt a bída národů.

Této otázce bude věnována zvláštní práce v této řadě naší knihovny. Úkolem tohoto pojednání není poskytnout zdrojové důkazy o skutečné správnosti této teze, odkazujeme na nesmírně bohatou literaturu o židovské otázce, na výroky našich největších myslitelů o škodlivosti Židů pro každý národ, který byl touto nákazou postižen. Kdo po přečtení spisů Theodora Fritsche, Henryho Forda a Alfreda Rosenberga není hluboce přesvědčen o pravdivosti výše uvedené věty, tomu prostě není pomoci, ten nepatří k nám, nepatří do naší bojové linie za zlomení nadvlády židovstva.

Přehled dějin nám ukazuje, že zoufalé národy se znovu a znovu snažily osvobodit od tohoto zla krvavým potlačováním a likvidací jednotlivých Židů - ale po několika generacích se Židé po takových pogromech opět vraceli silnější a finančně mocnější.

Proto se musíme vyvarovat hledání řešení židovské otázky tímto primitivním způsobem - bacil moru totiž nelze individuálně zabít, lze ho vymýtit pouze tím, že mu odřízneme životní potřeby.

Antisemitismus, který vzplál v celém světě, je signálem pochodně, že národy poznaly svého největšího a nejsmrtelnějšího nepřítele, ale naším úkolem je nyní toto správné emotivní poznání správně a rozumně nasměrovat. Kritická analýza uvedená v této části nám již ukazuje cestu, ukazuje nám, že máme trojitou bojovou frontu: proti parlamentarismu a jeho vedlejším jevům, proti světovému lichvářskému kapitálu a proti marxismu.

Boj proti marxismu probíhá prostřednictvím neúnavného vzdělávání rozvášněných mas, avšak pokud umění svádění

židovských podvodníků s jejich lžemi a pomluvami brání porozumění, je otevřený boj proti těmto podvodníkům nevyhnutelný a musí být veden – i když s bolestí v srdci – proti vlastním oklamaným soukmenovcům.

Odstranění parlamentarismu a nastolení národní diktatury, která ztělesňuje veřejnou morálku a nese bezpodmínečnou odpovědnost za vše, co slouží společnému blahu, je druhou etapou tohoto těžkého boje.

Zlomení úrokového otroctví je poslední a nejtěžší bitvou na hospodářském poli za osvobození národa a státu ze zlatých sítí nadnárodní finanční moci.

Teprve po vybojování těchto etap a po úplném vybojování a zajištění vítězství by nastal čas k provedení všech dalších reforem, které by oslabenému a nemocnému národnímu organismu dodaly novou vůli k životu a novou životní sílu, která by nejprve uskutečnila to, co máme všichni v mysli, v co všichni věříme rozzářeným srdcem a o co usilujeme nezlomnou vůlí: **Znovuzrození Německa. Nové, svobodné, sjednocené Velké Německo ve zdravém, pevném a silném státě práce a výkonu.**

[…] Náš antiparlamentní boj je namířen proti neodpovědnosti tzv. zástupců lidu, kteří - imunní - ve skutečnosti nikdy nemusí nést odpovědnost za důsledky svých rozhodnutí, stejně jako proti všem škodám, které z toho vznikají (korupce, nepotismus, úplatkářství), a jako nejhorší důsledek - proti vládě závislé na takovém parlamentu.

„Demokracie funguje pouze jako nástroj kapitalismu a tříd peněz“

Úryvek z knihy Der Mythus des 20. Jahrhunderts od Alfred Rosenberg, 1930

Probouzející se člověk dnes vidí, že bůh volebního lístku je jen prázdný útržek bez významu. Všeobecné, identické, tajné, ale přímé volební právo není kouzelnou hůlkou, ale nástrojem rozkladu v rukou národu nepřátelských demagogů.

[…] Proto v běžném (demokratickém) životě o volbě prezidenta nebo krále, jak si ho přímo zvolilo 70 milionů lidí, rozhodují jen pytle s penězi. Z toho vyplývá, že v 99 ze 100 případů se žádný skutečný národní vůdce neobjeví. Proto musí v nadcházejícím prvním německém národním státě konečně dojít k rozchodu s tímto podvodným demokratickým požadavkem. Demokracie funguje pouze jako nástroj kapitalismu a tříd peněz.

Z toho také vyplývá, že skutečná parlamentní vláda může vzniknout díky opojení mas. Tak je tomu v nemorálních demokratických parlamentních systémech. Za hranicemi vesnické komunity, středně velkého města, ztrácí průměrný člověk ze zřetele jakékoli měřítko pro své soudy. Je samozřejmé, že je pak schopen posoudit hodnotu něčí osobnosti pouze tehdy, je-li schopen posoudit její působení na místě. To je nemožné tam, kde stranické skupiny ovlivňují volby většinou neznámých lidí. Z toho vyplývá, že v demokraciích jsou ve volbách rozhodující stranické seznamy, nikoliv osobnosti.

Z tohoto důvodu musí v Německé říši, po jaké toužíme, současná forma voleb postupně uvolnit místo principu jmenování odpovědných vůdců prostřednictvím Vůdce národem a státem. Ti, kdo budou jmenováni do nejvyšších funkcí, pak budou jmenovat ty, kdo budou zastávat nižší funkce.

V důsledku toho bude každá skupina posuzována ve vztahu k celku způsobem, který jí odpovídá. V tomto ohledu se může objevit a být zajištěna svobodně tvořivá činnost bez rozdělujících separatistických výlevů.

Wehrmachtu je třeba v této celkové struktuře věnovat zvláštní pozornost. Musí se sice držet stranou všech stranických politických konfliktů, ale její politické odcizení, o jaké usilovali kapitalističtí a demokratičtí novináři, musí v nadcházející Říši jednou provždy skončit. Armáda tu není jen proto, aby byla beze slova zatlačena na bitevní pole. Také nebyla vytvořena proto, aby ji mohli zradit a odzbrojit zbabělí pacifističtí demokraté, kteří působí ve jménu státu. Děsivé zkušenosti ze světové války tu před námi stojí jako výstražný příklad pro všechny časy. Nesmí se již nikdy opakovat. To bylo zajištěno úspěšným sjednocením funkcí Vůdce, říšského kancléře a vrchního velitele Wehrmachtu v jedné osobě.

Bismarck označil anonymní hlasy za neněmecké. Tak to také je. Díky této anonymitě je zbabělost jednotlivce rozpoznána jako způsob myšlení. Mimo jiné se tím záměrně podkopává pocit odpovědnosti. Aplikováno na celý národ to znamená pěstování duchovního vagabundství.

Lidským pocitům se však nevyhnete ani v tom nejlepším stavu. Odmítnutý kandidát bude až příliš snadno považovat za nepřítele každého, kdo ho odmítne z čistě objektivních důvodů. Takový člověk by byl nevhodný a přinesl by v důsledku toho mnoho nežádoucích potíží. Něco jiného je, když nejde o běžné volby, ale o velké osudové otázky, které se dotýkají každého Němce. Zde se nebude apelovat na nemožné úsudky v jednotlivých odborných otázkách, ale spíše na instinkty, na národní povahu jako takovou. V takových případech Vůdce již po roce 1933 často vyvolával tuto nyní probuzenou vůli k sebezáchově. Tyto výroky mu také dodaly dodatečnou sílu.

Budoucí Německo musí ukázat, jak se vypořádat s tímto závažným problémem spojení mezi autoritou a vůlí národa. V této souvislosti viz můj výklad „Německý státní řád, v krvi a cti“.

Ve znamení starého parlamentarismu byl každý jednotlivý poslanec méně odpovědný za své činy a chování než absolutní monarcha. Parlamentní kabinet se ve svých rozhodnutích odvolával na proslulou zásadu „vlády většiny“. Je-li politický program úspěšný, pak je parlamentní ministr velkým člověkem. Pokud je neúspěšný, pak dotyčný ministr, alespoň v těch nejkrajnějších případech, odstupuje, aniž by musel nést odpovědnost. Tato skutečnost podněcuje ty nejbezohlednější poslance, aby se v souladu se svou přirozeností znovu doporučovali za ministry. To by se nestalo, kdyby existovala skutečná odpovědnost, která se u armádního velitele předpokládá jako samozřejmá.

Parlamentní menšina pěstovaná tímto bezectným systémem přirozeně označuje tento stav za projev známého pokrokového ducha. Ve skutečnosti je to chatrný, bestiální produkt zbabělosti většiny, která chce drze soudit každého a všechny, ale která se nezodpovědně plazí za masou parlamentních poslanců. Poslanec nemá být ani vyzván, aby skládal účty před svými voliči. Je volen celým národem, jak to vyžaduje jazyk demokratického marxistického podvodníka. Neexistuje tedy žádný pevně vytyčený okruh voličů. Tyto věci by se změnily, kdyby provinilé ministry mohla hlava Říše volat k odpovědnosti před politický soud, stejně jako poraženého generála před vojenský soud. Pak by se ministerská rivalita stala podstatně vzácnější a o tyto posty by usilovali jen skutečně odpovědní lidé. Za demokracie roku 1918 by i ti nejobyčejnější

poddaní mohli jednat s plnými vyhlídkami na úspěch a bez trestů za neúspěchy a zrady.

Poznámky k demokracii

Přeložený článek s názvem „Anmerkungen über Demokratie“ od Alfred Rosenberg, 1921

Ze země, v níž demokracie oslavila své největší triumfy a kterou naši velitelé židovských ochranných oddílů vychvalují jako zemi zaslíbenou, k nám před časem zazněl hlas, jenž jemným posměchem odhaluje již tak úspěšnou demokratickou mentalitu. Jeden deník o amerických poměrech napsal zhruba toto: když někdo ukradne milion, je to finanční génius; spokojí-li se s půlkou, počítá se mezi chytré lidi. Kdo přijde o 100 000 dolarů, je podvodník; s pouhými 50 000 měl smůlu v obchodu. Krádež 25 000 dolarů se označuje jako nesrovnalost. Kdo si odloží 5000 dolarů, dopouští se zpronevěry. Kdo udělá totéž s 1000, je podvodník. Kdo ukradne 100 dolarů, je obyčejný zloděj. Kdo dokonce odcizí šunku nebo chléb, je zcela zkažený člověk.

Kdo by si nechtěl všimnout, že jsme na nejlepší cestě k této demokratické morálce. Nebyl snad Matthias Erzberger oslavován jako hrdina a ministr financí a nežije snad dodnes dál jako mučedník demokracie?

O tomtéž svobodném státě Americe uvádí významný německý politický spisovatel mimo jiné velmi poučné statistické údaje. Mezi 723 poslanci chicagského konventu byli mezi zvolenými: 7 vrahů (soudně odsouzených), 10, kteří se za tento přestupek zodpovídali před soudem, 36 odsouzených zlodějů, 3 kapsáři, 7 majitelů heren, 2 provozovatelé nevěstinců. Uvědomíme-li si navíc, že se jedná o „drobné zloděje“ (s částkami pod 25 000 dolarů), lze si představit, jakého druhu byli ostatní „zástupci lidu“. A pochopíme také,

proč se ve Spojených státech slušní lidé často stále více stahují z politiky.

Trefa do černého je také to, co říká francouzský socialista Delaisi: „Velkému kapitalismu se podařilo učinit z demokracie ten nejúžasnější, nejflexibilnější a nejmocnější nástroj k vykořisťování celé společnosti. Lidé si namlouvají, že finančníci jsou nepřátelé demokracie: to je zásadní omyl. Jsou spíše jejími vůdci a nejvěrnějšími podporovateli, ba dokonce lze klidně říci: jsou vynálezci demokracie! Ta totiž tvoří španělskou zeď, za níž skrývají své metody vykořisťování, a v ní nacházejí nejlepší obranný prostředek proti jakémukoli případnému povstání lidu.“

Tato slova byla napsána dva roky před válkou. Nyní prosáklo, že tímto Delaisim není nikdo jiný než Gustave Hervé, nejzapálenější sociální demokrat, francouzský nacionalista, obhájce demokratické Francie. Je-li to pravda, pak je vidět, že rozum a charakter jsou dvě různé věci. Pak je Hervé jako rozum – člověkem, jako charakter – demokratem.

Nejostřejšími odpůrci dnešní parlamentní myšlenky byli naši největší myslitelé. To skutečně není překvapivé, neboť čím jasnější je mysl, tím rychleji si uvědomí, že čistě mechanické hlasování se nemůže stát vládní metodou, aniž by tím trpěl stát. Schiller například říká:

„Hlasy je třeba zvážit, ne počítat.

Stát musí zaniknout, dříve či později,

když zvítězí většina a rozhoduje nerozum.“

Goethe prohlásil, že nemůže chodit do parlamentů: „Nechci se potit nudou: většiny se vždy obávám.“

Bismarck si stěžoval jednomu americkému příteli na masovou psychózu v parlamentu a vynesl rozsudek, který platí pro všechny časy: „Jako jednotlivci rozumní, jako masa hloupí.“ „Tito lidé nemohou vládnout Prusku, musím se tomu postavit.“ V nedávno vydaném třetím svazku jeho pamětí se opakovaně objevuje obava o jeho dílo, neboť vidí, že nový císař nechce bojovat proti neschopnosti a státu nepřátelským záměrům, ale snaží se je uspokojit tím, že se jim podbízí. Stalo se, jak tento velký muž tušil: parlamentarismus zvítězil nad němectvím, Německo směřuje k životnímu stylu, v němž je morální úpadek veřejného života povýšen na princip.

Němci odjakživa trpí sklonem ke kosmopolitismu. Jestliže se tento sklon ještě v oblasti, kde je na místě co nejrozumnější zastupování zájmů, tedy v politice, umocňuje kořenovými principy víry a frázemi, které nevycházejí z lidové tradice, musí to přinést neštěstí. Z pohrdání svými národními zájmy se pak vysvětluje i shovívavost, kterou Němci prokazovali Židům a jejich rozkladnému působení. Demokraticko-židovská média mohla po léta beztrestně šířit znervózňující jed a nakonec se otevřeně vysmívat německému národu.

Trik v Ženevě, který znovu rozděluje německou zemi – Horní Slezsko –, se stal opět zkouškou toho, jak drzé se stalo židovstvo a jak „demokratické“ se stalo dnešní němectví.

„Frankfurter Zeitung“, který předstíral, že se zasazuje za německé Horní Slezsko, a i nyní vykládá pár papírových frází o nespravedlnosti, která se nám stala, pokračuje pak nově následovně: „Nemluvíme o jednotlivých výstředních osobách. Pokud takoví ojedinělí jedinci nyní ještě tvrdí, že nám mělo připadnout celé Horní Slezsko vcelku, jedná se o nepravdu a politickou pošetilost. Kdyby celkový výsledek v oblasti

referenda dopadl ve prospěch Polska, neexistovaly by o tom téměř žádné pochybnosti, že by Polsko získalo celé Horní Slezsko. To však nic nemění na smluvně právním faktu, že mírová smlouva počítá s rozdělením Horního Slezska...“ (15. 10. 1921).

Zkrátka: Dohoda smí „mírovou smlouvu“ denně porušovat, pro Německo však zůstává neotřesitelným vodítkem! A „německý“ deník označuje touhu získat Horní Slezsko za „nepravdu“.

Tento židovský deník, který se dopouští velezrady na německém národu, není zakázán!

Před nějakou dobou bylo deníku „Frankfurter Zeitung“ vytýkáno, že jeho pojetí „demokracie“ sahá – jak sám uvádí – tak daleko, že by v případě nutnosti obětoval i samotný německý národ za zachování tohoto principu. Tento čestný židovský list křičel o násilí a pomluvách. Tehdy mu byla vmetena do tváře následující věta: „Předpokládejme, že celý národ přijímá prostřednictvím demokratického systému rozhodnutí, která vedou k jeho neštěstí; i tak je princip zachován. To je nejhlubší smysl demokratické myšlenky: všichni mají nést společný osud“ (4. 12. 1917).

Tento „princip“ dnes vládne německému národu a je mu úplně jedno, zda souhlasí s demokratickými rozhodnutími ve Špě, Londýně a Wiesbadenu, či nikoli. Německý národ nebude dotázán ani ohledně Ženevy.

Půjde-li to špatně, noví nezodpovědní z Boží milosti odejdou do důchodu a předají osud Německa do rukou levicových bratrů.

Princip bude zachráněn a německý národ zničen. Kdo by se z toho neměl radovat!

Demokracie

Úryvek z knihy Der nationale Sozialismus: Eine Erläuterung seiner Grundlagen und Ziele od Rudolf Jung, 1919

Co je to demokracie? Toto řecké slovo znamená „vláda lidu“. Ve starověkých řeckých městských státech však něco takového ve skutečnosti nikdy neexistovalo, neboť pouze nepatrná část obyvatelstva tvořili občané s politickými právy, zatímco drtivá většina byli otroci bez jakýchkoli práv. Pojem „vlády“ byl germánským kmenům obecně cizí. Neměli žádné vládce, pouze vůdce, ať už to byli knížata či králové. Konečné rozhodnutí leželo na shromáždění svobodných lidí. Koncept vůdcovství se táhne jako zlatá nit ranými dějinami Německa až do okamžiku, kdy se němečtí králové stali římskými císaři. Teprve s tímto jinak katastrofálním krokem, jak jsme již viděli, vznikl v německých zemích pojem vlády.

To, co se dnes opatrně nazývá „demokracií“, tedy vládou lidu, již není vládou strany, ale ve skutečnosti stranickým terorismem.

Demokracie jako forma vlády je ve svobodném státě (republice) stejně možná jako v monarchii. Je založena na parlamentním systému převzatém z Anglie, předpokládá parlamentní většinu a v konečném důsledku znamená, že nejen vláda by měla být sestavena podle přání této parlamentní většiny, ale že všechny vedoucí pozice ve státní správě by měly být obsazeny jejími lidmi. Je-li slovo součástí názvu politické strany, naznačuje to, že dané straně jde především o udržování demokracie ve státě.

Nedostatky demokratické formy vlády jsou zřejmé. Vlády a úředníci pocházející z politických stran cítí – až na velmi

vzácné výjimky – odpovědnost pouze vůči svým stranám a nikdy nebudou vykonávat své funkce nestranně, ale budou vždy jednat ve prospěch své strany. Proto se nikdy netěší důvěře veřejnosti. Aby se tyto nedostatky zmírnily, zavedlo například Švýcarsko jako první stát referendum, v němž má váhu hlas celého obyvatelstva. Jedná se o návrat ke staré germánské tradici. Další zlepšení spočívají v systému poměrného zastoupení, který umožňuje zapojení menšin, a ve zřízení lidového zastoupení na základě dvoukomorové struktury (politická komora a hospodářská komora, přičemž ta druhá je založena na profesním zastoupení, tzv. Sněmovna stavů). Existuje samozřejmě jedna vada, kterou nelze napravit, a ta spočívá v tom, že na parlamentní scéně nemusí vždy působit ti nejlepší a nejschopnější členové národa. Jsou to sice zástupci nejsilnějších stran, ale to ještě neznamená, že jejich názory nejsou naprosto povrchní a neplodné a že finančně silné zájmové skupiny nemohou volby manipulovat tím nejnežádoucím způsobem, takže nakonec agendu určuje mamonismus. To je důvod, proč se stále hlasitěji ozývá volání: „Pryč od parlamentarismu a zpět ke korporativistické [ständischen] ústavě.“ Tato myšlenka se ujala zejména v nacionálněsocialistických kruzích.

Nejznepokojivější ze všeho je však myšlenka volit veřejné činitele. To by pouze otevřelo stavidla nejbezohlednější stranické vládě, stranickosti a úplatnosti. (Viz Spojené státy americké). Úředníci musí být jmenováni pouze na základě svých odborných kvalifikací, bez ohledu na jejich politické názory, a musí být zajištěna jejich nezávislost na vládnoucích stranách. Zastupitelské orgány a sdružení zaměstnanců slouží k obraně proti vládě úředníků a svévolnému užívání moci ze

strany státních úředníků. Luegerův princip, že „sociální demokraté a pangermanisté nebudou zaměstnáni“, byl tehdy stejně zavrženíhodný, jako je dnes běžný: dnes se vše vtlačuje do sociálnědemokratické organizace.

Takto tedy v rámci takzvané demokracie nebyl v žádném případě nalezen kámen mudrců a – jak ukazuje zkušenost – nenastal žádný věk bezmračného štěstí. Namísto toho má, jako všechna lidská díla, nespočet nevýhod a nedostatků, které je třeba odhalit a napravit, nakolik je to možné. Pokud jí poté nezůstane nic jiného než pouhé jméno, není to žádný skutečný důvod k obavám.

V každém případě je jedna věc jistá: demokracie se stává karikaturou, pokud není doprovázena politickou vyspělostí obyvatelstva. Důsledná občanská výchova proto zůstává jejím hlavním předpokladem. Náš národ prokázal, že mu politická vyspělost zvláště schází, a to svými činy v době revoluce. Jako dítě, které rozbije svou vlastní hračku, rozbil Bismarckovo dílo a ochromil svou vlastní moc, aby povýšil bezmocnost na politickou doktrínu.

Demokracie nebo vůdcovství

Úryvek z knihy Politische Fibel od Hansjörg Männel, 1934

Demokracie je učení o rovnosti všech lidí a o schopnosti všech lidí spravovat si své záležitosti sami. (Demokracie, řecky = vláda lidu, vláda mas.)

Výchozím bodem demokratického pojetí je: „Všichni lidé jsou si rovni.“ „Všechno, co má lidskou podobu, je si rovno.“ Nejenže jsou si národy navzájem rovny (tento názor vede k internacionalismu), ale rovni jsou si i jednotliví lidé v rámci jednoho národa. Z toho vyplývá, že všichni mají stejná práva, a to i stejné právo podílet se na správě státu. „Moc státu pochází z lidu.“ (Výmarská ústava, článek 1.) – Jelikož přímá vláda lidu je neproveditelná, volí se zastupitelská demokracie nebo parlamentní vláda.

Parlamentarismus je princip hlasování prostřednictvím zástupců, kteří rozhodují na základě většiny. (Parlamentarismus, z lat. parlare = mluvit.)

Kritika parlamentní demokracie:

1. Není pravda, že všichni lidé jsou si rovni. Lidé se od sebe liší. Demokratický princip „všem stejně“ vede přímo ke komunismu, k vyvlastnění nadaných, pracovitých a šetrných (příklad: Rusko). – Demokracie v moderní době začala Francouzskou revolucí (1789). „Svoboda, rovnost, bratrství“ byly hesla, která vládla celému 19. století. Demokratický princip rovnosti je vždy nástrojem Židů k eliminaci nejlepších rasových sil. Když mají všichni stejná práva, jsou tím schopní a inteligentní lidé nuceni klesnout na stejnou úroveň jako zkorumpovaní a hloupí.

2. Není pravda, že volbami se prosadí ti nejlepší a nejschopnější. Obvykle jsou zvoleni ti, kdo nejhlasitěji křičí, ti nejnezodpovědnější. Kdo slibuje nejvíc, má největší šanci dostat se do parlamentu. Poslanci v demokratickém systému v žádném případě nepředstavovali elitu národa. Princip volby lidových zástupců nevyhnutelně vede k vzniku stran hájících ekonomické či náboženské zájmy. Poslanci nezastupovali národní společenství, ale většinou konkrétní třídu či skupinu. Tím bylo znemožněno jednotné, cílevědomé vedení státu. Buržoazní strany a marxistické strany na druhé straně se navzájem vyrušovaly. Moc národa byla rovněž nulová a nemohla být účinně a soudržně využita v zahraničí. Mezinárodní židovstvo však naklonilo váhy v parlamentu. – Demokracie je vždy vládou židovského peněžního měšce; vede k nejhorší korupci.

3. Není pravda, že rozhodnutí většiny jsou vždy správná a prospěšná pro lid. Naopak: 51 hlasů proti 49 hlasům není v žádném případě nutně správné. „Co je to většina? Většina je nesmysl. Rozum vždy vládl jen mezi hrstkou lidí. Hlasy by se měly zvažovat, ne počítat.“ (Schiller, Demetrius.) Jednotlivý poslanec se skrývá za anonymní většinou. „Poslouchal pouze své svědomí.“ Většinou však „zástupci lidu“ žádné svědomí neměli. Parlamentní demokracie je nezodpovědnost povýšená na princip vlády. Vede k odstranění veškeré autority, a tím nakonec k úplnému zániku národa a státu.

Adolf Hitler: „Židovská demokracie založená na vládě většiny byla vždy pouze prostředkem k zničení stávající árijské vládnoucí třídy.“

Nacionální socialismus je nejzarytějším nepřítelem parlamentní demokracie. Naopak zastává princip vůdcovství. Vůdcovství znamená vedení organizace jedním výjimečným člověkem. Princip vůdcovství vychází z představy o nerovnosti lidí. Existují inteligentní a hloupí, pracovití a líní, dobří a špatní. Jednotlivé národy a rasy se liší, stejně jako jednotliví lidé v rámci jednoho národa. – Každý soukmenovec je hodnocen podle toho, co pro národ vykonal. Hodnocení podle výkonu. – Kritérium hodnocení musí být stejné pro každého soukmenovce. My, nacionální socialisté, odmítáme preferenční zacházení s jednou třídou. (Příklady: absolutismus 18. století; Výmarský systém, v němž byl nacionální socialista občanem druhé kategorie, zatímco podlidstvo mohlo beztrestně řádit; anglická plutokracie).

Žádná zvláštní třída nemá žádné výsady; všichni soukmenovci jsou posuzováni rovnocenně (Program, bod 9). Výsledek rovnocenného posouzení jednotlivých osob však není stejný, nýbrž odlišný. Zde platí zásada: „Každému, co jeho jest," nikoli „Každému totéž," jak je tomu v demokracii. Ten, kdo se obětuje a dosahuje mnoho, by měl stát výše než ten, kdo dosahuje málo a nic neobětuje. Nacionálněsocialistická myšlenka vůdcovství je založena na záměrném výběru podle rasy, charakteru a schopností. Tak se vytváří hierarchie. Celý národ se organicky uspořádává do pyramidy. Nejschopnější a nejnadanější člen národa, který zvítězil díky svým převyšujícím úspěchům, stojí v čele národa: je to Vůdce.

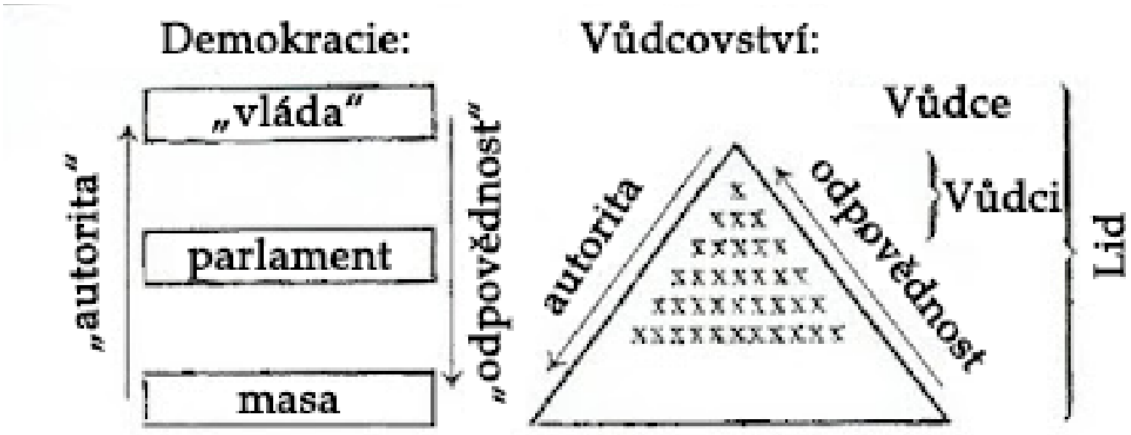

V demokracii pochází „státní moc" od lidu. Spočívá v nadvládě mas. Autorita (moc dávat rozkazy) směřuje zdola nahoru, zatímco odpovědnost směřuje naopak shora dolů. Obojí je však v praxi neproveditelné. Nelze velet směrem nahoru a přenášet odpovědnost směrem dolů. Demokracie tak přímo vede k absenci vedení a k nezodpovědnosti. – Naproti tomu ve vůdcovství platí tyto zásady: autorita shora dolů, odpovědnost zdola nahoru. Vůdce jmenuje své zástupce, dává jim rozkazy a pokyny a oni jsou vůči Vůdci odpovědní za jejich provedení a úspěch.

Nacionálněsocialistické hnutí je příkladem pravého vůdcovství. Pokud politický vůdce nebo velitel SA vydá rozkaz, musí být splněn. Každý následovník může být svými vůdci volán k zodpovědnosti. Protože Adolf Hitler vybudoval NSDAP důsledně podle principu vůdcovství, hnutí nevyhnutelně zvítězilo nad marxistickými a buržoazními davovými hnutími. – Stejně tak německý stát, který je veden pomocí přísného vůdcovství, zvítězí nad sousedními demokratickými státy. Proti demokratické myšlence masy my, nacionální socialisté, stavíme myšlenku osobnosti. Vše, co je na tomto světě veliké, všechny vynálezy a všechny kulturní

úspěchy jsou vytvořeny osobnostmi. – Náš vůdce vytvořil z rozpadající se masy německý národ. Demokracie je příznakem úpadku umírajících národů (např. Řecko, Řím atd.). Naproti tomu všechny vzestupné národy jsou vždy vedeny významnými osobnostmi. – Demokratická propaganda lichotí masám. Každý by raději velel, než poslouchal. V důsledku toho byla demokracie milována a myšlenka vůdcovství byla často nepopulární.

Je omylem domnívat se, že se lidu pod „lidovou vládou“ daří dobře. Naopak! Zkušenost ukázala, že parlamentní demokracie vede k záhubě lidu. Národ může zažít pokrok pouze tehdy, stojí-li v jeho čele vůdce. Hrdinové tvoří dějiny!

Skutečný vůdce cítí, že nese odpovědnost vůči svému lidu. Zářivým příkladem je zde Adolf Hitler. Tento princip odpovědnosti vůdce vůči národu se nazývá „germánská demokracie“. Se západní parlamentní demokracií, kterou odmítáme, nemá germánská demokracie nic společného.

Vůdcovský princip má smysl pouze ve službě celému národu. Být vůdcem s sebou nese povinnosti. Vůdce je vůdcem ne proto, že má zvláštní výsady, ale proto, že nese větší odpovědnost. Vůdcovství není privilegium, ale vznešená povinnost. Být vůdcem znamená být příkladem!

Adolf Hitler je ideálním vůdcem: cílevědomým a neúprosným, ale zároveň takticky prozíravým; pracovitým, nikdy neodpočívajícím, navíc opatrným a dalekozrakým; hrdým a spravedlivým, ale také skromným a nenáročným; energickým a přísným, ale plným vřelé lásky ke svému lidu. Z nejskromnějších poměrů se náš Vůdce vypracoval přes nejtěžší překážky, aby se stal největším státníkem v německých

dějinách. My, nacionální socialisté, jsme hrdí na to, že máme tu čest následovat muže, jakým je náš Vůdce. Je pro nás vzorem. Snažíme se ho napodobovat ze všech sil.

Světová demokracie a nacionální socialismus

Úryvek z knihy Weltdemokratie und Nationalsozialismus od Alfred Bäumler, 1943

Jednou z mála věcí, v nichž se demokracie vyzná, je využívání intelektuální lenosti ve prospěch protiněmecké propagandy. Je tak snadné vysvětlit světu, že nacionální socialismus odmítá mír, protože uznává zákon boje, že je nepřítelem porozumění, protože považuje za směšnou představu světového řádu udržovaného policejní silou. Nikdo to nemá snazší než ten, kdo apeluje na staré myšlenkové návyky. Slabostí nacionálního socialismu je, že od člověka vyžaduje, aby myslel. Člověk, kterého ne náhodou nazýváme tvorem zvyku, dělá raději cokoli jiného než myslí – protože myslet znamená vymanit se ze zvyků.

[…] Právě to je charakteristickým rysem moderního světa, který se hlásí k myšlence míru, že neví, jak čelit chamtivosti. Pod rouškou humanitárních frází se skrývá nejbezohlednější uctívání násilí, jaké světové dějiny kdy viděly: „boj“ a „válka“ jsou pojmy, které se odsuzují, voják je považován za přežitek ze zaostalých časů, rolník je opovrhován. Pro demokratickou buržoazní společnost je svaté pouze obchodování a peněžní transakce. Burza a civilizace jsou zde neoddělitelné pojmy, kouzlo zlata ovládá mysli. Ekonomika je osud. Zjevné tajemství, kterého se nikdo nesmí dotknout, je klíčem ke všem projevům demokratického systému: moc se nesmí nikde projevit. Princip vůdcovství je skryt za parlamentarismem, vláda je povolena pouze v té nejnečestnější, nejkrutější a nejubožejší ze všech forem – jako vláda peněz. Moc nabývá podoby vysávání. Existují pouze bohatí, kteří vlastní vše, a chudí, kteří nevlastní nic. Demokratická „svoboda“ spočívá v

tom, udržovat ty, kteří nic nevlastní, v přesvědčení, že cestou volného získávání se jednou mohou vypracovat mezi majitele. Každý může dělat, co se mu zlíbí, tak hlásá ideologie této společnosti, vzestup nebo hladovění je na volbě každého. Ve skutečnosti drží malá vrstva nesmírně bohatých mužů ve svých nemilosrdných rukou vládu, o které se veřejně nesmí mluvit. Kdo má peníze, podílí se na vládě, kdo je nemá, patří k milionům otroků plutokratického systému.

Jelikož vládne princip ekonomické „svobody“ (každý může nakupovat a prodávat, kolik „chce“), je systém holého násilí zároveň systémem svobody.

Toto rafinované pokrytectví je možné jen proto, že si vládnoucí třída osvojila formu ekonomického vykořisťování a stala se takřka neviditelnou. Skutečná reprezentace neexistuje – parlamenty jsou tu přece jen proto, aby jakoukoli reprezentaci zabránily. Moderní demokracie je tak v každém ohledu systémem absolutní lži – nátlaku obklopeného krásnou fasádou „svobody“.

Stejný princip vykořisťování vládne i v zahraniční politice, která je v podstatě politikou koloniální. Kolonie jsou bezohledně vykořisťovány, musí dodávat suroviny a vojáky; co se stane s národy, které obývají dobytá území v jiných částech světa, je lhostejné. Stejně lhostejné je, zda jsou zdroje surovin náležitě využívány či nikoli a zda získané produkty uspokojují potřeby, které existují jinde na světě. Rozhodující je pouze okamžitý zisk. Plutokratická společnost je ve své touze po zlatě nenasytná; národy umírají, země se pustoší, ale cenné papíry stoupají. Jediné, co zajímá, je nárůst bohatství, s ním spojená zaručená jistota blahobytu a luxus, který si člověk může dovolit.

Stát demokratického typu se skládá z malého počtu neúměrně bohatých lidí, kteří považují za svůj jediný politický úkol nechat ostatní pracovat pro sebe. Přitom nezáleží na tom, zda jsou tito ostatní spoluobčané, koloniální otroci nebo spojenci. Síť záručních smluv, kterou se Velká Británie v poslední době snažila obklopit národy, je charakteristickým projevem parazitického myšlení plutokracie. Její moc se v souladu s podstatou kapitálu snaží stále více převyšovat, bují do nekonečna. Záruční smlouva má smysl pouze tehdy, stojí-li za ní nějaké reálné síly. Smlouvy, které Velká Británie v poslední době nabízela každému dosažitelnému státu, postrádaly jakékoli opodstatnění v realitě. Britské moci přinesly na okamžik užitek, pro smluvní stranu znamenaly zkázu. Jaké živé síly byly do této státní zkázy vtaženy, zda byla při tom zničena cenná lidová kultura, to demokratické politiky ani na okamžik nezajímalo. Nejchladnější vůle k vládnutí si počítala v ledovém prostoru prázdné moci.

Angličan může bez zábran prohlásit: Nevlastníme ani metr čtvereční půdy mimo naše vlastní hranice; to, co máme, je pouze přátelství těch, kterým ta půda patří. Zapomíná jen dodat jednu maličkost: přátelství – a kontrolu nad penězi, tj. nad prací těch, kterým jsme tu půdu ponechali za účelem jejího obdělávání. O moci peněz se nemluví. Připouští se sice, že obchod následuje vlajku, ale ne to, že přátelství jako politický jev má za předpoklad jemný nátlak kapitálu, bez něhož by bylo pravděpodobně vystaveno příliš silným výkyvům.

Každá moc je zároveň popírající i potvrzující; může budovat pouze tím, že odmítá nebo bojuje proti tomu, co jí stojí v cestě. Moc kapitálu se liší od všech ostatních forem moci tím, že sice dosahuje oslnivých okamžitých úspěchů, ale nikdy

nepůsobí konstruktivně. Jejím hlavním prostředkem je úvěr, který se maskuje jako pomoc poskytovaná z čisté „objektivity“ a ryzího „porozumění“. Ve skutečnosti je to smyčka, která se ovine kolem krku „ekonomicky slabšímu“. Stačí jen lehce zatáhnout – použití násilí je přece zakázáno – a oběť se svíjí na zemi. Demokratická velmoc se vyznačuje tím, že může poskytovat úvěry. Dokud jsou lidé tak pošetilí, že věří v peníze, dokud mohou být vládnuti prostřednictvím odepření úvěrů – to je vzorec židovsko-demokratické světové nadvlády. Pokud jsou peníze vším a všechno jsou peníze, nemůže být „svět“ ničím jiným než polem působnosti ekonomických koncernů a burzovních spekulantů. Finančním impériím je lidský zájem o zemi a lidi neznámý. Kapitál chce vždy jen sám sebe rozmnožovat; na své cestě bezohledně přehlíží všechny věcné souvislosti. Šetření živých sil, ať už jde o síly lidu nebo půdy, úcta k přírodě, ohled na vůli k životu druhých jsou pro něj směšné pojmy. Čistě finanční myšlení sklízí úspěch za úspěchem a přitahuje do svého kruhu všechny destruktivní lidi – aby jednoho dne přece jen narazilo na skutečnosti, které popíralo. Nejabstraktnější forma moci, jakou známe, jejíž touha po více se zdá být nezastavitelná, nakonec selže na realitě živých sil, které popírala.

Přesněji řečeno, o „státech“ demokratického typu nelze vůbec hovořit. Stát existuje pouze tehdy, pokud se přirozeně vzniklý politický řád vztahuje k živému národu. Demokratické státy neexistují, existuje pouze demokratická společnost, která s pomocí svých bank vykonává dohled nad takzvanými státy. Tato společnost je jedna; má své zástupce po celé zemi, v Evropě stejně jako v Africe, v Americe stejně jako v Austrálii. Z historického hlediska je nástupkyní nadnárodní feudální

vládnoucí třídy dřívějších dob. Věrnému universalismu středověku odpovídala nadnárodní rytířská společnost; již nevěrnému pseudo-universalismu novější doby odpovídá plutokratická vrstva, která až donedávna buď vlastnila, nebo kontrolovala produkci surovin a obchod po celé Zemi. Centrem této peněžní vládnoucí třídy je dodnes Londýn. V Americe se postupem času vytvořilo druhé centrum, na které se ještě včera z Londýna pohlíželo s těžko skrývaným opovržením. Ideál této třídy je na obou stranách stejný. Tón udává vrstva bohatých mužů; to, jak uvažují, jak žijí a jak se oblékají, je naprosto určující pro všechny, kdo chtějí na této zemi něco znamenat. Pod tímto pojmem si však nesmíme představovat milionáře v evropském smyslu. O chudých lidech zde není řeč. Co je to bohatství, ví se jen tam, kde má plutokracie svůj původ. Lidé, kteří nemají představu o tom, co to znamená vykořisťovat Egypt a Indii, si nedokážou představit bohatství anglického lorda. A ještě méně mohou tušit, jaký magický účinek z tohoto bohatství vyzařuje. Svět nebyl v posledních stoletích dobyt liberálními „myšlenkami“ nebo anglickými životními styly (to vše následovalo až poté) – byl dobyt bohatými muži. Zednářství je sice jednou z forem, ale zdaleka ne jedinou, pod kterou bohatí muži ovlivňovali „státy“. Teprve až idol peněz přestane svět okouzlovat, skončí nadvláda té malé vrstvy, která v každém takzvaném hlavním městě nechávala kolovat své zástupce, své bankovky a ještě něco jiného. Konec plutokracie znamená zrod národních států. Po zbavení moci mezinárodní vrstvy vlastníků zbraní mohou všude převzít vládu muži, pro něž „mír“ znamená něco jiného než moralistickou frázi sloužící k zamaskování obchodních zájmů. Tito muži jsou vůdci svých národů. Svým životem ručí za to, že s mírem zůstane zachována čest a bezpečnost národa. Letadla, kterým by mohli svěřit svůj

drahocenný život, když dojde na nebezpečí, pro ně nejsou k dispozici. To patří k životnímu stylu té mezinárodní skupiny politiků, kteří se kdykoli a odkudkoli mohou stáhnout do centra světové demokracie jako do své skutečné vlasti.

Žijeme v demokracii?

Sbírka úvah převzatých od anonymního autora ze stránek https://radicalrevival.wordpress.com/

Mnoho otázek se mi honí hlavou, když sleduji narůstající totalitní moc dnešního režimu a jeho arogantní, pokrytecké chování vůči nám, jeho kritikům. Nechceme se spokojit se zaběhlými pravidly mocných, které ovlivňují životy nás všech. Nás – českých občanů.

Kritikům dnešního režimu, mezi něž se počítám i já sám, se nelíbí to, jak byly tímto režimem určeny práva a svobody nás, občanů tohoto státu, a jak jsou následně v praxi uplatňovány.

První otázka zní, zda by někdo z představitelů a tvůrců současné totalitní politiky dokázal skutečně definovat výraz, za kterým se dnešní režimní nomenklatura schovává, a kterým se při prosazování totalitárních praktik zuřivě ohání. Tím výrazem je dnes už víceméně zprofanované slovo demokracie.

Demokracie znamená v překladu vládu lidu. Má jistá pravidla, stanovená státní Ústavou, jejíž součástí je i Listina základních práv a svobod – tedy jakási bible všeobecné světové demokracie. V současné době se naše tzv. demokracie nachází v útlumu, neboť dochází k soustavnému porušování těchto rádoby nedotknutelných, Ústavou zaručených práv a svobod jednotlivého člověka, a společnosti celkově.

Dokáže tedy někdo ze současných zákonodárců, volených zástupců lidu, vysvětlit definici oné demokracie, které údajně slouží a kterou tak plamenně vzývají, pakliže realita skutečné, Ústavou a Listinou základních práv a svobod definované demokracie je od té jejich na hony vzdálená? Dokáže někdo ze

současných vládnoucích soudruhů předstoupit před nás, obyčejné lidi, a pomocí logiky a pravdivých argumentů v diskuzi se svými kritiky obhájit současné kroky vlády, vedoucí očividně k opačnému významu demokracie – tedy k omezování práv a svobod českých občanů a české společnosti.

Jistě. Nyní někdo přirozeně namítne: „Bože, ten nácek zase kecá. Ohání se právem, svobodou a demokracií a sám by nás chtěl nejraději přivázat ke stromu a mlátit řetězem. Jen ať mu dají, jen ať ho zavřou, až zčerná!"

Takovéto reakce jsou časté. A je to dobře. Ukazuje to, že lidem nechybí ještě cit pro logiku. Pokud jim současný režim vykresluje své odpůrce a kritiky jako nejhorší zlo, které kdy kráčelo po této Zemi, a straší své občany jako malé děti tím, že jim ono zlo zalepí ústa, nasadí pouta a uváže je řetězem, logicky je takový občan na straně režimu (který vypadá ve světle mýtů a lží o svých odpůrcích jako ten méně nebezpečný) a odmítá práva a svobody kritiků režimu řešit. Navíc, jako spravedlivému člověku, kterých je u nás v českých zemích naštěstí ještě většina, mu přijde volání po právech a svobodě „vyznavačů totality", jak jsme prezentováni politiky i médii, jako zavrženíhodné, a věru bezcharakterní pokrytectví.

S takovýmto občanem nemohu než souhlasit a jsem rád, že ještě existuje dost těch, co mají jasnou mysl a cit pro logiku a spravedlnost. Být to jinak, společnost by byla ztracená a snahy o odstranění nespravedlnosti a neřádu z tohoto světa by se minuly účinkem.

Takto stále hoří plamen naděje. Lidé se chopí iniciativy a postaví se zlu. V tom nám historie nabízí nespočet příkladů. Jen je třeba lidem zlo popsat, dostatečně jim ho odhalit. Pokud toto

někdo nedokáže; pokud není schopen jemu dostupnými prostředky upozornit své okolí na všudypřítomné zlo, pokud nedokáže logicky a spravedlivě podat lidem argumenty, proč a z jakých důvodů se mají zlu postavit a eliminovat ho, proč a z jakých důvodů mají obětovat své pohodlí, pohodlí své rodiny a svých blízkých, potom nikdo nemůže čekat, že se za ním jeho okolí postaví a že společně půjdou vstříc svému osudu. Člověk nežije věčný život a nechce zbytečně umírat. Proto si rozmyslí to, zda obrazně skočit do neznámých vod. Tedy – zda bude riskovat vlastní život. Zda se mu to pro nabízený ideál vyplatí, nebo ne.

Hlavně je třeba si uvědomit, že obrázek, který o svých kriticích dnešní režim vytváří, je hodně vzdálen obrazu člověka, za kterého se většina lidí ochotně postaví a bude s ním chtít bok po boku bránit svou budoucnost, svá práva, své svobody.

V žádném případě není vhodné se chovat jako člen sekty a nějaký elitář. Jsem-li politický idealista, který má vlastní názor na utváření a budoucnost společnosti, ze které jsem pokrevně vzešel a jsem tedy její neoddělitelnou součástí; jsem-li idealista, který má vlastní názor na vnitřní i zahraniční politiku politického zřízení, které mé společnosti vládne – na území, kde jsem se narodil -, nebudu se přeci od společnosti a od země oddělovat a chovat se přezíravě. Naopak. S pocitem pevného ideálu v srdci a s pocitem zodpovědnosti a solidarity ke krvi a zemi mého původu, budu tento ideál šířit dál, do co nejširšího okolí. A to z toho prostého důvodu, že svým ideálem chci pomoci celé společnosti, a chci změnit k lepšímu formu vlády, která v mých očích tuto společnost zanedbává a vede ji do záhuby.

Nemám ideál jako fetiš, který budu doma v tajnosti skrývat a tiše velebit. Mám ideál jako politickou doktrínu, kterou chci předat společnosti. A mým svatým úkolem bude tento ideál šířit a donekonečna vysvětlovat, až jej pochopí i ten nejposlednější člověk. Odklon od fetiše, sektářství a domnělého elitářství však ještě některým jedincům dělá problém, a zbytečně tak svou arogancí a nerozumem ničí práci a snahy ostatních.

Ale k podstatě této úvahy. Jak už bylo řečeno v úvodu, jedna z mých otázek jako politického idealisty zní, zda by představitel a zmocněnec současného vládnoucího režimu dokázal definovat onu tzv. demokracii, za kterou se totalitární praktiky dnešního státu schovávají. Zda by dokázal vysvětlit, co si představuje pod slovem demokracie a zda by uměl tuto svou definici pojmu demokracie, a od ní odvozené chování a praktiky stávajícího režimu logicky, spravedlivě a rozumnými argumenty obhájit.

Můj názor je, že velmi těžko. Už jen z toho důvodu, že pravá demokratická politika je postavená na svobodné soutěži politických stran a názorů, na soutěži svobodného myšlení. Na jejich základě má lid vybrat toho politika, který dokáže v celé plejádě konkurenčních názorů a poznatků obhájit zrovna ten svůj názor, a to svobodnými politickými diskuzemi s lidmi, svobodnými občany. Tito občané pak volí toho zástupce lidu, který jim dokázal upřímně a logicky nejlépe ze všech argumentovat a zodpovědět jejich otázky a nesrovnalosti v pohledu na uspořádání budoucnosti celé dané společnosti. Ano. Tomuto se říká skutečná demokracie.

Že my žijeme v naprosto odlišném, totalitárním Systému, který svobodnou politickou soutěž potlačuje a kriminalizuje určité politické skupiny jako za předlistopadového režimu,

přestože se halasně chlubí svou údajnou demokratičností, ukáže navazující úvaha – Kormidlování pseudodemokracie.

Kormidlování pseudodemokracie

Jak bylo napsáno v první části úvahy o dnešním režimu a jeho představitelích: nedomnívám se, že by se mělo jednat o skutečnou demokracii a demokraty, a proto tedy ani jejich pokrytecké, hysterické výkřiky na obranu jejich setrvání u moci, které jsou formulovány právě do sloganů o „obraně demokracie", netřeba brát vážně a netřeba si dělat starosti s tím, zda touha po změně současného režimu se bude charakterizovat našimi nepřáteli jako protidemokratická.

V závěru prvního dílu úvahy byla položena řečnická otázka, zda je dnes zachována svoboda slova a názoru, zda se dnes zákonem brání svobodná, demokratická soutěž všech politických stran, hnutí a jejich myslitelů. Právě události z doby nedávné nás, české občany, ujistily o tom, že tyto základní práva demokracie a svobody, zakotvená v české Ústavě a všeobecné Listině základních práv a svobod (která je součástí naší Ústavy) jsou dnešním režimem zcela neskrývaně, ba přímo pompézně pošlapávána. Česká vláda, jménem českého státu, dává tedy všem na obdiv, jak umí vládnout totalitními praktikami, jak se umí vysmívat výsostným znakům skutečné demokracie, a jak nedemokratická a pokrytecká tedy je.

V dnešní době jsme svědky toho, že politicky nekorektní skupiny jsou perzekvovány, politicky nekorektní ideje a názory jsou kriminalizovány a umlčovány. Proč? Čeho se naši úctyhodní, totalitní mocí zaslepení pseudodemokraté bojí?

Jedním ze znaků správného vládnutí je řádná a uvědomělá společnost. V řádné a uvědomělé společnosti by však ti, kteří se

zuřivě ohánějí demokracií a lidskými právy, nezakazovali dle jejich slovníku primitivní, hloupé a groteskní politické strany, hnutí, názory. Ty by byly pro obveselení všech uvědomělých a řádných občanů. Známe to všichni – nemožného hlupáka a primitiva odněkud z mokré čtvrti, s věčným deliriem, nebere vážně nikdo. Ten člověk se právě svým veřejným projevem před celou společností znemožní a není možné, aby jeho řeči bral někdo vážně.

Pokud se dnešní režim označuje demokratickým a nemá své voliče jen za primitivní hlupáky, které je třeba oslovit jednou za čtyři roky před blížícími se volbami, ale věří ve zdravý rozum občana, potom nemůže myslet vážně onu hysterii kolem šíření kritických opozičních myšlenek.

Jsou tedy dvě možnosti. Buďto nás, české občany, má naše vláda opravdu za hlupáky a primitivy, nebo vidí ve skutečné politické opozici odvážné, inteligentní a hlavně pravdu mluvící idealisty. Ti se tím pádem pro dnešní byrokratický, zkorumpovaný a slaboduchý vládnoucí režim stávají vysoce nebezpečnými a je třeba je okamžitě, v zájmu zachování dobře vyhřátých míst u koryta moci, tvrdě potlačit a odstranit lidem z očí.

Protože věřím, že český, potažmo evropský člověk ve většině případů dokáže uvažovat vlastním rozumem a má cit pro spravedlnost a logiku – a svůj idealismus také přirozeně stavím právě na této skutečnosti – je mým právem se domnívat, že naše společnost hloupá, primitivní a groteskní není. Proto nevěřím ani tomu, že by dala svůj osud do rukou někomu, kdo by tomuto popisu odpovídal, a kdo by byl účasten svobodné politické soutěže, se všemi svými odpůrci. Soutěže, která je

dnes zakazována, a právě proto mohou dnes prolhaní jedinci vládnout této společnosti.

V hlouposti a primitivnosti našich kritických a ideových názorů to tedy není. A proto tímto vládnoucím režimem prezentované definice nás, politické opozice, jsou samozřejmě lživé a zavádějící. Tak, jako se lhaním a podvody vnutila do přízně voličů současná parlamentní smetánka, tak ta samá smetánka lhaním a podvody denuncuje své skutečné politické kritiky, aniž by jim dovolila obhajobu, která by v demokratickém systému byla samozřejmostí.

Celá tato pseudodemokratická fraška, která se skutečnou svobodou a demokracií nemá nic společného a jen ukazuje, jak vypadá ryzí Kocourkov v praxi, se pomalu dostala do stádia, kdy lidé musí vybírat mezi donekonečna se opakujícími kandidáty. A to prakticky pod neustálým tlakem výhrůžek zpravidla dvou nejsilnějších stran.

Občanovi je naháněn strach, co hrozného se mu stane, pokud zvolí „tu druhou možnost". Že se jedná o jednu stranu za osmnáct a druhou bez dvou za dvacet, a národ i stát budou vypadat stále stejně zbědovaně, je ovšem těmto profesionálním bardům mainstream-politické scény naprosto ukradené. Tento šířící se totalitní dualismus, kdy se v „demokraciích" celého světa vybírá menší zlo ze dvou nejsilnějších kandidátů, je až do očí bijící: „Oba stojíme za nic, ale pokud nás nezvolíš, vyhraje ten druhý.."

Nejedná se tedy o důsledek hlouposti lidí, že dnešní politika vypadá, jak vypadá. Skutečným viníkem je totalitní režim, který nepřipouští možnost svobodné politické soutěže. Zástupci politických idejí, kteří nabízejí lidem opravdovou

změnu a chtěli by se stát vůdci politických změn, jsou denuncováni, trestáni a umlčováni.

Vládne nám tedy novodobá šlechta s absolutní mocí. A svým poddaným se odcizila takovým způsobem, že kdekterý přivandrovalec je jí stokrát milejší. Podle toho vypadá i její vláda. Podle toho vypadá i potlačování opozice.

Pánové u kormidla moci ví velice dobře o tom, že rozum, logika a spravedlnost je to, co žene lidské dějiny už po staletí kupředu. Pánové u kormidla ví i to, že občan používá rozum a má cit pro logiku a spravedlnost. Je jim známo i to, že my, kritici ze skutečné politické opozice máme pravdu a dokázali bychom, pokud bychom žili ve svobodné a demokratické zemi, občany přesvědčit o zhoubném vlivu dnešních byrokratů a pseudodemokratických pokrytců u moci, a zároveň nabídnout vlastní řešení.

Ukažme si názorně na jednoduchém příkladu, jak vlastně dnešní režimní pseudodemokratická politika vypadá.

Představme si dnešní politiky celého politicky korektního názorového spektra jako posádku na lodi, která má za úkol plout s lodí naloženou pasažéry – občany, dostat je do bezpečných vod a nakonec i do vzdáleného cíle cesty – vrcholu lidské civilizace. Aby dokázali mocipáni z lodní posádky ukormidlovat svou výnosnou parlamentní kocábku za všech časů i nečasů, aby se udrželi na vlnách své absolutní moci za každou cenu, musí vést se svými voliči – cestujícími – podivnou hru.

Ani jeden z těchto chytráků (strana) k funkci kormidelníka (vláda) nepřistupuje se zodpovědností, ale pouze s přáním, aby mohl jako člen posádky lodi zůstat co nejdéle. Nevšímá si ani

tak plavby, cíle cesty, stavu lodi a pohodlí cestujících, stejně jako si jich nevšímali všichni kormidelníci před ním. Brázdí s lodí vodní plochu nekoordinovaně sem a tam, a věnuje se bohatýrsky všem vymoženostem kormidelníka, které tato funkce nabízí. Není totiž jisté, zda se u kormidla udrží i po příštích volbách. Přijímá tedy štědré nabídky lobbistů, užívá si lodních večírků, a vede zákulisní boje s dalšími kandidáty na funkci kormidelníka. Na dotazy a stížnosti cestujících odpovídá vyhýbavě, otráveně, očividně znuděně – a hlavně přezíravě. Jiné je to ovšem, blíží-li se volby. To se tvář celé posádky ozdobí širokým úsměvem, srdce se otevře i tomu nejmenšímu pasažérovi a naše lodní elita, s kritiky uzavřenými pěkně pod zámkem v podpalubí, opět sladkými řečičkami a zároveň sršením špíny jeden na druhého (aby se později na večírcích znovu objímali) vedou volební kampaň mezi cestujícími.

Cestující s otázkami, kam že se to vlastně pluje, a zda ony útesy tamhle v dáli nebudou pro loď a pasažéry nebezpečné, jsou označeni za radikály, extrémisty a odpůrce „demokracie". Jsou špiněni takovým způsobem, že pod nátlakem této hysterie podlehnou ostatní pasažéři žádostem posádky, a souhlasí s odvlečením těchto „šiřitelů nebezpečných nálad ve společnosti" do podpalubí. Posádkou vykládané hrozby o údajné vzpouře na lodi a jistojistém vplutí do rozbouřených a nejistých vod tak nechávají vyděšené, a na kymácející se lodi velmi nejisté cestující u přesvědčení, že jinak divná a bezcharakterní posádka, která – byť dělá očividné a opakující se chyby – se neustále v cyklech střídá u kormidla, bude přeci jen lepší než ti, kteří chtějí podle vyprávění posádky pouze zkázu lodi a záhubu všech jejích pasažérů. Ti ať jsou v podpalubí, či – budou-li zlobit – raději rovnou hozeni do vody.

Ano. Takto vypadá současná, nejen česká „státní demokracie". Vládne zde jedna posádka, aliance několika stran, ze které občan smí jednou za čtyři roky volit kormidelníka, tedy vládu. Tím splní svou demokratickou povinnost a je uchlácholen, že „demokracie" existuje. To, že ona pokoutná posádka řízení lodi nerozumí ani za mák a totalitářsky potlačuje všechny, kteří na to chtějí upozornit a chtějí změnu rozpadající se lodi, posádky i cíle plavby, se však už obyčejný pasažér, občan-volič, nedozví. Režimní nomenklatura zuřivě brání kritikům tohoto pro ně tak výhodného politického systému nahlodat mysl občana. Kritika se k němu tedy nedostane a on žije nadále jako obelhávaný důvěřivec ve svém snu, že vše je asi tak, jak má být, a že „nějak bylo, nějak bude", hlavně, ať v pořádku doplujeme. Tápá a mlčí jako pravidelně podváděná žena, ovšem bez jediného důkazu o nevěře partnera, doufající v představách ve vysněný, relativně klidný svazek.

Podvod, lži a perzekuce. Výsady a hlavní pilíře současného režimu, který se hrdě, ale neprávem nazývá demokracií. Že se o žádnou demokracii nejedná, že jde pouze o nelegitimní, nekončící totalitní psychoteror vládnoucí vrstvy a obyčejný podvod na důvěřivost lidí, je každému rozumně uvažujícímu člověku jasné. Dá se však něco dělat, nebo je osud naší společnosti už nezvratně v rukou vládních byrokratů?

Na to se pokusí odpovědět třetí, závěrečný díl mé úvahy o současném režimu.

Odpor k dnešnímu zločineckému režimu

Ve dvou předchozích dílech mé úvahy o současném vládnoucím režimu jsem se dopracoval ke dvěma závěrům. První závěr zní – v současné době (nejen) v této zemi neexistuje

záruka svobodné politické soutěže. Vládne zde konglomerát politických partají, který se nechce pustit s jeho opravdovou opozicí do rovného politického zápolení. Tím pádem neexistuje ani legitimní důvod pro tvrzení, že současný vládnoucí režim je demokratický. Demokracii totiž určuje mimo jiné právě svobodná politická soutěž všech politicky aktivních myslitelů, stran a hnutí.

Druhý závěr z předešlých dílů mé úvahy zní: dnešní vládnoucí režim se sám označuje za demokratický, i když jím v žádném případě není, a nestydatě zneužívá pojem demokracie k obhajobě perzekuce vlastní politické opozice, a k vyvolávání strachu a hysterie mezi slušnými občany.

Dnešní režim tedy šíří za pomocí lží a pomluv otevřený psychický teror vedoucí k zastrašování českých lidí a uzurpování politické moci v tomto regionu.

Nabízí se nám zde srovnání se středověkou strategií vysokých hodnostářů a představitelů katolické církve, kteří rovněž za pomoci teroru – vyhrožováním božího hněvu, nedostupností posmrtného ráje a tvrdým pronásledováním údajných kacířů – upevňovali svou absolutní moc. To vše v údajném zájmu „obrany křesťanství" a „zachování křesťanských hodnot". Dnes se totalitními praktikami terorizuje obyvatelstvo a upevňuje se absolutní moc vlády a parlamentu, jak jinak, v zájmu posvátné a nedotknutelné „demokracie".

Je špatné, zavrženíhodné, postavit se na odpor dnešnímu pokrytectví a morálnímu úpadku moci?

Odpovědí nám mohou být, včetně mnoha jiných, třeba díla Jana Husa či Martina Luthera. Oba dva hlasatelé pravdy se ve své době postavili otevřeně proti pokryteckým a ziskuchtivým

praktikám tehdejšího církevního systému, a proti nespravedlivé „náboženské korektnosti" církevních hodnostářů (která jakoby z oka vypadla té dnešní, politické). Hlásali myšlenky, tehdy označované za kacířské, které měly znamenat nápravu zdegenerovaného systému moci. Ne v zájmu upevnění nadvlády mocných, ale v zájmu dobrého rozvoje tehdejší společnosti.

Volání po změně formy vlády a jejího oficiálního ideového programu je v lidské společnosti přirozené a správné. Vůli odpůrců a kritiků dnešního režimu by v žádném případě neměly ublížit kárání a sobecká vypočítavost soudobých vládnoucích skupin. Jejich dojemné volání po „obraně demokracie" a tesklivé naříkání po „zachování demokratických principů" nám vyznívají velmi, opravdu velmi ironicky, a jen snílek odtržený od reality se tímto vzlykáním může nechat zmást.

Právo na dosažení změny současného režimu je na naší straně.

Současný režim nás nemůže nazývat „protidemokratickým nebezpečím", protože s demokracií má společného asi tolik, co bývalá komunistická Německá demokratická republika. Násilné represe proti svým režimním odpůrcům; kriminalizace a denunciace politické opozice; zakazování veřejného svobodného projevu, perzekuce lidí za vyjádření vlastního názoru. Identické totalitní praktiky se u obou zmíněných režimů nezapřou.

Nevidím tedy jediný důvod, proč se tomuto pokryteckému a nemorálnímu systému nepostavit na odpor; proč se nesnažit prosadit spravedlivý život českým lidem; proč se nesnažit

zajistit dobrou budoucnost dalším českým pokolením. Je toto snad zločin?

Ne. Opravdový zločin, kterého se formou spolupachatelství dopouští stávající režim, je jeho vědomá absence při hájení práv a svobod českých lidí. Ať už při poskytování azylu neevropské imigraci a při její umělé integraci do české společnosti, při Cikány šířených rasových nenávistných náladách, při rozdávání české půdy do rukou neevropských finančních skupin, při probíhajícím vymírání českých lidí, při zotročování české společnosti okovy mezinárodního kapitálu.

Opravdovým zločinem je také režimem řízená demoralizace obyvatelstva, degradace kulturních tradic společnosti a démonizace vlastností jako jsou hrdost a čest. Zodpovědnost ke společnosti je nahrazována sobectvím. Vládne kult jednotlivce, který je tak lépe vydán všanc mamonu konzumu. Heslem dne se stává: „JÁ se chci mít TEĎ dobře".

Současný vládnoucí režim zcela otevřeně pomáhá likvidovat základní pilíře, důležité pro rozvoj lidské společnosti. Morálku, kulturu, identitu a půdu. Režim vědomě ničí celkové přirozené prostředí českých lidí.

Dnešní režim je tedy nejen nedemokratický a používající pro upevnění moci totalitní praktiky. Dnešní režim je i režimem zločineckým. Vědomě se angažuje v morálním, kulturním a fyzickém rozkladu současné české společnosti, pomáhá bezohledně cizím vlivům při naší záhubě.

A já se ptám: máme nečinně přihlížet tomu, jak je likvidováno naše přirozené prostředí, důležité pro správný rozvoj naší společnosti? Máme nečinně přihlížet tomu, jak je

likvidována samotná česká společnost, český národ? Máme přihlížet tomu, jak mizí v nenávratnu budoucnost našich následných pokolení?

Samozřejmě, že ne. Už několikrát v historii nám zde v českých zemích vládl režim, stejně zločinecký jako je ten dnešní, který usiloval pouze o to, aby se udržel u moci a mohl svým zástupcům zajistit bohémský život a falešný pocit moci. Režim, který nehleděl na rozvoj české společnosti, který prosazoval jen zájmy politicky korektních, protievropsky zaměřených „vyvolených" skupin, a který svou hloupostí a naivitou vedl české lidi přímou cestou do věčné záhuby.

Jako tehdy i dnes nám vládne Systém, který je řízen světovou burzou. Život Evropanů, a tedy i českých lidí, opět udává hodnota zlata, peněz a cenných papírů. Ne hodnota práce, krve, půdy a cti. Demokracie se už dávno stala zástupným výrazem pro absolutní nadvládu kapitálu a finanční lobby. Parlamentní a vládní loutky ve všech evropských zemích jsou hluboce oddáni svým štědrým chlebodárcům v pozadí, a proto cizí kapitalistické a politické zájmy nadřazují regionální loutkovlády nad zájmy svých občanů, nad zájmy ovládané společnosti.

Toto nechceme. Nechceme se dívat na to, jak je společnost vedena na okraj propasti, kde jí čeká pouze smrtelný pád. Nechceme se dívat na to, jak bezcharakterní, kapitálem a vlastním egem zaslepení vládci rozhodují o nás, bez nás. Je čas začít jednat, je čas postavit se na odpor.

Vrátím se teď k úvodnímu dílu mé úvahy. Ptal jsem se v něm, zda by dokázal dnešní představitel režimu a vykonavatel státní moci definovat onen pojem demokracie, za který se tento

vládní systém schovává, kterým se před občany hájí. Zda by dokázal předstoupit před voliče a ve svobodné diskuzi s politickou opozicí si onu „demokracii" obhájit. Odpovím už předem, že nikoliv, nedokázal by to.

Demokracie dnes neexistuje. Vládne nám zločinecký, nedemokratický režim, používající totalitní praktiky, potlačující své kritiky a politické odpůrce, a vedoucí tuto společnost do jisté záhuby. Tato fakta stačí k tomu, aby opravdová politická opozice mohla tento režim obvinit, odsoudit a poslat na smetiště dějin. Bez obav z toho, že by byla opozice režimem hystericky označena za „protidemokratickou", či ohrožující „demokracii". Žádná demokracie dnes neexistuje. A práva, potřeby a rozvoj dané společnosti musí být vždy nadřazeny nad egoistické a chamtivé zájmy jednotlivců. Politika vedoucí k rozvoji dané společnosti musí přirozeně odstranit politiku vedoucí k její záhubě.

V tomto politickém boji o zachování nebo zničení odkazu našich českých, evropských předků, o poctivý a spravedlivý rozvoj české, evropské společnosti, o zachování přirozeného prostředí českého, evropského národa, se vítězem stane politická idea vedená skutečně aktivními politickými bojovníky, kteří dokážou jasně argumentovat a vyvrátit všechny lži a mýty, sloužící k obalamucení dnešní společnosti a k upevnění moci nedemokratických a bezcharakterních zločinců. Vyhrajeme-li, česká společnost přežije. Budeme-li poraženi, zajde s námi obyvatelstvo českých zemí, zajde celá Evropa.

Vítězem bude schopnější, inteligentnější, a důvtipnější. Na naší straně bojovníků za svobodu je pravda, rozum, odvaha a idealismus. Na straně zločinců je faleš, pokrytectví, strach a vypočítavost. Politický zápas bude obtížný, a ze strany

zločinného režimu jistě bezohledný. Nenechme se však zastrašit. Kola dějin roztáčíme my. Blíží se velká doba, která bude dobou zúrodnění našeho vítězství. Nezahyneme. A s námi ani naše česká, evropská společnost. Kamarádi a kamarádky – vzhůru do boje!

Je demokracie vhodným společenským systémem?

Úvaha převzata od anonymního autora ze stránek
https://radicalrevival.wordpress.com/

V minulé úvaze bylo potvrzeno, že žádné lidské společenství – ať se to někomu líbí nebo ne – se neobejde bez vedení. To je potřeba pro chod a rozvoj společnosti a pro zajištění nejvyšší šance na její přežití. Princip života lidské společnosti postavený na vedení a vedených je neměnný od časů, kam až sahá lidská paměť. Je to dáno přirozeností života na této planetě, neměnnou platností přírodních zákonů. V minulé úvaze bylo také vyvráceno, že by idea pro-anarchistického anti-autoritářství měla nějakou šanci uplatnit se v praxi v horizontu delším, než pár měsíců. Nová úvaha má potvrdit nebo vyvrátit praktické uplatnění dalšího systému uspořádání lidské společnosti. A to – demokracie.

Demokracie je státotvornou, politicky propracovanou formou ideje anti-autoritářství. Ve skutečné demokracii by stejně jako v anarchistické představě spravování lidských komun měl rozhodovat pouze většinový hlas rovnostářské společnosti. Hlas svobodných občanů, vložený důvěrně do rukou svých svobodně vybraných a vždy odvolatelných zástupců. Volení zástupci pak pravomocně rozhodují o důležitých věcech, týkajících se života a budoucnosti celé společnosti.

I zde může někomu představa demokracie připadat sympatická a spravedlivá, podobně jako teorie anarchismu. Žel, sympatický a spravedlivý nám připadá i svět v pohádce a ta má do praktického života hodně daleko. Může tedy demokracie v reálném světě úspěšně fungovat?

Stejně jako v případě pro-anarchistického anti-autoritářství, i zde budeme okamžitě konfrontovat kladnou odpověď zásadním argumentem o střetu hodných beránků a zlých vlků.

Teorie demokracie, podobně jako teorie anarchismu, totiž počítá ve svých plánech pouze s lidmi hodnými a uvědomělými. Zlí, zákeřní, sobečtí a celkově bezcharakterní lidé v představách anarcho-demokratických rovnostářů chybí. Organizátorům lepšího „příští" se zřejmě skupiny nepřizpůsobivých občanů, lidově řečeno, „nehodí do krámu". O to horší jsou pak následky nelítostné pravdy.

Zlí, sobečtí a celkově bezcharakterní lidé jsou v morálně čistém a ušlechtilém světě pohádkové demokracie stejně nebezpeční, jako hladové šelmy v uzavřené kleci s bezbrannou kořistí. Za pomoci úlisnosti, sledování svých vlastních zájmů a zneužívání dobroty ostatních občanů se tato bezohledná individua dostanou velice rychle ke kormidlu moci. Jsou schopní, jsou silní, jsou zákeřní. Jejich vliv prostoupí celé politické spektrum demokratické společnosti. Politika se začne řídit jejich pravidly a ve prospěch jejich zájmů. Sen o líbezné pohádce míru a svobody se rychle rozpadá a kolotoč spojení autoritativních vládců a ovládaných občanů se opět roztáčí. Přírodní zákony o postavení silnějších a slabších se nikdy nezmění.

Vynikajícím příkladem a prvním nezpochybnitelným faktem pro ukázku toho, jak dopadá demokracie v praxi, je současná globální nadvláda investičních spekulantů burzovního obchodu.

Abychom však uvedli sice stejný, ale hmatatelnější příklad vnitřního rozkladu demokratizované společnosti, použijeme obraz současného Mexika.

Tato země se už několik let potýká přesně s těmi skupinami lidí, které jsou popsány výše. Mafiánské kartely, sledující sobecky své vlastní zájmy. Silné, bezcharakterní a zákeřné. V tomto konkrétním případě nepodnikají v burzovním obchodě, ale v obchodě s drogami. Přesto se řídí stejnou strategií – zastrašováním či korumpováním výkonné moci a bezpečnostních složek, vše ve vlastním zájmu, pro dobro sebe sama, na úkor stability většinové společnosti.

Ani rovnostářský anarchista, ani svobodomyslný demokrat nemají žádný účinný demokraticko-rovnostářský lék na toto reálné nebezpečí, podkopávající základy jejich pohádkové společnosti. Tím méně dokáží svobodomyslně zajistit její faktické přežití.

Anarchisté ani demokraté nechtějí brát realitu v úvahu a nechtějí realitou zatěžovat své příznivce.

Anarchismus a demokracie, tedy anti-autoritářské systémy, mají jednu zásadní společnou chorobu. Vnitřní krizi. Společnost, která se ohání svobodou a rovností pro každého, se při sebemenším nebezpečí rozpadá. To už ale dávno věděl filozof Aristotelés, který demokracii nazýval „vládou lůzy”, a podle toho hodnotil i její budoucnost. Rozmáhání se drogových kartelů v Mexiku je jedním z učebnicových příkladů neschopnosti demokratického systému ochránit většinu před zlovůlí menšiny, a zajistit vnitřní stabilitu a kvalitativní rozvoj společnosti.

Jak z toho ven? Anarchistům či demokratům nezbývá nic jiného, než se podřídit mafii a být ovládanými jako v mákem posetých provinciích Afganistánu. Skončí tak sen o rovnosti a anti-autoritářství. Nebo je tu druhá možnost. Rovnostářské komunity se spojí, zvolí si společné vedení a začnou vést s vnitřním nepřítelem občanskou válku. Jejich vláda, složená z politických a vojenských autorit, se však po válce už přirozeně své moci nevzdá. Vznikne opět pouto vedení a vedených, a celá koncepce anti-autoritářství zanikne jako v prvním případě.

Ukažme si nezpochybnitelná fakta z nedávné historie, potvrzující výše zmíněné závěry o neudržitelnosti soudržnosti anarchistické či demokratické společnosti: židovské anarcho-komunistické osidlování Palestiny před rokem 1948 a kolaps „demokratického" Španělska třicátých let 20.století.

Anarcho-komunistické osady židovských přistěhovalců v Palestině – kibucy – jsou mnohými označovány za jediný pravý (anarcho-)komunismus, skutečně uvedený do praxe. Jak už ale bylo řečeno, rovnostářské anti-autoritářské komunity se vždy vnitřně rozpadají. Z vnitrospolečenské krize a z hrozby všudypřítomného nebezpečí se rekrutují silnější a schopnější jedinci, kteří se ujímají vedení společnosti, a přirozeně se své moci už nevzdají. Přesně toto se stalo v Palestině při narůstajícím konfliktu Židů s původními arabskými obyvateli, před vyhlášením a po vyhlášení státu Izrael. Dnes kibucy – základy státu Izrael – živoří, vymírají. Poslední z nich musí být paradoxně dotovány státem, vedeným autoritami. To znovu neomylně potvrzuje fakt, že pojmy anti-autoritářství a demokracie jsou pouze nereálnou pohádkovou utopií, až podezřele naivně nepočítající s faktorem vnitřního a vnějšího nebezpečí.

Vnitrospolečenská krize vedla k pádu i anti-autoritářské „demokratické" zřízení v republikánském Španělsku třicátých let minulého století. Nespokojenost španělských občanů s novými poměry v „rovnostářské" republice nezmírnila ani propaganda anarcho-demokratických intelektuálů. Jejich systém se zevnitř rozpadl a po několikaleté občanské válce se k moci dostalo silné a schopné vedení. Vedoucí „demokraté" a anarchisté přirozenou cestou znovu skončili mezi ovládanými.

Můžeme argumentovat i (nejen) českými „demokratickými" režimy, které vedly a vedou „demokratizovanou" společnost k vnitřní nestabilitě a chaosu, k přirozenému rozvratu a zániku. Ať už roku 1938, 1948 nebo demokratizovaným „socialismem s lidskou tváří" pana Dubčeka roku 1968.

Další nejznámější příklady. Italská „demokracie" se po první světové válce rychle změnila ve fašistický stát. Na vnitrospolečenskou krizi zašla i německá „demokratická" Výmarská republika, aby ji nahradil nacionální socialismus Adolfa Hitlera. „Demokracii" v Anglii rychle vystřídal autoritativní režim Winstona Churchilla.

Všechny tyto příklady opět potvrzují nezpochybnitelný fakt – demokracie nemá praktické uplatnění.

Její politika vede vždy k vnitřní krizi, vlastnímu rozpadu a k opětovnému přirozenému vzestupu moci autorit. Pomineme-li původní kolonie anglosaských osadníků v Novém světě, demokracie prakticky nikdy neexistovala. A i v USA nakonec vedla k upevnění autoritativní moci mafiánských struktur obchodního, bankovního a burzovního sektoru.

Jménem demokracie (či pod hesly svobody a rovnosti) se kdysi osvobodili poddaní z rukou feudálů, aby se mohli v tichosti rychle vnořit do nově budovaného otroctví. Otroctví továrníků, finančníků a bankéřů. Ti, díky vlastnictví obrovského množství majetku a investic, drželi a dodnes drží v hrsti volené zástupce lidu. Politiky, kteří hledí plnit jen svou kapsu a přání svých bohatých autoritativních pánů, a zcela přehlížejí potřeby občanů a zájmy společnosti. Demokracie je nejlépe korumpovatelným politickým systémem. Kleptokracií.

Možnost „svobodných voleb", jediná dnešní výsada demokracie oproti středověkým feudálním autokraciím, tak v konečném výsledku vychází naprázdno. Stejně naprázdno, jako vycházely volby za minulého režimu. Je jedno, koho zvolíte – moc si udrží stále stejní lidé..

Přirozenou cestou vývoje jsme se dostali k systému, který dnes politologie korektně nazývá autoritativní demokracií. Moc si uzurpují vždy konkrétní jedinci a mafiánské skupiny v politickém zákulisí. Opět rozhodují sobecké zájmy bohatých a mocných, kteří nerespektují práva a potřeby svých poddaných. Demokracie je systémem plně závislým na tržním hospodářství a burzovním obchodu, a tím pádem je podřízen autokratické moci nadnárodních a nadstátních investičních a obchodních skupin. Vláda lidu byla a je v demokracii prázdným pojmem.

Demokracie tedy není vhodná k vedení společnosti. Sama o sobě není schopná zajistit proklamovanou všeobecnou svobodu a po počáteční ostýchavosti se rychle mění v tvrdou autokracii s totalitními praktikami. Stejně jako anarchie se může vyskytnout jen jako velmi krátkodobý mezičlánek mezi pádem jedné centrálně řízené společnosti a vznikem řízené společnosti nové. Svým neautoritativním pojetím, hlásáním

rovnostářství a svobody pro všechny, přímo nabízí vychytralým a bezohledným jedincům možnost chopit se lehce otěží moci a zotročit společnost pro své vlastní zájmy.

S tím ovšem nemůžeme souhlasit. Ve společnosti musí přirozenou cestou fungovat řád a pořádek. Silné a schopné vedení musí vést společnost k jejímu konstruktivnímu rozvoji. Každý občan, ať vedoucí či vedený, musí cítit osobní zodpovědnost k celku. Chce-li společnost přežít a chce-li zajistit pozitivní budoucnost pro své potomky.

Demokracie nám tyto základní pilíře fungování zdravé a důstojné společnosti nikdy nezajistí, podobně jako utopické anarchistické představy. Autoritativní síla dříve či později dosáhne moci. Situace doložená už od pravěku; v civilizací nedotčených podmínkách přírodních národů fungující dodnes.

Otázkou tedy je: jak má vypadat vláda oné autoritativní síly? Jaká síla má nejlepší předpoklady pro zajištění vnitřní stability a přežití společnosti? Jaká síla nám zajistí konstruktivní vývoj?

Fenomén zvaný politická strana

Úryvek z knihy Vzkaz od Roman „Elmar“ Skružný, 2006

Zamysleme se nad tím, PROČ VLASTNĚ má veškeré dění, rozhodování, vliv a moc ve státě mít s takovou samozřejmostí instituce zvaná politická strana. Vyznavači posvátné modly demokracie by se určitě zatvářili přezíravě a s despektem by řekli, že existence politických stran je přece zárukou a projevem „vlády lidu“ (z řečtiny „demos“ a „kratos“ – lid a vláda). Ponechme stranou, že v letech po druhé světové válce byla v zemích východní a střední Evropy (i u nás) u moci vládní forma zvaná lidová demokracie – tedy „lidová lidovláda“. Opravdu vládne lid prostřednic-tvím oněch podivných rozvětvených útvarů dotovaných státem, útvarů se složitými strukturami, sbory poradců, tajemným financováním a ještě tajemnějšími minulými životy svých šéfů? Představují skutečně myšlenkové proudy a názorové rozdíly občanů? Povrchní pozorovatel zajisté řekne ANO. Hloubavější povaze ovšem stěží uniknou jevy, jako je „vágní politický program“, vzájemné dohadování, různé „koalice“, zákulisní jednání, trapné a nedůstojné hádky přímo v parlamentu, přestupy „zástupců lidu“ z jednoho mužstva do druhého (docela jako ve fotbalu), náhodné výsledky hlasování, kdy stačí chvilková nepřítomnost nějakého poslance k tomu, aby ten či onen zákon byl, či nebyl, přijat. Možná, že někde snad platí ono známé spektrum od „levice“ přes „střed“ po „pravici“. Spíše si ale myslím, že dnes a zde je to naprostá a pouhá formalita a matení pojmů. Jev zvaný opoziční smlouva by mohl sloužit jako školní příklad toho, OČ SE OPRAVDU JEDNÁ ctihodným „zástupcům lidu“ (a nejen u nás). A

přidáme-li k tomu i nový zákon o – v podstatě – většinovém zastoupení, je celá záležitost jasná jako na dlani: ZA KAŽDOU CENU SI UDRŽET MOC. Mimochodem – asi málokoho napadne, JAK VELKÁ je podobnost mezi dnešní vládnoucí silou a mezi komunistickými předáky v roce 1948: ti i oni si velmi dobře věděli rady, jak zařídit, aby mohli vládnout sami – i bez „vůle lidu“. V roce 1948 vytvořila tehdejší KSČ tzv. Národní frontu, ve které byly další dvě „povolené“ strany kolaborující s komunisty. Dnes je toto zařízeno elegantněji právě opoziční smlouvou a chystaným novým volebním zákonem. Zásady, program, cíle, prospěch národa? Tomu už dnes uvěří jen prosťáček nebo nenapravitelný idealista. Ostatně by mne zajímalo, kolik procent občanů si dnes vybaví nějaké to jméno z volební kandidátky, které dal svůj hlas. Nebo třeba nějakou pasáž z volebního programu politické strany, kterou volil. A pokud by si onu pasáž vybavil, jak dalece se asi shoduje se skutečností? Volební program jakékoli politické strany je z velké části nezávazný obecný blábol – od „levice“ přes „střed“ až po „pravici“ a jména kandidátů či pak už poslanců jsou prázdnými slovy bezvýznamných figurek. Skutečnou moc má přece v každé politické straně stranický aparát – a na ten nemá normální občan pražádný vliv. Jestliže platí, že politická strana je jakýsi „stát ve státě“, pak onen stranický aparát je „stranou ve straně“.

Je to všechno pečlivě nastudované cirkusové představení – dokonce i včetně ne-zbytného klauna (těch je u nás víc než dost). Možná ale, že tímto srovnáním dost křivdím opravdovému cirkusu – tam se totiž musí „tvrdě makat“,

nikomu se nic neodpouští a každá chyba se krvavě platí přímo „na place“. Vhodnější by bylo přirovnání k nějaké laciné pouťové šmíře s jedinou ošumělou maringotkou, párem opelichaných opic, jedním cvičeným medvědem, klaunem, co stále a stále opakuje tentýž vtip a dryáčnickým vyvolávačem, který vykřikuje „jen vstupte a uvidíte, co jste ještě neviděli – obrovského hada, co měří od ocasu k hlavě 12 metrů a od hlavy k ocasu 14 metrů – vstupte a nebudete litovat – právě začínáme!“

Toto známe třeba ze starých filmů a smějeme se tomu. Když ovšem taková šmíra řídí stát a rozhoduje o jeho osudu – to už k popukání rozhodně není. Lidé prostě berou jako samozřejmý a nezměnitelný fakt, že zemi mohou vést šarlatáni, podvodníci a mafiáni. Za „totáče“ se vždy zásadně odlišovalo: MY a ONI. Dnes to platí dvojnásob. Když se nějaký institut pro výzkum veřejného mínění dotáže, zda jsou lidé spokojeni se současnou vládou, odpoví obvykle 80% dotázaných, že NE. A když jsou lidé dotázáni, PROČ volili tu či onu stranu, odpoví nejčastěji, že prostě vybírali nejmenší zlo (!).

Řeknu vám, že kdybych přemýšlel jak chtěl, tak bych asi těžko našel horší způsob, jak řídit společnost, než takzvanou zastupitelskou demokracií, parlamentním systémem a existencí politických stran. Snad jedině bolševismus, ale jisté to není. Vzpomínám si, že když jsem byl velmi mladý, mnoho lidí říkalo: „On je ten komunismus V PODSTATĚ dobrá věc, ale lidi jsou dobytek“. Až mnohem později přišli na to, že chyba je již V SYSTÉMU.

Zůstává otázkou, kdy lidé přijdou na totéž i dnes a budou hledat jiné, lepší řešení.

Demokracie jakožto problém

Úryvek z knihy The Problem of Democracy od Alain de Benoist, 2011

Staří a moderní

„Zastánci jakéhokoli režimu tvrdí, že jde o demokracii," poznamenal George Orwell.[142] To není nic nového. Již v roce 1849 napsal Guizot: „Síla slova ‚demokracie' je taková, že žádná strana ani vláda se neodváží zvednout hlavu ani nevěří, že by mohla vůbec existovat, pokud nemá toto slovo vyvedené na svém praporu."[143] Dnes to platí více než kdy jindy. Ne každý je dnes demokratický, ale každý se za něj vydává: neexistuje jediná diktatura, která by o sobě netvrdila, že je prodemokratická. Komunistické země východní Evropy se prezentují nejen jako demokracie – což dokládají i jejich ústavy[144] –, ale jako jediné skutečné demokracie, na rozdíl od „formálních" demokracií, jimiž označují liberální demokracie Západu.

Tento téměř jednomyslný souhlas s pojmem „demokracie" – i když ne vždy s tím, co tento pojem ve skutečnosti představuje – propůjčuje tomuto pojmu morální a téměř náboženský význam, který od samého počátku brání jakékoli diskusi. Na tuto skutečnost upozornilo mnoho autorů. V roce 1939 T. S. Eliot prohlásil: „Když se nějaký pojem stane tak

---

[142] George Orwell, A Collection of Essays (Garden City, New York: Doubleday, 1954), s. 162.

[143] François Guizot, Democracy in France (Londýn: John Murray, 1849), s. 3.

[144] Georges Burdeau poznamenává, že „soudě podle vnějšího vzhledu jsou politické instituce SSSR z hlediska federálního uspořádání velmi podobné institucím Spojených států a z hlediska systému vlády institucím Spojeného království", v knize La démocratie (Paříž: Éditions du Seuil, 1966), s. 141.

všeobecně posvátným, jakým je dnes ‚demokracie', začínám si klást otázku, zda vůbec něco znamená, protože znamená příliš mnoho věcí."[145] Ještě ostřeji to v roce 1945 vyjádřil Bertrand de Jouvenel: „Veškeré diskuse o demokracii, veškeré argumenty, ať už pro ni, nebo proti ní, trpí intelektuální marností, protože samotný pojem je neurčitý."[146] Giovanni Sartori v roce 1957 dodal: „S jistou dávkou paradoxu by se demokracie dala definovat jako vznešený název pro něco, co neexistuje."[147] Na závěr Julien Freund poznamenal (ne bez špetky humoru): „Tvrdit, že je člověk demokratem, už nic neznamená, protože je možné být demokratickým protichůdnými způsoby, ať už po vzoru Američanů či Britů, nebo po vzoru komunistů ve východní Evropě, Kongu a na Kubě. Za těchto okolností je zcela přirozené, že odmítám být demokratický, protože můj soused se může odvolávat na stejné slovo, i když podporuje diktaturu."[148]

Je zřejmé, že obecná povaha tohoto pojmu k objasnění jeho významu nijak zvlášť nepřispívá. Nepochybně musíme jít o krok dál.

První myšlenkou, kterou musíme zavrhnout, je názor některých lidí, kteří tvrdí, že demokracie je výlučně moderním výdobytkem, odpovídajícím nej„vyspělejšímu" stupni v dějinách politických režimů.[149] Jakákoli taková představa je

---

[145] T. S. Eliot, Christianity and Culture (New York: Harcourt, Brace & World, 1949), s. 11. (Ed.)

[146] Bertrand de Jouvenel, On Power (Boston: Beacon Press, 1962), s. 276.

[147] Giovanni Sartori, Democratic Theory (Detroit: Wayne State University Press, 1962), s. 3.

[148] „Les démocrates ombrageux", v časopise Contrepoint, prosinec 1976, s. 111.

[149] Jiní autoři zastávali přesně opačný názor. Podle Schleiermachera je demokracie „primitivní" politickou formou, zatímco monarchie je jedinou formou, která je schopna uspokojit potřeby moderního státu.

nepodložená. Demokracie není ani „modernější“, ani „rozvinutější“ než jakýkoli jiný režim. Demokratické režimy či tendence lze nalézt v celé historii. Lineární pohled na historii se zde opět ukazuje jako obzvláště zavádějící. V souvislosti s politickými režimy je samotná představa pokroku bezvýznamná.

Ze stejného důvodu nemůžeme přijmout myšlenku „přirozenosti“ demokracie, podle níž by nás někteří liberálové chtěli přesvědčit, že demokracie „spontánně“ vzniká v politické sféře, stejně jako trh „spontánně“ vzniká v rámci logiky obchodu. Podle Jeana Baechlera tedy platí: „Pokud uznáme, že lidé jako živočišný druh [sic] spontánně usilují o demokratický režim, který slibuje bezpečnost, prosperitu a svobodu, musíme dojít k závěru, že jakmile budou splněny správné podmínky, demokratická zkušenost se spontánně objeví, aniž by bylo třeba se odvolávat na nějaké ideje.“[150] Jaké jsou tedy ty „podmínky“, které vedou k demokracii, stejně jako oheň vytváří teplo? Je zřejmé, že to nikde není upřesněno.

Na rozdíl od Orientu byl v Evropě absolutní despotismus vždy mimořádně vzácný. Ať už v Římě, v Iliadě, ve védské Indii nebo u Chetitů, již v raném období nacházíme existenci lidových shromáždění pro vojenskou i civilní organizaci. Navíc v indoevropské společnosti byl král obecně volen: všechny starověké monarchie byly zpočátku volené. Tacitus[151] uvádí, jak u germánských kmenů „si volí krále pro jejich urozený původ,

[150] „Le pouvoir des idées en démocratie“, in Pouvoirs, květen 1983, s. 145.

[151] Publius Cornelius Tacitus (56 n. l. ?–117 n. l. ?) byl římský senátor a historik, který je autorem řady děl, včetně jedné z nejstarších zpráv o germánských kmenech, s názvem Germania. (Ed.)

velitele pro jejich statečnost“[152] (reges ex nobilitate, duces ex virtute summunt). I ve Francii zůstávala koruna dlouho jak volená, tak dědičná. Teprve za Pippina Krátkého[153] se král začal volit z řad stejné rodiny a teprve za Huga Kapeta[154] byl přijat princip prvorozenství. Ve Skandinávii byl král volen provinčním shromážděním a jeho volba pak musela být potvrzena dalšími shromážděními po celé zemi. U jiných germánských národů je zaznamenána praxe „štítování“[155].[156] Císař Svaté říše římské byl rovněž volen a význam kurfiřtů v německých dějinách[157] je dobře známý. Obecně lze říci, že teprve od 12. století se volené monarchie po celé Evropě staly dědičnými. Až do Francouzské revoluce však králové nadále vládli s pomocí parlamentů, jejichž moc nebyla zdaleka zanedbatelná. Ve všech starověkých evropských společenstvích přinášelo postavení svobodného občana politická práva. „Občané“ byli organizováni ve svobodných lidových obcích, které mimo jiné disponovaly městskými listinami. Panovníci byli obklopeni radami, s nimiž společně přijímali rozhodnutí.

---

[152] Tacitus, The Agricola and The Germania (New York: Penguin Books, 1970), s. 107.

[153] Pippin, neboli Pepin, byl prvním králem Franků a zároveň zakladatelem karolínské dynastie, která sesadila Merovejce z vlády nad královstvím. Jako král Franků vládl v letech 751 až 768 n. l. Karlovci prosazovali své právo na dědičnou vládu, ačkoli se jim nikdy nepodařilo ukončit tradiční praxi volené monarchie. (Ed.)

[154] Hugh Capet (939?–996) byl zvolen prvním francouzským králem a stal se zakladatelem kapetovské dynastie. Všichni francouzští králové, kteří po něm následovali až do konce francouzské monarchie, patřili ke kapetovské dynastii. (Ed.)

[155] „Štítování“ bylo zvykem, při kterém byl nový král zvedán na štíty svých vojáků. (Pozn. red.)

[156] Je příznačné, že právě po prozkoumání původu franské královské rodiny se šlechta za vlády Ludvíka XIV. postavila proti monarchickému principu.

[157] Kurfiřti byli ti, kdo ve Svaté říši římské volili císaře. (Pozn. red.)

Vliv zvykového práva na právní praxi je sám o sobě ukazatelem míry „účasti“ lidu na tvorbě zákonů. Jinými slovy nelze říci, že by starým monarchiím chyběla legitimita v očích lidu.

Nejstarší parlament západního světa, islandský Althing, byl založen v roce 930. Jedná se o federální shromáždění, jehož členové se každoročně scházejí v inspirujícím prostředí Thingsvelliru. Adam z Brém kolem roku 1076 napsal, že „mezi nimi není žádný král, ale pouze zákon“.[158] Tento pojem, neboli místní parlament, označuje jak místo, tak shromáždění, na kterém se svobodní občané s rovnými politickými právy scházeli v předem stanovených termínech, aby přijímali zákony a vykonávali „thing“.[159] Na Islandu měl každý svobodný občan dvě nezcizitelná práva: právo nosit zbraně a právo zasedat na shromáždění. Islanďané, píše Frédéric Durand, „dokázali vytvořit a řídit něco, co lze pomocí vágní, ale výstižné analogie nazvat jakousi severskou Helladou, společenstvím svobodných občanů, kteří se aktivně podíleli na záležitostech své komunity – překvapivě kultivovaní a intelektuálně plodní muži, spojení pouty vzájemné úcty a respektu.“[160]

„Skandinávská demokracie má velmi dlouhou historii: její počátky lze vysledovat až k tradicím z doby Vikingů,“ poznamenává Maurice Gravier.[161] V celé severní Evropě

---

[158] Adam z Brém, History of the Archbishops of Hamburg-Bremen (New York: Columbia University Press, 1959), s. 217. (Ed.)

[159] Slovo „thing“, jímž se označuje parlament, pochází z germánského výrazu, který původně znamenal „to, co se schází“. Toto slovo je příbuzné staroanglickému „thing“ (německy „Ding“). Zdá se, že tento termín zpočátku označoval shromáždění, na němž se projednávaly veřejné záležitosti, poté veřejné záležitosti obecně a nakonec samotné „věci“ (things), o nichž se jednalo.

[160] „Les fondements de l’État libre d’Islande: trois siècles de démocratie mediévale“, in Nouvelle École 25–26, zima 1974–75, str. 68–73.

[161] Maurice Gravier, Les Scandinaves (Paříž: Lidis-Brépols, 1984), s. 613.

spočívá tato „demokratická“ tradice na mimořádně silném smyslu pro společenství – na tendenci k „zusammenleben“ („společnému soužití“), která vede lidi k tomu, aby nad vše ostatní kladli společné zájmy. Zároveň je tato demokracie poznamenána jasným smyslem pro hierarchii, což ospravedlňuje použití výrazu „aristo-demokracie“.

Tato tradice, založená na vzájemné pomoci a pocitu sdílené odpovědnosti, zůstává živá v mnoha zemích, počínaje Švýcarskem.

Myšlenka, že lid je původním nositelem moci, se v dějinách středověku objevuje znovu a znovu. Zatímco duchovenstvo se omezovalo na proklamaci, že omnis potestas a Deo (všechna moc pochází od Boha), někteří teoretici tvrdili, že moc přechází na panovníka od Boha pouze zprostředkovaně skrze lid. Pojem „moc z božího práva“ byl tak přijímán nepřímo, aniž by se lid stal abstrakcí. Marsilius z Padovy[162] neváhal hlásat koncept lidové suverenity; je příznačné, že tak činil, aby hájil nadvládu císaře (v té době Ludvíka Bavorského) nad církví. Myšlenku, že v zásadě neexistuje rozdíl mezi lidem a jeho vůdci, opět potvrzuje formule populus et proceres („lid a velikáni“), která se v antických textech opakovaně vyskytuje.

Zde je třeba zmínit demokratické tendence, které se objevovaly v Římě[163], stejně jako ve starověkých italských republikách, ve francouzských a vlámských obcích, v

[162] Marsilius z Padovy (1275?–1342?) byl italský učenec 14. století. Jeho nejznámějším dílem je Defensor pacis (Obránce míru), v němž volal po oddělení císařské a papežské moci ve Svaté říši římské a usiloval o omezení pravomocí papežství. Jedním z jeho návrhů bylo, aby se papež stal volenou funkcí. (Ed.)

[163] Viz P. M. Martin, L’idée de royauté à Rome. De la Rome royale au consensus républicain (Clermont-Ferrand: Adosa, 1983).

hanzovních městech[164] a v ústavních listinách svobodných švýcarských kantonů. Dále bychom měli připomenout starobylou boerenvrijheid („svobodu rolníků“), která ve středověku převládala ve fríských provinciích a jejíž ekvivalent lze nalézt podél Severního moře, v Nizozemsku, Flandrech, Skandinávii, Německu, Rakousku a Švýcarsku. Nakonec stojí za zmínku existence významných komunálních hnutí založených na cechách a výsadách, která bojovala za vzájemnou podporu a sledovala ekonomické a politické cíle. Někdy se tato hnutí střetávala s královskou mocí a církví, s podporou rozvíjející se buržoazie, jindy zase podporovala monarchii v boji proti feudálním pánům a přispívala k vzestupu obchodní buržoazie.[165]

Drtivou většinu politických režimů v dějinách lze ve skutečnosti zařadit mezi smíšené. „Všechny antické demokracie,“ poznamenal François Perroux, „byly spravovány de jure nebo de facto aristokracií, pokud nebyly řízeny na základě monarchického principu.“[166] Podle Aristotela byla

---

[164] Hanzovní liga byla hospodářský svazek, který v období mezi 13. a 17. stoletím vytvořilo mnoho severoevropských měst. (Ed.)

[165] „Demokracie“ – ať už v tomto případě, nebo ve vztahu k svobodnému rolnictvu – již zahrnovala sociální požadavky, i když ne „třídní boj“ (pojem, který se ve starověkých demokraciích zjevně nevyskytoval). Ve středověku směřovaly tyto požadavky v podstatě k tomu, aby dostali slovo ti, kteří byli z moci vyloučeni. „Demokracie“ však mohla být použita i proti lidu. Ve středověké Florencii byly obzvláště silné sociální spory mezi „popolo grosso“ (bohatými obchodníky – pozn. red.) a „popolo minuto“ (doslova „malým lidem“, neboli maloobchodníky – pozn. red.). Francesco Nitti k tomu píše: „Důvodem, proč se dělnické třídy ve Florencii ukázaly jako vlažné v obraně své svobody a sympatizovaly s Medicejskými, bylo to, že byly proti demokracii, která – jak bychom řekli – byla ideálem, jenž si hýčkala bohatá buržoazie“ (Francesco Nitti, La démocratie, sv. 1 [Paříž: Félix Alcan, 1933], s. 57).

[166] Tento názor sdílí většina těch, kdo se zabývali studiem antických demokracií. Victor Ehrenberg – abychom uvedli jen jeden příklad – považuje řeckou

Solónova ústava[167] oligarchická, pokud jde o Areopag[168], aristokratická z hlediska svých úředníků a demokratická z hlediska složení svých soudů. Proto, dodal, spojovala výhody všech forem vlády. Podobně podle Polybia[169] byl Řím volenou monarchií, pokud jde o moc konzulů, aristokracií, pokud jde o moc senátu, a demokracií, pokud jde o práva lidu. Cicero[170] ve svém díle O republice zastává podobný pohled. Monarchie nemusí vylučovat demokracii, jak dokládají například současné konstituční a parlamentní monarchie. V roce 1789 to byla koneckonců francouzská monarchie, která zřídila Generální stavy. „Demokracie v širším smyslu," poznamenal papež Pius XII., „přípustí různé formy a může být realizována jak v monarchiích, tak v republikách".[171]

Dodejme ještě, že zkušenosti moderní doby ukazují, že ani politický režim dané země, ani její instituce nemusí být nutně rozhodujícími faktory při utváření společenského života jejích

---

demokracii za „jakousi rozšířenou aristokracii" (The Greek State [Londýn: Methuen, 1969], s. 50).

[167] Solón byl athénský zákonodárce v 6. století př. n. l., který vypracoval ústavu s cílem zvýšit odolnost státu proti tyranii. Podle Aristotela, který o Solónovi psal ve svém spise „Politika", se Solón snažil umožnit všem občanům přístup do parlamentu a k soudu a jeho ústava rozdělila Athény do čtyř společenských tříd na základě vlastnictví majetku. Každé z prvních tří tříd byly uděleny různé úrovně přístupu k vládě, zatímco čtvrtá třída byla zcela vyloučena. (Ed.)

[168] Rada starších ve starověkých Athénách. (Ed.)

[169] Polybius byl arkadský historik z 2. století př. n. l. a autor díla Dějiny. Žil v Římě a zabýval se studiem ústavy republiky. Rozvinul myšlenku oddělení pravomocí mezi jednotlivými složkami státní moci, která později ovlivnila Cicera, Montesquieua i americkou ústavu. (Ed.)

[170] Marcus Tullius Cicero (106–43 př. n. l.) byl filozof a proslulý řečník v Římské republice, který do římské kultury vnesl mnoho řeckých myšlenek. (Ed.)

[171] Z textu „Democracy and a Lasting Peace", vánoční poselství z roku 1944, dostupné na adrese www.papalencyclicals.net/Pius12/P12XMAS.HTM. Datum přístupu: 5. listopadu 2010. (Ed.)

občanů. Srovnatelné typy vlád mohou odpovídat velmi odlišným typům společností, zatímco různé formy vlády mohou skrývat identické společenské reality. (Západní společnost má dnes extrémně homogenní strukturu, ačkoli se instituce a ústavy jednotlivých zemí, které do ní patří, někdy podstatně liší.)

Úkol definovat demokracii se nyní jeví jako ještě obtížnější. Etymologický přístup je zavádějící. Podle svého původního významu znamená demokracie „moc lidu“. Tuto moc lze však interpretovat velmi odlišnými způsoby. Nejrozumnějším přístupem se tedy jeví přístup historický, který vychází z předpokladu, že „pravá“ demokracie je především politický systém zavedený ve starověku těmi, kdo vynalezli jak samotnou věc, tak slovo, které ji popisuje.

Pojem demokracie se v moderním politickém myšlení před 18. stoletím vůbec nevyskytoval. I tehdy se o něm hovořilo jen sporadicky a obvykle s pejorativním podtónem. Až do Francouzské revoluce snili ti „nejpokrokovější“ filozofové o smíšených režimech, které by spojovaly výhody „osvícené“ monarchie s výhodami lidového zastoupení. Montesquieu[172] uznával právo lidu na dohled, nikoli však na vládnutí. Ani jedna revoluční ústava se nehlásila k „demokratickým“ principům. Robespierre[173] je jednou z mála osobností své doby, která se – ke konci své vlády – výslovně odvolávala na demokracii (což v

[172] Charles de Secondat, baron de Montesquieu (1689–1755), byl francouzský osvícenský filozof, který je nejznámější díky dílu „O duchu zákonů“, jež představuje zásadní práci pro vývoj moderní demokratické ideologie. (Ed.)

[173] Maximilien François Marie Isidore de Robespierre (1758–1794) byl nejvlivnějším členem proslulého Výboru veřejné bezpečnosti během Francouzské revoluce, který nařídil mnoho poprav v období známém jako období teroru. Přestože tvrdil, že slouží zájmům lidu, jeho excesy nakonec vedly k jeho vlastní popravě. (Ed.)

následujících letech nepřispělo k posílení jeho popularity). Tento režim si představoval jako zastupitelskou formu vlády: jako „stát, v němž suverénní lid, veden zákony, které si sám vytvořil, činí sám vše, co dokáže dobře, a prostřednictvím svých zástupců činí vše, co sám nedokáže“.[174]

Teprve ve Spojených státech, když lidé začali kritizovat pojem „republika“, se slovo demokracie poprvé rozšířilo. Jeho používání se stalo běžným na počátku devatenáctého století, zejména s nástupem jacksonovské demokracie a založením Demokratické strany. Slovo pak znovu překročilo Atlantik a v první polovině 19. století se pevně zakořenilo v Evropě. Tocquevillův[175] esej Demokracie v Americe, který sklidil značný úspěch, učinil z tohoto termínu běžné slovo.

Navzdory mnoha citátům inspirovaným antikou, které zdobí projevy filozofů a politiků 18. století, byla skutečná politická inspirace čerpaná ze starověké demokracie v té době velmi slabá. Filozofové obdivovali spíše Spartu než Athény a debata „Sparta versus Athény“ – často zkreslená zaujatostí nebo neznalostí – stavěla stoupence autoritářského egalitarismu proti

[174] Projev pronesený dne 5. února 1794, přetištěno v knize Keitha Michaela Bakera The Old Regime and the French Revolution (Oxford: Pergamon Press, 1987), s. 371.

[175] Alexis de Tocqueville (1805–1859) byl francouzský politický myslitel, který se proslavil především svým dílem „Demokracie v Americe“, vycházejícím z jeho zážitků z cest po Spojených státech. Ačkoli byl Tocqueville klasickým liberálem, jenž se stavěl proti tehdejší monarchii, nesouhlasil ani se socialistickými radikály. Ve své studii o Spojených státech chválil americký demokratický systém, ale nelíbila se mu posedlost Američanů penězi a jejich pohrdání elitami, protože ačkoli právě elity jim umožnily zbavit se staré koloniální aristokracie, vedlo je to také k tomu, že přehlíželi nejinteligentnější členy své společnosti, a proto k popisu tohoto jevu vytvořil termín „tyranie většiny“. (Ed.)

zásadám umírněného liberalismu.[176] Například Rousseau[177], který Athény nenáviděl, vyjadřoval názory, které byly striktně filolakonské, tedy prospartské. V jeho očích byla Sparta především městem rovných (homoioi). Naproti tomu, když Camille Desmoulins[178] bouřlivě vystupoval proti Spartě, bylo to proto, aby odsoudil její přehnaný egalitarismus: proti girondistovi Brissotovi[179] zaútočil na Lykurga[180], „který učinil své občany rovnými, stejně jako tornádo činí rovnými všechny, které zasáhlo“. Celkově vzato šlo o poměrně povrchní diskurs. Kult antiky fungoval hlavně jako metafora regenerace, jak dokládají slova, která Saint-Just[181] vyslovil před Konventem[182]: „Svět je od dob Římanů prázdný; jejich památka jej může naplnit a znovu předznamenat svobodu!“ (11. germinálu, rok 2).[183]

---

[176] K této diskusi viz zejména práci Luciana Guerciho Libertà degli antichi e libertà dei moderni: Sparta, Atene e i „philosophes“ nella Francia del settecento (Neapol: Guida, 1979).

[177] Jean-Jacques Rousseau (1712–1778) byl filozof, jehož republikánská filozofie měla velký vliv na ideály Francouzské revoluce. (Ed.)

[178] Camille Desmoulins (1760–1794) byl novinář a významný zastánce Francouzské revoluce. Později byl popraven na příkaz Robespierra. (Ed.)

[179] Jacques Brissot (1754–1793) byl revolucionářský myslitel francouzské revoluce a obdivovatel raných Spojených států. Byl nejvýznamnějším členem girondistů, což bylo intelektuální hnutí spojené s jakobinismem, které prosazovalo radikálnější rovnostářství a zahraniční politiku. Odmítal však excesy období teroru a on i mnoho dalších girondistů se nakonec stalo jeho oběťmi. (Ed.)

[180] Lykurgos byl zákonodárce ve Spartě v 8. století př. n. l., který zavedl instituce, které se staly charakteristickým rysem tohoto města. (Ed.)

[181] Louis Antoine de Saint-Just (1767–1794) byl francouzský revolucionář, který úzce spolupracoval s Robespierrem a byl spojován s obdobím teroru. Byl popraven ve stejnou dobu jako Robespierre. (Ed.)

[182] Národní konvent byl revolučním zákonodárným orgánem Francie v letech 1792 až 1795. (Pozn. red.)

[183] Je pozoruhodné, že v dnešní době si přízeň demokratů získaly právě Athény, zatímco Sparta je kritizována za svůj „bojovný duch“. Tato změna v diskurzu si zaslouží podrobnou analýzu. (Nová republikánská vláda během Francouzské

Chceme-li studovat „pravou“ demokracii, je třeba obrátit se spíše k řecké demokracii než k těm režimům, které současný svět tímto pojmem označuje.

Srovnání starověkých a moderních demokracií je běžným akademickým postupem.[184] Obvykle se zdůrazňuje, že první z nich byly přímé demokracie, zatímco druhé (z důvodů, které prý souvisejí s jejich územní rozlohou a počtem obyvatel) jsou demokraciemi zastupitelskými. Připomíná se také skutečnost, že otroci byli z athénské demokracie vyloučeni, a že tento režim tedy nakonec nebyl až tak demokratický. Tyto dvě tvrzení jsou poněkud zjednodušující.

Aténská demokracie, připravená politickým a společenským vývojem 6. století př. n. l. a reformami prováděnými od dob Solóna, prožila svůj zakládající okamžik díky reformám Kleisthena[185], který se vrátil z exilu v roce 508 př. n. l. Pevně ustavena v roce 460 př. n. l., vzkvétala po jedno a půl století. Periklés[186], který v roce 461 př. n. l. nastoupil po

---

revoluce zavedla republikánský kalendář jako součást širšího úsilí o odstranění všech stop staré společnosti z Francie. Používal se v letech 1793 až 1805. Germinal byl sedmým měsícem kalendáře, odpovídajícím konci března a začátku dubna. – Pozn. red.)

[184] Viz například kniha Mosese I. Finleyho Democracy Ancient and Modern (New Brunswick: Rutgers University Press, 1973), která je jak velmi erudovanou studií, tak pojednáním s velkým současným významem. Ve francouzském vydání (Paříž: Payot, 1976) obsahuje dlouhou předmluvu Pierra Vidala-Naqueta, který – kromě jiných omylů – připisuje Julienu Freundovi názory, které jsou přesně opačné než ty, které zastává (viz Freundova odpověď v „Les démocrates ombrageux“, Contrepoint, cit. článek).

[185] Kleisthenés je považován za iniciátora demokratických reforem v athénské společnosti kolem roku 508 př. n. l. a často bývá nazýván „otcem athénské demokracie“. (Ed.)

[186] Periklés (495?–429 př. n. l.) vládl v Athénách během jejich „zlatého věku“ mezi perskými a peloponéskými válkami, kdy Athény dosáhly mnoha svých nejvýznamnějších úspěchů. Zavedl také řadu demokratických reforem. (Ed.)

Efialtovi, zajistil demokracii mimořádnou pověst, přičemž po více než třicet let vykonával nad městem téměř královskou moc.[187]

Řekové definovali demokracii především v protikladu ke dvěma jiným systémům: tyranii a aristokracii.[188] Demokracie předpokládala tři podmínky: isonomii (rovnost před zákonem), isotimii (rovná práva na přístup ke všem veřejným funkcím) a isegorii (svobodu projevu). Jednalo se o přímou demokracii, známou také jako demokracie „tváří v tvář“, jelikož se všichni občané mohli účastnit ekklesie, neboli shromáždění. Jednání připravovala boule (rada), ale skutečným rozhodovacím orgánem bylo lidové shromáždění. Shromáždění jmenovalo velvyslance, rozhodovalo o otázkách války a míru, zahajovalo a ukončovalo vojenské výpravy, vyšetřovalo výkon úředníků, vydávalo dekrety, schvalovalo zákony, udělovalo občanská práva a projednávalo otázky veřejné bezpečnosti. Stručně řečeno, „lid vládl, místo aby byl ovládán zvolenými jednotlivci“, jak píše Jacqueline de Romilly a cituje text přísahy, kterou skládali Athéňané: „Zabiju každého, kdo se slovem, činem, hlasem nebo rukou pokusí zničit demokracii … A pokud ho zabije někdo jiný, budu ho před bohy a božskými silami vysoce ctít, jako by zabil veřejného nepřítele.“

Demokracie v Athénách znamenala především společenství občanů, tedy společenství athénského lidu

[187] Abychom citovali Thúkydida: „On [tj. Periklés], který měl vliv jak díky své pověsti, tak díky svému úsudku a který vynikal tím, že byl nejvíce odolný vůči úplatkářství, vládl lidu svobodně… nemluvil tak, aby se zalíbil a získal moc nečestnými prostředky… A to, co se jmenovalo demokracií, se ve skutečnosti stalo vládou prvního muže“ (Dějiny peloponéské války, kniha druhá, text 65).

[188] Jedním z nejlepších děl na toto téma je kniha Jacqueline de Romillyové Problèmes de la démocratie grecque (Paříž: Hermann, 1975).

shromážděného v ekklesii. Občané byli rozděleni podle příslušnosti k demu, což bylo seskupení, které mělo zároveň územní, sociální i správní charakter. Samotný pojem demos, který má dórský[189] původ, označuje jak ty, kdo žijí na daném území, tak i samotné území jako místo původu určující občanský status – čímž tyto dva pojmy neoddělitelně spojuje.[190] Do jisté míry se pojmy „demos“ a „ethnos“ překrývají: demokracie je zde chápána nikoli ve vztahu k jednotlivci, ale k polis, tedy k městu jako organizované komunitě. Otroci byli z hlasování vyloučeni nikoli proto, že byli otroky, ale proto, že nebyli občany. Dnes nás to možná šokuje. Ale která demokracie kdy přiznala volební právo neobčanům?[191]

Pojmy občanství, svobody a rovnosti politických práv, stejně jako lidové suverenity, byly úzce propojeny. Nejpodstatnějším rysem občanství byl původ a rodová příslušnost: Periklés byl „synem Xanthippa z demu Cholargos“. Od roku 451 př. n. l. musel být člověk narozen athénské matce a otci, aby se mohl stát občanem. Občan (polites), definovaný svou příslušností, stál v protikladu k idiotes, neboli neobčanovi – označení, které rychle nabylo pejorativního významu (z pojmu izolovaného jedince bez příslušnosti vzešla představa „idiota“). Občanství jako funkce tak odvozovalo z pojmu

[189] Dórové byli jedním ze čtyř kmenů starověkého Řecka. Sparťané byli Dórové. (Pozn. red.)

[190] Slovo „demos“ se v tomto ohledu liší od slova „laos“, což je další termín, který se v Řecku používal k označení lidu, avšak s výslovným významem „společenství válečníků“.

[191] Ve Francii – abychom uvedli jen jeden příklad – bylo volební právo zaváděno pouze postupně. V roce 1791 se stále rozlišovalo mezi „aktivními“ a „pasivními“ občany. Následně bylo volební právo rozšířeno na všechny daňové poplatníky. Všeobecné volební právo vyhlášené v roce 1848 zůstalo až do roku 1945 omezeno pouze na muže.

občanství status, který byl výlučnou výsadou narození. Být občanem znamenalo v plném smyslu slova patřit k vlasti – tedy k vlasti a minulosti. Člověk se rodí jako Athéňan – nestává se jím (s výjimkou vzácných případů). Kromě toho athénská tradice odrazovala od smíšených sňatků. Politická rovnost, stanovená zákonem, vycházela ze společného původu, který také sankcionovala. Pouze narození propůjčovalo individuální politeia.[192] Demokracie vycházela z pojmu autochtonního[193] občanství, který její uplatňování úzce spojoval s původem těch, kdo ji uplatňovali. Athéňané v 5. století př. n. l. se neustále oslavovali jako „autochtonní lid velkých Athén“ a právě na tomto zakladatelském mýtu založili svou demokracii.[194]

V řečtině, stejně jako v latině, má svoboda svůj původ v původu člověka. Svobodný člověk, *(e)leudheros (řecky eleutheros), je v první řadě ten, kdo patří k určitému „rodu“ (srov. latinské slovo liberi, „děti“). „Být zrozen z dobrého rodu znamená být svobodný,“ píše Émile Benveniste, „je to totéž.“[195] Podobně i v germánštině poukazuje příbuznost mezi slovy frei („svobodný“) a Freund („přítel“) na to, že svoboda původně znamenala vzájemnou sounáležitost. Indoevropský kořen *leudh-, z něhož jsou odvozena jak latinské liber, tak řecké

[192] K vývoji tohoto pojmu viz Jacqueline Bordes, „Politeia“ dans la pensée grecque jusqu’à Aristote (Paříž: Belles Lettres, 1982).

[193] Pojem „autochtónní“ zdůrazňuje vztah mezi občany určitého národa a zemí, v níž se narodili. (Ed.)

[194] Nicole Lorauxová ve své knize The Children of Athena: Athenian Ideas about Citizenship and the Division between the Sexes (Princeton: Princeton University Press, 1993) interpretovala athénský pojem občanství jako „ideál autochtonního“. Mýtus o Erichthoniosovi (nebo Erechtheovi) vysvětluje autochtonní charakter a původ mužské demokracie a zároveň zakotvuje athénskou ideologii občanství v nadčasových základech.

[195] Émile Benveniste, Indo-European Language and Society (Coral Gables: University of Miami Press, 1973), s. 262.

eleutheros, sloužil také k označení „lidí“ jako příslušníků daného národa (srov. staroslovanské ljudú, „lid“, a německé leute). Všechny tyto termíny pocházejí z kořene evokujícího myšlenku „růstu a vývoje“.

Původní význam slova „svoboda“ v žádném případě nenaznačuje myšlenku „osvobození“ jako vymanění se z určitého společenství. Spíše v sobě zahrnuje určitou formu sounáležitosti – a právě ta svobodu zakládá. Když tedy Řekové hovořili o svobodě, neměli na mysli právo vymanit se z područí města ani právo zbavit se omezení, jimiž byl každý občan vázán. Měli spíše na mysli právo – a politickou způsobilost – zaručené zákonem, účastnit se života města, hlasovat v shromáždění, volit magistráty atd. Svoboda nelegitimizovala odtržení, ale sankcionovala jeho pravý opak: pouto, které vázalo každého člověka k jeho městu. Nejednalo se o svobodu jako autonomii, ale o svobodu jako účast. Neměla sahat za hranice společenství, ale byla praktikována výhradně v rámci polis. Svoboda implikovala sounáležitost. „Svoboda“ jedince postrádajícího jakoukoli formu sounáležitosti, tj. vykořeněného jedince, byla zcela bez významu.

Je-li tedy pravda, že svoboda byla přímo spjata s pojmem demokracie, pak je třeba dodat, že svoboda znamenala především svobodu lidu, z níž vyplývá svoboda občanů. Jinými slovy, právě svoboda lidu (nebo města) tvoří základ pro rovnost individuálních politických práv, tedy práv, která jednotlivci požívají jako občané. Svoboda předpokládá jako svou základní podmínku nezávislost. Člověk žije ve společnosti, a proto individuální svoboda nemůže existovat bez svobody kolektivní. U Řeků byli jednotlivci svobodní, protože (a do té míry, do jaké) bylo svobodné jejich město.

Když Aristoteles definuje člověka jako „politické zvíře“ a společenskou bytost, když tvrdí, že město má přednost před jednotlivcem a že pouze ve společnosti může jedinec naplnit svůj potenciál[196], naznačuje tím, že člověk by neměl být odtržen od své role občana – jakožto osoby žijící v organizované komunitě, v polis či civitas. Tento názor je v kontrastu s koncepcí moderního liberalismu, který předpokládá, že jedinec předchází společnosti a že člověk jako jedinec je zároveň něčím víc než jen občanem.[197]

Ve „společenství svobodných lidí“ tedy nesmí individuální zájmy nikdy převážit nad zájmy společnými. „Všechny vlády, které mají na zřeteli společné dobro,“ píše Aristoteles, „jsou správně ustaveny a přísně spravedlivé, avšak ty, které mají na zřeteli pouze dobro vládců, jsou všechny založeny na nesprávných principech.“[198] Na rozdíl od toho, co nacházíme například u Euripida[199], je u Aischyla[200] město běžně popisováno jako jednotný celek. „Právě tento pocit sounáležitosti,“ píše Moses I. Finley, „posílený státním náboženstvím, mýty a tradicemi, byl zásadním prvkem praktického úspěchu athénské demokracie.“[201]

---

[196] Aristoteles, Politika, 1253a, str. 19–20.

[197] K Aristotelovu dílu a jeho vztahu k athénské ústavě viz James Day a Mortimer Chambers, Aristotle’s History of Athenian Democracy (Berkeley: University of California Press, 1962).

[198] Aristoteles, Politika, 1279a, 17 a násl. Tento konkrétní překlad je převzat z díla The Politics and Economics of Aristotle (Londýn: Henry G. Bohn, 1853), s. 94. (Ed.)

[199] Euripides (480 př. n. l. ?–406 př. n. l.) byl jedním z nejvýznamnějších athénských tragédů. (Ed.)

[200] Aischylos (524 př. n. l. ?–455 př. n. l. ?) byl prvním z velkých athénských tragických dramatiků. (Ed.)

[201] Moses I. Finley, Democracy Ancient and Modern (New Brunswick: Rutgers University Press, 1973), s. 29.

Finley dodává, že v Řecku „svoboda znamenala vládu zákona a účast na rozhodovacím procesu, nikoli držení nezcizitelných práv.“[202] Zákon se v praxi spojil s duchem města. „Dodržovat zákon znamenalo s horlivostí se podřídit vůli společenství,“ poznamenává Paul Veyne.[203] Právě svoboda vede k zákonnosti: „Legum servi sumus ut liberi esse possimus“, jak řekl Cicero.[204]

Tím, že Aristoteles ukazuje, že základním principem demokracie je svoboda[205], chce zdůraznit, že jím není rovnost. Pro Řeky byla rovnost pouze prostředkem k demokracii, nikoli její příčinou. Politická rovnost vyplývala z občanství – z příslušnosti k danému národu. Vychází se zde z předpokladu, že členové téhož národa (či města), bez ohledu na vzájemné rozdíly, jsou všichni občany stejným způsobem. Tato rovnost práv v žádném případě neodráží víru v přirozenou rovnost. Rovné právo všech občanů účastnit se shromáždění neznamená, že jsou si lidé rovni (nebo že by bylo lepší, kdyby byli), ale spíše to, že ze své společné příslušnosti k městu odvozují společnou schopnost vykonávat volební právo, které je výsadou občanů. Jako vhodný prostředek k techne (umění) politiky zůstává rovnost vně člověka. Představuje pouze logický důsledek

---

[202] Tamtéž, s. 116.

[203] „Les Grecs ont-ils connu la démocratie?“, Diogène, říjen–prosinec 1983, s. 9. Paul Veyne dodává: „Buržoazní liberalismus organizuje výletní lodě, na nichž se každý pasažér musí postarat sám o sebe, jak nejlépe umí, protože posádka je tu pouze proto, aby zajišťovala společné statky a služby. Řecké město bylo naproti tomu lodí, na níž pasažéři tvořili posádku.“

[204] „Všichni jsme služebníky zákonů, a to právě proto, abychom mohli být svobodnými lidmi“, z Řeči na obranu Aula Cuentiuse Habita, kapitola 53, v knize The Orations of Marcus Tullius Cicero, sv. 2 (Londýn: Henry G. Bohn, 1852), s. 164. (Ed.)

[205] Aristoteles, Politika, kniha 7, kapitola 1.

sdílené sounáležitosti, stejně jako primární podmínku společné účasti. V očích Řeků bylo správné, aby se všichni občané zapojovali do politického života nikoli na základě univerzálních a nezcizitelných práv, která má každý člověk jako takový, ale na základě svého občanství. V konečném důsledku zde není klíčovým pojmem rovnost, ale občanství. Řecká demokracie je taková forma vlády, v níž je svoboda každého občana založena na rovnosti udělené zákonem, což mu umožňuje požívat občanských a politických práv.

Studium antické demokracie vyvolalo u současných autorů celou řadu reakcí. Pro některé je athénská demokracie obdivuhodným příkladem občanské odpovědnosti (Francesco Nitti); pro jiné připomíná sféru „aktivistických" politických stran (Paul Veyne)[206]; pro další je v podstatě totalitní (Giovanni Sartori). Obecně se všichni shodují, že mezi antickou a moderní demokracií existují značné rozdíly. Je však zajímavé, že právě moderní demokracie se používají jako měřítko pro posuzování demokratické konzistence té první. To je poněkud podivný způsob uvažování. Jak již bylo zmíněno, moderní politické režimy, které dnes označujeme jako „demokracie", se jako takové začaly identifikovat až s určitým zpožděním. V pozdější fázi se pozorovatelé začali zabývat antickými demokraciemi a jakmile si uvědomili, že se liší od moderních, došli k závěru, že musely být „méně demokratické" než ty naše. Neměli bychom však postupovat opačným způsobem uvažování? Demokracie vznikla v Athénách v pátém století před naším letopočtem. Je to tedy athénská demokracie (bez ohledu na to, jak ji chceme hodnotit), která představuje „pravou" demokracii. Pokud se

[206] „Liberální" kritiku řecké demokracie viz Paul Veyne, cit. dílo, a Giovanni Sartori, cit. dílo.

současné demokratické režimy liší od athénské demokracie, pak se liší od demokracie jako takové. To je zjevně to, co většinu našich současníků irituje. Jelikož se dnes každý chce prezentovat jako demokrat, a to co nejdokonalejším způsobem, a vzhledem k tomu, že řecká demokracie se téměř nepodobá demokraciím, které máme před očima, jsou to přirozeně Řekové, kdo musí být „méně demokratičtí“ než my. Docházíme tak k paradoxnímu závěru, že starověké demokracie, v nichž se lid přímo podílel na výkonu moci, jsou diskvalifikovány na základě toho, že nesplňují standardy moderních demokracií, v nichž lid v nejlepším případě vykonává pouze velmi nepřímou kontrolu.

Není pochyb o tom, že starověké a moderní demokracie jsou dva zcela odlišné systémy. Samotné srovnání mezi nimi je zavádějící. Jediné, co mají tyto systémy společné, je jejich název, neboť jsou výsledkem zcela odlišných historických procesů.

V čem spočívají tyto rozdíly? Bylo by mylné domnívat se, že souvisejí pouze s „přímou“ či „nepřímou“ povahou rozhodovacího procesu. Jsou spíše důsledkem dvou odlišných pojetí člověka, dvou odlišných pohledů na svět a na společenské vazby. Starověká demokracie byla komunitární a „holistická“, zatímco moderní demokracie je především individualistická. Starověká demokracie definovala občanství podle původu a dávala občanům možnost podílet se na životě města. Moderní demokracie organizuje atomizované jedince do občanů a nahlíží na ně především optikou abstraktního egalitarismu. Starověká demokracie byla založena na myšlence organického společenství; moderní demokracie, jako dědička křesťanství a filozofie osvícenství, na jednotlivci. Význam slov

„město“, „lid“, „národ“ a „svoboda“ se od jednoho modelu k druhému radikálně mění.

V tomto ohledu je tvrzení, že řecká demokracie byla přímou demokracií pouze proto, že zahrnovala malý počet občanů, opět poněkud zjednodušující. Přímá demokracie nemusí být nutně spojena s omezeným počtem občanů. Spíše je spojena především s relativně homogenním národem, který si je vědom toho, co jej jako takový charakterizuje. Účinné fungování řecké demokracie, stejně jako islandské demokracie, bylo v první řadě výsledkem kulturní soudržnosti a jasného pocitu sdílené sounáležitosti. Čím blíže si jsou členové společenství, tím větší je pravděpodobnost, že budou sdílet společné city, identické hodnoty a stejný pohled na svět a sociální vazby, a tím snazší pro ně bude přijímat kolektivní rozhodnutí týkající se společného dobra bez nutnosti jakékoli formy zprostředkování. Moderní společnosti naproti tomu vyžadují řadu zprostředkovatelů, protože přestaly být místy kolektivně prožívaného smyslu. Aspirace vyjádřené v těchto demokraciích vycházejí z protichůdných hodnotových systémů, které již nelze smířit žádným jednotným rozhodnutím. Od dob Benjamina Constanta[207] je možné měřit, do jaké míry se pojem svobody změnil pod vlivem individualistické egalitářské ideologie. Návrat k řeckému pojetí demokracie proto

[207] Henri-Benjamin Constant de Rebecque (1767–1830) byl francouzský politik a politický filozof, který jako jeden z prvních použil pro sebe samotného termín „liberál“. Porovnával demokracii starověku, kterou popisoval jako přímo participativní, s moderní demokracií, která byla založena na svobodě od státních zásahů a zákonů a která vzhledem k větší velikosti moderních společností nutně omezovala účast občanů na vládě prostřednictvím volených zástupců. (V původním textu zde de Benoist odkazuje na „The Liberty of Ancients Compared with that of the Moderns“, 1816, www.earlymoderntexts.com/pdf/constant.pdf. Přístup 5. listopadu 2010.) (Ed.)

neznamená živit neustále zmařenou naději na „osobní“ sociální transparentnost. Znamená to spíše znovu si osvojit – a přizpůsobit modernímu světu – pojetí lidu a společenství, které bylo zastíněno dvěma tisíci lety egalitarismu, racionalismu a oslavování kořenů zbaveného jednotlivce.

Obhajoba demokracie

O optimálním státu: jaký je nejlepší politický systém? To je otázka bezpředmětná. Neexistuje žádný politický systém, který by byl sám o sobě nejvhodnější pro všechny historické epochy, okolnosti a místa. Stejně tak neexistuje žádné „absolutní" řešení lidských záležitostí ani žádný „konečný způsob" života pro společnosti a národy. Tvrdit, že nejlepší formou vlády je ta, která nejlépe vyhovuje zájmům lidu, znamená pouze odklonit se od podstaty věci, neboť existují různé a vzájemně si odporující způsoby definování kolektivního „zájmu" (jako je prosperita, štěstí, moc a osud). Jistě lze argumentovat, že optimálním systémem je ten, který nejlépe ztělesňuje hodnoty daného lidu. Ale i to je poněkud vágní odpověď. V závislosti na historickém období se potřeby budou měnit. Požadavky v době míru se budou lišit od požadavků v době války a je dobře známo, jak nevhodný je État de droit[208] pro řešení potřeb vyvolaných „nouzovou situací" (Notfall).

Vezmeme-li si jako příklad demokracii, brzy vyvstává otázka, zda je tento systém vlády použitelný po celém světě. Existují pádné důvody pochybovat o tom, že tomu tak je. Na jedné straně je demokracie – v tom nejlepším smyslu slova – zakořeněna v institucionální a politické historii Evropy. Na druhé straně je liberální demokracie úzce spjata s židovsko-křesťanskou morálkou a filozofií osvícenství. Ve jménu čeho by měly země třetího světa přijmout tento systém? Opět se zde

[208] „État de droit" je termín, který představuje pokus o překlad německého pojmu „Rechtsstaat" – pocházejícího od Kanta – do francouzštiny. O přesném významu tohoto termínu se stále vedou diskuse, v zásadě však znamená „stát, v němž vládne právní stát". (Ed.)

ukazuje, že univerzálnost slouží jako alibi pro etnocentrismus.[209]

Vnitřní „dobrotu“ politického systému tedy nelze dokázat. Nanejvýš se lze pokusit dokázat, že daná forma vlády je za určitých podmínek a pro dosažení konkrétního cíle vhodnější než jiná. Kromě toho všichni autoři, kteří tvrdili, že demokracie je nejlepší ze všech systémů, upustili od myšlenky prokázat její vnitřní „dobrotu“ a většinou jednoduše přijali komparativní přístup: demokracie – tvrdí – má určité nedostatky, ale má jich méně (nebo méně závažných) než ostatní systémy. Tento přístup však pravidelně naráží na problém platnosti svých vlastních postulátů a kritérií.[210] Nejjednodušším přístupem je tedy přijmout, že neexistuje žádná konečná či absolutně nadřazená forma vlády, a posuzovat výhody a nevýhody

[209] Peter L. Berger („La démocratie dans le monde moderne“, in Dialogue 2, 1984, str. 2–6) se pokusil toto dilema vyřešit tvrzením, že demokracie odvozuje svou univerzálnost ze skutečnosti, že je systémem nejvhodnějším pro zachování rozdílů. Historická zkušenost však tuto tezi bohužel nepotvrzuje. Berger navíc poukazuje na to, že liberální demokracie je založena na pojetí společnosti, v němž je jedinec považován za „autonomní bytost“; zjevně si však neuvědomuje, že v mnoha kulturách třetího světa není jedinec vůbec takto chápán.

[210] Giovanni Sartori (op. cit.) například zastává názor, že nejpřesvědčivějším argumentem ve prospěch demokracie je skutečnost, že je otevřená změnám. Nicméně neexistuje žádný důkaz, že možnost změny je lepší než její nemožnost. Navíc je samotný pojem „změna“ nejednoznačný. Pokud se tím míní, že demokracie je zdokonalitelná, jedná se o poměrně triviální tvrzení (protože téměř všechny politické systémy jsou zdokonalitelné). Pokud tím naopak myslíme, že demokracie může sama ustoupit jinému režimu, pak je těžké pochopit, proč by měla být demokracie zpočátku upřednostňována. Podobně argument, že demokracie je upřednostňována, protože poskytuje „větší svobodu“, předpokládá shodu ohledně toho, co tímto pojmem myslíme; vyvolává také otázku, proč by měla mít svoboda přednost před všemi ostatními hodnotami. Argument, že demokratický systém je lepší, protože odráží pocity většiny (což by v každém případě muselo být prokázáno), vyvolává otázku, proč bychom měli chtít uspokojit vůli většiny – a tak dále.

každého systému ve vztahu k principům, které se člověk rozhodl následovat.

Demokracie se stala terčem dvou druhů kritiky. První směřuje proti samotnému principu demokracie a má obecně antidemokratický charakter. Druhá kritika naopak spočívá v lítosti nad tím, že demokratická praxe se málokdy shoduje s ideálem či teorií demokracie, a v navrhování možných řešení, jak tuto situaci napravit. Historie nicméně ukazuje, že někteří autoři v různých fázích přijali obě formy kritiky. V této kapitole se budeme zabývat zejména argumenty prvního druhu.

Principy demokracie byly v minulosti kritizovány jak levicovými, tak pravicovými autory. V tomto ohledu jsou francouzští revoluční odboráři z období 1896–1914, jako například Georges Sorel, Édouard Berth, Pataud, Pouget a Pelloutier, podobně jako Proudhon a Blanqui, blíže, než by se mohlo zdát, lidem jako Bonald, Joseph de Maistre, Maurras, Carlyle a Spencer. Flaubert tvrdil, že všeobecné volební právo je „hanbou lidského ducha“[211]; Montalembert jej považoval za „jed“[212] a Balzac za „zcela falešný princip“.[213] Auguste Comte prohlásil, že lidová suverenita je „ubohá lež“.[214] Renan prohlásil, že hlasování podporuje „osud oddaný vrtochům průměrného názoru, který je podřadný i chápání toho nejprůměrnějšího panovníka, jenž byl na trůn povolán

[211] Z dopisu Gustava Flauberta Georgii Sandové ze dne 8. září 1871, viz: Gustave Flaubert, Selected Letters (Londýn: Penguin Books, 1997), s. 363. (Ed.)
[212] Charles Forbes René de Montalembert (1810–1870) byl spisovatel a katolický liberál, který působil v Poslanecké sněmovně. V roce 1850 podpořil zákon omezující všeobecné volební právo. (Ed.)
[213] Honoré de Balzac (1799–1850) ve svém románu „Venkovský lékař“ kritizoval všeobecné volební právo. (Ed.)
[214] Auguste Comte (1798–1857) byl jedním ze zakladatelů pozitivismu a prosazoval novou formu vlády založenou na vědeckých principech. (Ed.)

náhodami dědičnosti“.[215] Mohly by být přidány nesčetné další citáty – každý z těchto autorů zplodil celou řadu následovníků.[216]

Většina těchto výtek je dobře známá. Podle jejich autorů je demokracie par excellence vládou rozkolu, nestability a neschopnosti – diktaturou čísel a průměrnosti. Stranický systém prý ohrožuje národní jednotu tím, že vyvolává stav „endemické občanské války“. Díky volební kampani a parlamentarismu se k moci dostávají ti nejprůměrnější lidé. Jelikož je v demokraciích počet účastníků politického procesu vyšší, stává se politická hra pouhým střetem mezi konkrétními protichůdnými zájmy. To zase živí demagogii a způsobuje, že lidé ztrácejí ze zřetele obecný zájem. Jelikož musí být znovu zvoleni, nejsou vůdci schopni rozvíjet dlouhodobé projekty a podnikat nezbytné, ale nepopulární kroky. To, co tedy dělají, je povzbuzování řady skupin k vznesení požadavků, které jdou proti společnému blahu; mluví „jazykem mas“ (Evola)[217] a aby uspokojili co největší počet lidí, apelují na nejnižší instinkty. Demokracie tak nevyhnutelně vede k anarchii, masovému

---

[215] Ernest Renan, Recollections and Letters of Ernest Renan (New York: Cassell, 1892), s. 175. (Ed.)

[216] Uvedu jen několik relativně nedávných publikací: Jean Haupt, Le procès de la démocratie (Chiré-en-Montreuil: Éditions de Chiré, 1977); Amédée d’Andigné, L’équivoque démocratique (Paříž: Au Fil d’Ariane, 1963); Michel Fromentoux, L’illusion démocratique (Paříž: NEL, 1975); Jean Madiran, Les deux démocraties (Paříž: NEL, 1977). Všechny tyto kritiky, inspirované tradicionalistickým katolicismem, jsou nápadně povrchní a zjednodušující. (Žádná z nich nebyla přeložena. Pozn. red.)

[217] Julius Evola (1898–1974) byl nejvýznamnějším italským představitelem tradicionalistické školy, což znamená, že se stavěl proti modernitě a zastával životní přístup v souladu s učením starověkých posvátných textů. De Benoist zřejmě odkazuje na jeho knihu Men Among the Ruins, v níž Evola analyzuje moderní politiku. (Pozn. red.)

hédonismu a rovnostářskému materialismu. Společné dobro se zvrhává v banalitu. „Vláda svobody“ se ukazuje být pouhou vládou kvantity. Demokracie, jak tvrdil Maurras, „spotřebovává to, co vytvořily předchozí generace“.[218] Moc jediného člověka ustupuje diktatuře všech a tyranii veřejného mínění. Prosazování „průměrného“ jedince vede k všeobecnému srážení úrovně. „Demokracie,“ píše Christian Perroux, „všechno stahuje dolů a vyrovnává, protože rovnost a masové srážení úrovně patří k jejím principům… zákony určuje lůza.“[219]

Veřejné mínění sice často uznává, že na těchto kritikách je něco pravdy[220], zůstává však v rámci zmíněné srovnávací logiky. Je tedy zřejmé, že mnoho kritik namířených proti demokracii platí i pro jiné formy vlády, neboť se týkají neměnných rysů lidské povahy. Převládá zejména pocit, že demokracie má alespoň tu výhodu, že poskytuje záruku proti despotismu. Demokratické režimy jsou v tomto kontextu definovány jako režimy, které omezují moc, na rozdíl od nedemokratických forem vlády, které jsou vnímány jako režimy založené na neomezené autoritě. Vzdát se demokracie by tedy znamenalo sklouznout k tyranii. Churchill proslul výrokem, že

---

[218] Charles Maurras (1868–1952) byl francouzský katolický kontrarevoluční filozof a zakladatel hnutí Action Française. Jeho dílo nebylo téměř vůbec přeloženo. (Ed.)

[219] Christian Perroux, L’aurore, avenir du passé (Paříž: La Table ronde, 1984).

[220] Obecně však tyto kritiky považuje za namířené spíše proti extrémním demokratickým požadavkům než proti demokracii samotné. „Kdyby nebylo přehánění perfekcionistických demokratů, nezbylo by mnoho materiálu, z něhož by bylo možné sestavit argumenty proti demokracii,“ píše Giovanni Sartori ve své knize (Democratic Theory, str. 52–53), která i přes svůj liberální nádech zůstává jedním z nejlepších a nejúplnějších děl, která byla na toto téma vydána za posledních dvacet let.

„demokracie je nejhorší forma vlády, s výjimkou všech těch ostatních, které byly čas od času vyzkoušeny“[221] (což mimo jiné umožňuje Jean-Marie Le Penovi[222] nazývat se „churchillovským demokratem“). Výhodou tohoto vyjádření je, že se vyhýbá otázkám ohledně jiných možných forem demokracie (nemluvě o dalších formách vlády, které zatím neznáme). V konečném důsledku tím říká, že demokracie je sice možná hrozný systém, ale ostatní systémy jsou ještě horší. Najednou už demokracie není „nejlepší formou vlády“, ale pouze tou nejméně špatnou.

Dilema „demokracie nebo diktatura“ je jistě nápadné. Je však neopodstatněné: dosažení svobod totiž nešlo vždy ruku v ruce s rozšiřováním demokracie. Kromě toho drtivá většina režimů v evropských dějinách nikdy nepopírala princip svobody. Jak píše Tocqueville: „Svoboda se lidem projevovala v různých dobách a podobách. Není spojena výlučně s žádným společenským zřízením a nenajdeme ji pouze v demokraciích. Proto nemůže představovat charakteristický rys demokratických století.“[223] Tento názor potvrzuje Giovanni Sartori, který poznamenává: „Náš ideál svobody není ve své podstatě spjat s vývojem demokratického ideálu… nejde o pojem demokratického původu: byl získán, nikoli vytvořen demokracií. To je velký rozdíl.“[224]

---

[221] Churchill pronesl tato slova v Dolní sněmovně dne 11. listopadu 1947, jak je zaznamenáno v knize Churchill by Himself (Londýn: Ebury, 2008), s. 574. (Ed.)
[222] Le Pen byl zakladatelem a předsedou francouzské krajně pravicové strany Národní fronta. Le Pen toto prohlášení učinil během televizního vystoupení v roce 1984 a později jej označil za jeden z klíčových momentů své kariéry. (Pozn. red.)
[223] Alexis de Tocqueville, Democracy in America (New York: Library of America, 2004), s. 582. (Ed.)
[224] Tamtéž.

Zkušenost však ukazuje – a to je obecně známá skutečnost –, že demokratické režimy mohou být někdy také režimy útlaku, kolonialismu a teroru. „Demokracie, která je v teorii tak krásná, může v praxi vést k příšerným hrůzám," poznamenal Alain[225] – a jeho slova jsou jen jiným způsobem, jak říci, že cesta do pekla je dlážděna dobrými úmysly. Všichni víme, jakým směrem se ubíraly „lidové demokracie" ve východní Evropě. Připomeňme si dále, že po vyhlášení „práv člověka" zavedla Francouzská revoluce období teroru a provedla genocidu ve Vendée.[226] Pokud jde o představu, že všeobecné volební právo vede k oslabení extremistů, protože umírnění lidé vždy tvoří většinu společnosti, pak vzhledem ke všem dostupným důkazům tato představa podceňuje možný vliv společenských hnutí. I v tomto případě je třeba se zbavit iluzí.

Rozdíl mezi demokracií a totalitarismem, který se v liberálních kruzích neustále zdůrazňuje, se rovněž jeví jako poněkud zavádějící. Několik nedávných studií (například studie J. L. Talmona[227] a Clauda Polina[228]) různými způsoby lokalizovalo počátky moderního totalitarismu v kontextu téže

---

[225] Alain byl pseudonym Émila-Augusta Chartiera (1868–1951), slavného francouzského filozofa a pacifisty. Řada jeho děl byla přeložena. (Ed.)

[226] Termín „genocida ve Vendée" označuje událost z období teroru, kdy v roce 1793 obyvatelé regionu Vendée na francouzském pobřeží, kteří podporovali jak duchovenstvo, tak monarchii, zahájili povstání proti revoluční republikánské vládě. Po porážce povstání v únoru 1794 nařídil Výbor veřejné bezpečnosti republikánským silám provést taktiku spálené země a masovou popravu obyvatel, včetně neozbrojených civilistů, žen a dětí. Odhaduje se, že z celkového počtu 800 000 obyvatel bylo zabito několik set tisíc lidí. Někteří historici, zejména z pravicového spektra, klasifikovali tento incident jako genocidu, ačkoli to je sporné. (Ed.)

[227] J. L. Talmon, The Origins of Totalitarian Democracy (Londýn: Secker & Warburg, sv. 1 1952, sv. 2 1960). (Ed.)

[228] Claude Polin, L'Esprit totalitaire (Paříž: Éditions du Sirey, 1977) a Le totalitarisme (Paříž: Presses Universitaires de France, 1982).

ideologie, z níž vzešla i současná demokracie, a to v egalitarismu a racionalismu osvícenství.[229] „V osmnáctém století," píše J. L. Talmon, „souběžně s liberální demokracií a vycházející ze stejných premis se vyvinul proud, který směřoval k tomu, co lze nazvat totalitní demokracií … Tyto dvě formy demokracie se od stejného stromu odštěpily teprve poté, co byly jejich společné přesvědčení prověřeny francouzskou revolucí".[230] Nakonec bychom měli mít na paměti, že totalitarismus může mít různé podoby a že „měkká" standardizace, kterou dnes začínáme pozorovat v liberálních demokraciích – forma despotismu, před níž nás již varoval Tocqueville – není o nic méně totalitní než ta, která se projevuje represemi a koncentračními tábory.[231]

Měli bychom si přiznat pravdu: žádný demokratický postup nemůže sloužit jako absolutní záruka proti autokracii a despotismu. Vláda lidu, jak správně poznamenal Aristoteles, se

---

[229] Viz můj článek „Un totalitarisme peut en cacher un autre" v časopise Éléments 46, léto 1983, str. 17–21.

[230] Z knihy J. L. Talmona The Origins of Totalitarian Democracy, op. cit. Možná právě ve světle tohoto původního společného dědictví bychom měli vysvětlovat spojenectví mezi SSSR a západními zeměmi během poslední války: Druhá světová válka – navzdory tomu, co se z různých stran tvrdí – totiž v žádném případě nebyla svědkem střetu mezi „demokraciemi" a totalitarismem. Šlo spíše o protiklad mezi dvěma formami totalitarismu, z nichž jedna – sovětská – byla podporována buržoazními demokraciemi. Tato skutečně významná aliance po dlouhou dobu propůjčovala sovětskému táboru „liberální" legitimitu, což přinášelo trvalý prospěch mezinárodnímu komunismu.

[231] Stejně jako staví do protikladu „lidové demokracie" a „liberální demokracie", chtějí někteří autoři porovnat americkou revoluci, o níž tvrdí, že respektovala svobodu, s francouzskou revolucí, která přinesla období teroru. Tento protiklad se však jeví jako poněkud umělý. Americká revoluce nevedla k období teroru, protože neexistovala žádná místní aristokracie, kterou by mohla potlačit. Naopak, existovala jiná skupina lidí, která měla určitou „přednost": Indiáni. Masakr indiánských kmenů nedodržoval zásadu respektování „lidských práv" o nic více než stoupenci pana Guillotina.

může stát tyranskou. Diktatura není typická pro monarchie či oligarchie. Spíše představuje zkaženost, která je vždy možná a která – různými způsoby – ohrožuje všechny politické systémy.

Vraťme se nyní k moderní kritice demokracie. V konečném důsledku lze všechny tyto kritiky vysledovat až k jedné konkrétní kritice: zákonu čísel. Jacqueline de Romilly to hezky shrnuje v několika slovech: „Může se zdát správné, aby každý člověk přispíval k vládnutí země prostřednictvím rovného hlasu; ale může se to také jevit jako nebezpečné, protože ne každý je stejně kompetentní. To je, zjednodušeně řečeno, dilema, kterému čelí každá demokracie.“[232] Jedním z důsledků volebního práva se jistě jeví skutečnost, že rozhodnutí přijímá většina. Myšlenka, že autorita, tedy kvalita, může vycházet z počtu, tedy kvantity, je však poněkud znepokojivá.

Právě na tomto bodě se soustřeďuje veškerá kritika demokracie. „Deset milionů nevzdělaných lidí nemůže tvořit jednoho moudrého,“[233] napsal Taine v předmluvě ke knize Původ moderní Francie z roku 1876. Soubor omylů nevytváří pravdu: kvalita nemůže vycházet z kvantity – hodnota není váha. Důvody většiny nelze považovat za dobré důvody. Proč by ostatně měla být nejpočetnější část společnosti ipso facto považována za nejlepší? Pokud věříme, že většina „mluví pravdu“, neztotožňujeme snad sklony mas s fantazijní „univerzální volbou“?

Z výše uvedené kritiky okamžitě vyplývá další: kvantita nejenže nezaručuje kvalitu, ale často ji dokonce ničí. Zdá se tedy, že existuje značné riziko, že matematický průměr, na

[232] Problèmes de la démocratie grecque, s. 19.
[233] Hippolyte Taine, The Ancient Régime (New York: Henry Holt, 1876), s. vi. (vyd.)

němž je založeno všeobecné volební právo, se nakonec bude shodovat s „průměrem“ ve smyslu průměrnosti. V této souvislosti se pak argumentuje, že „nejlepší“ jsou vždy v menšině a že neschopnost vůdců nevyhnutelně odráží neschopnost občanů, kteří je zvolili. Již ve své době se Max Nordau[234] pokoušel „vědecky“ dokázat, že výsledek všeobecného volebního práva může vyjadřovat pouze názor průměrných lidí. André Tardieu napsal: „Zákon čísel nakonec svěřuje moc nekompetentním lidem … Většina voličů je vyzvána, aby rozhodovala o otázkách, o nichž nic neví.“[235] René Guénon[236] prohlásil, že zákon čísel je pouze „zákonem hmoty a hrubé síly“[237] a že „to, co je nadřazené, nemůže pocházet z toho, co je podřazené“. Z toho vyvodil závěr, že „názor většiny nemůže být ničím jiným než projevem neschopnosti“.[238] Z jiného úhlu pohledu (jelikož cílem je zde dokázat, že většina zakrývá potenciální hrozbu tyranie) napsal Bertrand de Jouvenel: „Místo toho, aby nám drtivá většina hlasů ve prospěch vlády a její politiky dodávala pocit, že se jedná o vynikající režim, vzbuzuje v nás právě naopak podezření.“[239] V podobném duchu Tocqueville prohlásil:

---

[234] Max Nordau (1849–1923) byl maďarský Žid, který se přestěhoval do Paříže a stal se významným konzervativním kritikem a sionistou. Jeho nejznámějším dílem je kniha „Degenerace“, která představuje bezohledný útok na modernitu.

[235] Le souverain captif (Paříž: Flammarion, 1936).

[236] René Guénon (1886–1951) byl francouzský spisovatel, který založil směr, jenž se stal známým jako tradicionalistická škola náboženského myšlení. Tradicionalismus vyzývá k odmítnutí moderního světa a jeho filozofií ve prospěch návratu k duchovnosti a způsobům života minulosti. (Ed.)

[237] René Guénon, The Crisis of the Modern World (Gent, New York: Sophia Perennis, 2001), s. 76.

[238] Tamtéž, s. 75. Viz také The Reign of Quantity and the Signs of the Times (Gent: Sophia Perennis, 2001).

[239] Bertrand de Jouvenel, Sovereignty: An Inquiry into the Political Good (Chicago: University of Chicago Press, 1957), s. 276.

„Považuji za bezbožnou a odpornou zásadu, že v otázkách vládnutí má většina lidu právo dělat naprosto cokoli.“[240]

Klíčovým slovem je zde kompetence. Myšlenka, že nejlepší vládu tvoří „ti, kteří vědí“, sahá až do starověku. Stejně tak starodávná je představa, že demokracie funguje na principu negativní selekce. Podle Platóna sám Sokrates vyčítal Athéňanům, že diskutují o politických záležitostech, „aniž by se tomu naučili a aniž by měli nějakého učitele“.[241] Podobně z nepřátelství vůči zákonům čísel veřejnost velmi často přijímá teorii, podle níž by postupy politického výběru měly v první řadě upřednostňovat „schopné muže“ – což je výraz, který se v dnešní době stále častěji chápe jako synonymum pro „odborníky“ a „techniky“.

Tento postoj ve prospěch „kompetence“ je přinejmenším dvojznačný. Zaprvé neexistuje jediná definice „kompetence“, neboť kompetence může mít mnoho různých podob. A co je nejdůležitější, je velmi nebezpečné ztotožňovat kompetenci se znalostmi, jak to téměř bez výjimky činí antidemokratičtí kritici. Max Weber[242] ukázal, v čem se vědec liší od politika. Politik není politikem proto, že by disponoval nějakou konkrétní formou „znalostí“, ale proto, že je tím, kdo musí rozhodnout, jakému cíli mají znalosti sloužit. Politik není vědec, ale rozhodovatel. Státník není nekompetentní proto, že má málo znalostí, ale proto, že neví, jak vypracovat politiku. Politik se bezpochyby musí obklopit „kompetentními lidmi“ a

[240] Tamtéž, s. 288. (Ed.)
[241] Platón, Protagoras, 319d.
[242] Max Weber (1864–1920) byl německý myslitel, který je považován za jednoho ze zakladatelů sociologie. Jeho nejvýznamnějším dílem je kniha The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism. V tomto případě však De Benoist odkazuje na Weberovy dvě eseje: „Politika jako povolání“ a „Věda jako povolání“. (Ed.)

„techniky“, už jen proto, aby jim svěřil nalezení prostředků k realizaci svých rozhodnutí (a v tomto ohledu není politické jednání znalostem cizí). Ale jedna věc je obklopit se techniky a odborníky a zcela jiná věc je pověřit tyto lidi tím, aby určili cíle, o které se má usilovat. Přání svěřit vládu do rukou „odborníků“ znamená zapomenout na skutečnost, že úsudek odborníků musí být sám o sobě přehodnocen a znovu zhodnocen, protože politické rozhodování s sebou nese jak střety zájmů, tak řadu možných voleb. Naše doba, která se dříve podřizovala mýtu o rozhodování na základě „technických znalostí“, na to vše dnes stále více zapomíná. Akceptace rozhodující role odborníků tak může rychle vést k legitimizaci technokracie. Pod záminkou, že rostoucí složitost veřejných záležitostí nutně činí politiku závislou na „těch, kteří vědí“, je lid zbavován své suverenity, zatímco samotný pojem politiky se rozplývá v nicotě.

Z pohledu tohoto nadměrného důrazu na „kompetenci“ by logika velela, aby se ministrem financí stal finančník, ministrem hospodářství ekonom, ministrem školství učitel a tak dále. To však znamená zapomenout na to, že „technický ministr“ bude mít sklon přispívat pouze nápady vycházejícími z jeho odborné přípravy a jednat výlučně ve prospěch konkrétních zájmů své vlastní profesní skupiny. Ještě důležitější je, že to znamená opět zapomenout, že znalosti v dané oblasti v zásadě neznamenají žádnou kompetenci k vypracování politiky v daném sektoru. Jak poznamenal Jacques Maritain[243]: „Když se rozpadne demokracie, stává se politika výlučnou doménou oligarchie specialistů.“ To je až příliš

[243] Jacques Maritain (1882–1973) byl francouzský katolický filozof, který zastával názor, že křesťanská etika je nezbytnou součástí politických systémů. (Ed.)

pravdivé. Tocqueville byl pozoruhodným pozorovatelem politických systémů. Když ho Louis-Napoléon jmenoval ministrem zahraničních věcí[244], provedl jediný čin, který nejvíce odporoval jeho vlastním přesvědčením: zahájil vojenskou výpravu s cílem potlačit Římskou republiku a obnovit moc papeže. Guizot[245], další odborník na politiku své doby, stál v čele cynické a nestydaté vlády. Lze najít mnoho dalších, novějších příkladů.

Riziko degenerace systému zvyšuje skutečnost, že technici si díky svému vzdělání vytvářejí iluzi, že je možné racionálně a „objektivně“ určit nejen prostředky, ale i cíle politického jednání. Diskurz, který je dnes stejně aktuální jako kdykoli předtím a který by měl být chápán jako podporující vytlačení politiky ekonomikou a technologií, je ten, který spekuluje o „složitosti technologické společnosti“ s cílem proměnit vládu v pouhou formu správy. Zároveň se tvrdí, že bychom se měli zbavit „ideologické setrvačnosti“. Není snad příznačné, že ministři financí a hospodářství jsou často jmenováni premiéry? Skrytým poselstvím zde je, že všechny cíle lze nakonec redukovat na jediný. „Vnější omezení“ a „nezbytná přísnost“ se uvádějí, aby nás přesvědčily, že v tomto kontextu je „možný

[244] Louis-Napoléon Bonaparte (1808–1873) vyslal v roce 1849 jako prezident Druhé republiky vojáky do Itálie, aby pomohl papeži znovu nastoupit na trůn v Papežském státě poté, co byl svržen republikánským povstáním vedeným Mazzinim a Garibaldim. Jako klasický liberál sympatizoval Tocqueville s cíli republiky a věřil, že je chybou bojovat proti revoluci, když bylo zřejmé, že se těší velké podpoře lidu i nacionalistů, a to i mezi duchovenstvem. Bonaparte se později stal Napoleonem III., císařem Druhého francouzského císařství. (Ed.)

[245] François Pierre Guillaume Guizot (1787–1874) se stal francouzským premiérem v roce 1847. Jako konzervativec podporoval mnoho nepopulárních opatření krále, například omezení volebního práva na velmi úzkou část obyvatelstva. Během revoluce v roce 1848 byl svržen. (Ed.)

pouze jeden politický přístup“; jinými slovy, že neexistuje žádná volba. Politika je však ze své podstaty uměním volby. V demokracii mají volby své opodstatnění v tom, že hlasování umožňuje občanům vyjádřit své preference, tj. volit. Pokud však „není na výběr“, proč tedy volit? Samotný pojem voleb tak ztrácí svůj smysl. Tím, že prosazuje reduktivní pohled na politické a historické dění, se mýtus o „technické kompetenci“ ukazuje jako hluboce nedemokratický.

Je kritika demokracie opodstatněnější, když poukazuje na „nekompetentnost“ voličů? Zdá se, že odpůrci demokracie zde zaměňují obecnou a specifickou kompetenci. Od voličů se totiž nevyžaduje ani tak to, aby byli kompetentní při rozhodování o tom, co je třeba v dané oblasti udělat (koneckonců, klást podobný požadavek by byla ztráta času), ale spíše to, aby byli schopni rozeznat rozdíl mezi kompetencí a nekompetencí.

Chybí voličům jako celku tato „obecná“ kompetence? Je snadné takové tvrzení vyslovit. Na jedné straně není touha být dobře spravován o nic méně legitimní a reálná než touha podílet se na politickém procesu. Druhá touha je vždy prostředkem, kterým si lidé myslí, že lze dosáhnout té první. Francesco Nitti tvrdí, a ne bezdůvodně, že „veřejnost se živí průměrností, ale nemiluje to, co je průměrné“.[246] Lidé nikdy nechtějí, aby jim vládli „lidé jako všichni ostatní“, lidé, „kteří jsou všichni stejní“; chtějí spíše, aby jim vládli lidé, ke kterým mají pádné důvody k úctě a obdivu. Na rozdíl od toho, co se až příliš často tvrdí, voliči nechtějí, aby byli lidé, které si zvolili, jejich podobou. Voliči milují velikost a jsou schopni ji rozpoznat. Milují odvahu, i když jim osobně chybí. Možná nevědí, jak

[246] La démocratie, sv. 1.

provádět danou politiku, ale dokážou posoudit, zda jim vyhovuje, stejně jako dokážou ocenit obraz nebo být uměleckými kritiky, i když neumí malovat, a mají radost z dobré knihy, i když sami nejsou spisovateli. Aristoteles, který nebyl zastáncem egalitarismu, píše: „Masy, ačkoli se skládají z jednotlivců, kteří, jsou-li posuzováni izolovaně, nemají žádné velké zásluhy, se mohou, jakmile se spojí, ukázat jako nadřazené těm, kteří zásluhy mají – a to nikoli na individuální úrovni, ale jako kolektiv.“[247] Je tedy třeba si položit otázku, v čem spočívá konkrétní kompetence občanů a v jaké oblasti ji lze nejlépe uplatnit.

Odpor, který dnes politická třída vyvolává, je velmi výmluvný. Jen málokterý občan by dokázal přesně říci, co se mu na jednání politiků nelíbí a proč je stále méně ochoten jim důvěřovat. Přesto občané v hloubi duše cítí, že současní politici nesplňují jejich skutečné aspirace. Není přehnané domnívat se, že drtivá většina dnešních občanů – zejména pokud mají jasné povědomí o své společné sounáležitosti – je dokonale schopna, pokud dostanou prostředky k tomu, aby učinili skutečnou volbu (aniž by byli svedeni propagandou a demagogií), identifikovat politické kroky, které nejlépe slouží společnému blahu.

V této souvislosti by se neměl podceňovat význam skutečného jevu národního a lidového vědomí, jehož prostřednictvím se kolektivní představy o žádoucím společensko-politickém řádu spojují se společnou vizí, která zahrnuje pocit sounáležitosti a klade na každého jednotlivce požadavky přesahující konkrétní rivalitu a napětí. V této souvislosti Raymond Polin poznamenává: „Legitimita vlády

[247] Politika, třetí kniha. (Tuto pasáž v textu nemohu najít. Odkaz může být chybný. Pozn. red.)

nespočívá pouze v dodržování ústavy a zákonů státu a zákonů a právních postupů, které se vztahují na volbu představitelů…. Zdroj její legitimity spočívá v souboru principů, na nichž je založen hluboce zakořeněný konsensus národa. Zakotvený v historii a odrážející se v jejích činech a úspěších, vyjadřuje také poslání; představuje výzvu k budoucím činům – potřebu jít vpřed při zachování pocitu kontinuity. Tento hluboce zakořeněný konsensus, opírající se o danou koncepci člověka, společnosti a politiky, s sebou nese povinnost budovat budoucí historii národa v souladu s inspirací jeho ducha. Nezávisle na faktorech, které přinesla historie, usiluje o vytvoření kultury poznamenané jedinečným duchem: duchem národa … Právě tato implicitní filozofie, tato živá přítomnost, kterou každý člen národa prožívá prostřednictvím svého rodinného prostředí, okruhu známých a kultury, tvoří princip národní soudržnosti, který v každém člověku přetrvává hlubším a intimnějším způsobem než jeho vlastní výslovné názory; tato soudržnost vychází z národního ducha, z pocitu sounáležitosti s danou kulturou, z lásky k vlastní zemi … Legitimita politických režimů a politik je tedy založena na určité formě kultury a kulturním poslání … Každá národní kultura má svůj vlastní princip legitimity, specifické poslání, které svěřila svým vlastním vůdcům v souladu se svou vlastní historií a osobností.“[248] Zachování tohoto národního vědomí a názoru, který mu leží v základu, se dnes jeví více než kdy jindy jako hlavní předpoklad pro účinné fungování demokracie.

Je třeba také rozlišovat mezi hlasováním, které rozhoduje, a hlasováním, které jmenuje (ty, kdo rozhodují). Charles

[248] Raymond Polin a Claude Polin, Le libéralisme, espoir ou péril (Paříž: La Table ronde, 1984), str. 106–108.

Maurras napsal: „Vůle, rozhodování a iniciativa vycházejí z malého počtu lidí; souhlas a přijetí z většiny.“[249] To je zcela správné. (Fungují snad současné demokracie nějak jinak?) Na jedné straně se lid může zcela ztotožnit s vůlí svých vůdců – a dá se tvrdit, že tak učiní, pokud s touto vůlí souhlasí a nevyjadřuje žádnou jinou. Na druhé straně existují oblasti, v nichž lze uplatnit přímější formu kompetence, neboť se týkají záležitostí, s nimiž se jednotlivci setkávají bezprostředněji. Existuje problém zprostředkujících orgánů, profesního nebo obecního života, místní demokracie a tak dále.

Další poznámkou je, že antidemokratická kritika je podivně blízká liberálnímu pohledu, protože implicitně přijímá metodologický individualismus. Lid je podle tohoto názoru jen souhrnem jednotlivců, z nichž se skládá: jeho celková „nekompetentnost“ by jednoduše vyplývala z nekompetentnosti každého jednotlivého jedince. Tato kritika ve skutečnosti ruší samotný pojem lidu. Samozřejmě se to nakonec scvrkává na volbu hodnot. Je možné považovat lid za zanedbatelnou hodnotu. Pokud je však naopak chápán jako základní kategorie v dějinách společností – jako je tomu v našem případě –, nelze se ubránit dojmu, že národní a lidové společenství představuje v konečném důsledku samotný zdroj politické legitimity. Pojem „lid“ nelze považovat za ústřední a zároveň odmítat všechny formy demokracie, která znamená „moc lidu“.

Podle našeho chápání je národ mnohem více než pouhý součet individuálních vlastností, jimiž disponuje každý z jeho členů. Národ je organický celek, který jako takový má svou

[249] Charles Maurras, Enquête sur la monarchie (Paříž: Nouvelle Libr. nationale, 1909), s. 137.

vlastní specifickou povahu. Od davu se liší tím, že se pohybuje samostatně a má svůj vlastní život. Dav se skládá pouze z pomíjivé množiny izolovaných a kořenů zbavených jednotlivců. Národ je naopak tavicí pecí, v níž občané získávají svou podobu. Podle tohoto „holistického“ pohledu je demokracie hluboce národním posláním – alespoň pokud má národ jako svou politickou formu. Článek 1 Ústavy Výmarské republiky prohlašuje: „Státní moc pochází z lidu“ (die Staatsgewalt geht vom Volke aus). Na tomto základě lze argumentovat, že politická moc je legitimní, pokud splňuje nejhlubší aspirace národa a umožňuje každému přispívat k jeho historii. V nejširším smyslu slova je demokratické vědomí vědomím národa, když se jako takový podrobuje politické zkoušce a usiluje o aktivní vyjádření v souladu se svým vlastním vědomím.

Moderní liberální demokracie se dnes nejen zdráhají vnímat lid jako organický a relativně jednotný celek, ale politické praktiky, které uplatňují, přispívají k jeho rozpadu a rozdělují jej nejprve na frakce a strany a poté na jednotlivce, kteří jsou si v podstatě cizí. Faktem je, že liberální demokracie nejsou zakořeněny ani tak v duchu antické demokracie, jako spíše v křesťanském individualismu, racionalismu osvícenství a anglosaském protestantském duchu. V těchto demokraciích není „občan“ ten, kdo prožívá historii a osud skrze svou sounáležitost s daným lidem, ale spíše abstraktní, nadčasová a univerzální bytost, která bez ohledu na jakoukoli sounáležitost je nositelem „lidských práv“, která jsou prohlášena za nezcizitelná. Člověk, definovaný výlučně svou schopností pociťovat potěšení a bolest, je pouhým „tím, co tvoří populaci“, jak napsal Paul Veyne (a chladně dodal: „v tom smyslu, v jakém

statistici hovoří o populaci mikroorganismů nebo dokonce stromů“). Jednotlivec je zde na základě principu rovnosti redukován na narcistickou subjektivitu. Pojem národa ustupuje vágnějšímu pojmu „společnosti“.

Liberální autor, jako je Giovanni Sartori, tak tvrdí, že „demokracie je pro politiku tím, čím je tržní systém pro ekonomiku“!

„Moderní demokracie,“ píše Francesco Nitti, „je svým obsahem i vývojem v podstatě americká“.[250] V tomto ohledu lze tvrdit, že její šíření jde ruku v ruce s šířením anglosaského ducha. Není tedy divu, že liberální demokracie opouští pojem lidu (italsky popolo, německy Volk), jelikož anglický jazyk ani nemá slovo, které by jej popisovalo.[251] Základ moderní „americké“ demokracie je jak metafyzický, tak křesťanský. Deklarace nezávislosti z roku 1776 představuje jako „samozřejmé pravdy“ myšlenky, že „všichni lidé jsou stvořeni rovni“ a že „jsou svým Stvořitelem obdařeni určitými nezcizitelnými právy“. Politická rovnost zde již nevyplývá z občanství, ale z rovného postavení všech jednotlivých duší před jejich „Stvořitelem“. „Lidová suverenita“ se stává pouhou přetvářkou: ve skutečnosti totiž podléhá Boží suverenitě.

Je tedy snadné pochopit, proč zastánci liberální demokracie často vyjadřují nedůvěru k lidu, jehož „moc“ však zároveň tvrdí, že uznávají. „Lid nic nevytváří,“ prohlašuje

---

[250] Tamtéž, sv. 1.

[251] Anglické slovo „people“, které se v současnosti používá k překladu francouzského „peuple“, označuje pouze to, co by ve francouzštině bylo „les gens“: neurčitý soubor jednotlivců. Pojmy jako „vůle lidu“, „duch lidu“ a „duše lidu“ jsou na základě tohoto slova zjevně nepředstavitelné. (V tomto překladu jsme však byli nuceni použít slovo „people“, jelikož jsme nenašli vhodnější výraz. – Pozn. red.)

Francesco Nitti, „pouze shromažďuje a uchovává úsilí izolovaných jednotlivců.“[252] „Moc lidu“ pak slouží pouze jako užitečná fráze. Jak správně vysvětlil Georges Burdeau, „revoluční myšlení vyvinulo pojetí lidu jakožto subjektu oddaného ochraně individuálních svobod. V tom ji podporovala buržoazie, v jejímž zájmu bylo tuto představu o lidu prosazovat, neboť by jí to pomohlo zajistit její vládu … Buržoazní myšlení, posedlé lidem – jehož moc tuší – má, jak se zdá, sklon odvrátit hrozbu, kterou lid představuje, tím, že jej utopí v abstrakci pojmu, který zmírňuje jeho nebezpečnou povahu“.[253]

Za těchto okolností existuje značné riziko, že v liberálním režimu již nebude možné demokratický život ztotožňovat s životem lidu a že pojem „moc lidu“ již nebude vystihovat moc, kterou mají občané dané země. René Capitant trefně poznamenal, že „v individualistické společnosti nenachází myšlenka participace žádné místo“.[254] Podle liberalismu má jednotlivec přednost před společností a ta je tvořena pouze jednotlivci, kteří sledují své vlastní zájmy. Jedná se o atomistický pohled na společenský život, který z lidí a národů činí pomíjivé nadstavby bez většího významu. Capitant dále pokračuje: „Rozvoj demokracie, chápané nejen jako forma státní organizace, ale také jako způsob vztahování se k druhým, je naproti tomu spojen s rozvojem sféry organizované kolektivní činnosti. Společnost v tomto případě již není vnímána jako tvořená výlučně jednotlivci, z nichž každý sleduje své vlastní soukromé zájmy. Společnost zde spíše přikládá rostoucí význam kolektivním podnikům, které spojují lidi

[252] Tamtéž, sv. 2, s. 124.
[253] La démocratie, str. 24–25.
[254] René Capitant, Démocratie et participation politique (Paříž: Bordas, 1972), s. 33.

prostřednictvím společné práce a které nejsou pouhým spojením individuálních snah: díky specializaci zúčastněných a spojení jejich vůlí nabývají tyto podniky organického charakteru.“[255]

„Lidový stát“, který je skutečným demokratickým státem, by proto neměl být zaměňován s liberálním státem. Demokracie je v první řadě „-kracie“[256], tj. forma moci; jako taková v sobě zahrnuje autoritu. Liberalismus je doktrína zabývající se omezením moci a založená na nedůvěře k autoritě. Demokracie je forma vlády a politického jednání; liberalismus je ideologie směřující k omezení veškeré vlády, která znehodnocuje politiku tak, že ji činí závislou na ekonomice. Demokracie je založena na lidové suverenitě; liberalismus na právech jednotlivce.

Tocqueville byl v prvním svazku svého díla o amerických institucích prvním, kdo zdůraznil rozdíl mezi liberalismem a demokracií.[257] Toto rozlišení je obzvláště patrné v dějinách francouzské politiky. Zatímco v Británii a ve Spojených státech byla demokracie naroubována na liberalismus, ve Francii došlo spíše k opaku: Rousseau předcházel Tocquevilleovi a Benjaminu Constantovi. To je důvod, proč francouzský politický systém zůstává v podstatě smíšeným a v určitých ohledech dokonce protichůdným. Ústava z roku 1791 tak na jedné straně prohlašuje v duchu Rousseaua, že „zákon je vyjádřením obecné vůle“ (článek 6), na druhé straně však dodává, že „všichni občané mají právo přispívat k jeho tvorbě

[255] Tamtéž, s. 34.
[256] Přípona „-kracie“ sama o sobě označuje jakoukoli formu vlády. (Pozn. red.)
[257] Ve druhém svazku své knihy obvinil Tocqueville socialismus, který se tehdy začal rozvíjet, z toho, že v sobě skrývá stejné despotické sklony, jaké připisoval demokracii.

osobně nebo prostřednictvím svých zástupců“. Pokud je však zákon vyjádřením obecné vůle, nelze jej ze své podstaty delegovat. Zmínka o „zástupcích“, která implikuje delegaci suverenity, je v rozporu s tím, co jí předchází.

Ve své nedávné práci věnované „republikánské ideologii“ Claude Nicolet jasně ukázal, do jaké míry se francouzská politická tradice liší od anglosaského liberalismu. Tato tradice zejména odmítá protiklad, který vymezil Benjamin Constant mezi individuální svobodou a svobodou jako účastí, stejně jako mezi občanskou a politickou společností. „Politika republikánů,“ píše Nicolet, „je starodávného typu: politika jako účast na moci, i když – jako v případě republiky – k tomu dochází prostřednictvím zástupců. Nejedná se o politiku jako o omezení moci, jak je tomu u Anglosasů a liberálů.“[258] Jak již poukázal právník Carré de Malberg, francouzský politický systém je spíše État légal[259] než État de droit: má tendenci „zaručovat nadřazenost zákonodárného orgánu a znamená pouze podřízenost správy zákonům“, zatímco État de droit znamená „systém omezení nejen pro správní orgány, ale i pro zákonodárný orgán“.[260]

Nyní bychom se měli zaměřit také na „anti-egalitářský“ aspekt kritiky demokracie. Je jistě správné vnímat rovnost jako „zřetelně politický pojem“ (Julien Freund), který stojí za demokracií. Měli bychom se však shodnout na tom, co tento pojem znamená. V řecké demokracii, jak jsme viděli, nebyla

[258] Claude Nicolet, L’idée républicaine en France (Paříž: Gallimard, 1982), s. 357.
[259] „État légal“ lze volně přeložit jako „vláda založená na demokraticky přijatých zákonech“. (Pozn. red.)
[260] R. Carré de Malberg, Contribution à la théorie générale de l’État, sv. 1 (Paříž: CNRS, 1962), s. 492.

politická rovnost chápána jako odraz nějaké přirozené rovnosti. Vycházela spíše z občanství a byla pouze prostředkem k dosažení svobody. Všichni antičtí autoři, kteří chválili demokracii, ji chválili nikoli proto, že by se jednalo o režim, který je ve své podstatě egalitářský, ale proto, že se jedná o režim, v němž je soutěž otevřena všem a umožňuje lepší výběr elity. Platón ve své „Republice“ odsuzuje ty systémy, které poskytují „jakousi rovnost jak rovným, tak nerovným“.[261] Aristoteles poukazuje na to, že spravedlnost v sobě zahrnuje i pojem rovnosti a nerovnosti: „Spravedlnost je podle nich rovností a také jí je; ne však pro kohokoli, ale pouze pro rovné. A nerovnost je považována za spravedlnost a také jí je; ani ta však neplatí pro všechny, ale pouze pro nerovné.“[262] Sám Periklés podle Thúkydida zdůrazňoval, že rovnost jde ruku v ruce se systematickým hledáním zásluh, které jsou ze své podstaty nerovné.[263] Někteří současní autoři zastávají v podstatě stejný názor: „Žádný rozumný člověk nemůže věřit, že jsou si všichni lidé rovni,“ píše Francesco Nitti. Dodává: „Demokracie neznamená rovnost mezi lidmi, ani rovnost v bohatství či postavení. Svoboda umožňuje vyjádření všech názorů: jelikož je založena na rovnosti občanů před zákonem a ve veřejných funkcích, demokracie nevyhnutelně vede k nerovnostem, které jsou nezbytnou podmínkou rozvoje ve všech vyspělých společnostech.“[264] V podobném duchu tvrdí Giovanni Sartori, že cílem demokracie není učinit jednotlivce rovnými, ale poskytnout jim rovné šance na to, aby byli nerovní.

---

[261] Ústava, kniha 8, 558c.
[262] Politika, kniha třetí, 1180a, 11 a násl.
[263] Thúkydidés, Dějiny peloponéské války, kniha II, text 37.
[264] Tamtéž, sv. 1, s. 39.

Stejně jako existují dvě pojetí svobody, existují i dvě pojetí rovnosti. Isokrates[265] tak rozlišuje mezi rovností, která „rozděluje všem totéž“, a rovností, která dává „každému, co si zaslouží“[266], přičemž první z nich odsuzuje. Jinde píše, že „nerovné zásluhy nevedou ke stejnému postavení a každý bude zacházen a ctěn podle své hodnoty“.[267] V jednom případě jde o matematickou rovnost, která jednoduše odpovídá zákonům čísel; v druhém případě jde o geometrickou rovnost, která zachovává pojem proporce. Podle Aristotela „existují dva druhy rovnosti, číselná a poměrná“[268], přičemž první by neměla potlačovat druhou. Toto rozlišení se ve filozofických textech opakuje znovu a znovu. Odpovídá protikladu, který vymezil Jean Bodin mezi „číselným poměrem“ a „geometrickým poměrem“.[269] Geometrická rovnost se řídí klasickým principem: suum cuique, „každému podle jeho zásluh“ (jeder das Seine, jak říkal Fridrich I.).[270] Stane-li se číselná rovnost společenským cílem, nevyhnutelně vede k nivelizaci.

Je zcela zřejmé, že moderní liberální demokracie, které jsou prodchnuty egalitářskou ideologií s kořeny v křesťanství, do značné míry prosazují numerickou koncepci rovnosti. Podle této koncepce vyplývá rovnost politických práv z rovnosti přirozeného stavu, jejíž postupné uskutečňování je prezentováno jako ideál. Tuto „přirozenou“ rovnost nelze

---

[265] Isokrates (436–338 př. n. l.) byl nejvlivnějším rétorem své doby. (Ed.)
[266] Isokrates, Areopagiticus, 21–22.
[267] Isokrates, Nikokles, 14.
[268] Politika, kniha 5, kapitola 1, 1301a, 25 a násl.
[269] Jean Bodin, Six Books of the Commonwealth (Oxford: Blackwell, 1955), s. 205.
[270] Fridrich I. (1657–1713) byl prvním pruským králem. Toto motto dal Řádu černé orlice, který založil a který byl nejvyšším rytířským řádem v Prusku. Německá vojenská policie toto motto používá dodnes. (Pozn. red.)

empiricky dokázat: je tak odhalena jako „morální požadavek“, tedy jako víra.[271] Geometrická rovnost naproti tomu vychází z reality. Demokracie, které se jí inspirují, nejsou v rozporu s myšlenkou zásluh. Politická rovnost, založená na občanství, a rovnost příležitostí, jejímž cílem není vytvořit rovné podmínky, ale zajistit, aby sociální nerovnosti nevycházely z privilegií či pouhé náhody, jsou obě formy rovnosti, které zůstávají vně člověka. Jsou pouhým prostředkem k dosažení sociální situace, která je považována za vhodnější pro zvolený optimální stav.

Na základě těchto úvah lze zpochybnit řadu předpokladů, například ten, že demokracie nutně znamená slabou moc, kterou v historii nahradila „absolutní moc“. V celé evropské historii byla většina monarchií z hlediska zdrojů i prostředků mnohem slabší – a méně všudypřítomná – než moderní státy. „Bohem ustanovení“ králové byli pouhými nositeli posvátné moci a vládli „spolu se svými radami“. (Až do Ludvíka XIV., abychom uvedli jen jeden příklad, měl parlament ve Francii právo odmítnout registraci daňových ediktů). Tocqueville píše: „V stoletích aristokracie, která předcházela naší době, existovali velmi mocní jednotlivci a velmi oslabená společenská autorita. Samotný obraz společnosti byl nejasný a neustále se ztrácel mezi všemi různými mocemi, které vládly nad občany.“[272] Právě moderní demokracie omezily moc soukromých občanů a zároveň podstatně posílily

[271] Je zřejmé, že moderní demokratická teorie dosud nevyvodila žádné ponaučení z nedávných objevů v oblasti přírodních věd, a zejména z vyvrácení představy, že mezi lidmi existuje „přirozená“ rovnost. Zde bych odkázal na knihu Juliena Chevernyho Haro sur la démocratie (Paříž: Mame, 1973), která odsuzuje „velký strach politiků ze Stromu života“ a vyzývá socialisty, aby souhlasili s eugenikou (Des incompatibilités du démocratique et du génétique, kapitola třetí, str. 119–152; Eugénisme et socialisme, kapitola čtvrtá, str. 153–197).

[272] Tamtéž, s. 828.

„společenskou autoritu“. Claude Polin dokonce píše: „Předtím, než se zrodila myšlenka lidové suverenity, si lidé ani nedokázali představit, že by nějaká lidská moc mohla být skutečně absolutní.“[273] Moderní demokracie zdaleka nenahradily silnou autoritu slabší, ale naopak ustavily lidovou suverenitu jako (teoreticky) neomezenou moc. Za Ancien Régime[274] slovo „suverénní“ znamenalo prostě „nadřazený“; to je ostatně i etymologický význam tohoto slova.[275] Suverénní panovník, svázaný svými povinnostmi vůči lidu, nebyl nikdy považován za svobodného člověka, a to ani pokud jde o cíl, který musel sledovat, ani pokud jde o prostředky, které mohl použít. Naopak základní charakteristikou lidové suverenity je to, že ji v zásadě nic neomezuje. Demokracie neodmítá myšlenku „absolutní moci“, ale spíše představu, že taková moc může být výsadou jediné osoby.

Stejně tak demokracie nezpochybňuje platnost „zákona silnějšího“. Každá „-kracie“ nutně soustřeďuje „největší sílu“ na určité místo a demokracie není výjimkou z tohoto pravidla: jednoduše tvrdí, že lidová suverenita je tou silou, před níž se člověk musí sklonit. I princip většiny je v jistém smyslu zákonem silnějšího. Síla spočívá v hlasování, které nevyjadřuje tolik pravdu jako moc. Již Pascal napsal: „Proč se člověk řídí

[273] „De la signification et des conséquences du dogme de la souveraineté populaire“, in La Légitimité, leden–březen 1981.
[274] Tento pojem, překládaný jako „starý režim“, se v tomto případě vztahuje na formu vlády, která ve Francii panovala před francouzskou revolucí v roce 1789. (Pozn. red.)
[275] Tamtéž.

většinou? Je to proto, že má více rozumu? Ne, ale proto, že je silnější.“[276]

A co autorita? V roce 1942 se Joseph Schumpeter nezdráhal definovat demokracii jako metodu umožňující vytvoření silné vlády vybavené autoritou.[277] Geraint Parry k tomu poznamenává: „Svoboda a rovnost, které byly nedílnou součástí starověkých definic demokracie, jsou podle Schumpetera v podstatě cizí definici demokracie, jakkoli chvályhodné tyto ideály mohou být.“ Sartori zase píše, že „demokracie autoritou zdaleka nepohrdá, ale přijímá ji jako samotný vzorec své moci“.[278] Podobnou poznámku učinil Julien Freund ohledně rozhodování. Tím, že odsuzuje „demokratismus“, který prosazuje „konsensus“ a „dialog“ jako jediné metody vlády, Freund zdůrazňuje, že žádná společnost – ani demokratická – se nemůže vzdát rozhodování. To vyplývá ze samotné povahy člověka jako bytosti, která se rozhoduje: „Rozhodování a volba jsou koncepčně propojeny“.[279] Rozhodování s sebou nese schopnost převést rozhodnutí do konkrétních činů.

V Římě se slovo „diktatura“ používalo k popisu něčeho zcela jiného, než co tímto pojmem rozumíme dnes. Diktátoři nepředstavovali popření římské formy vlády, ale naopak její obránce. Diktátoři, jmenovaní pro konkrétní úkol a na omezenou dobu, měli za úkol řešit konkrétní potřeby v

---

[276] Blaise Pascal, Pensées: Notes on Religion and Other Subjects (Londýn: J.M. Dent, 1960), s. 55. (Ed.)
[277] Joseph Alois Schumpeter, Capitalism, Socialism, and Democracy (New York: Harper, 1950).
[278] Tamtéž.
[279] „Que veut dire: prendre une décision?“ v Nouvelle École, 41, podzim 1984, s. 50.

obtížných chvílích. I Rousseau uznával existenci „mimořádných situací“. Pokud je republika v ohrožení, argumentoval, může být diktatura římského typu, rei publicae servanda („ve službě republiky“), oprávněná. V tomto případě není diktatura hrozbou pro lidovou suverenitu, ale představuje jediný prostředek k jejímu zachování: „záchrana země“ má přednost před mocí zákonů.

Hitler ve své knize Mein Kampf píše: „Spíš projde velbloud uchem jehly, než aby byl velký muž ‚objevován‘ prostřednictvím voleb.“[280] (To však samozřejmě nezabránilo tomu, aby byl zvolen sám Hitler.) Tento klasický antidemokratický argument je v rozporu se skutečností, že demokracie byla v zásadě obecně považována – navzdory tvrzením některých „demokratů“ – nikoli za systém neslučitelný s pojmem elity, ale spíše za obzvláště spolehlivý nástroj k identifikaci a prosazování elity. Podle Aristotela jsou volby, pokud je jejich cílem vyhledat nejlepší muže, ze své podstaty aristokratické.[281] Volby (z latinského eligere, „vybrat“) jsou formou výběru; samotné slovo „elita“ má stejný etymologický původ. Původně demokracie vyjadřovala vůli nahradit privilegia zásluhami v době, kdy se první již nejevila jako logický důsledek druhých. Cílem bylo nahradit náhodné faktory (zejména původ) schopnostmi. Teoreticky by tedy demokracie neměla být považována za antielitářský systém. Není to proti elitám, ale proti způsobu, jakým jsou vybírány. Který režim ostatně neusiluje o kvalitu ve vládě? Pokud demokracie okouzlila tolik lidí, je to částečně proto, že byla vnímána jako nejlepší prostředek k organizaci obměny elit.

[280] Adolf Hitler, Mein Kampf (Boston: Houghton Mifflin Co., 1943), s. 81. (Ed.)
[281] Politika, kniha 4, 1300b4.

Všichni autoři, pro které demokracie znamená větší „ctnost“ a kvalitu (Mannheim[282], De Madariaga[283] atd.), trvají na myšlence, že elity jsou pro její správné fungování zásadní.

V roce 1835 prohlásil De Tocqueville: „Pro stoupence demokracie je méně důležité najít způsoby, jak vládnout lidu, než přimět lid, aby si zvolil muže nejschopnější vládnout.“ Podle Lipseta „charakteristickým a nejcennějším prvkem demokracie ve složitých společnostech je formování politické elity“.[284] Podle Giovanniho Sartoriho „demokracie fungovala pouze tehdy, když vládla aristokracie … Elity s demokratickým duchem nejsou skvrnou, ale spíše nejdůležitější zárukou systému … Demokracie se prosadí a zachová jako vláda pro lid pouze tehdy, pokud to budou mít za cíl odpovědné elity s prokázanou demokratickou loajalitou.“[285] Při tomto pohledu, pokračuje Sartori, lze demokracii definovat jako volenou polyarchii, v níž moc náleží těm, kteří ji získají prostřednictvím většiny hlasů po soutěži mezi soupeřícími menšinami.[286]

---

[282] Karl Mannheim (1893–1947) byl maďarský židovský sociolog, jehož nejvýznamnějším dílem byla kniha Ideology and Utopia (Londýn: Routledge, 1936). (Ed.)

[283] Salvador de Madariaga (1886–1978) byl španělský spisovatel a diplomat, který se v exilu stal hlasitým odpůrcem Francova autoritářského režimu. Jeho hlavním dílem na téma demokracie je kniha Democracy versus Liberty? The Faith of a Liberal Heretic (Londýn: Pall Mall Press, 1958). (Ed.)

[284] Seymour Martin Lipset, The First New Nation (New Brunswick: Transaction Publishers, 2003), s. 208. (Ed.)

[285] Tamtéž, s. 79.

[286] François Perroux jde ještě o krok dál, když píše, že „masy lidového hnutí za demokracii v práci budou masami, které věří ve štěstí a požadují právo si ho užívat. Bude povinností jejich elit přimět je, aby se postupně vymanily z prázdných maličkostí rychlého a snadného štěstí. Z řad této masy budou tyto elity mobilizovat prvky, které postupně dosáhnou jiného životního stylu, až jednoho dne snad celý národ, mladý a znovu na nohou, najde odvahu smazat z frontonů svých památníků slova ‚blaho a svoboda‘ a nahradit je slovy ‚pořádek a

Skutečností však zůstává, že princip většiny se zdá mít absolutní hodnotu, pravdu spojenou s prestižním charakterem čísel. Je však princip většiny skutečně synonymem demokracie? To zdaleka není samozřejmostí. Zásadní myšlenkou demokracie není to, že rozhoduje většina, ale spíše to, že skutečným základem legitimity je jmenování vůdců těmi, kteří jsou vládnuti. Jinými slovy, suverénem je lid, nikoli čísla. Vláda většiny je pouhou technikou – možná jednou z mnoha – zaměřenou na zjištění vůle lidu. Většinu a vůli nelze v zásadě ztotožňovat, ale pouze hypoteticky nebo experimentálně. Právě z tohoto důvodu přikládá Rousseau tak velký význam své teorii obecné vůle. Jak poznamenává Georges Burdeau: „Jelikož pouhá čísla nemají nic společného s právním a politickým pojetím pojmu lidu, předrevoluční myšlení se neustále zabývalo představou lidové vůle jako něčeho jiného než pouhého zákona většiny.“[287]

Podle odpůrců demokracie je absurdní domnívat se, že pravda vychází z čísel a že většina má pravdu jen proto, že je to většina. Tato kritika, ačkoli je formálně oprávněná, však opět míjí cíl, neboť princip většiny nemá za cíl odhalovat nějakou „pravdu“. Jedná se prostě o prostředek k rozhodování. V politice rozhodování neznamená volbu mezi tím, co je pravda a co je lež, ale spíše volbu mezi možnými alternativami. Většina nepředstavuje ani nevyjadřuje žádnou matematickou pravdu, ale pouze naznačuje, co by mělo být považováno za politicky

---

povinnost‘.“ Krátce nato Perroux dodává: „Tím, co rozumíme pod pojmem aristokratický, je ten, kdo umí mluvit proti svým vlastním zájmům. V tomto ohledu není idea aristokracie v rozporu s ideou lidu: ten je totiž plný jedinců, kteří jsou vědomě či nevědomě aristokratičtí“, v La démocratie (Paříž: Domat-Monichrestien, 1946), s. 25.

[287] Tamtéž, s. 27.

vhodné. Bertrand de Jouvenel trefně ukázal, proč lze kategorie „pravda“ a „lež“ na politické problémy aplikovat jen zřídka. Na jedné straně se tyto problémy často týkají názorů, které jsou stejně „legitimní“, ale vzájemně neslučitelné. Na druhé straně řešení těchto problémů závisí především na cíli, o který se usiluje, a ten se může značně lišit, protože v konečném důsledku spočívá na hodnotách a hodnotových rozhodnutích, která nelze racionálně dokázat.

Nejlepším důkazem toho, že princip většiny nevyjadřuje pravdu, jsou práva přiznaná menšinám. Kdyby totiž pravda byla vyjádřena pouze čísly, musela by menšina zmizet – v takovém případě by se většina stala náhradou za jednomyslnost. Této chyby se dopouštěli ve všech dobách jak pravice, tak levice. Není snad pravda, že francouzští socialisté v roce 1982 obvinili své oponenty z právního pochybení, protože byli politicky v menšině?

Krize demokracie

Je těžké říci, zda něco jako demokracie vůbec někdy skutečně existovalo. Abychom mohli určit, do jaké míry se demokratická praxe liší od ideálu či teorie demokracie, měli bychom se nejprve shodnout na tom, jaká kritéria použít. To však s sebou přináší celou řadu problémů. Kromě toho, nejsou náhody pravidlem ve všech lidských záležitostech? Neexistuje nezbytná propast mezi projekty a jejich realizací? I když se může jednat o zcela legitimní otázky, faktem zůstává, že veřejné mínění se dnes zdá být zasaženo obrovskou vlnou zklamání. Demokracie je zklamáním.[288] Proč?

Téma zrady demokratického ideálu demokratickou praxí je již dlouho opakujícím se tématem jak mezi zastánci demokracie (kteří doufají v nápravu jejích nedostatků), tak mezi jejími odpůrci (kteří chtějí odhalit její pokrytectví nebo dokázat její neproveditelnost). Marxisté kritizují „formální demokracii“ liberálů a usilují o její nahrazení ekonomickou a sociální demokracií, kterou v souladu s požadavky své věci považují za „skutečnou demokracii“.[289] Tento výraz „formální demokracie“ však v hanlivém smyslu použili také revoluční syndikalista Georges Sorel a neokonzervativní myslitel Arthur Moeller van den Bruck[290] (formale Demokratie).

---

[288] Viz například Claude Julien, The Suicide of the Democracies (Londýn: Calder & Boyars, 1975); a Julien Cheverny, Haro sur la démocratie.

[289] Marxismus si pohrává se slovy, když pojem „formální“ chápe jako „klamný“, protože „formální“ není opakem „skutečného“.

[290] Arthur Moeller van den Bruck (1876–1925) byl jedním z hlavních představitelů německého metapolitického hnutí konzervativních revolucionářů. Jeho nejvýznamnějším dílem je kniha Germany’s Third Empire (Londýn: George Allen & Unwin, 1934), v níž se zabývá formální demokracií. (Ed.)

Podle Sorela „formální demokracie“ – to, co bychom dnes nazvali liberální demokracií – slouží pouze k upevnění vlády buržoazie. V díle The Illusions of Progress (1908) Sorel kritizuje „dogmata lidové suverenity, spravedlnosti obecné vůle a parlamentní reprezentace“; poslance popisuje jako „světské biskupy, kterým lidové ovace daly neomezenou moc“, a nakonec buržoazní demokracii odsuzuje jako formu „dekadence“ řízené „destruktivními instinkty“ – charakteristiku, kterou později převzal Maurras.[291] „V našich moderních demokraciích,“ píše Sorel, „se téměř každý cítí osvobozen od minulosti, postrádá hlubokou lásku k domovu a na budoucí generace myslí jen málo; oklamáni přeludem spekulativního bohatství, které by mělo vzejít spíše z jejich chytrosti než ze seriózní účasti na hmotné výrobě, myslí jen na to, jak si královsky užít nečekané zisky. Jejich skutečným působištěm je velké město, kde lidé procházejí jako stíny; politické výbory nahradily staré ‚společenské autority‘ zničené revolucemi, jejichž potomci opustili zemi zapomínající na svou minulost a kteří byli nahrazeni lidmi žijícími podle nových mód.“[292]

Aristoteles tvrdil, že v konečném důsledku existují pouze dvě formy vlády: oligarchie a demokracie – všechny ostatní jsou pouhými variantami či odchylkami od těchto dvou. Montesquieu vyjadřuje v podstatě stejnou myšlenku, když píše: „V republice, kde má lid jako celek svrchovanou moc, jde o demokracii. Je-li svrchovaná moc v rukou části lidu, nazývá se

[291] Georges Sorel, From Georges Sorel, Volume 2: Hermeneutics and the Sciences (New Brunswick: Transaction Publishers, 1990), str. 85–86. (Ed.)
[292] Georges Sorel, From Georges Sorel: Essays in Socialism and Philosophy (Oxford: Oxford University Press, 1987), s. 254. (Ed.)

to aristokracií.“[293] V tomto světle může výše uvedená alternativa demokraty přivést pouze k rozčarování: jak totiž ukázali Robert A. Dahl[294] a Giovanni Sartori[295], všechny moderní západní demokracie nejsou ničím jiným než volenými polyarchiemi.

Reprezentativní systém má svou vlastní logiku. V reprezentativní demokracii lid pověřuje zvolené politiky úkolem provádět jeho „rozhodnutí“. Zvolení politici však sami vykonávají jen velmi málo: různé úkoly a mise totiž dále delegují na své poradce, úředníky a „odborníky“ – osoby, jejichž práce téměř nezávisí na hlasování občanů. Politická moc je navíc jen jednou z mnoha forem moci. Moc ve společnosti vykonávají také ekonomické subjekty, kulturní instituce, finanční skupiny, média atd., kde lidé ve vedení, kteří disponují skutečnou mocí, pokud jde o vliv a rozhodování, také nikdy nejsou voleni. Podobně značnou moc drží úředníci, kteří mají na společnost ještě přímější vliv: podíl vládních úředníků ve francouzské politické třídě se neustále zvyšuje (z 31 procent v Národním shromáždění v roce 1973 na 53,15 procenta v roce 1981). Celkově se tedy volby týkají pouze velmi malého počtu těch, kteří disponují nějakou formou moci. V liberálních demokraciích daleko převyšuje moc jmenovaných nebo kooptovaných osob moc těch, kteří jsou voleni.

I politické strany, které hrají v politice tak zásadní roli, fungují poněkud nedemokratickým způsobem. Na základě

[293] Montesquieu, The Spirit of the Laws (Cambridge: Cambridge University Press, 1989), s. 10. (Ed.)
[294] Robert A. Dahl, A Preface to Democratic Theory (Chicago: University of Chicago Press, 1956).
[295] Tamtéž.

důkladné studie politických stran formuloval Robert Michels již v roce 1910 svůj „železný zákon oligarchie“.[296] Michels poznamenal, že politické strany jsou v první řadě organizace a že každá organizace je nutně hierarchická; pod vlivem profesionální politické třídy mají strany nevyhnutelně sklon nabývat oligarchické podoby. „Demokracie vede k oligarchii a nutně v sobě obsahuje oligarchické jádro,“ napsal Robert Michels – což považoval za velmi skličující zjištění. Klasickým protiargumentem, který přednesl Sartori, je, že v demokratické společnosti se demokracie neprojevuje strukturami, ale interakcemi: nezáleží na tom, zda jsou strany oligarchické, ale zda je soutěž mezi nimi skutečně „svobodná“. Je snadné vidět, jak tento typicky liberální protiargument mění teorii demokracie v doplněk teorie soutěže, na rozdíl od klasické doktríny, která z ní činí doplněk teorie mandátu.

Ačkoli si strany navzájem konkurují, všechny se shodují na tom, že stranický systém je třeba zachovat – stejně jako se všichni politici shodují na tom, že je třeba zachovat politické instituce. A co je nejdůležitější, strany jsou cílem samy o sobě: smyslem existence organizace se stává organizace sama. Všechny strany tvrdí, že hájí společný zájem, zatímco ve skutečnosti hájí svou vlastní moc a zajímá je především rozšiřování svých volebních bašt. Konkurence mezi nimi tak přivádí do hry manažerské menšiny, které proti sobě stojí s různými strategiemi a kombinacemi, na které má veřejné mínění jen malý vliv. „Ve Spojených státech,“ píše Claude Julien, „jsou národní sjezdy, na nichž se vybírají prezidentští kandidáti, jakousi cirkusovou show, která má zakrýt mocenské boje a často skandální zákulisní vyjednávání a dohody, které

[296] Michels, op. cit.

však dříve či později stejně vyjdou najevo.“[297] Na druhou stranu jsou kandidáti většinou voleni nikoli kvůli svým osobním kvalitám, ale kvůli značkám, které nesou, a prestiži stran, které je navrhují. Přitom samotní straničtí vůdci nejsou vždy voleni, zatímco politik, který zvolen je, se musí podřídit linii přijaté hnutím či organizací, k níž patří. Zprostředkovatelská role, kterou by zástupci měli plnit mezi shromážděními a svými voliči, tak ztrácí smysl. Žádná strana není nucena brát v úvahu názor svých zvolených kandidátů, protože je to především ona, kdo je zodpovědný za jejich volební úspěch, a dobře ví, že stačí jim odejmout podporu, aby nebyli znovu zvoleni. Ve Velké Británii nemůže být zvolen žádný politik, pokud nebyl přijat a představen jako kandidát strany (Churchill to ve své době zažil na vlastní kůži).[298] Kromě toho poslanec, který je členem vládní většiny, nemůže hlasovat proti vlastní vládě. Parlamentní debaty jsou tak pouhým rituálem. Situaci dále zhoršuje stále častější jev, jímž je zastávání více mandátů, neboť brání obměně elit, vede ke koncentraci politické třídy[299], způsobuje prolínání národní a místní úrovně – až do té míry, že se tyto dvě úrovně stávají nerozlišitelnými – a nakonec napomáhá oligarchické kontrole stran nad lidmi a volebními baštami.

---

[297] The Suicide of the Democracies, s. 129. (Ed.)

[298] Churchillův první politický post byl mandát konzervativního poslance za Oldham, kam byl zvolen v roce 1900. Brzy však začal nesouhlasit s mnoha cíli konzervativců a v roce 1903 ho jeho volební obvod odvolal prostřednictvím hlasování o nedůvěře. To vedlo k tomu, že Churchill přešel k liberálům, což mu pomohlo udržet si mandát. Zůstal tam až do roku 1922, kdy přišel o svůj mandát. V roce 1923 se pokusil kandidovat jako nezávislý, ale byl poražen, což ho vedlo k tomu, že se v roce 1924 znovu připojil ke konzervativcům a znovu získal mandát. (Ed.)

[299] V roce 1968 zastávalo 67 procent francouzských poslanců dva nebo více po sobě jdoucích mandátů. Tento podíl se postupně zvyšoval a v prosinci 1982 dosáhl 82,1 procenta.

Demokracie se změnila. Původně měla sloužit jako prostředek, kterým se lid účastní veřejného života tím, že si volí zástupce. Místo toho se stala prostředkem, kterým si tito zástupci získávají lidovou legitimitu pro moc, kterou drží pouze oni sami. Lid nevládne prostřednictvím zástupců: volí zástupce, kteří vládnou sami za sebe. Kdo co zastupuje? Samotný pojem „zastupování“ se nachází v krizi.[300]

„Všeobecné volební právo je pro dělnickou třídu ekvivalentem politické moci,“ napsal Marx 25. srpna 1852.[301] Víme však, co se stalo místo toho: dělnická třída se k moci vůbec nedostala – a už vůbec ne prostřednictvím voleb. Rousseau se ukázal být větším realistou, pokud jde o anglický systém, který si Montesquieu tak oblíbil. Poznamenal: „Angličané si myslí, že jsou svobodní; velmi se mýlí, svobodní jsou pouze během voleb do parlamentu; jakmile jsou poslanci zvoleni, stávají se otroky, nejsou ničím. Způsob, jakým využívá svou svobodu během těch krátkých okamžiků, kdy ji má, plně ospravedlňuje její ztrátu.“[302] Mnoho dalších autorů dospělo k podobným postřehům. V reprezentativním systému „se občané na okamžik vymaní ze závislosti, aby určili svého vládce, a poté se do ní opět vrátí“ (Tocqueville).[303] Nejsou to ani tak lidé, kdo volí, jako spíše kandidáti, kteří jsou voleni. Voliči mají teoreticky rozhodovat, ve skutečnosti jsou však pouze konzultováni. V zásadě si kandidáti přejí být zvoleni, aby mohli

[300] V srpnu 1984 otiskl deník Le Monde sérii článků věnovaných „krizi zastupitelského systému“.
[301] Z dopisu, který Marx v ten den zveřejnil v deníku New York Tribune a který je obsažen ve sborníku Karl Marx, Selected Writings (Oxford: Oxford University Press, 1977), s. 332. (Ed.)
[302] Rousseau, tamtéž, s. 114. (Ed.)
[303] Tocqueville, tamtéž, s. 819. (Ed.)

prosazovat své vlastní myšlenky. V praxi jim však jde pouze o to, aby byli zvoleni – proto kandidáti často raději vyhrají volby tím, že se řídí myšlenkami jiných, než aby se řídili svými vlastními a prohráli. „Podle demokratických standardů," píše Serge-Christophe Kolm, „nejde o nic jiného než o únos moci – o rozsáhlé drancování lidové suverenity v rukou kliky … Volby jsou obřadem udělování legitimity: lidé korunují kandidáta nebo zasvěcují prezidenta, aniž by v této věci měli příliš na výběr. Hlasování se podobá spíše psychosociálním formám rozptýlení nebo votivním slavnostem než suverénním volbám."[304]

Skutečnost, že voličská základna je tak rozsáhlá, ještě více posiluje dojem lidí, že volit je „k ničemu". „Když se ptáme, kde je svoboda," píše Bertrand de Jouvenel, „‚oni' nás odkazují na volební lístky v našich rukou; nad obrovským strojem, který nás drží v područí, máme toto jediné právo: my, desátá, dvacátá nebo třicátá miliontina suverénního lidu, ztraceni v obrovském davu našich spoluobčanů, se můžeme příležitostně podílet na uvedení stroje do pohybu."[305] Je zřejmé, že mezi neúčastí ve volbách a uplatněním třicetimiliontiny rozhodovací moci je zřejmě jen nepatrný rozdíl. Pokud se voleb účastní velmi vysoký počet voličů, je pravděpodobnost, že rozhodující bude jediný hlas – že jednotlivec bude hrát roli „rozhodujícího hlasu", jak říkají Američané – minimální, zejména pokud se volební programy kandidátů sbližují. Odcizení způsobené masifikací působí jako silný demoralizující faktor. I ti, kdo volí,

[304] Serge-Christophe Kolm, Les élections sont-elles la démocratie? (Paříž: Éditions du Cerf, 1977), str. 12–13.
[305] Bertrand de Jouvenel, On Power, str. 316–317. (Ed.)

si uvědomují, že statistická šance, že jejich hlas skutečně ovlivní konečný výsledek, je mizivá.

Vyvstává tedy otázka, proč lidé i nadále chodí volit. Serge-Christophe Kolm[306] dokázal, že důvody uváděné pro účast ve volbách jsou v podstatě iracionální, ne-li přímo absurdní. Nejčastěji se uvádí, že „kdyby se všichni zdrželi hlasování“, rozhodnutí by byla přijata, aniž by na ně měl kdokoli sebemenší vliv. Lidé se tedy rozhodnou účastnit se voleb, v nichž žádný jednotlivý hlas nemá na konečný výsledek žádný vliv...

Existují však i další důvody, proč se hlasování do značné míry dostalo do nemilosti. Jedním z nich je nespolehlivost kandidátů. Jen málokterý kandidát dodrží své sliby, jakmile je zvolen. (Jakmile se dostanou k moci, mnozí z nich ve skutečnosti prosazují politiku, která je přesným opakem toho, co původně slibovali.) Proč by ostatně měli své sliby dodržovat? K tomu nejsou nijak povinni. Aby se ospravedlnili, mohou politici vždy poukázat na změnu okolností a vnější tlak. Teoreticky samozřejmě riskují, že nebudou znovu zvoleni (za předpokladu, že mají v úmyslu znovu kandidovat); ale to je jen malé riziko. Jen málokterý volič si pamatuje sliby, které politik dal v předchozích volbách. V případě potřeby jim to dobře zorganizovaná propaganda pomůže zapomenout. Většina voličů bere v úvahu především nedávné chování kandidátů; proto se politici po zvolení rychle uchylují k opatřením, o nichž vědí, že budou nepopulární nebo že jsou v rozporu s jejich dřívějšími sliby, zatímco demagogická opatření se stupňují s blížícími se novými volbami.

[306] Tamtéž.

Aby se tato nevýhoda vykompenzovala, zaznívají návrhy na zkrácení funkčních období politiků. To by však znamenalo odsoudit politický život k neustálým volbám, což by politiky ještě více odradilo od prosazování dlouhodobých plánů. Navíc by se nemělo zapomínat, že mnohá nezbytná opatření jsou zároveň velmi nepopulární... Lepším řešením by mohlo být zavedení postupu, v jehož rámci by určitý počet občanů mohl vyvolat nové volby – za předpokladu, že by tento počet byl dostatečně vysoký. Do jisté míry by taková metoda obnovila podmínky mandátu k vládnutí tím, že by lidem umožnila jej kdykoli odvolat. Jak se však dalo očekávat, politické strany nejsou vůbec ochotny takovou reformu přijmout.

K narušení mechanismu přispívá také myšlenka „užitečného hlasování“, která vede lidi k tomu, aby nevolili kandidáta, kterého preferují, ale spíše proti těm, které nejvíce nesnášejí. K tomuto druhu hlasování dochází pokaždé, když volič, který preferuje kandidáta A, hlasuje pro kandidáta B z toho prostého důvodu, že považuje druhého za pravděpodobnějšího kandidáta, který zabrání zvolení kandidáta C. V době voleb sami kandidáti neváhají tuto formu hlasování podporovat, která však jasně odráží skutečné preference občanů pouze velmi přibližně.

Často se poukazuje na to, že pravidlo většiny nebere v úvahu intenzitu preferencí lidí. Voliči s vlažným zájmem mají stejnou váhu jako rozhodní voliči či oddaní aktivisté: „Ti, kdo se nemohou rozhodnout mezi dvěma alternativami, a ti, kdo jednu z nich jednoznačně upřednostňují, mají při volbě mezi nimi stejnou váhu“ (S.-C. Kolm).[307] Tuto skutečnost jen

[307] Tamtéž.

částečně vyvažuje fakt, že – za jinak stejných podmínek – je neúčast ve volbách obecně častější u osob s méně výraznými preferencemi.

Neoliberálové projevili zvláštní zájem o možnost reformy volebního systému tak, aby zohledňoval intenzitu individuálních preferencí. Teoretici z Virginské školy[308] (N. Tideman, G. Tullock atd.), jejichž názory nacházejí vyjádření v časopise Public Choice, se konkrétněji snažili vyvinout „proces odhalování poptávky“ (DRP) inspirovaný teorií „dobrovolné výměny“. Ta je považována za popis nejlepších možných podmínek pro výměnu zdrojů v ekonomice, kde každý spotřebovává stejný podíl veřejných statků. Principem tohoto mechanismu je pokus určit „cenu“, kterou by každý volič byl ochoten zaplatit za svou volbu. Ale jistě lze namítnout, že to, kolik jsou jednotlivci ochotni zaplatit, závisí nejen na intenzitě jejich preferencí, ale také na ekonomických zdrojích, které mají k dispozici! Tato teorie hodnocení „sociálních voleb“ se tak ukazuje jako mimořádně komplikovaná a naráží na řadu nemožností. Její zavedení by pravděpodobně způsobilo nárůst neúčasti ve volbách a vedlo by k vytváření koalic usilujících o snížení nákladů na informace požadované od každého jednotlivce.

Obecněji řečeno, různé výzkumy „volebních modelů“, které se v posledních letech stále častěji rozvíjejí (a pokusy o jejich empirické ověření), trpí jistými nedostatky vyplývajícími z jejich základních liberálních předpokladů. Údaje týkající se volební politiky jsou v těchto studiích systematicky zkoumány

[308] Termín „virginská škola politické ekonomie“ označuje ekonomickou školu, která se soustřeďuje kolem několika univerzit ve Virginii a je považována za úzce spjatou s rakouskou školou. (Pozn. red.)

na základě ekonomických modelů. S voliči se zachází jako s „racionálními jedinci“, kteří volí ty možnosti, které nejlépe slouží prosazování jejich vlastního „nejlepšího zájmu“. Aplikace ekonomického paradigmatu na politiku je však problematická nejen proto, že se jedná o postup založený na sporném „antropologickém“ přístupu, ale také proto, že interakce vyvolané volbami prostě nejsou stejné jako ty, které vznikají na trhu. Volební rozhodnutí sice vychází ze souhrnu jednotlivých hlasů, zůstává však kolektivním rozhodnutím; jako takové se vztahuje na všechny, včetně těch, kteří vyjádřili opačný názor. V důsledku toho zde nemůžeme hovořit o „vzájemném prospěchu“, jak bychom to dělali v případě ekonomické výměny nebo transakce. Všechny studie v této oblasti se ukázaly jako zklamání: je obtížné je aplikovat na realitu jednak kvůli jejich abstraktnímu charakteru, jednak proto, že je nemožné zohlednit všechny faktory, které přispívají k proměně individuálních preferencí v kolektivní volby.[309]

Dalším klasickým problémem je tyranie peněz. Aristoteles, který považoval demokracii za „vládu chudých“ – „Kdekoli vládnou lidé na základě svého bohatství, ať už je jich málo či mnoho, tam je oligarchie“[310] – by byl překvapen, kdyby se dozvěděl, jak důležitou roli ve vývoji moderní demokracie sehrály právě ty finanční síly, které Emmanuel Beau de

[309] K tomuto tématu viz Giovanni Sartori, „Will Democracy Kill Democracy? Decision-Making by Majorities and by Committees“, in Government and Opposition, jaro 1975; a Thomas Romer a Howard Rosenthal, „Voting Models and Empirical Evidence“, in American Scientist, září/říjen 1984, str. 465–473. Kritický přehled modelu DRP viz Jean-Dominique Lafay, „Intensité des préférences individuelles et choix collectifs. À la recherche des meilleurs systèmes de vote“, v Bulletin SEDEIS, březen 1984, str. 44–45.

[310] Politika, kniha třetí, kapitola osmá, 1279b34–1280a4. (Ed.)

Loménie[311] zkoumal ve svých pracích o „buržoazních dynastiích“.[312]

Je všeobecně známo, že v liberálních demokraciích patří peníze k základním předpokladům, které se vyžadují od všech volebních kandidátů, ať už je mají k dispozici osobně, nebo – jak tomu bývá nejčastěji – se jim podaří je získat ve svůj prospěch. Bez finančních prostředků nemají kandidáti prakticky žádnou šanci na zvolení; ve skutečnosti mají jen malou šanci vůbec se o tuto funkci ucházet. K získání moci jsou zapotřebí peníze – a moc zase slouží k získání dalších peněz. Je zřejmé, že vzhledem k tomu, že volební kampaně jsou stále dražší, finanční podpora není poskytována zdarma (s výjimkou výjimečných případů); je spíše poskytována výměnou za věci, o nichž voliči nic nevědí a které mohou, ale nemusí mít podobu konkrétních závazků ze strany kandidáta. Ekonomické síly s největšími prostředky k dispozici jsou zjevně také těmi, které mohou vyvíjet největší vliv na politické dění. Tento vliv je omezen pouze prostředky, které mají k dispozici jiné konkurenční síly. Demokratická hra je zmanipulovaná. V roce 1968 stálo vítězství Richarda Nixona v amerických volbách Republikánskou stranu 29 milionů dolarů a vítězství Ronalda Reagana v roce 1984 přes 40 milionů (z čehož asi 25 milionů bylo utraceno na televizní a rozhlasovou reklamu). Serge-

[311] Emmanuel Beau de Loménie (1896–1974) byl veteránem první světové války a v roce 1919 se na krátkou dobu zapojil do hnutí Action Française Charlese Maurrase. Brzy se však s Maurrasem rozešel a poté se věnoval kariéře spisovatele. Jeho dílo nebylo dosud přeloženo. (Ed.)

[312] Aristotelovu kritiku moci peněz je třeba vnímat v kontextu pohrdání, které starověcí myslitelé chovali vůči obchodním činnostem a obchodním hodnotám. „Žádné obchodování za účelem zisku,“ napsal Platón (Zákony, 847d). Pro Řeky znamenalo být bohatým domnívat se, že si člověk může dělat, co se mu zlíbí (srov. dvojí význam latinského slova luxuria).

Christophe Kolm shrnuje situaci následující hořkou formulí: „Nejjistější způsob, jak být zvolen většinou hlasů, je nejprve získat většinu franků.“[313]

Jistě, do jisté míry – alespoň v malém měřítku – lze finanční podporu nahradit militantností: kandidáti, kterým chybí finanční prostředky, se mohou alespoň pokusit vzbudit oddanost určité věci. Zkušenosti však ukazují, že strany, které vzbuzují nejmilitantnější oddanost, jsou obvykle ty nejextrémnější. „Umírnění“ mají ze své podstaty jen umírněné nadšení. „Čím extrémnější jsou názory,“ poznamenává S.-C. Kolm, „tím více jsou lidé obecně ochotni obětovat a platit za jejich obranu … Velmi často jsou militanti a sponzoři extremističtější než běžní voliči.“[314] Co si tedy máme myslet o systému, v němž jsou nezištné dary nejčastější právě mezi extremistickými skupinami?

Tyranie peněz zjevně jde ruku v ruce s korupcí a finančními skandály. Lidé zřejmě čerpají jisté uklidnění z představy, že skandály se čas od času dostanou na světlo, což by dokazovalo, že v demokraciích informace cirkulují „volně“. Je skutečně kuriózní, jak se demokracie dokáže pyšnit svými vlastními nedostatky. Lze namítnout, že skandály, které vyjdou najevo, jsou mnohem méně početné než ty, které skryty zůstávají. Člověk se také nemůže ubránit myšlence, zda to není právě samotný systém, který svou povahou takové skandály podporuje. Montesquieu tvrdil, že riziko korupce je v demokraciích mnohem větší než v monarchiích, protože v

[313] Tamtéž, s. 123.
[314] Tamtéž, s. 119.

prvních z nich je moc více rozptýlena, a proto je počet zkorumpovaných politiků nutně vyšší.[315]

François Perroux, autor, kterého lze stěží obvinit z marxismu, poznamenává: „Demokracie devatenáctého století zdaleka nebránila zájmům pozemkové šlechty, ale naopak jí nahrávala. Ve formální demokracii jsou to peníze, které nesou moc. … Demokracie ve dvacátém století nebude ničím jiným než prázdným slovem, pokud se bude omezovat na kapitalistickou ekonomiku a buržoazní formy parlamentního liberalismu.“[316]

Další problém spočívá v tom, že demokracie ve všech dobách znamenala vládu veřejného mínění. Volby slouží k měření „veřejného mínění“ a průzkumy veřejného mínění k jeho lepšímu pochopení. Jak se však názory utvářejí? Skutečnost, že volby mohou být svobodné, nemá žádný význam, pokud tomu tak není i u utváření názorů. Navíc je samotný pojem veřejného mínění sporný. Pouze malý počet lidí zastává názory, které lze považovat za skutečné přesvědčení. Drtivá většina lidí nemá skutečné názory, ale pouze dojmy: vágní, protichůdné a nejasné představy, které závisí na jejich náladách a momentálních zájmech a které se neustále mění, protože jsou formovány událostmi, propagandou a různými formami podmíněnosti. „Názory jsou nejproměnlivější, ne-li nejvágnější ze všech rozhodnutí mysli,“ píše opět François Perroux. A co je nejdůležitější, lidé si své názory netvoří nezávisle.

---

[315] Considerations on the Causes of the Greatness of the Romans and Their Decline, kapitola třetí.
[316] La démocratie, s. 22. (Ed.)

Jedním z klíčových pojmů v demokratickém procesu je právě informace. Rozhodnutí a volby lidí jsou do značné míry určovány informacemi, které dostávají. Na druhou stranu jediným způsobem, jak se v demokracii zviditelnit, jsou média. Kandidát, o kterém nikdo nemluví, nemá šanci být zvolen. Událost, o které média neinformují, je neudálostí: je to, jako by se nikdy neodehrála. Informace však nejsou objektivními údaji. Buď jsou kontrolované a zaujaté, nebo přinášejí značné množství sdělení, která se navzájem neutralizují. V každém případě nejsou voliči nikdy v pozici, kdy by si mohli utvořit vlastní názor. Na jedné straně mají média značnou moc, protože formují názory, které se pak projevují při hlasování – a ti, kdo rozhodují o tom, jaké informace se poskytují, nejsou nikdy voleni. Na druhé straně je dnes možné pomocí celé řady metod blízkých marketingovým a reklamním technikám manipulovat veřejným míněním způsoby, které klasická propaganda minulosti neznala. Vůle lidu je tak stále více vytvářena pomocí metod, které ovlivňují veřejné mínění.

Šíření demokratických postupů nejenže nezabránilo rozvoji technik podmíněného chování, ale tyto dva jevy šly ruku v ruce. Standardizace „názorů“ a chování prostřednictvím jazyka reklamy – který se i nadále opírá o stereotypy, ačkoli působí i mimo svět reklamy – nyní dosáhla zarážejících rozměrů. Reklama a marketing nahradily propagandu. Žádnému despotickému režimu se dosud nepodařilo přimět lidi, aby tak pasivně přijímali podobný Gleichschaltung.[317]

[317] Gleichschaltung, což v přeneseném smyslu znamená „sladění“, je německý termín, který označuje vynucenou společenskou konformitu a potlačení veškeré opozice vůči státu. Původně se tento termín používal v elektrotechnice, ale

Tocqueville, který považoval „tyranii veřejného mínění“ za formu despotismu typickou pro demokracie, tvrdil, že se s ní setkáváme zejména v Americe. „To, co mi v Americe připadá nejodpudivější, není extrémní svoboda, která tam panuje, ale praktická absence jakékoli záruky proti tyranii.“[318] Dodal: „Neznám žádnou zemi, v níž by obecně panovala menší nezávislost mysli a skutečná svoboda diskuse než v Americe. … Na první pohled by se mohlo zdát, že všechny americké mysli byly utvářeny podle stejného vzoru, tak pravděpodobné je, že se ubírají přesně stejnými cestami. … Jediná moc krále je navíc materiální: ovlivňuje činy, ale nemá žádný způsob, jak ovlivnit vůli. Většina však disponuje silou, která je morální i materiální, která formuje vůli stejně jako činy a brání nejen skutkům, ale i touze je vykonat. … Inkvizice nikdy nebyla schopna zabránit šíření knih ve Španělsku, které byly v rozporu s náboženstvím většiny. Ve Spojených státech má většina takový vliv, že dokáže ještě více: vyhnala dokonce i myšlenku na vydávání takových knih.“[319]

Bez nezávislých prostředků k utváření vlastního názoru jsou voliči podněcováni k tomu, aby se pro kandidáty rozhodovali zcela bezstarostně. Jak již poznamenal Machiavelli, lidmi neřídí rozum, ale vášně. Vášně lidí jsou zde nasměrovány k nepodstatným věcem. Samotní kandidáti neustále apelují na emocionální faktory nebo „efektní“ detaily bez jakéhokoli významu. Personalizací politického života se význam programů a myšlenek snížil na minimum. V televizním souboji nezvítězí ten kandidát, který prosazuje nejlepší

---

nacionální socialisté jej nechvalně proslavili v politice, kde jím popisovali svou formu společenské organizace. (Ed.)

[318] Tamtéž, s. 290. (Ed.)

[319] Tamtéž, str. 293–297. (Ed.)

myšlenky, ale ten, kdo nejchytřeji prezentuje své názory, kdo udělá nejlepší dojem svým vzhledem, kdo působí jako nejbystřejší a „telegenický“ atd. Prostřednictvím strany voliči směřují své hlasy k někomu, koho prostě oceňují pro jeho image a slávu. Image politika bude zjevně přizpůsobena „poptávce“ lidí. Pokud jde o slávu, ta neoceňuje konkrétní kvality, ale spíše odráží obecnější „rozruch“, který se dané osobě podařilo kolem sebe vyvolat. (Pro politika je lepší, když o něm lidé mluví špatně, než aby ho ignorovali: ve světě médií ticho zabíjí.) Za těchto podmínek je těžké vidět, jaký pozitivní přínos mohou média mít pro volební proces. Kdo to byl, kdo řekl, že s příchodem demokracie nahradila marnivost horlivost?

Občas se objevují názory, že díky širokému a okamžitému přístupu k informacím by v dnešní době bylo možné zavést určité formy přímé demokracie. „S rostoucí rychlostí šíření informací,“ píše Marshall McLuhan, „se politika odklání od zastupování a delegování pravomocí voličům směrem k bezprostřednímu zapojení celé společnosti do klíčových rozhodovacích procesů.“[320] Alvin Toffler zastává stejný názor.[321] Tato myšlenka, která jasně souvisí s technickou ideologií „konce ideologií“, není příliš přesvědčivá. Klíčovým prvkem přímé demokracie není okamžitost informací, ale jejich hodnota (která je s okamžitostí spojena pouze v některých případech). Nové komunikační technologie však hodnotu informací nezvyšují; spíše činí jejich nedostatky okamžitěji vnímatelnými. Problém struktury a složení informací přetrvává, stejně jako identita a záměry těch, kdo je předávají. Ani

[320] Marshall McLuhan, Understanding Media (New York: McGraw-Hill, 1964), s. 152. (Ed.)
[321] Alvin Toffler, The Third Wave (New York: Morrow, 1980), str. 427–430. (Ed.)

pluralismus v tomto ohledu nemůže sloužit jako záruka: konkurence mezi médii totiž vede k jejich standardizaci. Nakonec je každé médium samo o sobě poselstvím, bez ohledu na to, jaký je jeho obsah. (Skutečným „obsahem“ sdělení je vždy samotné sdělení.) I kdybychom předpokládali, že „transparentnost“ informací je žádoucí, zdá se, že je nemožné ji dosáhnout.

Stejně tak je praxe průzkumů veřejného mínění stěží slučitelná s demokracií. Teoreticky mají průzkumy měřit statistické rozložení „názorů“ v daném okamžiku; v praxi však žonglují se stereotypy, které mají tendenci se proměnit v neměnná data, už jen proto, že jsou zveřejněny. Průzkumy veřejného mínění, které jsou parodií napodobující postup na základě vzorků považovaných za „reprezentativní“, jsou falešně prezentovány jako analogie reality nebo dokonce jako něco reálnějšího než samotná realita.[322] Na druhou stranu průzkumy veřejného mínění měří intenzitu individuálních preferencí ještě méně než volby, neboť pouze převádějí „názor“, který by jednotlivci vyjádřili, kdyby měli možnost se vyjádřit – aniž by tuto možnost kdykoli vyhodnocovaly. Názory shromážděné prostřednictvím průzkumů jsou tak považovány za přesvědčení, ačkoli jimi nejsou. „Občané musí volit, ale nemohou rozhodovat. Právě tuto bezmocnost průzkumy využívají a zároveň skrývají. … Tato metoda ignoruje všechny podmínky, které určují postoje lidí, a tím mění volby v nadčasové návrhy.“[323]

[322] To se potvrdí vždy, když porovnáme průzkumy veřejného mínění s volebními výsledky. Přesto se najdou „odborníci“, kteří budou tvrdit, že průzkumy by mohly volby bez problémů nahradit.

[323] Pierre Rolle, „Démocratie contre sondocratie“, v časopise En Jeu, září 1984.

„Charakteristickým rysem našeho současného veřejného života je nuda," napsal Pierre Viansson-Ponté na stránkách deníku Le Monde 15. března 1968. „Skutečným cílem politiky," dodal, „není spravovat veřejné blaho co nejméně špatným způsobem, ale vést k nějaké formě pokroku, nebo jej alespoň nezdržovat, a odrážet vývoj, k němuž nevyhnutelně dojde prostřednictvím zákonů a nařízení. Na vyšší úrovni je jejím cílem vést lid, otevírat nové obzory a podněcovat nadšení."[324] O patnáct let později jsme od tohoto cíle stále ještě daleko. Politický život liberálních demokracií v současné době prochází bezprecedentní vlnou lhostejnosti a apatie. Počet lidí, kteří se zdrželi hlasování, neustále roste a někdy dokonce převyšuje počet voličů. Richard Nixon byl zvolen prezidentem Spojených států s 26 procenty hlasů registrovaných voličů (a pouze 43,4 procenty odevzdaných hlasů); Francie schválila vstup Spojeného království do společného trhu v dubnu 1972 hlasy pouhých 36,11 % všech voličů, a tak dále. Co si máme myslet o politické většině, která nebyla ani zvolena většinou těch, kteří mají právo volit? Šíření apatie zbavuje samotné pojmy legitimity, zastoupení a suverenity jejich významu.

Politická apatie nakonec nespočívá v tom, že by lidé nebyli zvyklí volit, ani v chudobě, negramotnosti či nedostatku informací; naopak, všechny tyto faktory přispívají k jejímu oslabení. Je spíše důsledkem úpadku politiky v západním světě a stále rozšířenějšího pocitu bezmocnosti voličů tváří v tvář tomu, o co skutečně jde, a skutečné povaze moci.

Vzhledem k tomu, že chybí významné události, které by mohly vyvíjet psychologický tlak na voliče a vynést do popředí

[324] Tento článek s názvem „Francie se nudí" nebyl přeložen. (Red.)

„výjimečné“ osobnosti, a to v kontextu vládnoucí ideologie, která je o to mocnější, že se jako taková neprezentuje, vede politický vývoj k „zúžení“ diskurzu a volebních programů, které se si navzájem stále více podobají. Zdá se, že tento vývoj se dnes zrychluje. V důsledku toho volební mocenské vztahy stále více připomínají náhodná statistická data. V případě finálního hlasování mezi dvěma kandidáty se výsledek vždy pohybuje v rozmezí 50/50: je stále méně obvyklé, že by volby byly vyhrány nebo prohrány s rozdílem větším než nepatrné procento hlasů. To vše vede ke katastrofálním důsledkům. Zvolení kandidáti musí vládnout s nejvyšší opatrností, aby neztratili ani zlomek svého elektorátu (a to je samozřejmě odrazuje od přijímání jakýchkoli nepopulárních opatření). Zároveň budou kandidáti v pokušení získat část elektorátu jiných politiků (a to je odrazuje od realizace jejich vlastních programů). Stále více voličů tak má pocit, že politici říkají všichni totéž a že pravicové vlády přijímají levicová opatření (a naopak). Přesvědčení, že „jedno je totéž jako druhé“, se stává stále běžnějším, což jen posiluje lhostejnost a znechucení lidí. Většiny získané několika stovkami nebo dokonce desítkami tisíc hlasů jsou nestabilní a křehké a již nevyjadřují všeobecnou vůli. Odrážejí spíše nedostatek volby než samotnou volbu, což je naprostým popřením demokratického ideálu. „Můžeme ještě hovořit o demokracii, když většina občanů již nedokáže rozlišit mezi argumenty opozice a argumenty politiků u moci?“ (Claude Julien).

K tomuto „zúžení“ přispívají i další faktory. Vliv ekonomických a sociálních otázek, spojený s rozšířením ekonomismu, vede k depolitizaci politiky: jediné debaty, které se odehrávají, jsou ty mezi „manažery“ vyzbrojenými

statistikami – a výsledkem je demotivace. Z demagogie a snahy zalíbit se nakonec všichni kandidáti říkají všem v podstatě totéž a jejich organizace se mění v strany, kde si každý dělá, co chce. Programy se stále častěji zakládají na průzkumech, které zjevně dávají všem stejné výsledky. Je tak stále těžší rozlišit možnosti, které nabízí jedna strana, od těch, které nabízejí ostatní. Vzniká dojem, že všechny strany usilují o stejný cíl a stejný model společnosti a liší se pouze (do jisté míry) v prostředcích, které navrhují přijmout.

Za těchto okolností mají lidé pocit, že svoboda volby není nic jiného než návnada. Voliči si uvědomili, že jim je nabízena volba v rámci daného souboru možností, nikoli však skutečná volba mezi různými možnostmi. Referenda určují politické agendy a podobnost protikladných pólů omezuje škálu možností. Situace je poněkud absurdní: nikdy nebyl člověk tak svobodný ve své volbě jako nyní, kdy je jeho škála možností tak úzce vymezena. Voliči si mohou svobodně vybírat mezi různými stranami, protože jim je znemožněno vybírat si mezi různými myšlenkami – tyto „různé“ strany totiž stále více uvažují stejným způsobem. V důsledku toho nebyl západní člověk nikdy oprávněně lhostejnější k „svobodám“, kterých se těší – ačkoli jeho iluze o tom, že tyto svobody má, svazuje jeho vůli k rebelii.

Diskuse o „složitosti problémů“ nebo „omezeních“ současné situace dále naznačují, že politika již není otázkou volby a že to nejlepší, co mohou voliči udělat, je nechat věci na „odbornících“ nebo obecněji na „těch, kteří tomu rozumějí“. Názor „odborníků“ (o čemž jsme již hovořili) má mnohem větší váhu než názor voličů. Politická apatie se tak stává všeobecnou.

Samotný pojem plurality nabývá relativního charakteru, jakmile se použije v souvislosti s politickými stranami. Teoreticky nepochybně existuje rozdíl mezi jednopartajním a vícepartajním systémem, už jen proto, že jednopartajní systémy vždy představují státní strany (zatímco vícepartajní systémy odrážejí občanskou společnost).[325] Je však stejně tak pravda, že prakticky všechny strany vyznávají stejnou ideologii a tvrdí, že sledují stejný cíl; lze tedy oprávněně tvrdit, že vládnoucí systém je systémem „jedné strany“, v němž politické formace zastoupené v parlamentu představují pouze soupeřící tendence. Tento dojem je ještě umocněn v případech, kdy existuje méně rozdílů mezi členy dvou stran než mezi dvěma danými členy téže strany (jak je tomu často u Republikánské a Demokratické strany v USA). Lze si také představit jednopartajní systém, v němž jsou celkové rozdíly mezi různými proudy v rámci strany větší než rozdíly mezi různými stranami v systému více stran. Koneckonců, rivalita mezi vůdci v jednopartajních systémech může být stejně zuřivá jako ta, která panuje mezi vůdci různých stran v klasických parlamentních režimech.

Posledním faktorem, který přispívá k politické apatii, je nedostatek představivosti (nebo ambicí) politiků a absence jakýchkoli velkých plánů. „V každé době,“ píše Tocqueville, „je důležité, aby ti, kdo vládnou národům, jednali s ohledem na

[325] Také se tvrdí, že mezi jednopartajním systémem a systémem bez politických stran je jen malý rozdíl, neboť první z nich ze své podstaty ruší pojem opozice, který je pro stranické systémy charakteristický. Na druhou stranu někdo jako Spengler se domnívá, že jednopartajní systémy mají všechny nevýhody systémů více stran. Nesmíme však zapomínat, že v zemích třetího světa se zavedení demokracie často shodovalo se zavedením jediné strany, což bylo (někdy ne bezdůvodně) považováno za nejvhodnější způsob, jak sjednotit lidi v úsilí o společný cíl (viz Édouard Kodjo, „Pour le parti unique“, v Jeune Afrique, 20. ledna 1970).

budoucnost, ale v demokratických a nevěřících stoletích je to ještě důležitější.“[326] Bohužel je to v dnešní době také obtížnější. Krátké volební období politiky vede k tomu, že se soustředí na krátkodobé cíle. Vzestup ekonomismu probíhá na úkor „velké politiky“. Ve společnosti prostoupené ideálem egalitarismu vzbuzují samotné pojmy velkoleposti a kolektivního osudu podezření. A konečně, velkolepé plány jsou v jistém smyslu v protikladu k právnímu fetišismu liberálního státu. Právní instituce, které jsou ze své podstaty statické, se pro uskutečňování skutečně historických činů téměř nehodí.[327]

Politická apatie tak vede k negativnímu hlasování. Jelikož politické programy již nevzbuzují žádné nadšení a žádný politik se nezdá být schopen dosáhnout „dobrých výsledků“, voliči se spokojí s tím, že zabrání zvolení kandidátů, kteří se jim nelíbí, nebo dokonce systematicky potrestají „dosavadního“ kandidáta. Místo toho, aby hlasovali pro politiky, hlasují proti nim.[328] V demokratickém systému, který je již sám o sobě považován za „nejméně špatný“ systém spíše než za nejlepší, se hlasování používá pouze k zabránění „nejhoršímu“. Hlasování tedy nesvědčí o žádné jasné orientaci. Nanejvýš umožňuje lidem zpomalit daný trend – což není zrovna nejúčinnější způsob, jak dosáhnout pokroku.

---

[326] Tamtéž, s. 640. (Ed.)

[327] V tomto ohledu lze postavit do kontrastu „nomokracie“ (v nichž má prvořadý význam právo) a „telokracie“ (v nichž mají prvořadý význam cíle). Telokracie závisí výhradně na politické vůli a obecněji na „konstruktivismu“, který Hayek veřejně haněl (viz Bertrand de Jouvenel, „Sur l’étude des formes de gouvernement“, v Bulletin SEDEIS, 20. dubna 1961).

[328] Jak je dobře známo, bylo by přesnější říci, že v roce 1981 byl ve Francii poražen Giscard, než že byl zvolen Mitterrand. Stejně tak je příznačné, že všeobecná nelibost, s níž se nyní setkává politika socialistické vlády, neprospívá opozičním stranám.

Liberální autoři, kteří nedůvěřují lidové suverenitě a raději se spoléhají na „odborníky“, často tvrdí, že politická apatie je něco dobrého. Vnímají ji jako faktor „stability“ spojený s rozvojem střední třídy, která je považována za podstatně méně „politizovanou“ než ostatní skupiny. Široké politické angažmá je tak považováno za potenciální hrozbu, neboť hraničí s „aktivismem“. Francesco Nitti zašel tak daleko, že napsal, že „pouze existence početné střední třídy je zárukou demokratické stability“[329] – a to navzdory skutečnosti, že v jeho době tvořila střední třída většinu příznivců fašismu! V nedávné době v USA Seymour Martin Lipset[330] a W. H. Morris-Jones[331] tvrdili, že politická apatie představuje vynikající oporu proti tlaku extremistů.[332]

Jedná se o velmi zavádějící způsob uvažování. Apatie zdaleka není „účinnou protiváhou k fanatikům“[333], naopak hraje v jejich prospěch: za těchto podmínek totiž mohou být „fanatici“ snadno jedinými, kdo jsou schopni mobilizovat veřejné mínění. Převaha šedi vynáší na povrch barvy – ať už jsou jakékoli. Když politický život upadá, násilí a terorismus se jeví jako jediné prostředky, jak zasáhnout otupělé veřejné

---

[329] Tamtéž, sv. 1, s. 52.

[330] Political Man: The Social Bases of Politics (Garden City, New York: Doubleday, 1960).

[331] „In Defence of Apathy: Some Doubts on the Duty to Vote“, v časopise Political Studies, sv. 2, č. 1, únor 1954. Dostupné online na adrese onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-9248.1954.tb01011.x/pdf (přístup 15. listopadu 2010). W. H. Morris-Jones byl ve skutečnosti Brit, nikoli Američan. (Ed.)

[332] Kniha Mosese I. Finleyho Democracy Ancient and Modern (op. cit.) se z velké části věnuje vyvrácení argumentů předložených Lipsetem a Morris-Jonesovou. Finley často volí polemický a zaujatý přístup, avšak jeho kritika politické apatie je trefná.

[333] Morris-Jones, tamtéž, s. 37. (Ed.)

mínění, které nemá žádnou moc nad právními postupy. Apatie je skutečným darem pro extremismus. Podobně, pokud nelze všechny kontroverze týkající se skutečných problémů a zájmů řešit v rámci klasických institucí a běžných postupů, nevyhnutelně propuknou anarchicky jinde. Jelikož se „politika politiků“ proměnila v pouhou záležitost řízení, politika má tendenci se znovu objevovat v jiných kruzích, které jsou jen zřídka předmětem hlasování. Pokud nelze najít legitimní kanály k vyjádření daných aspirací, bude se hledat jiná cesta. V tomto ohledu je poučné hovořit o „pomocné demokracii“.

V praxi má politická apatie za hlavní důsledek to, že dává volnou ruku těm, kdo skutečně drží moc (což je důvod, proč i některé diktatury podporují „depolitizaci“). Liberálové, kteří ji chválí, se snaží legitimizovat myšlenku technokratické společnosti, v níž se rozhodnutí již neřídí demokratickými kritérii legitimity. Tím vyvolávají reakce odmítnutí, jejichž důsledky nelze předvídat. Degenerace demokracie může vést k jejímu konci. „To, co bych na současné politické třídě kritizoval nejvíce,“ prohlašuje Michel Debré, „je skutečnost, že naplňuje lidi oddané demokracii pochybnostmi.“[334]

Jean-Paul Sartre[335] zašel dokonce tak daleko, že prohlásil, že všeobecné volební právo nemá žádnou demokratickou hodnotu: „Všechny druhy volebních systémů činí z voličů pasivní materiál pro řízení zvenčí; a výsledky voleb nevyjadřují vůli národa o nic víc, než že desítka nejprodávanějších desek

[334] V časopise Magazine-Hebdo, 19. října 1984.

[335] Jean-Paul Sartre (1905–1980) byl filozof, který – snad s výjimkou Martina Heideggera (ten se však tomuto označení bránil) – stál u zrodu filozofického směru, jenž se později stal známým jako existencialismus. Byl také marxistou. (Ed.)

vyjadřuje vkus zákazníků.“[336] V květnu 1968[337] byl tento postoj shrnut sloganem „Volby, past pro idioty“.

Od té doby skepticismus jen narůstal. Podle Clauda Juliena „všeobecné volební právo a – převážně teoretické – oddělení mocí nestačí k zajištění demokratického charakteru společnosti. Ten je ovlivňován mnoha dalšími silami, které by nikdo neodvážil označit za demokraticky organizované. … Pokud demokratický život zeslábl, je to hlavně proto, že jeho základní instituce – volby – neumožňuje občanům činit jasná rozhodnutí a vykonávat svou odpovědnost jako nositelé národní suverenity … Tak, jak je všeobecné volební právo uplatňováno, neumožňuje občanům volit si vlastní osud a nezavazuje strany k prosazování jasných programů. Umožňuje kandidátům vyhýbat se palčivým otázkám a dokonce je povzbuzuje, aby se schovávali za obecné argumenty. Nezachází s nimi jako se skutečnými zástupci jasně vyjádřené národní suverenity; ve skutečnosti jim ani dodatečně neposkytuje žádnou přísnou demokratickou sankci. … Demokracie je nemocná, protože občané nedávají svůj hlas politikům, od nichž očekávají konkrétní postup odrážející jasně definované závazky. Hlasování již není pozitivním aktem, kterým občané dávají najevo svou vůli a udělují mandát k vládnutí zvoleným politikům, aby tuto vůli mohli realizovat. Je to spíše v podstatě

[336] Jean-Paul Sartre, Critique of Dialectical Reason, sv. 1 (New York: Verso, 2004), s. 654.

[337] V květnu 1968 se k sérii stávek radikálních levicových studentských skupin v Paříži připojila většina francouzských pracujících, což ochromilo celou Francii a málem svrhlo vládu Charlese de Gaulla. Ačkoli stávky skončily neúspěchem a do července již utichly, jsou dodnes považovány za rozhodující okamžik, kdy byla tradiční francouzská společnost donucena ustoupit liberálnějšímu přístupu, který v následujících letech začal Francii charakterizovat. (Ed.)

negativní akt, kterým občané namísto toho, aby se přiklonili ke konstruktivnímu programu, volí menší zlo.“[338]

Serge-Christophe Kolm shrnuje svůj pohled na volby takto: „Jde o systematické omezování práv lidu. Je to rozsáhlé drancování lidové suverenity, které ničí samotné základy principu legitimity, na němž stojí oficiální ideologie naší společnosti… Volby jsou v konečném důsledku maškarádou, prostřednictvím níž buržoazie získává konsensus lidu, velkou třídní ceremonii udělující legitimitu, při níž je žezlo moci položeno k nohám jednoho z heroldů buržoazie, národním psychodramatem všeobecné abdikace, které odvádí pozornost, uspává a mystifikuje poddané a spokojené masy. Jaká úžasná výměna: jednou za pár let hlasovací lístek do volební urny a po zbytek času hlasy pánů z televizní obrazovky. Lid si své politiky nevybírá, ale pomazává je.“[339]

Lamartine[340] říkával, že „všeobecné volební právo je demokracie“. Ve světle toho, co jsme dosud poznamenali, je jeho tvrzení poněkud sporné. Na jedné straně, jak jsme viděli, musí všechny formy moci brát v úvahu názor většiny, mají-li přetrvat. Na druhé straně se z historického a teoretického hlediska nezdá, že by pojem demokracie byl nerozlučně spjat s volbami. Platón uvádí sedm faktorů, které podle jeho názoru

[338] Tamtéž, str. 112–137.
[339] Tamtéž, str. 134–135.
[340] Alphonse de Lamartine (1790–1869) byl liberální a pacifistický spisovatel a politik, považovaný za prvního francouzského romantického básníka. V roce 1848 vyhlásil vznik Druhé republiky. Přesná pasáž, na kterou de Benoist odkazuje, zní: „…všeobecné volební právo bylo právem suverenity lidu, suverenity veřejného mínění nebo suverenity národního rozumu. Je to totéž“, v knize The Past, Present, and Future of the Republic (New York: Harper & Brothers, 1850), s. 125. (Ed.)

propůjčují právo vládnout, ale volby nikdy nezmiňuje.[341] Aristoteles se domnívá, že hlasování není nic jiného než lest. Teprve u Montesquieua se poprvé argumentovalo, že „hlasování losem je podstatou demokracie“.[342] Ve dvacátém století politický teoretik Carl Schmitt[343] tvrdil, že je třeba rozlišovat mezi demokracií a parlamentarismem, neboť ten druhý nevychází z demokratické tradice, ale z tradice liberální.[344]

Současný socialista Julien Cheverny píše: „Volby nepředstavují ani demokracii jako celek, ani její ústřední rys. Volby zdaleka nejsou nezbytnou a postačující podmínkou demokracie, ale přispívají k jejímu ničení a degradaci… Tím, že podřizuje svůj volební systém zákonu pouhých čísel, abstraktní demokracie opomíjí faktor kontinuity mezi různými generacemi, sociálními skupinami, hodnotami a zájmy, který představuje hnací sílu všech politických režimů, ne-li přímo jejich základní prvek. Tím, že se ztotožňuje s volbami – prakticky jedinou metodou, která se dnes používá k jmenování vlád a odpovědných osob – demokracie nejenže opomíjí jiné výběrové postupy, které jsou více v souladu s jejím duchem, ale

[341] Zákony, třetí kniha.
[342] Tamtéž, s. 13. (Ed.)
[343] Carl Schmitt (1888–1985) byl významný německý právník, který se zabýval politologií, geopolitikou a ústavním právem. Byl členem metapolitického hnutí konzervativních revolucionářů ve výmarské éře. Na počátku vlády nacionálních socialistů je krátce podporoval, ti se však později proti němu obrátili. V oblastech práva a filozofie má dodnes velký vliv. (Ed.)
[344] Viz jeho kniha z roku 1922 Political Theology (Chicago: University of Chicago Press, 2005) a jeho kniha z roku 1926 The Crisis of Parliamentary Democracy (Cambridge: MIT Press, 1985).

také neúmyslně upřednostňuje vládu náhody a síly před pokrokem rozumu a zákona.“[345]

[345] Haro sur la démocratie, s. 77.

Klam a selhání vlády lidu

Úryvek dvou kapitol z knihy Which Way Western Man? od William Gayley Simpson, 1978

Z historického hlediska se domnívám, že neexistoval žádný národ, který by dokázal přežít na demokracii. Tuto lekci si bude muset osvojit za cenu tvrdých následků. Anglie se ji buď naučí, nebo přestane existovat mezi národy. (Thomas Carlyle)

Republikáni [francouzští revolucionáři] vyhlásili tři zásady, které mu připadaly jako naprosté nesmysly. První z nich byla doktrína rovnosti; ne pouze rovnosti před zákonem (tu akceptoval), ale absolutní rovnosti.

Druhou revoluční zásadou byla doktrína vlády lidu. On v žádnou takovou vládní moc nevěřil. I když zabijete krále, říká, nevíte, jak vládnout místo něj. ... Poukazoval na osud Francie jako na poučení jak pro vládce, tak pro ovládané, ale spíše pro ty druhé než pro ty první. Vládci byli zničení, ale kdo tam byl, aby chránil mnohé před mnohými? Dav se stal tyranem... Není tedy divu, že pociťoval odpor ke všem apoštolům svobody, když při bližším zkoumání zjistil, že všichni usilují pouze o bezuzdnost? ...

Třetím revolučním principem bylo, že politická svoboda je pro člověka nezbytná... V celém jeho životě vidíme, jak trvá na tom, že žádný člověk nemůže být svobodný; jediná nezbytná svoboda je ta, která každému umožňuje v bezpečí se věnovat svým záležitostem, starat se o domácnost a děti a volně se pohybovat ve svém úzkém okruhu. (G. H. Lewes – The Life and Works of Goethe)

V této a následující kapitole bych chtěl objasnit, co chápu pod pojmem demokracie na jedné straně a aristokracie na straně druhé, a jaké úvahy postupně podkopaly a nakonec zvrhly mou víru v první z nich a nahromadily se v mé mysli na podporu té druhé. Uplynutí dalších dvaceti a něco let od doby, kdy jsem se k této otázce poprvé vyjádřil, spolu s příležitostmi, které mi přinesly k dalšímu pozorování, studiu a reflexi, pouze vyjasnilo a ještě hlouběji upevnilo mé přesvědčení, že žádný národ nemůže dosáhnout velkých úspěchů, pokud není veden aristokratickým principem.

Mnozí muži by se asi zeptali: Proč se vůbec obtěžovat psát o tomto tématu? A tato otázka má značnou váhu, pokud člověk věří nejen tomu, že o této věci je již rozhodnuto v můj neprospěch, ale také tomu, že se vzdalujeme od všeho aristokratického tak rychle, jak nás jen stále zrychlující tempo „moderního pokroku“ dokáže unést. A já sám se k tomuto názoru skutečně velmi přikláním. Lid je nepochybně v sedle. Článek pana B. F. Wilcoxe „Všichni lidé jsou stvořeni rovni“, v The Friend’s Intelligencer z 29. listopadu 1941, pouze uvádí, s obvyklou směsicí pravd, polopravd a nevědomých lží, to, co je téměř všeobecným přesvědčením nejen mas na ulici, ale také politiků a státníků, novinářů, redaktorů, dramatiků a rozhlasových komentátorů, a dokonce i kazatelů, básníků a profesorů. Všichni lidé jsou si rovni. A nevyhnutelným důsledkem této doktríny je, že převládá masový člověk.

Navíc ani naše děti se nedožijí světa, v němž by se lidé obecně opět řídili nějakými aristokratickými zásadami. Naši vědci a inženýři neustále hovoří o „větších a lepších“ věcech všeho druhu, jimiž nás jejich technika a industrializace brzy obdaří. Ale podle mého názoru se jen málo z jejich snů splní. I

kdyby technika splnila svůj slib, co by to znamenalo jiného než nadvládu mechanismu nad člověkem, větší a lepší stroje, ale stále menší a ničemnější lidi, stále menší schopnost k té touze a přísné sebekázni, které tvoří kořen aristokracie – zkrátka, udušení ušlechtilosti pod bujným růstem hodnot lůzy?

Z důvodů, které se pokusím vysvětlit v jedné z následujících kapitol, se však domnívám, že naše technika nedosáhne svého plného potenciálu. Nebude, jak se zdá být všeobecně přijímáno jako samozřejmost, neustále směřovat k stále větším zázrakům. Krutou skutečností je, že i my jako lid, nemluvě o naší technice, jsme již velmi blízko konci své cesty – nejen Spojené státy, ale celý svět bílého muže a samotný bílý muž. Dvě světové války byly „bouřlivým pádem do barbarství“. Už dávno jsme vstoupili do éry masového klamu, plošné zrady a nahé hrubé síly, v níž budou aristokratické hodnoty stále více považovány za luxus, který si málokdo může dovolit. Brzy se ocitneme v boji o holé přežití a katastrofě se stěží vyhneme. Možná se Rusko bude i nadále vyhýbat přímé otevřené konfrontaci s námi, ale pokud ano, budeme o to jistěji zmanipulováni do třetí světové války, v níž na nás ze všech stran budou tlačit komunisty podněcované a komunisty vedené barevné hordy prakticky z celé Země, a zároveň bude naše obrana sabotována a paralyzována komunistickými zrádci nasazenými na klíčových místech uvnitř našich hradeb. Dříve či později, tak či onak, budou naše brány prolomeny a naše město zapáleno a zničeno mečem. Naše civilizace shoří v plamenech a hrdý bílý muž, který ji stvořil, který se dlouho považoval za neporazitelného (a prakticky jím i byl), bude muset sklonit hlavu pod jho, aby přežil. Spengler předvídal s jasnozřivostí, když bez příkras předpověděl, že naše „strojní

technika zanikne… a jednoho dne bude ležet v troskách, zapomenuta – naše železnice a parníky budou stejně mrtvé jako římské silnice a Čínská zeď, naše obří města a mrakodrapy budou v ruinách jako starý Memfis a Babylon.“

A aby snad někdo nechtěl lehkomyslně namítnout, že kdyby došlo k nejhoršímu a šlo o otázku života a smrti, mohli bychom se jistě zachránit použitím atomové bomby, dovolte mi vyjádřit své přesvědčení, že použití atomové bomby bylo vždy pod poměrně pevnou kontrolou a že na ty, kdo ji ovládají, se lze spolehnout, že nedopustí, aby byla použita k zničení světa, nad nímž jsou odhodláni vládnout a těšit se z výhod vlády založené na vykořisťování. Právě z tohoto důvodu jsem dlouho nesdílel všeobecnou paniku ohledně vyhlídek na jadernou katastrofu. Brzy jsem spíše pochopil, že strach z bomby byl záměrně rozdmýcháván až do bodu hysterie, aby se ovce nahrnuly do ohrady světové vlády. A dnes je naprostou fantazií předpokládat, že bomba bude někdy použita k záchraně nás, bílých národů, zejména těch v Evropě a USA, kteří společně tvoří poslední vážnou překážku v postupu manipulátorů k jejich cíli a kteří byli již dávno označeni k zničení.

Nyní se chystáme vstoupit do období temna. Nejčernější hodina naší historie je téměř tady. Ale i v těch nejtemnějších chvílích, kdy přemítám o blížící se tragédii, mě drží naděje – možná dokonce víra –, že žádné možné porážky bílých národů nikdy trvale nezlomí jejich sílu. Do svého ponížení a utrpení si ponesou své nejstarší tradice, slávu své minulosti a vzpomínky na dny, kdy celý jejich svět utvářela jejich hluboká instinktivní víra v nadřazeného člověka a jejich osudy vedli ti nejvznešenější a nejsilnější z nich. Časem si tak uvědomí chyby, které je srazily na kolena, a nakonec jasně uvidí, že jednou z

nejničivějších z nich byla doktrína lidské rovnosti a z ní vyrostlá praxe vlády lidu. A jak se jim vyjasní zrak a vrátí se jim víra, budou na doktrínu rovnosti plivat své opovržení a znechucení a ve své nově nalezené síle povstanou, aby se popasovali se svým dobyvatelem a svrhli ho. A pak, až opět pozvednou oči k výšinám, k novým výšinám, vyšším, než na jaké kdy předtím vzhlíželi, a začnou se rozhlížet kolem sebe, aby si určili směr, slíbí, že budou vždy vyhledávat nejlepší muže mezi sebou, aby se stali jejich vůdci.

Lze se oprávněně ptát, zda mohu k přednostem demokracie a aristokracie přidat něco, co již neřekli Aristoteles, Platón a Konfucius – Lecky, Arnold, Stephen, Maine, Carlyle, Ruskin, Burke a Nietzsche; Mairet, Cram, Irving Babbitt, Ortega y Gasset a – v neposlední řadě – Ludovici. Vskutku se ani nebudu pokoušet přidat nic nového. Bude mi stačit, pokud budu moci podpořit jejich úsilí v boji za ušlechtilejšího člověka, pokud budu moci věrně předat zapálenou pochodeň, kterou jsem převzal z jejich rukou. Aristoteles ve třetím století před naším letopočtem poznamenal, že „téměř vše již bylo objeveno“. Dodává však, že „něco bylo opomenuto a něco, co bylo známo, nebylo uvedeno do praxe“. A vskutku mi bude stačit, pokud já, člověk stojící tváří v tvář moderním podmínkám, až do poloviny svého života ponořený do demokratické tradice a stále stejně oddaný nejvěrnějšímu blahu svých bližních, mohu jen znovu vynést na světlo některé z těchto starodávných pravd. Jsou to pravdy, na které my, demokratičtí moderní lidé, s naší domýšlivostí o naší nadřazenosti nad všemi minulými věky, jsme pohlíželi s opovržením, protože patřily minulosti, a zanedbávali jsme je, až jsme ztratili paměť o jejich existenci a téměř jsme ztratili

schopnost je pochopit a uplatnit. Tyto pravdy jsme opomíjeli a ignorovali ke své velké škodě a k našemu nesmírně hořkému zármutku. Vskutku, bude mi stačit, když jen pomohu znovu roznítit v majících svého druhu plamen té prastaré moudrosti, čerpající z nejhlubších a nejstarších lidských zkušeností, na niž se největší národy ve všech koutech světa vždy s naprostou důvěrou spoléhaly, aby je bezpečně provedla kolem útesů a mělčin života a dovedla je do přístavu.

Z toho je tedy od samého počátku zřejmé, že nemám v úmyslu vzít své čtenáře na žádnou romantickou cestu po oblacích na křídlech vzletných teorií. Mám stále menší úctu k tomu, co lze utkat pouze na osnově idealismu pomocí člunku spekulace. Veškeré naše úsilí se musí řídit poučením ze skutečných lidských zkušeností, jejichž záznamy nacházíme v historii. Naučil jsem se tedy, že jakákoli nová instituce, má-li dosáhnout svého cíle, musí být převážně stará. Nemohu se ubránit závěru, že pokud nějaká instituce funguje dobře, je to proto, že byla založena na zdravých principech a slouží svému účelu. Před tisíci lety Konfucius poznamenal, že „pokud ti, kdo jsou u moci, nemají důvěru lidu, je vláda lidu nemožná“. A celá historie dokazuje, že žádný lid nebude donekonečna snášet jho, které ho tak silně tísní. Z toho by se zdálo spravedlivé vyvodit závěr, že pouhá dlouhověkost jakékoli společnosti, pouhá skutečnost, že trvala dlouhou dobu, je důkazem toho, že celkově uspokojivě naplňovala základní potřeby lidí, kteří v ní žili. Nezbytným předpokladem pro jakýkoli přístup ke spravedlivému hodnocení srovnávacích předností a nedostatků demokracie a aristokracie je tedy dlouhodobá perspektiva historických znalostí. Zejména ti, kdo svou politickou filozofii pouze zdědili, tak jako většina lidí zdědí své náboženské

předsudky, by se měli seznámit nejen s myšlenkami jejích vynikajících kritiků, ale také s těmi uspořádáními, jimiž se nejtrvalejší a kulturně nejvýznamnější společnosti v období své největší prosperity a tvořivosti snažily uspokojit ty základní lidské potřeby, které jsou staré jako čas sám a neměnné jako Země, na níž žijeme. Neboť ačkoli je pravda, že se historie nikdy neopakuje, „je stejně tak pravda“, jak nám připomíná Irving Babbitt, „že se historie vždy opakuje“. A ze studia historie můžeme zjistit, že u velkých národů se neustále opakují určité základní vzorce sociální organizace. Důvod toho se stává zřejmým, když nás pozorné a upřímné pozorování nás samých i druhých a důkladné studium historie a psychologie vedou k poznání lidské přirozenosti. Právě na tom – na struktuře, rozsahu a mezích lidské přirozenosti – bych chtěl založit celé své stanovisko.

Opakuji, že zde nejde o žádné sentimentální teoretické úvahy. A už vůbec ne o další „návrh ideální společnosti“, s jakým si mnozí rádi pohrávají. Příliš dobře vím, že žádná zdravá společnost takovým způsobem nevzniká. Není to vůbec jako prefabrikovaný dům, který se vyrobí v továrně a mechanici ho sestaví, kde a kdy budete chtít. Spíše vyrůstá z krve a povahy konkrétního národa, zakořeněného v konkrétním kousku země, a možná odráží i samotné klima, které tam panuje. Do jisté míry je každá společnost jedinečná. Pro daný národ v daném čase je pravděpodobně možný jen jeden druh. Profesor Edward A. Freeman trefně řekl, že „ani Řekové v jakékoli jiné zemi, ani žádný jiný národ v Řecku nemohli být tím, čím Řekové v Řecku skutečně byli.“ Ani rasa sama o sobě, ani její prostředí samo o sobě nemohou vysvětlit výsledek, ale teprve jejich vzájemné působení. A přesto, když se podíváme na život všech národů,

které po sobě zanechaly velkou stopu, najdeme určité trvalé, vše určující principy, které tvořily lešení, z něhož pracovali na dokončení své věže, a bez nichž nelze očekávat, že by jakýkoli národ dosáhl podobné výšky velikosti. V této kapitole bych chtěl mít tyto principy, založené na lidské přirozenosti a potvrzené historickými záznamy, jasně před očima.

Než bude možné vynést jakýkoli rozsudek ohledně vzájemných nároků demokracie a aristokracie, je třeba si ujasnit, co je hlavním cílem společenské organizace a jaké jsou základní povinnosti, které musí každá vláda plnit.

Hlavním účelem, pro který jakýkoli národ vytváří vládu a společenské formy, je uspokojování svých životních potřeb. Usiluje o své zachování a, stejně jako každý zdravý organismus, o rozvoj, růst a rozšiřování. To jsou potřeby, které jsou neoddělitelné od každého živého tvora. Vůle lidu však nesměřuje k zachování a rozšiřování nějaké abstraktní „existence“, ale spíše k zachování a rozšiřování sebe sama, svého vlastního druhu, zvláštního charakteru a hodnot, kterými se odlišuje od jiných národů a bez nichž by si nemohl uvědomovat sám sebe jako celek ani vzniknout jako národ. Je to vůle nejen žít a žít plněji a rozsáhleji, ale žít určitým způsobem, svým vlastním způsobem, způsobem, který se po dlouhá staletí osvědčil jako prostředek nejlépe vyhovující jejich povaze k dosažení jejich cílů. Celé jejich úsilí bude prostoupeno odhodláním ztělesnit a ustavit tyto charakteristické způsoby, jak čelit vesmíru, jak se udržovat a prosazovat proti svým nepřátelům, v sociálních formách, které budou nejen trvat dlouho, ale budou také vyhovovat jejich vkusu a instinktu. Často se říká, že pouhá stabilita je primárním cílem sociální organizace každého národa. Mně se však zdá, že to nikdy

nemůže stačit. Zdravý národ chce nejen dlouho trvat, ale také být sám sebou po dlouhou dobu. Podle Ludovicových slov chce zachovat svou identitu.

Právě v důsledku tohoto postoje jsme svědky dobře doloženého a silného konzervatismu u drtivé většiny lidí. Každý zdravý národ nenáviděl, obával se a bránil se neustálým změnám, které si vyžadovaly neustálé přizpůsobování. Když změna překročí určitou hranici, způsobuje to, co se trefně nazývá „kulturní šok“. I když je to posvěceno jako „pokrok“, národ pod tím nemůže vzkvétat o nic víc než strom, který je dnes zasazen na jednom místě, aby byl zítra vykopán a zasazen někde jinde. A protože charakteristický ráz každého národa je zakořeněn v jeho dědičných faktorech (tj., jak říkáme, v jeho krvi) stejně jako v jeho tradici, jeho odpor ke změnám nevyhnutelně vztyčí bariéry proti bezohlednému míšení jeho krve s krví cizinců. Přesto bude podporovat takové kontrolované a dobře zvážené změny, jaké mohou být nutné pro posílení jeho síly, za předpokladu, že takové změny zůstanou v mezích stanovených potřebou zachovat jeho identitu. Neboť pocit identity národa, to rozlišující něco, díky čemuž se poznává jako entita odlišná od jiných národů, je tajným vnitřním pramenem jeho existence, který tomuto národu zároveň dává jeho charakteristický tvar, směr a hnací sílu. Ztratí-li to, musí se bez ohledu na cokoli jiného rozpadnout. Žádný národ v tom nemá na výběr. Buď si musí zachovat svůj charakteristický ráz, nebo musí přestat být národem.

Mělo by být zřejmé, že primární cíl, o který by měla usilovat každá zdravá společnost a který by měla chránit každá rozumná a odpovědná vláda, se velmi liší od materialistického zaměření na zvyšování životní úrovně mas. Blaho lidí má

samozřejmě zásadní význam a každá zdravá společnost o něj nevyhnutelně usiluje, byť jen nepřímo, při naplňování primárního smyslu své existence. Tento primární cíl je však v konečném důsledku záležitostí duchovní. Samotná schopnost ocenit jej a sloužit mu totiž závisí na schopnosti rozpoznat duchovní kvalitu vlastní charakteru, upřednostnit ji před nižšími hodnotami a milovat ji natolik, aby člověk byl ochoten se pro ni obětovat.

Zdálo by se, že v tomto bodě bychom se měli všichni shodnout. Je však možné, že někteří z mých čtenářů odmítnou mé tvrzení o smyslu, pro který musí každá významná společnost existovat. Pokud ano, rozdíl mezi námi by mohl pramenit z našeho odlišného výkladu dějin, což by mohlo být pro obě strany přínosné prozkoumat; domnívám se však, že by spíše vycházel z rozdílu vkusu. A zde se nachází propast, kterou nelze překlenout. Ten, kdo dokáže čelit buď svému vlastnímu životu, nebo životu svého druhu, aniž by měl neodbytnou starost o kvalitu, aniž by měl nenasytnou touhu a neúprosnou potřebu, aby se vše neustále zlepšovalo, tím se podle mého názoru okamžitě zařazuje do třídy „masového člověka“, do „davu“, mezi ty, jejichž každé slovo, každý pohled a držení těla prozrazují, že touží pouze po pohodlí, jistotě a potěšení, a kteří se bouří a neustále žádají, aby byli osvobozeni od jakýchkoli požadavků na sebekázeň nebo střídmý život. S takovými lidmi nemá smysl se pokoušet o společnou věc. Když jeden nazývá bílým to, co druhý nazývá černým, je čas se rozejít.

S těmi však, kteří souhlasí s mým pojetím správných cílů, jimiž se musí řídit život každé zdravé společnosti, jsem nyní připraven zabývat se základní otázkou, která je základem jak této, tak i následující kapitoly. Zní: Komu bychom měli s

největší důvěrou svěřit řízení společenských záležitostí a jak bychom měli postupovat při hledání takových lidí a jejich dosazování do čela? Jednou z odpovědí je demokracie, v níž se moc dostává do rukou obyčejných lidí, většiny lidí a nakonec „masového člověka“. Druhou odpovědí je aristokracie, s monarchií či bez ní, jejímž cílem je svěřit moc a vedení lidem s vynikajícím charakterem a schopnostmi. Nejprve se podívejme na argumenty první z nich.

Pojem „demokracie“ se běžně používá velmi volně. Správně označuje konkrétní formu vlády. Podle Aristotelovy slavné trojité klasifikace se jedná o vládu státu, která není v rukou jednoho, ani několika málo lidí, ale v rukou mnoha – tedy, jak se obvykle chápe, v rukou většiny celého lidu. Byla nazývána „obrácenou monarchií“, což evokuje pyramidu stojící na svém vrcholu – s poněkud nejistou rovnováhou, jak by se dalo předpokládat. V širším smyslu se tento termín může dokonce vztahovat na způsob myšlení nebo cítění příznivý pro vládu nebo blaho prostého lidu, „demosu“, spodní části národa jako celku. Nemá nutně souvislost s reprezentací, což je moderní nástroj, který vznikl z pokusu rozšířit demokratickou praxi na státy příliš velké na to, aby umožňovaly osobní účast na vládě. Předpokládá však aktivní zájem, iniciativu a odpovědnost ze strany obyčejného člověka.

Snaha lidu převzít vládu do vlastních rukou se zdá být vždy spojena s tím, že nějaká aristokratická forma vlády selhala při plnění funkce, která byla její tradiční povinností a kterou dlouho plnila, a vždy na toto selhání bezprostředně navazuje. Otázku, která forma aristokratické vlády je nejvhodnější k péči o prostý lid a k zajištění blaha celého národa, odkládám až na svou příští kapitolu. Je však třeba hned na úvod říci, že jakmile

jakákoli aristokracie, ať už šlechta nebo monarchie, přestane být otcem lidu a jeho ochráncem, selhala v jedné ze svých původních, primárních a nezcizitelných povinností a přestala ospravedlňovat svou existenci.

Nikde není toto zřejmé jasněji než v historii demokratického hnutí v Anglii. Lidé ztratili důvěru v šlechtu jakožto své ochránce teprve tehdy, když se šlechta začala ztotožňovat s nastupujícími kapitalistickými vykořisťovateli a spojila se s nimi, aby lidem vysávala životní sílu. Hlavní hnací silou snahy lidu o politickou moc byla jeho naprostá a zoufalá bída. Jelikož se zdálo, že lordi se o jejich blaho nepostarají, museli se o něj postarat sami. Lze se ptát, zda jejich úsilí bylo moudré, ale bylo jistě pochopitelné a ospravedlnitelné. A vzhledem k tomu, jak blízko jsme k nepopiratelnému a hanebnému selhání této aristokracie, z níž si většina z nás vytvořila veškerý dojem o aristokracii, jaký máme, je snadné pochopit také převládající názor, že „ačkoli jednotlivci se mohou zdržet využívání privilegia ke svému vlastnímu prospěchu... žádná třída tak nikdy nedělá dlouho.“ Historie však zdá se toto tvrzení zpochybňuje. Je jisté, že některé aristokracie trvaly velmi dlouhou dobu – například ta benátská téměř tisíc let a ta egyptská snad tři tisíce. Komunista se svým jednostranným uvažováním a úzkoprsými předsudky je možná připraven vysvětlovat vše jako systémy vykořisťování udržované silou meče. Taková doktrína však, jakkoli užitečná pro revoluční propagandu, není podložena ani zkušeností, ani zdravým rozumem lidstva. Pravdou je, abychom citovali Ortegu y Gasseta, že „s janičáři se vládnout nedá. Jak řekl Talleyrand Napoleonovi: ‚S bajonety můžete dělat všechno, pane, kromě toho, že na nich sedíte.‘ A vládnout není gesto

uchopení moci, ale její klidné vykonávání. Jedním slovem, vládnout znamená sedět, ať už na trůnu, na kurulském křesle, v přední lavici nebo na biskupském stolci. Stát je nakonec stavem názoru, pozicí rovnováhy.“ A tak „dojdeme k vzorci, který je známým, ctihodným a přímočarým klišé: nemůže existovat vláda v rozporu s veřejným míněním.“ V dlouhodobém horizontu totiž bez ohledu na formu vlády rozhoduje lid.

Pokud tedy nějaká aristokracie vydržela dlouhou dobu, je přirozeným a oprávněným závěrem, že se těšila důvěře a loajalitě lidu. Plnila nezbytnou a zásadní funkci tak uspokojivým způsobem, že lidu poskytovala pocit bezpečí a spokojenosti. Na druhou stranu je z historie neméně zřejmé, že aristokracie selhaly a ustoupily demokracii. Dokazuje to však opravdu něco víc než to, že aristokracie jsou jako téměř všechno ostatní v tom, že s postupem času mají tendenci se opotřebovávat, nebo že kvůli fatálním chybám nakonec zkolabují? Určitě to nedokazuje, že by aristokracie byly v zásadě nefunkční, ať už v teorii, nebo v praxi. Naopak, historie, jak ji chápu, podporuje mé přesvědčení, že aristokracie je formou, kterou život velkého národa obvykle nabývá ve svém období prosperity, že právě v této formě dosahuje své velikosti a nejdéle si ji udržuje, že demokracie se objevuje teprve tehdy, když jeho vitalita začíná slábnout, a že samotný nástup demokracie je proto příznakem jeho nemoci a předzvěstí jeho blížícího se rozpadu.

To, že se lidé pokoušejí vzít moc do vlastních rukou a sami zajistit své blaho, když je zklamala pomoc, na kterou mají právo a která jim náleží, a žádná jiná pomoc není po ruce, je, opakuji, dost pochopitelné a dokonce i dost ospravedlnitelné. Jsem však přesvědčen, že masy lidí, takové, jaké jsou a jaké z větší části

zůstanou, nejsou schopny ani moudře zajistit své vlastní blaho. Navíc ve svém úsilí soustředit celou organizaci společnosti kolem tohoto cíle pravděpodobně obětují nejvyšší hodnotu svého života jako lidu a dokonce otevřou brány katastrofě. Může se zdát velmi chytré, když Bernard Shaw říká: „Velkým smyslem demokracie je zabránit tomu, aby vám bylo vládnuto lépe, než jak chcete, aby vám bylo vládnuto.“ Ale při troše zamyšlení je zřejmé, že to není nic jiného než povrchní a nebezpečný nesmysl. Ve skutečnosti žádnému národu nelze vládnout příliš dobře. Lze mu vládnout příliš, ale nikdy příliš moudře. Nikdy si nemůže dovolit obejít se bez té nejlepší vlády, jakou může mít. Na dobré vládě závisí nejen zdraví a štěstí lidu, ale i jeho historický význam. Bez ní může dokonce dojít k jeho zániku. Kdyby bylo možné díky nějaké předvídavosti s jistotou vědět, že utrpení a ponížení způsobené národní katastrofou lze odvrátit pouze díky nejschopnější vládě, pak by i ten nejprostší z prostých lidí měl dost rozumu na to, aby se rozhodl nechat se vládnout těmi, kteří jsou považováni za nejschopnější a nejspolehlivější pro zajištění takové vlády. A bezpochyby to byl právě tento instinkt, a nic jiného, co podporovalo každou skutečnou aristokracii, která kdy existovala. Lidé věřili, že pod vládou aristokracie je o ně postaráno lépe, než by se o sebe mohli postarat sami. Nicméně dnes převládá pocit, ať už je správný nebo mylný, že životně důležité a nezbytné cíle, pro které sociální organizace existuje, může nejlépe naplnit lid sám.

V dnešní době existuje kromě rozpadu veškeré zdravé aristokracie ještě jeden zásadní důvod. Jedná se o skutečnost, na kterou poukázal významný ekonom Werner Sombart, že po velmi pomalém růstu v průběhu dvanácti set let vzrostl počet obyvatel Evropy během jediného století mezi lety 1800 a 1914

z 180 na 460 milionů! Údaje profesora S. J. Holmese z Kalifornské univerzity se v podstatě shodují a dodávají, že za o něco kratší dobu vzrostl počet obyvatel Spojených států z 6 milionů na 77 milionů, tedy dvanáct a půlkrát. Civilizační scéna byla tak zaplněna a přeplněna masou nově příchozích, kteří dorazili tak náhle, že kulturní instituce společnosti nebyly schopny je asimilovat, a v takovém počtu, že samotná jejich početnost vytvořila silný tlak, který se ukázal jako neodolatelný. Hromadí se všude a zabírají místa, která dříve patřila pouze elitě (toho či onoho druhu), a to nikoli kvůli nějaké nadřazenosti charakteru nebo inteligence, ani kvůli pouhému vzdělání, ale výhradně kvůli své čiré početní převaze. Jednalo se o to, co Rathenau nazval „vertikální invazí barbarů“. Pravděpodobně šlo o jev, který v historii neměl obdoby.

Začněme tím, že se podíváme na dosavadní výsledky demokracie. Nejčastěji a s největší jistotou se uvádějí příklady starověkého Řecka a moderní Anglie, Francie a Spojených států.

Tato historie nás však nemusí zdržovat příliš dlouho. V případě Řecka lze zpochybnit, zda lze athénskou vládu, dokonce i v dobách Perikla, vůbec spravedlivě nazvat demokracií. Nadšenci samozřejmě předkládají velkolepé a působivé tvrzení. T. R. Glover například ve své knize Democracy In The Ancient World říká:

> „Byla to vláda občanů, kteří se scházeli na shromáždění, kde bez prezidentů, ministrů, velvyslanců či zástupců vládli sami. Vytvořili nádherné město a zákonů dbalý lid; sjednotili řecký svět, či alespoň jeho velkou část; porazili Perskou říši v celé její moci a vyhnali Peršany od moře. Vytvořili atmosféru, v níž se mohl rozvíjet genius, kde

mohl být tak šťastný, jak jen genius může být, a kde rozkvetl a přinesl podivuhodné plody, které navždy obohatily svět.“

Jinde poukazuje na to, že občané, kteří to vše uskutečnili, byli velmi různorodá skupina lidí všech druhů a vrstev; a přesto dovedli demokratickou praxi tak daleko, že upustili od voleb ve prospěch losování a nejvyšší veřejné úřady otevřeli všem občanům bez rozdílu, s výjimkou pouze zcela nemajetných dělníků; a funkce zákonodárců a soudců dokonce i těmto.

Každému moudrému státníkovi, který má zkušenosti s chováním davu, se takový úspěch, jaký se zde připisuje demokracii, jeví téměř jako zázrak. Než však vyneseme rozsudek, musíme se podívat i na druhou stranu mince. Všichni historici tohoto období, a dokonce i obhájci jako Glover a Agard, musí uznat, že celá demokratická nadstavba byla postavena na obrovském podloží otroctví; „Možná desetina celkové populace měla politická práva,“ říká Agard. A Glotz, autorita v oblasti hospodářského života tohoto období, dochází k závěru: „Řecká demokracie se nemůže obejít bez otroků a není nikdy ničím jiným než širší aristokracií.“ (Toto tvrzení, ačkoli je zcela oprávněné, pokud jde o Athény a jejich otroctví, odhaluje podle mého názoru hrubé nepochopení aristokracie.) Navíc bohatství, které občanům poskytovalo volný čas a zdobilo Akropoli uměleckými památkami, bylo z velké části čerpáno – způsobem tak protichůdným demokratické teorii, ale tak typickým pro demokratickou historii – z imperialismu, který Athény zavedly nad podmaněnými městy na Egejských ostrovech a na nedaleké asijské pevnině. Přesto byla výsledná demokracie tak nestabilní, poznamenaná takovými excesy a omyly v úsudku, že ji na chvíli zachránilo před rozpadnutím a

katastrofou, která ji brzy postihla, pouze to, že ji po více než jednu generaci vedl státník Periklés, který nepocházel z prostého lidu, ale ze staré rodiny athénské šlechty. To bylo zřejmé i Thúkydidovi, Thúkydidovi, který poznamenal, že „ačkoli se Athény jmenovaly demokracií“, byly „v podstatě vládou svého nejvýznamnějšího občana“. I s pomocí Periklova génia trvala tato éra velmi krátce – hluboko pod sto let. Její konečný potupný neúspěch byl předzvěstí podobného neúspěchu všech dalších pokusů tohoto druhu ve starověkém světě. Tato éra skončila s demokracií zcela zdiskreditovanou.

Takový byl stav demokracie v očích uvážlivých mužů v předvečer Francouzské revoluce. Po nejméně sedmnáct století totiž panoval téměř všeobecný trend směřující k monarchii. Jak říká Henry Sumner Maine, jehož autorita v této oblasti je stěží překonatelná,

> „… názor, že demokracie je neodolatelná, nevyhnutelná a pravděpodobně trvalá, by se … (na konci 18. století) jevil jako naprostý paradox. Za námi bylo více než 2 000 let poměrně dobře zdokumentovaných politických dějin a na jejich počátku byly monarchie, aristokracie i demokracie jasně rozeznatelné. Výsledkem dlouhých zkušeností bylo, že některé monarchie a některé aristokracie se ukázaly jako mimořádně životaschopné... Ale demokracie, které vznikly a zanikly nebo upadly do naprosté bezvýznamnosti, zdánlivě dokazovaly, že tato forma vlády se v politických dějinách vyskytovala jen zřídka a vyznačovala se extrémní křehkostí... Kdykoli byla vyzkoušena vláda mnoha, vedla nakonec k monstrózním a zvráceným formám vlády jednoho nebo vlády několika málo.“

A i pokud jde o období po Francouzské revoluci, ačkoli je značně ohromen Spojenými státy jako jedinou výjimkou v téměř nepřetržité řadě demokratických neúspěchů, tvrdí, že od dob, kdy se Římská říše začala rozpadat, „svět nikdy nezažil takovou nejistotu vlády, jakou zažívá od té doby, co se vládci stali zástupci společenství“.

V historii demokracie existuje jeden rys, který si s ohledem na současnou situaci zaslouží větší pozornost. Obecně se má za to, že demokracie je protikladem diktatury. Nic však není dále od pravdy. Z historie demokracie jasně vyplývá, že určitá forma tyranie jednoho muže je cílem, k němuž lidová vláda obvykle vede. Po athénské demokracii následoval Alexandr, po Francouzské republice Napoleon. Jak poznamenal Christopher Dawson: „Pravdou je, i když to může být pro moderní ‚progresivní‘ myšlení nepříjemné, že demokracie a diktatura nejsou protiklady ani smrtelní nepřátelé, ale dvojčata velké revoluce.“ Právě neschopnost demokracie, její selhání při řešení řady problémů, které se vždy hromadí pod její nejistou a vratkou rukou, nakonec přivede národ, jako jsou naše vlastní Spojené státy v roce 1973, do bodu, kdy je ohrožen zhroucením veškerého práva a pořádku a zdá se, že stojí na samém pokraji rozpadu. V takové děsivé krajní situaci je muž na koni vnímán masami lidí a vítán jako jediný zbývající prostředek k záchraně země před katastrofou. Právě to vysvětluje vzestup Hitlera. Nechápu, jak může někdo číst knihu jako Unfinished Victory od Arthura Bryanta, která s porozuměním zachycuje skutečně zoufalou situaci německého lidu, a nedospět k poznání, že nějaký silný muž, jako například Adolf Hitler, byl jedinou zbývající spásou. Totalitarismus se nemusí každému líbit – já sám ho nenávidím, ale pokud se člověk dokáže vžít do situace

druhého a představit si, co to znamená, když musí najít způsob, jak se udržet nad vodou, nebo zemřít, pak je nucen čelit kruté skutečnosti, že když jde skutečně o život a smrt, ať už jde o jednotlivce nebo o národ, uchýlí se k téměř jakémukoli prostředku, který slibuje přežití. To však má málo společného s aristokracií, jak ji chápu já. Aby se člověk stal přijatelným diktátorem, musí na sobě nést příliš mnoho znaků lidu. Připouštím však, že po demokracii se může nakonec ukázat, že nástup diktátora byl alespoň krokem směrem k podmínkám, v nichž by mohly klíčit a růst semena skutečné aristokracie.

V historických záznamech najdeme dva body, které by mohly kritika přimět k zamyšlení. Jedním z nich je úspěch Spojených států. Druhým je teorie Francouzské revoluce, která se jako první pokusila postavit své nároky nad rámec jakýchkoli historických záznamů a založit je na přirozeném, vrozeném, abstraktním a nezcizitelném právu. Každý z těchto bodů si zaslouží naši bližší pozornost. Nejprve se podívejme na údajný úspěch naší demokracie. Jaká je jeho podstata? A jak jej lze vysvětlit?

Za prvé, vláda Spojených států trvá již téměř dvě stě let. Jistě, ve srovnání s délkou trvání mnoha aristokracií a monarchií to není příliš dlouhá doba. A experiment s vládou, zejména takový, který se odchyluje od nejlépe zavedených precedentů, lze stěží prohlásit za úspěch, dokud alespoň několik století nevydrží. Navzdory našemu růstu, bohatství, prvenství v industrializaci a (určité) hegemonii ve světových záležitostech musím proto tvrdit, že země je stále mladá a že zatím nelze vynést konečný rozsudek. Přesto je třeba přiznat, že dvě stě let je značný časový úsek. Žádná jiná demokratická vláda, a už

vůbec ne taková, která čelí složitosti problémů vznikajících v moderní zemi velkých rozměrů, se jí nemůže vyrovnat.

Jak si máme vysvětlit tento bezprecedentní úspěch lidové vlády? Především tím, že poukážeme na to, že nikdy nebyla skutečně lidová. Athénský občan z dob Perikla by odmítl připustit, že se jedná o demokracii, jelikož běžný americký občan se na vládě vůbec přímo nepodílí. Mezi historiky je ostatně všeobecně známo, že otcové zakladatelé této země chtěli zabránit tomu, aby měl lid příliš velký vliv na směřování věcí veřejných. Chtěli, aby vláda měla větší stabilitu, než jakou považovali za možnou, kdyby byla příliš závislá na něčem tak neinformovaném, vznětlivém a nestálém, jako je veřejné mínění. Vytvořili proto silnou výkonnou moc, dali jí pravomoc být skutečným vládcem a stanovili její funkční období dostatečně dlouhé, aby byla nezávislá na měnících se náladách lidu. Stability se hledalo také v délce funkčního období senátorů a v pravomocích, které jim byly svěřeny. Celý volební systém navíc běžného občana alespoň dvakrát odděloval od jakékoli skutečné účasti na vládě. Neměl na práci nic jiného, než říkat „ano“ nebo „ne“ každému z několika mužů, které do úřadu navrhly politické mašinérie.

A jako konečný a zcela přesvědčivý důkaz toho, „jak daleko má náš politický systém k čemukoli, co by se podobalo demokracii“, abych citoval Alberta J. Nocka, „stačí poukázat na zákon o soudnictví z roku 1789, který zavedl soudní kontrolu nad legislativou. Tím byla nejvyšší politická moc svěřena malé oligarchii [Nejvyššímu soudu USA. W.G.S.]. Členové této oligarchie nejsou voleni, jsou jmenováni; lid v této věci nemá ani zdání volby. Jsou navíc jmenováni na doživotí a jsou zcela bez odpovědnosti; jejich činy nelze podrobit žádné kontrole.

Jakkoli může být tento systém vynikající, je zjevně daleko od demokracie.“ Zkrátka a dobře, pokud byla francouzská revoluční teorie matkou naší vlády, jejím otcem byla tvrdá a realistická anglická politická zkušenost. Často se poukazuje na podobnost amerického prezidenta s anglickým králem. S výjimkou skutečnosti, že americké úřady prezidenta a senátora nebyly dědičné a jejich funkční období bylo omezené, zakladatelé Ústavy vytvořili svou vládu co nejvíce podobnou anglické vládě 18. století, období, kdy anglický král a Sněmovna lordů stále měli skutečnou moc.

Jinými slovy, pokud se naší americké demokracii něco podařilo, pak možná právě proto, že nebyla příliš demokratická.

Ale do jaké míry byla úspěšná? Do jaké míry skutečně splnila potřeby, pro které, jak jsme viděli, každý zdravý národ organizuje svůj život? Držela pohromadě poměrně dlouhou dobu, ano, ale zachovala zdraví a štěstí lidí, zachovala náš charakteristický ráz, umožnila nám jako národu dosáhnout nějakého skutečného nebo trvalého významu mezi národy Země? Poskytla nám takovou státnickou moudrost, která by slibovala zajištění i jakékoli dlouhodobé existence? Moje chápání faktů mě nutí odpovědět „ne“. I před sto lety musel John Quincy Adams, který měl všechny důvody k tomu, aby americký experiment prohlásil za úspěch, lamentovat nad jeho neúspěchem. Ačkoli to nebyla plnohodnotná demokracie, byla to demokracie až příliš velká na to, aby se ukázala jako zdravá.

Téměř od samého počátku se naše krásná země stala zemí rychlého zisku par excellence. Byla obdařena nepředstavitelným bohatstvím nedotčených přírodních zdrojů. Ležela však zcela bezbranná, aby ji mohl vyplenit kdokoli, kdo měl zálusk na zisk a jehož lstivost, energie a odvaha při jeho

získávání nebyly brzděny svědomím ani žádnou starostí o blaho země jako celku. Následovalo drancování kontinentu, které v lidské historii nemá obdoby. Plýtvání přírodními zdroji přesahovalo schopnost jakéhokoli člověka popsat nebo si to vůbec představit. Cílem všude bylo vytěžit ze svého majetku každou možnou unci zisku a pak se přesunout na místo, kde by se dalo vytěžit znovu. Vše bylo nemilosrdně přizpůsobeno ve prospěch těch, kteří mohli hromadit dolar za dolarem, bez ohledu na to, jak k nim přišli. Zisk se stal Bohem, velkým bohem Molochem, do jehož jeskynní tlamy plné plýtvání a ničení kněží financí bezohledně naházeli blaho celého lidu, jak osud živých, tak i osud těch, kteří teprve přijdou.

Kolem roku 1880, s cílem znásobit a rozšířit možnosti rychlého a snadného zisku prostřednictvím vykořisťování levné pracovní síly, bylo umožněno, aby se přílivová vlna rostoucího počtu obyvatel z jihovýchodní Evropy začala přelévat do Ameriky, a tak postupně zředila její krev, změnila její povahu, rozvrátila její tradice a zablokovala fungování jejích životně důležitých institucí. Celkový vývoj událostí v zemi vyvolal destruktivní síly, kterým se lid nemohl bránit ani je odvrátit. Postupně byli vytrženi a odtrženi od země a nahnáni do měst, kde byli připoutáni k psacím stolům a strojům v zaměstnáních, která pro ně měla jen malý smysl a která nenáviděli, a kde i přes všechny jejich parou vytápěné byty a vyžehlené nedělní oblečení, jejich nesčetné přístroje a „vymoženosti“, jejich auta, filmy, televizi a vše ostatní, je jejich úděl v mnoha ohledech ponižující více než úděl otroků. Konečným výsledkem byl měřitelný úpadek výdrže, inteligence, soběstačnosti a obecně i charakteru. Dnes prostě nejsme stejní lidé, ani stejný druh a kalibr lidí, jako ti, kteří tuto zemi založili a zpočátku vedli. Lidé

byli obecně zkaženi a omámeni a rozemleti na hromady písku, na nicotné nicoty. Konečně máme i my svůj proletariát, podobný tomu římskému v době císařství, a stejně jako Římané jsme i my dospěli k tomu, že si svou lůzu odkupujeme od toho, aby nám neroztrhala svět na kusy, a to pomocí chleba a cirkusů zdarma. Jenomže my tomu říkáme „sociální péče“ a televize.

Ziskuchtivost však postupovala mílovými kroky. Stroje se rychle rozmnožovaly. A muži, kteří je vyráběli, vlastnili a ovládali, stoupali stále výš a výš. Obchodník, překupník, podnikatel, který používá své ruce jen k tomu, aby uzavíral jeden obchod za druhým a z každého z nich vytěžil co nejvíce peněz – a především finančníci a velcí bankéři, jejichž cílem je vydělávat peníze i z ničeho a kteří, jak uvidíme, zdokonalili prostředky k tomu, aby to dělali v kolosálním měřítku a navíc neviditelně – těmto mužům, které aristokratické společnosti obvykle stavěly nízko, ne-li úplně na dno, naše demokracie dovolila dostat se na vrchol. A kdokoli sedí na vrcholu, je nevyhnutelně obdivován a napodobován, dokud jeho příklad nepronikne celou společností. V důsledku toho jsou lidé zkaženi. Dokonce i náš venkov byl znečištěn a nakažen duchem města. Všichni, stejně jako finančníci, touží po penězích, snadných penězích, „rychlém zisku“, šanci získat něco za nic. Lidé jsou posuzováni podle množství peněz, které mají. Je běžným předpokladem, že člověk bez peněz musí být nikdo. Téměř každý člověk má také svou cenu, stejně jako každá věc. Celý náš život je prosycen peněžními hodnotami: rozhovory, knihy, noviny, rozhlasové pořady, politika, státnictví, církevní činnost – prostě všechno. Člověk sotva vydrží sedět ve vagónu městského metra, aniž by musel zavřít oči, aby si nepošpinil zrak a aby mu do mysli nevnikaly lži a

nízkost reklam, které pokrývají stěny, kamkoli se podívá. To je to, co jsme z Ameriky udělali v rámci naší demokracie – podle mého názoru duchovně odporné místo. Není divu, že Arabové, s nimiž jsem se před několika lety setkal na konferenci, zvolali, že „nechtějí ten neuvěřitelný americký způsob života“.

Přirozeně, zatímco se toto vše dělo, jsme vytvořili jen málo významné kultury. Pravděpodobně lze s jistotou říci, že neexistuje žádná kulturní oblast, ve které bychom nehráli druhé housle za Evropou. Právě Evropa se svými pozůstatky feudalismu byla vždy zdrojem originálních a plodných myšlenek. My jsme pouze napodobovali, a to většinou špatně. I velká centra čisté vědy se nacházela hlavně v Berlíně, Vídni, Paříži a Londýně. Naši vědci byli většinou praktického ražení, najímaní, podobně jako inženýři, aby sloužili majitelům strojů, těm, kteří se honí za penězi.

Naši představitelé totiž nedokázali ani zajistit naše dlouhodobé přežití. Naši státníci byli z větší části příliš amatérští, nedostatečně vyškolení a nezkušení a v nejlepším případě se střídali příliš často na to, aby nám poskytli jasnou vizi a politickou úroveň, nebo dokonce aby zachovali její soudržnost a kontinuitu. Ve skutečnosti jsme se znovu a znovu, v událostech, které určovaly naši roli ve druhé světové válce, a nezaměnitelně a dechberoucím tempem v letech od té doby, vydali na cesty, které vedou (a je třeba se domnívat, že měly vést) ke zničení. Převaha jisté pomstychtivosti v našich radách, jistého zjevně cizího a jednoznačně protiamerického vlivu, zabránila přijetí jakékoli politiky, která by pevně stavěla blaho USA na první místo. Místo toho se ohlížíme za dvaceti pěti lety, během nichž byla naše země neustále zrazována – zevnitř. Z touhy zcela vymazat Německo, které bylo dlouho nejlepší

baštou Západu proti Východu, jsme neustále pomáhali budovat Sovětský svaz do podoby kolosu, jehož tyranie (jak ti, kteří jsou plně informováni, nyní velmi dobře vědí) je brutálnější a jehož záměry jsou mnohem ďábelštější a zničující než cokoli, z čeho kdy bylo Německo obviněno.

Jako příklad zrady, kterou mám na mysli, mohu uvést, že po skončení války byly americké síly záměrně staženy k Labi, čímž se komunistické armádě umožnilo obsadit celou východní Evropu a pevně sevřít Berlín v kleštích. Nikdy v celé historii, ani v Tours v roce 732, ani ve Vídni v 17. století, neupadla Evropa tak pod nadvládu cizího Východu. Hlavní zradu možná spáchali Roosevelt a jeho komunistický poradce Alger Hiss v tajné dohodě, kterou uzavřeli se Stalinem v Jaltě, ale Truman se jistě podílí na jejich vině tím, že jejich zradu uvedl do praxe. A Eisenhower neméně. Na jeho obranu se říká, že kdyby odmítl uposlechnout Trumanův rozkaz, vystavil by se vojenskému soudu. Westbrook Pegler však mluvil pravdu, a to jako Američan a jako muž, když vyjádřil pochybnosti, zda by vůbec existoval vojenský soud, který by ho mohl odsoudit, a že v každém případě by bylo lepší přijmout popravu před popravčí četou, než se podílet na tak monstrózní a osudové zradě své země a všech svých krajanů v Evropě.

Jako by toho nebylo dost, v následujících několika letech naši agenti (mezi nimi i generál Marshall) dokončili podobnou zradu Čankajška a předali celou Čínu do rukou komunistů. To bylo v naprostém rozporu s varováním, které západním státníkům adresoval významný britský geopolitik sir Halford Mackinder o generaci dříve, že ten, kdo vládne východní Evropě, vládne Heartlandu, ten, kdo vládne Heartlandu, vládne Světovému ostrovu (tj. pevninskému bloku tvořenému

Evropou, Asií a Afrikou), a ten, kdo vládne Světovému ostrovu, vládne světu. Mackinderovo rčení potvrdilo Leninovo prohlášení o hlavní komunistické politice, v němž prohlásil, že o osudu světa nakonec rozhodne směr, kterým se vydá Čína. A toto postupné dobývání míst na Zemi, která mají nejvyšší strategický význam (samozřejmě existují i další, která jsem nezmínil), ze strany komunistů začíná nabývat skutečně děsivých rozměrů, když si uvědomíme jednak známý komunistický plán podněcovat, financovat, vyzbrojovat a řídit miliony barevných světa proti Západu; a za druhé, že naše převládající demokracie s její spalující touhou po zisku, poháněnou mocí peněz, nás posledních padesát let vede k monumentální hlouposti, kterou je odhalování vědeckých a průmyslových tajemství naší moci zaostalým národům celého světa, především přeplněným milionům lidí na Východě, kteří nepochybně mají dostatek důvtipu a energie, aby nás dobře napodobili. Až nakonec prolomí své hranice a vrhnou se na nás jako požár prérie, budou vyzbrojeni našimi vlastními zbraněmi.

Mohl bych uvést nespočet dalších příkladů na podporu svého tvrzení, že Spojené státy byly soustavně zrazovány. A není přehnané říci, že hlavním nástrojem neustálého postupu komunistické říše od konce druhé světové války bylo naše vlastní ministerstvo zahraničí. Pro účely našeho současného zkoumání to v podstatě znamená, že demokracie je vnímána jako politický systém, který poskytuje cizím nepřátelům a zrádcům nejlepší příležitosti k tomu, aby se zakořenili v celém našem národu a tam pod rouškou tajemství pracovali na naší zkáze. Ukázalo se, že většina snah o dopadení zrádců, těch opravdu velkých zrádců, vede ke dveřím mezinárodní finanční moci. A nakonec jsme nuceni dojít k závěru, že finanční moc se

vždy ukazuje jako nejvyšší nepřítel každého národa a že demokracii zcela chybí síla nezbytná k tomu, aby finanční moc spoutala. To je nezměnitelným způsobem její nejvyšší a konečné obvinění.

Ačkoli se snažím soustředit na hlavní faktory a vyhýbat se detailům, nechci přitom situaci vykreslovat jako jednodušší, než ve skutečnosti je. Dobře vím, že obvykle je třeba rozplést spletitou síť sil a vlivů, než lze určit, který faktor je nejdůležitější. Pokud jde o historické vysvětlení, jsem ochoten připustit například, že značná část zla, na které nyní poukazuji, může být přičítána puritánství, které podle Wernera Sombarta sehrálo tak významnou roli při vytváření prokletého kapitalismu vysokých financí, jenž sužuje a otravuje každý národ, kterého se dotkne. Tento puritanismus však nejenže uvedl na scénu rostoucí třídu britských obchodníků, průmyslníků a bankéřů na jejich bezohledné a zničující řádění po „Merrie England“ v honbě za ziskem, ale také sehrál klíčovou roli při svržení anglické monarchie, tradičně strážkyně svobody a blahobytu lidu. Právě tuto změnu měl Disraeli na mysli, když prostřednictvím svého hrdiny v románu Sybil řekl: „Jak moc koruny slábla, mizela i privilegia lidu, až se nakonec žezlo stalo pouhou okázalou dekorací a jeho poddaní se opět proměnili v nevolníky.“ Vím, že je historicky prokázáno, že nejbezcitnější lhostejnost k osudu anglických námezdních dělníků a jejich nejničivější vykořisťování nepřišly během dlouhých století, kdy anglický král skutečně vládl, ale až poté, co začala upadat víra v královskou moc, poté, co vítězství protimonarchistických sil potvrdilo doktrínu, že vlády slouží společenství, poté, co řada neúspěchů aristokracie jasně ukázala, že vláda leží a bude stále více ležet v rukou „lidu“.

Systém zisku rostl ruku v ruce se systémem parlamentní vlády. Ale ve skutečnosti je to jen stará historie: ve starověkých Athénách stejně jako v moderní Anglii a Americe je demokracie spojena s nástupem moci peněz, s otroctvím a imperialismem. A vedla ke katastrofě.

Ale koneckonců, i kdyby se demokracie neukázala jako tak vhodná k tomu, aby zrádcům poskytovala bezpečné a pohodlné útočiště, jaký dobrý důvod by na první pohled existoval k očekávání, že by demokracie mohla lidem kdy poskytnout skutečně zdravé a vznešené vedení? I kdyby byl někdy vynalezen mechanismus pro zaznamenání úsudku lidu v jakékoli důležité otázce, jakou by měl takový úsudek hodnotu, až bychom jej získali? Carlyle řekl: „Lze dokázat, že od počátku světa bylo někdy vysloveno všeobecné hlasování ve prospěch nejhodnějšího člověka nebo věci? ... Nejhodnější, kdyby se ucházel o všeobecné hlasování, by měl jen malou šanci. John Milton, když se ptal celé Anglie, jakou má Ztracený ráj hodnotu, dostal za odpověď pět liber šterlinků... A když se Ježíš Kristus zeptal Židů, co si zaslouží, nebyla snad odpověď smrt na šibenici?“

Nejzávažnější otázky státu, ať už zahraniční či domácí, vyžadují pro své řádné posouzení takové množství souvislostí a podrobných znalostí, které jsou mimo dosah všech kromě hrstky vyvolených. Domnívám se, že o těchto záležitostech většina lidí nic neví, nic je nezajímá a nejenže postrádají inteligenci nezbytnou k tomu, aby se něco dozvěděli, ale chybí jim také rozlišovací schopnost a charakter, aby jejich úsudek měl nějakou hodnotu. Je tedy ztrátou času a pošetilostí zaznamenávat jejich názor nebo mu věnovat velkou pozornost. Ani tím, že shromáždíme úsudky mnoha takových lidí, situaci

nezlepšíme. Hloupost zůstává hloupostí, ať už je znásobena jednou, nebo milionem. Moudrost nezískáte počítáním hlupáků. Získáte pouze tah dolů k průměrnosti, vyplývající z uspokojování hlasů obyčejných lidí, abyste získali úřad nebo se v něm udrželi. I komunista Harold Laski ve svém článku o nutnosti elity v demokratické společnosti, na který jsem odkazoval v předchozí kapitole, připouští, že „je legitimní pochybovat o tom, zda lze mezi volenými osobami najít ten druh aristokracie, který potřebujeme“. Tendence, vyplývající spíše ze závislosti voleb na popularitě, spočívá v dosazování do úřadu člověka, který je sám jen nalakovanou inkarnací populace. Takovému člověku zcela unikají vyšší cíle řádné společenské organizace. I kdyby si byl vědom toho, o co jde, nevěděl by, jak je dosáhnout. Zpravidla zná jen malou, krátkozrakou, empirickou obratnost politického intrikána, ambiciózního šplhouna k moci. Od takových lidí nemůžeme získat moudrost a pravidla, která by pozvedla lid k výšinám velikosti, nebo dokonce udržela jeho existenci, natož aby zachovala tu identitu, z níž existence čerpá veškerý svůj význam.

Navíc samotný mechanismus demokratických procesů otevřel dveře manipulaci a ovládání společnosti ze strany bohaté kliky, což je přesně to, co dnes v Americe zažíváme. I John Stuart Mill, navzdory svému horlivému zastávání demokracie, toto zlo rozpoznal a přiznal. „Takto ustavená demokracie nedosahuje ani svého zdánlivého cíle, kterým je předat vládní pravomoci ve všech případech početní většině. Dělá něco zcela jiného: předává je většině většiny, která může být, a často je, pouze menšinou celku.“ A Egon Friedell v knize Cultural History Of The Modern Age poznamenává, že tento

„omyl každé demokracie, jasně patrný již u Herodota, když řekl, že většina byla považována za celek, byl v Řecku povýšen na vše pohlcující klam.“ Ale Athény nebyly tímto omylem oklamány více ani jeho obětí více než my v Americe.

Navíc je princip vlády většiny základem pro tu nejhorší formu tyranie. Proti vůli krále či šlechtického sboru lze ještě podat odvolání k lidu, avšak tam, kde je lid sám považován za skutečnou vládu a kde panuje přesvědčení, že spravedlnost spočívá v pouhém počtu, nelze v okamžiku, kdy tento počet dosáhne většiny, podat žádné odvolání. A nelze stanovit žádné omezení moci většiny, ani dokonce jejího práva, donutit menšinu. Jako poslední možnost může být vládnoucí rod nebo sbor lordů svržen revolucí, ale tato možnost odpadá, když vláda ví, že má na své straně nejen zákonnou autoritu, ale také neporazitelnou sílu. „To je důvod,“ řekl pan Dermot Morrah, „proč je tyranie menšiny nad většinou vždy omezena; tyranie většiny nad menšinou nemá žádná omezení.“ Právě to činí z demokracie tak vynikající školu pro diktaturu, které vždy podlehne. Budoucí tyran musí pouze získat masovou podporu a lid přijme i pomůže při jeho nejbezohlednějším vyřazení oponentů.

Jedním z nejvíce demoralizujících důsledků demokracie je rozptýlení odpovědnosti. Když zákon vychází od krále nebo šlechty, musí za něj král či šlechtici nést odpovědnost před národem. A jejich smysl pro tuto odpovědnost vytváří omezující a stabilizující vliv, který je stejně nevyhnutelný jako společensky cenný. Vědí totiž, že v dlouhodobém horizontu závisí samotné zachování jejich postavení a vlády na tom, zda budou vládnout tak, aby si alespoň získali respekt a důvěru lidu. V systému voleb však byla odpovědnost natolik rozdrobena a

rozptýlena, že z ní téměř nic nezbylo. Její útržky se tak snadno a věrohodně přesouvají z ramen jednoho člověka na ramena druhého, že ji nelze úspěšně vložit na nikoho. Ale moc bez odpovědnosti je zhoubná pro každou dobrou vládu.

Nyní se zaměříme na zkoumání tvrzení francouzských revolucionářů. Tato tvrzení se snažili zakotvit v tak abstraktním, vrozeném a nezcizitelném právu, že fanatičtí stoupenci, kteří je následují, jsou téměř necitliví vůči důkazům, že jejich teorie v praxi selhaly a jsou v rozporu s dosavadními lidskými zkušenostmi. Bez ohledu na veškerou logiku a všechny důkazy, které svědčí o opaku, odpovídají pouze tím, že lidé se rodí rovní a svobodní a že jakékoli společenské uspořádání, které popírá jejich rovnost nebo jim bere svobodu, je nutně a nezměnitelně špatné. Jejich myšlenky mohou být mylné a v konečném důsledku založené na ničem hlubším nebo pevnějším než marnivosti, ale to nezabránilo jejich šíření, až narušily hodnotový systém lidí po celé Zemi a rozvrátily posvátné a osvědčené instituce, díky nimž lidé všech věků zajistili bezpečnost svých společností.

Za šíření myšlenky, že se lidé rodí svobodní a rovní, byl pravděpodobně nejvíce zodpovědný Rousseau. Lord Acton dokonce prohlásil, že Rousseau svým perem vyvolal větší dopad než Aristoteles, Cicero, svatý Augustin, svatý Tomáš Akvinský nebo kdokoli jiný, kdo kdy žil. To je možná přehnané tvrzení, ale jsem nakloněn myšlence, že přehnaná představa o hodnotě a důležitosti obyčejného člověka, která rychle uvrhuje celý náš moderní svět do chaosu, není tolik zásluhou Ježíše, jak se obecně myslí, ale spíše Rousseaua.

Pro mě je Rousseau odporný a opovrženíhodný. Zde se však nechci zabývat jím samotným, ale jeho učením. Musím

nejprve zcela odmítnout celý základ, na němž spočívají jeho tvrzení. Není to nic jiného než pavučina romantických výmyslů. Neuznávám žádná abstraktní ani nezcizitelná práva. Jak řekl jeden významný biolog, lidé se rodí nerovní a takoví také zůstávají; a mohl by klidně dodat, že se rodí podmínění a musí zůstat podmínění, omezeni jak zevnitř, tak zvenčí. „Žádný člověk neunikne tomu, co je v něm samém“, tomu, co zdědil po svých předcích; a žádný člověk nemůže být součástí lidské společnosti, aniž by přijal a plnil určité odpovědnosti a povinnosti. Navíc neexistuje žádný důkaz, že by se kdy někdo těšil z jakýchkoli práv, kromě případů, kdy si individuálně nebo ve spojení s ostatními vybudoval nějakou moc dostatečnou k tomu, aby si vynutil respekt. Náboženství, politické systémy a morální ideály bojují o nadvládu stejně jako jiné věci. To znamená, že pod jejich bojovými prapory bojují o nadvládu skupiny lidí. A pokud nakonec získají práva, znamená to pouze to, že pod vlajkou určitých idejí jako sjednocujícího symbolu vybudovaly sílu, která donutí ostatní lidi, aby jim poskytli to, co požadovaly. Volání po svobodě a rovnosti je třeba chápat přesně stejným způsobem, jinak jim nelze porozumět vůbec.

Podívejme se na každou z těchto idejí – nejprve na ideu svobody. Čí tvář můžeme rozeznat za voláním po svobodě? Jaký druh člověka? Od čeho chce být svobodný? A co chce svobodně dělat?

Jak jsme právě viděli, žádný člověk nemůže uniknout omezením, která mu ukládá jeho vlastní dědičnost: nemůže dělat víc, než na co má schopnosti, ani v dlouhodobém horizontu jednat v rozporu se svou přirozeností. Pracovní kůň nemůže vyhrát dostih, stejně jako z dostihového koně nelze udělat bezpečný dopravní prostředek, kterým by babička mohla

jet do města. Stejně tak, má-li člověk vůbec požívat nějakého společenského života, nemůže uniknout vzájemným vztahům a přijímání povinností, které mu život s ostatními lidmi ukládá.

Je třeba také zdůraznit, že svobodu v jakémkoli skutečném a hlubokém smyslu dokáže poznat jen velmi málo lidí. Skutečně svobodné jsou pouze ty vzácné duše, které dosáhly vnitřního povznesení nad vnější okolnosti – pouze světci, proroci a skuteční filozofové. A tito lidé se obvykle cítili svobodní za všech časů, na všech místech a dokonce (jakkoli se to může zdát neuvěřitelné) za všech okolností. Thoreau se cítil svobodný i ve vězení. A existovaly duše, které prokázaly svou podstatnou svobodu i uprostřed plamenů, které pohlcovaly jejich těla. Přesto ani tito lidé nejsou svobodní v tom, co dělat a co nedělat, jak si to představuje běžný žvanil o svobodě. Aniž bychom se zabývali otázkou svobody vůle, musíme si připomenout, že právě lidé s nejvznešenějším duchem a nejvyššími tvůrčími schopnostmi jsou nejméně „svobodní v tom, co chtějí dělat“. Pro ně nemá život žádný smysl a chutná jim trpce, pokud nežijí pro něco, co je vzácné, vznešené a přesahuje je samotné. Jejich sklon, jejich poslání, jejich osud, jejich potřeba pozvednout život lidstva, je nejpřísnějším, nejnáročnějším a neúprosným pánem a udává jim nejtěsnější, nejužší a nejstrmější cestu, kterou mají následovat – v niterném smyslu (dalo by se dokonce říci) pod hrozbou smrti. Jsou otroky svého hledání. A přece – taková je jejich povaha, tak nepochopitelná pro obyčejného člověka – nechtěli by to mít jinak. Ve svém nitru, dnem i nocí, klečí před svou vizí pravdy či krásy, která je pohání vpřed.

Jejich svoboda je, jak ji chápu, jedinou skutečnou svobodou – svobodou člověka, který je zcela ovládán tím, čím

je. A nečekají, až jim ji dá nějaký člověk nebo nějaká vláda. Získávají si ji. Berou si ji. A žádný člověk, ani všichni lidé dohromady, jim ji nemohou vzít.

Netřeba říkat, že to není svoboda tohoto druhu, kterou lidé míní, když volají po svobodě. Ta přichází pouze za cenu, kterou nejsou ochotni zaplatit, vyšší, než jsou schopni zaplatit. Jen velmi málo lidí je schopno dát za cokoli všechno. V očích obyčejného smrtelníka je taková svoboda příliš fantastická a neuchopitelná, její realita či hodnota příliš pochybná, než aby ho přiměla k takové úplné oddanosti. Přehlíží ji ve prospěch svobody, která slibuje více a stojí méně.

Za většinu volání po svobodě se pravděpodobně skrývají politická práva – právo volit, právo vyznávat jakékoli náboženství a právo svobodně vyjadřovat svůj názor. Podívejme se tedy na tento všeobecný názor, že tyto „občanské svobody“ jsou klenotem nesmírné hodnoty. Podívejme se, co vlastně znamená požívání těchto práv, k čemu vedlo a jaké vyhlídky skýtá do budoucna.

Hlasování představuje takové rozdrobení politické moci, až na samou hranici jejího zániku, že k němu nemohu chovat nic jiného než pohrdání. Vzhledem k tomu, že politické mašinérie ovládá Wall Street nebo nějaká podobná klika, jejíž zájmy jsou zcela v rozporu s blahem celé země, a protože v důsledku celkového volebního procesu jsou kandidáti na veřejné funkce obvykle tak průměrní, že žádný moudrý a charakterní člověk by nechtěl být „zastupován“ žádným z nich, postupně jsem dospěl k názoru, že hlasování je asi stejně užitečné jako hodit kamínek do louže. Disraeli hovořil o „té osudové komedii zvané zastupitelská vláda“. Jistě, vnucovat lidem představu, že jsou svobodní, protože mají volební právo,

není nic jiného než podvod. Spíše je takto vyvolaný pocit svobody prostředkem, jímž je jejich podstatné otroctví skryto před jejich očima a ještě pevněji na nich upevněno. Za touto kamufláží se plutokracie – jedna z nejodpornějších a nejnižší z všech forem vlády – dokázala stát lidmi nevědomými spolupachateli jejich vlastního ponížení a nejbezohlednějšího a bezprecedentního vykořisťování přírodních zdrojů, na nichž závisí celá naše budoucnost jako národa.

Ani k právu na „neomezenou svobodu myšlení a diskuse“, za kterou demokracie stojí, nezaujímám odlišný postoj. Abych však uvedl do kontextu to, co chci ve své odpovědi říci, dovolte mi na tomto místě vložit několik poznámek.

Stále rostoucí dominance vědy v našem moderním životě vyvolala posedlost racionalitou, která náš život zcela vyvedla z rovnováhy. Jistě nemusím zde dokazovat, že považuji myšlení za velmi důležité, ale neustálé intelektuální kvasení a rozrušení rozhodně není smyslem lidské existence, ani samo o sobě není známkou zdraví a vitality národa. Mám silné podezření, že nekonečné a naprosto volné debaty a diskuse odrážejí pouze nejistotu a nejistotu hluboko v duši národa. Prozrazují slabost, rozdělení a vnitřní nejistotu. Zdravý instinkt a příslib osudu národa se vždy projevuje v jednotě a solidaritě a – pamatujme si to jako naprosto zásadní – v neúnavném úsilí o to, co zajistí jeho přežití, jeho soudržný růst a dlouhodobý rozkvět jeho vlastního jedinečného génia. A požehnaný bude každý národ, který má vůdce, kteří jasně rozpoznávají, že nejjistější cestou k takovému stavu je rasová homogenita – podobnost, kompatibilita, harmonie ve všech jejích složkách. Jen tak může dosáhnout té hluboce integrované jednoty, té pevné a neotřesitelné solidarity a síly, které jí v hodině krize umožní

obstát tváří v tvář neustálému a nemilosrdnému náporu mocného vnějšího nepřítele. A jen tak se také její vnitřní život naplní tou pevnou vírou v sebe samu, tím klidem mysli i srdce a tou radostí ze života, které jsou nezbytné pro co nejbohatší rozkvět jejího génia.

V pravěku, jak si moji čtenáři jistě vzpomenou, jsme zjistili, že potřebná homogenita často vznikala v oblastech přirozené izolace, jako jsou ostrovy, poloostrovy nebo uzavřená říční údolí: okamžitě nás napadne Británie, Řecko, Egypt a Mezopotámie. Zde geografická poloha přispívala k vyloučení cizinců. Žádný národ se však nestal velkým národem bez té homogenity, na níž se zdá, že dosažení velikosti vždy závisí. Tam, kde ji příroda sama neposkytla, musela být dosažena lidským zásahem a uspořádáním. Aby toho dosáhli, postavili Číňané svou Velkou zeď, vysokou 20 až 30 stop, širokou 15 až 20 stop a dlouhou téměř patnáct set mil! Dostatečně dlouhou, aby sahala od Atlantiku až k Mississippi! A v pátém století před naším letopočtem se pod vedením náboženského reformátora Ezdráše starověcí Hebrejci začali pod hrozbou smrti pokoušet dosáhnout toho, co se proroci marně pokoušeli dosáhnout napomínáním a nadávkami. Smíšená manželství s nežidy byla nemilosrdně rozváděna; a po všechna staletí od té doby ortodoxní židovská komunita zacházela s každým Židem, který se oženil s nežidovkou, jako s malomocným, ba dokonce jako s mrtvým. Dokonce i dnes, ve státě Izrael, není manželství mezi Židem a nežidovkou právně možné. V případě země, jako jsou Spojené státy, pokud má původní obyvatelstvo a jeho hodnoty přežít, pak budou muset být všichni cizinci, jako jsou negři, Židé a Orientálci, vyhnáni a udržováni mimo zemi. Imigrace bude muset být přísně omezena na skupiny, které jsou pokrevně

i tradičně nejblíže spřízněné s těmi, jimiž byla země původně založena. A pak, mezi lidmi se stejnými instinkty a hodnotami a pod vlivem náboženského a morálního učení, které bude co nejvíce sjednocené, budou otázky nejvyšší důležitosti z velké části záležitostí, na nichž panuje všeobecná a převládající shoda.

Nepochybně přicházejí období přechodu, v nichž je v zájmu samotného života a osudu národa nutné přehodnotit a nově posoudit celý jeho myšlenkový fond i samotné základy. Právě takový úkol si Nietzsche stanovil ve svém díle „Vůle k moci“, jehož podtitul zněl „Pokus o přehodnocení všech hodnot“ Ačkoli je však třeba takový úkol občas podniknout, rozhodně to není úkol, do kterého by se měl každý bez rozmyslu pouštět. Je určen pro těch několik mužů, kteří mají nejen schopnost a výcvik k myšlení a za sebou zkušenosti a zvyk zodpovědnosti, ale také sílu charakteru a duševní stabilitu k udržení intelektuálního skepticismu. Když se však v důsledku demokratického dogmatu věří, že vše, co je správné pro jednoho, je přípustné pro všechny, když je každý povzbuzován k volnému zpochybňování a zpochybňuje dokonce i ty přesvědčení, na nichž je založen samotný život národa, je notoricky známým a nevyhnutelným výsledkem to, že velká většina myslí je vyvedena z rovnováhy. Zůstávají bez hluboké, neotřesitelné jistoty, na kterou by se mohli upnout a kterou by se mohli řídit, a v důsledku toho upadají do demoralizace, v níž nedostatek jakékoli směrující a podpůrné jistoty vždy končí. Když lid jako celek již v nic nevěří, rozpadá se. Musí se rozpadnout. Víra je totiž samotným základem, na němž byl náš život vybudován, a pojivem, které jej drží pohromadě. Dnes vidíme, jak se celý základ a soudržnost našeho života rozplývají

ve skepticismu. Demokratické prosazování práva každého člověka myslet sám za sebe obsahovalo kyselinu, které většina myslí nebyla a není dost silná, aby odolala.

Právo na svobodu projevu mělo podobné důsledky. Existuje mnoho záležitostí, mezi nimiž jsou i problémy zásadně ovlivňující blaho každého národa, k nimž většina lidí nemá právo se vyjadřovat, a to z toho prostého důvodu, že přesahují chápání běžného člověka. A o tom, čemu lidé nerozumějí, by neměli mluvit. Nemělo by jim být dovoleno o tom mluvit. To je prostě zdravý rozum. A kdykoli se nějaký povýšený nováček s přehnanou domýšlivostí odváží vyjádřit své názory, bylo by pro všechny zúčastněné lepší, nakonec i pro něj samotného, kdyby mu byla přiložena rákoska na záda, jako v případě Homérového Thersita, nebo aby byl alespoň vyhnán z tábora smíchem. Ale u nás tomu tak není. Generace víry ve svobodu slova a tisku a v zaznamenávání názorů každého člověka, ať už kladných či záporných, dokonce i těch nejhloupějších a nejchabějších, vedly k tomu, že každý redaktor maloměstských novin je připraven vystupovat jako věštec a každý pomocník na farmě či v továrně je připraven diagnostikovat neduhy ekonomického a politického systému a radit, jak je napravit. Přednášející na vysoké škole vyjádří přesvědčení, za kterým stojí jeho nejlepší myšlenky a nejzralejší zkušenosti z období třiceti či čtyřiceti let, a studenti, kteří ještě nevystoupili z puberty a kteří těmto myšlenkám v celém svém životě nevěnovali ani půl hodiny úvahy, okamžitě vstanou a budou mu do očí odporovat. Napadá mě, že tato touha po svobodě ve skutečnosti vyjadřuje víc než jen požadavek na politická práva: odhaluje silnou neochotu poslouchat kohokoli nebo cokoli. Minulost je haněna jako doba temnoty a nepřiměřených a nesnesitelných omezení, zatímco je

vyzdvihována slavná přítomnost, v níž si každý může dělat, co se mu zlíbí. „Proč bychom měli naslouchat minulosti? Není současnost osvícenější a pokročilejší? Proč bychom měli poslouchat naše velikány? Kdo řekl, že existují nějací velikáni? Není jeden stejně dobrý jako druhý? Proč by každý z nás neměl být sám sobě zákonem?“ Demokracie, jak jsem ji poznal, je vždy takhle volnomyšlenkářská, hlučná a slabomyslná. Má sklon vytvářet společnost štěbetajících strak.

Důsledky jsou dvojnásobně zhoubné. Mezi námi již neexistuje žádná autorita. A neexistuje ani úcta. Tím se odřízáváme od veškerého světla, jímž lze život národa správně vést. Moudrost jejich dávné minulosti, ztělesněná v tradici, je pohrdavě odmítána a zapomínána; a moudrost současnosti, která by mohla najít svůj hlas v jejích velkých mužích, se topí v řevu a žvanění davu. Ale bez tradice nemůže být život žádného národa zdravý a stabilní. Většina věcí, které zásadně ovlivňují jeho blaho, nemůže být donekonečna diskutována. Musí být provedeny nebo se jim musí zabránit, zpravidla – a dokud jeho vůdci neuznají za vhodné pravidla změnit – z žádného lepšího důvodu, v mysli obyčejného člověka, než je ten obsažený ve slovech „To se nedělá“ nebo „Takhle to děláme“. A bez světla na své cestě, které mohou vrhnout pouze jeho velcí muži, musí každý národ směřovat ke katastrofě. Moudrost! Moudrost! Vskutku, pro nedostatek moudrosti kráčí lid ve tmě a dříve či později musí vkročit do pasti, nebo přes útes, nebo do bažiny, nebo do slepé uličky. A v demokracii se snaží najít světlo tam, kde neexistuje.

Při jakémkoli zvažování těchto politických práv je třeba mít na paměti, že původně nebyly určeny pro všechny. Byly „vybojovány aristokraty pro aristokraty“, jak by nám připomněl

Dermot Morrah. Magna Charta byla z rukou krále Jana vynucena především jeho barony a její výsady měly být uplatňovány pouze jimi nebo jim rovnými. Podobně tomu bylo i v případě Listiny práv z roku 1688. I Voltaire, přestože si ho nakonec přivlastnili jakobíni, „když mluvil o svobodě... myslel pouze o horních deset tisíc. O lidu řekl: ‚Vždy zůstanou hloupí a barbarští; jsou to voli, kteří potřebují jho, bič a seno.'“ Ale to, co šlechta vybojovala pro šlechtu, je nyní nárokované pro všechny. Proletariát, který neudělal nic pro vytvoření kultury, který nedokáže ocenit ani to, co stála, ani to, co znamená, a který by nedokázal nic udělat pro její obnovení, kdyby byla zničena, se hrne přímo do osvětleného salónu civilizace a dokonce usedá tam, kde dříve sedávali pouze rytíři a králové. Je to jeden z výsledků „zaplavení“ mas, za které nese tak velkou odpovědnost demokracie. Konečně se odhaluje nejvnitřnější význam celého tohoto volání po svobodě. Je to snaha mas zmocnit se Země pro sebe.

Celému tomuto modernímu tlaku na „svobodu“ je podle našeho názoru třeba čelit připomenutím tří pravd, které jsou stejně trvalé jako samotná lidská přirozenost.

První z nich nelze vyjádřit lépe, než jak to učinil Edmund Burke. „Společnost nemůže existovat,“ řekl, „pokud není někde umístěna síla, která ovládá vůli a touhy, a čím méně jí je uvnitř, tím více jí musí být vně. Je to zakotveno ve věčné ústavě věcí, že lidé s neukázněnou myslí nemohou být svobodní. Jejich vášně jim kují okovy.“ Svobodu nemůže dát žádný systém ani žádná vláda. Svobodní lidé si svobodu vytvářejí sami. V dlouhodobém horizontu bude míra svobody, kterou ve světě požívají, úměrná jejich sebeovládání.

Dále zastánci svobody ve svých požadavcích opomněli jednu z nejdůležitějších podmínek pro její uskutečnění. Nemůže existovat žádná skutečná nebo podstatná svoboda, jakou mám na mysli já, bez soukromého vlastnictví majetku, a to takového druhu a v takovém množství, aby zajistilo jednotlivému vlastníkovi ekonomickou nezávislost na společnosti. O tom se více rozepíšu, až se dostanu k tématu aristokracie.

Za třetí, svoboda byla chápána mylně. Přeji si, aby každý člověk požíval maximální svobody ve svém soukromém životě, pokud jde o věci, které ho skutečně zajímají a které je schopen zvládnout. Mám na mysli jeho domov, jeho řemeslo nebo jiné prostředky obživy, místní záležitosti, jeho přátele, jeho církev a všechny krásy světa kolem něj. Ale tam, kde není schopen unést odpovědnost, neměl by mít privilegia. Ve všech záležitostech týkajících se blaha společnosti jako celku by měl být pod nejpřísnějším vedením shora.

Ani by to nepředstavovalo žádné porušení skutečné základní svobody, která mu náleží. Ve skutečnosti by to nutně nevedlo k žádné ztrátě svobody, kterou pociťuje nebo na níž mu záleží, ani k žádnému poškození jeho tělesného zdraví či duševní a duchovní spokojenosti, i kdyby byl osobně vázán k jinému člověku, aby poslouchal jeho vůli a sloužil mu. Říkám vám, že tato moderní neochota uznat jiného člověka jako svého nadřízeného nepramení z ničeho jiného než z nezdravého stavu duše. Prozrazuje působení toho jedu, který uvolňuje všechna napětí a pouta, která jsou přirozená pro vztahy mezi lidmi. V některých lidech jsou síly, které na mě okamžitě zapůsobí svou nadřazeností a vyvolávají ve mně nutkání vzhlížet k nim. Ten, kdo prohlašuje, že se ve svém srdci před nikým nesklání,

odhaluje pouze svou duchovní chudobu – nebo pak transcendentní velikost, jaká se dostává jen nepatrnému zlomku lidí, pouze Zarathustrovi, který nemůže najít nikoho většího než sebe sama. Obecně řečeno, zdravý instinkt vyjádřil Carlyle, když prohlásil: „V lidském srdci není vyššího citu než obdiv k někomu, kdo je vyšší než on sám.“ Z celého srdce souhlasím s Blakem, když zvolal: „Uctívání Boha znamená: ctít jeho dary v jiných lidech, každého podle jeho génia, a nejvíce milovat ty největší muže; ti, kdo závidí nebo pomlouvají veliké muže, nenávidí Boha; neboť není jiného Boha.“

Celá naše společnost je nemocná, protože jsme se odnaučili cítit úctu a protože už nemáme muže, kteří by si naši úctu vynutili a před nimiž bychom se instinktivně skláněli a kterým bychom s hrdostí poslušně sloužili. Většina mužů se zbavuje své nejvyšší hodnoty i nejhlubší radosti a uspokojení, jichž jsou schopni, když nemají nikoho většího než sami sebe, komu by mohli slíbit lásku a věrnost až za hrob a pro koho by se skutečně obětovali. Dnes, mimo přátelství a rodinu, jsou láska a loajalita téměř neznámé. Máme pouze peněžní vazby demokracie, kde si každý užívá „rovného práva“ vykořisťovat a být vykořisťován.

V Ruskinově knize Stones Of Venice se nachází pasáž, která tento bod tak výstižně podtrhuje, že si nemohu odpustit ji citovat. „Nevím, zda někdy nastane den,“ píše,

> „až bude pochopena podstata správné svobody a až člověk pozná, že poslouchat jiného člověka, pracovat pro něj, prokazovat úctu jemu či jeho postavení není otroctví. Často je to ten nejlepší druh svobody – svoboda od starostí. Člověk, který řekne jednomu: „Jdi“, a ten jde, a druhému: „Pojď“, a ten přijde, má ve většině případů větší pocit

omezení a obtíží než ten, kdo ho poslouchá. Pohyby jednoho jsou brzděny břemenem na jeho bedrech; pohyby druhého uzdou na jeho rtech: neexistuje způsob, jak by se břemeno dalo odlehčit; ale nemusíme trpět uzdou, pokud se proti ní nebráníme. Projevovat úctu druhému, dát k dispozici sebe i svůj život, není otroctví; často je to ten nejvznešenější stav, v němž může člověk na tomto světě žít. Existuje sice úcta, která je servilní, to znamená iracionální nebo sobecká; ale existuje také ušlechtilá úcta, to znamená rozumná a láskyplná; a člověk není nikdy tak ušlechtilý, jako když je uctivý tímto způsobem; ba dokonce, i když tento cit překračuje hranice pouhého rozumu, je-li láskyplný, povznáší člověka... A proto lidé ve všech dobách a ve všech zemích prokazovali úctu a přinášeli oběti jeden druhému, a to nejen bez reptání, ale s radostí; a hlad, nebezpečí, meč, veškeré zlo i veškerá hanba byly ochotně snášeny ve jménu pánů a králů; neboť všechny tyto dary srdce zušlechťovaly ty, kdo je dávali, neméně než ty, kdo je přijímali, a příroda k tomu podněcovala, zatímco Bůh tuto oběť odměňoval.“

Svoboda však ve skutečnosti není základním principem demokracie. A skutečně, jak již před téměř sto lety správně postřehli soudce Stephen a sir Henry Sumner Maine, svoboda je neslučitelná s rovností. Dejte lidem svobodu a okamžitě se ukáže, jak nerovní jsou. A když se tato neslučitelnost nakonec potvrdila ve skutečnosti a donutila ruské revolucionáře vybrat si mezi svobodou a rovností, ukázali se být těmi pozemšťany, za které Voltaire prohlásil masy. Nevznesli žádný dramatický výkřik „Dejte mi svobodu, nebo mi dejte smrt“. Svoboda pro ně znamenala méně než jejich obědové krabičky. Především chtěli

jistotu, i když měla být realizována pouze v rovnosti státních otroků. Podívejme se tedy nyní do samého srdce revolučního volání, volání po rovnosti. Co je v něm a co za ním stojí?

„Všichni lidé se rodí rovni," zní tento výkřik. Ale je tomu tak? V jakém smyslu? Na základě čeho se to o nich tvrdí? Toto tvrzení se zoufale vrhá proti pevné falanze veškeré lidské zkušenosti. Pokud tento výkřik vykládáme jako rovnost schopností, každý z nás ví, že tomu tak není. Ještě jsem nepotkal jediného člověka, který by v praxi svého každodenního života takovou víru nepopíral. Jistě, mysl fanatika ochotně přičítá nerovnosti v bohatství a vzdělání nespravedlnosti v rozdělení příležitostí v mládí, ale zůstávají tu základní nerovnosti schopností dané věkem, pohlavím, rasou a především dědičností. O většině těchto záležitostí budu mít co říci v kapitolách, ke kterým se nyní blížíme, ale zde bych rád poznamenal, že neznám žádné místo, kde by tyto nerovnosti byly pečlivěji analyzovány a zváženy než v dílech Jamese Fitzjamese Stephena Liberty, Equality, Fraternity a Ludoviciho False Assumptions Of 'Democracy'. Obecně je třeba zopakovat, že demokracie, jak se dalo očekávat, přeceňovala význam prostředí, sílu vzdělání a příležitostí k zlepšení. Soudce Stephen trefně poznamenává: „Společnost nemůže z prasečích uší vyrobit hedvábné peněženky, a na světě je spousta uší, z nichž ani žádná činidla nedokážou udělat ani použitelnou vepřovou kůži." Velmi jasně také ukazuje, jaké křivdy a újmy se ženám způsobují a jaké znevýhodnění jim je vnucováno tím, že se s nimi v životním boji zachází, jako by byly mužům „rovné". Žena je však něco jiného a víc než jen rovnocenná muži!

I výklad tohoto sloganu ve smyslu „rovnosti příležitostí“ nedává při pečlivém rozboru žádný smysl. Zděděná, vrozená a tudíž nevyhnutelná nerovnost schopností určuje vše – dokonce i schopnost využít dané příležitosti. Nejedná se zde o matematické abstrakce, ale o konkrétní realitu lidských bytostí. Jaký druh a míru příležitostí bychom měli poskytnout slabomyslnému jedinci, abychom mu co nejvíce pomohli v soutěži s někým nadanějším, to nikdo nedokáže přesně říci. Jedno je však jisté: dokud se bude ozývat volání po „rovnosti příležitostí“ ve víře, že nerovnost mezi lidmi lze nakonec vyrovnat zlepšením prostředí těch, kteří se narodili s vadami nebo v nevýhodném postavení, bude snaha o zajištění rovnosti příležitostí nevyhnutelně směřovat k vytvoření nespravedlnosti mnohem nebezpečnější, než kdyby byla popírána, protože se ukáže jako společensky nákladnější – nespravedlnosti, totiž že se nepodaří poskytnout adekvátní příležitosti relativně malému počtu vzácných lidí s největšími schopnostmi, na nichž závisí především blaho každého národa.

Tato doktrína je někdy vykládána jako „rovnost před zákonem“. To se mi však jeví pouze jako poslední záchrana těch, kdo se marně snaží najít nějaký smysl, který by byl ještě přijatelný. Je samozřejmé, že kvalitní právní služby by měly být dostupné i pro nejchudšího a nejskromnějšího člověka v zemi a že nikdo by neměl mít možnost díky svému bohatství či postavení uniknout trestu, který si zaslouží. Avšak ani v tomto případě by nebylo spravedlivé zacházet s velkým a malým člověkem, jako by byli rovni. Skutečná spravedlnost by tím byla spíše zmařena. Za stejný přestupek by měl být trest přísnější pro člověka s většími schopnostmi a zodpovědnější

pozicí než pro obyčejného člověka s omezenou inteligencí a omezenými možnostmi.

Nakonec mě moje zkoumání doktríny rovnosti vede k závěru, že v jádru není ničím jiným než závistivým a nenávistným výkřikem podřadného člověka namířeným proti nadřazenému, bojovým pokřikem, jímž chce shromáždit další podřadné lidi pod svou vlajkou, a to nejen aby svrhl vládu nadřazených, ale aby zrušil jakékoli uznání nadřazenosti a tak vytvořil svět příznivý pro ty, kteří jsou dnes slabí, ošklivý, tupí a obecně nepovedeni. Je to v podstatě výkřik povstání.

Hrozba, kterou to představuje, je dvojí. Zaprvé jde o popření nutnosti vedení. Bez vedení, a to vedení na vysoké úrovni, však žádný národ nemůže dlouho vydržet pohromadě. Jak moc tento zákeřný jed již zapůsobil a podkopal instinkty moderního člověka, je patrné ze skutečnosti, že toto masové hnutí za rovnost dnes podporuje mnoho z těch nejnadanějších mezi námi, muži pocházející z nejlepších rodin a s nejlepšími tradicemi. Tito lidé, jakkoli upřímní a dobře mínění, jsou ve skutečnosti slepí a oklamaní zrádci, a to nejen vůči svým vlastním, ale i vůči nejvyššímu dobru celého lidu, o jehož zájmy se údajně tak starají. Zradili odpovědnost, kterou nesou za to, aby udržovali, že někteří lidé jsou lepší než jiní a že ti nejlepší by měli vládnout – že ti nejlepší musí vládnout, jinak celý lid spěje ke katastrofě.

Za druhé, doktrína rovnosti je ve své podstatě popřením kvality, neboť popírá právě to rozlišení, bez něhož kvalita nemůže existovat. Celé hnutí za rovnost je součástí procesu, v němž se typická a normální struktura a organické uspořádání zdravé společnosti rozpadá v kaši úpadku – ztrácí veškerou charakteristickou velikost, tvar, barvu, vztahy a funkci a mění

se v bezvýznamnou masu. Je to tedy předzvěst konce. Ano, vskutku, v jistém smyslu jsme se vyhoupli mezi národy světa, jakoby za jediný den, podobně jako Asýrie. Ale stejně jako Asýrie také za jediný den padneme. Asýrie vydržela pouhých sto padesát let. Mohu jen pochybovat, zda vydržíme o mnoho déle. Pyramida nebude stát na hlavě.

Zlo pramení především z toho, že se vůbec mohlo rozšířit pouhé pojetí rovnosti. Dokud se Jacquesovi nezamotala hlava tou pošetilou představou, že je stejně dobrý jako kdokoli jiný, spokojil se s tím, že zaujímal své místo a plnil svou úlohu. A za předpokladu, že docházelo k nápravám a reformám, které byly občas nepochybně a naléhavě potřebné, byl na tom tehdy lépe než kdykoli od té doby. Příroda stanovila hranice, proti nimž i ta nejromantičtější propaganda může jen marně rozdmýchávat naděje a marnivost lidí. Revolucionáři a liberálové pouze zničili tradiční, spravedlivou a přirozenou organizaci společnosti, aniž by něčeho dosáhli. Pouze všechno obrátili vzhůru nohama a na vrchol dosadili ty, kteří patří na dno; a nyní se ti, kteří dříve spočívali na dně, blíží k velmi bolestivému pádu na úroveň, na kterou patří. Nakonec totiž přírodu nelze popřít. Dříve či později gravitace jistě stáhne těžkou hmotu zpět na dno. Nemůžeme si však být jisti, že ti, kteří se v blízké budoucnosti dostanou na vrchol, budou nějaká šlechta. Spíše budeme mít pravděpodobně další z těch „monstrózních a morbidních forem vlády jednoho nebo vlády několika“, v nichž, jak si jistě vzpomínáte, podle pozorování sira Henryho Mainea demokracie vždy končila.

Nejshovívavější úsudek, který lze o demokracii vyslovit, je ten, že vychází z „příliš příznivého hodnocení lidské povahy“. To znamená z hodnocení příliš romantického, příliš

nerealistického, a tudíž – příliš mylného. Stručně řečeno, demokracie je forma vlády, která nebude fungovat a nevydrží, protože postrádá základní předpoklad každé zdravé vlády, totiž že musí odpovídat povaze člověka.

Nutnost aristokracie

„Souhlasím s vámi, že mezi lidmi existuje přirozená aristokracie. Jejími základy jsou ctnost a nadání... Tuto přirozenou aristokracii považuji za nejcennější dar přírody pro výchovu, svěřenou odpovědnost a správu společnosti... Mohli bychom snad říci, že nejlepší je ta forma vlády, která nejúčinněji zajišťuje spravedlivý výběr těchto přirozených aristokratů do vládních funkcí.“ – Thomas Jefferson, 18. října 1813, z „té poučné korespondence mezi Jeffersonem a Adamsem v posledních letech jejich života“.

Poslední kapitola, stejně jako tato, byla ve své původní podobě součástí série článků, které – jak bych rád čtenáře připomněl – jsem napsal a rozeslal širokému okruhu přátel a známých v letech 1944 až 1948. Některé reakce na to, co jsem napsal o demokracii, byly velmi vstřícné, ale pár z nich vykazovalo odpor a jedna přiznávala „pocit“, že mi „někde uniká podstata“. To mě vedlo, z touhy být zcela spravedlivý, k úvaze, co by v demokracii mohlo mít větší váhu, než jsem jí přiznával. Napadly mě tři věci: ochrana menšin, rovnost příležitostí a hodnota obyčejného člověka.

Pokud jde o ochranu menšin, pan Felix Morley v článku, který vyšel v časopise Human Events na podzim roku 1945 a v němž porovnával demokracii s ruským komunismem, kladl na ni značný důraz tím, že ji zahrnul do své definice demokracie. „Demokracie,“ řekl, „je prostě forma vlády, v níž vládne vůle většiny, zatímco práva menšiny jsou pečlivě chráněna.“ To poslední je samozřejmě velmi důležité. Podle pana Dermota Morraha je však ochrana menšin ve skutečnosti aristokratickou tradicí a z demokracie nevyplývá ani svou povahou, ani logicky.

Má pasáž tak trefnou, že ačkoli jsem z ní již citoval jednu větu v předchozí kapitole, musím ji nyní uvést v plném znění.

> Jakmile přijmete názor, že hodnota určité politiky se posuzuje podle počtu lidí, které lze přimět, aby pro ni hlasovali, bez ohledu na to, zda jsou schopni si vytvořit vlastní názor, ocitnete se na kluzkém svahu, který vede k tyranii – ať už v řeckém, nebo v anglickém smyslu tohoto slova. Pokud řeknete 60 000 000 lidem v národě o 100 000 000 obyvatel, že protože zastávají stejný názor a tvoří většinu, musí mít pravdu, a 40 000 000 příslušníků menšiny se mýlí, co jim zabrání v bezohledném pronásledování menšinového názoru? Pouze uznání, že menšiny mají práva, do nichž státní moc nemá právo zasahovat. Ale toto... je aristokratická doktrína. V zemích, kde aristokratická tradice zanikla, jako je dnešní Itálie, Německo a Rusko nebo Francie v 90. letech 18. století, se síla počtu ve skutečnosti využívá k úplnému potlačení nepopulárního názoru nebo nepopulární rasy. Nemohu uvěřit, že k tomuto pronásledování dochází pouze proto, že nejvyšší moc je soustředěna v rukou jediného člověka. Je to proto, že nejvyšší zákonná moc a drtivá převaha počtu stojí na stejné straně. Dokud má režim na své straně nejen zákon, ale i neodolatelnou sílu – což je situace charakteristická pro čistou demokracii –, možnosti útlaku nejsou omezeny ani strachem z revoluce. To je důvod, proč je tyranie menšiny nad většinou vždy omezena; tyranie většiny nad menšinou však omezena není.

To znamená, že ačkoli demokracie může převzít a po určitou dobu ctít aristokratickou tradici ochrany menšin, má, jak jsem již dříve poukázal, sklon přerůst v masovou nadvládu

(která není o nic méně skutečná jen proto, že se soustřeďuje v jediné osobě), v níž je veškerá opozice nemilosrdně potlačována. Úcta k menšinám a jejich ochrana vyžadují velkorysost a vznešenost ducha, kterou nelze očekávat od mas, jakmile se moc zcela a pevně dostane do jejich rukou.

Na podporu tohoto tvrzení bych rád uvedl dvě citace, které si podle mého názoru zaslouží naši pozornost. C. G. Jung v knize Contributions to Analytical Psychology poznamenal, že Východ a Západ „jsou zásadně odlišné, a to jak rasově, tak i ve svých ideálech. Na Západě panuje tak velká politická svoboda, jak velký je její nedostatek na osobní úrovni.“ A Nikolaj Berďajev ve své knize The Fate of Man in the Modern World prohlásil:

> Ze sociologického hlediska je velmi zajímavé, že svoboda ve světě neustále ubývá, a to nejen ve srovnání se společnostmi založenými na liberálních a demokratických principech, ale dokonce i ve srovnání se starými monarchickými a aristokratickými společnostmi, kde ve skutečnosti panovala větší svoboda, a to navzdory tomu, že v otázce náboženské víry panovala mnohem větší jednota. Ve starších společenských formách byla skutečně velká svoboda zajištěna pro poměrně omezené skupiny – svoboda byla aristokratickým privilegiem. Když se okruh rozšířil a společnost se sjednotila, namísto toho, aby se svoboda rozšířila na všechny, stala se univerzální nesvoboda: všichni jsou rovnocenně podřízeni státu nebo společnosti. . . Svoboda je spíše aristokratickým než demokratickým privilegiem.

Je však možné, že zastánce demokracie by kladl ještě větší důraz na rovnost příležitostí a byl by přesvědčen, že ji lze v

demokracii zajistit spolehlivěji než v jakékoli jiné formě vlády. Tomuto argumentu jsem se věnoval v předchozí kapitole – natolik, nakolik si to podle mého názoru zaslouží, ale pojďme se na něj podívat znovu. Hned na začátku je třeba uznat, že ačkoli je zajištění rovných příležitostí něčím, o co můžeme usilovat, nikdy to nelze zaručit ani se tomu přiblížit víc než jen zhruba. Existuje tolik proměnných, které jsou zcela mimo lidskou kontrolu. Zpravidla je základní povaha dítěte určena spíše tím, v jakém prostředí vyrůstá v nejranějším věku, než jak by ji mohly ovlivnit pozdější roky formálního školního vzdělávání. A někteří rodiče jsou rozumní a někteří jsou hlupáci, někteří jsou ušlechtilí a kultivovaní a někteří jsou zlí a hrubí, někteří dokážou z mála vytěžit hodně a jiní nechají vše, co se jim dostane do rukou, proklouznout mezi prsty. Mladí lidé, kteří vyrůstají v domově vytvořeném prvními zmiňovanými rodiči, mají výhodu oproti svým méně zvýhodněným konkurentům, kterou lze jen s největšími obtížemi, pokud vůbec, kompenzovat jakýmikoli výhodami, které přijdou později.

Do značné míry se tentýž „lidský faktor“ přenáší i do prostředí mimo domov a stejně tak maří veškeré snahy o to, aby všichni měli skutečně rovné šance. Z dvou chlapců se stejným inteligenčním kvocientem a – pokud lze soudit – stejně přitažlivou a slibnou osobností a povahou, kteří navíc studují na téže škole, jeden připadne učiteli, který je rozeným pedagogem, rozumí mu, má ho rád a inspiruje ho, druhý pak učitelce, která k němu kvůli jeho nepatrné podobnosti s otcem, kterého nenáviděla, chová iracionální a neopodstatněnou antipatii a na každém kroku mu klade překážky. Když vyjdou do světa, jeden z nich náhodou zaujme muže, který má vliv a může mu

poskytnout kontakty, které potřebuje, aby co nejrychleji rozvinul svůj plný potenciál. Druhý nikdy nepotká nikoho, kdo by měl podobný význam pro jeho rozvoj; vždy si musí razit cestu proti proudu a sám. Tolik toho zřejmě závisí na pouhé náhodě nebo štěstí. Můžeme se nad tím rozhořčovat, může to urážet náš smysl pro spravedlnost a naši víru, že pokud existuje Bůh, který řídí svět, nemělo by to tak být. Pokud se však ve svých postřezích a v chápání dějin výrazně nemýlím, tato základní a původní nerovnost příležitostí je stavem, který tu byl vždy, a nevidím žádný způsob, který by byl v lidských silách a který by ji mohl výrazně změnit. Už tato skutečnost sama o sobě maří a vždy bude mařit i ty nejlépe míněné snahy o zajištění skutečně rovných příležitostí.

Dovolte mi přistoupit k této záležitosti z ještě jiného úhlu pohledu.

Na první pohled je jistě zřejmé, že má-li rovnost příležitostí někdy vyrovnat poměry mezi lidmi, musí se všichni narodit se stejnými předpoklady k tomu, aby z ní mohli těžit. Nemá smysl ani význam poskytovat lidem příležitosti, k jejichž využití jim chybí schopnosti či ochota. Je tedy hned zřejmé, že celá poptávka po rovných příležitostech musí nakonec vycházet z počátečního předpokladu, že lidé se rodí rovní, pokud ne absolutně, tak alespoň ve svých schopnostech. To je to, s čím revolucionář skutečně začíná, a je to také to, s čím začíná mnoho upřímných křesťanů. Jinými slovy, to, na čem poptávka v podstatě spočívá, není od samého začátku nic jiného než předpoklad, předpojatost, předsudek, což se v konečném důsledku ukazuje jako pouhá zaujatost. Chtějí věřit, že lidé jsou si rovni. Potřebují věřit, že lidé jsou si rovni. Jejich potřeba je tak velká, že lze spravedlivě říci, že musí věřit, že lidé jsou si

rovni. Revoluční aktivisté to potřebují jako samotné jádro své třídní války; jsou odhodláni vyrovnat poměry, aby se sami povznesli, a za tímto účelem volají po „rovnosti“, aby srazili své nadřízené. Křesťané to potřebují (kromě toho, že možná sdílejí motivy revolucionářů), protože jejich náboženství, na němž zakládají celý svůj život, hlásá, že Bůh je láska, a jelikož se domnívají, že mysl jejich Boha musí fungovat stejně jako ta jejich, mají pocit, že by se sám ztrapnil a nebyl by ani spravedlivý, natož milující, kdyby stvořil lidi nerovné, kdyby je nechal běžet životní závod s nepřekonatelnými překážkami. Pravděpodobně není přehnané říci, že pro mnoho křesťanů je víra v lidskou rovnost důležitější než samotný Bůh, že raději než se jí vzdát, vzdali by se svého Boha a čelili by životu bez jakéhokoli Boha. Pro revolucionáře i pro mnoho upřímných křesťanů je víra v rovnost tak zásadní, má-li život mít nějaký smysl nebo jim přinášet nějaké uspokojení, že se cítí povzneseni do vznešené nadřazenosti nad veškerou realitou a jsou připraveni prosazovat její realitu navzdory prokazatelným faktům! Tvrdohlavě zavírají oči před fakty, ignorují, vyhýbají se jim nebo je dokonce falšují a fanaticky se upínají na cokoli, co dodá platnost tomu, čemu chtějí věřit. Nicméně, v jádru toho všeho, opakuji, není nic víc než potřeba, přání, předpoklad a tvrzení.

Skutečnost je samozřejmě zcela opačná. Lidé jsou ze své podstaty nerovní. Rodí se nerovní. Žádný informovaný člověk při smyslech, ani nikdo, kdo prošel životem s otevřenýma očima, nemůže věřit ničemu jinému. Ve skutečnosti je celá naše evoluční teorie založena na vědeckém závěru, že lidé, stejně jako všechna ostatní živá stvoření, se od sebe lišili a někteří byli lepší než ostatní, byť jen v tom smyslu, že byli schopni lépe

přežít v daném prostředí. Nejviditelnějším rysem veškerého života je jeho nekonečná rozmanitost. Neexistují dva živí tvorové, kteří by byli úplně stejní nebo rovnocenní. Navíc naše genetické dědictví, které každý z nás zdědil po svých rodičích a předcích, je naprosto nevyhnutelné. A navíc přední vědecké autority hodnotí toto genetické dědictví jako faktor, který je pro vývoj každého člověka přibližně třikrát tak rozhodující jako jeho prostředí, což je jiný název pro příležitost.

Jsem si samozřejmě velmi dobře vědom toho, že tento pohled na věc není všeobecně přijímán, že ve skutečnosti se velká většina lidí, dokonce i univerzitních profesorů, přiklonila – či byla přivedena – k jeho přímému opaku, k v podstatě komunistickému názoru, který znevažuje dědičnost ve prospěch prostředí. Ale já jsem se před téměř čtyřiceti lety začal zabývat tímto společensky zásadním problémem dědičnosti versus prostředí a od té doby sleduji kontroverzi, která z něj vzešla. A postupně mi, stejně jako ostatním, začalo být jasné, že existuje hnutí, které vzešlo z iniciativy profesora Franze Boase z Kolumbijské univerzity na konci dvacátých let, jehož cílem je postavit akademický svět Spojených států na základech antropologie s komunistickým nádechem. Tento příběh je třeba vyprávět v plném znění a dát mu co nejširší publicitu, ale nemusím mu zde věnovat prostor, protože jej již velmi objektivně a s bohatými podpůrnými důkazy popsal Carleton Putnam ve své knize Race and Reason (1961), zejména snad na prvních třiatřiceti stránkách, a v první části své novější knihy Race and Reality (1967). V každém případě však může tuto skutečnost odhalit – spolu s pravdou o zásadním významu dědičnosti ve srovnání s vlivem prostředí – každý člověk s průměrnou inteligencí, který se tvrdohlavě odmítne spokojit s

interpretacemi důkazů podanými jinými lidmi, jakkoli „autoritativní“ by tyto interpretace byly, a bude trvat na tom, aby důkazy prozkoumal sám – důkladně, poctivě, nezávisle a beze strachu. Moje vlastní vyšetřování mě přesvědčilo, že seriózní důkazy o lidské rovnosti prostě neexistují. V souladu s tím musím nutně věřit, že bez ohledu na to, jak lidé mohou teoretizovat, dogmatizovat a snažit se přebudovat společnost na opačném předpokladu – navzdory prokazatelným faktům – nakonec vždy zjistí, že „staré zdroje rozlišení“, rozdílu a nerovnosti, se opět projevily a ukázaly se jako naprosto nevyhnutelné a neporazitelné. Pokud se pokusíte utkat koberec z červené vlny, bude koberec vždy červený, bez ohledu na to, jaký vzor si vyberete. Neměli bychom prokázat více rozumu a rozumnosti, pokud bychom se pokusili vybudovat společnost na upřímném uznání a přijetí základní skutečnosti, že lidé jsou nerovní?

Ale rozum není základem tohoto požadavku na rovnost. Všiml jsem si, že se vždy mluví o tom, že je třeba příležitosti dávat, poskytovat. Ale tento výkřik nevychází z úst těch zdravých, krásných, dobře narozených či nadaných. Můžeme otevřít jakékoli knihy o historii a životopisy, ale vždy jen zjistíme, že ti, kteří byli schopni se chopit příležitosti, nečekali ani neprosili, aby jim byla dána. Tento výkřik spíše, a to je zřejmé každému, kdo má citlivý sluch, vychází od těch, kteří jsou špatně vybaveni pro životní závod a kteří, když vidí, jak ostatní před nimi postupují vpřed, slabě kňourají: „Mohl bych se ukázat jako stejně dobrý člověk jako ty, kdybych dostal šanci.“ Zde máme zdroj tohoto výkřiku, v srdci toho, kdo slabě svádí na vnější okolnosti svou podřadnost, která má kořeny v jeho vlastní vadné povaze. V podstatě je to výkřik závisti, ba

dokonce zášti a nenávisti vůči všem nadřazeným. Je to výkřik, kterým se ti, co jsou špatně vybaveni a nemají štěstí, snaží shromáždit další, kteří jsou stejně špatně vybaveni a nemají štěstí, až budou díky své početní převaze schopni svrhnout a vyhnat všechny nadřazené a vytvořit svět ve prospěch svého vlastního druhu, mas, davu. Upřímně řečeno, nejde o snahu zajistit, aby ti, kdo mají schopnosti, dostali příležitost, kterou si zaslouží. Jde spíše o snahu získat pro ty, jimž schopnosti, výhody a postavení chybí, něco, co si nezaslouží a čemu nejsou schopni dostát. Volání po „rovnosti příležitostí“ je pouze politickým trikem, strategií, jak oklamat neopatrné. Když se na to podíváme bez příkras, zjistíme, že je to volání revolucionáře, podvratného živlu, toho, kdo by zničil přirozený řád, bez něhož žádná skutečná společnost nikdy neexistovala ani nemůže existovat, kdo by obrátil pyramidu vzhůru nohama a dal spodek nahoru.

A jakou zbraň z toho udělali! Přesně to udělalo křesťanství se starým římským světem. Nadřazené jedince – nadřazené svou fyzickou krásou a zdravým instinktem, intelektem, moudrostí, samostatností a odvahou – přiměli, aby pohrdali svou nadřazeností a styděli se za ni, a tak ji popírali, zanedbávali, zavrhovali a ztráceli. V dnešní době se stejný druh rozpouštědla vyrábí z demokratického dogmatu, že všichni lidé jsou si rovni. Tak i mezi námi jsou ti skutečně nadřazení nuceni vítat a přijímat prostředky své vlastní zkázy a svržení. Masy jsou odhodlány vytvořit svět, ve kterém nejsou žádní lidé větší než ony samy a ve kterém budou vládnout ony samy. A přece... Ačkoli se nemohu postavit jako ten, kdo by vítal a podporoval snahu o „rovné příležitosti pro všechny“, což v dnešní praxi zjevně vede ke skandálnímu plýtvání příležitostmi a k

neschopnosti poskytnout vysokou míru příležitostí potřebnou pro naplnění těch nejnadanějších, chtěl bych, abyste věděli, že bych se jistě a horlivě zasazoval a pracoval pro systém navržený tak, aby nabízel příležitosti za rovných podmínek všem.

Cílem takového uspořádání by bylo především hledat a zvyšovat kvalitu života v celé naší společnosti, přičemž pozornost by se soustředila zejména na ty, u nichž se tato kvalita jeví jako nejslibnější. Naše kulturní dědictví na nejnižších úrovních a v jeho nejzákladnějších formách bychom mohli začít tím, že ho předložíme všem stejně (přesně tak, jak si to přejí zastánci „rovných příležitostí“), ale od samého začátku by byli učitelé školeni, aby vyhledávali ty, kteří reagovali na to, co již obdrželi, a využili toho. Příležitost by tak byla nabízena jako výzva, jako zkouška, jako cena a jako odměna v jednom těm, kteří prokázali známky té vzácné a drahocenné látky, z níž je utkána kvalita a nadřazenost. Od nejnižších ročníků by platilo pravidlo, jak to vyjádřil Ježíš: „Komu je dáno, tomu bude přidáno.“ Ať mladý člověk nejprve prokáže, že využil toho, co dostal, že tím vzrostl v duševní a duchovní velikosti, než mu bude dáno něco dalšího! Tak budou schopnosti, všechny druhy ctností a všechny druhy geniality vylákány z mladých mužů a objeveny nejen jejich učitelům, ale i samotným mladým mužům. Tak si uvědomí, že se v nich rodí vlastní život, který jim vytyčuje jasný a určitý směr, nabývá na síle a jistotě a stále více jim dává pocítit jejich osud. A po boku jim bude stát výjimečný učitel, výjimečný učitel pro výjimečného mladíka, který mu předá vše, co je schopen přijmout. A na toho mladíka, jenž patří k těm nejvýjimečnějším ze všech, bude čekat jeden z nejvýznamnějších učitelů v zemi.

Mezitím se většina mladých lidí na té či oné úrovni dostane do bodu, kde se zdálo, že se zastavili. Mnozí z nich možná již brzy dali najevo, že se nudí, že jsou bezradní nebo že jsou prostě jen rušivým prvkem, a tím jasně naznačili, že další učení, moudrost, umění či velká hudba pro ně nejsou – stejně jako hledání, odvážné podnikání či zodpovědnost. A tak, jeden po druhém, na různých úrovních a v různých časech, jakmile dosáhnou svých limitů, budou propuštěni do světa, aby si našli nějaké společensky užitečné místo, na které mají kvalifikaci. Ale i na vyšší úrovni přijde čas, kdy většina těch ostatních, kteří byli chytřejší ve studiu, začne rovněž váhat, jakmile si uvědomí, že pro další postup a vyšší pozice je zapotřebí něco víc než pouhý intelekt. Musí mít sebevědomí, odhodlání, odvahu odlišit se od davu a jít svou vlastní cestou, sílu nést odpovědnost a snášet utrpení, o čemž dobře vědí, že jim chybí. Možná touží po dostatečném vzdělání, které jim zajistí práci znamenající jistotu a společenské postavení, ale kromě toho chtějí být svobodní a užívat si života. A tím prozradí, že navzdory všem svým akademickým úspěchům stále touží jít s davem a patřit – stejně jako většina těch méně nadaných – k neambiciózní, nerozlišitelné lidské mase, která byla trefně nazvána „masovým člověkem“, a tím se ukážou jako nehodní těch nejvyšších výsad, které jsou vyhrazeny jen pro těch pár vyvolených, kteří jsou z tvrdšího ražení.

Je jisté, že veškeré takové hodnocení bude ještě dlouho pouze prozatímní a předběžné. A ještě po mnoho let budou na všech úrovních existovat oči, které budou neustále hledat opožděné projevy nadřazenosti, které jim znovu otevřou cestu k postupu. Ale vzhledem k tomu, jak funguje genetická dědičnost, rodinné zázemí a samotná povaha většiny naší

mládeže povedou k tomu, že školu opustí dlouho před vysokou školou, a budou spokojeni s pozicí, kterou bychom mohli nazvat stupňovitou podřízeností, kde mnozí z nich, ačkoli přijímají rozkazy shora, přesto dávají rozkazy mnoha lidem pod sebou. A v takové situaci může klidně panovat všeobecná spokojenost a duševní klid, které jdou ruku v ruce s uznáním, že většina lidí našla svou pravou úroveň, místo odpovídající jejich schopnostem. Vskutku, kdekoli je společnost, od vrcholu až po posledního člověka na dně, nabitá pocitem své velikosti a osudu, jakou je zdravá, dynamická a hnací společnost, pak každý její člen, i ten nejnižší, bude povznesen a naplněn hrdostí, protože ví, že k ní patří, protože v ní má místo, které má zaplnit, a odpovědnost, které musí dostát, která, i když je skromnější než ta, kterou mají vůdci, je v konečném důsledku neméně nezbytná. Vrcholový kámen nevydrží, pokud se rozpadnou cihly, na nichž spočívá. I ten nejobyčejnější pomocný pracovník tak bude kráčet s hlavou vztyčenou, jako muž, jako člověk, který se raduje z toho, že je součástí tak vznešeného celku. A proto se na něj lze spolehnout, že do své práce vloží to nejlepší, co v sobě má, a že bude věrný svým nadřízeným, protože je respektuje a důvěřuje jim a v jejich rozkazech nachází hlas organismu, s nímž je jeho vlastní blaho úzce a zcela spjato.

Při pohledu z tohoto úhlu a při takovém použití se reakce na příležitost jeví jako neocenitelná a nepostradatelná jako účinný prostředek k třídění každé nastupující generace. Ačkoli je otevřená všem za stejných podmínek, je třeba ji používat s neochvějnou a nekompromisní rozlišovací schopností, selektivně, s neustálým záměrem oddělit nadanější od méně nadaných – to znamená od těch, kteří méně reagují na příležitost. Pravidlo bude uplatňováno přísně: Tomu, kdo má,

bude dáno; tomu, kdo má to, co je třeba k maximálnímu využití příležitosti; tomu, kdo prokázal, že to má – jen jemu bude dána další, vyšší příležitost. Tak bude nastupující mládež hrubě tříděna a přetříděna, s čím dál větším přiblížením ke spravedlnosti, podle funkce nebo typu služby, kterou je každý nejlépe schopen poskytnout celé společnosti. A tak bude určeno, jakým způsobem budou dostupné příležitosti rozdělovány.

Je zřejmé, že prvořadým smyslem takového uspořádání věcí bude objevit a vymezit elitu každé generace a této elitě poskytnout ty nejbohatší vzdělávací výsady, jaké společnost může nabídnout. Za žádných okolností nesmí být tyto příležitosti omezovány za účelem jejich rozšíření, či alespoň jejich stínového napodobení, na méně nadané. Tam, kde se v určitém bodě stane oběť nevyhnutelnou, musí být vždy z méně na více, z průměrného na nadprůměrné, neboť – nelze to opakovat dost často – každá společnost je navždy a absolutně závislá, pro dosažení jakéhokoli významu a dokonce i pro své přežití, na inspiraci a nadřazeném vedení svých nejlepších deseti procent. Dále je třeba neustále mít na paměti, že vzdělání na všech úrovních, ať už se jedná o přístup ke kulturnímu dědictví rasy nebo pouhé utilitární školení, je privilegium, největší privilegium a nejcennější dar, který může jakákoli společnost svým dětem udělit. Je to celkový poklad, který byl nashromážděn z práce, krve a slz nejvýznamnějších mužů a žen, jaké kdy minulost zplodila – jejích proroků, myslitelů, umělců, vlastenců, průzkumníků, vědců, státníků, hrdinů a mučedníků: a může být zpřístupněn každé nastupující generaci pouze tehdy, pokud jej nese na svých bedrech celá dospělá populace dané doby, částečně v daních, které jej financují, částečně v těch

mnoha nejnadanějších členech, kteří se věnují jeho předávání mladým. Jeho promarnění je jako otevření samotných tepen společnosti, aby se její krev vylila na zem. Je to zločin proti životu, strašná zrada naší lidské budoucnosti, a ten, kdo se jej dopustí nebo se na něm podílí, by měl být souzen jako zrádce.

To samozřejmě znamená, jak jsme již viděli, že jakékoli vzdělávací privilegium by mělo být pozastaveno v okamžiku, kdy a po dobu, po kterou se mladý člověk jeví jako neschopný nebo neochotný z něj těžit a ocenit ho. Žádný chlapec by neměl být držen ve škole, dokud mu není šestnáct – nebo do jakéhokoli jiného věku. Pokud se trvale ukazuje jako nereagující, je na čase ho odvést od knih a umístit ho do školy manuální výuky nebo kamkoli jinam, kde ho lze naučit co nejlépe využít schopnosti, které má. Stejně tak je samozřejmé, že standardy našich vysokých škol a univerzit by nikdy neměly být snižovány za účelem zpřístupnění privilegií vysokoškolského vzdělání masám, těm, kteří, jakkoli mohou být vnímaví k pouhému výcviku (podobně jako zvíře), jsou v podstatě nevzdělavatelní, v tom smyslu, že nejsou skutečně přitahováni a schopni asimilovat nahromaděný kulturní poklad svého druhu. Nechť jsou takové instituce spíše přísně vyhrazeny jako školy pro elitu, pro těch pár, kteří, jakmile jednou přijdou do styku s rozmanitým dílem velikánů minulosti, nemohou poté nikdy odpočívat, dokud se jím nenakrmí, nestráví ho a neudělají si ho vlastním stejně jako svou vlastní krev. Možná že někteří z nich budou dokonce patřit mezi tu hrstku těch, kteří tento poklad skutečně zanechají bohatší, než jak ho našli.

Nyní jsme schopni posoudit rozdíl mezi postojem těch, kdo požadují „rovné příležitosti pro všechny“, a postojem těch, jako jsem já, kteří by je sice všem poskytli, avšak všem za stejné

podmínky – za jedinou podmínku, že ti, kdo je obdrží, nejprve prokáží, že jsou schopni je využít způsobem, který je hodný a společensky prospěšný. První z nich jsou poháněni zdánlivě dobře míněným, ale marným soucitem s těmi, které nazývají znevýhodněnými, nebo pak rebelským odhodláním srovnat (a tím v konečném důsledku degradovat) celé lidstvo do univerzální rovnosti. Ale dostali se do slepé uličky kvůli své zcela nepodložené představě, že příznivé prostředí, kterého má být dosaženo volným rozhazováním příležitostí, může člověku někdy vynahradit to, že se narodil v chudých poměrech. Ti druzí naopak realisticky a upřímně uznávají, že před dědičností není úniku, že lidé se rodí nerovní a nerovní musí zůstat až do konce svých dnů. A proto by příležitosti rozdělovali selektivně a opatrně, s cílem určit, kdo může inspirovat, tvořit a vést, a ty ostatní, kteří na té či oné úrovni musí následovat a poslouchat. Na tomto základě budou mít příležitost pouze ti, kteří nejprve prokáží, že v sobě mají to, co je zapotřebí k přetvoření a proměně příležitosti v ten mnohotvárný smysl a krásu, které jsou vrcholným rozkvětem lidské existence.

Nyní však musíme přejít k třetí složce demokratické ideje, o které se domnívám, že je jejím zastáncům nejbližší. Spolu se zájmem o práva menšin a požadavkem, aby se příležitosti rovnoměrně rozdělovaly mezi všechny lidi, což jsme právě probrali, vnímám ve všech hnutích a filozofiích, které nesou demokratickou nálepku, a také za nimi, základní starost o blaho obyčejného, nejběžnějšího člověka a zcela výjimečné ocenění jeho hodnoty.

Tvrdí se, že tento zájem a tato víra mají svůj původ v křesťanství, a já se nyní nechci pouštět do vyvracení tohoto tvrzení. Jsem však nakloněn přičítat je spíše metafyzické

doktríně církve o individuální duši než jakémukoli Ježíšovu učení. Jak jsme již viděli, Ježíš rozhodně nebyl proletářským revolucionářem, jak se ho socialisté obvykle snaží vykreslovat. A v jeho učení nenacházím o nic více víry v to, že každý člověk má nekonečnou hodnotu, jak by si to křesťané přáli, než v to, že všichni lidé jsou si rovni. Ve skutečnosti nenacházím žádné známky takového teoretizování o lidech. Ježíš přišel s něčím víc než jen tím. Miloval lidi. Je však nesporné, že vytyčil ostrou hranici mezi těmi, kteří měli „oči k vidění“, a těmi, kteří je neměli, mezi těmi, kteří měli uši a slyšeli jimi, a těmi, jejichž prázdné tváře až příliš jasně ukazovaly, že z toho, co říkal, nemohli nic pochopit. Pro něj byli ti druzí prakticky jako mrtví. Ve skutečnosti je přirovnával ke psům a prasatům a radil svým učedníkům, aby s nimi neztráceli čas. On sám s nimi čas neztrácel. Soustředil se na těch pár, na těch pár nejvnímavějších a nejcitlivějších, které shromáždil kolem sebe jako učedníky a které neustále volal na nějaké klidné místo stranou, kde se jim snažil sdělit tajemství svého nejvnitřnějšího a nejhlubšího prožitku. Je nepochybné, že Ježíš přijímal lidi takové, jací byli, a že pro něj nebyli ani zdaleka rovnocenní.

V každém případě však, a bez ohledu na to, jaký postoj k této věci zaujímá Ježíš, je představa, že každý člověk má velkou hodnotu a že společnost musí být uspořádána tak, aby na to neustále pamatovala a otrocky to ctila, jednou z doktrín, které činí z křesťanství nepřítele, ba dokonce úhlavního nepřítele nejvyššího poslání člověka. Je to romantický a nebezpečný nesmysl. Nepokročíme vpřed, ať už jako národ nebo jako rasa, dokud nepřestaneme hodnotit člověka podle jeho vztahu k nějaké metafyzické existenci, o které se věří, že je mimo jeho pozemský život nebo že následuje po něm. Náboženští lidé,

kteří trvají na tom, že „všichni lidé jsou si před Bohem rovni“, tím jasně odhalují své přesvědčení, že s lidmi by se mělo zacházet jako s rovnými tady a teď. Ale dokud lidé žijí, jejich prvořadým zájmem je to, čím mohou být a co mohou na Zemi dokázat. A snažit se zacházet s lidmi, jako by byli všichni rovni, a vytvářet lidská uspořádání na základě předpokladu, že jsou rovni, když je naprosto zřejmé, že tomu tak není, je nejen drze a nestydatě nečestné, a tudíž duchovně degenerující, ale ve skutečnosti to znamená přivolávat zkázu, která musí postihnout každý národ, který se ponořil do takové pošetilosti, že zakládá své základní instituce a opírá svůj život o prázdnou iluzi. Jako společnost se nikdy neposuneme vpřed, ani nebudeme schopni vybudovat pevné a trvalé základy, pokud nebudeme všechny lidi realisticky posuzovat podle toho, co od nich můžeme rozumně očekávat zde na Zemi – jako tvůrce, jako partnery, jako osoby schopné nést a dostát odpovědnosti a plnit nějakou užitečnou funkci. Jakákoli víra v posmrtný život nebo v život za hranicemi tohoto světa, která nějakým způsobem nepozvedá, neobohacuje a neposiluje život tady a teď, je pro nás smrtelným jedem. A kdokoli z nás, kdo se jí nechá svést a zmást, je naším smrtelným nepřítelem. To je základní pravda.

Takové prohlášení může urazit city některých mých nejoddanějších čtenářů. Ale pokud tomu tak je, pokud se někdo z vás cítí uražen a nesouhlasí s některými mými výroky, dovolte mi zeptat se: co vám vlastně leží na srdci v těch přesvědčeních, která jsem, jak se zdá, pošlapal? Není snad vaše touha po rovnosti příležitostí (možná méně pro vás samotné než pro ostatní) v jádru založena na přesvědčení, že pro dobro společnosti i pro uspokojení a štěstí jednotlivce by se vrozené schopnosti, které pomáhají pozvednout člověka, měly

naplňovat co nejčastěji? No, já tomu také věřím a chci to. Ale především věřím, že skutečné vrozené schopnosti nepotřebují tolik rozmazlování a přemlouvání, jak si někteří z nás představují. Skutečné schopnosti se dokážou postarat samy o sebe a prosadit se i tváří v tvář nevlídné společnosti. Musíme být na pozoru, abychom se pod falešnou záminkou poskytování příležitostí těm, kteří mají schopnosti, nenechali svést k podpoře podvratného hnutí, jehož cílem je zajistit výhody a postavení těm, kteří schopnosti postrádají. Navíc jsem přesvědčen, že schopnosti, které mají hodnotu pro nejvyšší cíle lidského života, mohou lépe rozkvést a přinést ovoce v rámci zcela odlišného uspořádání společnosti, než v jakémkoli, které může poskytnout demokracie... Nebo snad za vaší starostlivostí o obyčejného člověka nespočívá to, na čem vám skutečně záleží, co je pro vás nejdůležitější, totiž přesvědčení, že lidé jsou nějakým způsobem spojeni společným osudem, že jsme členy jednoho těla, a že bychom proto měli mít společnost, kterou bychom mohli nazvat organickou, v níž život člověka skutečně přispívá, nebo může přispívat, k blahu druhých, a v níž proto i život obyčejného člověka, pokud je tělesně i duševně zdráv, má skutečnou hodnotu, opodstatněný smysl a skutečné uspokojení? Opět souhlasím. Ale opět také věřím, že to jsou věci, které nelze realizovat v demokracii, ale pouze v rámci zcela jiného ideálu a filozofie společenské organizace. Je tedy nejvyšší čas, abych vám představil svou koncepci aristokracie.

Hned na úvod vás však musím varovat, že se nejedná o obraz společnosti uspořádané tak, jako by všichni lidé byli filozofové, světci, proroci nebo hrdinové. To by byla pošetilost. Spíše se doporučuje tomu, kdo sice realisticky hodnotí současné možnosti všech lidí na všech úrovních, ale přesto mu záleží na

tom, aby jejich společný život byl koordinovaný a stabilní, aby si zachoval svou charakteristickou identitu a aby zdravě rostl směrem k naplnění svého přirozeného poslání. Nezapomene uznat, že každý národ, aby se mohl vůbec něčím stát, musí nejprve prokázat, že je schopen se prosadit a udržet se tváří v tvář svým nepřátelům. Rozpad Britského impéria v průběhu dvaceti pěti let a pokles samotné Británie na druhořadou mocnost, která je nucena přijmout rasové smíšení svého obyvatelstva a je ohrožena skutečným podrobením, je dostatečným důkazem a varováním toho, jak nejistý život vede jakýkoli národ nebo lid.

Hned na úvod musím přiznat, že můj tento aristokratický pohled pravděpodobně nebude vypadat tak spravedlivě v tom nadpozemském světle, jímž se naplňují oči vizionářského idealisty, jako vypadá v mých očích. Mohu jen říci: Na této straně ráje neexistuje žádná dokonalost. Každý typ společenského řádu má své nevýhody. Stačí – a to je důležité – , pokud temná místa v systému odpovídají nevymazatelné temnotě, která je vlastní samotné lidské přirozenosti. Nic tak povrchního jako společenská forma nám nepomůže uniknout omezením toho, čím jsme. Ale jistě je logické, že společenské uspořádání, které se ukáže jako nejtrvalejší a nejpohodlnější pro lidi jako celek, podobně jako postroj ušitý na míru koni, který ho má nosit, je to, které se nejvíce a nejpřesněji přizpůsobuje široké škále skutečných, neidealizovaných povah a schopností lidí, kteří v něm mají žít.

Moje obhajoba aristokracie spočívá v zásadě na mém uznání, že lidé nejsou rovni, že existují značné rozdíly nejen ve schopnostech, ale neméně i v povahách lidí, z nichž se skládá každá společnost. Těchto rozdílů se nelze zbavit argumenty,

vštěpováním ve školách ani žádnou změnou zákonů či politických uspořádání. A obecně platí, že i dnes lze postavení člověka, ať už vysoké či nízké, přímo odvodit od obecně uznávané hodnoty služeb, které poskytuje společnosti. Alexis Carrel prohlásil, že „rozdělení obyvatelstva svobodné země do různých tříd není dílem náhody ani společenských konvencí. Spočívá na pevném biologickém základě, na fyziologických a mentálních zvláštnostech jednotlivců... Dnes většina členů proletářské třídy vděčí za svou situaci dědičné slabosti svých orgánů a mysli. Stejně tak rolníci [v Evropě, potomci středověkých nevolníků]... páteř evropských národů, měli navzdory svým velkým kvalitám slabší organickou a fyziologickou konstituci než středověcí baroni, kteří tuto zemi dobyli a vítězně ji bránili proti všem útočníkům.“ Ortega y Gasset přichází s ještě pronikavějším postřehem a poznamenává, že „společnost má svou vlastní strukturu, která z objektivního hlediska, ať se nám to líbí či nikoli, spočívá v hierarchii funkcí.“ A jak zásadní je to pro jeho celkovou koncepci lidské společnosti, odhaluje, když dodává, že „ignorovat tuto skutečnost by bylo stejně absurdní, jako chtít reformovat sluneční soustavu nebo odmítat uznat, že člověk má nohy a hlavu... že pyramida má základnu a vrchol.“

Když se na věci podíváme tímto způsobem, je zcela zřejmé, že je zbytečné prosazovat teorie o tom, jaká by společnost „měla být“. Někdy se může zdát, že mezi lidmi je jen velmi malý rozdíl, ale jak poznamenal moudrý tesař profesora Jamese, právě ten malý rozdíl je velmi důležitý. V každé společnosti se její členové přirozeně, na základě svého charakteru a schopností, dělí do několika tříd. Jsou zhruba rozřazeni podle kvality služeb, které společnosti poskytují. Tak

vzniká to, co se často popisuje jako pyramidová forma života lidu, ale jak již bylo uvedeno v kapitole IX, je možná přesnější přirovnání k živému organismu, mezi jehož částmi existuje výrazná diferenciace funkcí. Každá z nich má nezbytnou službu, kterou musí poskytovat celku a pro kterou je speciálně uzpůsobena.

V takové společnosti vždy panuje neochvějné přesvědčení, že schopnosti potřebné k výkonu některých jejích funkcí jsou složitější a jemnější než ty, které jsou potřebné k výkonu těch běžnějších, a že tyto jsou vyšší a vzácnější a s sebou nesou mnohem větší odpovědnost. Obecně se zdálo moudré, pro blaho celého lidu, svěřit vedení a konečný osud společnosti mužům, kteří tyto vlastnosti mají. V konečném důsledku mohou oni velet a ostatní musí jejich rozkazy poslouchat.

Takováto vrstevnatá pyramidová forma – pokud se mohu vrátit k tomuto popisu – s širokou základnou pevné průměrnosti, zužující se k úzkému, avšak vysoce tyčícímu se vrcholu nadřazenosti, s rozdělením pravomocí, práv a výsad podle schopností, funkce a odpovědnosti, se jeví jako to, co Philippe Mairet nazval „typickou morfologií společenského života“. Ortega y Gasset jde ještě dále a prohlašuje, že se jedná o „neměnnou strukturu“, kterou musí mít život každého národa, než lze vůbec hovořit o skutečné společnosti. To znamená, že k vytvoření společnosti je zapotřebí „hierarchie funkcí“ „s řídící menšinou“, a to do takové míry, že společnost existuje nebo přestává existovat v poměru k tomu, jak tyto rysy projevuje. Odklon od ní je důkazem buď nezralosti, nebo společenského úpadku a blížícího se rozpadu. Jinými slovy: „Každá civilizace je výtvorem aristokratů.“ „Lidská společnost je vždy, ať chce nebo ne, ve své podstatě aristokratická, a to do té míry, že je

společností v té míře, v jaké je aristokratická, a přestává jí být, když přestává být aristokratická.“ Dokud existuje jakákoli společnost hodná tohoto jména, je to výtvor jejích nadřazených mužů. A pravdivost tohoto tvrzení se stává o to zřetelnější, čím více se tato společnost vyvíjí na úrovni svých kulturních úspěchů a významu.

My, se svými demokratickými předsudky, odmítáme pyramidovou strukturu a nelíbí se nám představa tříd. Přehlížíme však skutečnost, že třídní rozdělení je vlastní nejen každé společenské organizaci, ale především samotné lidské přirozenosti, vrozeným a nepřekonatelným rozdílům mezi lidmi. Naše demokracie nezabránila jeho vzniku. Třídy jsou všude kolem nás – a to zcela nezpochybnitelně. Problém spočívá v tom, že naše třídy jsou založeny na rozdílech v množství peněz nebo v obratnosti při jejich vydělávání – což je jistě jedno z nejnižších kritérií, podle nichž byli lidé kdy rozlišováni. Mezi námi nejsou ti, kdo vládnou, nadřazenými lidmi, a proto – jak ví každý člověk s nadřazeným instinktem – je jejich ovládání věcí neoprávněné. Ani Rusko, navzdory svému hlasitě proklamovanému nepřátelství vůči třídám, nezabránilo jejich opětovnému vzniku. Můžeme se tedy smířit s přijetím tříd. Jsou nevyhnutelně založeny na rozdílech v povahách a schopnostech lidí a na odpovídajících rozdílech v sociální hodnotě funkcí, které musí být naplněny, pokud máme mít vůbec nějakou společnost. Navíc je to nejen přirozené a nevyhnutelné, ale také morálně ospravedlnitelné a správné, za předpokladu, že obecně platí, že člověk s větší mocí, právy a výsadami je ve skutečnosti lepší člověk, člověk s větší společenskou hodnotou.

V dnešní době každý pokus ospravedlnit moc jednoho člověka nad druhým vyvolává u demokratů rozhořčení a oni se rychle ohánějí slavným výrokem lorda Actona: „Moc má sklon korumpovat; a absolutní moc korumpuje absolutně.“ Musí však být přinuceni čelit třem skutečnostem:

1. Žádná společnost nemůže existovat, pokud není moc svěřena někomu konkrétnímu.

2. Je nanejvýš naléhavé, aby bylo možné přiřadit odpovědnost konkrétnímu člověku. V našem demokratickém zřízení, kde se rozhodnutí přijímají v rámci výborů a komisí a na základě většinového hlasování, je odpovědnost natolik rozdělena, rozptýlena a oslabena, že nakonec je prakticky nemožné ji přičíst komukoli. Z toho vyplývá, že velké množství lidí, kteří zaujímají velmi vysoké postavení v naší společnosti, se může dopouštět hrubých přestupků a být dokonce i naprostými zrádci, aniž by se za to museli zodpovídat.

3. Jestliže je pro vládu nezbytné, aby byla moc někomu svěřena, zdá se moudré svěřit ji tam, kde je nejvíce pravděpodobné, že se podaří odolat sklonu k zkaženosti toho, kdo ji vykonává – to znamená lidem, jejichž povaha by je vedla k pohrdání jejím zneužitím a jejichž pouhá příslušnost ke korporátní elitě, o níž je známo, že bez milosti ukládá nejtvrdší tresty komukoli ze svých členů shledanému vinným ze zanedbání povinností, by odradila i ty nejodvážnější od podléhání pokušení. Přiznejme, že k selhání záměrů, které doprovázejí skutečné fungování jakéhokoli systému, existuje nicméně základní přesvědčení, ba dokonce hluboký instinkt, že pokud má mít jeden člověk moc nad druhým, měl by to být pouze ten, kdo je zjevně lepším člověkem, a že pokud je lepším

člověkem, měl by mít větší moc a s ní i práva a výsady nezbytné pro její správné použití.

Zde je třeba poznamenat, že skutečnost, že nejvyšší moc drží vládnoucí třída nebo král, neznamená, že všechny ostatní třídy nemají žádnou moc a že jejich úlohou je pouze plnit příkazy druhých. Naopak, v dobře uspořádané aristokracii je moc, ačkoli vrcholí ve vládnoucí třídě, rozdělena mezi všechny ostatní třídy, takže se má za to, že každá z nich má – a obvykle a v ideálním případě také má – práva, důstojnost a pravomoci úměrné a odpovídající významu a povaze funkcí, které musí vykonávat při udržování blahobytu celé společnosti.

Pravděpodobně jedním z hlavních důvodů, proč se lidé dnes brání myšlence aristokracie, je to, že nemají žádnou skutečnou představu o tom, co to vlastně je. Samotná tato myšlenka se mezi námi téměř vytratila. Naše knihovní katalogy ukazují, že za poslední století a více se myšlenky i těch nejuvážlivějších lidí tímto směrem ubíraly jen velmi zřídka. Lidé nahlížejí na záznamy o naší lidské minulosti příliš často očima lidí, jejichž pohled je zkreslen demokratickými předsudky. Jejich hodnocení současnosti je nadhodnoceno převládající, ale pošetilou představou, že moderní doba představuje vrchol lidských úspěchů. Jen málokdo je schopen si představit život tak, jak jej lze vnímat v aristokraciích starověkého Egypta, Persie, Indie, Řecka a Říma, nebo ve středověkém Japonsku, či tu a tam dokonce i v Evropě. Dnes téměř všichni lidé považují aristokrata za bohatého člověka a zejména se domnívají, že alternativou k demokracii je diktatura. Díky demokracii mají to, co považují za svobodu, a předpokládají, že pokud by se jí vzdali, skončili by v útlaku. Zatímco ve skutečnosti byl král vždy považován za ochránce

lidu a strážce jeho svobody, a právě šíření demokracie v Evropě nakonec učinilo diktaturu nevyhnutelnou a každý den nás přibližuje k tomu otroctví, kterého se tak obáváme. Lid není schopen vládnout sám sobě o nic více než armáda nebo posádka lodi. A když jejich snahy o demokracii uvrhly společnost do chaosu a anarchie, jedinou cestou, jak uniknout katastrofě, je muž na koni. Neustále se setkávám s uznáním této skutečnosti. Muži tak odlišní, jako je Werner Jaeger, píšící o ideálech řecké kultury, a významný novinář Felix Morley, si oba pamatují Platónovo varování, že po demokracii obvykle následuje tyranie. Pan Jaeger poznamenává, že „následující dějiny se zdají mu dávat za pravdu“. A pan Morley poznamenává: „Jak již dávno poukázal Platón, neustálou tendencí demokracie je připravovat mysl mas na přijetí absolutismu. Tato demokracie je ve Spojených státech již velmi pokročilá.“

Dovolte mi však zdůraznit, že když se zasazuji o aristokracii, ba dokonce o monarchii, neznamená to, že bych přestal dbát o co největší blaho prostého lidu. Na druhou stranu mi dovolte říci to nejhorší, co musím přiznat. Pokud se ukáže, že je nutné obětovat nějakou skupinu nebo vrstvu společnosti, měla by to být ta nejnižší. To je jen zdravý rozum a jistě závěr, k němuž musí dojít každý čestný myslitel, který upřímně touží po tom, aby byl život člověka povýšen. Neobětoval by každý z nás raději prst nebo nohu než hlavu? V tomto bodě jsem připraven být tak nemilosrdný, jak to může vyžadovat krajní situace. Kdekoli k tomu mám co říci, nadřazený člověk (a podmínky pro jeho vznik a optimální rozvoj) nesmí být obětován ve prospěch nižšího. Nicméně jsem naprosto upřímný, když prohlašuji, že moje víra v aristokracii je zakořeněna stejně tak v zájmu o nejvyšší dobro obyčejného

člověka jako v zájmu o plné rozvinutí génia a ducha. A věřím, že obou těchto cílů lze lépe dosáhnout v rámci zdravé aristokracie než jakýmkoli jiným způsobem.

Na tom závisí tolik, že se tím musím podrobněji zabývat. Jistě se všichni shodnou na tom, že má-li vůbec nějaká společnost existovat, musí jedinec některé ze svých funkcí přenechat ostatním. Místo toho, aby si každý dělal všechno sám, nechává ostatní, aby za něj vykonávali některé z jeho životně důležitých funkcí. V lidském těle (pokud zde můžeme najít užitečnou analogii) jsou buňky, které zajišťují čich, chuť, sluch, zrak a myšlení, k ničemu pro pohyb, trávení, krevní oběh nebo rozmnožování. A naopak. Je zřejmé, že vysoký stupeň vývoje těla je zcela podmíněn touto diferenciací funkcí, ale neméně zřejmé je, že pro jednotlivou buňku taková diferenciace znamená určitou ztrátu – přinejmenším ztrátu nezávislosti a soběstačnosti.

A je třeba si dobře uvědomit, že v organismu neplatí, že žádná buňka nežije na úkor jiné buňky. Je pravda, že každá buňka, která je zdravá, bez výjimky přispívá k blahu celku. A pokud při přenesení této analogie do lidské společnosti můžeme být spokojeni s jejími důsledky, tím lépe. Nesmíme však přehlédnout skutečnost, že v těle jsou mozek a vyšší buňky podporovány nižšími buňkami a žijí z nich. Cítím zde nadvládu. Diferenciace funkcí vznikla pouze proto, že některé buňky se ustavily a kvalifikovaly k myšlení, vidění, chutnání a čichání a tak či onak přiměly ostatní buňky, aby nesly břemeno, poskytovaly potravu, odnášely odpad a produkovaly potomstvo. Rád přiznávám, a dokonce bych to i důrazně zdůraznil, protože je to důležitá součást mé teze, že každá z nich je nezbytná pro blaho celku – absolutně. Ale některé, pár, jsou

vysoce vyvinuté a vedou; a mnohé, masa, jsou méně vyvinuté, patří spíše k minulosti organismu, vyznačují cestu, kterou prošel, a následují. Vyšší vládnou a ostatní poslouchají. Na tom závisí zdraví zvířete a veškerý jeho budoucí vývoj a úspěchy.

Než tuto záležitost opustíme, a aby snad někdo stále ještě váhal nad myšlenkou, že by byl jeden člověk podřízen jinému, dovolte mi zopakovat, že ve skutečně aristokratické společnosti se každý člověk, dokonce i ten z nejnižšího stavu, cítí nezbytný pro existenci společného podniku, v nějž věří, a v jehož každém úspěchu a dosažení se cítí povznesen. To dává i tomu nejobyčejnějšímu dělníkovi, stejně jistě jako umělci, filozofovi či státníkovi, pocit hrdosti na to, že někam „patří“ a tím i pocit osobní hodnoty a důstojnosti.

Na základě vlastních zkušeností a pozorování lidské historie, která se táhne přes tisíce let, jsem dospěl k pevnému přesvědčení, že někteří lidé mají nesrovnatelně větší hodnotu než jiní a že je přirozené, účelné i výhodné, aby vládli ti nejlepší. To však stále ponechává několik velmi důležitých otázek. Kdo jsou ti nejlepší? Jaké jsou hlavní funkce aristokracie? Jak je utvářena, aby co nejlépe plnila povinnosti, které jí byly svěřeny? Jak je možné udržet kvalitu jejího života, na níž závisí všechny její nároky na nadřazenost a veškeré její právo vládnout? Co se stane se svobodou v aristokracii? A konečně, jak taková aristokracie vzniká? Nejprve ze všeho: Kdo jsou ti nejlepší? Co tvoří „nejlepší“? Čím se vyznačuje? Co v ní určuje veškeré chování, které bychom nazvali ušlechtilým?

Vzhledem k tomu, co jsem již mnohokrát zmínil na předchozích stránkách, není třeba zde znovu zdůrazňovat, že aristokracie nemá s plutokracií nic společného. Ti nejlepší nejsou nutně ti bohatí. Často, zejména v plutokracii, se ti

nejlepší mohou nacházet spíše mezi těmi nejchudšími. Ani aristokratický původ se nutně neprojevuje rodokmenem. Rodiny, stejně jako plemena zvířat, vymírají. Původ od otců zakladatelů není žádnou jistou zárukou nadřazenosti. V konečném důsledku se hodnota člověka neměří úspěchy jeho předků ani postavením jeho rodiny (jakkoli jsou tyto věci samy o sobě důležité), ale jeho vlastním současným charakterem a schopnostmi. To je spravedlivé.

Otázka, kterou zde nastoluji, co tvoří „to nejlepší“ a co to odlišuje, co v tom je, co určuje veškeré chování, které bychom nazvali ušlechtilým, nepřipouští snadnou odpověď. Dovolte mi však předložit svým čtenářům určité úvahy, které mi přišly na mysl během let přemýšlení o této záležitosti.

Existují určité prvky, bez nichž se zdá být skutečná aristokracie nemyslitelná. Nacházíme ji pouze u povah obdařených krásou tvarů a rysů, překypujících silou, vědomých si svého zdraví a konečně dosažené celistvosti, která znamená nepřítomnost vnitřních konfliktů. Jsou si také vědomy vnitřního bohatství, vnitřního nadání, které v nich vyvolává neustálou touhu rozdávat a štědře obdarovávat, aniž by pomýšlely na zisk či získávání. A bez jakékoli stopy domýšlivosti či arogance, s přímým a prostým poznáním, které je vlastní jejich druhu a které jsme připisovali pouze bohům, vědí, že právě v tom, čím jsou, mají vše. Nemusí se vůbec pokoušet to vylepšovat či k tomu něco přidávat; nemusí to projevovat, ospravedlňovat ani dokazovat. To, co musí dělat, je pouze to, co přirozeně vyplývá z toho, čím jsou. A ze svého pocitu toho, čím jsou – něco, co mohou spravedlivě odhadnout pouze oni a jim rovní – se mohou rozhlížet kolem sebe pouze tak, že se dívají dolů, jako z vrcholků krajiny: všichni ostatní jsou pod nimi, kromě několika

málo těch svého druhu, svých vrstevníků. A mohou se dívat do sebe jen proto, aby se radovali, aby s naprostou důvěrou přijali to, čím jsou, aby před tím skládali úctu a aby nad vše ostatní na Zemi kladli bezvýhradnou poslušnost jejím příkazům. Skutečně královské povahy, jak si je představuji a jak jsem přesvědčen, že existovaly v minulosti (a budou existovat i v budoucnu), nemusí páchat žádné zlo, i když porušují naše obvyklá pravidla chování. Poslušnost vyšším a přísnějším zákonům jejich vlastní povahy a diktátu jejich větší moudrosti, která je neúprosnou součástí věrnosti nejen vůči nim samým, ale i vůči lidem, kteří k nim vzhlížejí jako k otcovské ochraně a vedení, činí porušení tradičních pravidel chování více či méně nevyhnutelným, dříve či později.

Pro ucho demokratického člověka to může znít až příliš arogantně, a pro ucho křesťana zase až příliš samolibě. Problém podle mého názoru spočívá v tom, že právě tyto vlivy – křesťanství a demokracie – nás již tak dlouho zbavovaly jakéhokoli vztahu k tomu, co je skutečně vznešené a královské, že nemáme ani ponětí, jak to vypadá a jak se to projevuje, ani jaké jsou nezbytné podmínky pro jeho existenci. Nicméně je třeba jednou provždy říci, že pokud je někdo skutečně vznešený, není to arogance ani domýšlivost, ale pouze jasnozřivé vnímání toho, kým je, a uznání své vlastní hodnoty. A stejně tak, i když člověk přijímá a ctí sám sebe, neznamená to nutně samolibost nebo absenci duchovního života, který se neustále rozvíjí a roste. Neboť to hledání, které známe nejlépe a které nám je uloženo jako předzvěst a podmínka veškerého duchovního růstu, je hledáním, které odhaluje vnitřní rozpolcenost, nedostatek a nedostatečnost. A pro člověka duchovně nemocného nebo nezralého je to skutečně nezbytné,

neboť pouze nespokojenost, která je v něm obsažena, ho nakonec dovede na jeho cestu a k sobě samému. Existuje však i hledání člověka, který našel svou cestu a dosáhl celistvosti. V tom však není nic z toho pocitu nedostatku, nedostatečnosti a ztracenosti, který pronásleduje člověka, jenž svou cestu ještě nenašel. Přesto ho to žene vpřed a vzhůru, neboť cesta je něco, po čem se má kráčet, a ne na čem se má sedět. Zatímco hledání prvního je plné neklidu a horečky, nespokojenosti se sebou samým a dokonce i pohrdání sebou samým, hledání druhého je klidné a radostné, jako u toho, kdo ví, že je na své vlastní pravé cestě a následuje ji až k cíli, ke kterému vede, k vykonání díla, pro které se narodil, a k naplnění svého osudu. Nade vše na světě miluje a ctí a klaní se tomu, co je v něm samém, co mu den za dnem říká, kudy má jít a co má dělat.

Jde o to, že každý zdravý život přijímá sám sebe a ctí sám sebe, a činí tak s radostí a nadšením. A všechno ostatní je nemocné – nebo nezralé. A ten nejvznešenější život ctí sám sebe nejvíce, a tak by to mělo být; a poslouchá sám sebe nejpřísněji, a tak by to mělo být. A má pravdu, když vidí všechny ostatní životy pod sebou.

To je nepochybně jádro celé věci. A s tímto jádrem jsme plně připraveni nalézt v chování skutečně ušlechtilé povahy čestnost, věrnost, velkorysost, odvahu lvího srdce, zářivou inteligenci, upřímnou otevřenost, nejlaskavější zdvořilost, božskou sebejistotu a stejně božskou svobodu ve zvažování a volbě prostředků; suverenitu vůči mužům, ženám i okolnostem; nezdolnou vůli a odhodlání; a tu dobrotivost a azurovou jistotu, které promlouvají z rukou, tváře a nohou dioritové sochy faraóna Chefrena, stavitele Druhé pyramidy, a jejíž živoucí

ztělesnění po staletí viselo nad egyptským lidem jako nebe bezpečí a světla.

Ušlechtilý člověk samozřejmě není pouhým souhrnem abstrakcí. Všechny tyto vlastnosti nejsou ničím jiným než různými stránkami jeho povahy, která tvoří živý a organický celek. Jsou v něm ztělesněny a projevují se v jeho samotné osobě – promlouvají z jeho očí, jsou vepsány do rysů jeho tváře, skrývají se v každém jeho rysu. Nelze je proto považovat za jeho ideál, za předmět jeho touhy, za to, čím se pouze snaží být. Spíše odhalují to, čím již je, a v důsledku toho z něj vycházejí tak přirozeně a nevyhnutelně jako světlo ze slunce, blesk z nahromaděných mraků nebo vůně z květu. Nepochybně vše tato přirozenost, nevyhnutelnost, jistota a síla pramení ze skutečnosti, že pravý aristokrat je vždy nadřazeným tvorem. Disraeliho výrok, že „nadřazenost zvířecího člověka je podstatnou vlastností aristokracie“, nachází odezvu v H. S. Chamberlainově důrazu na „fyzickou konstituci jako základ všeho, co zušlechťuje“, a v Emersonově tvrzení, že „v dobrém lordu musí být nejprve dobré zvíře, alespoň do té míry, aby poskytovalo nesrovnatelnou výhodu zvířecího ducha“. A je tu ještě jedna skutečnost: díky dlouhé linii předků si pravý aristokrat osvojil a zdokonalil ty obdivuhodné vlastnosti, které tak zřetelně a přirozeně projevuje, takže získal předpoklady pro jejich plný a přirozený rozvoj. Jeho kořeny sahají až do dob, kdy se jeho předkové jeden po druhém osvědčovali jako lepší bojovníci, a do dlouhých let, která následovala, kdy se učili umění vládnout a osvojovali si návyky vládnutí. To vše má v krvi. Nepochybně je dobře stavěný. Má dobré trávení, silný pohlavní instinkt a zdravé nervy. Vysoká koordinace všech jeho funkčních částí se projevuje v ladnosti jeho pohybů, v

proporcích a symetrii jeho rysů, v přímosti a rychlosti jeho jednání, ve vhodnosti jeho slov a síle jeho úderu. Nemusí nic říkat. Jeho oči prozrazují vše, čím je. Jeho pouhá přítomnost může být taková, že člověk musí (ať chce, nebo ne, prostě musí) pokleknout.

A přece, navzdory jeho neochvějné akceptaci sebe sama a hluboké úctě k sobě samému, nemá nikdo v království tak málo svobody, pokud jde o to, co bychom mohli nazvat požitkářstvím. Jeho nejvnitřnější bytí je totiž úzce spjato s blahobytem jeho lidu a naplněním jeho osudu. Goethe řekl: „Žít, jak se komu zlíbí, je plebejské: ušlechtilý člověk usiluje o zákon a pořádek.“ Disraeli řekl: „... moc má pouze jednu povinnost – zajistit sociální blaho lidu.“ Po všechna staletí se traduje: Noblesse oblige – ušlechtilý člověk má povinnost. Na jeho vhledu, jeho hodnotách a jeho rozhodnutích musí spočívat blaho a možná i samotná existence jeho lidu. Nese proto odpovědnost, pod jejíž tíhou by méně ušlechtilí lidé zkolabovali. K tomu musí zůstat věrný až do smrti.

Odkud však čerpám představu, že právě takové vlastnosti tvoří podstatu aristokracie? Možná to sám úplně nevím. Jsem si však vědom toho, že se mi tato myšlenka velmi pomalu vtiskávala do vědomí během posledních třiceti pěti či čtyřiceti let. Hlavními vlivy byly nepochybně Nietzsche (téměř v celém svém rozsahu), knihy Ludoviciho o aristokracii, demokracii a slechtění (zejména jeho The Quest of Human Quality, How to Rear Leaders) a v neposlední řadě moje četba historie a velkých eposů velkých ras, zejména těch mé vlastní rasy. Vlastnosti, které vstupují do mé představy o ušlechtilosti, čerpám z velkých hrdinských příběhů, z drahocenných vzpomínek lidí na ty, kteří vykonali vzrušující činy, v dobách, ať už mírových či

válečných, kdy ještě existoval prostor pro individuální statečnost, která měla velký význam. Nacházím je v Mahábhárátě Hindů, u Firdúsího Peršanů, v Iliadě a Odysseii Řeků, v ságách Severanů, v legendách o Cuchulainovi u Keltů, v Beowulfovi a králi Artušovi u Angličanů, v životech mnoha velkých králů. Byli to muži, které instinktivně uznávám za ušlechtilé. Vlastnosti, které jsem uvedl jako aristokratické, byly prostě vlastnosti, které oni sami běžně ztělesňovali, a které, i když je plně neztělesňovali, vždy prohlašovali za ušlechtilé a dobré a vyzdvihovali je jako svůj ideál. Nebyly to ctnosti prostého lidu, často vedly k činům, které by v jakékoli nedělní škole vzbudily odpor, a v bance, laboratoři, parlamentu či na tržišti by byly spíše překážkou než výhodou. Byly to však vlastnosti, které formovaly muže, kteří byli něčím sami o sobě, muže, kteří byli suverénní a dokázali se udržet na nohou za každých okolností. Byly to vlastnosti mužů, kteří zvítězili, kteří byli schopni vládnout, pro něž se vládnutí stalo zvykem a uměním.

Možná vás překvapí, že jsem jako příklad aristokratického člověka neuvedl ani jednoho světce. A vaše překvapení možná ještě umocním, když se přiznám k přesvědčení, že vlastnosti, které jsem vyjmenoval, nejsou do značné míry těmi, z nichž se světci obvykle utvářejí. Pravdou je, že jsem už dávno začal mít v nelibosti svaté – ty, kteří se tak nazývají. Sláva většiny z nich spočívá na odmítání těla a Země. Byl to Stendhal, kdo mě jako první upozornil na to, že svatý je jev zcela neznámý, s výjimkou lidí pod nadvládou nějakého náboženství popírajícího tělo a pohrdajícího sexem, jako je buddhismus a křesťanství, z nichž obě se zakořenily v národech ve stavu dekadence. Všechna taková náboženství a svatí, kteří vyrůstají na půdě, kterou

poskytují, patří ke kněžskému stavu. A kněz obvykle znesvěcuje mnohé z nejposvátnějších věcí života. Před několika lety jsem narazil na působivý důkaz toho v práci, kterou vykonali vyšší kritici při rozplétání vláken tradice, z nichž se skládá velký a starodávný hinduistický epos Mahábhárata. V tradici, která sahá až do dob, kdy vládla třída válečníků a její hodnoty, byla Země přijímána jako zdroj radosti, sex byl čistý a muži o něm mluvili otevřeně, zatímco žena byla čistá, zaujímala vysoké postavení a měla velký vliv. Ale když kněz vytlačil válečníka a zaujal jeho místo, je vidět, že žena začala být považována za pokušení a past a že sex a tělo byly klamem a měly být popírány. Napadá mě, že k velmi podobné změně došlo v Evropě všude tam, kde církev upevnila svou nadvládu. Ušlechtilé hodnoty válečníka ustoupily zkaženým hodnotám kněze. Ne – přiznávám – kněz ve mně vzbuzuje odpor. Vlastně nejen odpor, ale i nedůvěru. Těžko se mi věří, že by jakákoli aristokracie byla v dobrých rukou kněží, jaké známe. Kněží Egypťanů byli zřejmě jiného řádu. Určitě vyznávali velmi odlišné náboženství.

Na druhou stranu lze oprávněně pochybovat, zda lze od mužů vychovaných v tradici válečníků, jakkoli ušlechtilý by byl jejich charakter, očekávat, že jich bude dostatek, aby prokázali potřebnou prozíravost k tomu, aby svému lidu zajistili co nejmoudřejší vládu, nebo dokonce aby udrželi nadvládu své třídy. Z historického hlediska se šlechta ne vždy vyznačovala prozíravostí. Znovu a znovu (i když ne vždy nakonec) podlehli intrikám kněží, obchodníků a bankéřů. A zatímco vysvětlení může částečně spočívat ve skutečnosti, že právě jejich otevřenost a integrita je znevýhodňovaly při jednání se lstivostí a prohnaností jiných, méně čestných než oni sami, mám

podezření, že často byli prostě méně inteligentní než ti, kteří s nimi soupeřili o společenskou kontrolu. Stejně jako dinosauři s sebou obvykle nosili příliš mnoho brnění a zátěže.

Otevřeně přiznávám, že charakteru přikládám větší váhu než inteligenci. Člověk může být dost chytrý, a přesto být pouhým darebákem. Teprve díky spojení těchto dvou vlastností může člověk dosáhnout nejvyšších výšin. Zdá se mi proto, že v jakékoli aristokracii, kde dominuje válečnický prvek, by se ukázalo jako velmi přínosné, kdyby při výběru partnerů kladli alespoň na určitou dobu a možná i v pravidelných intervalech jako třída alespoň stejný důraz na důležitost inteligence, jaký kladou Židé jako rasa. Pokud by tak učinili, mohli by vychovat inteligenci nezbytnou pro svou funkci. Pravděpodobně by se dalo očekávat, že nejmoudřejší, nejosvícenější a nejprospěšnější vládu by mohla zajistit velmi malá, přísně omezená třída jasnozřivců a skutečných filozofů. Kdyby však taková aristokracie vznikla, byl bych nakloněn důrazně naléhat, aby každý muž v ní (a rodina, z níž vzešel, před ním) nejprve prošel očistou, zocelením a realismem disciplíny ve válečnické třídě, než by mu byla svěřena odpovědnost za určování hodnot lidu a utváření jeho osudu. To znamená, že by měla být rekrutována převážně z válečnické třídy. Možná bychom tak mohli v aristokracii nejlépe zajistit kombinaci ušlechtilosti charakteru, bystrosti a prozíravosti při řešení praktických záležitostí.

Jaké jsou však hlavní funkce, jejichž plnění může každý národ oprávněně očekávat od své aristokracie? V mé mysli vyčnívají tři věci: vůdcovství, ochrana a zachování celkového blaha lidu. Podívejme se na každou z nich postupně. Aristokratický postoj spočívá na kategorickém odmítnutí

převládající demokratické teorie, že, slovy Paula Elmera Morea, „pokud se vzdělání jednou sníží na nižší úroveň, celá společnost sama postupně zvýší úroveň na vyšší“. Na to aristokratické krédo odpovídá (a zdá se, že je podpořeno historií), že „pozvednutí musí vycházet z vedení, nikoli z vlastní motivace mas“. To přiznali i někteří z nejradikálnějších zastánců demokracie. Významným příkladem je John Stuart Mill, o němž soudce James Fitzjames Stephen napsal: „Nic nemůže překonat nadšení pana Milla pro individuální velikost. Masy, říká, tvoří ve všech zemích kolektivní průměrnost, s výjimkou případů, kdy se suverénní většina nechala vést a ovlivňovat (což v nejlepších dobách vždy činila) radami a vlivem jednoho nebo několika nadanějších či vzdělanějších jedinců. Počátek všech moudrých či ušlechtilých věcí vychází a musí vycházet z jednotlivců; obecně zpočátku z nějakého jednoho jednotlivce.“

Právě z takového chápání příslušného místa nadaného člověka a mas v procesu společenského vývoje vycházel Konfucius, když ignoroval vše kromě otázky vedení: „Ctnost vůdce je jako vítr,“ řekl, „a ctnost lidu jako tráva. Neboť je přirozeností trávy, že se ohýbá, když na ni fouká vítr.“ Aristoteles psal v podobném duchu. W. H. Matlock v minulém století prohlásil, že historický pokrok je výsledkem boje „ne mezi společností obecně o přežití, ale boje mezi malou částí společnosti o to, aby vedla, řídila a co nejlépe využívala většinu.“ A v naší době říká psycholog profesor Thorndike: „Schopnosti stovky nejnadanějších představitelů často znamenají pro blaho národa nebo rasy více než schopnosti milionu průměrných jedinců.“

Historie je jedním dlouhým důkazem toho, že „egalitářské popírání potřeby vůdcovství“ je naprostá pošetilost. Bez vůdcovství na vysoké úrovni lid zahyne, jak se brzy stane v Americe. První povinností aristokracie je být pro svůj lid tím, čím byl Mojžíš pro děti Izraele. Musí pro ně být tím, čím je otec pro dítě.

Je zejména povinností aristokracie vyvěšovat nad lidem hvězdy a přimět jej, aby k nim vzhlížel; stavět před něj vysoké vrcholy a vytyčovat cestu, po níž by se k nim mohl vyšplhat; uchovávat v hloubi srdce podstatu a tajemství identity svého lidu a za všech okolností a za každou cenu se starat o její zachování; předvídat a odrážet útoky zvenčí a bystrým okem odhalovat první známky úpadku zevnitř a moudrým vedením zajistit jeho včasné uzdravení – zkrátka ztělesňovat takové pochopení všech potřeb člověka, všech druhů a stavů lidí, které může zajistit zdraví, plodnost a spokojenost lidu a udržet jej v neustálém pohybu směrem k cílům, které jsou před ním stanoveny.

První funkcí aristokracie je tedy poskytnout lidu prozíravé, osvícené, dobrotivé a moudré vedení.

Dále bych zmínil ochranu. Mám na mysli ochranu obecně – ochranu slabých před silnými; ochranu před korupcí soudů; ochranu před zneužíváním prostředků veřejné zábavy a informací k oklamání a zkažení lidí; ochranu naší divoké přírody a našich lesů, naší vody, naší půdy, našeho jídla, našeho vzduchu, našich zdrojů a snad především kvality našich genů, našeho šlechtitelského materiálu, před plýtváním, znečištěním a ničením způsobeným lidskou nevědomostí, pošetilostí nebo chamtivostí. A ochranu před mnoha dalšími zly.

Zejména však chci zdůraznit nutnost ochrany před rakovinným, vše pohlcujícím růstem finanční moci, mezinárodního finančnictví, jehož divoká a naprosto bezohledná touha po zisku, a ještě více po moci, je příčinou značné části rozpadu, morálního úpadku a hrozícího zničení naší země a našeho národa. Nemám na mysli tolik hromadění obrovského bohatství v rukou několika málo lidí (ačkoli jistě i to), jako spíše zvláštní vývoj a expanzi vysokých financí v moderní době, která jim umožnila paralyzovat, obcházet, převažovat a nakonec prakticky nahradit hodnoty, vůli a základní suverenitu každého národa. Již v roce 1935 Nikolaj Berďajev, snad nejvýznamnější moderní filozof pocházející z pravoslavné východní církve, prohlásil, že „člověk je drcen obrovskou beztvarou, beztvářnou a bezejmennou silou, penězi“. G. K. Chesterton již dříve řekl, že ví, že moderní politiku ovládají peníze. A již na počátku dvacátých let minulého století prohlásil profesor Frederick Soddy, jeden z nejvýznamnějších moderních vědců, že „není pochyb o tom, že finance již více než z poloviny zotročily svět a jen málokdo, pokud vůbec někdo, ať už jednotlivci, korporace nebo dokonce národy, si může dovolit rozhněvat finanční moc.“ A aby svůj názor podpořil, citoval velmi výmluvné prohlášení prezidenta Wilsona z roku 1916, uprostřed první světové války a právě v době, kdy finanční moc soustřeďovala své síly, aby do ní vtáhla Spojené státy:

> Velká průmyslová země je ovládána svým úvěrovým systémem. Náš úvěrový systém je koncentrovaný. Růst národa a všechny naše aktivity jsou proto v rukou několika málo lidí. . . Stali jsme se jednou z nejhůře spravovaných, jednou z nejvíce řízených a ovládaných vlád v

civilizovaném světě – již to není vláda založená na svobodném názoru, již to není vláda založená na přesvědčení a hlasu většiny, ale vláda založená na názoru a nátlaku malých skupin dominantních mužů.

To bylo před téměř šedesáti lety. Od té doby učinila „peněžní moc“ obrovský pokrok. Postupně se stala všeobecně uznávanou jako „vysoké finance“ či „mezinárodní finance“, a jako taková již neexistuje na Zemi žádný národ, ani jedna z někdejších „velmocí“, který by se jí dokázal postavit na odpor nebo odmítnout i ten nejtišší z jejích požadavků. Kolem roku 1960 mě zkoumání jiné otázky přivedlo k nesporným faktům, které ve mně vzbudily podezření, že stále se zpřísňující kontrola peněžní moci je nejzlověstnější a nejzhoubnější silou moderního světa. Do tenkých vláken své sítě tento černý pavouk zapletl tolik zásadních mechanismů a tolik významných osobností celé naší společnosti – politické, průmyslové, vzdělávací i kulturní – že může vést lidi za nos, kam se mu zlíbí – dokonce i k jejich úplné zkáze a strašlivému zničení. A navíc to dokáže, aniž by lidé vůbec tušili, co se s nimi děje. Jsme svázáni jako v okovech, a přece je síť, která se kolem nás utkala, tak neviditelná a neuchopitelná, tak anonymní a neosobní, že téměř úplně uniká pozornosti veřejnosti; a kdyby se někdo pokusil proti ní zasáhnout, bylo by to skoro jako mávat pěstí do vzduchu nebo se snažit uchopit noc. A řada důkazů naznačuje, že Moskva je pod kontrolou finanční moci stejně jako Washington, D.C.

Cílem je svrhnout státní suverenitu všech zemí, jednu po druhé, a nahnat jejich obyvatele jako stádo skotu širokou bránou Organizace spojených národů do ohrady světové vlády, kde je bude možné dojit spolehlivěji, efektivněji a bezpečněji.

Hlavními organizovanými agenturami, prostřednictvím kterých je tento cíl prosazován, se zdají být v Británii Královský institut mezinárodních vztahů (Chatham House) a v USA Rada pro zahraniční vztahy, běžně známá jako „C.F.R.“ Byly založeny v Paříži v roce 1919, z velké části zásluhou plukovníka Edwarda Mandela House, známého jako „putující velvyslanec prezidenta Wilsona“, ale především významného jako velmi prozíravého agenta bankovních domů na Wall Street v New Yorku, ovládaných Rothschildy. Tento krok následoval po odmítnutí Spojených států připojit se k Společnosti národů a měl za cíl kompenzovat tuto porážku. Účelem C.F.R., stejně jako podobných institucí zřízených v jiných zemích přibližně ve stejné době, bylo dosáhnout nepřímo a tajně stejných cílů jako Společnost národů. Na počátku šedesátých let sdružoval C.F.R. 1400 nejmocnějších a nejvlivnějších mužů v této zemi – zastávajících nejvyšší funkce ve vládě, diplomacii, finančnictví, sdělovacích prostředcích, na univerzitách, v nadacích osvobozených od daní a podobně. Již dlouhou dobu prakticky řídí naše ministerstvo zahraničí. „Toto je skupina, která vytvořila základní strukturu Organizace spojených národů a poválečnou politiku, která v průměru sto milionů lidí ročně, po dobu sedmi let po [druhé světové] válce, přivedla do komunistického bloku.“ Dr. Carroll Quigley, profesor historie na Georgetownské univerzitě ve Washingtonu, D.C., a čestný člen kliky, která řídila a řídí celou tuto konspiraci, v roce 1966 svěřil stránkám rozsáhlé knihy podrobný, téměř neuvěřitelný příběh o tom, čeho se tato skupina snažila dosáhnout a čeho dosáhla po celém světě, včetně jmen, dat, míst a přesných citátů. Tou knihou je jeho dvoudílné, 1300stránkové dílo Tragedy and Hope—A History of the World in Our Time, vydané nakladatelstvím Macmillan. Ale tam by ten příběh mohl zůstat

bezpečně pohřben, nebýt pana W. Cleona Skousena, který z ní vykopal ty části, které obsahují nejvíce šokující a skandální důkazy o dvojí hře, zradě a vlastizradě, a na 120 stránkách své knihy The Naked Capitalist to takřka přibil na billboard na Main Street, kde si to může přečíst i ten, kdo běží kolem. Pokud však jde o ucelený, důkladný, souvislý a srozumitelný popis toho, co mezinárodní finanční mocnosti prováděly v posledních 50 či 60 letech, kdo je nakonec ovládá, jak fungují a jak pronásledují a likvidují své oběti jednu po druhé, neznám žádnou knihu, která by se vyrovnala dílu The New Unhappy Lords od velkého britského novináře a vlastence A. K. Chestertona.

Rozhodujícím motivem je zde touha po moci – o tom není pochyb. Cílem finanční moci je zničit skutečnou suverenitu každého národa, získat kontrolu nad všemi důležitými aspekty života národa a nasměrovat jeho rozvoj tak, aby přinášel zisk bankám a bankéřům, nikoli blaho lidu. Jak v roce 1925 poznamenal velmi erudovaný pan Arthur Kitson: „Půjčování peněz je podnikání provozované výhradně pro zisk peněžoměnců. Úplná zkáza lidstva je pro ni lhostejná. Při volbě prostředků se neřídí žádnými morálními zábranami. Je stejně ochotná klamat, podplácet, škrtit, vraždit nebo drtit. Že se jedná o zradu, je samozřejmé.“

Takové praktiky ze strany finanční moci nejsou v žádném případě novinkou. Vědci je zaznamenali již v civilizacích v údolí Tigrisu a Eufratu a v Řecku. Jeffrey Mark napsal, že „dnes je zapotřebí popisu vzestupu a pádu civilizací jako epizod v historii lichvářství“: a dodává, že podle monumentálního díla Guglielma Ferrera The Greatness and Decline of Rome to byli právě lichváři a lichvářství, co zničilo Římskou říši.

Zabývat se v této chvíli otázkou, jak vznikla finanční moc a jak dnes funguje jako nástroj k podmanění světa, by nás příliš vzdálilo od hlavního tématu naší současné diskuse o aristokracii; to si musím ponechat pro jednu z následujících kapitol. Vycházíme-li však z předpokladu, že můj obraz v podstatě odpovídá prokazatelným skutečnostem, ze všeho, co jsem řekl, musí vyniknout to, že osud člověka závisí na jeho schopnosti najít prostředky, jak zlomit moc peněz, nasadit jí uzdu a převzít otěže pevnými rukama z pozice kočího. Dokud se toho nedosáhne, musí být suverenita národa iluzí, a stejně tak samozřejmě i jeho samospráva a svoboda zachovat si svou identitu a naplnit svůj osud. Kde však může člověk najít prostředek, jak spoutat moc peněz? Pouze ti, kdo plně chápou strašlivé škody, které již byly našemu světu způsobeny, mohou dostatečně vnímat, jak zásadní je, abychom na tuto otázku našli odpověď. V demokracii samozřejmě žádná odpověď neexistuje; demokracie je přesně tou politickou formou, kterou si zvolil nepřítel jako nejlepší pole pro své operace. A musím se ptát, zda i v aristokracii může existovat soustředění moci tak velké nebo tak spolehlivé jako v monarchii v osobě krále, dostatečně mocné, aby bylo přiměřeně jisté, že peněžní moc bude zpravidla udržována na svém místě.

Tyto úvahy mi velmi jasně a přesvědčivě přiblížily dvě knihy, které jsem četl asi před patnácti lety. Jedna z nich, od Roberta McNaira Wilsona, má tu přednost, že svou hlavní tezi vyjadřuje již v názvu: Monarchy or Money Power (Monarchie nebo moc peněz). Druhou je Monarchy, a Study of Louis XIV od významného historika Hilaire Belloca. Oba autoři jsou přesvědčeni, že jediným prostředkem, který lidský rozum dosud vyvinul k udržení finanční moci na uzdě a k zabránění tomu,

aby podkopávala suverenitu národa, je král, vybavený nejvyšší autoritou – a mocí regulovat a koordinovat k nejvyšším cílům celý komplex sil, z nichž se skládá jakákoli společnost. Hilaire Belloc jde ještě dál a uvádí praktický příklad toho, co královská moc skutečně dokáže – a alespoň v jednom případě skutečně dokázala.

Když se Ludvík XIV., kterému ještě nebylo ani třiadvacet let, v roce 1661 ujal francouzského trůnu, byl jeho hlavním rivalem a hlavní překážkou jeho vládnutí jako skutečného krále finanční moc, a tato finanční moc byla ztělesněna v osobě jménem Nicolas Fouquet, který byl nejen ministrem financí země, ale „skutečným zástupcem a šéfem všech velkých i malých lichvářů, kteří se najednou živili na úkor společnosti a stovkami nitek ovládali státní aparát“. V jeho osobě se soustředilo bohatství a finanční moc podobná té, jakou měl o století později Rothschild v Evropě, nebo Pierpont Morgan či John D. Rockefeller v naší zemi a v naší době. Fouquet byl silou, která by krále zničila, pokud by ji král nezvládl.

Ludvík jednal rychle. Měl nezvratné důkazy o tom, že Fouquet již dlouho zrazoval důvěru, která mu byla svěřena, a to špatným hospodařením se státními financemi a ohavnou a nestydatou korupcí. Ludvík ho nechal zatknout. Soudní proces po třech letech skončil odsouzením, avšak trest uložený soudem byl mírný – šlo o vysoké pokuty a vyhnanství ze země. Ludvík se poté odvolal na své královské výsady a zasáhl, aby trest zmírnil – tím, že jej zpřísnil. „Ludvík nařídil, aby tento muž, zosobnění finanční moci, nebyl vyhoštěn, ale uvězněn; aby byl uvězněn v pevnosti, a to v té nejvzdálenější a nejnepřístupnější ze všech jeho pevností; aby nebyl jen uvězněn, ale aby byl odříznut od veškeré komunikace. Jen tak mohl být muž, který

měl vztahy s celou sítí tajné špionáže a intrik uvnitř i vně království, zbaven moci.“

„Nařízená izolace byla absolutní.“ Ludvík ho prakticky odřízl od veškerého kontaktu s životem ve Francii po zbytek jeho života – po devatenáct let.

Tak skončil Fouquet. Jeho osud nebyl příkladem krutosti, jakkoli krutý byl, byl příkladem skutečné politiky, politického rozumu. Finanční moc – centralizovaná, opírající se o zkušenosti a podporovaná celou sítí zájmů a dohod utkaných v průběhu let, stala se zvykem v mysli celého světa lidí, kteří jsou v kontaktu doma i v zahraničí, trvalá, jasná, nepolapitelnější než jakýkoli jiný druh síly a všudypřítomná jako žádný jiný druh síly – takto vyvinutá finanční moc je téměř neporazitelná. Hydru lze zničit pouze jedním energickým, dusivým úderem na společný kořen jejích mnohých krků.

Zde existovala paralela mezi tím, co udělal Ludvík v roce 1664, a tím, co udělal jeho předek, král Filip [Sličný], v roce 1307, když rozdrtil templáře, kteří měli bankéřský vliv na celou Evropu [a tím položil základy francouzské monarchie]. Nic menšího než to, co král udělal, by neprosloužilo jemu ani státu. Vazby byly přetrženy a paralyzující spiknutí skončilo.

Ze všech činů, které monarchie rozhodla a uskutečnila během toho dlouhého panování [Ludvíka XIV.], byl tento, který přišel na samém počátku, nejúčinnější a byl základem pro všechny ostatní.

Tuto historickou epizodu jsem nepředložil s myšlenkou ani nadějí, že bychom v králi mohli najít prostředek k zlomení moci peněz, která v dnešní době svazuje celý svět dluhy. Nemáme žádné krále a nikde neexistuje vůle je ustavit. Mé chladně

realistické zkoumání naší současné tíživé situace mě nutí k přesvědčení, že jsme již překročili bod, odkud není návratu, a budeme muset trpět až do konce toho hrůzného osudu, který pro nás byl naplánován. Ale i toto časem pomine, neboť semena zkázy peněžní moci jsou v ní samotné a vyvolají vzpouru tak všeobecnou a tak zuřivou, že nakonec budou uzurpátoři smeteni do moře. A pak, až se národy Země, konečně osvobozené od upíra, který žil z jejich krve, pustí do úkolu znovu vybudovat své národy a státy, budou muset mít na paměti historický důkaz, že jejich nejjistější, nejčastěji vyzkoušenou a nejlépe osvědčenou ochranou proti znovuoživené peněžní moci je král, král, jehož první povinností bude dbát na to, aby žádná moc, ať už legálními či nelegálními prostředky, nesměla nikdy ani zpochybňovat, natož porušovat, to právo a tu moc, v nichž je soustředěna jejich suverenita – jejich právo a moc vydávat vlastní peníze bez jakéhokoli dluhu a závazku.

Poslední z funkcí, o nichž se zde zmíním a které podle mého názoru náleží každé skutečné aristokracii, je vyjádřena v následujícím citátu. Konfucius řekl: „S bázní a úctou pečuj o srdce lidu; to je podstata vzdělávání – to je nejvyšší vzdělání.“ Karel I. v komentáři k Petici o právech prohlásil: „Výsadou krále je bránit svobody lidu.“ A lord Beaconsfield neustále opakoval: „Moc má pouze jednu povinnost – zajistit sociální blaho lidu.“ Prohlásil, „že pokud by toho nebylo dosaženo, trůny a panství, okázalost a moc dvorů a říší by byly stejně bezcenné.“ To je třeba chápat jako starost o blaho celého lidu, pojatou v tom nejširším smyslu. A i zde mě můj přehled a zhodnocení všech relevantních úvah, které jsem schopen posoudit, nutí k názoru, že blahu celého lidu by nejlépe posloužila aristokracie, jejíž vrchol by představoval král, nikoli

aristokratická oligarchie, ale monarcha, jehož autorita a moc by byly nadřazené všem, prostému lidu i šlechtě. Zdá se mi však nevyhnutelné, že zoufale potřebujeme nadvládu a vedení nějaké moci aristokratického charakteru, ať už je jakkoli ustavena.

Potřebujeme ji, jak jsme právě viděli, abychom udrželi finanční moc na uzdě. Příběh o jejím zkrocení by se zapsal do dějin po boku legend o Herkulovi. Dnes se žádná vláda, ať už jakékoli politické strany, neodváží zpochybnit její vliv. Tajně či otevřeně si dělá, co se jí zlíbí. Nikdo by se nemohl stát skutečným králem, dokud by nezlomil její nadvládu. Potřebujeme však panovníka nejen proto, aby finanční moci nasadil uzdu. Kdo je dnes, kdo tu po staletí byl, aby bedlivě sledoval vývoj celého našeho života, aby dohlížel na to, že vede ke stabilitě státu, k celkovému zdraví a štěstí celého lidu, k rozkvětu jejich génia, k zachování a rozmnožení všeho, co bude dokladem jejich hodnoty, prověří jejich charakter a uspokojí jejich hrdost? Kdo tu byl v počátcích stroje s předvídavostí, aby předvídal jeho vývoj a jeho výsledky, s hlubokou starostlivostí o blaho milionů lidí, na které to musí mít vliv? Kdo měl prozíravost a moc, jakou kdysi projevil alespoň jeden římský král, aby rozhodl, zda by měl být průmysl uvolněn, aby následoval svůj logický běh ve službě lidské touze po moci a bohatství, nebo zda by měl být držen na uzdě, a k jakému účelu? Kdo je schopen zhodnotit celou historii benzínového motoru, a zejména historii automobilu a letadla, všechny důsledky jeho využití a jeho vliv na lidský život, aby mohl posoudit, zda nepřinesl více zla než dobra, a rozhodnout, co s ním uděláme? V kdysi bouřlivé debatě o zdraví půdy, na níž nakonec spočívá každá civilizace, kdo má moudrost a moc zahájit vědecký výzkum, který vynesl autoritativní rozhodnutí mezi těmi, kdo

by hnojili zemi chemickými sloučeninami, a těmi, kdo předkládají důkazy, že používání takových umělých hnojiv postupně ničí zdraví půdy?

Nebo třeba v podobně zásadní otázce stravování – kdo je tu, aby pomohl obyčejnému laiku, který je tak zmatený protichůdnými názory odborníků, a kdo mu poskytne spolehlivé doporučení ohledně toho, co by měl jíst a čemu by se měl vyhýbat? Kdo nastavil nějaké hranice bohatství, aby zajistil, že každý člověk a každá rodina v zemi budou mít příjem alespoň dostatečný k udržení zdraví, a aby určil, že práce na světě se má vykonávat především ne proto, aby vydělávala peníze lichvářům, ale aby sloužila životu člověka? Kdo odstraní diktát inzerentů nad redaktory našich novin a zajistí, aby byla vydána kniha s poselstvím zásadního a naléhavého významu, i když její prodej nemusí vydavateli slibovat zisk? Kdo zajistí, aby žádný film a žádný rozhlasový či televizní program, bez ohledu na to, jak velké zisky by mohl přinést, nebyl uveden na trh, pokud by mohl klamat lidi, nadměrně dráždit jejich nervy, kazit jejich vkus nebo oslabovat jejich morálku? Mohl bych pokračovat, ale myslím, že jsem řekl dost, aby byl směr mého uvažování jasný. Dnes nejsme společností. Ačkoli se to na první pohled nezdá, ve skutečnosti mezi námi neexistuje žádný přirozený řád, žádný trvalý směr k dozrání nějaké charakteristické vlastnosti v našem životě. Pro bystré oko jsme nebezpečně blízko chaosu. Evropa je již daleko v barbarství. Velká část jí je na pokraji anarchie. My sami se stále více podobáme zahradě bez zahradníka – vše zarostlo plevelem. Stále více se podobáme lodi bez kapitána; není divu, že se nebezpečně houpeme v příboji vln a že vzbouřená klika opilých námořníků se chopila kormidla a žene nás stále blíž ke skalám.

Moje zkoumání naší současné situace, nahlížené na pozadí významných historických skutečností, mě postupně přivedlo k přesvědčení, že nejlepším útočištěm národa před takovým osudem je král, který vládne v duchu tradice péče o blaho svého lidu jako otec a jehož postavení je natolik pevné, že ho motivy osobní ztráty či nevýhody neodradí od toho, aby mluvil pravdu nebo se zastával nepopulární věci. Musíme nahlížet na celou naši moderní situaci ve světle nejhlubší, nejobecněji uspokojivé a plodné zkušenosti naší lidské minulosti. A Hilaire Belloc v prvních dvou odstavcích své knihy Life of Charles the First shrnuje jednu z nejdůležitějších částí této zkušenosti tímto dobře zváženým úsudkem:

> Existuje instituce stará jako svět sám: monarchie – královská moc. Na většině míst a v téměř všech dobách se lidé smířili s tím, že jim vládnou králové, neboť v takovém způsobu vlády nalezli něco, co odpovídalo jejich přirozenosti. Zdálo se, že v jedné osobě se ztělesňují všichni členové společenství a že v ní je soustředěno jejich společné blaho. Byl viditelným symbolem jejich jednoty.

Ať už i my takto hledáme svou spásu či nikoli, zdá se mi jisté, že pokud nechceme zahynout, musíme se dříve či později uchýlit k nějaké instituci, k nějakému uspořádání naší společnosti, které zajistí, že celý náš život bude uspořádán s ohledem na jeho zdraví a směřován k zvyšování jeho kvality. To znamená, že tak či onak musíme zajistit vládu aristokratů, těch nejlepších mužů, jaké máme. Pan Wilson tvrdí, že nevyhnutelnou alternativou k monarchii je „peněžní chobotnice“, jejíž chapadla se upínají na každou fázi našeho života. V každém případě jsem přesvědčen, že alternativou k aristokracii je naprostá katastrofa.

Těžko bych mohl spravedlivě posoudit aristokracii, zejména pokud ji posuzujeme z historického hlediska a s náležitou pozorností věnovanou jejímu významu jako praktické formy vlády, aniž bych se alespoň částečně zabýval základními strukturami, na nichž spočívá její síla. Jak jsem již zmínil na úvod, nejde mi ani tak o nějakou konkrétní společenskou formu, jako spíše o to, aby v životě národa převládal aristokratický vkus, prozíravost, úroveň a vůle. A uvědomuji si, že u různých národů se tato převaha projeví různými způsoby, v každém případě přizpůsobenými instinktům, charakteru, tradici a celé ekologické situaci daného národa. Číňané například po dlouhá staletí měli systém zkoušek, který byl sice demokratický v tom smyslu, že byl otevřený všem mladým mužům národa, ale byl zakořeněn v hluboké orientální víře v „cestu nadřazeného člověka“ a v jádru byl snahou najít mezi všemi muži národa ty, kteří měli nejvyšší charakter a inteligenci, a svěřit jim vedení záležitostí. Ale „aristokracie“, kterou tito muži tvořili, nebyla ani dědičná, ani obdařená; ani, pokud vím, neměla žádnou rozpoznatelnou korporátní existenci. Na rozdíl od toho existovaly v obvyklé aristokratické struktuře dva rysy, o nichž si myslím, že stojí za to se zde podrobněji zmínit. Jedním z nich je dodržování principu dědičnosti; druhým je její zakotvení v pozemkovém bohatství.

Pan Ortega y Gasset, navzdory svému radikálnímu a důraznému přesvědčení o správnosti aristokracie, vystupuje proti jejímu dědičnému charakteru. „Tragédií dědičného aristokrata“, jak prohlašuje, je toto:

> Aristokrat dědí, to znamená, že se mu přisuzují životní podmínky, které sám nevytvořil a které proto nevznikly v organickém spojení s jeho osobní, individuální existencí.

> Při narození se ocitá náhle a bez toho, aby věděl jak, uprostřed svého bohatství a svých výsad. Ve svém vlastním já s nimi nemá nic společného, protože nepocházejí od něj. Je to obrovská zbroj někoho jiného, nějaké jiné bytosti, jeho předka. A on musí žít jako dědic, to znamená, že musí nosit oděv jiné existence. Kam nás to vede? Jaký život bude „aristokrat“ z dědictví vést, svůj vlastní, nebo život svého prvního ušlechtilého předka? Ani jeden, ani druhý. Je odsouzen k tomu, aby zastupoval toho druhého, a tudíž k tomu, aby nebyl ani tím druhým, ani sám sebou. Jeho život nevyhnutelně ztrácí veškerou autentičnost a proměňuje se v pouhou reprezentaci či fikci jiného života. Bohatství zdrojů, které je nucen využívat, mu nedává šanci prožít svůj osobní osud, jeho život je ochuzen. Veškerý život je boj, snaha být sám sebou.

Ta poslední věta mohla být doslova převzata z mé vlastní knihy Toward The Rising Sun. Možná právě tato myšlenková linie přiměla samotného Ortegu y Gasseta, aby se zřekl svých vlastních aristokratických výsad. A pro každého, kdo by rád, či pod tlakem vnitřní nutnosti musí, žít svůj vlastní život, je to naprosto jediné evangelium. To by jistě platilo i pro takovou aristokracii, jakou bych nejraději viděl – malou, přísně omezenou skupinu filozofů-jasnovidců, stažených z běžného života lidí, užívajících si svobody dobrovolné umírněné chudoby, žijících jako řečtí bohové pod azurovou oblohou Olympu, avšak s důstojností, jakou ti nikdy nepoznali, a s vizí, myšlenkami, motivy a cíli, které jsou zcela mimo nejzazší chápání většiny lidí. Pro ně by se skutečně nic nedědilo. Vše by si museli zasloužit. A celé jejich postavení a vliv by vůbec nezávisely na tom, co měli, ale pouze na tom, čím ve

skutečnosti byli. Pak by to, co běžně nazýváme aristokracií (šlechta s králem v čele, tvořená převážně, ne-li výlučně, potomky mužů, kteří sami byli válečníky a dobyvateli), se stala pouhou vycvičenou a ušlechtilou silou, plnící vůli proroků. Ale, bohužel! Takovému světu se ani zdaleka nepřibližujeme. A i když si dovoluji psát o aristokracii uprostřed světa, který je opojen iluzí demokracie a možná stojí na pokraji zániku, nepíšu to jen pro zábavu. Obraťme se proto k něčemu, co je nám bližší – například k aristokracii, jak kdysi existovala v Anglii, která je nám tak blízká a která po staletí skutečně sloužila životu anglického lidu, i když, pokud mohu citovat ze satirického díla pana Williama Mallocka, „nyní zcela ztratila jak mozek, tak oči a nezbylo jí nic, co by připomínalo hlavu, kromě úst; a ta ani nedokáže mluvit – umí jen jíst a zívat.“ Pokud vás zajímá, proč se tak zvrhla a zradila, mohu vám jen doporučit, abyste si přečetli Ludovicovu recenzi její historie, jak je uvedena v několika kapitolách jeho knihy The Defence of Aristocracy. K vysvětlení toho, proč ztratila své vládcovské kvality, stačí už jen to, že od dob Cromwella a smrti Karla I. byla její krev enormně zředěna a smíchána s krví mužů, jejichž jediným oprávněním k čestnému a vlivnému postavení bylo to, že uspěli na burze, nahromadili jmění jako pivní magnáti nebo dali svůj právnický důvtip do služeb nějaké dočasně dominantní politické strany. Ale navzdory zhoršení, které nevyhnutelně následovalo, musím stále přisuzovat hlavně nadřazenosti anglické aristokracie (ve srovnání se zbytkem populace) skutečnost, že společenský život v Anglii je dodnes mnohem zdravější a spravedlivější než ten náš. S ohledem na celou historii této aristokracie, zejména její rané fáze, co lze říci na obranu dědičného principu a jako odpověď na námitky Ortegy y Gasseta?

Za prvé, není mnoho mužů, pravděpodobně ani v aristokracii tohoto druhu, kteří by byli předurčeni k tomu, aby byli proroky, nebo kteří by pociťovali vnitřní nutkání zůstat věrni sami sobě v tom vznešeném a přísném smyslu, jaký měl možná na mysli Ortega y Gasset a o kterém jsem rozhodně psal ve své vlastní knize. Členové takové aristokracie jsou příliš pevně vpleteni do celé sociální struktury, a to díky tradici své rodiny a třídy a díky svému smyslu pro povinnost jak vůči nim, tak vůči celému lidu.

Navíc jsem hluboce přesvědčen, že krev je silnější než cokoli jiného. A z toho plyne několik důsledků, které se k naší diskusi velmi hodí. Zaprvé to znamená, že tam, kde pošetilost v manželství nezměnila dědičné faktory daného rodu v směsici protichůdných a nerovných schopností a impulsů, dokonce i tělesných částí, lze u potomků nadřazených a význačných rodičů počítat nejen s tím, že se ukážou jako nadřazení v mnohem vyšší míře, než tomu bude u potomků podřadných rodičů bez známé pověsti, ale také s tím, že budou mít charakter a schopnosti směřující podobným směrem jako jejich předkové. To znamená, že nebudou, jak se Ortega y Gasset zdá předpokládat, cítit, že musí páchat násilí na sobě samých při pokračování v rodinné tradici, a nebudou odsouzeni hrát roli pozérů. Nebudou to jen muži s postavou dostatečně mohutnou, aby unesli váhu zděděné zbroje, ale budou tak stavěni, že se v ní budou cítit jako doma a budou ji nosit pohodlně a s potěšením. Najdou skutečné uspokojení a naplnění v životě a práci velmi podobné té, kterou vedli jejich předkové. Historie mnoha významných rodin poskytuje dostatek důkazů o správnosti tohoto tvrzení.

Z toho vyplývá, že pokud po staletí významné rody, poháněné hrdostí a vedené zdravým instinktem a tradicí, soustavně uzavíraly sňatky, v nichž se spojovali sobě rovní – a to ve všech možných ohledech: co do postavení, rodinného původu, náboženství, povahy, vkusu, zájmů a v neposlední řadě i fyzického typu –, pak z toho vyplývá, téměř stejně jako den následuje po noci, že velikost předka se znovu objeví v jeho potomcích, generaci za generací. Ve své druhé kapitole o eugenice se zaměříme na to, jak často se to dělo ve starověkém Egyptě, kde se po staletí praktikovala příbuzenská plemenitba, tedy sňatky mezi sobě podobnými, a to v co nejbližším stupni příbuznosti. To je pro nás při zkoumání aristokracie důležité ze dvou důvodů.

V první řadě je správná praxe při páření naprosto nezbytná, máme-li zachovat jakoukoli kvalitu šlechtitelského materiálu. Udržet takovou praxi je dost obtížné i za zvláště příznivých podmínek, jaké panují v aristokracii, ale jistě by to bylo snazší právě tam, v úzkém kruhu, kde by nám pomáhaly hrdost, zdravý instinkt a silná vůle, než v široké populaci. A můžeme si být jisti, že jakmile se tam jednou ustaví správná tradice v oblasti páření, automaticky se rozšíří mezi celý lid. Neboť cokoli praktikují ti, kdo vládnou a jsou považováni za nejlepší, budou vždy napodobovat ti níže.

A ještě něco. Jedním z nejdůležitějších úkolů, před nimiž stojí každý národ, je najít mezi svými členy ty, kteří mají největší potenciál, aby jim mohl bez omezení poskytnout všechny zvláštní příležitosti nezbytné pro jejich co nejúplnější rozvoj. Je to prostě zdravý rozum a investice, která v průměru přinese velmi bohaté výnosy ve prospěch veřejného blaha. Najít však tyto lidi s nejvyšším potenciálem vyžaduje v nejlepším

případě mnoho času a úsilí. Z mé zkušenosti s pěstováním rostlin vím, jaká to je úloha, pokud člověk začíná od nuly, vytřídit nadprůměrné semeno z jakékoli běžné partie. Naučil jsem se ocenit hodnotu balíčku osvědčeného semene, které držím v ruce. Dobře se mi to vyplatí, když mu poskytnu příznivé podmínky v té nejlepší půdě v mé zahradě. A to je to, co má společnost v každé skutečné aristokracii – balíček osvědčeného semene určitého druhu a prověřené kvality. Je samozřejmé, že v tom či onom pytli se semeny jsou i jiná dobrá semena a že je třeba je pilně hledat. Ale mezitím, bez velkých otázek a bez velkého třídění či hledání, má ve svých rukou balíček semen, která se již osvědčila. Bude tedy moudré a v jejím vlastním zájmu, pokud se bez předchozího uvažování připraví poskytnout mládeži zrozené z tohoto rodu privilegium zvláštních výhod všeho druhu.

Ale ještě jednou. V pouhé kontinuitě, v pouhém čase (který plyne a stárne), v pouhých jménech spočívá větší hodnota, než si my v demokracii pravděpodobně uvědomujeme. Rodina se může stát pro lid nebo v historii stejně starobylou a významnou dominantou jako balvan v krajině, který označuje místo, kde se cesta stáčí, nebo dokonce jako hora, k níž lidé od nepaměti každé ráno vzhlížejí. Všichni jsme tvorové zvyku. Většina z nás potřebuje něco, s čím může pracovat představivost. Pro mě by to něco znamenalo – zajímalo by mě, zda i pro vás – moci s loajalitou a láskou podobnou úctě vzhlížet k vůdci nesoucímu stejné jméno, které v osobě jiného uctíval můj otec a před ním jeho otec. Je toho mnoho, co lze říci ve prospěch aristokracie, která má své tělo, které i přes všechny změny, které smrt může přinést v jejím složení, přesto žije dál, generace za generací, pevné, jasné, známé i vašim otcům před vámi: a osvědčené a

důvěryhodné pro ně stejně jako pro vás. I kdyby tempo nastavené plynulejší „aristokracií“, sjednocenou nějakým systémem, jako je ten čínský, bylo rychlejší než tempo poskytované dědičnou aristokracií, jsem si zcela jist, že bych ochotně vyměnil ztrátu rychlosti za větší pevnost, stabilitu a klid života, které se běžně dosahují pod velkými dědičnými aristokraciemi.

A vidím zde v principu dědičnosti ještě jednu výhodu. Jedná se o dokonalé zvládnutí velkého umění vládnout, což je výjimečná funkce aristokracie, stejně jako je tomu u jakéhokoli méně významného umění či řemesla, které se v rodině předává po generace. Z generace na generaci dochází k pomalému hromadění zkušeností získaných při vládnutí a princip dědičnosti zajišťuje, že jsou tyto zkušenosti předávány z otce na syna, generace za generací. Z toho plyne nejen moudrost a dovednost, ale také dlouhodobá kontinuita a konzistence. Mladí nově zvolení politici, kteří odcházejí do Washingtonu, aby se podíleli na vládnutí Americe, jsou obvykle nováčky a amatéry. Jejich ruka je nevyzkoušená a netrénovaná a nemají bohatou zásobu rodinných zkušeností, z nichž by mohli čerpat a na nichž by mohli zakládat své úsudky a rozhodnutí. Není tedy divu, že čím více se dědičný princip mezi lidmi oslabil, tím více se jejich politický život stal nestabilním, neschopným, krátkozrakým a slabým – a v důsledku toho i krátkodobým. Existuje však ještě jeden rys tradiční aristokracie, nad nímž bych se s vámi rád na chvíli pozastavil a který je podle mého názoru zcela zásadní pro její životaschopnost i pro její nejvyšší společenský význam. Jedná se o její zakotvení v pozemkovém bohatství. Je to prostředek jednak k zajištění kontinuity rodinné převahy, o které jsme hovořili, jednak k poskytnutí členům aristokracie

zvláštních a – přiznejme si to – privilegovaných podmínek, které potřebují pro optimální rozvoj v mládí a pro své účinné fungování jako vládci v dospělosti.

Pokud očekáváme, že se určitý mladý muž stane jedním z vůdců, jimž svěřujeme celý osud našeho národa, a to jak v domácí, tak v zahraniční politice, je moudré zajistit, aby jeho příprava na tento úkol začala včas a byla té nejvyšší možné kvality. Po celý svůj život by měl být osvobozen od jakýchkoli úzkých starostí o obživu nebo obav o to, jak zvládnout svou práci a zároveň mít početnou rodinu. Měl by být obklopen nejbohatším kulturním dědictvím svého národa v podobě knih, umění, hudby a podobně. Měl by být svěřen do péče nejschopnějších učitelů mládeže, podobně jako si Filip Veliký zajistil služby Aristotela pro svého syna Alexandra. Měl by mít možnost hodně cestovat, aby si rozšířil a prohloubil znalosti o své vlastní zemi i o jiných zemích a navázal osobní kontakty s moudrými a významnými lidmi – tak jako to dělal náš Henry Adams. To samozřejmě vyžaduje dostatečný nezávislý příjem. Jak bylo trefně řečeno: „Nejvyšší práce nikdy nevydělává peníze, ale obecně je vyžaduje.“ Zdálo by se, že nejjednodušším a nejprospěšnějším prostředkem k tomuto cíli, a zároveň tím, co by nejlépe podpořilo stabilitu a kontinuitu aristokracie, kterou považujeme za tak důležitou, je, aby tento příjem pocházel z vlastnictví zděděných rodinných pozemků.

Takovýto ekonomický základ pro aristokratickou třídu má však z ještě jiného úhlu pohledu nesmírnou společenskou hodnotu. Veškerý pokrok v kultuře i moudré vládnutí závisí na nadhledu, vznešenosti a obecné kvalitě úsudku a rozhodování, jaké může mít pouze ten, kdo je schopen obětovat osobní, zřejmé a bezprostřední zisky ve prospěch těch méně

hmatatelných, vzdálenějších a prospěšných pro blaho celého národa. Jen málokterý smrtelník se vzdá jistoty a postavení pro sebe a svou rodinu, než aby zradil své přesvědčení a povinnost vůči své zemi. Je pravda, nemůžeme zajistit, že člověk bude věrně sloužit nejvyšším cílům pouhým zajištěním jeho ekonomické jistoty, ale tím, že mu poskytneme zdroj přiměřeného příjmu, který mu nikdo nemůže odepřít kvůli tomu, co si myslí, říká nebo dělá, jistě vytváříme jednu z podmínek pro plný rozkvět lidské mysli a ducha – včetně té blahodárné vlády, v níž se člověk věnuje svobodnému, vznešenému a dlouhodobému uvažování pro dobro těch, kteří jsou svěřeni do jeho péče. Právě na takové moudré a blahodárné vládě je každý národ vždy závislý, má-li někdy naplnit svůj zvláštní osud nebo dokonce jen na delší dobu přežít rozmanitá nebezpečí, která na něj jistě zaútočí bez ohledu na to, jakým směrem se vydá. Takové vládnutí je třeba uznat za jedno z nejvyšších a nejnáročnějších umění. A každý národ s zdravým úsudkem nejenže z nevyhnutelné nutnosti vymyslí způsob, jak vyčlenit skupinu vysoce nadprůměrných mužů, kteří se mu budou věnovat, ale také jim zajistí jistotu a všechny další podmínky potřebné k tomu, aby se tomu mohli věnovat na plný úvazek a po celý život. Jen tak může lid získat dovednosti a prozíravost ve vládnutí, které vyžaduje jeho nejvyšší význam. A ze všech známých způsobů, jak zajistit aristokracii jistotu, se mi jako nejlepší jeví ten, kdy ji obdaříme pozemkovým bohatstvím. „Ale to je vykořisťování!“ mohou zvolat někteří z mých čtenářů. Zda si tato instituce zaslouží odsouzení, které toto slovo implikuje, musí částečně záviset na tom, co toto slovo znamená. Jsem však zcela připraven připustit, že při placení nájemného pozemkovému vlastníkovi mu lidé po celé zemi odevzdávají část toho, co vyprodukovali svou prací, a

může se zdát, že za to nedostávají nic hmatatelného na oplátku. Věřím však, že v rámci dobré vlády, v rámci moudrého a účinného zajištění celkového zdraví a štěstí lidu, jakákoli skutečná aristokracie, která zůstává věrná své tradici a svým prohlášeným povinnostem, více než vykompenzuje náklady, které lidu vzniknou tím, že jí poskytne ekonomickou jistotu a dostatek prostředků na mimořádné potřeby související s plněním jejích funkcí. Lid je pro své plné blaho na aristokracii stejně závislý, jako jsou pasažéři a posádka lodi na důstojnících na můstku.

Na tuto výtku „vykořisťování“ však odpovím ještě více. Veškerá kultura závisí na existenci třídy, která má volný čas. Věřím, že tomu tak bylo vždy a vždy tomu tak musí být. Nikdo, kdo den za dnem bojuje o holé životní minimum, se nemůže stát tvůrcem. Romantici moderní demokracie a křesťanství, kteří nechtějí čelit faktům ani nazývat věci pravými jmény, kteří pro svůj vlastní duševní klid musí utíkat před realitou a skrývat před sebou i své vlastní sebeklamy, jsou velmi samolibí ohledně svého „zrušení otroctví“ a „lepšího osudu moderního dělníka“ oproti jeho předchůdcům z minulosti. Ale krutou skutečností je, že otroctví nebylo nikdy zrušeno. Pouze změnilo svou formu – a svůj název. V mnoha ohledech je „svobodný“ moderní dělník spíše otrokem a jako lidská bytost je na tom rozhodně hůře než mnozí negři na Jihu před občanskou válkou. Koneckonců, není velký rozdíl mezi dělníkem, který má svobodu změnit pána, a dělníkem, který je vázán na jednoho; možná je to dokonce ve prospěch toho, kdo je vázán. I mezi středověkým nevolníkem a jeho pánem existovalo více či méně lidské pouto, které téměř úplně a všeobecně chybí mezi moderním „mzdovým otrokem“ a jeho kapitalistickým zaměstnavatelem.

Ještě jednou mi dovolte zdůraznit tento prostý fakt: ať se na to díváme jakkoli, většina lidí ze své podstaty nemůže být svobodná. Kdekoli existuje jakákoli společnost, máme tu masy organizované a ovládané malým počtem lidí, kteří jsou relativně nadřazení. Čím vyspělejší je civilizace, tím více to platí. Ať už se dělníci nazývají otroky, nevolníky nebo svobodnými, ve skutečnosti to nemá velký význam; svobodní nebudou. A neexistuje žádný lidský výnos, který by je mohl osvobodit, z toho prostého důvodu, že nejsou schopni být pány sami sebe a svých okolností. A v jakékoli společnosti ten, kdo nedokáže vládnout sám sobě, musí být ovládán. Učinit takové lidi svobodnými, aby se o sebe postarali sami, jak jsme to udělali s negry na konci občanské války, může být stejně kruté, jako vyhnat děti do džungle. Navíc, pokud je vláda osvícená a dobrotivá, bude osud ovládaných mnohem lepší než barbarství, do kterého musí každá společnost upadnout, pokud je vláda jejích nadřazených členů stažena. I otroctví, navzdory veškeré nenávisti, kterou v nás vyvolává, je relativně neškodné, pokud je o lidského dělníka postaráno s porozuměním a láskou. Mnozí otroci se rozhodli zemřít za svého pána a raději zůstali u něj, i když byli osvobozeni. Ale pokud mohu soudit, nebo předvídat, dokud člověk zůstane člověkem a dokud budeme mít jakoukoli společnost, zejména jakoukoli kulturu hodnou tohoto jména, bude většina lidí tak či onak podřízena relativně malému počtu nadřazených jedinců. Forma, v níž je tato vláda zavedena a kterou je udržována, může být taková či onaká. Může být skrytá nebo může být na očích, ale bude tam a dá celé společnosti její charakteristický tvar a tón. Jinými slovy, přiznejme si to upřímně a bez obalu: volný čas, který vládci proměňují v kulturu a v dobrotivou a moudrou vládu, vzejde z práce obyvatelstva. Aristokracie bude nesena masami. Pokud je to

„vykořisťování“, pak z toho vytěžte maximum. Konečným ospravedlněním je, že to, co aristokracie dává lidu, má hodnotu alespoň rovnající se všem jejím nákladům. Když tomu tak přestane být, je obvykle svržena – a měla by být.

Někteří z vás však mohou namítnout proti aristokratické organizaci společnosti s tím, že „v každé společnosti pochází více nadaných lidí z řad prostého lidu než z aristokracie“. V omezeném smyslu je toto tvrzení pravděpodobně pravdivé. Je jisté, že ze sta dětí narozených v aristokratických rodinách je počet těch, které disponují nadprůměrnými schopnostmi, mnohem vyšší než počet nadaných dětí narozených na sto dětí v běžné populaci. Vzhledem k tomu, že celková populace je desetkrát až stokrát početnější než aristokracie, může být celkový počet nadaných dětí narozených v běžné populaci klidně vyšší než celkový počet narozených v aristokracii. K tomu mám dvě poznámky.

V první řadě byli muži, kteří se zasloužili o společnost, a zejména rodiny, které prokázaly svou hodnotu po několik generací, obvykle povýšeni do vyšší třídy a nakonec dokonce přijati do aristokracie. Nejedná se o teorii, ale o běžnou aristokratickou praxi. Platilo to již tisíce let před naším letopočtem v Egyptě. New York Times ze 16. května 1937 přinesl zprávu o archeologickém výzkumu v Egyptě, který odhalil, že jistý muž jménem Ti, „skromného původu... se vypracoval na vysoké postavení. Stal se bohatým vlastníkem půdy, oženil se s princeznou a jeho synové nesli titul prince.“ Dr. G. T. Wrench na základě Masperových informací uvádí, že „počet osob, které se takto vypracovaly, byl zřejmě velmi značný“. Hovoří o „žebříku“, který byl k dispozici jak v Egyptě, tak v Číně, aby usnadnil právě tento druh postupu, a dodává, že

v obou zemích „se zdá, že existovala zvláštní schopnost rozpoznat génia, který se s příležitostí stává velikánem.“ Právě takový vhled by byl jednou z vlastností, kterou by si každá pravá aristokracie snažila v sobě rozvíjet, a to nejen pro dobro celého lidu, ale i pro udržení své vlastní pozice.

Další věc, kterou bych chtěl říci, je tato: výjimečné schopnosti v široké populaci by měly být odhalovány v co nejširším měřítku a okamžitě by jim měly být poskytnuty všechny výjimečné příležitosti, díky nimž by mohly prokázat, že z nich mohou těžit. To je samozřejmé. To však není důvod, proč by výjimečné schopnosti, které již byly objeveny a prokázány u více než jedné generace předků, neměly být odděleny a neměly by jim být poskytnuty privilegované výhody nezbytné pro jejich optimální rozvoj.

Stále však může zaznít námitka: „Jak lze udržet nadřazenou kvalitu v aristokracii? Vždy se časem zhoršila. Zchátraly jak její charakter, tak její schopnosti. Nakonec obvykle ztratila i smysl pro povinnost vůči lidu a začala své výsady zneužívat ve svůj vlastní prospěch.“

Odpovídám, že je to pravda. Ačkoli nejsem ani v nejmenším přesvědčen, že by aristokracie musela nutně upadat, stejně jako nepovažuji za samozřejmé, že každý národ časem upadne, uznávám, že v minulosti všechny aristokracie nakonec podlehly úpadku. A kdykoli k tomu dojde, má lid právo ji svrhnout. Pokud však bude moudrý, nepokusí se o samosprávu, která téměř jistě skončí chaosem a diktátorem, ale pověří a přijme vládu jiné aristokracie. Výhody života pod skutečně aristokratickou vládou jsou totiž tak zřejmé, hluboké a dalekosáhlé, že žádný velký národ se nespokojí s ničím menším nebo jiným.

Ačkoli by se mohlo zdát, že i aristokracie, stejně jako jiné pomíjivé věci, může časem upadnout, existuje několik opatření, díky nimž může s jistotou usilovat o zachování kvality svého života.

Jedním z nich, kterému jsme již věnovali určitou pozornost, je to, že by se měla neustále obnovovat a posilovat nejlepšími novými členy, kteří se vynořují z řad řadových členů. Nikdy by však neměla polevit v maximální přísnosti při výběru, ani dovolit, aby taková nová krev převážila. Jak totiž poukázal pan Dermot Morrah, „vlastnosti, které jsou zapotřebí, aby se člověk skromného původu probojoval na vrchol, nejsou v žádném případě ty, které jsou vhodné pro delikátní umění vládnutí, až se tam dostane. Když se dozvím, že mi má vládnout člověk, který se musel starat sám o sebe od doby, kdy prodával noviny v uličkách, a který si vybojoval cestu na vrchol, okamžitě mám podezření, že se bude dál starat spíše o sebe než o mě. Mám mnohem větší důvěru v mladého muže, který nikdy nemusel bojovat o jistotu, ale vždy si ji užíval, a tak měl od dětství čas se připravit na pozici autority, o které se vždy předpokládalo, že ji bude zastávat.“ Je třeba také říci, že aristokracie by měla vždy sama rozhodovat o tom, koho přijme do svých řad, a neměla by být nucena přijímat povýšení bezohledných politických vůdců, udělovaná mužům, kteří své zemi možná neposkytli žádnou cennější službu než to, že se stali užitečnými pro politickou stranu. V Anglii, jak jsme viděli, bylo takové vynucené zředění aristokracie příčinou jejího úpadku.

Ale snad nejjistějším prostředkem, jímž se aristokracie může pokusit zachovat kvalitu svého života, musí být vždy její vlastní esprit de corps. Měla by mít velmi silné třídní povědomí,

být si velmi dobře vědoma své společenské existence, toho, kdo k ní patří a kdo ne, měla by se výrazně odlišovat od zbytku obyvatelstva, vyznačovat se svým oděvem a žárlivě střežit pocty, které má k dispozici. Ale především by to měla být skupina, která se až do smrti zavázala k nejvyššímu kodexu osobního chování a která je k tomu připravena nejpřísnější celoživotní disciplínou. Každý člen aristokracie, který selže ve své povinnosti nebo jiným způsobem zneuctí její čest, by měl být nemilosrdně vyloučen. Neměl by být přijat nikdo, kdo dostatečně a nade vší pochybnost neprokázal svou způsobilost. Aristokracie takto složené a disciplinované jistě existovaly. Jeden z nejlepších příkladů, který znám, jsou samurajové středověkého Japonska, o nichž pan Inazo Nitobe prohlásil, že bylo nemožné, aby si jakýkoli nehodný muž ponechal svůj meč. Pravděpodobně podobná přísnost režimu měla velký podíl na dlouhověkosti benátské aristokracie, která trvala téměř tisíc let „bez revoluce a téměř bez změny“. A bez ní je nepředstavitelná ani bezkonkurenční stabilita aristokratické organizace života ve starověkém Egyptě, která přetrvala několik tisíc let. Tato přísnost vůči sobě samým má klíčový význam v historii jakékoli aristokracie.

Mnozí z mých čtenářů si však možná kladou otázku, jak by na tom byla individuální svoboda v aristokratickém zřízení. Po důkladném historickém výzkumu jsem dospěl k závěru, že člověk mohl například za „despotické“ vlády Tudorovců požívat více základní svobody, více svobody, která pro něj skutečně měla význam, než jakou má moderní občan demokratické Ameriky. Tato otázka by si zasloužila mnohem více prostoru, než jí zde mohu věnovat. Přesto je zde několik věcí, které k tomuto tématu musím říci.

Jsem nakloněn názoru, že svoboda je výsadou, jejíž podstata a podmínky jsou obecně nepochopeny, a že důraz kladený na ni zničil lidskou nevinnost, jen aby lidem naplnil hlavy nároky a touhami, které nelze v žádném případě uspokojit. Byli jsme vedeni k přesvědčení, že bychom měli mít svobodu v míře daleko přesahující to, co je proveditelné, dokud lidé neprokáží mnohem větší schopnost se v zájmu druhých ovládat. V demokracii byla lidem dána větší svoboda, než jakou běžná lidská přirozenost unese – a to z nemalé části proto, že daná svoboda se týkala převážně politické sféry, kde jim chybí jak zkušenosti, tak schopnosti, aby se zhostili svých povinností. Navíc pochybuji, zda pro většinu lidí je to právě svoboda v této sféře, na čem opravdu záleží. Kdyby existovala skupina lidí, kterým by s naprostou důvěrou mohli svěřit vládnutí, domnívám se, že by pro ně bylo velkou úlevou svěřit jim tuto úlohu a že by byli zcela spokojeni se svobodou, která by spočívala pouze ve svobodě od finančních starostí a ve svobodě od nepatřičného zasahování do činností a vztahů, z nichž se jejich každodenní život z větší části a ve skutečnosti skládá.

Kromě toho mě však hluboce znepokojuje, že všude tam, kde lidé prokázali potřebnou schopnost postarat se o sebe a řídit své vlastní záležitosti, by měl existovat ekonomický základ pro rozvoj pevné nezávislosti u početné střední vrstvy obyvatelstva, která je pro stát stejně nepostradatelnou oporou, jako je aristokracie jeho hlavou. Co by byla Anglie ve středověku bez svých drobných yeomanů!

Takoví lidé by měli mít možnost buď vlastnit, nebo alespoň mít zajištěné trvalé užívací právo k dostatečnému množství půdy či podobného majetku, aby si zajistili ekonomickou nezávislost. Vlastnit dům nestačí. Člověk musí

vlastnit nebo mít zajištěné užívací právo a za určitých podmínek být schopen dokonce předat svým potomkům prostředky k obživě, aniž by byl podřízen nějakému bezprostřednímu pánovi. Tak by byl svobodný následovat své vlastní sklony, jednat z vlastní iniciativy, nést odpovědnost za svá vlastní rozhodnutí a poučit se ze svých vlastních zkušeností. Pouze tak mohou muži položit první základní kameny pro svůj vlastní život, projevit první známky té nadřazenosti, po které aristokraticky inspirovaná společnost neustále hledá, a učinit první kroky na žebříku směrem k větší výjimečnosti a moci. Jakékoli ekonomické uspořádání, které pro to nevytváří prostor, které neumožňuje způsobilým lidem stát se nezávislými ekonomickými výrobními jednotkami, bude znamenat nejen otroctví, jak tak důrazně tvrdil Hilaire Belloc, ale také útlak, a jistě zmaří hlavní cíl, pro který aristokratická organizace existuje – totiž zajistit všemi možnými prostředky nejen to, aby vládli ti nejlepší, ale také to, aby byla nadřazenost všeho druhu neustále povolována a podporována, aby se dostala na vrchol.

Jakékoli obhajování aristokracie samozřejmě vyvolává ještě jednu otázku, a svou odpovědí na ni uzavřu tuto úvahu. „Jak vůbec má aristokracie vzniknout?“ Předně je třeba říci, že ji nikdo „nezavede“, už vůbec ne spisovatelé a řečníci, teoretici a idealisté, lidé plní pouhých myšlenek. Vytvoří ji lidé, kteří mají nejen myšlenky, ale jsou také schopni rychlého, hrdinského a účinného jednání. Takové jednání však, až na něj přijde čas, může být z nemalé části výsledkem myšlenek, které v lidech dlouho klíčí, a může být jimi řízeno. Myslím si však, že je třeba upřímně přiznat, že v minulosti byla aristokracie zpravidla tvořena válečníky. Opírala se o dobývání. Představovala nadřazenost v charakteru a schopnostech, která

se nejprve projevila v použití síly. Izraelité upřeli své chtivé oči na „zemi oplývající mlékem a medem“ a s mečem v ruce vyrazili a dobyli ji. Stejně tak Achájové v Řecku, Hindové v Indii, Mandžuové v Číně, Normané v Anglii a tak dále, znovu a znovu, v průběhu celé historie. Je samozřejmé, že dobyvatel musel přinést s sebou více než jen svou vojenskou převahu (ačkoli i ta sama o sobě má velký význam), jinak by jeho dobytí brzy zaniklo. Avšak všude tam, kde se dobytí udrželo – a to díky myšlenkové a kulturní převaze dobyvatelů (nebo snad díky jejich schopnosti asimilovat vyspělejší kulturu těch, které podmanili) –, v pozadí toho všeho obvykle stál základ síly.

Řekl jsem však „obvykle“, což znamená, že si uvědomuji, že existovaly nebo mohly existovat výjimky. Ludovici ve své knize The Quest of Quality v kapitole nazvané „Kdo vybírá aristokracii?“ uvádí pádné důvody pro přesvědčení, že v případě aristokracie starověkého Egypta, která je nejimpozantnější a nejdéle trvající, jakou známe, byli aristokraté povýšeni samotným lidem v spontánní a přetékající vděčnosti za výhody, které jim přinesla jejich vláda a vedení. A souhlasím s ním, že žádná aristokracie nemohla mít příznivější původ. A za zvláštních okolností, za nichž zřejmě vznikla První dynastie, která sjednotila Horní a Dolní Egypt pod jednou korunou, mi dokonce připadá snadné uvěřit, že se aristokracie objevila na scéně přesně tak, jak si to Ludovici představuje. Přesto i zde mě napadá, že než mohli budoucí páni být v jakékoli pozici, aby udělili hluboká požehnání, která vyvolala vděčnost a úctu egyptského lidu, museli se nejprve prosadit dobytím, silou.

Možná by z toho mohl můj čtenář vyvodit závěr, že oslavuji násilí, ba dokonce válku. Neoslavuji ani jedno z toho –

ale upřímný pohled na život mě donutil obě skutečnosti uznat a přijmout. Nedokázal jsem si představit den, kdy už války nebudou. Důvody pro to snad uvedu jinde. Ve skutečnosti, jak jsem již řekl, za podmínek, kdy individuální odvaha, statečnost a inteligence mohou být rozhodujícím faktorem v boji, ať už jednotlivců nebo skupin, si dokonce myslím, že pro válku lze najít mnoho argumentů. Jistě, za těchto podmínek projevují lidé hluboce obdivuhodné vlastnosti, pro jejichž rozvoj jsme dosud nenašli jiné, stejně dobré prostředky, a bez nichž má každý národ sklon slábnout a rozpadat se. Moderní válka, tedy válka, jakou se stala v podmínkách demokracie, vědy a industrializace, je však zcela jiná záležitost, kterou zde nelze rozebírat. Ale sílu, jakožto neoddělitelnou součást života, jíž musí být v naší filozofii vyhrazeno místo a která dokonce přináší výhody, jichž nelze dosáhnout žádným jiným způsobem, musí podle mého názoru realističtí a čestní lidé uznat a přijmout.

„Ale," mohl by se stále ještě posměšně ptát kritik, „jak se vlastně má aristokracie zrodit?" Upřímně řečeno, musím připustit, že na tuto otázku nelze dát konkrétní odpověď. Cesta k ní se nevyhnutelně bude lišit v závislosti na daném národu a na okolnostech, v nichž se nachází. Tam však, kde je potřeba aristokracie pociťována dostatečně naléhavě, se cesta vždy najde. Kde kdy stačila přehrada, aby zabránila vodě v cestě k moři? Pokud si lid se zdravým instinktem uvědomí, že musí najít nadřazené vedení, nebo zemře, dokáže zázraky.

Ale pokud jde o nás, Američany, nás moderní bílé muže západní civilizace, mezi námi to nevznikne – ne jako nějaká forma společenské organizace – ne za našeho života. Naše šance na takovou výstavbu je pryč. Celá tradice byla důkladně

zničena. Naše cesta k nové aristokracii vede přes chaos. Nejprve se budeme muset proměnit v popel, než se uprostřed nás zrodí fénix nové šlechty. Ale pokud svět vydrží pohromadě, nakonec se najdou ti, pár, vždy jen pár, kteří znovu zahájí starý dlouhý výstup k výšinám a znovu vytyčí cestu ke světu, v němž bude vzkvétat nadřazenost všeho druhu.

Mezitím je pro nás, árijské muže, dost práce. Navzdory všem zdáním, která svědčí o opaku, to, co bylo, a to, co bude, nejsou od sebe odděleny. Budoucnost se zrodí z lůna minulosti. K ní musí neviditelné tepny přivádět krev a tlukot srdce lidské velikosti, která již byla. V tom musíme zachovat víru. V době, jako je tato, kdy se vše hroutí, nemůžeme doufat, že vybudujeme novou aristokracii. Můžeme však být sami ušlechtilí a můžeme se zavázat, že budeme živit a pěstovat veškerý duchovní poklad minulosti, který bude udržovat a vést život člověka, až opět nastane čas budovat. Milujme tedy a ctěme vše, co učinilo člověka velkým, a nechme to promlouvat ve všem, co myslíme, říkáme, cítíme a děláme – v samotném našem vzhledu. Raději zemřeme, než abychom kdykoli snížili naše standardy nebo poklekli před novým, vše dobývajícím barbarem. Bděme celou noc, která je před námi – sami, pokud musíme, ale lépe, pokud můžeme, ve skupině, úzce propojené s dalšími skupinami, všechny věřící v člověka, věřící v to, co člověk dokázal a v to, co člověk ještě dokáže, odhodlané až do konce udržet při životě velkou tradici, která obsahuje jak tajemství toho, čím člověk byl, tak i příslib nadčlověka.

O tom, co můžeme udělat, napíšu konkrétněji, než odložím pero. Prozatím však stačí mít na paměti toto: Pokud svět vydrží, svítání přijde, přátelé. A nejen svítání – ale i jaro! Nyní zaséváme své semeno v zimě, na sněhu a na samém prahu

temné noci. Ale jaro přichází! Neměli bychom už teď nechat tuto myšlenku hořet v našich srdcích a zahřívat je, nechat její příslib rozzářit naše tváře a její volání utvářet a inspirovat naše životy?

Demokracie: Bůh, který selhal

Přeložený přepis rozhovoru Jonathana Bowdena a Richarda Spencera pod názvem „Democracy: The God that Failed“ ze stránky https://jonathanbowden.org/speeches/, datum neznámé

Richard Spencer: Dobrý den, vážení posluchači! Dnes mám tu čest přivítat Jonathana Bowdena. Jonathane, jak se máte v Anglii? Doufám, že konec ledna není příliš ponurý.

Jonathan Bowden: Není to špatné, není to špatné. Není zrovna slunečno. Je trochu zataženo, ale to je v tomto ročním období docela běžné.

RS: Výborně. Dnes si budeme povídat o demokracii. Demokracie je možná jakési kouzelné slovo v anglickém jazyce a ve všech jazycích západního světa, ne-li dokonce v celém světě. Zdá se, že demokracie má podporu všech. Pokud řeknete, že něco je demokratické, předpokládá se, že je to samo o sobě dobré a tak dále.

A přesto, i když se demokracie jeví jako nejoblíbenější forma vlády, svět je téměř všude nespokojený se svými vůdci. Pokud se podíváte na Spojené státy, Kongres, který je nejdemokratičtější institucí, alespoň podle záměru zakladatelů, má podporu v řádu desítek procent, možná až 20 %. Viděl jsem i jednociferné hodnoty. V podstatě nejsou vůbec oblíbení. Alespoň poslední americký prezident a sám Obama se stali docela neoblíbenými, a pokud se podíváte na zbytek světa, je to ještě zajímavější a emoce jsou možná ještě bouřlivější.

Můžete si to představit jako arabské jaro. Samozřejmě, v některých případech se jedná o reakce proti vůdcům, kteří nebyli zvoleni, ale i v Izraeli došlo k velmi silným veřejným reakcím proti právoplatně zvoleným vůdcům. Jevy jako hnutí

Occupy Wall Street a Tea Party jasně ukazují, že ve vzduchu visí silná nespokojenost. Zdá se, že všechny vlády jsou neoblíbené.

Máme tedy zajímavou světovou situaci, kdy se zdá, že demokracie je vládnoucí ideologií, a přesto všechny tyto režimy trpí krizí legitimity.

To jsem nastínil. Jonathane, pojďme se na toto téma podívat z pohledu, který podle mě všichni naši posluchači mohou pochopit, a tím jsou volby tady ve Spojených státech. Musím říct, že je těžké se nedívat na tuto podívanou, která bude stát miliardy dolarů a další miliardy a miliardy v ušlých příležitostech. Je těžké se na tyto kandidáty dívat a nedospět k závěru, že patří k nejdepresivnějším, nejméně inspirativním, ne-li přímo odpudivým osobnostem, které tato země dokáže vyprodukovat. Samozřejmě s výjimkou Rona Paula, který je takovou otcovskou postavou, kterou respektuji, ale když se podívám na všechny ostatní politiky, nemám žádnou touhu být vládnut žádným z nich.

Co si o tom myslíte, Jonathane? Zdá se, že na počátku 21. století se nacházíme ve velmi podivné situaci.

JB: Ano, myslím si, že demokracie ještě „neskončila“, ale potřebuje trochu obnovy. Potíž je v tom, zjistit, odkud by mohla přijít. Za tvrzení, že je někdo nedemokratický či protidemokratický, se neudělují žádné body. Vždy jsem osobně upřednostňoval jakousi osvícenou aristokracii, ale ta se nevrátí, ať už osvícená nebo ne.

Potíž je v tom, že pokud lidem upřete jakékoli rozhodovací slovo – a demokracie je velmi částečné rozhodovací slovo,

přiznejme si to – zůstane vám jakási prázdnota v jádru občanství, jakkoli je definováno.

Jedna teorie, kterou jsem vždycky měl, je, že by existoval systém odstupňovaných voličů, přičemž by se nikomu nikdy nebral hlas. To se nyní děje a jakékoli odebírání hlasů by bylo široce vnímáno jako regresivní. Přesto by bylo možné přidělit hlasy určitým lidem. Tedy lidem, které upřednostňujete. Filozofičtí guruové nebo údajně významné osobnosti by mohli dostat milion hlasů místo jednoho, což by v určitých ohledech mohlo být docela zajímavé. Ale samozřejmě se pak objeví starý problém, stará otázka: „Kdo rozhoduje o tom, komu bude přidělen takový diferenciální výpočet z hlediska hlasů, které by mohli získat?“ Takže se vracíme ke staré hádance.

Podle mě jsou dnešní západní politické strany fádní a omezující, protože se všechny tlačí do politického středu, a tím prakticky dusí jakékoli hlubší myšlenky nebo filozofii. Kdokoli, kdo je alespoň trochu radikální, je z procesu vyřazen a vyloučen poměrně brzy.

V současném republikánském soupeření se zdá, že pouze Ron Paul má program, o kterém by se dalo říci, že je alespoň trochu filozofický nebo ideologický. Romney je republikán establishmentu a umírněného postoje. Gingrich je z této vzdálenosti těžko čitelný. Někdy se přiklání k sociálním konzervativcům a křesťanům, jindy k libertariánům, jindy k establishmentu strany, a z této vzdálenosti na druhé straně Atlantiku působí jako jakýsi megalomanský politik.

Pamatuji si, jaký rozruch kolem něj byl, když byl před časem vůdcem Kongresu, ale to už vyprchalo a utichlo. Opět, z velké vzdálenosti si nejsem jistý, jaké má nyní postavení u

americké populace a zda má v sobě nějaký demokratický elán, nebo zda je jen politikem, který se drží na nohou, protože oni chtějí soutěž a k tomu musí být kromě Romneye ještě další kandidát.

RS: Myslím, že platí to druhé. Rozhodně tomu nerozumím. A pokud se podíváte na některé základní průzkumy veřejného mínění, mimo republikánské voliče v Jižní Karolíně je Gingrich v podstatě nenáviděn. Také si myslím, že je megalomanský. Myslím si, že všichni tito politici jsou ve své podstatě narcističtí a dokonce i sociopatičtí, ale on se zdá být velkým megalomanským člověkem, aniž by byl zajímavý. Není to zrovna kapitán Ahab nebo Macbeth nebo něco podobného. Je to megalomanský člověk, ale když se o něm dozvíte více, přejete si, abyste o něm věděli méně.

JB: Proč se před tolika lety stal republikánským lídrem v Kongresu?

RS: Neznám celý příběh. Myslím, že když se podíváte na Newtův život, vždy byl trochu hlučný a pompézní a určitě si o sobě hodně myslel, a myslím, že to můžete připsat jen jeho ambicím. Myslím, že byl jedním z těch typů, kteří vždy chtěli být ve vedení.

Vím, že jedna populární webová stránka v USA zveřejnila memorandum, které napsal, když byl asistentem profesora, nějakým velmi malým profesorem na velmi malé vysoké škole na jihu, a napsal memorandum děkanovi. Zapomněl jsem název té vysoké školy. Bylo to něco jako Backwoods College of Georgia nebo tak nějak. Memorandum mělo název „Backwoods College of Georgia: Příštích sto let“.

Vždycky byl velmi ambiciózní člověk, ale u jiných lidí tohoto typu se zdá, že mají něco zajímavého nebo že se chcete dozvědět více o tom, co je pohání. Ale u Newta tomu tak není.

Ale co si myslíte, že to vypovídá o typu člověka, který se stane demokratickým kandidátem? Nemyslím si, že bychom se měli dívat jen na ty současné a říkat: „Ach, to je banda sociopatů, lhářů a prodejců ojetých aut“ nebo něco podobného. Myslím, že stojí za to se tím zabývat hlouběji.

Vždycky jsem si myslel, že demokracie téměř ze své podstaty upřednostňuje tento typ člověka, který na jedné straně nikdy nikoho neurazí. Nikdy tedy nebude radikální. Vždy se bude snažit všem vyhovět. Ale i každodenní kampaň, sliby, říkání všem, že je v jistém smyslu milujete a že jsou nejlepšími lidmi na Zemi a tak dále, požadavky toho všeho, přísnost toho všeho, povedou k tomu, že v demokratickém systému, jak ho známe, uspějí pouze sociopati. Co si o tom myslíte, Jonathane?

JB: Ano, myslím si, že to zjevně upřednostňuje určitý typ psychologie. Upřednostňuje kandidáty určitého typu, kteří se časem prosadí. Upřednostňuje narcistické a sebestředné jedince. Upřednostňuje formy sociálně psychopatického chování. Upřednostňuje psychologické uspokojování kandidátů, které je přibližuje určitým typům prodejců, dražitelů, herců a hereček, a to vše je ještě umocněno 24hodinovými médii a potřebou pravidelně se těmto médiím líbit.

Myslím si také, že došlo k určitému snížení očekávání. Pokud se vrátíte do počátku 60. let a podíváte se na fenomén Kennedyů, kdy byli Kennedyové považováni za diktátorské osobnosti v rámci plebiscitní demokracie, existovala skutečná

kultura Kennedyů. Existovalo jakési kvazi-erotické uctívání Kennedyů jako objektů, filmových hvězd, velkých politiků.

Camelot byl považován za jakýsi fenomén sám o sobě. Myslím, že to je selhání Camelotu a souvisejících projektů – skandál, který svrhl Nixona, Watergate – pošpinění těchto kvazi-autoritářských demokratických osobností. Kennedy byl velmi podobný Lloydovi Georgovi v britské historii, který byl jen tak tak demokratickým politikem a který apeloval na masové voliče, což bylo v určitých ohledech mírně nedemokratické. Churchill měl podobnou reputaci, která se měnila. Je pozoruhodné, že by některá z těchto osobností a Kennedy přežili v současné mediální bublině, vzhledem ke Kennedyho mimořádnému soukromému sexuálnímu životu, kdyby se v 60. letech vědělo, že užíval různé léky na nemoci, které ho trápily a způsobovaly mu satyriázu, jak se zdálo. Jen si představte, co by z toho udělala 24hodinová média a satelitní zprávy.

Clintonovo prezidentství se proměnilo v utrpení a naprostou noční můru kvůli přestupkům, které byly podle Kennedových měřítek v bouřlivých počátcích 60. let zcela nevýznamné.

Podobně Churchillovův skrytý sklon k depresím a extrémnímu opilství a Lloyd Georgeova bigamie, kdy měl dvě rodiny současně, jednu na severu Temže v Londýně a druhou na jihu Temže v Londýně, když byl premiérem a když byl válečným premiérem na vrcholu první světové války, války, kterou by Británie mohla velmi dobře prohrát, kdyby nebylo jeho reorganizace ministerstva zásobování pro vojenské účely.

Myslím si tedy, že mnoho demokratických politiků je produktem současného mediálního cirkusu. Skutečnost, že nedostatky potenciálních velkých mužů budou nyní vždy odhaleny, ale nebudou odhaleny biografy 40 let po jejich smrti, budou odhaleny ještě předtím, než se dostanou do úřadu, a budou odhaleny v raných fázích jejich volby stranami. To je ještě předtím, než se voliči rozhodnou mezi nimi a jinými stranami.

RS: To je pravda. Nemyslím si, že by normální člověk chtěl kandidovat do úřadu. Například já jsem nikdy nebyl zatčen ani nic podobného, ale jsem si jistý, že i když se ohlédnu za svým relativně klidným životem, dalo by se najít něco, co by se dalo nafouknout, aby mě to vykreslilo jako maniaka nebo nějakého zkaženého člověka. Myslím, že v jistém smyslu normální člověk, který má zdravé vlastenecké touhy, nechce vystavovat sebe ani svou rodinu něčemu takovému.

Dovolte mi také položit ještě kritičtější otázku. Myslíte si, že se lidé v některých ohledech zhoršili a degradovali? Mám na mysli to, že když se podíváte na některé demokratické vůdce 20. století... Churchill měl do jisté míry aristokratický původ a byl zjevně velkým intelektuálem. Myslím, že jako vojenský vůdce i jako státník selhal, ale to si necháme na jiný podcast. Charles de Gaulle a další, jako například fenomén Kennedy a podobní, nebyli zdaleka dokonalí lidé a jsem si jistý, že na ně máme různé názory, ale v jistém smyslu byli lepší než průměrný člověk. Průměrný člověk mohl vzhlížet k někomu jako de Gaulle a myslet si, že je to velký muž, že je to někdo, koho stojí za to obdivovat, že je to vojenský vůdce a tak dále.

Myslím, že lidé dneska chtějí někoho, kdo je v jistém smyslu podobný jim. Vzpomínám si na ženu jménem Christine

O'Donnellová. Nevím, jestli se o ní mluvilo i za Atlantikem. Vypadala jako žena s dobrými úmysly a byla trochu puritánská. Taková křesťanská evangelická fanatička. Myslím, že měla katolické kořeny, ale byla evangelická protestantka. Zapojila se do nějaké kampaně „Rockin' out to Jesus“ a kampaně proti masturbaci, ale co mě na ní vadilo, bylo to, že byla zjevně dost hloupá. Pravděpodobně měla IQ na úrovni pokojové teploty. Neměla co říct víc než milá dívka v kavárně. Připadá mi trochu divné zvolit dívku z prádelny a udělat z ní senátorku. Pamatuji si, že měla reklamy, ve kterých říkala: „Jsem jako vy.“ To byl konec reklamy. Zdálo se to být podstatou demokracie.

Ale myslíte si, Jonathane, že jsme byli svědky jakéhosi přechodu od lidí, kteří chtěli vzhlížet ke svým vůdcům, k situaci, kdy si veřejnost chce téměř volit sama sebe nebo něco podobného? Chtějí někoho, kdo je normální a kdo je nebude dráždit. Jenom dodám, že Obama měl včera večer projev o stavu Unie a já měl lepší věci na práci, než se na to dívat, ale dneska jsem si prošel nějaké titulky a jeden časopis to analyzoval a jeho projev o stavu Unie byl vlastně na úrovni 8. třídy. Takže si myslíte, že se věci zhoršují a že vstupujeme do jakési idiokracie, kde budou zemi v podstatě vládnout masy blbců, kteří jsou sami sobě podobní?

JB: Ano, myslím, že přesně to se stalo. Myslím, že všechno skvělé má kolem sebe auru zlověstnosti a lidé byli naučeni, aby to už nechtěli, nebo aby tomu nevěřili. U politiků v minulosti byl prostor pro více charakteru. Byl prostor pro více egoismu, který se projevoval před voliči.

U Churchilla se objevovaly momenty pohrdání, aristokratického pohrdání masami, a u Lloyda George momenty populistického radikalismu, které byly spíše upřímné než

předstírané, ačkoli byl ve svém způsobu jednání velmi manipulativním politikem a předzvěstí mnoha věcí, které se odehrály později v tomto století. Předznamenal Rooseveltův New Deal a mnoho dalších věcí. George byl v Británii prototypem a částečně i outsiderem jako politik. Je zajímavým příkladem člověka, který podporoval pacifistický kurz během velmi populární války, búrské války, na přelomu 20. století, kdy byl pro-búrský a protiválečný a musel být chráněn policií kvůli výhrůžkám smrtí, které mu byly adresovány v radnici v Birminghamu.

Byla to tedy docela radikální postava, která se z této okrajové pozice dostala až na pozici vůdce první světové války a velkého populistického manipulátora tisku a veřejného mínění, ale není pochyb o tom, že se jednalo o gigantické postavy v soudobém smyslu.

Pokud vezmete politiky jako Bill Clinton, John Major, Barack Obama nebo dokonce Tony Blair, jsou z mnohem méně významného prostředí a veřejnost to tak chce, jinak by toužila po velikosti.

O víkendu jsem viděl moderní verzi Shakespearovy hry Coriolanus v podání Ralpha Fiennese. Coriolanus je typ vůdce, který pohrdá masami a přestože je vojenským hrdinou, je na příkaz davu vedeného tribunem vyhozen z Říma, protože se nechce podřídit lidu a nechce jim dát ani to, co se ve starověkém Římě považovalo za demokratický sentiment. Jedná se o jednu z méně známých Shakespearových her z pozdního období jeho kariéry.

Ale to je něco, co by se dnes téměř nemohlo stát, protože v politice již neexistují žádné aristokratické prvky. Politika je

zcela buržoazní a napojená na masové nálady. Ačkoli někteří politici, jako například David Cameron ve Velké Británii, pocházejí z bezvadného prostředí vyšší třídy, naučili se hrát hru, a tou hrou je být zcela neideologický, být vším pro všechny, nic neprozrazovat, nikdy neříkat nic, co by mohlo být špatně pochopeno, nikdy nebýt sarkastický nebo vtipný, protože to je nebezpečné. Vyloučíte většinu z debaty, která je vnímána jako agresivní a ohrožující. Nikdy nesmíte být nepřesně přesní, tím myslím někoho, kdo dává vyhýbavé, mírně úskočné nebo nebezpečné odpovědi na cokoli. Nikdy nesmíte působit nebezpečně. Ve skutečnosti musíte v podstatě vést kampaň jako anti-politik. Jako někdo, kdo ve skutečnosti nechce politickou moc a nikdy by nezavedl zemi do války, což je velmi ironické, protože když se tito lidé dostanou k moci, touží po politické moci, jak ji vyjadřují a uplatňují, a v případě Spojených států jsou velmi náchylní k tomu, aby zemi zavedli do války.

Takže se téměř stavíte proti tomu, co znamená být politikem, a ve Spojených státech máte velmi radikální formulaci tohoto pojmu, kdy se všichni kandidáti prohlašují za protivládní outsidery, což je u mnoha z nich naprosto absurdní. Je to zcela zřejmé. Od samého začátku byli součástí establishmentu. Z pohledu západní Evropy byl možná politik jako Jimmy Carter, když začínal, skutečným outsiderem, a poté, co se republikánský Bílý dům na počátku 70. let zapletl do Nixonových skandálů, lidé chtěli někoho, kdo byl outsiderem. Ale téměř každý významný americký politik, včetně pravděpodobně i Rona Paula, je součástí establishmentu. Možná není zas tak zasvěcený, ale představa, že George W. Bush by mohl kandidovat proti Washingtonu, je naprosto absurdní. Všichni jsou to politici, kteří se topí v protekcionismu

a uzavírají dohody pro lidi ve svých senátních a kongresových obvodech.

RS: Bezpochyby. Trochu na to zatlačme. Jak říkáte, pokud jde o uzavírání obchodů, máme vojensko-průmyslový komplex, jehož hodnotu lze měřit v bilionech. To jsou obrovské částky. V mnoha ohledech máme vládnoucí třídu a aristokracii. Je to však třída, která se v jistém smyslu neodváží vyslovit své jméno. Je to třída, která se ospravedlňuje tím, že není aristokracií ani vládnoucí třídou.

Pokud jde o velkou část finanční elity, je doslova neviditelná. Myslím, že průměrný člověk z ulice může vnímat politiky jako vládce a může na ně zaútočit, pokud udělají něco špatného, ale je zřejmé, že existuje větší a méně viditelná vládnoucí třída, která má obrovskou moc. Mám samozřejmě na mysli finanční průmysl, investiční bankovnictví a podobné věci.

Co byste k tomu řekl? Dnes máme poněkud podivnou vládnoucí třídu. Je aristokratická v tom smyslu, že ji lze definovat podle rodin a určitých lidí a tak dále, ale pak je buď neviditelná, nebo předstírá, že není tím, čím je.

Nyní byste mohli očekávat, že pokud mluvíte například o Vilémovi I. nebo někom podobném, bude nosit vojenskou uniformu a bude se chovat poněkud okázale. Řekl by: „Jsem aristokrat. Jsem vládce. Jsem stát.“ Ale nyní máme vládnoucí třídu, která předstírá, že vládnoucí třídou není.

JB: Ano, je to vlastně téměř marxistická myšlenka: třída, která nevládne.

RS: Správně.

JB: Vládnoucí třída, která není vládnoucí. Myslím, že to vše přispívá k myšlence, že vše je smíšené a podivným, surrealistickým způsobem není tak, jak se zdá, a to proto, že vše musí projít prizmatem zpochybňování sebe sama před souhlasem lidu. Myslím, že byste zjistili, že vládnoucí skupiny v západní Evropě a Severní Americe by byly mnohem otevřenější a transparentnější, kdyby nemusely každých 4 nebo 5 let konzultovat s lidmi v rámci demokracie, která je ve skutečnosti dost minimální. Vše, co dostanete, je pár pokusů dvakrát za deset let, občas o něco více, kdy plebiscitním způsobem zaškrtnete na volebním lístku strany, které reprezentují škálu nebo spektrum povolených a přijatelných názorů, a významné osobnosti v rámci těchto stran.

Obvykle je mnoho hlasů negativních, kdy lidé hlasují záměrně, aby někoho vyloučili, spíše než aby hlasovali proto, že chtějí konkrétního kandidáta. Člověk si tedy klade otázku, kolik lidí bude příště hlasovat proti Obamovi, ať už řekne cokoli, kolik lidí bude hlasovat čistě na základě etnického a rasového původu ve Spojených státech, kde se z dálky zdá, že republikáni jsou v podstatě stranou bílých s několika přisluhovači a několika přívrženci z jiných skupin. V podstatě je to ale strana, kterou bílí Američané volí s klidným svědomím, a demokraté mají sice některé voliče z řad bílé dělnické třídy a odborů, ale jinak jsou v podstatě menšinovou, etnicky smíšenou stranou s určitým feministickým přesahem.

V současné době téměř dochází k demografickému deficitu, což znamená, že bude stále obtížnější odolávat Obamově efektu, pokud jde o demokraty, protože si dokážu představit, že jeden z kandidátů v každých prezidentských volbách, ať už prezident nebo viceprezident, bude od nynějška

až do budoucna patřit k etnické menšině, protože si nemyslím, že by jinak mohli být zvoleni. Z dálky mě překvapilo, že Hillary Clintonová vedla proti Obamovi tvrdší kampaň než republikánští kandidáti v prezidentských volbách. Možná se mýlím, protože to sleduji z velké vzdálenosti, ale tak mi to připadalo a zajímalo by mě, zda by byla kandidátkou první volby, kdyby nedošlo k určitým etnickým změnám v demografii Demokratické strany, které nakonec znamenaly, že nezískala dostatek hlasů. Měla za sebou mnoho břemen z prvního Clintonova prezidentství. To je pravda. Ale možná nemohla být zvolena, protože když sečtete latinskoamerický blok, černošský blok a smíšený blok, nemusíte nutně znovu volit tolik bílých kandidátů, pokud jde o Demokratickou stranu.

RS: Myslím, že máte pravdu. To, na co narážíte, je také to, co já nazývám strategií většiny. Je to něco, o čem Sam Francis v 90. letech hodně psal a v poslední době o tom psal také Steve Sailer a Peter Brimelow. Je to základní myšlenka, že Republikánská strana se v jistém smyslu opírá o bílý nacionalismus. Víte, je to trochu troufalé tvrzení, ale lidé prostě mají pocit, že Republikánská strana pro ně nepředstavuje hrozbu, že reprezentuje jejich hodnoty, takřka, že tam jsou bílí muži, kteří nejsou nijak nepřátelští, že jim tak nějak více důvěřujete, a tak Republikánská strana získává moc tím, že se kolem ní shromažďují bílí lidé.

A přesto je v mnoha ohledech otevřeně protibělošským hnutím. Myslím, že nikdo z těchto lidí, ani křesťanská pravice, nebo spíš právě křesťanská pravice, by netvrdil, že je to anglosaská země a že máme dlouhou tradici s Evropou nebo něco podobného. Tvrdí právě naopak.

Na druhé straně však máte v podstatě, na rozdíl od strategie většiny, strategii menšiny. U demokratů je to však zcela zjevné. Je to: „Jsme strana barevných a můžeme samozřejmě přímo pomoci našim volebním vyhlídkám tím, že povolíme více imigrace a uděláme tu a tam nějaké amnestie.“

Dovolte mi, Jonathane, položit vám trochu filozofickou otázku. Mnoho konzervativců v minulosti – mám na mysli lidi jako Burke, ale jistě i mnoho dalších, a to by pravděpodobně zahrnovalo i většinu otců zakladatelů Spojených států – se demokracie obávalo. Domnívali se, že by se mohla vymknout kontrole. Mysleli si, že lidé jsou příliš hrubí a nevzdělaní na to, aby mohli činit závažná rozhodnutí. V podstatě existuje tradice konzervativní kritiky, která říká: „Potřebujeme moudré vládce, možná omezíme jejich moc, ale přesto necháme tyto lidi činit rozumná rozhodnutí v dané věci. Nemůžeme dovolit, aby vládly populistické nálady a rozbouřené emoce.“

V jistém smyslu si tedy můžete položit otázku: „Je demokracie problémem? Je to právě tato masová horečka, která představuje skutečné nebezpečí?“ Ale můžete to otočit a říci: „Nemáme vůbec žádnou demokracii.“ Při každých volbách média a všichni politici prohlašují: „Toto jsou nejdůležitější volby vašeho života! Musíte jít volit!“ A přesto se nic nemění. Můžete tu a tam něco pohnout a něco vylepšit, ale pokud jde o obecné směřování této země, nic se nemění. Je tu více dluhů, více multikulturalismu, více regulací vašeho života, více pocitu bílé viny, jakkoli to chcete nazvat. Situace se jen zhoršuje.

A řekl bych, že v evropském kontextu jsou některé věci, které jsou docela protidemokratické. Vlaams Belang byla legitimní strana, která zcela oprávněně dosáhla volebních vítězství, a přesto byla vyhozena z vlády, protože byla označena

za protidemokratickou, což znamená, že zastávala názory, které se vládnoucí garnituře nelíbily.

Dovolte mi tedy otázku, Jonathane. Myslíte si, že v dnešní době je nebezpečím přílišná demokracie, nebo spíše to, že demokracie vůbec neexistuje a je to jen iluze?

JB: No, myslím, že je pravda, že v zásadě máme demokracii s připojeným systémem a tím systémem je liberalismus. Možná by se ten systém dal nazvat liberální demokracií a v zásadě musíte být liberál, abyste se mohli účastnit hry. Částečně velmi skutečné hry, částečně frašky, která se odehrává v demokratickém stanu.

Liberálové sami chápou, že jejich systém, tak jak existuje a jak ho lze popsat, je kompromisem mezi čistým liberalismem teoreticky a demokracií. Míra demokracie může určovat, zda je liberalismus v rámci samotného systému ohrožen. Liberálové se vždy obávají, co se stane, když lidé v liberální demokracii začnou volit neliberální kandidáty. Kdy to zastavit? Kdy to prohlásit za nelegitimní? Kdy zakázat strany takových lidí? Je povoleno zakázat strany takových lidí? Nebo je prostě démonizovat prostřednictvím médií a vyvinout na ně maximální tlak?

Existují také náboženské a občanské menšiny [nesrozumitelné] a další, které nechtějí být součástí liberální demokracie, nebo pokud založí strany sekulárního a sektářského typu, jsou vnímány jako hrozba pro liberální demokracii. Jejich počet však nestačí k dosažení kritické masy.

Liberálové však o těchto otázkách neustále diskutují a lámou si nad nimi hlavu. Omezování svobody v rámci demokracie a míra, do jaké musí liberálové balancovat mezi

liberalismem a demokratickými principy. Někteří liberálové otevřeně hovoří o tom, že je třeba se vzdát některých prvků demokracie, aby se zachoval liberalismus jako systém. V anglosaském světě se s tím příliš nesetkáte, ale v kontinentální Evropě, kde se věci někdy berou více teoreticky, jsou lidé, kteří o tom upřímně hovoří.

Jiní si myslí, že demokracie nemůže být nijak porušována, a pak jsou tu radikální libertariáni typu Rona Paula, kteří věří v maximální participaci a maximální svobodu projevu. Svoboda projevu je v západních demokraciích silně omezena, aby multikulturalismus mohl přežít a nebyl nijak ohrožen. Ve skutečnosti je v oblasti mainstreamové svobody projevu pravděpodobně více omezení a je více věcí, o kterých se nesmí diskutovat, než kdykoli předtím. To vše se odehrává v atmosféře, kde se všem říká, že existuje maximální debata. Lidé skutečně vedou příliš mnoho debat a neexistuje nic, co by se nemohlo říkat, a cenzura je to nejhorší, co může být.

Gramatikou, kterou liberalismus používá k regulaci demokracie, je politická korektnost, která je formou cenzury. Pokud se na to díváme racionálně a ne emotivně, nelze to vidět jinak. Nyní máme situaci, kdy i sebemenší politicky nekorektní poznámka kteréhokoli kandidáta – levicového, pravicového nebo středového, nezáleží na tom, odkud pochází – je podrobena zkoušce, zda byl jeho projev politicky korektní, nebo ne.

Pokaždé, když se na této straně Atlantiku zmíní Ron Paul, téměř ve stejném dechu a ve stejném odstavci se zmíní i nějaká nejasná žurnalistika, která s ním byla spojována a která je považována za „rasistickou“. Z této vzdálenosti nejsem blízko

Paulově kandidatuře, ale domnívám se, že jde opravdu o maličkost.

RS: Ano.

JB: Ale je to proto, že mohou spojit jeho jméno s něčím, co není správné, a pokud by mohli udělat totéž s Gingrichem, což by mohli udělat vzhledem k některým jeho poznámkám v Jižní Karolíně, které by mohly být považovány za podprahově politicky nekorektní a zaměřené na určitou skupinu, pak se o to pokusí.

Debata je tedy velmi omezená, a to kvůli typu společnosti, ve které žijete. Veškerá politická korektnost je v podstatě způsob, jak neurazit drtivou většinu lidí, protože lidé neztrácejí svou skupinovou identitu ve společnosti s mnoha skupinami. Pokud tedy lidé učiní sebemenší poznámku, která by mohla být vnímána jako negativní vůči jakékoli skupině čítající více než 10 lidí, bude to použito proti nim.

RS: Ano, souhlasím. Pojďme se trochu přesunout k historickým aspektům demokracie. Abychom nastolili tento aspekt diskuse, je třeba učinit důležité rozlišení mezi liberalismem a demokracií. Pokud definujete demokracii jako vůli lidu, pak by vůlí lidu mohlo být v určitém smyslu shromáždit tuto menšinovou skupinu a odvézt ji pryč nebo ji hodit do oceánu nebo něco podobného. Lidé by to považovali za šokující, zcela neliberální a nepřijatelné, ale byla by to vůle lidu, pokud by tak rozhodlo 51 % hlasů. Mezi demokracií a liberalismem tedy existuje silný antagonismus.

Zamysleme se nad tím z historického hlediska. Chtěl bych zmínit práci Hanse-Hermann Hoppeho, ekonom a politický myslitel. Pokud se zeptáte průměrného člověka na ulici, co si

myslí o králi nebo aristokratickém vládci, a zeptáte se ho: „Myslíte si, že jste dnes svobodnější?“, odpověď bude pravděpodobně „ano“. A pravděpodobně nadšené „ano!“ Ale jak Hoppe poukazuje, pokud chcete posuzovat svobodu podle nějakého skutečného kritéria, pak v době demokracie svoboda prudce poklesla.

Podívejte se na vládce minulosti: Čingischán – který si podmanil národy mečem – by nikdy nepomyslel na to, že by jejich příjmy zdanil tak, jak se daní příjmy v Evropě a Americe. Ludvík XIV. nebyl ani v nejmenším totalitář. Pokud se na to podíváte objektivně, v jeho společnosti byla větší svoboda než dnes v demokracii.

A tak si myslím, že důvod, proč si někdo myslí, že je nyní svobodný, je ten, že si takříkajíc myslí, že my jsme ta vláda.

Hans-Hermann Hoppe poukazuje na to, že dříve se lidé dívali na stát a v podstatě si mysleli: „Ach, to dělá stát. To dělají aristokraté. A já to nejsem. Oni mají své vlastní zájmy, takže je raději budu držet pod kontrolou.“ A jsem si jistý, že stát se na své poddané díval stejným způsobem. Možná existovalo dobré napětí, které bylo produktivní a udržovalo svobodu naživu, ale zároveň umožňovalo aristokratům plnit jejich skutečnou funkci, kterou je ochrana království a použití násilí.

Ale v moderním světě máme nyní iluzi, že my jsme vláda. Takže v jistém smyslu: „Půjdeme do války v Iráku. Jakou daňovou sazbu bychom měli mít? Jakou imigrační politiku bychom měli mít?“ Tato představa, že my jsme vláda.

Zdá se tedy, že se jedná o historické povědomí nejvyššího řádu. Je to velká věc, kterou si lidé v západním světě, a vlastně po celém světě, myslí. Jonathane, kam podle vás směřuje tento

přístup „my jsme vláda“? Odkud se vzal? Kam směřuje? A myslíte si, že existuje nějaká šance, že se nám podaří překonat tuto představu o zastoupení nebo dokonce identitě mezi lidmi a státem?

JB: Myslím, že jediným způsobem, jak se z této složité situace dostat, je přímá demokracie, kterou Alain de Benoist jménem GRECE a Nové pravice často prosazuje. To se blíží typu demokracie, který existuje například v kantonálním Švýcarsku.

Švýcarsko je docela zajímavým příkladem, protože se po většinu 20. století vyhnulo mnoha věcem, které se objevily v jiných demokraciích. Vyhnulo se účasti v obou velkých evropských válkách, samozřejmě v první i druhé světové válce. Švýcaři jsou velmi dobře ozbrojeni a mohou nasadit 2 miliony lidí na bojiště s těžkou výzbrojí a výcvikem, a přesto 500 let neválčili a ani to nepotřebovali.

Jsou také mimořádně sociálně konzervativní. Ženy ve Švýcarsku získaly volební právo až velmi pozdě. Většina zastánců liberalismu a demokracie to považuje za regresivní a nepřiměřeně konzervativní.

Ale přímá demokracie má i své výhody. Elitářský liberalismus, který dnes v západním světě panuje v nejrůznějších oblastech, jako je multikulturalismus, rozhodování o tom, s kým jít do války, a některé federální záležitosti, jako je Evropská unie v kontextu západní Evropy, je rozhodován malou elitou, zatímco obyvatelstvo je z velké části vyloučeno a přání lidu v těchto záležitostech jsou považována za ignorantská a neinformovaná a často jsou zamítnuta.

To sice o demokracii příliš nevypovídá, ale zároveň existuje ultra-demokratický duch, který věří, že vše musí být předmětem výběrového řízení, hlasování a posouzení podle vůle lidu.

Přímá demokracie, kde lidé rozhodují o otázkách, nikoli o kandidátech, a nevolí strany, ale hlasují o otázkách, jako je „Měli bychom být uvnitř nebo vně Evropské unie?“ v britském kontextu... No, pravděpodobně byste měli většinu pro opuštění Evropské unie, což je zcela v rozporu s politickými instinkty britské vládnoucí třídy, která je vůči unii velmi skeptická, ale vždy dbá na to, aby v ní zůstala.

Jednou z otázek, ve které se liberalismus a demokracie nejvíce střetávají a liší, je otázka kriminality, zejména trestné činnosti a trestů. To ukazuje velký rozdíl mezi Spojenými státy a západní Evropou. V západní Evropě se liberálním elitám podařilo, v podstatě tím, že ovládly myšlení středopravicových a středolevicových stran v příslušných parlamentech, potlačit veškeré masové instinkty v otázkách zákona a pořádku. Proto jsou tresty za všechny druhy přestupků, od nejzávažnějších po nejméně závažné, v západní Evropě považovány obyvatelstvem za absurdně mírné a vůbec ne dost přísné.

Zatímco v Americe... Kde si myslím... Co je to? 37 států má trest smrti?

RS: No, jsem si jistý, že je to něco takového. Máme největší vězeňskou populaci na světě.

JB: Trest smrti je v západní Evropě považován za jakési znamení politického šílenství. Pouze ti, kteří jsou zcela mimo systém, se odvažují trest smrti obhajovat, i když ho v soukromí podporuje nemalý počet konzervativních poslanců.

RS: Jasně.

JB: Naposledy se o tom diskutovalo v Dolní sněmovně... Před dlouhou dobou se někdo pokusil zabránit takovým debatám, protože mohly vyvolat nebezpečné psychologické reakce u širokých mas. Masové obyvatelstvo podporuje trest smrti v 67 % až 90 % případů, v závislosti na klientele průzkumu a způsobu položení otázky, ale není absolutně žádná pochybnost o tom, že masové obyvatelstvo by nemělo mít možnost rozhodovat o takových otázkách, kde by podle politického establishmentu dávalo regresivní a reakcionářské odpovědi. Tyto názory by byly považovány za regresivní a reakcionářské konzervativními politiky v západní Evropě, nemluvě o liberálních nebo levicových politicích.

Existují tedy obrovské oblasti, kde je vůle lidu frustrována demokratickým mandátem, a jediným způsobem, jak to změnit, by bylo, kdyby se lidé každých šest měsíců rozhodovali o pěti klíčových otázkách, které by byly předloženy k referendu a k diskusi. Politická třída by řekla, že by to vedlo k chaosu, protože masy nevědí, co chtějí, a mohly by být snadno ovlivněny demagogy a zájmy médií, což je samozřejmě možné, ale měli bychom kontrolované řízení masového instinktu prostřednictvím liberální demokracie a zastupitelské politiky, kde lidé často dostávají verzi toho, co nechtějí, a vše, co dělají, je hlasovat, aby zabránili něčemu horšímu.

RS: Ano. Myslíte si také, že svět, jaký si představuje de Benoist, opravdu vyžaduje rasově homogenní a skutečně kulturně homogenní, ne-li nábožensky homogenní obyvatelstvo? Souhlasím, že Švýcarsko je civilizované místo. Před časem jsem tam strávil nějaký čas. Líbilo se mi tam. Mají zjevně stabilní a zdravou kulturu.

Zároveň si jako Američan, když slyším někoho mluvit o přímé demokracii, dokážu představit, jak lidé hlasují u svých televizních přijímačů a rozhodují o tom, že země bude rozdávat zdarma zmrzlinu, nebo že bychom měli vzít všechny peníze každému, kdo vydělává více než milion dolarů, a rozdat je lidem, nebo něco podobného. Víte, v této otázce se téměř přikláním na stranu byrokratů. Myslím si, že švýcarské obyvatelstvo by mohlo přijít s rozumnějšími rozhodnutími než Amerika v její současné podobě.

Ale možná by to nedokázal žádný národ. Nejsem fanoušek Williama F. Buckleyho, ale měl jednu velmi pěknou větu, která stojí za to zopakovat. Řekl, že by chtěl, aby Amerika byla jako Švýcarsko, a vyprávěl, jak se bavil se Švýcarem a zeptal se ho, kdo je vůdcem jeho země, a ten muž odpověděl: „Ano, je to dobrý člověk, ale momentálně si nevzpomínám na jeho jméno.“ A Buckley v jednom ze svých lepších momentů řekl: „To je dobrý politický systém, kde je obyvatelstvo v jistém smyslu odpolitizované.“ Nenechávají se rozčilovat demagogy. Nesledují každý den Fox News. Žijí si své životy, možná mají rodinu, možná podnikají nebo něco jiného. Nevím. Myslím, že na takovém řádu je něco docela zdravého.

No, Jonathane, než skončíme, rád bych vás požádal, abyste se na chvíli podíval do křišťálové koule. Jaká je podle vás budoucnost demokracie? Na začátku této diskuse jsem zmínil, že jsme prožili období stability, kdy skončila studená válka, západní svět zažil velký úvěrový a ekonomický rozmach, hovořilo se o konci dějin a tak dále, ale zdá se, že nyní vstupujeme do nového světa. Myslím si, že události jako arabské jaro, možná i hnutí Occupy Wall Street nebo Occupy, jsou předzvěstí toho, že vstupujeme do světa, kde bude mnohem

více hněvu, kde bude mnohem více lidí v ulicích, a to i v bohatších zemích. Bude to prostě jiný druh politiky. Zdá se, že vstupujeme do nového světa.

Možná byste mohl trochu pohovořit o tom, jak vidíte budoucnost a jak do toho všeho zapadá demokracie.

JB: Myslím, že vše závisí na ekonomické stabilitě. Například Británie má tento týden dluh ve výši bilionu liber – miliardy liber – a i když se samozřejmě pokouší snížit rozpočtový deficit... Pokud by to někdy vyvolalo velkou ekonomickou katastrofu, jaká postihla malé evropské země jako Řecko, Island nebo Irskou republiku... Pokud by bouře zasáhla velkou evropskou zemi, jako je Španělsko, Itálie, Francie nebo Británie – Německo by bylo podle současných scénářů mnohem méně pravděpodobné –, pak si myslím, že by bylo všechno možné. Myslím, že by došlo k rozpadu demokracie. Došlo by k mnohem více všeobecným protestům. Došlo by k mnohem více výtržnostem. Došlo by k mnohem více apatii. Obojí by šlo ruku v ruce. Došlo by k předvojové činnosti militantních menšin a k většímu odklonu ze strany větších a velkých republik.

Myslím, že tento proces již probíhá. Domnívám se, že demokracie se obrátí a stane se čistě menšinovou záležitostí, kdy v budoucnu budou volit pouze důležité a aktivní menšiny. Může nastat situace, kdy bude volit 60 % obyvatel, ale o výsledku voleb rozhodnou malé skupinky, které překračují hranice stran a dalších rozdělení. Rozhodující změnu tedy způsobí počet lidí, kteří mezi volbami změní názor, a počet voličů, na které se zaměří jedna nebo druhá strana.

Dokážu si dobře představit situaci, kdy se demokracie v 21. a 22. století přiblíží demokracii v 19. století, kdy bylo volební právo omezené a většina nevolila, protože nemohla. V Británii nemohly volit všechny ženy a v roce 1867 získaly volební právo klíčové části profesní a vyšší střední třídy, ale nikdo jiný kromě těch, kteří byli v hierarchii nad nimi. O volbách tedy rozhodoval velmi malý počet lidí, ale byly to skutečné volby.

Myslím si, že v budoucnu o nich bude rozhodovat velmi malý počet lidí, ale všichni budou moci stále volit. Jen se většina rozhodne, že to neudělá.

RS: Z apatie?

JB: Z apatie, z převráceného hněvu, z nepochopení rozdílu mezi kandidáty, protože rozdíly jsou stále méně zřetelné a stále méně pozorovatelné.

Myslím si, že ideologická politika na Západě končí, jak to vnímají mnozí, kteří zdůrazňují, že už nedokážou rozeznat rozdíl mezi jednotlivými stranami. Rozdíl mezi britskými stranami je minimální. Rozdíl mezi kanadskými stranami je minimální. Americká politika, myslím, no, mainstreamoví kandidáti typu Romneye... Rozdíl mezi ním a centristickým demokratem je, jak si představuji, opravdu bezvýznamný.

RS: Ano.

JB: Pouze vnášení náboženství do politiky, jak se to jeví ze západoevropského pohledu, vyvolává určitý druh vzrušení, částečně jako reakci některých lidí, na druhé straně Atlantiku, ve Spojených státech.

Osobně však předpovídám, že demokracie a liberální humanismus, na kterém v současné době spočívá, budou mít potíže, ale v různých prostředích to budou různé typy potíží. Na některých místech to budou militantní menšiny, které vyjdou do ulic a budou vyvolávat nejrůznější potíže. V jiných situacích to bude apatie drtivé většiny.

Nastane okamžik, kdy se v místních volbách a podobných volbách tolik lidí odhlásí z procesu, že v západní Evropě se voleb nezúčastní dvě třetiny voličů, a pak nastane okamžik, kdy tyto volby ztratí veškerou platnost. Když systém sám o sobě přestane fungovat...

To platí nyní na úrovni Evropské unie. Jedním z důvodů, proč Evropská unie nemůže fungovat, není to, že se nemůže rozhodnout, zda má pokračovat směrem k evropskému státu – federální Evropě, USE, jako jsou Spojené státy americké, Spojené státy evropské – nebo se vrátit k národnímu státu... Je uvězněna uprostřed těchto dvou polarit. To je pravda, ale je to proto, že evropské obyvatelstvo nedává politické třídě podporu potřebnou k přijímání rozhodných rozhodnutí. Proto nelze účinně zmírnit dluhové krize v jednotlivých národních státech. Vůle lidu je důležitá a mainstreamoví politici ji nemají, a proto nemohou dospět k dlouhodobým řešením.

Myslím si, že ve Spojených státech je neschopnost účinně snížit deficit a patová situace, která se z dálky jeví v Kongresu, kde je prezident z jedné strany a sněmovna z druhé, způsobena delegitimizací obou stran. Myslím si, že Obama nemá legitimitu, ale kromě nasměrovaného hněvu v polovině jeho funkčního období ji nemají ani republikáni, kteří přišli, aby ho vynutili.

RS: Než skončíme, myslíte si, že když tato liberální éra, nebo pokud tato liberální éra, skutečně imploduje, když se všechny ty biliony dluhů vrátí jako bumerang, mohlo by to být možná příležitostí pro aristokratickou politiku, kterou bychom vy i já rádi viděli? Možná by dokonce někdo mohl získat moc, jistě silou zbraní, ale také by mohl získat moc pouze díky svému charismatu. Když bude celý tento řád delegitimizován, lidé by se mohli začít obracet k někomu, kdo je jakýmsi vizionářem.

JB: Ano, myslím si, že k tomu by mohlo dojít pouze v případě, že by to, co existuje nyní, bylo zcela zdiskreditováno v myslích lidí, kteří žijí dnes nebo budou žít v budoucnosti v takových systémech. Myslím si, že pokud by k takové diskreditaci došlo, pak by vše bylo možné a ačkoli aristokracie ve smyslu starověkého světa nebo dokonce 18. století v Evropě před buržoazními revolucemi na konci toho století se nikdy nevrátí ve stejné podobě.

Myšlenka aristokratické vlády by se mohla vrátit, možná s omezeným volebním právem, možná s volenou kastou, která by byla vnímána jako něco na způsob filozofických králů společnosti, možná s kvazivojenskými osobnostmi, které by musely být civilisty, aby mohly vládnout, ale pocházely by z vojenského prostředí, zejména pokud by panoval větší sociální zmatek a bylo by to vnímáno jako nezbytné.

Ale s 24hodinovými médii, pokud se liberalismus zbaví těch překážek, které brání charismatu jako cíli samému o sobě a brání tomu, aby se pravidelně objevovaly a vznikaly jevy jako aristokratičtější verze Kennedyů, pokud by tyto tendence byly zrušeny, zastaveny nebo potlačeny, pak byste viděli něco jiného. Myslím si, že v současné době existuje příliš mnoho zábran, které brání vzniku tohoto typu politiky. Lidé by

vždycky začali klábosit, jakmile by se začalo ukazovat, že ten a ten je nebezpečně autoritářský nebo elegantní kandidát, že ten a ten je nebezpečně charismatický kandidát a my víme, jak to skončí, že ten a ten má nedemokratické reference nebo nádech elitářství. Elitismus je samozřejmě jedním z nejbolestivějších politicky nekorektních obvinění. Nepoužívá se příliš často, protože málokterý politik se odváží učinit elitistické prohlášení.

Ale jakmile se věci začnou hroutit, uvidíte, jak se znovu objeví elitistická politika. V této fázi je těžké odhadnout, jakou podobu to bude mít, ale jakmile to uvidíte, poznáte to. Stane se tak pouze tehdy, když to masy budou připraveny znovu přijmout, protože nebudou mít na výběr. Žijeme nyní v masové společnosti. I kdyby masy byly připraveny mít menší slovo, paradoxně by to musely podpořit.

RS: No, všichni můžeme doufat. Jonathane, děkuji, že jste se vrátil do pořadu. Byla to skvělá diskuse a těším se, až si s vámi příští týden znovu popovídám.

JB: Moc děkuji! Bylo mi potěšením být zde.

Kritika demokracie Francise Yockeyho

Úryvek z knihy Imperium: The Philosophy of History and Politics od Francis Parker Yockey, 1948

Dalším důležitým vedlejším produktem racionalismu je demokracie. Tento pojem má mnoho významů a během první světové války se dostal do rukou mimoevropských sil, které jej prohlásily za synonymum liberalismu. Jednalo se samozřejmě o polemický význam a v tomto pojetí existuje několik variant. Nejprve se však podívejme na historický původ demokracie.

Vznikl v polovině 18. století s příchodem racionalismu. Racionalismus popíral historii jako základ jakéhokoli myšlení či úsilí, a proto církev a stát, šlechta a duchovenstvo neměly žádná práva založená na tradici. Rozum je kvantitativní, a proto byly stavy považovány za méně důležité než bezvýznamné masy obyvatelstva. V předchozích stoletích se o panovníkovi hovořilo jménem země. Král Francie byl tedy „Francie“. Shromáždění stavů se také nazývalo „Francie“, „Anglie“ nebo „Španělsko“. Pro racionalismus však není rozhodující kvalita, ale kvantita, a tak se z mas stal národ. „Lid“ se stal polemickým slovem, které mělo vyloučit stavy a upřít jim právo na politickou existenci. Zpočátku se masy nazývaly „třetím stavem“, ale později byly všechny stavy popřeny.

Myšlenka demokracie byla však prodchnuta touhou po moci; nejde o pouhou abstrakci, je to organická myšlenka s nadosobní silou. Celý vývoj, který vedl k racionalismu, epocha, v níž se kultura proměnila v civilizaci, byl samozřejmě krizí západního organismu. Jednalo se tedy o nemoc, a demokracie byla touto nemocí, avšak šlo o nemoc, kterou prošla každá vysoká kultura, a byla proto poháněna organickou nutností.

Demokracie neusiluje o žádný kompromis, žádné „vyvažování“, žádné zničení autority – usiluje o moc. Popírá stavy, aby je nahradila.

Jednou z charakteristik demokracie bylo, že odmítala aristokratický princip, který ztotožňoval společenský význam s politickým významem. Chtěla to obrátit a učinit společenské závislé na politickém. To byl samozřejmě pouze základ nové aristokracie a ve skutečnosti byla demokracie sebedestruktivní: když dosáhla moci, proměnila se v aristokracii.

Napoleon má i v tomto ohledu ten největší možný symbolický význam. On, ten velký demokrat, ten velký muž lidu, šířil revoluci proti dynastii a aristokracii, ale sám vytvořil vlastní dynastii a ze svých maršálů udělal vévody. Nešlo o cynismus ani o zradu vlastních přesvědčení – Napoleon jako císař byl stejně velkým demokratem, jako když vyklidil dav z pařížských ulic. Demokracie tím, že mobilizuje masy obyvatelstva, enormně zvyšuje mocenský potenciál národů a kultury. Demokracie je myšlenka, že vévoda se tím nestává maršálem, ale maršál se tím stává vévodou. Jako technika vládnutí je to výlučně a jednoduše nová metoda obsazování politických vůdců. Závisí sociální postavení na politicko-vojenském postavení, místo aby to bylo naopak.

Nová dynastie demokracie a nová demokratická aristokracie jsou naplněny stejnou vůlí k trvání, která oživovala Hohenstaufeny, Kapetovce, Normany, Habsburky, Welfy, feudální barony, jejichž jména a tradice stále přetrvávají.

Z historického hlediska je demokracie pocit a nemá vůbec nic společného s „rovností“, „zastupitelskou vládou“ ani s ničím podobným. Celý cyklus demokracie byl vtlačen s

intenzivní symbolikou do relativně krátké kariéry velkého Napoleona. Jeho heslo „La carrière ouverte aux talents“ vyjadřuje vše, co v demokracii z hlediska „rovnosti“ existuje, a to rovnost příležitostí. Není zde ani náznak myšlenky na zrušení hodností nebo odstupňování práv. Revoluce, konsolidace, imperialismus – to je historie demokracie.

Projev celého cyklu demokracie v krátkém období Napoleonova života však měl pouze symbolický charakter, neboť demokracie měla před sebou ještě většinu své dvou set let trvající existence. Demokracie není únikem od reality, od války, historie a politiky, jako je tomu u liberalismu. Zůstává v rámci politiky, ale usiluje o to, aby se politika stala záležitostí mas. Usiluje o to, aby se každý stal předmětem politiky a aby se z každého stal politik. Napoleonova poznámka Goethovi „Politika je osud“ vyjadřuje toto rozšíření základny politické moci, kterou je demokracie. Až do konce 18. století byly válka a politika záležitostí kabinetů, králů a malých profesionálních armád. Politika a válka se běžného člověka dotýkaly jen zřídka. Demokracie to vše změnila: nasadila veškerou pracovní sílu národa na bojiště, donutila každého, aby měl názor na záležitosti vlády, a poté ho donutila tento názor vyjádřit v referendech a volbách. Pokud neměl vlastní názor – a více než 99 % mužů ho nemá – vnutila mu názor a řekla mu, že je to jeho.

Bylo osudem myšlenky demokracie, že se zrodila ve stejné době jako ekonomická éra. To znamenalo, že její autoritářské sklony byly jakoby udušeny a že si po svém krátkém záblesku slávy v podobě Napoleona musela počkat na politickou éru, aby se mohla znovu projevit. Konec ekonomické éry však znamenal také konec myšlenky demokracie. Demokracie tak ve

skutečnosti po většinu své historie sloužila ekonomice v jejím boji proti autoritě.

Demokracie měla dva póly: schopnosti a masy. Zapojila do politiky každého a těm úspěšným poskytla desetkrát větší moc než jakémukoli absolutnímu monarchovi. Ale ani sám Napoleon nedokázal čelit silám, které proti němu v ekonomickém věku zmobilizovaly peníze, a menší demokratičtí diktátoři byli ještě snadněji poraženi. Ve španělské Jižní Americe, kde moc peněz nebyla absolutní, ukazuje celá tradice demokratických diktátorů – Bolívar, Rosas, Francia, O'Higgins, někteří z nejznámějších – silnou autoritářskou tendenci v lidové vládě.

Ve většině zemí však zůstala zachována pouze slovní zásoba demokracie, což umožnilo ekonomickým mocnostem chovat se víceméně absolutisticky, neboť svrhly stát pomocí demokracie a poté si demokracii koupily. V pozdějších demokratických poměrech – v našem případě od roku 1850 – sloužila ústavně zakotvená anarchie zvaná demokracie výhradně zájmům finančníků. Slovo demokracie tak přešlo do vlastnictví peněz a bylo transformováno ze svého historického významu do významu 20. století. Ti, kdo zkreslují kulturu, jej používají ve smyslu popření kvalitativních rozdílů mezi národy a rasami; cizinec tedy musí být připuštěn k pozicím bohatství a moci. Pro finančníka to znamená „vládu zákona" – jeho zákon, který mu umožňuje bezprecedentní lichvářství prostřednictvím jeho monopolu na peníze.

Demokracie však zaniká spolu s racionalismem. Myšlenka založit politickou moc na širokých vrstvách obyvatelstva byla v nejlepším případě pouhou technikou. Buď vedla k autoritářské vládě, jakou představovali Napoleon či Mussolini,

anebo sloužila pouze jako zástěrka pro neomezené drancování ze strany finančníků. Autoritářská vláda je koncem demokracie, sama o sobě však demokracií není. S příchodem éry absolutní politiky odpadá nutnost jakýchkoli záminek. Referenda a volby se stávají zastaralými a nakonec úplně zanikají. Symbióza války a politiky se udržuje sama a netvrdí, že „zastupuje“ nějakou třídu. Ve válce o zničení mezi autoritou a penězi může být „demokracie“ sloganem pro kteroukoli stranu, ale více než sloganem být nemůže.

Historie je plná převratných událostí, ale zároveň je i plynulá. Povrchní události jsou často nesmírně násilné a překvapivé, avšak pod jejich povrchem probíhá přechod z jedné éry do druhé postupně. Demokracie tedy nebyla jejími ranými protagonisty vůbec chápána jako snížení všeho lidského na úroveň těch nejméně cenných lidských bytostí. Její první propagátoři pocházeli převážně z vyšších vrstev kultury a ti, kteří z nich nepocházeli, se snažili budit dojem, že ano: „de“ Robespierre, „de“ Kalb, „de“ Voltaire, „de“ Beaumarchais. Původní myšlenkou bylo učinit z každého, takřka, šlechtice. Přirozeně to bylo zastíněno slepou nenávistí a vášnivou žárlivostí Teroru z roku 1793, ale tradice nezaniká jedním útokem a na sociální straně byla bitva demokracie proti tradici dlouhá a tvrdá.

Autoritářský politický směr demokracie byl, jak jsme viděli, v ekonomickém věku hned v zárodku udusen mocí peněz. Toto slovo se však poté stalo heslem v sociálním i ekonomickém boji. Vždy znamenalo masu, kvantitu, počty v protikladu ke kvalitě a tradici. První verzí této myšlenky bylo učinit vše, co je vyšší, společným majetkem, a když se ukázalo, že to není proveditelné, dalším nápadem bylo zničit veškerou

kvalitu a nadřazenost tím, že se sloučí s masou. Čím slabší byla tradice, tím větší byl úspěch masového ducha. V Americe tak bylo jeho vítězství úplné a princip masy byl aplikován dokonce i v oblasti vzdělávání. Amerika, která má méně než polovinu obyvatelstva domoviny západní kultury, měla ve 20. století desetkrát více takzvaných vysokých škol. Demokracie totiž musí selhat ve všem, dokonce i v úspěchu. Praxe udělování diplomů všem znamenala jednoduše to, že diplom ztratil svůj význam.

Vrcholu v tomto směru dosáhl jeden americký spisovatel, který označil vyšší chemii, fyziku, techniku a matematiku za „nedemokratické“, protože byly výsadou hrstky lidí a tím směřovaly k vytvoření jakési aristokracie. Této osobě nikdy nepřišlo na mysl, že teorie demokracie je rovněž výsadou hrstky lidí: tyto masy se nemobilizovaly samy; duch doby, působící na určité jedince z populace, rozšířil pocit, že vše by mělo být uvedeno do pohybu, vše by mělo být externalizováno, odduchovněno, převedeno do „masy“, očíslováno a spočítáno.

A tak s příchodem 20. století má „demokracie“ jiný význam než ten původní. Její původní dva póly – schopnost a masa – se spojily ve prospěch ekonomických sil, které v tomto století ovládají pojem „demokracie“. Vkládají do něj výhradně význam „masy“ a využívají jej k boji proti nově oživující se myšlence autority. Ekonomičtí vládci země zmobilizovali masy proti autoritě státu a nesprávně to nazvali „demokracií“. Věk absolutní politiky začíná mobilizací mas proti moci peněz a ekonomiky a skončí napoleonským způsobem obnovením autority. Ale nakonec už nebudou žádná referenda, žádné volby, žádná propaganda, žádné masové publikum sledující politické drama. Dvě století demokracie končí říší. S přirozeným

zánikem myšlenky, že na masách záleží, se autorita nesnaží nijak intelektuálně ospravedlňovat. Prostě tu je a není to žádný problém.

Kritika demokracie v brožuře Vlastenecké kladivo

Úryvek z knihy Hammer of The Patriot od Charles Chapel, 2014

Kvalita každé vlády závisí výhradně na kvalitě lidí, kteří v ní rozhodují, a na jejich schopnosti provádět politiku. Každý politický systém tedy můžeme posuzovat podle toho, jak efektivně se mu daří dostat na vrchol ty nejlepší lidi a zabránit tomu, aby se na mocenské a vlivné pozice dostali ti nejhorší. Podle tohoto kritéria můžeme s jistotou říci, že demokracie je nejhorším politickým systémem, jaký kdy existoval a může existovat.

Tím, že je založena na popularitě, nikoli na kvalitě nebo zásluhách, bude vždy zvýhodňovat vychytralé lháře a intrikány, cynické herce a sociopatické společenské šplhouny. Krátkodobé limity zajišťují, že se žádný politik nikdy nebude muset vypořádat s dlouhodobými důsledky své politiky. Naopak čestní a poctiví lidé budou mít menší úspěch při volbách, protože budou říkat nepříjemné pravdy a zdrží se nesplnitelných slibů.

Do veřejných funkcí v demokracii jsou přitahováni ti, kteří v nich vidí možnost nepoctivě vydělávat prostřednictvím korupce, a to s malým nebo žádným rizikem, že budou hnáni k odpovědnosti. Ti, kteří nejsou zkorumpovaní, získávají ze své funkce jen malý prospěch, a proto je méně pravděpodobné, že se budou celým procesem zabývat.

Navíc v jakýchkoli volbách, kterých se účastní více než několik tisíc voličů, se lidé musí při vytváření svého názoru na kandidáty spoléhat na média, protože je nemohou znát osobně. Vítěz voleb tak bude v drtivé míře záviset na tom, jak je vykreslí

média. Vedoucí pracovníci médií však nejsou sami voleni a za svá rozhodnutí se lidem nezodpovídají. Tím se demokracie, mimo malá města, kde se všichni navzájem znají, stává fakticky plutokracií mediálních šéfů.

ARGUMENTY

Argument: Bez demokracie není možné odstranit tyrany.

Vyvrácení: Demokracie sama o sobě je permanentní tyranií zkorumpovaných oligarchů a mediálních šéfů. Demokracie je systém, v němž amorální lháři soutěží v soutěži popularity a mohou uniknout všem důsledkům za svá katastrofální rozhodnutí. A to všechno kvůli čemu? Aby se pár z nás, kteří si ještě něco nalhávají, mohlo jednou za pár let na pár minut opájet iluzí kontroly?

Vyvrácení: „Systém“ tyrana nikdy neodstraní, to dokáží jen stateční a čestní lidé. Demokracie je systém, který umožňuje chytrým lhářům získat převahu nad těmito statečnými a čestnými muži.

~

Argument: Demokracie možná není skvělá, ale je to nejlepší systém, který jsme dosud našli.

Vyvrácení: Ve 20. století, „demokratickém století“, se odehrály nejkrvavější války, nejničivější hladomory a objevily se nejkrutější zbraně hromadného ničení. V tomto století se také náš Evropané stali z nezpochybnitelných pánů světa lidmi, kterým hrozí vyhynutí. Podle **mých** hodnot to ospravedlňuje označení demokracie za **nejhorší** systém, který jsme dosud našli. Ale zřejmě posuzujeme věci podle **jiných** kritérií.

~

Argument: Demokracie je důležitá, protože jsme si všichni rovni, všichni musíme mít stejné slovo.

Vyvrácení: Lidé jsou si rovni? Jak to? Někteří lidé jsou silní, jiní slabí, někteří rychle běhají, jiní nemají ani nohy, někteří lidé jsou zdraví, jiní jsou ve vegetativním kómatu, někteří mají doktorát z elektrotechniky a navrhují elektrárny, zatímco někteří jsou příliš hloupí na to, aby se naučili číst a psát, někteří lidé jsou štědří a laskaví, zatímco jiní jsou sérioví vrazi a zkorumpovaní finanční manažeři. Lidé jsou si rovni pouze v liberálních představách.

~

Argument: Chceš totalitní stát, co? To je děsivé.

Vyvrácení: Ti, kdo v konfrontaci se zlem dělají kompromisy, jsou slabí a zbabělí. V polovičatých opatřeních není spása.

Vyvrácení: Nepotřebujeme vůdce, kteří nemají dostatečnou odvahu přijímat skutečná rozhodnutí a snaží se zavděčit všem. Byl bych raději, kdybychom na cestě dělali chyby, ale alespoň se **snažili** jít kupředu, místo abychom kvůli své nerozhodnosti sklouzli zpět do bahna.

~

Argument: Ano, megalomani jako ty nechtějí demokracii, chtějí vnucovat své názory všem ostatním.

Vyvrácení: Naopak, megalomani jsou v demokracii jako ryby ve vodě. Demokracie dává mikrofon každému pomatenému mesiáši, který chce reformovat lidstvo, a dává mu šanci kandidovat!

Vyvrácení: Je legrační, jak liberálové trvají na tom, že každý národ, který není „demokratický“, je třeba bombardovat a řádně „reformovat“. Je legrační, jak jsou všichni, kdo nesouhlasí s jejich radikálními názory, „zaostalí“ a „nevzdělaní“. A přitom jsme to my ostatní, kdo se jim snaží „vnutit své názory“.

~

Argument: Králové a císaři své lidi brutálně utlačovali. Demokracie brání vůdcům používat násilí na svém lidu.

Vyvrácení: Zkuste neplatit daně a uvidíte, jak dlouho bude trvat, než vám uprostřed noci vyrazí dveře ozbrojení agenti.

Odpověď: To je normální, daně platit musíte.

Vyvrácení: Tak musíte platit federální daně, státní daně, městské daně, daně z prodeje, silniční poplatky, správní poplatky, daně z příjmu právnických osob, dědické daně.... A pokud většinu svého majetku a práce neodevzdáte vládě, zmrazí vám účty, zabaví majetek a zavřou vás. A to podle vás není útlak.

Odpověď: Všichni se musíme podílet na tom, co děláme.

Vyvrácení: Takže je vám opravdu jedno, že vláda používá násilí, pokud její politiku schvalujete. S tím souhlasím. Co by mě ale zajímalo je, proč ti vaši „utlačovatelští“ králové a císaři zdaňovali své poddané jen malým zlomkem toho, co platíme my teď? Že by to bylo tím, že nás odírají jako otroky ve prospěch všech ostatních, jen ne nás samotných?

~

Argument: Potřebujeme jen svobodný tisk, pak můžeme vybrat skutečně dobré kandidáty.

Vyvrácení: Potřebovali bychom dobrý a morální tisk. Pokud budeme mít jen svobodný tisk, bude jen usilovat o zisk a sloužit zvláštním zájmům. Jak byste tomu v demokracii zabránili? Zvolili byste šéfy médií? Haha, to je směšné.

~

Argument: I když si lidé nejsou rovni, mohou hlasovat ve svém nejlepším zájmu. Vláda tedy bude sloužit zájmům lidí.

Vyvrácení: Lidé prostě budou volit toho kandidáta, který má v ústech nejpřitažlivější lži. Pro politika nemá naprosto žádné důsledky, když naslibuje vše a nic nesplní. Proč by politici sloužili zájmům lidí, když mohou dosahovat větších zisků sklízením úplatků od lobbistů?

~

Argument: Pokud nebudeme mít demokracii, upadneme do fašismu.

Vyvrácení: Lidé už se vašich strašáků nebojí. Jsme připraveni rozloučit se s neúspěšnými experimenty minulosti a místo toho dělat to, co funguje. Liberálové už tak dlouho používají tuto zastrašovací taktiku, že nikdo sebou ani necukne, když slyšíme stará otřepaná klišé typu „jsi zlý fašista“. Je načase začít řešit problémy, místo abychom podléhali bezmyšlenkovité panice.

~

Argument: Tvrdě jsme bojovali za volební právo a vy ho chcete zahodit?

Vyvrácení: Stačí zaškrtnout správné políčko na volebním lístku a sledovat, jak dobro vítězí nad zlem! To je zhoubná iluze. V minulosti jsme tvrdě bojovali a v tomto neustálém boji za

přežití a pokrok našeho národa musíme pokračovat i TEĎ. Hlasování nás k tomu nedovede. A spoléhání na něj nás jen obměkčuje.

~

Argument: Demokracie je budoucnost, nevrátíme se k těmto zastaralým formám vlády - no tak!

Vyvrácení: Neexistuje pouhý „systém“, který by nám mohl zaručit „budoucnost“. Naše budoucnost spočívá v síle ctnostných a odvážných lidí. Naše budoucnost spočívá v tom, že znovu zažehneme oheň, který hoří v naší duši, a přinášíme oběti, které jsou nutné, abychom čelili současnosti. Ani „demokracie“, ani „monarchie“, ani žádný jiný **systém** nám naši budoucnost nezajistí, pokud zůstaneme pouhými **diváky** a necháme za sebe rozhodovat zkorumpované.

~

Argument: Podívejte se kolem sebe... Máme se tu velmi dobře, máme štěstí. Ve všech těch diktaturách třetího světa je násilí, chudoba, ulice jsou špinavé atd.

Vyvrácení: Veřejný pořádek a právní stát jsou charakteristickými znaky **evropské** společnosti všude a od počátku dějin. Čisté ulice, nízkou kriminalitu a charitu pro chudé a nemocné jsme měli tisíce let před demokracií a tyto věci se budou opakovat, dokud se demokracii nepodaří zničit naše lidi. Změna systému, ve kterém lidé žijí, nezmění jejich povahu.